

Regeringens skrivelse 2012/13:80

Berättelse om verksamheten i Europeiska
unionen under 2012

Skr.
2012/13:80

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 7 mars 2013

Fredrik Reinfeldt

Birgitta Ohlsson
(Statsrådsberedningen)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2012 i enlighet med 10 kap. 2 § riksdagsordningen. Skrivelsen är en övergripande beskrivning av Europeiska unionens utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner. Den tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar.

Innehållsförteckning

DEL 1 DEN ÖVERGRIPANDE UTVECKLINGEN I EU	13
1 Ett år av europeiskt samarbete präglat av ekonomisk kris	13
1.1 Information till samt överläggningar och samråd med riksdagen	17
2 Europeiska rådet	18
DEL 2 HORIZONTELLA FRÅGOR UNDER ALLMÄNNA RÅDET	24
3 Lissabonfördragets genomförande	24
3.1 Kommittéförfarande och delegerade akter	24
3.2 Medborgarinitiativet	24
3.3 EU:s utrikestjänst	25
4 Europa 2020 och den europeiska terminen	26
4.1 En strategi för hållbar tillväxt och sysselsättning – Europa 2020	26
4.1.1 Den europeiska terminen för stärkt ekonomisk samordning	26
4.2 Sveriges nationella reformprogram 2012	27
4.2.1 Sveriges rekommendationer 2012	28
4.3 Kommissionens tillväxtrapport för 2013	29
4.4 Europa 2020-strategin vid Europeiska rådets möten	29
5 EU:s strategi för Östersjöregionen	30
6 EU:s fleråriga budgetram 2014–2020	32
7 Utvidgningsprocessen	34
7.1 Kommissionens utvidgningsstrategi	34
7.2 Samarbets- och verifikationsmekanismen	35
7.3 Kroatien	35
7.4 Turkiet	36
7.5 Makedonien (FYROM)	36
7.6 Montenegro	37
7.7 Albanien	38
7.8 Island	38
7.9 Serbien	38
7.10 Bosnien och Hercegovina	39
7.11 Kosovo	39
7.12 Viseringsfrihet	40
7.13 EU:s finansiella stöd till västra Balkan och Turkiet	40
8 Kärnsäkerhet och strålskydd	41
8.1 Kärnsäkerhet	41
8.2 Strålskydd	41
8.3 Radioaktivt avfall och avvecklingsfrågor m.m.	42
8.4 Internationellt samarbete med tredjeland	42
DEL 3 EU:S FÖRBINDELSER MED OMVÄRLDEN	44
9 Utrikes- och säkerhetspolitik	44

9.1	Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken.....	44	Skr. 2012/13:80
9.2	EU som aktör i FN.....	49	
9.3	OSSE och Europarådet.....	49	
9.4	Internationella brottmålsdomstolen.....	50	
9.5	Respekten för mänskliga rättigheter i världen.....	50	
9.6	Nedrustning och icke-spridning.....	51	
9.7	Strategisk exportkontroll.....	53	
9.8	Sanktioner.....	54	
9.9	Terrorism.....	54	
9.10	Konsulär beredskap.....	55	
10	Den gemensamma handelspolitiken.....	55	
10.1	Världshandelsorganisationen.....	56	
10.2	EU:s regionala och bilaterala handelspolitik.....	56	
10.3	EU:s arbete med ansvarsfullt företagande.....	58	
10.4	Övriga handelspolitiska frågor.....	58	
10.4.1	Förändrade beslutsordningar.....	58	
10.4.2	Investeringsskydd.....	58	
10.4.3	Handelspolitiska skyddsinstrument (antidumpningsåtgärder, antisubventionsåtgärder och skyddsåtgärder).....	59	
10.4.4	Internationell upphandling.....	59	
10.4.5	Handel och utveckling.....	60	
10.4.6	EU:s allmänna preferenssystem.....	60	
10.4.7	Aid for Trade.....	60	
10.4.8	Exportfinansiering.....	61	
11	EU som global utvecklingsaktör.....	61	
11.1	Agenda för förändring och dess implikationer för EU:s utvecklingspolitik.....	62	
11.2	EU och gemensamprogrammering för ökad biståndseffektivitet.....	63	
11.3	EU:s arbete för mänskliga rättigheter och demokrati.....	63	
11.4	EU-samarbetet med länder i Afrika, Karibien och Stilla havet (AVS).....	64	
11.5	EU-positioner inför FN:s konferens om hållbar utveckling (Rio+20).....	64	
11.6	EU:s humanitära bistånd och EU:s roll som humanitär aktör.....	65	
12	EU:s bilaterala och regionala förbindelser.....	65	
12.1	Samarbete mellan EU och EFTA-länderna.....	66	
12.2	Nordliga dimensionen och EU:s deltagande i regionalt samarbete i norra Europa.....	66	
12.3	EU:s grannskapspolitik – Östliga partnerskapet och Partnerskapet för demokrati och delat välstånd i södra Medelhavsregionen.....	67	
12.3.1	Östliga partnerskapet.....	68	
12.4	Östeuropa och Centralasien.....	69	
12.4.1	Ryssland.....	69	
12.4.2	Ukraina.....	70	
12.4.3	Moldavien.....	71	

	12.4.4	Vitryssland	71
	12.4.5	Södra Kaukasien	72
	12.4.6	Centralasien	73
	12.4.7	Utvecklingssamarbete i regionen	73
12.5		Mellanöstern	74
	12.5.1	Fredsprocessen i Mellanöstern	74
	12.5.2	Tunisien	75
	12.5.3	Egypten	75
	12.5.4	Libyen	76
	12.5.5	Syrien	76
	12.5.6	Unionen för Medelhavet	76
	12.5.7	Gulfstaternas samarbetsråd	77
	12.5.8	Iran	77
	12.5.9	Irak	78
	12.5.10	Bahrain	78
	12.5.11	Jemen	79
12.6		Nordamerika	79
12.7		EU:s samarbete med Latinamerika och Karibien	80
	12.7.1	Regionala associerings- och frihandelsavtal	80
	12.7.2	Utvecklingssamarbetet med Latinamerika	81
12.8		Afrika	82
	12.8.1	EU-Afrika-partnerskapet och Afrikanska unionen	83
	12.8.2	Afrikas horn	83
	12.8.3	Västafrika	85
	12.8.4	Stora sjöregionen	87
	12.8.5	Östra Afrika	88
	12.8.6	Södra Afrika	88
12.9		Asien	90
	12.9.1	Sydasien	90
	12.9.2	Östasien	91
	12.9.3	Sydöstasien och Oceanien	93
	12.9.4	Regionala frågor	94
		DEL 4 EKONOMISKA OCH FINANSIELLA FRÅGOR	96
13		Ekonomi och finans	96
	13.1	Den offentligfinansiella krisen	96
		13.1.1 Finansiella stabilitetsmekanismer	96
		13.1.2 Medlemsstater som får finansiellt stöd för genomförande av anpassningsprogram	98
	13.2	Ekonomisk styrning och samordning	100
		13.2.1 Stabilitets- och tillväxtpakten	100
		13.2.2 Finanspakten	101
		13.2.3 Förstärkt ekonomisk styrning för euroländerna...	101
		13.2.4 Makroekonomiska obalanser: förvarningsmekanismen	102
	13.3	Ekonomiska och monetära unionen	102
		13.3.1 Reform av den ekonomiska och monetära unionen	102
		13.3.2 Grönbok om stabilitetsobligationer	103

13.4	Europeiska investeringsbanken	103	Skr. 2012/13:80
13.4.1	Europeiska investeringsfonden.....	104	
13.5	EU i G20.....	105	
14	Finansmarknaden	105	
14.1	Försäkringsmarknaden	105	
14.1.1	Solvens II.....	105	
14.2	Värdepappersmarknaden	106	
14.2.1	Kreditvärderingsinstitut.....	106	
14.2.2	Marknadsmisbruk och manipulation av referensvärden	106	
14.2.3	Förordning och direktiv om marknader för finansiella instrument	107	
14.2.4	Förordning om värdepapperscentraler.....	107	
14.2.5	Europeiska riskkapitalfonder	108	
14.2.6	Öppenhetsdirektivet.....	108	
14.2.7	OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister	108	
14.3	Bankmarknaden	109	
14.3.1	Bankunionen.....	109	
14.3.2	Kapitaltäckning.....	109	
14.3.3	Kort-, internet- och mobilbetalningar	110	
14.3.4	Insättningsgarantidirektivet	110	
14.3.5	Skuggbanker	110	
14.3.6	Krishanteringsdirektivet	111	
14.4	Det finansiella konsumentskyddspaketet.....	111	
14.4.1	Förordning om faktablad för investeringsprodukter	111	
14.4.2	Försäkringsförmedlingsdirektivet.....	111	
14.4.3	Direktiv om fondföretag	112	
14.5	Direktiv om bostadslåneavtal	112	
15	Skatter	113	
15.1	Punktskatter	113	
15.1.1	Skatt på finansiella transaktioner.....	113	
15.1.2	Översyn av energiskattedirektivet	114	
15.2	Mervärdesskatt	114	
15.2.1	Reformerat uttag av mervärdesskatt	114	
15.2.2	Mekanism för snabba insatser mot mervärdesskattebedrägeri	114	
15.2.3	Mervärdesskatt för vouchrar.....	115	
15.2.4	Förordning om förenklad deklaration av mervärdesskatt på elektroniska tjänster	115	
15.3	Företagsbeskattning.....	116	
15.3.1	En gemensam konsoliderad bolagsskattebas	116	
15.3.2	Uppförandekoden för företagsbeskattning....	116	
15.4	Administrativt samarbete.....	117	
15.4.1	Ändringar i sparandedirektivet	117	
15.4.2	Kommissionens meddelande om skattebedrägeri och skatteundandragande.....	117	
15.4.3	Administrativt samarbete på punktskatte- området.....	118	

	15.4.4	Åtgärdsprogram för skattefrågor	118
16		EU:s budget.....	119
	16.1	EU:s årsbudget 2013	119
	16.2	Sveriges EU-avgift och återflöde	121
17		Skydd av EU:s finansiella intressen.....	121
	17.1	Revisionsrättens årsrapport samt ansvarsfrihet för kommissionen för genomförandet av budgeten.....	121
		17.1.1 Genomförandet av 2010 års budget.....	121
		17.1.2 Genomförandet av 2011 års budget.....	122
	17.2	Hantering och användning av EU-medel i Sverige	122
18		Statistik	123
		DEL 5 RÄTTSLIGA OCH INRIKES FRÅGOR.....	125
19		Civilrättsligt samarbete	125
	19.1	Översyn av Bryssel I-förordningen	125
	19.2	Europeisk kvarstad på bankmedel.....	125
	19.3	Europeiskt rättsligt nätverk på privaträttens område	126
	19.4	Bättre tillgång till rättslig information –.....	126
	19.5	Arbetsgruppen för civilrätt (allmänna frågor)	126
	19.6	Makars och partners förmögenhetsförhållanden	127
	19.7	Arvsförordningen	127
	19.8	Erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor	128
	19.9	Gemensam europeisk köplag.....	128
20		Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete.....	129
	20.1	Horisontella frågor	129
		20.1.1 Organiserad brottslighet	129
		20.1.2 Ett europeiskt it-brottscenter vid Europol.....	131
		20.1.3 Narkotika	131
		20.1.4 Terrorism.....	131
		20.1.5 Sprängämnesprekursorer	133
		20.1.6 Statistik om brott, trygghet och åtgärder mot brott	133
	20.2	Informationsutbyte för att förebygga och bekämpa brott	133
		20.2.1 Utbyte av fordonsregisteruppgifter.....	133
		20.2.2 Utbyte av uppgifter ur kriminalregister	134
		20.2.3 Förhandlingar med USA om ett dataskyddsavtal	134
		20.2.4 Europeisk informationsutbytesmodell (EIXM)	134
	20.3	Gränsövervakning, Schengenfrågor och tullsamarbete ..	135
		20.3.1 Ett europeiskt gränsövervakningssystem – EUROSUR	135
		20.3.2 Schengens informationssystem	135
		20.3.3 Byrå för förvaltning av stora it-system.....	135
		20.3.4 Schengenförvaltning och Schengenutvärderingar	136
		20.3.5 Förslag om vissa ändringar i gränskodexen...136	

	20.3.6	Effektivare tullsamarbete för att bekämpa brott .	Skr. 2012/13:80
		136
20.4		Straffrättsligt samarbete.....	136
	20.4.1	Europeiska utredningsordern.....	136
20.5		Materiell straffrätt.....	137
	20.5.1	Angrepp mot informationssystem.....	137
	20.5.2	Frysning och förverkande av vinning av brott....	138
		138
	20.5.3	Skydd av EU:s finansiella intressen genom straffrättsliga bestämmelser.....	138
	20.5.4	Straffrätt enligt artikel 83.2 EUF-fördraget ..	138
	20.5.5	Processuella rättigheter för misstänkta och tilltalade personer	139
	20.5.6	Brottsoffers rättigheter.....	139
21		Asyl, invandring, visering och annan politik som rör rörlighet för personer.....	140
	21.1	Skapandet av ett gemensamt europeiskt asylsystem.....	140
	21.2	Skapandet av ett europeiskt system för laglig invandring ...	141
		141
	21.3	Viseringspolitik	142
	21.4	Återvändande och olaglig invandring.....	144
	21.5	Migration i de yttre förbindelserna	144
		21.5.1 EU:s övergripande strategi för migration	145
		21.5.2 Regionala och bilaterala samarbetsprocesser	145
		21.5.3 Prag-processen.....	145
		21.5.4 EU-Afrikas strategiska partnerskap på migrationsområdet Migration, Mobility, Employment (MME)	145
		21.5.5 Migration och utveckling.....	146
		21.5.6 Östliga partnerskapets panel för asyl och migration	146
		21.5.7 Budapestprocessen	146
	21.6	Integration av tredjelandsmedborgare	146
		21.6.1 Utveckling av EU-samarbetet på det integrationspolitiska området	146
		21.6.2 Integrationsfonden.....	147
22		Grundläggande rättigheter och medborgarskap	147
	22.1	EU:s anslutning till Europakonventionen.....	147
	22.2	Reformen av EU:s dataskyddsreglering	148
	22.3	Grundläggande rättigheter	149
		22.3.1 EU:s byrå för grundläggande rättigheter	149
		22.3.2 EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna	150
23		Finansieringsprogram för rättsliga och inrikes frågor.....	150
	23.1	Asyl- och migrationsfonden	151
	23.2	Fonden för inre säkerhet.....	151
		23.2.1 Instrument för ekonomiskt stöd för yttre gränser och viseringar	151

	23.2.2	Instrument för ekonomiskt stöd till polissamarbete, förebyggande och bekämpande av brottslighet samt krishantering.....	152
	23.3	Programmet för rättsliga frågor.....	152
	23.4	Programmet rättigheter, jämlikhet och medborgarskap..	152
24		Civilskydd.....	153
DEL 6 SYSSELSÄTTNING OCH SOCIALPOLITIK, HÄLSO- OCH SJUKVÅRD.....			155
25		Sysselsättningspolitik.....	155
	25.1	Sysselsättningsstrategin inom Europa 2020 och den europeiska terminen	155
	25.2	Jobbskapande återhämtning (sysselsättningspaket).....	156
	25.3	Sektorsstrategier på sysselsättningsområdet.....	157
26		Arbetsliv, arbetsmarknad och sociala frågor.....	158
	26.1	Elektromagnetiska fält i arbetslivet.....	158
	26.2	Pensionsrättigheter	158
	26.3	Genomförande av utstationeringsdirektivet.....	159
	26.4	Utstationering av arbetstagare.....	159
	26.5	Socialt protokoll.....	160
	26.6	Sociala dimensionen och bekämpande av fattigdom och social exkludering	160
	26.7	Europeiskt år för aktivt åldrande	161
	26.8	Pensioner.....	161
	26.9	Samordning av de sociala trygghetssystemen	162
27		Jämställdhet och arbetet mot diskriminering	163
	27.1	Jämställdhet.....	163
	27.2	Arbetet mot diskriminering	164
28		Hälsofrågor	165
	28.1	Folkhälsa	165
	28.2	Hälso- och sjukvård.....	166
DEL 7 KONKURRENSKRAFTSFRÅGOR			169
29		Den inre marknads utveckling.....	169
	29.1	Inre marknadsakterna	169
		29.1.1 Första inre marknadsakten.....	169
		29.1.2 Andra inre marknadsakten.....	169
	29.2	Styrning av den inre marknaden.....	170
		29.2.1 Administrativt samarbete IMI	171
		29.2.2 Nätverket Solvit.....	171
	29.3	E-handel	171
	29.4	Standardisering.....	172
	29.5	Associationsrätt	172
	29.6	Redovisnings- och revisionsfrågor.....	173
30		Fri rörlighet för varor.....	174
	30.1	Det harmoniserade varuområdet	174
	30.2	Det icke harmoniserade varuområdet.....	174
	30.3	Omarbetning av tullkodexen	175
	30.4	Nytt åtgärdsprogram – Tull 2020	176

30.5	Tullkontroll av immaterialrättsintrång.....	176	Skr. 2012/13:80
31	Offentlig upphandling	176	
31.1	Modernisering av EU:s upphandlingspolitik	176	
31.2	Elektronisk upphandling.....	178	
31.3	Nätverk för offentlig upphandling	178	
32	Fri rörlighet för tjänster.....	178	
33	Immaterialrätt.....	180	
33.1	Enhetligt patentskydd och enhetlig patentdomstol	180	
33.2	Föräldralösa verk.....	181	
33.3	Kollektiv rättighetsförvaltning och gränsöverskridande licensiering	181	
33.4	Observatoriet om intrång i immateriella rättigheter	181	
33.5	Förhandlingsmandat om ett avtal om förbättrad tillgång till böcker för personer med läsnedsättning	181	
34	Näringspolitik	182	
34.1	EU:s industripolitik	182	
34.2	Förenkla för företag inom EU – smart lagstiftning.....	183	
34.3	Statsstöd	183	
35	Konsumentpolitik.....	185	
35.1	Tvistlösning utanför domstol.....	185	
35.2	Konsumentprogram för 2014–2020.....	185	
35.3	Konsumentagenda	186	
36	Innovation och forskning	186	
36.1	Europeiska forskningsområdet	186	
36.2	Horisont 2020	187	
36.3	Innovationspartnerskap.....	188	
36.4	Viktig möjliggörande teknik.....	189	
36.5	Europeiska institutet för innovation och teknik.....	189	
37	Den europeiska rymdpolitiken	190	
38	Sammanhållningspolitiken.....	191	
DEL 8 TRANSPORT, TELEKOM OCH ENERGI		193	
39	Transporter.....	193	
39.1	Frågor som rör flera transportslag	193	
39.1.1	Transeuropeiska transportnät.....	193	
39.1.2	Fonden för ett sammanlänkat Europa	193	
39.1.3	Galileo	194	
39.2	Landtransporter	194	
39.2.1	Förordningen om färdskrivare	194	
39.2.2	Kontrollbesiktningsfrågor.....	194	
39.2.3	Omarbetningen av första järnvägspaketet.....	195	
39.3	Sjöfart.....	195	
39.3.1	Minimikrav på utbildning för sjöfolk	195	
39.3.2	Förordningen om dubbelskrov	195	
39.3.3	2006 års sjöarbetskonvention	196	
39.3.4	Den integrerade havspolitikerna	196	
39.4	Luftfart	196	

	39.4.1	Luftfart – yttre förbindelser	196
	39.4.2	Flygplatspaketet.....	197
40		Politiken för informationssamhället.....	197
	40.1	E-legitimationer och betrodda tjänster	197
	40.2	Europeiska byrån för nät- och informationssäkerhet.....	198
	40.3	Transeuropeiska telekommunikationsnät m.m.	198
	40.4	Roaming i mobilnät.....	199
	40.5	Vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn.....	199
41		Energi.....	200
	41.1	Energifärdplan 2050.....	200
	41.2	Infrastrukturförordningen.....	201
	41.3	Energieffektiviseringsdirektivet	202
	41.4	Strategi om förnybar energi.....	202
	41.5	Mekanism för informationsutbyte om mellanstatliga avtal med tredjeländer på energiområdet	202
	41.6	Energy star	203
	41.7	Indirekt förändrad markanvändning	203
	41.8	Säkerhet vid utvinning av olja och gas till havs	204
	41.9	Internationella relationer	204
		DEL 9 JORDBRUK, FISKE OCH LIVSMEDEL	205
42		Den gemensamma jordbrukspolitiken.....	205
	42.1	Framtiden för den gemensamma jordbrukspolitiken.....	205
	42.2	Säljfrämjande åtgärder och informationskampanjer för jordbruksprodukter	206
	42.3	En bättre fungerande livsmedelskedja.....	206
	42.4	Kvalitetspaketet.....	207
	42.5	Europeiska innovationspartnerskapet.....	207
43		Skogsfrågor.....	207
44		Den gemensamma fiskeripolitiken.....	208
	44.1	Reform av den gemensamma fiskeripolitiken	208
	44.2	Fiskepartnerskapsavtal med tredjeland.....	210
	44.3	Fiskeriförvaltning i Östersjön.....	211
	44.4	Fiskeriförvaltning i Västerhavet.....	211
45		Djurskydd och djurhälsa	212
	45.1	Förflyttning av sällskapsdjur	212
	45.2	Elektronisk märkning av djur	212
	45.3	Skydd av djur under transport	213
	45.4	Sveriges djurskyddscentrum – pilot i Europeiskt djurskydds nätverk.	214
46		Livsmedel	214
	46.1	Livsmedel för spädbarn, småbarn och livsmedel för speciella medicinska ändamål	214
	46.2	Honung.....	214
		DEL 10 MILJÖ	216
47		Horisontella miljöfrågor.....	216

47.1	EU:s sjunde miljöhandlingsprogram	216	Skr. 2012/13:80
47.2	Finansieringsprogrammet LIFE.....	216	
47.3	FN:s konferens om hållbar utveckling.....	217	
48	Klimat	218	
48.1	FN:s ramkonvention om klimatförändringar	218	
48.2	Klimatfinansiering.....	218	
48.3	Klimatanpassning	219	
48.4	Rapportering av utsläpp av växthusgaser m.m.	219	
48.5	Gemensamma regler för bokföring av utsläpp och upptag av växthusgaser	220	
48.6	Utsläpp av koldioxid från fordon.....	220	
49	Naturresurser och biologisk mångfald	221	
49.1	EU:s arbete med biologisk mångfald.....	221	
49.2	Genmodifierade organismer	221	
50	Kemikalier och avfall.....	222	
50.1	Kemikalier i textilier	222	
50.2	Batteridirektivet.....	222	
50.3	Fartygsåtervinning.....	223	
50.4	Kvicksilverförhandlingarna	223	
50.5	Tredje högnivåmötet för globala kemikaliestrategin SAICM	223	
50.6	Seveso-direktivet	224	
51	Vatten och marin miljö	225	
51.1	Strategi för att skydda Europas vattenresurser	225	
51.2	Prioriterade ämnen på vattenpolitikens område.....	225	
51.3	Marin miljö och Östersjön.....	226	
51.4	Innovationspartnerskapet om vatten	226	
51.5	Internationella valfångstkommissionen	226	
52	Utsläpp till luft	227	
52.1	Svavel i marina bränslen	227	
DEL 11 UTBILDNING, UNGDOM, KULTUR OCH IDROTT ...		228	
53	Utbildning	228	
53.1	Utbildningens roll i genomförandet av Europa 2020- strategin	228	
53.2	Erasmus för alla – EU-program för utbildning, ungdom och idrott	229	
53.3	Riktmärke för anställningsbarhet.....	229	
53.4	Insatser för ökad läs- och skrivkunnighet.....	230	
53.5	Validering av icke-formellt och informellt lärande	230	
53.6	Investera i färdigheter.....	231	
53.7	Yrkeskvalifikationsdirektivet	231	
54	Ungdomsfrågor	232	
54.1	Främja ungdomars deltagande.....	232	
54.2	Strukturerade dialogen.....	232	
54.3	Europeiska ungdomsrapporten	233	
54.4	Ungas deltagande och sociala integration.....	233	
54.5	Programmet Ung och aktiv i Europa	234	

Skr. 2012/13:80	55	Kultur, medier och idrott.....	234
	55.1	Kultur	235
	55.2	Audiovisuella frågor.....	237
	55.3	Programmet Ett Europa för medborgarna	238
	55.4	Idrott.....	238
		DEL 12 EU:S INSTITUTIONER.....	241
	56	Institutionernas verksamhet	241
	56.1	Europeiska rådet och rådet	241
	56.2	Kommissionen.....	241
		56.2.1 Kommissionens arbetsprogram	241
		56.2.2 Genomförande av direktiv	241
		56.2.3 Överträdelseärenden	242
	56.3	Europaparlamentet	243
	56.4	EU-domstolen	244
	56.5	Regionkommittén.....	245
	56.6	Öppenhet och insyn.....	246
	56.7	Personalpolitik i EU:s institutioner	247
	56.8	EU-språkvården.....	248
		Sakregister	338
		Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 mars 2013	342

1 Ett år av europeiskt samarbete präglat av ekonomisk kris

Den ekonomiska krisen präglade fortsatt Europasamarbetet 2012. Ansträngningarna fortsatte under året för att skapa förutsättningar för att komma till rätta med de svagheter som blottlagts.

Året inleddes med förhandlingar och antagande av den s.k. finanspakten med striktare budgetregler för euroländerna. Under våren riktades blickarna mot Grekland och landets möjligheter att uppfylla de åtaganden som gjorts inom ramen för de omfattande stödpaketen från eurozonen och Internationella valutafonden (IMF). I juni lämnade Spanien en begäran om lån till eurogruppen för rekapitalisering av den spanska banksektorn, och en överenskommelse om ett program för banksektorn nåddes. Även Cypern lämnade under sommaren en begäran om lån till eurogruppen, en begäran gick även till IMF. Förhandlingarna om detta var före årets slut ännu inte avslutade. Irland och Portugal fortsatte planligt reformarbetet inom ramen för sina ekonomiska anpassningsprogram. Läget i Italien stabiliserades något under hösten.

Samtidigt fokuserades arbetet på hur EU och framför allt euroområdet mer långsiktigt skulle kunna ta sig ur krisen, som ett komplement till den akuta krishanteringen.

Då Sverige och svensk ekonomi är så integrerad med eurozonen påverkas också Sverige av krisen. Det ligger i Sveriges intresse att den gemensamma valutan fungerar eftersom det är en förutsättning för ekonomiskt välbefinnande i hela unionen. Därför har Sverige också aktivt deltagit i diskussionerna.

Vid toppmötet i juni inleddes en diskussion om hur EMU skulle kunna utvecklas på basis av en rapport från ordföranden i Europeiska rådet, utarbetad i nära samarbete med ordföranden för kommissionen, ECB och Eurogruppen. Den s.k. EMU-rapporten innehöll fyra byggstenar: ett integrerat finansiellt ramverk, ett integrerat budgetramverk, ett integrerat ekonomisk-politiskt ramverk samt demokratisk legitimitet och ansvarsutkrävande. Det överenskomms att arbetet skulle fortsätta inför toppmötena i oktober och december, då ett förslag till en färdplan för att utveckla EMU skulle behandlas.

Under sommaren beslöt euroländerna att den europeiska stabilitetsmekanismen (ESM), under vissa förutsättningar, skulle kunna få möjlighet att rekapitalisera banker direkt.

I slutet av sommaren annonserade Europeiska Centralbanken (ECB) ett nytt program för genomförande av direkta transaktioner av statsobligationer på andrahandsmarknaden. På så sätt avsåg ECB att minska marknadsstrycket för några av länderna inom eurozonen. Programmet, som trädde i kraft i september och går under namnet Outright Monetary

Transactions (OMT), bidrog till det något lugnare läget på finansmarknaden mot slutet av året.

Kommissionen presenterade i september ett lagförslag om en gemensam tillsynsmekanism för banker, som i första hand omfattade euroländerna. Samtidigt presenterade kommissionen också mer skissartade idéer för en fullständig bankunion som skulle bestå av gemensam banktillsyn, gemensamt insättningsgarantisystem och gemensam avvecklingsmekanism.

Förslaget om gemensam banktillsyn har varit föremål för intensiva förhandlingar under hösten. En överenskommelse nåddes i rådet i december. Regeringen var tydlig med att ett svenskt deltagande i banktillsynen och den vidare bankunionen endast kan övervägas när samtliga delar av bankunionen finns på plats och när de tre villkor som Sverige ställt upp är uppfyllda: 1) svenska skattebetalare och banker ska inte stå för förluster i utländska banker, 2) det är möjligt att sätta högre kapitaltäckningskrav nationellt, 3) icke-eurozonländer har likvärdigt inflytande med eurozonländerna.

I slutrapporten i december från Europeiska rådets ordförande föreslogs en färdplan i tre steg för att fullborda EMU. I det korta perspektivet föreslogs steg som redan påbörjats eller aviserats, på basen av gällande fördrag. I det längre perspektivet skulle långtgående förändringar ske. En budget för eurozonen skulle inrättas. Det skulle införas en ökande grad av gemensamt beslutsfattande om nationella budgetar och stärkt samordning av den ekonomiska politiken, inklusive skatter och sysselsättning.

Förslaget till en bankunion och de tankar som framfördes om en fördjupning av EMU inför Europeiska rådets möte i december reste frågor kring överföring av ekonomisk suveränitet, demokratiskt ansvarsutkrävande och relationen mellan eurozonländer och icke-eurozonländer. Ett bidrag till debatten var också ett meddelande från kommissionen i november om en plan – en s.k. ”blueprint” – för en djupgående och verklig EMU, där långtgående förslag om en centralisering av viktiga delar av den ekonomiska politiken framförs. Betydande fördragsändringar skulle krävas för att förverkliga kommissionens plan.

Sverige och flera andra medlemsstater menade att sådana långtgående förslag, t.ex. en gemensam eurozonbudget med en stabiliseringspolitisk roll, inte var rätt väg att gå. De innebär tydliga risker genom svagare drivkrafter för euroländerna att ta eget ansvar för sin ekonomiska politik (”moral hazard”), samtidigt som förslagen inte hanterar den ekonomiska krisens grundproblem. Sådana förslag behöver föregås av noggranna analyser med konsekvensbedömningar och en genuin och öppen debatt.

Europeiska rådet den 13–14 december beslutade därför om att fortsätta diskussionerna om en mer begränsad förändringsagenda. Till Europeiska rådet i juni 2013 ska arbete utföras om fyra identifierade frågor: samordning i förväg av större nationella ekonomiska reformer, EMU:s sociala dimension, individuella arrangemang av kontraktsmässig art samt solidaritetsmekanismer för dylika arrangemang. Det uttalas att processen ska byggas på EU:s institutionella och rättsliga ramverk och att den inre marknaden ska respekteras fullt ut. Europeiska rådets ordförande, i nära samarbete med ordföranden för kommissionen, efter konsultationer med medlemsstaterna, ska i juni lägga fram förslag om möjliga åtgärder och en tidsbunden färdplan.

När det gäller bankunionen bad Europeiska rådet kommissionen att under 2013 presentera ett förslag om gemensam avvecklingsmekanism och att förhandlingarna om harmonisering av nationella insättningsgarantisystem skulle fortsätta.

Förhandlingarna om EU:s nästa fleråriga budgetram för 2014–2020 intensifierades inför toppmötet i november. Sverige drev tillsammans med en krets av ett tiotal likasinnade medlemsstater, som mot slutet koncentrerades till en mindre nordlig krets, linjen att den totala utgiftsnivån för budgetramen bör vara restriktiv. För Sverige är det också viktigt att en tydlig moderniserings- och omprioriteringslinje, framför allt med utgångspunkt i Europa 2020-strategin och europeiskt mervärde, genomsyrar de gemensamma utgifterna.

Från svensk sida argumenterade vi för att den ekonomiska krisen underströk vikten av en budgetram som inriktades på tillväxtfrämjande åtgärder som forskning och utveckling, innovation och utbildning. Samtidigt var en stabilisering av avgiften till EU-budgeten en central målsättning för Sverige liksom vikten av en rättvis bördefördelning genom bevarandet av rabatten. Efter intensiva förhandlingar under våren och hösten kulminerade arbetet på det extra toppmötet i november. På grund av alltför motstridiga positioner lyckades man inte nå en överenskommelse på toppmötet. Förhandlingarna kommer att återupptas under 2013.

Samtidigt som krisen har skapat spänningar har den också inneburit ett ökat fokus och större samsyn bland medlemsländerna om vikten av tillväxtfrämjande åtgärder och långsiktigt hållbara offentliga finanser. Regeringen har under året aktivt lyft fram vikten av åtgärder för att stärka den inre marknaden och frihandel för att skapa förutsättningar för tillväxt, bl.a. genom ett gemensamt brev från regeringscheferna i Sverige och likasinnade medlemsstater. Detta har bidragit till att lyfta fram dessa frågor vid Europeiska rådets möten och skapat tryck på att framsteg görs på den inre marknaden.

Överenskommelser har under året nåtts om bl.a. ett fördjupat samarbete mellan 25 medlemsstater om ett enhetligt patentskydd, standardiseringspaketet och tvistlösning för konsumenter inom ramen för förslagen i inre marknadsakten (SMA). En andra inre marknadsakt (SMA II) har presenterats med förslag till ytterligare åtgärder. Vikten av att tjänstedirektivet genomförs fullt ut i alla länder har understrukits och åtgärder för att förbättra styrningen av den inre marknaden håller på att genomföras. På handelsområdet avslutades frihandelsförhandlingarna med Singapore, förhandlingarna med Kanada gick in i sitt slutskede och EU enades om ett mandat inför förhandlingar om frihandelsavtal med Japan.

Genom Europa 2020-strategin lyfts behovet av strukturreformer på medlemsstatsnivå fram. Flera medlemsstater, som under de senaste 10–20 åren förlorat konkurrenskraft, har börjat vidta strukturreformer i linje med den europeiska terminen och Europa 2020-strategin för att komma tillrätta med budgetunderskott och skapa förutsättningar för tillväxt. Kommissionen föreslog i juni landspecifika rekommendationer till medlemsstaterna, vilka efter vissa justeringar antogs av rådet. Beträffande Sverige antog rådet fyra rekommendationer på grundval av kommissionens analys rörande såväl genomförandet av Europa 2020-strategin som stabilitets- och tillväxtpakten. Regeringen redogjorde i

budgetpropositionen för 2013 för de åtgärder som vidtas för att svara upp mot rekommendationerna.

Trots att krisen präglar en stor del av Europeiska rådets dagordning och nyhetsrapporteringen är det viktigt att påminna om att det europeiska samarbetet inom andra områden, t.ex. energiområdet, transportområdet och utbildningsområdet har fortgått i normal takt under året. En överenskommelse om ett energieffektiviseringsdirektiv nåddes i juni vilken bidrar till att nå Europas klimatmål, och förhandlingar om revidering av yrkeskvalifikationsdirektivet inleddes i syfte att underlätta medborgares möjligheter att få arbete i andra länder.

På klimatområdet kunde EU spela en viktig roll för att bidra till att de internationella klimatförhandlingarna inte havererade vid COP18 i Doha. En andra åtagandeperiod under Kyotoprotokollet kunde beslutas och parterna tog några viktiga steg på vägen mot den nya överenskommelse som ska komma på plats senast 2015 och gälla från 2020. Resultatet innehåller ett tydliggörande av processen framåt mot en ny global överenskommelse och ett ökat tryck för höjd ambitionsnivå för utsläppsminskningar innan den träder i kraft.

Uppföljningen av den arabiska våren och demokratisträvandena i länder i EU:s närhet präglade också året. Frågan diskuterades på Europeiska rådet i mars då man bl.a. bekräftade principen att EU avser ge mer stöd till de länder som vidtar politiska och demokratiska reformer, och mindre till de länder som inte gör det. Vidare har rådet beslutat om förhandlingsmandat för kommissionen att förhandla fördjupade frihandelsavtal med Egypten, Jordanien, Marocko och Tunisien. Ambitionen är att man ska kunna inleda förhandlingar med länderna i början av nästa år.

Det eskalerande inbördeskriget i Syrien är en tragedi och har inneburit stora umbäranden för civilbefolkningen. Konflikten har orsakat närmare 60 000 dödsoffer, ca 2 miljoner internflyktingar och över 600 000 syrier har tvingats lämna landet. EU har återkommande fördömt våldet och försökt verka för en fredlig lösning. Konsekvenserna av kriget har inneburit utmaningar för de länder som mottagit en stor mängd asylsökande, och visat på behovet av en fungerande EU-gemensam asylpolitik.

Förhandlingarna om den gemensamma asylpolitiken var intensiva under året och förhoppningen är att beslut ska kunna fattas tidigt 2013 om de rättsakter som ingår i det gemensamma asylsystemet. Förhandlingar fortsatte vidare om kommissionens förslag från 2011 om ett nytt lagstiftningspaket om förvaltning av Schengensamarbetet, men trots att rådet i juni nådde en politisk överenskommelse kunde lagförslagen inte antas då Europaparlamentet uttryckte starkt missnöje med rådets inriktning. Förhandlingarna mellan rådet och Europaparlamentet kommer att fortsätta under 2013.

Utvidgningen är av stor strategisk vikt för unionen, som trots ekonomisk kris har att möta globala utmaningar och verka för fred, stabilitet och välfärd i Europa och dess närområde. Utvidgningsprocessen fortsatte under 2012. I mars beviljades Serbien kandidatlandsstatus och i juni togs beslut om att öppna anslutningsförhandlingar med kandidatlandet Montenegro.

Slutligen, mitt i den turbulenta tid som präglar det europeiska samarbetet, tilldelade den norska Nobelkommittén fredspriset till EU och

påminde därmed om varför samarbetet är så viktigt, nämligen för att det bidrar till att främja fred och försoning, demokrati och mänskliga rättigheter i Europa.

Skr. 2012/13:80

1.1 Information till samt överläggningar och samråd med riksdagen

Enligt regeringsformen är regeringen skyldig att löpande informera riksdagen om vad som sker inom ramen för EU-samarbetet. Denna informationskyldighet regleras närmare i riksdagsordningen. Där anges att regeringen löpande ska informera riksdagen om vad som sker inom ramen för EU-samarbetet och varje år lämna denna skrivelse till riksdagen med en berättelse över verksamheten i EU.

Enligt riksdagsordningen ska regeringen också informera riksdagen om sin syn på de dokument som EU:s institutioner överlämnat till riksdagen och som regeringen bedömer som betydelsefulla. Under året överlämnades 152 faktapromemorior (170 under 2011) i vilka regeringen har informerat riksdagen om specifika förslag och regeringens syn på dessa.

Regeringen ska överlägga med utskotten i de frågor om EU-arbetet som utskotten bestämmer. Överläggningar mellan regeringen och utskotten om EU-frågor har ägt rum vid 59 tillfällen under året. Då ett utskott begär det har regeringen också en skyldighet att lämna upplysningar och avge yttranden till utskotten om EU-arbetet på utskottens ämnesområden.

Riksdagens arbete med subsidiaritetskontroll av lagstiftningsakter har formaliserats sedan Lissabonfördragets ikraftträdande den 1 december 2009. Enligt EU-fördraget ska EU på de områden där det råder delad befogenhet vidta åtgärder endast om målet med ett förslag inte kan uppnås av medlemsstaterna själva. Enligt riksdagsordningen ska riksdagen pröva om ett utkast till en lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Det utskott som är ansvarigt för subsidiaritetsprövningen kan med stöd av riksdagsordningen begära att regeringen ska informera om sin bedömning av subsidiaritetsprincipen i det aktuella lagstiftningsutkastet. Regeringen ska informera om sin bedömning inom två veckor från den dag då utskottet begär det.

Riksdagen har antagit 20 s.k. motiverade yttranden om att riksdagen bedömer att lagstiftningsutkast strider mot subsidiaritetsprincipen. Ett av de motiverade yttrandena rör två lagstiftningsutkast. Riksdagen har överlämnat yttrandena till kommissionen och regeringen har tagit del av samtliga.

Under året bemöttes för första gången ett lagstiftningsutkast (Monti II-förordningen) av motiverade yttranden från tillräckligt många nationella parlament för att utlösa kontrollmekanismen. Kommissionens omprövning resulterade i att förslaget drogs tillbaka.

Regeringen har vidare tagit del av de 12 utlåtanden om granskningar av EU-dokument, exempelvis grönböcker och meddelanden, som riksdagen har behandlat.

EU-nämnden ska hållas underrättad av regeringen om frågor som ska beslutas i rådet. Regeringen ska rådgöra med nämnden om hur förhand-

lingarna i rådet ska föras inför besluten i rådet. Regeringen ska vidare överlägga med EU-nämnden i andra frågor om EU-arbetet när nämnden av särskilda skäl kräver en sådan överläggning. Regeringen ska också rådgöra med nämnden inför möten i Europeiska rådet. Under året ägde samråd rum inför samtliga möten i rådet och i Europeiska rådet.

En samlad redovisning av de fall där Sverige röstat nej eller avstått från att rösta i rådet finns i skrivelsens bilaga 3.

2 Europeiska rådet

Europeiska rådets dagordning präglades under året starkt av den ekonomiska och finansiella krisen i Europa. Ett försök gjordes i november att nå en överenskommelse om nästa fleråriga budgettram, men slutförhandlingen fick skjutas upp till 2013. Europeiska rådet samlades sammanlagt sju gånger under året. Europeiska rådets valde ordförande Herman Van Rompuy omvaldes för en ny period som varar till den 30 november 2014.

Europeiska rådets informella möte den 30 januari

Ett informellt möte mellan stats- och regeringscheferna hölls den 30 januari. Stats- och regeringscheferna nådde en överenskommelse om fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom den ekonomiska och monetära unionen (Finanspakten) som syftar till att stärka de offentliga finanserna och samordning av den ekonomiska politiken i euroområdet. Samtliga länder utom Storbritannien och Tjeckien ställde sig bakom överenskommelsen. Sverige kunde ställa sig bakom överenskommelsen sedan det bl.a. säkerställts att finanspakten inte innebär några rättsliga förpliktelser för Sverige förrän vid ett eventuellt införande av euron som valuta, inte heller om paktens regler skulle komma att införlivas i EU-fördragen. I pakten finns skrivningar om att den särskilda roll som tillkommer för arbetsmarknadernas parter ska respekteras vid genomförandet av fördraget. Icke-euroländer som ratificerar pakten ska få delta i eurotoppmötena när frågor om de fördragslutande parternas konkurrenskraft och EMU:s grundläggande struktur diskuteras. Vidare ska de, när det är lämpligt och minst en gång om året, få delta i diskussioner vid eurotoppmöten om särskilda frågor rörande genomförandet av pakten.

Stats- och regeringscheferna diskuterade också tillväxt och sysselsättning som ett ytterligare verktyg för Europa att tas sig ur den ekonomiska krisen. Ett uttalande antogs om tillväxt och sysselsättning med särskild betoning på att minska ungdomsarbetslösheten, ett fullständigt genomförande av den inre marknaden samt främjande av små- och medelstora företag. Då riksdagens EU-nämnd inte kunnat ge mandat för flera av skrivningarna på det arbetsmarknadspolitiska området reserverade sig Sverige mot uttalandet av parlamentariska skäl.

Euroländerna gjorde ett pressuttalande där man välkomnar överenskommelsen om finanspakten, konstaterar att ESM träder i kraft redan i juli samt omnämner den ekonomiska situationen i Grekland, Irland, Portugal, Italien och Spanien.

Europeiska rådets möte den 1 – 2 mars

Mötets tema var som brukligt vid vårtoppmötena tillväxt- och sysselsättningsfrågor. Tre utvalda områden i kommissionens tillväxtrapport diskuterades särskilt: budgetkonsolidering, tillväxt och konkurrenskraft samt sysselsättning, med fokus på tillväxtstrategier i en tid av budgetåtstramningar. Mötets slutsatser tog särskilt upp åtgärder på den inre marknaden inklusive tjänstehandel och den digitala inre marknaden. Europeiska rådet lade fast de övergripande riktlinjerna för den europeiska terminen 2012, som ska tjäna som vägledning inför medlemsländernas årliga rapportering avseende nationella reform- samt stabilitets- och konvergensprogram.

Europeiska rådet slog fast sina prioriteringar inför G20-toppmötet med fokus på bl.a. klimatfinansiering. Vidare uppdaterades Europeiska rådet om möjligheten att ställa ytterligare resurser till IMF:s förfogande för att förstärka euroländernas brandvägg. Europeiska rådet betonade sitt stöd för ett ambitiöst och konkret utfall av Rio+20-konferensen på det ekonomiska och sociala området och miljöområdet.

Europeiska rådet beslutade, som en uppföljning av allmänna rådets rekommendation, att bevilja Serbien kandidatlandsstatus. Europeiska rådet bad rådet för rätts- och inrikesfrågor att återkomma till frågan om Bulgariens och Rumäniens fullständiga Schengenanslutning i september.

Europeiska rådet diskuterade också utvecklingen ett år efter den arabiska våren. De principer om stöd till Södra grannskapet, som antogs i juni 2011 inom ramen för grannskapspolitiken, bekräftades. Kommissionen och den höga representanten Catherine Ashton inbjöds att före årets slut presentera en vägkarta om samarbetet med södra grannskapet. Framstegen inom det Östliga partnerskapet om ekonomisk integration och politiska närmanden mot EU välkomnades.

Den synnerligen allvarliga situationen i Syrien med upptrappat våld mot civilbefolkningen fördömdes. En stark oro uttrycktes över den negativa utvecklingen i Vitryssland. Det senaste sanktionspaketet välkomnades, och rådet för utrikesfrågor uppmanades att skyndsamt fortsätta sitt arbete med ytterligare sanktioner.

Herman Van Rompuy omvaldes till ordförande för Europeiska rådet för en ny och sista mandatperiod, 1 juni 2012 – 30 november 2014. Enligt fördraget kan omval göras en gång. Han valdes även till ordförande för Eurotoppmötena i enlighet med euroländernas överenskommelse från den 26 oktober 2011.

I anslutning till mötet undertecknade 25 av EU:s 27 medlemsländer det internationella fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom den ekonomiska och monetära unionen (Finanspakten). Storbritannien och Tjeckien valde att stå utanför.

EU:s stats- och regeringschefer träffades för en informell middag den 23 maj. Syftet var att på temat tillväxt och sysselsättning bereda vägen politiskt för att vid Europeiska rådets möte den 28–29 juni nå mer konkreta överenskommelser. Inga slutsatser eller gemensamma uttalanden antogs. Innovativa finansieringsförslag för tillväxtskapande åtgärder diskuterades. En kapitalförstärkning till Europeiska Investeringsbanken (EIB) berördes.

Möjligheten att inom eurozonen, i ett längre perspektiv, införa så kallade stabilitetsobligationer (eurobonds) diskuterades. Diskussionen berörde också strukturreformer på nationell nivå, en fördjupning av den inre marknaden, inte minst tjänstehandeln som stod för en ökande del av ekonomin, samt fri och öppen handel med omvärlden.

Krisen i euroområdet och situationen i Grekland berördes. I ett efterföljande uttalande framhöll Herman Van Rompuy att euroländerna var eniga om att man ville se Grekland förbli medlem i euroområdet men också om att landet skulle respektera sina åtaganden. Herman Van Rompuy avsåg återkomma i juni med förslag på hur den ekonomiska politiken inom eurozonen kunde förstärkas för att ytterligare samverka med den monetära unionen.

Europeiska rådets möte den 28–29 juni

Europeiska rådet beslutade i juni om långsiktiga tillväxtskapande åtgärder på både det nationella planet och EU-nivån. Åtgärderna samlades inom ramen Pakt för tillväxt och sysselsättning. Pakten inbegriper bl.a. stimulansåtgärder i form av en kapitalhöjning om 10 miljarder euro till EIB, lansering av pilotprojektet om projektobligationer samt återutnyttjande och omprogrammering av strukturfondsmedel inom ramen för existerande regler. En samlad effekt om 120 miljarder euro anges. Även åtgärder för att fördjupa den inre marknaden samt för att tillvarata den externa handelns tillväxtpotential understryks och utgör viktiga delar av denna pakt.

Europeiska rådet diskuterade vidare Herman Van Rompuys rapport om en framtida ekonomisk och monetär union som denne tagit fram i samarbete med kommissionens ordförande José Manuel Barroso, ECB:s ordförande Mario Draghi och eurogruppens ordförande Jean-Claude Juncker. Stats- och regeringscheferna enades om att ge Herman Van Rompuy i uppdrag att fortsätta att utveckla rapporten tillsammans med José Manuel Barroso, Mario Draghi och Jean-Claude Juncker, inklusive klargöra vilka element som skulle komma att kräva fördragsändringar.

För första gången diskuterade Europeiska rådet EU:s fleråriga budgetram (MFF) för 2014–2020. Det överenskomms att den förhandlingsbox som tagits fram under det danska ordförandeskapet skulle ligga till grund för de fortsatta förhandlingarna under hösten.

Europeiska rådet nådde en kompromiss om placeringen av Patentdomstolens centrala avdelning. Denna lokaliseras till Paris och två undersektioner ska förläggas till London respektive München.

Europeiska rådet godkände vidare de landspecifika rekommendationerna varmed den europeiska terminen för 2012 avslutades. Skr. 2012/13:80

Slutligen bekräftades allmänna rådets beslut att öppna anslutningsförhandlingar med Montenegro. Det brutala våldet och massakrer mot civila i Syrien fördömdes och oro uttrycktes även för Irans kärntekniska program.

Europeiska rådets möte den 18–19 oktober

Europeiska rådet fokuserade i huvudsak på förslaget om en gemensam banktillsyn. Enighet nåddes om att målsättningen skulle vara att ha det rättsliga ramverket för en gemensam tillsynsmekanism (SSM) på plats den 1 januari 2013. Det operationella genomförandet skulle ske under 2013. Det slogs fast att samtliga medlemsstater, även de utanför euroområdet, skulle ha möjlighet att delta. Vidare betonades vikten av rättvis behandling och representation av euroländer respektive icke-euroländer som deltar i SSM, att den inre marknaden för finansiella tjänster respekteras liksom att EU:s sammanhållning skulle värnas. Kommissionens avsikt att återkomma med ett förslag om en gemensam avvecklingsmekanism noterades. Europeiska rådet framhöll vidare att eurogruppen skulle dra upp kriterierna för bankrekapitalisering via ESM, i enlighet med euroområdet uttalande från juni.

Vidare diskuterades fördjupandet av den ekonomiska och monetära unionen (EMU) i ljuset av interimrapporten Mot en verklig ekonomisk och monetär union som presenterats av ordföranden Herman Van Rompuy, i samarbete med José Manuel Barroso, Mario Draghi och Jean-Claude Juncker. Europeiska rådet underströk att fokus borde ligga på genomförandet av de instrument som redan beslutats eller var på väg att inrättas t.ex. 6-pack, finanspakten och 2-pack, snarare än på ytterligare åtgärder. Herman Van Rompuy gavs mandat att fortsätta sina konsultationer med medlemsstaterna och på basis av dessa presentera en färdplan till toppmötet i december. Slutsatserna klargjorde samtidigt att tankarna på individuella kontraktsarrangemang samt solidariska finansieringsmekanismer för länderna i euroområdet skulle undersökas.

Stats- och regeringscheferna gjorde även en översyn av genomförandet av den tillväxtpakt som beslutades vid junitoppmötet. Enighet rådde om vikten av att skyndsamt genomföra de åtgärder som aviserats, särskilt avseende den inre marknaden och handelns bidrag.

Europeiska rådet hade även en diskussion om EU:s relation till sina strategiska partner, med fokus på relationen till Kina. Man enades om att EU och medlemsstaterna borde ta ett samlat grepp om relationen till Kina i syfte att vinna gehör för EU:s värderingar och intressen, exempelvis respekt för mänskliga rättigheter, frihandel och klimathänsyn.

I linje med de slutsatser som EU:s utrikesministrar hade enats om uttryckte Europeiska rådet stark oro över utvecklingen i Syrien samt över Irans kärntekniska program. Dessutom signalerades EU:s beredskap att bistå Mali i landets återgång till en demokratisk ordning.

Europeiska rådet uttryckte också sin uppskattning över att EU tilldelats Nobels fredspris.

Ambitionen inför mötet i Europeiska rådet var att nå en slutuppgörelse om EU:s fleråriga budgetram 2014–2020. Någon uppgörelse nåddes dock inte, och Europeiska rådet enades om att återkomma till frågan i början av 2013, se kapitel 6 Budgetramen.

Europeiska rådets möte den 13–14 december

Vid Europeiska rådet i december stod uppföljningsrapporten Reform av den ekonomiska och monetära unionen i fokus.

Europeiska rådets diskussion om framtidens EMU tog avstamp i de förslag som lagts fram i ordförande Herman Van Rompuy's uppföljningsrapport om en fördjupning av EMU, framtagna i nära samarbete med José Manuel Barroso, Mario Draghi och Jean-Claude Juncker. Förslagen i rapporten var långtgående och bestod bl.a. av gradvis överföring av ekonomisk suveränitet från medlemsstaterna till europeisk nivå, automatiska stabilisatorer genom en gemensam eurobudget, steg mot gemensamt beslutsfattande om nationella budgetar samt på t.ex. skatte- och sysselsättningsområdet. Flera medlemsstater hade betydande invändningar mot dessa delar. Europeiska rådets slutsatser inriktades därför främst i stället på vikten av genomförandet av åtgärder som redan beslutats eller var på väg att inrättas för att förstärka ramverket för ekonomisk styrning (6-pack, 2-pack och finanspakten).

Herman Van Rompuy inbjöds även att, i nära samarbete med José Manuel Barroso, inför Europeiska rådets möte i juni 2013 återkomma med förslag till möjliga åtgärder på fyra begränsade områden för att främja tillväxt, global konkurrenskraft samt sysselsättning inom EU och inom euroområdet i synnerhet, se även avsnitt 13.3.1 Reform av den ekonomiska och monetära unionen. Dessa förslag ska tas fram i samråd med medlemsstaterna. Stats- och regeringscheferna pekade på vikten av att involvera såväl nationella parlament som Europaparlamentet.

Mötet välkomnade Ekofin-rådets överenskommelse om den gemensamma banktillsynen (SSM). Som ett ytterligare steg mot en bankunion skulle kommissionen under 2013 presentera ett förslag om en avvecklingsmekanism samtidigt som diskussionerna om en harmonisering av insättningsgarantierna skulle fortsätta.

Europeiska rådet välkomnade kommissionens årliga tillväxtöversyn för 2013 (AGS), som lanserar den tredje europeiska terminen samt betonade att genomförandet av den inre marknaden bidrar till tillväxt och konkurrenskraft. Europeiska rådet antog slutsatser som utgjorde ett avstamp inför en process mot en mer strategisk ansats i den gemensamma försvars- och säkerhetspolitiken. Ett uppdrag gavs till den höga representanten Catherine Ashton och kommissionen att ta fram förslag i denna riktning. Europeiska rådet ska hålla en fördjupad diskussion om dessa frågor vid toppmötet i december 2013.

Europeiska rådet välkomnade och ställde sig bakom slutsatserna från allmänna rådet den 11 december om EU:s utvidgning. Vidare slog man fast att en regional strategi för området kring Adriatiska havet och Joniska havet ska läggas fram före utgången av 2014.

Slutligen uttryckte Europeiska rådet djup oro över utvecklingen i Syrien. Det internationella möte som dagarna innan hållits i Marrakech med företrädare för den syriska oppositionen välkomnades. Skr. 2012/13:80

DEL 2 HORIZONTELLA FRÅGOR UNDER ALLMÄNNA RÅDET

3 Lissabonfördragets genomförande

Lissabonfördraget antogs för att EU:s institutioner ska kunna fungera effektivare och att öppenheten och den demokratiska kontrollen ska öka. Fördragets genomförande under året utmärks bl.a. av diskussionen om systemet med delegerad befogenhet eller kommittéförfarandesystemet ska tillämpas i EU-lagstiftningen. Regeringen förespråkar en rättslig korrekt tillämpning av de instrument som fördragen erbjuder. Medborgarinitiativet är ett påverkansinstrument för alla EU-medborgare att begära att kommissionen ska lägga fram ett förslag i deras intresse.

3.1 Kommittéförfarande och delegerade akter

Systemet med delegerade akter som infördes genom Lissabonfördraget har tillämpats i stor utsträckning i förhandlingar om direktiv och förordningar. Skiljelinjen mellan när kommittéförfarandeförordningen och när systemet med delegerade akter ska tillämpas är fortfarande oklar. Denna oklarhet har orsakat en del utdragna förhandlingar mellan institutionerna under året.

Systemet med delegerade akter ger Europaparlamentet liksom rådet, oberoende av varandra, möjlighet att invända mot att en akt antagen av kommissionen träder i kraft (inom en specifik tidsfrist). I ett antal förhandlingar har inte någon lösning nåtts beträffande tillämpning av det ena eller det andra systemet. I dessa fall har speciallösningar konstruerats. Regeringen har förespråkat att de instrument som fördragen erbjuder tillämpas.

3.2 Medborgarinitiativet

Medborgarinitiativet – en påverkansmöjlighet för EU-medborgare

Att väcka ett medborgarinitiativ är en möjlighet för EU-medborgare att begära att kommissionen ska lägga fram ett förslag i deras intresse. Medborgarinitiativet är ett verktyg för stärkt demokrati och medborgarinflytande. Ett initiativ ska stödjas av minst en miljon unionsmedborgare från minst en fjärdedel av medlemsstaterna. I Sverige krävs minst 15 000 underskrifter. Minimialdern för den som vill underteckna ett initiativ är den ålder som ger rösträtt i valen till Europaparlamentet, i Sverige är det 18 år.

Förordningen om medborgarinitiativet antogs av rådet den 14 februari 2011 och är i alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater. Förordningen trädde i kraft den 1 april 2012.

Under 2012 har regeringen utsett Datainspektionen till behörig myndighet för kontroll och intygande av att system för insamling av stödförklaringar via internet som används för lagring i Sverige uppfyller de krav som ställs i förordningen. Regeringen har vidare utsett Valmyndigheten till behörig myndighet för kontroll och intygande av antalet giltiga stödförklaringar från medborgare i Sverige.

Senast den 1 april 2015, och därefter vart tredje år, ska kommissionen överlämna en rapport om tillämpningen av förordningen till Europaparlamentet och rådet.

3.3 EU:s utrikestjänst

EU:s utrikestjänsts (EEAS) andra verksamhetsår inleddes med en dialog, bl.a. vid utrikesministrarnas informella möte, om den rapport om EEAS funktionssätt som den höga representanten presenterat före årsskiftet. Även om viktiga uppgifter under året fortsatt har varit att bemanna, organisera och hitta arbetsformer för att få EEAS att fungera på det sätt som avses i Lissabonfördraget finns exempel på områden där EEAS lyckats utnyttja flera instrument för EU:s externa politik på ett mer integrerat sätt än tidigare. Exempel på detta i den höga representantens rapport är EU:s grannskapspolitik och de arbetsgrupper som sattes upp som svar på utvecklingen under den arabiska våren. Vidare lyfts EEAS roll som aktör på Västra Balkan och i fredsprocessen för Mellanöstern fram. I rapporten identifierar den höga representanten fyra prioriterade områden att arbeta vidare med i den fortsatta uppbyggnaden: förstärka EU:s kapacitet att leverera strategisk policy, öka fokus på EU-delegationerna, utveckla en gemensam organisationskultur och förstärka samarbetet med kommissionen.

Utrikestjänsten ska vara fullt utbyggd den 1 juli 2013. Diplomater från medlemsstaternas utrikesförvaltningar ska då representera minst en tredjedel av all EEAS personal på chefs- och handläggarnivå. Rekrytering har pågått under hela året och betydande framsteg har gjorts i ansträngningarna att nå detta mål.

Den informella dialogen mellan företrädare för EEAS och medlemsstaterna, med möten såväl på tjänstemanna- som politisk nivå, har fortsatt. Diskussionerna har fokuserat på hur samarbetet ska kunna förstärkas, särskilt mellan EU-delegationerna och medlemsstaternas ambassader i länder utanför EU, i syfte att verka för ett samstämmigt EU-agerande.

I enlighet med rådsbeslutet om upprättandet av EEAS ska den höga representanten senast i mitten av 2013 göra en översyn av EEAS organisation och funktion. Man ska särskilt titta på rekryteringsprocessen (målet med 1/3 personal från medlemsstaternas nationella förvaltningar, rotation av denna personalkategori in och ut ur EEAS, geografisk spridning och jämn könsfördelning av EEAS personal) men även föreslå revideringar som bedöms nödvändiga.

Sverige har under året fortsatt att verka för en stark utrikestjänst och har gett sitt fulla stöd till den höga representanten i uppbyggnaden och utvecklingen av EEAS. Sverige har betonat vikten av ökad samordning mellan institutionerna och bättre samstämmighet mellan olika politikområden. Det senare gäller både mellan de olika utrikespolitiska instrumenten (utrikes- och säkerhetspolitik, handel, utvecklingspolitiken) och mellan den breda utrikespolitiken och de interna politikområden som har externa dimensioner. Sverige har även lyft fram vikten av att dessa aspekter finns med i kommande översyn av EEAS.

4 Europa 2020 och den europeiska terminen

EU:s gemensamma strategi för smart och hållbar tillväxt för alla – Europa 2020 – syftar till stärkt ekonomisk politisk samordning och strukturella reformer. Det är viktiga förutsättningar för att Europa ska komma stärkt ut ur de senaste årens ekonomiska turbulens och lägga grunden för långsiktigt hållbar tillväxt och välfärd. Regeringen har under året aktivt verkat för ett ambitiöst genomförande av den europeiska terminen och Europa 2020-strategin för att säkra ekonomisk samordning och främja långsiktigt hållbar tillväxt, stärkt konkurrenskraft och ekonomisk återhämtning.

4.1 En strategi för hållbar tillväxt och sysselsättning – Europa 2020

Europa 2020-strategin är EU:s gemensamma strategi för tillväxt och sysselsättning. Strategin antogs av EU:s stats- och regeringschefer i juni 2010 och ersätter den tidigare så kallade Lissabonstrategin. Den utgör därmed EU:s gemensamma ramverk för att skapa långsiktigt hållbar tillväxt, fler jobb och ökad välfärd i hela unionen. Konkreta åtgärder på EU-nivå och i medlemsstaterna ska bidra till att skapa smart och hållbar tillväxt för alla i enlighet med strategins riktlinjer och målsättningar.

4.1.1 Den europeiska terminen för stärkt ekonomisk samordning

I november 2011 påbörjades den andra europeiska terminen. Den europeiska terminen ska stärka den ekonomiska samordningen i syfte att driva på ett effektivt genomförande av Europa 2020-strategin i samklang med arbetet inom ramen för stabilitets- och tillväxtpakten (se avsnitt 13.2.1). Terminen inleddes med att kommissionen den 23 november 2011 presenterade sin årliga tillväxtöversikt med förslag till prioriteringarna för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken i EU för det kommande året.

Vid Europeiska rådets möte i mars 2012 godkändes dessa prioriteringar av stats- och regeringscheferna som vägledning inför medlemsstaternas årliga rapportering inom ramen för Europa 2020-strategin (nationella reformprogram) och stabilitets- och tillväxtpakten (stabilitets- och konvergensprogram). Efter att samtliga medlemsstater skickat in sina nationella reformprogram och stabilitets- eller konvergensprogram i april analyserade kommissionen dessa gemensamt med hänsyn till medlemsstaternas relativa utgångslägen och nationella förutsättningar.

Resultatet av analysen presenterades den 30 maj i form av ett meddelande och förslag till landspecifika rekommendationer till samtliga 27 medlemsstater samt till eurogruppen som helhet. Rekommendationerna identifierade de huvudsakliga utmaningar som kommissionen ansåg att medlemsstaterna borde prioritera de kommande 12–18 månaderna för att leva upp till målsättningarna i Europa 2020-strategin och stabilitets- och tillväxtpakten. Kommissionens förslag till landspecifika rekommendationer behandlades under juni i olika kommittéer och råds-konstellationer.

Vid Europeiska rådets möte den 28–29 juni avslutade stats- och regeringschefer den europeiska terminen genom att på ett övergripande plan diskutera och anta slutsatser om medlemsstaternas åtaganden inom ramen för Europa-2020 (nationella reformprogram) och stabilitet och tillväxtpakten (stabilitets- och konvergensprogram). Stats- och regeringscheferna ställde sig även bakom rådets förslag till rekommendationer som därefter antogs formellt av rådet i juli i syfte att vägas in i de nationella budgetprocesserna under hösten.

Regeringen överlämnade faktapromemoria 2011/12:FPM64 om kommissionens tillväxtrapport för 2012. Samråd ägde rum med EU-nämnden i februari inför behandlingen av tillväxtrapporten vid två råds-möten samt under juni inför antagandet av de landspecifika rekommendationerna.

Samråd med arbetsmarknadens parter, det civila samhället samt den lokala och regionala nivån har ägt rum vid ett flertal tillfällen under 2012.

4.2 Sveriges nationella reformprogram 2012

I enlighet med den europeiska terminen ska medlemsstaterna i april varje år skicka in nationella reformprogram till kommissionen som redogör för genomförandet av Europa 2020-strategin i den nationella politiken. Redogörelsen ska utgå från strategins tio integrerade riktlinjer. Sveriges nationella reformprogram 2012 skickades in den 20 april och redogör för regeringens förslag till åtgärder i budgetpropositionen för 2012 och 2012 års ekonomiska vårproposition. Riksdagen fick ta del av reformprogrammet i april.

Det nationella reformprogrammet inleds med en beskrivning av det ekonomiska läget samt en redogörelse för regeringens övergripande mål för den ekonomiska politiken och dess inriktning på kort och medellång sikt. Sedan presenteras ekonomiska reformer inom följande fyra prioriterade huvudområden.

- Ökad sysselsättning för kvinnor och män samt minskat utanförskap.
- Ökad kunskap.
- Ett innovativt och dynamiskt näringsliv med nya och växande företag.
- Förbättrad miljö och klimat för en uthållig tillväxt.

Reformprogrammet innehåller även en uppföljning av de landspecifika rekommendationerna 2011, de nationella målen som redovisades i 2011 års ekonomiska vårproposition samt en presentation av genomförandet av strategin i Sverige.

4.2.1 Sveriges rekommendationer 2012

Inom ramen för den första europeiska terminen antog rådet fyra landspecifika rekommendationer för Sverige om genomförandet av Europa 2020-strategin och stabilitets- och tillväxtpakten. Sverige rekommenderades att:

- Bibehålla en sund ställning i de offentliga finanserna från och med 2012 genom att genomföra budgetstrategin enligt planerna och säkerställa att det medelfristiga budgetmålet fortsatt uppnås.
- Vidta ytterligare förebyggande åtgärder för att öka stabiliteten på bostads- och bolånemarknaderna på medellång sikt, inbegripet genom att främja försiktig utlåning, minska systemskevheter som gynnar skuldfinansiering vid bostadsinvesteringar, och genom att ta itu med de problem som följer av begränsningar i fråga om bostadsutbud och hyresreglering.
- Vidta ytterligare åtgärder för att förbättra deltagandet på arbetsmarknaden för ungdomar och andra utsatta grupper, t.ex. genom att förbättra effektiviteten i aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder, underlätta övergången från skola till arbete, främja politik för att öka efterfrågan på utsatta grupper samt förbättra arbetsmarknadens funktionssätt samt se över effektiviteten av den sänkta mervärdesskattesatsen på restaurang- och cateringtjänster till stöd för skapande av arbetstillfällen.
- Vidta ytterligare åtgärder i det kommande lagförslaget om forskning och innovation för att förbättra spetsforskning och inrikta sig på en förbättrad kommersialisering av innovativa produkter och utveckling av ny teknik.

Regeringen välkomnar de landspecifika rekommendationerna. De utgör viktiga instrument för att uppmana EU:s medlemsstater att föra en ansvarsfull ekonomisk politik och för att uppfylla de mål som satts upp inom ramen för den ekonomisk-politiska samordningen i EU. Det är viktigt att medlemsstaterna genomför nödvändiga reformer, inte minst reformer för att bryta EU-ländernas minskande konkurrenskraft och svaga tillväxt. Rekommendationerna till Sverige ligger huvudsakligen i linje med regeringens politik. I budgetpropositionen för 2013 redogörs det för de åtgärder som regeringen vidtar för att svara upp mot rekommendationerna.

Den 28 november presenterade kommissionen sin årliga tillväxtrapport för 2013. Rapporten anger förslag till övergripande prioriteringar för den europeiska terminen 2013 och kommer att ligga till grund för diskussionen vid Europeiska rådets möte i mars.

I tillväxtrapporten understryker kommissionen betydelsen av att medlemsstaterna genomför hållbara tillväxtfrämjande åtgärder för att stärka grunden för återhämtningen efter krisen, samt för att EU i framtiden ska kunna konkurrera globalt. Samtidigt pekar kommissionen på det brådskande behovet av att komma tillrätta med krisen i euroområdet och återskapa förtroendet samt stabilisera den ekonomiska och finansiella situationen. Som ett bidrag till tillväxtrapporten presenterades samtidigt integrationsrapporten för den inre marknaden, se faktpromemoria 2012/13:FPM35.

Kommissionen konstaterar att den djupa och långvariga ekonomiska krisen inte underlättat för medlemsstaterna att nå målen i Europa 2020-strategin, och betonar att framsteg behövs på dessa områden. De reformer som genomförts anses dock redan ha haft positiva effekter, och kommissionen slår fast att de fem prioriteringar som lades fast i tillväxtöversikten för 2012 är fortsatt giltiga. Medlemsstaterna uppmanas därmed att under 2013 återigen fokusera på åtgärder inom följande fem prioriterade områden.

1. Att driva differentierad, tillväxtfrämjande finanspolitisk konsolidering.
2. Återgå till en stabilare lånemarknad.
3. Främja tillväxt och konkurrenskraft.
4. Bekämpa arbetslösheten och de sociala konsekvenserna av krisen.
5. Modernisera den offentliga förvaltningen.

Regeringen välkomnar kommissionens årliga tillväxtrapport och stöder det övergripande budskapet om vikten av att genomföra tillväxtskapande strukturreformer för att nå en långsiktig, hållbar tillväxt. Regeringen kan på ett övergripande plan ställa sig bakom de fem föreslagna prioriteringarna för nästa års europeiska termin. Det är välkommet att stort utrymme ägnas den centrala roll som den inre marknaden spelar för att främja hållbar tillväxt och konkurrenskraft. Regeringen är också positiv till att kommissionen understryker betydelsen av ett skyndsamt genomförande av tillväxtfrämjande åtgärder samt betoningen på behoven av modernisering av arbetsmarknaden samt arbetsmarknadsreformer inriktade på unga. Regeringen har informerat riksdagen i faktpromemoria 2012/13:FPM32.

4.4 Europa 2020-strategin vid Europeiska rådets möten

Europa 2020-strategin har behandlats vid flertalet möten med Europeiska rådet under året. Sverige har vid dessa tillfällen verkat aktivt för starka politiska budskap om ett ambitiöst genomförande av den europeiska

terminen och Europa 2020-strategin för att säkra ekonomisk samordning och främja långsiktigt hållbar tillväxt, stärkt konkurrenskraft och ekonomisk återhämtning. Inför Europeiska rådets möte i mars skickade statsministern tillsammans med statsministrar i andra medlemsstater ett brev till Europeiska rådets ordförande och kommissionens ordförande för att lyfta fram vikten av att påskynda särskilt viktiga åtgärder för att främja hållbar tillväxt och konkurrenskraft.

5 EU:s strategi för Östersjöregionen

Syftet med EU:s Östersjöstrategi är att möta de gemensamma utmaningar och möjligheter som länderna i Östersjöregionen står inför i dag. Under året har strategins uppbyggnad genomgått en omfattande översyn. Syftet har främst varit att öka fokuseringen och att göra arbetet mer resultatinkänt. De tre huvudmålen för strategin är att rädda havsmiljön, länka samman regionen och öka välbefindandet.

Översynen av EU:s strategi för Östersjöregionen

Den 23 mars presenterade kommissionen ett meddelande om EU:s strategi för Östersjöområdet (se faktrapomemoria 2011/12:FPM138). Meddelandet behandlar den omfattande översyn av strategin som inleddes under år 2011. Kommissionen identifierar fyra områden där det finns en tydlig förbättringspotential och som bör ligga i fokus för översynen: förbättring av den strategiska inriktningen, anpassning av politik och finansiering, klargörande av olika aktörers ansvar och bättre kommunikation om strategin.

Den 26 juni antog Allmänna rådet slutsatser om översynen av EU:s strategi för Östersjöregionen. Slutsatserna förhandlades fram i en vängrupp till det danska ordförandeskapet i EU. Genom slutsatserna har strategin fått ett nytt strategiskt ramverk och inriktning som bygger på tre huvudmål för strategin: 1) rädda havsmiljön, 2) länka samman regionen och 3) öka välbefindandet. Till dessa tre mål hör mätbara resultatmål och indikatorer som underlättar utvärdering av arbetet och uppvisande av resultat. Slutsatserna omfattar även en beskrivning av rollfördelningen mellan strategins olika nyckelaktörer.

Sambandet mellan politik och finansiering eftersträvas i utarbetandet av de förordningar som reglerar användningen av EU:s nästa långtidsbudget. Kommunikationen av strategin har förbättrats bl.a. genom lanseringen av den officiella webbplatsen www.balticsea-region-strategy.eu som samlar information om strategin.

Ny handlingsplan

Handlingsplanen för genomförandet av EU:s strategi för Östersjöregionen är ett arbetsdokument som listar de åtgärder och flaggskepps-

projekt som genomförs eller ska genomföras. Som ett resultat av strategins nya strategiska inriktning har arbetet med att uppdatera detta dokument påbörjats. Flera nya regionala aktörer, som Östersjöstaternas råd och Nordiska ministerrådet, har trätt fram för att ta en ökad roll i genomförandet av strategin. En ny handlingsplan planeras vara färdig i början av 2013.

Årligt forum i Köpenhamn

Det årliga forumet för EU:s strategi för Östersjöregionen arrangerades den 17–19 juni i Köpenhamn, för andra året i rad samtidigt som Baltic Development Forum. Det svenska deltagandet var likt tidigare år starkt, svenska deltagare stod för ca en fjärdedel av de totalt 800 deltagarna. Fokus för årets forum var gränsöverskridande infrastrukturens utveckling inom Östersjöregionen med syfte att länka samman regionen och därmed skapa bättre förutsättningar för ökad tillväxt i regionen.

EU:s nästa fleråriga finansiella ramverk

Förhandlingarna om EU:s nästa fleråriga finansiella ramverk 2014–2020 har betydelse för det fortsatta arbetet med att genomföra EU:s strategi för Östersjöområdet. En grundläggande princip för strategin är att den är budgetneutral. Befintliga resurser ska användas för att genomföra målen i strategin. Kommissionen konstaterar i sitt meddelande att en nära koppling mellan strategins mål och tillgängliga resurser (bl.a. europeiska regionala utvecklingsfonden, europeiska socialfonden, europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och europeiska havs- och fiskerifonden), är en förutsättning för att arbetet ska kunna generera förväntade resultat. Sverige har, tillsammans med ett flertal Östersjö- och Donauländer, verkat för att strategin och det makroregionala arbetssättet ska beaktas i regelverket för användningen av EU:s medel i nästa fleråriga finansiella ramverk. Detta arbete fortlöper under 2013.

Budgetramen för 2014–2020 ska rymma gemensamt fastställda prioriteringar för EU-samarbetet. Sverige har i förhandlingarna argumenterat för en modernisering av budgetramen. Sverige har även drivit, tillsammans med en krets likasinnade budgetrestriktiva medlemsstater, en minskad utgiftsnivå samt stabilisering av medlemsstaternas avgifter till EU-budgeten. På inkomstsidan har Sverige agerat för ett oförändrat inkomssystem, och då inte minst ett oförändrat värde på de svenska rabatterna.

Förhandlingarna om EU:s fleråriga budgettram 2014–2020 och systemet för egna medel

EU:s fleråriga budgettram för perioden 2014–2020 har förhandlats under hela 2012. Den 29 juni 2011 presenterade kommissionen sitt förslag till förordning för budgetramen 2014–2020 samt förslag till beslut och förordningar om systemet för egna medel – budgetens inkomstsida (se faktagromemoria 2010/11:FPM143 för kommissionens förslag för både utgifts- och inkomstsidan). Parallellt presenterade kommissionen under hösten 2011 lagstiftningsförslag på enskilda politikområden (se vidare under respektive politikområde).

En mer substantiell förhandling av budgetramen 2014–2020 påbörjades under danska ordförandeskapet våren 2012. Kommissionens förslag till budgetramen behandlades och diskuterades löpande i rådet under våren i den särskilda rådsarbetsgruppen för budgetramen, Coreper och allmänna rådet (januari, mars, april, maj och juni). Målsättningen var att utarbeta en så kallad förhandlingsbox inför mötet i Europeiska rådet i juni, innehållande alla de delar som har budgetära konsekvenser eller är av politisk betydelse för att kunna nå en överenskommelse i rådet. Förhandlingsboxen omfattade samtliga utgiftsområden, horisontella aspekter på budgetramen samt inkomstsidan (egna medel).

Diskussionen i rådet kom i stor utsträckning att kretsa kring utformningen av sammanhållningspolitiken och den gemensamma jordbrukspolitiken men också kring mer horisontella frågor som flexibilitet i budgetsytemet och bättre kvalitet i utgifterna (better spending). Sverige argumenterade för en modernisering av budgetramen genom betydande omfördelningar av utgifter från regionalstöd till mer välmående delar av EU och jordbruksstöd till förmån för utgifter som bidrar till långsiktig tillväxt och har ett tydligt europeiskt mervärde som bl. a. forskning och innovation, klimat, rättsliga och inrikes frågor samt extern politik. Vidare drev Sverige, tillsammans med en krets likasinnade budgetrestriktiva medlemsstater, en minskad utgiftsnivå samt stabilisering av medlemsstaternas avgifter till EU-budgeten. På inkomstsidan agerade Sverige för ett oförändrat inkomssystem, och då inte minst ett oförändrat värde på de svenska rabatterna.

Mot bakgrund av bedömningen att en uppgörelse inte fanns inom räckhåll valde det danska ordförandeskapet att inte föra in förslag på konkreta

utgiftsnivåer eller siffror i förhandlingsboxen inför Europeiska rådet i juni. Vid toppmötet diskuterade stats- och regeringscheferna den fleråriga budgetramen 2014–2020 för första gången. Arbetet under det danska ordförandeskapet noterades av mötet, som slog fast att förhandlingsboxen ska utgöra grunden för det fortsatta arbetet under hösten med målsättningen om att avsluta förhandlingarna under 2012.

I början av juli 2012 presenterade kommissionen en uppdatering och revidering av förslaget till flerårig budgetram från juni 2011 (se fakta-promemoria 2010/11:FPM168). Förslaget inkluderade de budgetära effekterna av Kroatiens anslutning till EU i juli 2013 samt effekterna av uppdaterad ekonomisk data och prognoser avseende tillväxten på regional och nationell nivå i EU. Det reviderade förslaget innebar en ökning av budgetramens totala utgiftsnivå med 8 miljarder euro till 1 033 miljarder euro (1,08 procent av BNI) i åtaganden, att jämföra med 1 025 miljarder euro (1,05 procent av BNI) i förslaget från förra året. Kommissionens förslag, inklusive instrument utanför budgetramen¹, uppgår till 1 061 miljarder euro, vilket motsvarar 1,11 procent av BNI. Den totala nivån för betalningar ökade med 15 miljarder euro till 988 miljarder euro (1,03 procent av BNI) jämfört med 972 miljarder euro (1,00 procent av BNI) i det tidigare förslaget.

Utgångspunkten för förhandlingen under det cypriotiska ordförandeskapet hösten 2012 var att nå en uppgörelse vid det extrainsatta mötet i Europeiska rådet den 22–23 november. Cypern inledde sitt ordförandeskap med bilaterala överläggningar med alla medlemsstater under juli månad. Den 30 oktober presenterade ordförandeskapet en första siffersatt förhandlingsbox. För svenskt vidkommande innehöll förslaget en allt för liten besparing av totalnivån jämfört med kommissionens förslag (-53 miljarder euro till totalt 1 008 miljarder euro) och bristande moderniseringsambitioner i form av omprioriteringar. Något konkret förslag för inkomstsidan ingick inte.

I början av november höll Europeiska rådets ordförande bilaterala möten med alla medlemsstater och tog därmed över förhandlingarna om budgetramen från cypriotiska ordförandeskapet. Den 13 november presenterades ett första utkast till slutsatser i form av en reviderad förhandlingsbox, denna gång också med konkreta förslag på inkomstsidan. Utkastet innebar ytterligare besparingar jämfört med kommissionens förslag på sammanlagt 78 miljarder euro motsvarande en total åtagandenivå på 984 miljarder euro inklusive instrument utanför utgiftstaket, motsvarande 1,02 procent av BNI. För Sverige var den föreslagna utgiftsprofilen mer fördelaktig med större besparingar inom sammanhållningspolitiken och jordbrukspolitiken. Förslaget på inkomstsidan var dock mycket problematiskt för Sverige och innehöll en mycket kraftig försämring av nettovärdet av den svenska rabatten baserat på kommissionens ursprungsförslag med korrigeringar i form av klumpsummor av vissa medlemsstaters bidrag till EU-budgeten.

Ambitionen inför mötet i Europeiska rådet den 22–23 november var att nå en uppgörelse. Mötet inleddes med ett flertal bilaterala överläggningar

¹ Avser samtliga instrument utanför utgiftstaket med undantag för Europeiska utvecklingsfonden som finansieras utanför egna medelstaket.

med medlemsstaterna samt ett nytt kompromissförslag från Europeiska rådets ordförande. Efter överläggningar i plenum konstaterades dock att mer arbete krävdes för att överbrygga skillnaderna mellan de medlemsstater som förordade ytterligare besparingar, däribland Sverige, och de mer budgetexpansiva medlemsstaterna samt för att nå en uppgörelse om inkomstsidan och då inte minst rabattfrågan. Europeiska rådet enades om att ajournera mötet och återkomma till frågan i början av 2013.

Regeringen har löpande samrått med EU-nämnden inför mötena i allmänna rådet och Europeiska rådets möten i juni respektive november. Under året har finansutskottet och skatteutskottet informerats om förhandlingsläget vid två tillfällen och EU-nämndens beredningsgrupp för EU:s fleråriga budgetram vid fem tillfällen.

7 Utvidgningsprocessen

Utvidgningen är en av EU-samarbetets största framgångar och har medverkat till att stärka Europas säkerhet, ekonomiska utveckling och stabilitet. Att utvidgningen fortsätter är strategiskt viktigt för EU som helhet, inte minst avseende unionens kapacitet att bemöta globala utmaningar. Sverige har under året värnat bevarandet av utvidgningens principer och att unionens åtaganden fullföljs. Förberedelserna fortskrider inför Kroatiens EU-inträde som förväntas äga rum den 1 juli 2013.

7.1 Kommissionens utvidgningsstrategi

Den 10 oktober presenterade kommissionen sitt årliga utvidgningspaket. Paketet innehåller följande dokument.

- En övergripande utvidgningsstrategi för perioden 2012–2013.
- Översynsrapporter för anslutningslandet Kroatien, kandidatländerna Island, Makedonien (FYROM), Montenegro, Turkiet och Serbien samt de potentiella kandidatländerna Albanien och Bosnien och Hercegovina.
- Förstudie för ett stabiliserings- och associeringsavtal för Kosovo.
- Yttrande för Kroatien.

Utvidgningsstrategin betonar utvidgningens viktiga funktion som instrument för samhällelig utveckling, men också hur betydelsefull processen är för EU som helhet. Utvecklingen av rättsstaten sätts i centrum, bl.a. hur de nya länderna ska kunna förbättra sitt rättsväsende, bekämpa korruption och organiserad brottslighet. Vid rådet för allmänna frågor den 11 december antogs slutsatser som bekräftade kommissionens rapporter och bl.a. slogs möjligheten till förhandlingsstart fast för både Serbien och Makedonien. Beträffande rättsliga och inrikesfrågor slog man också fast betydelsen av att utnyttja Europol-rapporter i det fortsatta arbetet.

Inför Bulgariens och Rumäniens EU-anslutning togs beslutet att kommissionen även efter inträdet i unionen skulle fortsätta att granska dessa länders anpassningsarbete inom området för rättsliga och inrikes frågor samt inom jordbruksområdet. Granskningen sker inom ramen för den s.k. samarbets- och verifikationsmekanismen, vilket bl.a. innebär att länderna ska rapportera om sina framsteg till kommissionen var sjätte månad. Rådet slog i september återigen fast att samarbets- och verifikationsmekanismen fortsätter till dess att fastställda riktmärken uppfyllts. I årets rapporter pekar kommissionen åter igen på en rad allvarliga brister i det bulgariska genomförandet av riktmärkena, främst inom rättssystemet och vad gäller korruption. Även Rumänien får i sin årsrapport kritik, men kommissionen anser att Rumänien har lyckats göra vissa förbättringar bl.a. när det gäller korruption och rättsväsendet.

7.3 Kroatien

Förberedelserna fortskrider inför Kroatiens EU-inträde som preliminärt äger rum den 1 juli 2013. Kroatien väntas därmed bli unionens 28:e medlemsstat. En folkomröstning hölls i Kroatien den 22 januari där en bred majoritet om ca 66 procent röstade för ett kroatiskt EU-inträde. Ratificeringen av fördraget har inletts och 18 medlemsstater hade den 26 november ratificerat det kroatiska EU-inträdet.

Regeringen lämnade den 20 september in proposition 2012/13:6 till riksdagen om Kroatiens anslutning till Europeiska unionen. Den 7 november röstade riksdagen med bred majoritet för ett kroatiskt EU-inträde. Regeringen godkände formellt Kroatiens EU-inträde genom regeringsbeslut den 6 december. Ratifikationsinstrument kommer inom kort att deponeras hos Italiens regering som är depositarie för fördraget.

En förutsättning är att utestående reformbeting genomförs före anslutningen. I kommissionens översynsrapport den 10 oktober konstaterades att Kroatien med gott resultat har genomfört reformer på de flesta områden. Samtidigt återstår genomförandet av ett mindre antal reformer, utbildning och kapacitetsutveckling. Detta gäller i synnerhet de fundamentala kapitlen för konkurrenspolitik, rättsväsende och grundläggande rättigheter, samt rättvisa, frihet och säkerhet, det vill säga kapitel 8, 23 och 24.

Tiden mellan de avslutade anslutningsförhandlingarna och ikraftträdandet av fördraget regleras genom ett interimsavtal mellan EU och Kroatien samt av EU:s interna genomförandebestämmelser. Under perioden får Kroatien status som aktiv observatör i de flesta av rådets organ, kan ta del av informationsutbytet och kan på begäran beviljas delta i samrådsförfarandet.

7.4 Turkiet

Efter beslut av rådet inleddes anslutningsförhandlingarna med Turkiet den 3 oktober 2005. Förhandlingstakten har emellertid varit förhållandevis låg, eftersom flertalet av de 35 förhandlingskapitlen antingen är formellt frusna av EU på grund av att Turkiet inte genomfört det s.k. Ankaraprotokollet eller är blockerade av enskilda medlemsstater. I nuläget har 13 kapitel öppnats, det senaste våren 2010. Rådet för allmänna frågor framhävde den 11 december på ett tydligt sätt det strategiska värdet av landets anslutningsförhandlingar.

Den pågående konstitutionsreform som fokuserar på individens rättigheter är av avgörande betydelse för framsteg mot EU-medlemskap – en process som EU mycket tydligt uppmuntrar. Samtidigt skärper kommissionen i årets översynsrapport sin kritik mot framför allt situationen för yttrandefriheten i Turkiet. Man konstaterar också att den kurdiska frågan kräver en fredlig lösning.

EU har under året strävat efter att behålla dynamiken i processen genom den s.k. positiva agendan, som innebär en informell dialog även på de förhandlingsområden som är frusna eller blockerade. Den positiva agendan ska inte ses som en ersättning för anslutningsförhandlingarna, utan som ett komplement. Ett fördjupat samarbete på det utrikespolitiska området är en viktig del av ambitionen, med tanke på Turkiets strategiska betydelse för unionen.

Sverige verkar aktivt för stöd till Turkiets medlemskapsförhandlingar och målet om fullt medlemskap när alla villkor är uppfyllda. Sverige har bilateralt och i EU-sammanhang fortsatt att understryka vikten av att konkreta reformer genomförs, särskilt inom områden som minoritetsrättigheter, yttrandefrihet, jämställdhet och rättsväsendet. Rådet för allmänna frågor bekräftade den 11 december betydelsen av relationerna mellan EU och Turkiet och hoppades att det snart skulle vara möjligt att återuppta medlemskapsförhandlingarna, när villkoren uppfyllts.

En försvårande faktor för medlemskapsförhandlingarna är att Turkiet ännu inte uppfyllt EU:s krav på att öppna landets hamnar och flygplatser för fartyg och flyg också från Republiken Cypern, vilket är ett krav enligt det s.k. Ankaraprotokollet. Turkiet ställer som motkrav att EU genomför den s.k. direkthandelsförordningen som skulle möjliggöra handel mellan EU och norra Cypern. Frysningen av åtta förhandlingskapitel, i enlighet med EU:s beslut i december 2006, är en direkt följd av denna låsning. En lösning av Cypernfrågan skulle påverka Turkiets EU-närmande positivt. Sverige har gett starkt stöd till den pågående officiella förhandlingsprocessen som inleddes i september 2008 mellan de turk- och grek-cypriotiska parterna för att lösa Cypernfrågan.

7.5 Makedonien (fYROM)

Kommissionen upprepade i oktober för fjärde året i rad rekommendationen att anslutningsförhandlingar bör inledas med Makedonien. Landet fortsatte att uppfylla de politiska kriterierna, även om förbättringar krävs när det gäller bl.a. yttrandefriheten, rättsstaten, fundamentala rättigheter

samt reformer av offentlig förvaltning, vallag samt marknadsekonomins funktion. I väntan på en förhandlingsstart genomförs sedan våren 2011 en s.k. högnivådialog mellan Makedonien och kommissionen om dessa reformområden. Utöver det är goda grannrelationer av vikt för det vidare EU-närmandet. Under hösten underlättade kommissionen kontakterna mellan Makedonien och Grekland med målet att nå enighet inom EU för ett inledande av anslutningsförhandlingar med Makedonien. Sverige fortsätter att förespråka en makedonisk förhandlingsstart och att parterna i namnfrågan tar sitt ansvar för att finna en ömsesidigt acceptabel lösning.

Allmänna rådet beslutade den 11 december att ge i uppdrag åt kommissionen att under våren 2013 presentera en rapport om fortsatta reformframsteg, främjandet av goda grannlandsrelationer samt ansträngningar för att nå en lösning i namnfrågan med Grekland. Detta med sikte på att öppna anslutningsförhandlingar med Makedonien. Förutsatt att resultaten är positiva ska kommissionen därefter bl.a. utarbeta ett ramverk för anslutningsförhandlingar med Makedonien inför ett beslut om förhandlingsstart.

7.6 Montenegro

Vid Europeiska rådet i december 2011 gavs kommissionen i uppdrag att under första halvåret 2012 utarbeta en lägesrapport om tillämpning av reformer inom rättsområdet, med särskilt fokus på organiserad brottslighet och korruption. Rapporten skulle ligga till grund för eventuellt beslut om start av medlemskapsförhandlingar vid Europeiska rådet i juni. Den 22 maj presenterades kommissionens rapport som beskrev hur Montenegro hade uppnått vissa framsteg i form av antagande av ny lagstiftning och förstärkning av vissa administrativa funktioner, men samtidigt tydliggjorde att reformarbete återstod, särskilt i kampen mot korruption och organiserad brottslighet. Kommissionen rekommenderade Europeiska rådet att fatta beslut om förhandlingsstart, framför allt mot bakgrund av att den nya ansatsen skulle tillämpas i förhandlingarna. Den nya ansatsen är en ny förhandlingsmetodik som ökar granskningen av rättsstatsfrågorna genom att kapitel 23 (rättsväsende och fundamentala rättigheter) och 24 (rättvisa, frihet och säkerhet) öppnas tidigt och hålls öppna under hela förhandlingsprocessen. Grundtanken är att ge så mycket tid som möjligt åt landet att genomföra reformer inom området. Den 29 juni beslutade Europeiska rådet att inleda förhandlingar med Montenegro.

Inför förhandlingsöppningen betonade Sverige särskilt vikten av att EU noggrant analyserar Montenegros reformarbete inom rättsområdet, med fokus på organiserad brottslighet och korruption. Sverige verkade även för att en rapport om situationen gällande den organiserade brottsligheten i Montenegro skulle tas fram av Europol. Rapporten presenterades i augusti och har bidragit positivt till kommissionens fortsatta analys av situationen i landet. Rapporten välkomnades av rådet i december. Vid regeringskonferensen i december kunde det första förhandlingskapitlet (kapitel 25 vetenskap och forskning) öppnas samtidigt som regeringen i

7.7 Albanien

Under året har framsteg skett i Albanien som lett till att kommissionen i årets utvidgningspaket rekommenderade att Albanien skulle beviljas kandidatlandsstatus, förutsatt att landet antog vissa administrativa och rättsliga reformer samt reformer för parlamentsprocedurer. Beträffande de tolv nyckelprioriteringarna för förhandlingsstart från översynsrapporten 2010 konstaterar kommissionen att fyra har uppfyllts och att två är nära att uppfyllas. Sex prioriteringar kvarstår, med fokus på framför allt genomförande av val, stärkande av oberoende institutioner och kamp mot organiserad brottslighet och korruption. Rådet noterade i december kommissionens rekommendation och konstaterade att villkoren för kandidatlandsstatus inte hade uppfyllts av Albanien. Rådet inbjöd kommissionen att rapportera till rådet så snart framsteg skett.

7.8 Island

Sedan förhandlingsstarten med Island för ett EU-medlemskap sommaren 2010 har överläggningarna fortskridit med högt tempo och med goda resultat. En bidragande orsak till framstegen är att Islands lagstiftning genom medlemskapet i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och Schengensamarbetet i många avseenden redan är harmoniserad med EU:s regelverk. Den positiva utvecklingen reflekteras även i kommissionens årliga utvidgningspaket. I kommissionens översynsrapport understryks bl.a. den ömsesidiga betydelsen för EU och Island av ett isländskt medlemskap.

Efter årets fyra anslutningskonferenser har hittills förhandlingar kunnat öppnas för 27 kapitel, varav 11 har kunnat stängas. Inte minst regeringskonferensen den 18 december var ett stort steg framåt med sex öppnade förhandlingskapitel och ett stängt. Sverige har under året spelat en aktiv roll för att driva den isländska förhandlingsprocessen framåt.

7.9 Serbien

Den 1 mars beslutade Europeiska rådet att bevilja Serbien status som kandidatland. Beslutet grundades sig på att Serbien genomfört överenskommelser gjorda inom ramen för den EU-understödda dialogen med Kosovo. Under våren hölls president-, parlaments- samt kommunalval i Serbien. Ny president och regering tillträdde under sommaren. Valen samt den efterföljande regeringsbildningen ledde till att reformprocessen inklusive dialogen med Kosovo avstannade under en tid. I september tog dock den nya regeringen två viktiga beslut inom ramen för relationen med Kosovo, dels om hanteringen av gränsövergångarna mot Kosovo, dels om Serbiens deltagande vid regionala möten.

Besluten bidrog till att den EU-understödda dialogen kunde återupptas den 19 oktober under ledning av den höga representanten Catherine Ashton. Två ytterligare möten har därefter hållits. Sverige har gett starkt stöd till dialogen och har särskilt betonat att den bör ske parallellt med ländernas EU-närmanden.

Med sikte på att kunna inleda serbiska medlemskapsförhandlingar uppdrog rådet den 11 december åt kommissionen att under våren 2013 presentera en rapport om framsteg i dialogen mellan Serbien och Kosovo. Förutsatt att resultaten är positiva ska kommissionen därefter bl.a. utarbeta ett ramverk för anslutningsförhandlingar med Serbien inför ett beslut om förhandlingsstart.

7.10 Bosnien och Hercegovina

Bosniens politiska situation präglas av interna motsättningar, vilket fördröjer reformer som är nödvändiga för landets EU-närmande. Efter de allmänna valen i oktober 2010 bildades en regering på statsnivå först i januari 2012. I samband med att statsbudgeten för 2012 antogs i maj sprack dock regeringen igen. Detta, i kombination med valkampanjen inför lokalvalen i oktober, gjorde att EU-reformerna stagnerade på ett allvarligt sätt. Översynsrapporten för Bosnien, som presenterades av kommissionen i oktober, blev därför i regional jämförelse återigen svag och framhävde brister inom i princip alla områden. En viktig källa till kritik avser behovet av att anpassa författningen till Europarådets konvention för mänskliga rättigheter (ECHR). Därtill uppmanar kommissionen Bosnien att påskynda förberedelser för Kroatiens inträde i EU i juli 2013 inom områden som gräns- och exportkontroll samt certifiering av livsmedel. Vid rådet för utrikesfrågor i december bekräftades tidigare fastställd konditionalitet för ett ikraftträdande av det Stabiliserings- och Associeringsavtal (SAA) mellan EU och Bosnien som skrevs under 2008. Sverige fortsätter att inom ramen för rådsarbetet vara engagerat för att föra Bosnien närmare EU.

7.11 Kosovo

Dialogprocessen med Serbien, som inleddes 2010 för att bidra till normalisering mellan Serbien och Kosovo, avbröts i samband med de serbiska valen under våren, men återupptogs med den nya serbiska regeringen i oktober. Kosovos EU-närmandeprocess har gjort framsteg under året. En dialog inleddes med kommissionen i januari om viseringsfrihet och Kosovo har fått en vägkarta med nödvändiga reformer för viseringsfrihet. Kommissionen presenterade i samband med årets utvidgningspaket en förstudie om förutsättningarna för ett stabilitets- och associeringsavtal mellan EU och Kosovo. Kommissionen avser presentera ett förslag till förhandlingsmandat för ett sådant avtal så snart Kosovo uppfyllt vissa villkor. Med sikte på att kunna inleda förhandlingar om ett SAA uppdrog rådet för allmänna frågor den 11 december åt kommissionen att under våren 2013 presentera en rapport om framsteg

beträffade de uppställda villkoren. Förutsatt att resultaten är positiva ska rådet därefter ta beslut om ett förhandlingsmandat för ett SAA. Den 16 november godkändes genom omröstning i styrelsen för Europeiska utvecklingsbanken (EBRD) Kosovo som medlem i EBRD.

Natos insatsstyrka KFOR och EU:s civila rättsstatsinsats i Kosovo (EULEX Kosovo) spelar en fortsatt viktig roll för stabilitet och utveckling i landet, inte minst i norr. Sverige har fortsatt att spela en aktiv roll genom det omfattande bilaterala utvecklingssamarbetet och det svenska bidraget till KFOR samt EULEX Kosovo och annan internationell civil närvaro.

7.12 Viseringsfrihet

I december 2009 infördes viseringsfrihet gentemot Schengenländerna för medborgare från Serbien, Makedonien och Montenegro. Motsvarande skedde i december 2010 för Albanien och Bosnien. Viseringsfriheten omfattar resenärer som reser på biometriska pass för vistelse upp till 90 dagar inom en sexmånadersperiod. För Kosovo inledde kommissionen i januari en dialog om viseringsfrihet och presenterade i juni, inom ramen för dialogen, en särskild vägkarta. En konsekvens av viseringsfriheten har sedan 2010 varit en kraftig ökning i Sverige av antalet ogrundade asylansökningar från dessa länder. Föranlett bl.a. av detta har rådet under 2012 fortsatt förhandlingar med Europaparlamentet om en ändring i viseringsförordningen som introducerar en suspenderingsmekanism för viseringsfriheten vid vissa krissituationer. Sverige har menat att en suspenderingsklausul behövs, samtidigt som Sverige understryker att suspendering av ett lands viseringsfrihet som åtgärd vid en krissituation måste vara en absolut sista utväg.

7.13 EU:s finansiella stöd till västra Balkan och Turkiet

EU:s förmedlemskapsstöd (IPA) inrättades 2007 och har till syfte att stödja utvidgningsländernas EU-närmandeprocesser genom riktade insatser inom bl.a. kapacitetsbyggande. Stödet genom IPA uppgår till totalt ca 11,5 miljarder euro för perioden 2007–2013 och omfattar både kandidatländer och potentiella kandidatländer.

Under 2012 har arbetet framför allt inriktats på framtagandet av en ny förordning för förmedlemskapsstödet i EU:s budgetram för 2014–2020. Kommissionens målsättningar för det framtida förmedlemskapsstödet innefattar ett förstärkt samband mellan finansiellt stöd och uppsatta prioriteringar i utvidgningsstrategin, med särskilt fokus på socioekonomisk utveckling, ökad flexibilitet och förenklade procedurer samt ökat användande av programansatser som sektorstöd.

Frågor om kärnsäkerhet och strålskydd regleras under Euratomfördraget. Detta fördrag har innehållsmässigt inte påverkats av Lissabonfördraget. Som en reaktion på kärnkraftsolyckan i Japan 2011 finns det en stärkt uppmärksamhet för kärnsäkerhet bland EU:s medlemsstater.

8.1 Kärnsäkerhet

Stresstester av kärnkraftverk

Med anledning av kärnkraftsolyckan i Fukushima i Japan beslutade Europeiska rådet vid sitt möte i mars 2011 att stresstester vid de europeiska kärnkraftverken ska genomföras. Uppdraget att planera och genomföra detta gavs åt rådgivande grupp bestående av myndighetscheferna för de europeiska kärnsäkerhetsmyndigheterna (ENSREG) tillsammans med kommissionen. Ett särskilt spår genomfördes även för att hantera det nukleära säkerhetsskyddet, såsom exempelvis terroristangrepp. Syftet med stresstesterna var att genomföra analyser och bedömningar av säkerhetsmarginalerna för de över 140 kärnkraftsreaktorerna i Europa vid extrema händelser som kan initiera en allvarlig olycka såsom jordbävning, översvämning eller extrema vädersituationer.

En slutrapport sammanställdes av den rådgivande gruppen ENSREG till Europeiska rådets möte i juni. Det har utmynnat i rekommendationer till åtgärder på flera plan både specifika nationella synpunkter och rekommendationer samt åtgärder på global nivå såsom på IAEA:s handlingsplan för kärnsäkerhet och på kärnsäkerhetskonventionen.

När det gäller det särskilda spåret för nukleärt säkerhetsskydd skedde detta i en ad hoc-grupp i rådet. I ad hoc-gruppens rapport identifieras ett antal goda exempel på tillämpningar för säkerhetsskydd. Vidare ger även gruppen ett antal rekommendationer såsom bl.a. att de länder som ännu inte ratificerat den ändrade konventionen om fysiskt skydd av kärnämne och kärntekniska anläggningar, gör detta så snart som möjligt. Sverige ratificerade konventionen under våren. Dessutom rekommenderades att medlemsstaterna bjuder in till granskning av säkerhetsskyddet, s.k. IPPAS-granskningar. Sverige genomförde en sådan granskning 2011.

8.2 Strålskydd

Direktiv om grundläggande strålskyddsnormer

Hösten 2011 lade kommissionen fram ett förslag till en revidering av de grundläggande strålskyddsnormerna som syftar till att ge grundläggande krav för strålskydd av allmänheten, patienter och arbetstagare mot faror av joniserande strålning. Förslaget innebär också att ett antal andra strålskyddsdirektiv slås samman så att alla strålskyddsfrågor samlas under ett direktiv, se även faktagromemoria 2011/12:FPM111.

Förslaget omfattar verksamheter med strålkällor och situationer där individer utsätts för joniserande strålning i sådan omfattning som det inte kan bortses ifrån ur ett strålskyddsperspektiv. Direktivförslaget innehåller allmänna bestämmelser om strålskyddsprinciper, krav på utbildning och information om strålskydd samt tillsynskontroll av verksamheter. Specifik reglering i förslaget omfattar skydd av arbetstagare, patienter, allmänhet och miljö. Regeringen välkomnar i stort kommissionens förslag och den ökade harmonisering som förslaget innebär med internationella grundläggande säkerhetsnormer för strålskydd samt stöder omarbetning av de fem direktiven till ett enda direktiv.

Förordning om transporter av radioaktivt material

Under hösten presenterade kommissionen ett förslag till förordning som syftar till att förenkla registrering av transportörer av radioaktivt material inom EU utan att sänka kraven på strålsäkerhet och hälsoskydd, se även faktagromemoria 2011/12:FPM21. Förslaget till förordning kompletterar det grundläggande strålskyddsdirektivet och ersätter medlemsstaternas nationella förfaranden för rapportering och tillstånd avseende transportörer genom ett gemensamt elektroniskt registreringssystem för transportörer av radioaktivt material. Genom registreringssystemet kan ansökningar granskas och godkännas och de behöriga myndigheterna ges en överblick över de transportörer som är verksamma i respektive land.

8.3 Radioaktivt avfall och avvecklingsfrågor m.m.

Kärnkraftavveckling i Bulgarien, Litauen och Slovakien

Hösten 2011 presenterade kommissionen ett förordningsförslag om unionsstöd för kärnkraftsavveckling i Bulgarien, Litauen och Slovakien (se även faktagromemoria 2011/12:FPM107). Syftet med stödet är att bistå dessa medlemsstater med avvecklingen av kärnkraftsreaktorer som stängts i enlighet med de åtaganden som gjorts av respektive land i sina anslutningsfördrag. Avvecklingen ska ske i enlighet med kärnkraftverkens respektive avvecklingsplaner och säkerställa att de kommer så långt att ett återställande inte blir möjligt samtidigt som högsta säkerhetsnivå upprätthålls.

8.4 Internationellt samarbete med tredjeland

Instrument för kärnsäkerhetssamarbete

Kommissionen föreslog hösten 2011 ett nytt instrument för internationellt kärnsäkerhetssamarbete som i praktiken ska fungera som en förlängning av det instrument som antogs 2007. Detta instrument har på kärnsäkerhetsområdet ersatt det tidigare Tacis-programmet. Syftet med instrumentet är att höja säkerheten och förbättra strålskyddet vid kärntekniska anläggningar i tredjeländer. Detta ska göras genom stöd till tillsynsorgan, genom att förbättra säkerheten vid utformning, drift och underhåll av befintliga kärnenergianläggningar, förbättra säkerheten för

transporter av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall samt främja effektiva regelverk för skydd mot strålning. I det nya instrumentet föreslås att biståndet inte bara ska vara begränsat till forna Sovjetunionen utan nu även ska inkludera andra länder (se även faktapromemoria 2011/12:FPM81). Skr. 2012/13:80

DEL 3 EU:S FÖRBINDELSER MED OMVÄRLDEN

9 Utrikes- och säkerhetspolitik

Målen med den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken är bl.a. att skydda unionens gemensamma värden och intressen, stärka unionens säkerhet och främja internationellt samarbete. EU är en synlig och alltmer efterfrågad aktör på den globala arenan. Under året har EU utvecklat sitt engagemang för fred och säkerhet i Afrika med nya insatser runt Afrikas horn, i Sahel och Sydsudan inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken. Sverige har fortsatt att bidra till utvecklingen av denna förmåga och har bidragit med personal till samtliga insatser.

9.1 Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken

Insatser i kontinuerlig förändring

EU:s militära och civila krishanteringsinsatser inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken (GSFP) är ett konkret uttryck för unionens vilja och förmåga att bidra till fred och säkerhet i konfliktområden. Sammanlagt 16 insatser bedrevs under året i Europa, Afrika och Asien. Politikområdet präglas av en stark aktivitet. Tre nya civila insatser inleddes under 2012 och planering pågår för inrättande av en ny militär insats samt ytterligare en civil insats. En insats avslutades under året.

Under 2012 har EU:s krishanteringsinsatser framför allt präglats av ett ökat fokus på Afrika. Ett helt nytt område för GSFP-insatser är Sahel. Som en del av EU:s övergripande Sahelstrategi inleddes en civil insats för att stärka förmågan hos Nigers säkerhetsstyrkor (EUCAP SAHEL Niger). Syftet är att bistå Niger i genomförandet av landets egen strategi för utveckling och säkerhet i Sahel, samt att främja en regional samverkan på säkerhetsområdet. Mot bakgrund av oroligheterna i norra Mali har EU i slutet av året inlett planering för en militär insats för att stärka förmågan hos Malis försvarsmakt att, i samarbete med enheter från den regionala samarbetsorganisationen ECOWAS, hantera säkerhetssituationen i landet.

Det pågående engagemanget runt Afrikas horn utvecklades med en ny civil insats, EUCAP Nestor. Insatsen ska bidra till att utveckla kustbevakningsförmågan i Djibouti, Kenya, Tanzania, Seychellerna och i Somalia bl.a. för att motverka sjöröveri i området. EU:s marina insats (EU NAVFOR Atalanta) har fortsatt att skydda hjälpleveranser från FN:s

livsmedelsprogram till Somalia och tillsammans med andra internationella aktörer motverkat sjöröveri och bidragit till att hålla sjövägar öppna för handelstrafik. EU:s militära utbildningsinsats för somaliska säkerhetsstyrkor (EUTM Somalia) har fortsatt i nära samarbete med främst Afrikanska unionen. De soldater som tidigare tränats ingår nu i den somaliska försvarsmakten. Under året har också personal upp till kompanichef och framtida utbildare genomgått utbildning.

I Sydsudan inleddes en civil insats för att stärka luftfartsskyddet vid flygplatsen i huvudstaden Juba (EUAVSEC Sydsudan). Målsättningen är att bidra till att flygplatsen ska kunna fungera säkrare som knutpunkt till yttervärlden och därmed underlätta landets utveckling.

Planering påbörjades under 2012 för en civil insats i Libyen för att stärka landets förmåga att kontrollera sina gränser.

De två insatserna i Demokratiska republiken Kongo för polisreform (EUPOL DR Kongo) och säkerhetssektorreform (EUSEC DR Kongo) förlängdes med ett år.

På Balkan gick EU:s krishanteringsinsatser in i en ny, men fortsatt omfattande, fas. Rättstatsinsatsen i Kosovo (EULEX Kosovo) är EU:s överlägset största och mest komplexa civila insats hittills. Mot bakgrund av den kosovanska polisens framsteg kunde insatsens personalstyrka minskas avsevärt under året, och inriktas på att ytterligare engageras i den norra delen av landet där utmaningarna fortsatt varit stora.

EU:s militära insats i Bosnien och Hercegovina (Operation Althea) lade ytterligare starkare fokus på att stödja reformerna inom säkerhetssektorn. Samtidigt beslutades om en reducering av styrkan från ca 1 200 till ca 600 personer. EU:s polisinsats i Bosnien och Hercegovina (EUPM), som inleddes år 2003 avslutades den 30 juni 2012. Rättsstatsstödet ska fortsätta bl.a. genom kommissionens arbete och EU:s särskilda representant i landet.

Den civila observatörsinsatsen i Georgien (EUMM Georgien) bidrog fortsatt till stabilisering i landet genom sitt uppdrag att övervaka avtalet om eldupphör mellan Ryssland och Georgien från konflikten år 2008. En mindre reducering av antalet internationell personal har gjorts under året men antalet observatörer uppgår fortsatt till minst 200 i enlighet med EU:s åtagande.

Polisinsatsen i de palestinska områdena (EUPOL COPPS) fortsatte sitt arbete fokuserat på att bygga upp den palestinska civilpolisen till stöd för en tvåstatslösning. EU:s stödsinsats för gränsövergången i Rafah (EUBAM Rafah) fortsatte att upprätthålla beredskap att med kort varsel återuppta sin verksamhet vid gränsövergången. Personalstyrkan minskades ytterligare och huvudkontoret flyttades till EU-delegationen i Tel Aviv. Verksamheten i Gaza, där man har ett fältkontor, kunde emellertid utökas.

EU:s rättsstatsinsats i Irak (EUJUST LEX Irak) har fortsatt att stödja reformer i såväl polis- som rättsväsendet och att främja samarbetet mellan domstols-, polis- och kriminalvårdssektorn. Mandatet för insatsen sträcker sig till december 2013.

Polisinsatsen i Afghanistan (EUPOL Afghanistan) fortsatte sitt stöd för att bygga upp den afghanska civila polisen. Under året beslutades att verksamheten skulle koncentreras till färre antal platser i landet, av vilka

Förbättrad förmåga att genomföra krishanteringsinsatser

EU:s förmåga att bidra till internationell fred och säkerhet är beroende av effektiva strukturer och kapaciteter för att besluta, planera, bemanna och genomföra militära och civila insatser. Arbetet med att stärka dessa förmågor har fortsatt under 2012.

EU:s operationscentrum (Opcen) aktiverades för första gången under året. Operationscentret ska stödja samordningen av insatserna på Afrikas horn under en inledande period om två år, men inte leda dem. Svenska myndigheter bidrar med sekonderingar till centret.

Ett arbete har inletts för att utvärdera och föreslå förbättringar i hur EU planerar och beslutar om insatser, de så kallade krishanteringsprocedurerna. Syftet är att anpassa regelverket till Lissabonfördraget, och samtidigt ge möjlighet att agera snabbare, mer effektivt och mer samordnat.

Arbetet har fortsatt inom EU:s militära stab och berörda arbetsgrupper för att säkerställa EU:s tillgång till militära kapaciteter för internationell krishantering.

Europeiska försvarsbyrån (EDA) har fortsatt att stödja medlemsstaterna i frågor kring förmågeutveckling samt forsknings- och materiel-samarbeten. Fokus på arbetet har varit att utveckla det militära förmågesamarbetet (samutnyttjande och gemensamt ägande av militära förmågor) som ett instrument för att långsiktigt och bättre kunna bibehålla den militära förmågebredden. En frivillig uppförandekod om att inlemma samarbete i de nationella planeringsprocesserna har antagits för det fortsatta arbetet. Som en av länderna bakom Gent-initiativet stöder Sverige utvecklingen. EDA har också lämnat stöd till medlemsstaterna avseende kommissionens arbetsgrupp för försvarsindustri- och marknadsfrågor, samt i olika tekniska frågor och samarbeten.

På den civila sidan har strävan fortsatt varit att förbättra och bredda medlemsstaternas arbete med att rekrytera, utbilda och sända ut civil personal i fält, liksom arbetet med att stärka utbildning inom jämställdhet och mänskliga rättigheter. Betydelsen av fungerande insatsstöd har fortsatt visat sig vara avgörande. Sverige är en ledande aktör inom detta område.

EU har under året antagit en flerårig arbetsplan för civil kapacitetsutveckling. Dessa framtida uppgifter inkluderar nya koncept för gränskontroll respektive tillvaratagande av lärdomar, förbättrad personalför-sörjning, starkare länk mellan GSPF och rådet för rättsliga och inrikes frågor, nationella strategier för civil krishantering samt ett EU-gemensamt informationssystem för nationella kapaciteter (främst personal och utbildning).

Utsikterna att sända ut nyckelpersonal, till exempel domare och åklagare, till insatserna förbättrades genom nya riktlinjer för så kallade besökande experter. De besökande experterna ska, när behov uppstår, under en kortare tid kunna bistå insatserna med specifika utbildningar eller andra specifika tidsbegränsade uppdrag.

I syfte att förstärka EU:s förmåga inom det civila krishanteringsområdet kommer EU att upprätta ett permanent lager för ny och redan använd insatsmateriel. Det permanenta lagret kommer att placeras i Tyskland.

I december gav EU:s stats- och regeringschefer kommissionen och den höga representanten i uppdrag att rapportera om initiativ och utveckla förslag om hur den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikerna kan stärkas och tillgängligheten till civila och militära förmågor säkerställas. I det senare ingår även att se hur försvarsindustrin och försvarsmaterielmarknaden kan utvecklas. Underlaget, som ska tas fram i samråd med medlemsstaterna, ska ligga till grund för en diskussion vid Europeiska rådets möte i december 2013.

Samarbete med andra aktörer

Samarbete med FN spelar en framträdande roll i EU:s säkerhets- och försvarspolitik. Under det senaste året har detta intensifierats bl.a. genom utökade kontakter mellan EU:s utrikesjämbud EEAS och FN-sekretariatet. Arbetet med genomförande av EU:s handlingsplan för praktiskt stöd till FN inom ramen för internationell krishantering har fortsatt under 2012.

Samarbetet mellan EU och FN i fält är också av stor betydelse. Ett bra exempel på ett nära och framgångsrikt samarbete mellan organisationerna är samarbetet med FN:s livsmedelsprogram inom ramen för EU:s marina insats utanför Somalias kust.

Ett effektivt samarbete mellan EU och Nato är av avgörande betydelse för internationell krishantering. Behovet av nära samarbete är särskilt stort i områden där både EU och Nato är närvarande och aktiva med fredsfrämjande personal, till exempel i Afghanistan och Kosovo.

Samarbetet med regionala afrikanska organisationer (såsom Afrikanska unionen och västafrikanska samarbetsorganisationen ECOWAS) fortsatte under 2012 att spela en framträdande roll i EU:s arbete för att stärka fred och säkerhet i Afrika. Samarbetet har varit särskilt starkt när det gäller ansträngningarna att stabilisera säkerhetssituationen i Somalia och i Sahel.

Under året fortsatte även samarbetet med ett antal länder utanför EU som deltar i unionens fredsfrämjande insatser. EU fattade beslut om ett ramavtal med Bosnien och Hercegovina, Makedonien och Moldavien om deras deltagande i sådana insatser. Fler liknande ramavtal med andra nationer är att vänta under den närmaste tiden.

Samarbetet mellan EU och länderna inom det östliga partnerskapet har under året utvecklats till att omfatta frågor som rör den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikerna (GSFP). Sverige har tillsammans med Polen tagit initiativ till ett samarbete inom GSFP och det säkerhetspolitiska området. Som ett bidrag till denna process har Sverige och Polen inrättat en kurs för seniora beslutsfattare inom utrikes- och försvarsministerier. Samarbetet förväntas fortsätta under 2013.

Som ett led i att stärka EU:s roll inom medling i konflikter, något som Sverige tog initiativ till under sitt ordförandeskap 2009, har EEAS börjat bygga upp en egen förmåga att stödja sådana insatser. Sverige och Finland föreslog 2010 att, som ett komplement till EEAS, upprätta ett europeiskt fredsinstitut som en oberoende organisation med en privilegierad relation till EU. Ett sådant institut skulle finansieras tillsammans med andra internationella intressenter och ägna sig åt medling och informell dialog till stöd för internationell fred och säkerhet. Enligt en studie, som presenterades under 2012, av en oberoende konsult och på Europaparlamentets initiativ skulle ett sådant institut kunna spela en viktig roll.

Kvinnor, fred och säkerhet

Sverige arbetar aktivt inom EU för att stärka genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 (2000) och de efterföljande resolutionerna 1820, 1888, 1889 och 1960 om kvinnor, fred och säkerhet. Resolutionerna behandlar frågan om hur krig och konflikter påverkar kvinnor och flickor, samt kvinnors deltagande i konfliktlösning och i arbetet med att uppnå långsiktigt hållbar fred. Arbetet vilar på en helhetssyn på säkerhet, utveckling, mänskliga rättigheter och jämställdhet.

Under 2012 har Sverige inom EU fortsatt samordningen av framtagandet av en generisk utbildningsmodul för integrering av ett jämställdhetsperspektiv och resolution 1325 i GSFP-insatser.

Sverige har ett särskilt intresse av, och ansvar för, att resolution 1325 och de efterföljande resolutionerna 1820, 1888, 1889 och 1960 genomförs fullt ut i EU:s freds- och säkerhetsskapande arbete – såväl i den gemensamma säkerhets- och utrikespolitiken som inom de humanitära insatserna i konflikt- och postkonfliktländer.

Klimat, utveckling och säkerhet

Under året har EU:s arbete med klimat och säkerhet utvecklats. EU har i multilaterala och bilaterala sammanhang fortsatt arbetet med bl.a. klimatförändringar, konfliktförebyggande och konflikthantering. EU har även fortsatt stärka sin kapacitet för att hantera säkerhetspolitiska konsekvenser av klimatförändringar.

Som ett led i diskussionerna om biståndseffektivitet, den så kallade Parisagendan från 2005, togs vid högnivåmötet i Busan i december 2011 och på initiativ från en grupp svaga stater under benämningen g7+, ett beslut om att inom ramen för den etablerade internationella dialogen om freds- och statsbyggande påbörja ett arbete om särskilt stöd till så kallade svaga och konfliktdrabbade stater. Initiativet fick benämningen the New Deal for Engagement in Fragile States och erbjuder nya möjligheter att stödja konfliktdrabbade länder. EU har under året tillsammans med en grupp DAC-givare aktivt deltagit i genomförandet av New Deal och dess principer.

Liksom tidigare år har EU, med aktiv svensk medverkan, spelat en central roll i FN:s arbete. EU har fortsatt att vara drivande i flera förhandlingsprocesser och har varit en nyckelaktör i de flesta resolutioner och initiativ, bl.a. i Mellanösternresolutionerna.

Det reformarbete som har präglat FN under de senaste åren har fortsatt under året. EU har arbetat aktivt för fortsatt reformering och modernisering av FN:s styrning och förvaltning. Samtidigt har EU i rådande finansiella klimat betonat vikten av effektiv användning av organisationens resurser, prioriteringar i verksamheten och budgetar på rimliga nivåer.

EU har på olika sätt drivit frågan om reformering av skalorna för medlemsstaternas bidrag till FN. Skalorna för 2013–2015 förhandlades under hösten. Mellanstatliga förhandlingar om reformer av säkerhetsrådet har fortsatt under året. Medan EU:s medlemsstater är överens om vikten av att reformera säkerhetsrådet råder det oenighet om hur detta bör ske.

EU deltog i den årliga öppna debatten om resolution 1325 i FN:s säkerhetsråd. I FN:s arbete med att genomföra resolutionerna 1325 och 1820 (och de efterföljande resolutionerna) har EU varit en viktig aktör.

Sverige och EU har även på olika sätt stöttat FN:s generalsekreterares särskilda representant och hennes kontor i frågor om sexuellt våld i konflikt.

I FN är EU en ledande aktör inom de olika organ som behandlar mänskliga rättigheter. EU har under året fortsatt att vara djupt engagerat i att verka för att FN:s råd för mänskliga rättigheter i Genève ska bli ett verksamt forum för behandling av såväl utvecklingen i världens länder som av tematiska frågor på området.

På utvecklingsområdet har ansträngningarna för att uppnå millenniemålen förstärkts med EU som en aktiv och pådrivande aktör. Sverige har drivit att särskild uppmärksamhet ska riktas mot jämställdhetsmålen eftersom dessa släpar efter.

EU har också spelat en aktiv roll i förhandlingarna för att stärka FN:s fredsfrämjande kapacitet. Det nära samarbetet mellan EU och FN när det gäller fredsfrämjande insatser har fortsatt att utvecklas under året. Ett allt närmare samarbete mellan rådssekretariatet och FN-sekretariatet i New York har etablerats.

9.3 OSSE och Europarådet

Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)

Vid sitt toppmöte i Astana 2010 antog Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) en deklARATION som bekräftade OSSE:s grundläggande normer och principer samt upprättandet av en så kallad säkerhetsgemenskap.

Under året har EU varit aktivt i att fortsätta driva frågor som var aktuella vid OSSE-toppmötet och ministermötet i Vilnius 2011. Det har handlat om att motverka transnationella hot och att förstärka OSSE:s

kapacitet inom rustningskontroll och militär transparens, konfliktförebyggande, krishantering samt att stärka OSSE:s mänskliga dimension (mänskliga rättigheter, rättsstaten och demokrati) inklusive mediefrihet.

Till grund för det operativa samarbetet ligger de riktlinjer för samarbete med OSSE som EU:s utrikesministrar antog 2003. Irland har under året varit ordförande i OSSE.

Europarådet

I Europarådet återspeglas samarbetet mellan Europarådet och EU i ett samarbetsavtal från 2007 och genom ett särskilt samarbetsavtal med EU:s byrå för grundläggande rättigheter i Wien samt genom gemensamma biståndsprogram.

Ett gemensamt ramverk för demokratiarbete och normutveckling av arbetet med mänskliga rättigheter har utvecklats under senare år.

I och med Lissabonfördragets ikraftträdande inträdde en skyldighet för EU att ansluta sig till Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna. Denna process har resulterat i en ökad dialog även på andra områden och avsikten är att inom en snar framtid se över möjligheterna för EU att ansluta sig till andra Europarådskonventioner. Bl.a. finns det ett ökat intresse från EU:s sida att närma sig Europarådets arbete på korruptionsområdet (GRECO).

9.4 Internationella brottmålsdomstolen

Det finns ett starkt stöd från EU till den Internationella brottmålsdomstolen (ICC) när det gäller att förebygga folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser och se till att straffrihet för förövarna av dessa brott upphör. Stödet manifesterades och tydliggjordes 2011 genom ett rådsbeslut och handlingsplan om ICC. EU har under året arbetat med genomförande av dessa dokument.

Enskilda länder som ännu inte tillträtt Romstadgan uppvaktades med uppmaning om att tillträda den. Redan anslutna stater påmindes om den skyldighet de har att samarbeta med domstolen. Den höga representanten gjorde flera uttalanden till stöd för ICC, bl.a. vid fall av icke-samarbete med domstolen. EU verkade även för att de lagändringar som krävs för att leva upp till stadgans bestämmelser genomförs i statsparternas nationella lagstiftning. Stöd har vidare getts till enskilda organisationer som på olika sätt främjar universell anslutning till domstolens stadga och ICC:s arbete.

9.5 Respekten för mänskliga rättigheter i världen

EU är en global aktör för de mänskliga rättigheterna (MR). Arbeta mot dödsstraff, tortyr, våld mot kvinnor samt arbetet för MR-försvarare, barnets rättigheter, barn i väpnade konflikter och respekten för den internationella humanitära rätten har fortsatt i enlighet med de särskilda EU-riktlinjer som finns på dessa områden. Flera individuella fall av MR-

försvarare vars mänskliga rättigheter kränkts har särskilt tagits upp genom uppvaktningar och uttalanden under året.

FN:s arbete för mänskliga rättigheter har hög prioritet för EU. Detta har bl.a. kommit till uttryck genom att rådet numera arbetar utifrån en gemensam strategi för hur EU ska agera i FN:s råd för mänskliga rättigheter och generalförsamlingens tredje utskott.

EU har under året ökat sitt strategiska engagemang för mänskliga rättigheter i utrikespolitiken genom antagandet av EU:s strategiska ramverk för mänskliga rättigheter och demokrati. Ramverket innehåller dels en politisk deklaration, dels en handlingsplan med drygt 90 åtgärder som ska genomföras före utgången av 2014. Några exempel på åtgärder är att rådet ska anta riktlinjer för arbetet med religionsfrihet i fält och öka inslaget av mänskliga rättigheter i EU:s utvecklingspolitik och satsningar på internetfrihet. Genomförandet av handlingsplanen ska följas upp i EU:s årliga rapport för mänskliga rättigheter. Utöver denna strategi har drygt 150 landstrategier utarbetats i syfte att ta sikte på den särskilda situationen i varje land och avsikten är att de ska vara styrande för arbetet med mänskliga rättigheter i fält.

I det multilaterala arbetet bidrog EU under året till att FN:s råd för mänskliga rättigheter antog en resolution om att tillsätta en specialrapportör för Vitryssland. Uppdraget gick till ungraren och OSSE:s f.d. representant för mediefrihet, Miklos Haraszi, som förväntas att årligen rapportera om situationen för mänskliga rättigheter i Vitryssland. EU gav också stöd till den av Sverige presenterade resolutionen om mänskliga rättigheter på internet som antogs utan omröstning och med ett stort antal medförslagsställare.

I FN:s generalförsamling har EU under året framför allt arbetat för att man ska anta landresolutioner om Nordkorea, Burma och Iran samt ett antal tematiska resolutioner, exempelvis en om religiös intolerans och en om barnets rättigheter.

Under året genomförde EU särskilda dialogmöten om de mänskliga rättigheterna med drygt ett 30-tal organisationer och stater, bl.a. med Kina och Ryssland.

9.6 Nedrustning och icke-spridning

Massförstörelsevapen

EU fortsatte under året att följa upp den strategi mot spridning av massförstörelsevapen som rådet antog 2003. Inom ramen för strategin antas regelbundet rådsbeslut till stöd för de olika internationella konventionerna på området. Uppföljning sker även genom en s.k. icke-spridningsklausul i samarbetsavtal mellan EU och tredjeland. Vidare fortsatte under 2012 genomförandet av den handlingsplan om icke-spridning som EU antog 2008. För Sverige är det angeläget att EU driver en politik för både nedrustning och icke-spridning av massförstörelsevapen.

Den politiskt mest uppmärksammade frågan under året gällde Irans kärntekniska program. EU – i synnerhet Frankrike, Tyskland, Storbritannien och den höga representanten Catherine Ashton – fortsatte

att spela en aktiv roll för att förmå Iran att frysa anrikningen av uran och inleda förhandlingar. Sverige har särskilt betonat vikten av en diplomatisk lösning av frågan, inom ramen för EU:s tvåspårsstrategi. EU fattade under året beslut om att utöka kretsen av personer och entiteter i Iran som är föremål för sanktioner. EU fortsatte samtidigt att tillämpa de utvidgade sanktioner som FN:s säkerhetsråd beslutat om. Vidare ställde sig EU bakom resolution GOV/2012/50, antagen av IAEA:s styrelse i september, vilken uppmanade Iran att samarbeta fullt ut med IAEA.

EU deltog aktivt i den första förberedande konferensen inför icke-spridningsfördragets (NPT) översynskonferens 2015. EU var även fortsatt engagerad i genomförandet av NPT:s handlingsplan från 2010, som innehåller åtgärder för nedrustning, icke-spridning och fredlig användning av kärnenergi. Till stöd för beslutet om en internationell konferens om en massförstörelsevapenfri zon i Mellanöstern, som skulle ha hållits under 2012 men sköts upp, anordnade EU i november ett seminarium i Bryssel där representanter från länderna i Mellanöstern, EU:s medlemsstater, utrikestjänsten EEAS, kommissionen samt Europaparlamentet deltog.

EU fortsatte under året att aktivt främja ikraftträdandet av provstoppsavtalet (CTBT). En universell ratificering av avtalet förblir en utrikespolitisk målsättning för EU. EU har även verkat för att förhandlingar om ett avtal som förbjuder produktion av klyvbart material för vapenändamål (FMCT) ska kunna inledas.

Under 2012 firade kemvapenkonventionen (CWC) 15-årsjubileum. Inför översynskonferensen 2013 har EU antagit ett rådsbeslut gällande synen på genomförandeorganisationens (OPCW) framtid, universell anslutning till och nationellt genomförande av konventionen samt anpassning till dagens hotbild.

Konventionella vapen

Den EU-strategi med handlingsplan för bekämpning av illegal spridning av små och lätta vapen (SALW), som antogs av Europeiska rådet 2005, har fortsatt att genomföras under året. Rådets slutsatser från 2008 om införande av en särskild SALW-klausul i samarbetsavtal mellan EU och tredjeland har under året fortsatt följts upp. EU bidrog aktivt till att 2012 års översynskonferens för FN:s handlingsplan om SALW kunde enas om ett slutdokument som bekräftar att åtagandena i handlingsplanen ligger fast.

Under årets statspartsmöte för konventionen om klusterammunition i Oslo höll EU ett gemensamt anförande om stödet till konventionen. EU betonade vikten av stöd till offren för klusterammunition och destruktion av existerande lager.

EU har under året fortsatt att verka för universell anslutning till Ottawakonventionen, som förbjuder antipersonella minor. Genom Polens ratifikation 2012 är samtliga EU:s medlemsstater part till konventionen. EU har under året fattat rådsbeslut till stöd för genomförandet av konventionens handlingsplan (Cartagena Action Plan 2010–2014).

Krigsmateriel

Sverige har aktivt deltagit i regelbundna diskussioner på rådsarbetsgruppsnivå om medlemsstaternas tillämpning av den gemensamma ståndpunkten om vapenexport och medverkat i utbytet av information om synen på exportdestinationer. Under året har arbetet varit särskilt fokuserat på översynen av EU:s gemensamma ståndpunkt om vapenexport (i enlighet med art 15). Slutdatum för arbetet saknas, men ska resultera i nya rådsslutsatser.

Sverige har fortsatt aktivt medverkat i EU:s insatser för informations-spridning om exportkontrollfrågor till länder utanför EU, s.k. outreach.

Arbetet med att uppnå ett Arms Trade Treaty (ATT), ett fördrag med regler för internationell vapenhandel, fortsatte under 2012 med ytterligare ett förberedande möte i FN samt en diplomatkonferens i FN i juli 2012. EU:s gemensamma uttalanden användes under konferensen som ett sätt att stärka EU:s genomslagskraft. Dessa förbereddes under utrikes-tjänsten EEAS ordförandeskap i en särskild arbetsgrupp i Bryssel och under löpande samråd i New York. Konferensen nådde inte fram till en slutlig fördragstext på grund av tidsbrist, och EU-arbetet inriktades omgående på att få till stånd en ny konferens i mars 2013 för att avsluta arbetet. Med EU-stöd antogs den 7 november en resolution med den innebörden i Generalförsamlingens första utskott, och en ordförande för konferensen har identifierats. Sverige har bidragit aktivt både till EU:s agerande i juli och till arbetet med en fortsättningskonferens. EU fortsatte under första halvåret 2012 sina insatser för att förmå andra stater att stödja ATT-arbetet, bl.a. genom regionala seminarier med svenskt deltagande. EU har också beslutat att anslå medel till nya seminarier för att förbereda fortsättningskonferensen.

Produkter med dubbla användningsområden

Medlemsstaterna fortsatte sitt arbete för att stärka regelverk, arbetsrutiner och samarbetsformer bl.a. som en följd av åligganden genom FN:s säkerhetsrådsresolutioner om icke-spridning och åtaganden i de multilaterala exportkontrollregimerna Australia Group, Missile Technology Control Regime, Nuclear Suppliers Group, Wassenaar Arrangement och Zangger Committee.

Inom EU trädde under året nya generella licenser som bilaga 2 i förordningen som reglerar exportkontroll av produkter med dubbla användningsområden i kraft. Diskussionen avseende kommissionens förslag på delegerad befogenhet för kommissionen att uppdatera bilaga 1 i EU:s förordning om produkter med dubbla användningsområden fortsatte. Hur samarbete mellan exportkontrollmyndigheter och tullmyndigheter ska utvecklas var andra frågor som diskuterades.

I samband med EU:s utökade Syrien- och Iran-sanktioner har WPDU (rådsarbetsgruppen för produkter med dubbla användningsområden) spelat en central roll, främst genom bidrag med teknisk expertis.

9.8 Sanktioner

EU använder s.k. riktade sanktioner som ett utrikespolitiskt instrument för att påverka regimer i vissa länder. Under året har EU genomfört FN-sanktioner, infört nya självständiga sanktioner eller förstärkt, förlängt, suspenderat eller moderniserat befintliga sanktioner avseende följande länder:

- Afghanistan
- Burma (Myanmar)
- Egypten
- Elfenbenskusten
- Eritrea
- Guinea
- Guinea-Bissau
- Iran
- Kongo (Demokratiska republiken)
- Liberia
- Moldavien (avseende regionen Transnistrien)
- Somalia
- Syrien
- Tunisien
- Vitryssland och
- Zimbabwe

EU:s sanktioner mot vissa andra länder har lämnats oförändrade under året.

Dessutom har EU under året beslutat om sanktioner mot personer och enheter som saknar särskild koppling till ett bestämt land eller en bestämd region. Detta gäller personer och enheter som har samröre med al-Qaida-nätverket (tidigare omfattades även samröre med talibanerna av dessa sanktioner. De personer som det gällde överfördes dock under år 2011 till de ovan nämnda sanktionerna för Afghanistan). Vidare finns en separat ordning för sanktioner mot andra som är inblandade i terroristhandlingar.

9.9 Terrorism

EU har under året fortsatt sitt arbete mot terrorism internt inom EU (se även avsnitt 20.1.4) och externt med utgångspunkt i EU:s övergripande strategi mot terrorism och EU:s handlingsplan mot terrorism. Terrorism är ett gränsöverskridande fenomen som kräver internationell samverkan baserad på multilaterala ramverk.

På det externa området har det i första hand rört sig om förebyggande insatser med särskild betoning på att motverka rekrytering och radikalisering och att bygga upp rätts- och polisväsendet i tredjeländ. Kopplingen mellan utveckling och säkerhet har alltmer uppmärksammats inom ramen för arbetet mot terrorism. Utvecklingen i Sahel, på Afrikas horn, Yemen och Pakistan har ägnats stor uppmärksamhet och varit föremål för särskilda insatser. En handlingsplan har under året utarbetats för

Afrikas horn och Jemen. EU har också utarbetat en strategi för terrorismbekämpning och säkerhet i Pakistan. Skr. 2012/13:80

EU har medverkat i genomförandet av FN:s strategi mot terrorism och bidragit aktivt i arbetet med att försöka nå ett positivt avslut i de långvariga förhandlingarna om en övergripande FN-konvention mot terrorism.

9.10 Konsulär beredskap

EU:s medlemsstater arbetar fortsatt med att stärka informations- och erfarenhetsutbytet för att utarbeta god praxis och smidiga samarbetsformer i det dagliga konsulära arbetet. Verktyg och rutiner för samverkan vid större konsulära kriser som drabbar EU-medborgare har använts vid ett antal tillfällen under året. Förhandlingar kring ett förslag till nytt direktiv pågår.

Ett löpande informationsutbyte har skett mellan EU-huvudstäderna om reseråd, strandsatta EU-medborgare och befintliga transportmöjligheter ut ur länder som drabbats av kriser, framför allt gällande Syrien och konflikten mellan Israel och Gaza.

Samarbetet har under 2012 annars främst fokuserat på behandling av det förslag till EU-direktiv som kommissionen lade fram i december 2011 gällande konsulärt skydd för EU-medborgare utomlands, KOM(2011)881. Enligt artikel 23 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt har den EU-medborgare som befinner sig i ett tredjeland där hennes/hans eget land saknar representation rätt att söka konsulär hjälp av någon annan EU-medlemsstat som finns representerad i landet, på samma villkor som den statens medborgare. Syftet med direktivet är att förtydliga formerna för hur denna rätt ska tillgodoses.

Sverige har hittills ställt sig försiktigt positivt till införandet av ett direktiv. Förslaget ambition att tydliggöra ansvaret för icke-representerade EU-medborgare och fördjupa beredskapssamarbetet välkomnas. Positionerna bland medlemsstaterna är dock spridda, då många bland dessa strikt värnar den nationella kompetensen för de konsulära frågorna. Förhandlingarna kan förväntas fortgå även under 2013.

Faktapromemoria 2011/12:FPM86 om direktivförslaget överlämnades till riksdagen i januari.

10 Den gemensamma handelspolitiken

<p>Sveriges mål är att främja frihandel genom att värna om och utveckla öppna, enkla, rättvisa och legitima spelregler för internationell handel och investeringar. Detta gynnar såväl Sveriges export, import och investeringar som utvecklingsländernas möjligheter att delta i världshandeln och dra nytta av globaliseringens fördelar. Sverige verkar för att detta synsätt ska få genomslag i EU:s gemensamma handelspolitik både i världshandelsorganisationen WTO och i andra</p>

forum, inklusive EU:s bilaterala och regionala handels- och associeringsavtal.

Till framgångarna under året hör att avtalet med Centralamerika respektive Colombia och Peru undertecknades, förhandlingar lanserades med Vietnam och förhandlingarna med Singapore avslutades. Betydande framsteg gjordes i förhandlingarna med Kanada, och mandat antogs av rådet för att inleda förhandlingar med Japan.

10.1 Världshandelsorganisationen

De förhandlingar som går under benämningen Doharundan omfattar bl.a. handel med jordbruksvaror, industrivaror och tjänster. Förhandlingarna, som inleddes 2001, har varit svåra och präglats av flera sammanbrott. Det finns inga förhoppningar om att de kan komma att avslutas i närtid.

Man har beräknat att en avslutad Doharunda skulle kunna ge ett tillskott till världsekonomin på mellan 120 och 200 miljarder USD, vilket skulle vara mycket betydelsefullt inte minst mot bakgrund av det fortsatt bekymmersamma världsekonomiska läget. Arbetet har därför fokuserats på att söka andra vägar för att uppnå Doharundans mål. Regeringen arbetar för att EU ska fortsätta spela en aktiv och konstruktiv roll i den fortsatta processen.

Det är därför positivt att, som ett resultat av WTO:s åttonde ministermöte 2011, möjligheterna har öppnats upp för separata överenskommelser i enskilda sakfrågor och att det samtidigt fattades flera beslut som är positiva för utvecklingsländerna.

Under året har informella samtal påbörjats om en översyn av Informationsteknikavtalet (ITA) i syfte att utöka produktomfattningen och att även få fler länder att ansluta sig. Avtalet innebär borttagande av tullar på viktiga insatsvaror för it- och telekomindustrin, detta har bidragit positivt till världsekonomin. Förhoppningen är att en överenskommelse om ett reviderat avtal kan föreligga till WTO:s nionde ministermöte i december 2013. Under året har även framsteg skett i diskussionerna om ett avtal på området handelsprocedurer. Förberedelser pågår för förhandlingar i Genève om ett plurilateralt tjänsteavtal. Förhandlingarna ska påbörjas under första hälften av 2013.

WTO fick fyra nya medlemmar under året: Montenegro, Samoa, Ryssland och Vanuatu. För ytterligare två länder kunde anslutningsförhandlingarna avslutas: Tadjikistan och Laos.

10.2 EU:s regionala och bilaterala handelspolitik

Regionala och bilaterala frihandelsavtal

EU förhandlar bilaterala och regionala frihandelsavtal med prioriterade länder och regioner som komplement till det multilaterala regelverket i WTO.

Kommissionen fick 2007 mandat att inleda förhandlingar om frihandelsavtal med Sydkorea, Indien och länderna i Sydostasien (ASEAN)

samt förhandlingar om associeringsavtal med Centralamerika och Andinska gemenskapen, där handel utgör en viktig del. Under 2008 inleddes dessutom förhandlingar med Ukraina och under 2009 med Kanada. Förhandlingarna med Ukraina är slutförda och Kanadaförhandlingen var i sitt slutskede i december 2012 och beräknas kunna avslutas under första delen av 2013.

Sedan tidigare förs även förhandlingar med Gulfstaternas samarbetsråd (GCC) samt med Mercosur. EU inledde 2010 bilaterala förhandlingar om frihandelsavtal med ASEAN-länderna Singapore och Malaysia och under 2012 med Vietnam. Förhandlingarna med Singapore avslutades i december 2012. Målsättningen att på sikt sluta ett interregionalt avtal mellan EU och ASEAN kvarstår. Under året har vissa framsteg gjorts i förhandlingarna om ett frihandelsavtal med Indien. I november antog rådet mandat för att inleda FTA-förhandlingar med Japan.

Diskussioner pågår även för att fortsatt fördjupa existerande handelsrelationer mellan EU och grannländerna i det Östliga partnerskapet och Södra grannskapet. Förhandlingar om djupgående frihandelsavtal inleds när respektive land är redo. I förhandlingarna ska kommissionen verka för breda och ambitiösa frihandelsavtal som även innefattar frågor som investeringar, standarder och offentlig upphandling. Förhandlingarna har kommit olika långt. Betydande framsteg har gjorts i flertalet fall. I december 2011 inleddes DCFTA-förhandlingar med Georgien och Moldavien. Förhandlingar har också inletts med Armenien. I december 2011 antogs DCFTA-förhandlingsdirektiv för Egypten, Jordanien, Marocko och Tunisien. Beslut har under året tagits om att inleda förhandlingar med Marocko.

Frihandelsavtalet med Sydkorea undertecknades hösten 2009 och tillämpas provisoriskt sedan juli 2011. Frihandelsavtalet med Colombia och Peru samt associeringsavtalet med Centralamerika undertecknades 2012. Förhandlingarna mellan EU och Mercosur återupptogs 2010 men framsteg har ännu inte uppnåtts.

De ekonomiska partnerskapsavtalen

Arbetet med att förhandla de ekonomiska partnerskapsavtalen (EPA) mellan EU och AVS-länderna (ett 70-tal utvecklingsländer i Afrika, Karibien och Stilla havet) fortsatte under året och ett interimsavtal med Östra Afrika (Eastern and Southern Africa) undertecknades. Processen är komplicerad då förhandlingarna sker mellan parter på olika utvecklingsnivåer. Av den anledningen finns en medvetenhet om betydelsen av stöd till AVS-länderna för anpassning och utveckling samt av att EU erbjuder ett generöst tillträde för produkter från AVS-länderna till EU:s marknad.

Kommissionen presenterade i oktober 2011 förslaget att den nuvarande tillfälliga EPA-förordningen för marknadstillträde till EU ska upphöra den 1 januari 2014. Europaparlamentet lämnade under 2012 sin rapport som innehöll en övergångstid till den 1 januari 2016. Formella förhandlingar kommer att utredas mellan rådet och Europaparlamentet för att uppnå enighet om förslaget. Förhandlingarna kommer att fortsätta med målsättningen att de länder som väljer att ingå ett partnerskapsavtal med EU dessförinnan ska ha kunnat avsluta förhandlingarna.

10.3 EU:s arbete med ansvarsfullt företagande

Frågor om ansvarsfullt företagande (CSR) behandlas i en högnivågrupp med representanter från medlemsstaterna som möts två gånger per år. Under året har kommissionen följt upp åtgärder som aviserades i meddelandet om en CSR-strategi för 2011–2014, där fokus bl.a. har legat på hur EU kan underlätta koherens i hur medlemsstaterna genomför FN:s vägledande principer om företag och mänskliga rättigheter och även att på EU-nivå ta fram vägledning på hur företag, särskilt små- och medelstora företag, kan genomföra ramverket. Ett lagförslag som tar sikte på obligatorisk hållbarhetsrapportering för större företag väntas presenteras våren 2013.

Inom ramen för Europa 2020-strategin prioriteras också CSR-frågorna, framför allt med tonvikt på små och medelstora företag. EU utvecklar också referenser till CSR inom de bilaterala frihandelsavtal som unionen förhandlar med en rad länder och regioner.

10.4 Övriga handelspolitiska frågor

10.4.1 Förändrade beslutsordningar

Lissabonfördraget har inneburit betydande förändringar för handelspolitiken, både vad gäller kompetens och beslutsprocedurer. Dels har kommissionen fått ökade befogenheter, dels har Europaparlamentet fått en betydande roll genom bl.a. medbeslutande i rättsakter samt godkännande av avtal. Genom lagförslaget Trade Omnibus I kan kommissionen tilldelas befogenhet att anta beslut om hur EU:s regelverk ska genomföras genom ett så kallat kommittologiförfarande. Genom lagförslaget Trade Omnibus II om delegerad beslutsrätt kan medlemsländerna och parlamentet övervaka kommissionens beslut i efterhand. Syftet med förändringarna har varit att skapa en mer enhetlig struktur för genomförande av EU:s rättsakter och anpassa beslutsordningarna till Lissabonfördraget.

Sverige har i de diskussioner som följt efter förslagen haft som ståndpunkt att Lissabonfördraget ska respekteras, liksom balansen och rollerna mellan institutionerna som de fastlagts i fördraget. Målet har varit att stödja de beslutsprocedurer och förfaranden som mest gynnar ett frihandelsvänligt genomförande. Sverige står bakom ordförandeskapets kompromissförslag för Trade Omnibus I och Trade Omnibus II inför fortsatta trepartsförhandlingar med Europaparlamentet och kommissionen.

10.4.2 Investeringskydd

Genom Lissabonfördragets ikraftträdande har beslutsbefogenheten på investeringsområdet förskjutits från medlemsstaterna till EU. Denna förskjutning påverkar medlemsstaternas bilaterala investeringskyddsavtal. Förhandlingar om en övergångsförordning för bilaterala investe-

ringsavtal som reglerar avtalens EU-rättsliga status avslutades under året, Skr. 2012/13:80 se även faktagromemoria 2009/10:FPM 108.

När EU sluter de första investeringsavtalen med tredjeland kan en investerare från det landet väcka talan om den anser att EU eller en EU-medlemsstat har handlat på ett sätt som strider mot avtalet. En förordning har presenterats för att reglera hur det ekonomiska ansvaret ska fördelas mellan EU och medlemsstaterna liksom andra processfrågor, se även faktagromemoria 2011/12:FPM 167.

10.4.3 Handelspolitiska skyddsinstrument (antidumpningsåtgärder, antisubventionsåtgärder och skyddsåtgärder)

Handelspolitiska skyddsinstrument är samlingsnamnet för åtgärder (skyddstullar) mot import som befunnits vara prisdumpad eller subventionerad, eller mot import som kraftigt ökat. Åtgärderna får bara användas om man funnit att europeisk industri lider skada, och att det inte går emot EU:s intresse att införa åtgärderna.

Regeringen anser att handelsskyddsåtgärder, och i synnerhet antidumpningsåtgärder, är allvarliga ingrepp i det fria handelsutbytet och bör användas restriktivt. Regeringen har konsekvent framfört behovet av en reform av regelverket i frihandelsvänlig riktning.

Under året har Sverige fortsatt att kritiskt granska kommissionens förslag till åtgärder. Ett antal nya åtgärder har införts under året. Till detta kommer frågor om förlängning och utvidgning av existerande åtgärder. I de flesta fallen har förslagen godkänts med en klar majoritet. Sverige har följt sin traditionella frihandelslinje och motsatt sig förslag på nya och förlängda åtgärder. I oktober 2012 hade EU 118 åtgärder i kraft, vilket är en historiskt låg siffra och den lägsta sedan Sveriges EU-inträde, men värdet på importen som drabbas av åtgärderna tenderar att stiga. Som vanligt är Kina det land som flest nya undersökningar riktas mot.

Vad gäller nya åtgärder kan noteras att dessa i stor utsträckning riktats mot alternativa energislag som bioetanol, biodiesel och solpaneler. De under året inledda antidumpnings- och antisubventionsundersökningarna mot solpaneler från Kina är sett till importvärdet bland de största undersökningarna någonsin. Även införandet av höga antidumpningstullar på importen av bords- och köksporslin från Kina har uppmärksammats.

Sverige har varit aktivt, såväl på egen hand som tillsammans med likasinnade länder, i kommissionens pågående översyn av förordningarna på handelsskyddsområdet. Från svensk sida har det varit särskilt viktigt att försöka värna olika berörda parter möjlighet att fortsatt påverka kommissionens undersökningar samt att undersökningarna och åtgärdernas införande kännetecknas av ökad transparens och förutsägbarhet.

10.4.4 Internationell upphandling

En förordning som innehåller möjligheter att exkludera anbud från tredjeland där internationella åtaganden om marknadstillträde inte gäller

presenterades i april. Syftet med förordningen är att förbättra EU:s marknadstillträde vid offentlig upphandling i tredjeland. Sverige är kritisk till förslaget av såväl principiella som ekonomiska och administrativa skäl och anser inte att förslaget kommer att leda till bättre marknadstillträde för europeiska företag (se även faktagromemoria 2011/12: FPM 133). Europeiska rådet har tagit upp behandlingen av förslaget i slutsatserna i juni och oktober.

10.4.5 **Handel och utveckling**

Handel kan vara ett kraftfullt instrument i en politik för ekonomisk tillväxt, vilket i sin tur är en förutsättning för fattigdomsminskning. Kommissionen lade i januari fram ett meddelande om handel och utveckling som kommer att ligga till grund för Europeiska unionens framtida arbete med dessa frågor. Meddelandet är en uppdatering av kommissionens meddelande från år 2002 och syftar till att återspegla förändringar i världsekonomin, mäta hur väl EU uppfyllt sina åtaganden och ange vilken inriktning EU:s handels- och investeringspolitik bör ha under nästa årtionde för att stödja utveckling.

Rådet antog i mars slutsatser om meddelandet. Rådslutsatserna understryker vikten av att EU har en ambitiös och bred handels-, investerings- och utvecklingspolitik. De tar även upp det ansvar utvecklingsländer själva har att genomföra reformer och driva en politik som gör att de kan dra fördel av en öppen internationell handel.

10.4.6 **EU:s allmänna preferenssystem**

EU har sedan 1971 ett system, Allmänna preferenssystemet (GSP), med tullsänkningar och tullfrihet för utvecklingsländer vid import till EU. Syftet med EU:s GSP-system är att bidra till att skapa inkomster i utvecklingsländerna genom ökad handel. EU:s GSP-system innehåller tre delsystem som erbjuder tullfrihet eller tullnedsättning beroende på land och produkt.

En ny förordning har antagits som kommer att träda i kraft den 1 januari 2014. De mest betydande förändringarna är att systemet inte ska gälla för länder som klassificeras av Världsbanken som ett höginkomstland eller ett övre-medelinkomstland eller som har ingått ett preferensavtal med EU. De ekonomiska kriterierna för det särskilda delsystemet för hållbar utveckling utvidgas så att ytterligare länder ska kunna ansöka om att omfattas av det. Förslaget anger att omfattningen av preferenser inte kommer att förändras.

10.4.7 **Aid for Trade**

Aid for Trade-arbetet syftar till att ta ett helhetsgrepp om det handelsrelaterade stödet till låg- och medelinkomstländer. Det handlar om att stödja deras deltagande i handelsförhandlingar och att utveckla kapacitet såväl att producera som att exportera och importera. Sverige har spelat en

central roll i Aid for Trade-arbetet och avsätter fortsatt betydande resurser på området. Skr. 2012/13:80

Under året pågick arbete inför den fjärde globala översynen av Aid for Trade, som ägde rum i juli 2012. Därtill pågick förberedelsearbete inför OECD Policy Dialogue on Aid for Trade som hålls i början av 2013. I centrum för Aid for Trade-dagordningen under året och nästa år är globala värdekedjor som medel för att nå utvecklingseffekter och utvecklingspolitiska mål.

Regeringens prioritering har fortsatt varit att analysera fattigdomsperspektivet i det handelsrelaterade biståndet för att se hur ökad handel gynnar de allra fattigaste människorna i låg- och medelinkomstländer.

10.4.8 Exportfinansiering

Osäkerheten på finansmarknaderna gör att behoven av statliga exportkrediter fortfarande är större än normalt. Regelverken på området finns främst i OECD men även i WTO:s och EU:s statsstödsregler.

Under året har OECD antagit ett sektorsavtal som medger mer flexibla exportkreditvillkor för projekt inom klimatvänliga teknologier. Sverige har inom EU varit pådrivande för detta och särskilt drivit att avfallsförbränning och biogas ska omfattas, vilket också skett.

Kommissionen har sett över meddelandet om marknadsmässig risk som definierar vilka exportaffärer som inte får garanteras med statliga exportkrediter. Sverige har verkat för ett mer flexibelt regelverk som snabbt kan anpassas till förändringar vid nya globala och nationella finanskriser som påverkar tillgången till privat exportfinansiering och risktäckning.

EU verkar också för att involvera Kina, som blivit världens största statliga exportkreditgivare, i det globala regelverket på området. Sverige tillhör de pådrivande länderna för detta inom EU-kretsen eftersom svenska exportföretag påverkas negativt av kinesisk konkurrens med olika finansieringsvillkor. En separat internationell förhandlingsprocess som involverar Kina har inletts under året, i vilken EU aktivt deltar.

11 EU som global utvecklingsaktör

EU är en central global utvecklingsaktör och står tillsammans med medlemsstaterna för mer än hälften av världens totala utvecklingsbistånd. Efter Lissabonfördragets ikraftträdande är utvecklingspolitiken att betrakta som en integrerad del av EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Under året antog EU:s biståndsministrar en ny strategisk inriktning för EU:s bistånd – Agenda för förändring.
--

11.1 Agenda för förändring och dess implikationer för EU:s utvecklingspolitik

EU är världens volymmässigt största biståndsgivare. Tillsammans med medlemsstaterna står EU för över hälften av världens bistånd (53 miljarder euro 2011). EU har även ett antal andra instrument till sitt förfogande och arbetar med andra politikområden som kan bidra till utveckling. Artikel 208 i Lissabonfördraget anger att utvecklingsmålen ska beaktas vid beslut inom EU:s olika politikområden som kan påverka utvecklingsländer. Detta för att främja s.k. samstämmighet för utveckling (Policy Coherence for Development, PCD).

Målet med EU:s biståndspolitik är enligt Lissabonfördraget att minska och på sikt utrota fattigdomen. Sedan 2005, då EU:s policydokument för utvecklingssamarbete, Europeiskt samförstånd för utveckling, under-tecknades har EU även som målsättning att bidra till hållbar utveckling och till att millenniemålen uppnås.

För att på ett effektivare sätt kunna uppnå dessa mål antog EU i maj 2012 rådsslutsatser om en ny strategisk inriktning för EU:s bistånd – Agenda för förändring. Sverige var drivande i framtagandet av denna agenda. Enligt Agenda för förändring bör samarbetsländernas respekt för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer betonas när inriktningen och omfånget för EU:s utvecklingssamarbete bestäms. EU:s bilaterala bistånd bör koncentreras till de fattigaste länderna med störst behov. Mer resurser riktas till områdena mänskliga rättigheter, demokrati och andra nyckelfrågor för god samhällsstyrning samt till inkluderande och hållbar tillväxt för mänsklig utveckling.

Biståndsministrarna antog också i maj 2012 rådsslutsatser om budgetstöd, för vilka Sverige varit drivande. Budgetstöd är ett finansiellt bidrag till ett samarbetslands statsbudget i syfte att stödja genomförandet av landets strategi för fattigdomsbekämpning. De nya principerna betonar att stödet ska bygga på samarbetsländernas ägarskap och utformas som ett resultatbaserat kontrakt mellan EU och respektive partnerland. Utbetalningar av budgetstöd ska tydligare knytas till samarbetslandets respekt för mänskliga rättigheter och demokrati. EU och dess medlemsstater ska utveckla en samordnad ansats till budgetstöd, inklusive samordning av bedömningar och agerande.

När det gäller samstämmighetspolitiken för utveckling (PCD) rapporterar kommissionen vartannat år om EU:s arbete. Sverige bidrog under våren 2012 till att rådsslutsatser kunde tas fram om PCD på basis av den senaste rapporten från december 2011. Rådsslutsatserna betonar bl.a. frågor om bättre resultatuppföljning samt att samordning och genomförande av PCD inom de olika EU-institutionerna och medlemsstaterna stärks och tydliggörs. Nära samarbete mellan den europeiska utrikestjänsten (EEAS) och kommissionen samt de underliggande EU-delegationernas viktiga roll i PCD-arbetet betonades också.

11.2 EU och gemensamprogrammering för ökad biståndseffektivitet

Skr. 2012/13:80

Som en del av Agenda för förändring föreslås gemensamprogrammering av kommissionens och medlemsstaternas bistånd. Gemensamprogrammering syftar till att minska fragmenteringen av biståndet och öka EU:s påverkan.

I de fall samarbetsländer har antagit utvecklingsstrategier föreslår Agenda för förändring att EU antar gemensamma fleråriga programmeringsdokument baserade på dessa. I länder utan nationella utvecklingsstrategier ska EU sträva efter att utarbeta gemensamma sådana med medlemsstaterna. De gemensamma programmeringsdokumenten föreslås ange arbetsfördelning och finansiella anslag per sektor och givare och vara styrande när EU och medlemsstater utvecklar bilaterala samarbetsstrategier. För att öka samarbetsländernas ägarskap ska EU:s gemensamprogrammering synkroniseras med ländernas strategiska cykler där det är möjligt. Gemensamprogrammering ska vara öppen även för icke-medlemsstater.

Pilotverksamhet för programmering har inletts under 2012. Åtta länder (Etiopien, Sydsudan, Mali, Rwanda, Ghana, Laos, Guatemala och Haiti) har identifierats. Kommissionen och utrikestjänsten (EEAS) föreslår ett 40-tal partnerländer som potentiella länder för gemensamprogrammering.

Sveriges linje är att verka för att gemensamprogrammering äger rum som en del av ett samstämmigt EU-bistånd och som ett naturligt led i arbetet för ökad biståndseffektivitet. Gemensamprogrammering bidrar till att stärka EU som global biståndspolitisk aktör.

11.3 EU:s arbete för mänskliga rättigheter och demokrati

En ny policy för stödet till det civila samhället och hållbar demokratisering har tagits fram och beslutats i rådet (se faktagrupp 2012/13:FPM5).

Ett meddelande om EU:s stöd till hållbar förändring i transitionsländer presenterades under hösten och rådsslutsatser förväntas antas i januari 2013. Samråd med EU-nämnden om meddelandet har ägt rum.

EEAS och kommissionen har lanserat en gemensam rapport om genomförandet av de rådsslutsatser Demokratistöd i EU:s yttre förbindelser – Mot ökad enhetlighet och effektivitet som beslutades under det svenska EU-ordförandeskapet 2009. Rapporten visar att EU:s demokratistöd utvecklats väsentligt sedan 2009, både kvalitetsmässigt och i prioriteringsgrad. Samstämmigheten mellan utrikes-, säkerhets- och utvecklingspolitiken har förbättrats. EU:s strategiska ramverk för mänskliga rättigheter och demokrati med tillhörande handlingsplan är ett uttryck för detta. Sverige har under 2012 bidragit till EU:s årliga rapport om EU:s handlingsplan för jämställdhet och kvinnors egenmakt i utvecklingsarbetet. Rapporten redogör för finansiering av projekt med syfte att motverka diskriminering och våld mot kvinnor.

Utöver detta har över 150 landstrategier utarbetats, där stöd till mänskliga rättigheter och demokrati utgör en viktig del. Förordningar för flera tematiska instrument förhandlas och årsplaner för 2013 har tagits fram.

En demokratistödande stiftelse, European Endowment for Democracy (EED) med säte i Bryssel, har bildats av medlemsstaterna, EEAS, kommissionen och företrädare för Europaparlamentet. Syftet är att främja och uppmuntra djup och hållbar demokrati i transitionsländer och i samhällen som verkar för demokratisering genom stöd till demokratiska aktörer. Stödet ska initialt ske i östra och södra grannskapet.

Regeringen har identifierat att EU:s system för resultatredovisning gör det svårt att systematiskt spåra resultat inom området för demokrati och mänskliga rättigheter, vilket meddelats i regeringens skrivelse om biståndets resultat (skr. 2011/12:164).

11.4 EU-samarbetet med länder i Afrika, Karibien och Stilla havet (AVS)

Den Europeiska utvecklingsfonden (EUF) kanaliserar EU:s utvecklings-samarbete med de 78 AVS-länderna samt de så kallade utomeuropeiska länderna och territorierna (ULT). Detta sker inom ramen för Cotonou-avtalet, som undertecknades 2000 och som löper till 2020. Medlemsstaterna och AVS-länderna ratificerade under året den andra revideringen av Cotonou-avtalet. Medlemsstaterna inledde förhandlingar om den elfte Europeiska utvecklingsfonden (EUF-11), som enligt planen ska genomföras under perioden 2014–2020. Detta innebär att perioden för genomförande utökas från sex år till sju och därmed anpassas till EU:s fleråriga budgetram. EUF kommer därmed fortsatt ligga utanför EU:s reguljära budget tills Cotonou-avtalets borte gräns år 2020, för att sedan införlivas i den reguljära budgeten. Förhandlingen om EUF-11 väntas fortgå också under år 2013.

Ett ministermöte mellan EU och AVS-länderna ägde rum i Vanuatu i juni 2012. Rådet representerades vid mötet av Danmark, ordförandelandet vid tidpunkten.

Den gemensamma strategin mellan EU och de karibiska länderna som varit under utarbetande antogs slutligen av båda parter i november. Idén med strategin är skapa en gemensam ram mellan EU och den karibiska regionala organisationen Cariforum som banar väg för övergång från en biståndsinriktad dialog baserad på Cotonou-avtalet till en bredare politisk dialog i frågor av ömsesidigt intresse.

11.5 EU-positioner inför FN:s konferens om hållbar utveckling (Rio+20)

Den 20–22 juni 2012 hölls FN:s konferens om hållbar utveckling (Rio+20) i Rio de Janeiro i Brasilien. Teman för konferensen var grön ekonomi inom ramen för hållbar utveckling och fattigdomsbekämpning samt det institutionella ramverket för hållbar utveckling. Inför konferensen uttryckte EU i rådsslutsatser sin vilja att arbeta för en fokuserad

och framåtblickande politisk deklARATION. Sverige verkade inom EU inför Rio-konferensen för att lyfta fram vikten av demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet, integrering av de tre dimensionerna av hållbar utveckling (ekonomisk, social och miljömässig), samt effektiv styrning.

Rådsslutsatser antogs även av miljörådet i oktober 2012. I dessa bekräftar EU och dess medlemsstater sin beslutsamhet att följa upp Rio+20 och att verka för att alla åtaganden i slutdokumentet genomförs på medlemsstatsnivå. Ett av de viktigaste resultaten från Rio var beslutet att definiera mål för hållbar utveckling. I rådsslutsatserna framhålls EU:s och dess medlemsstaters beslutsamhet att konstruktivt delta i processen med att utveckla målen och att processen bör ske i samklang med arbetet att fastställa utvecklingsagendan för tiden efter 2015, inbegripet det arbete som bedrivs inom ramen för FN:s generalsekreterares högnivåpanel.

11.6 EU:s humanitära bistånd och EU:s roll som humanitär aktör

Kommissionen är världens näst största humanitära givare. Tillsammans med medlemsstaterna är EU världens största givare av humanitärt bistånd. EU bidrar till att stärka det internationella humanitära systemet som leds och samordnas av FN. Användandet av den humanitära budgeten är behovsbaserat och styrs av de internationella humanitära principerna om humanitet, opartiskhet, neutralitet och oberoende. En stor del av den humanitära budgeten för 2012 gick till insatser på Afrikas horn, i Sudan, Sydsudan, Demokratiska republiken Kongo och i Sahel. EU var även en stor givare av humanitärt stöd till Syrien och de grannländer som tog emot stora flyktingströmmar. Sverige har under året aktivt verkat för att öka fokus, kunskap och medvetenhet om humanitära principer och humanitärt arbete inom alla relevanta delar av rådsstrukturen.

Kommissionen har under året presenterat ett förslag till förordning om inrättandet av en europeisk frivilligkår för humanitärt bistånd, se faktapromemoria 2012/13:FPM9. Att en frivilligkår skulle upprättas angavs i Lissabonfördraget. Förhandlingen om kommissionens förslag har under hösten inletts i rådet.

Kommissionen arbetade under året även för att bättre länka humanitärt bistånd med återuppbyggnad och utvecklingsinsatser och presenterade ett meddelande om EU:s förhållningssätt till motståndskraft.

12 EU:s bilaterala och regionala förbindelser

<p>EU har ett stort antal bilaterala och regionala förbindelser med länder utanför EU. Goda förbindelser till omvärlden främjar det ekonomiska, politiska, sociala och kulturella utbytet. Som exempel på EU:s arbete under året kan nämnas fortsatt engagemang i grannskapspolitiken i</p>

södra Medelhavsregionen och Östeuropa, utveckling av Östliga partnerskapet, utökade sanktioner mot Irans kärntekniska program samt sanktioner mot Syrien, ett fördjupat ekonomiskt samarbete med USA och fortsatt arbete med den gemensamma EU-Afrikastrategin.

12.1 Samarbete mellan EU och EFTA-länderna

Två möten hölls under året med EES-rådet, Europeiska ekonomiska samarbetsområdets (EU, Island, Liechtenstein och Norge) högsta organ. Vid novembermötet underströk EES-rådet bl.a. vikten av ett snabbt införlivande av EU:s rättsakter i EES-avtalet.

I december antogs rådsslutsatser om EU:s samarbete med EFTA-länderna (förutom länderna ovan även Schweiz). I rådsslutsatserna konstateras bl.a. att EES-avtalet i stort har fungerat på ett tillfredsställande sätt. En ökad liberalisering efterfrågas vad gäller Norges handel med livsmedelsprodukter och det norska beslutet att införa värdetullar på viss livsmedelsimport beklagas. Det konstateras att de många bilaterala avtalen mellan EU och Schweiz leder till rättslig osäkerhet och rådet understryker vikten av att etablera ett ramverk för de bilaterala överenskommelserna.

12.2 Nordliga dimensionen och EU:s deltagande i regionalt samarbete i norra Europa

Det främsta syftet med EU:s deltagande i regionalt samarbete i norra Europa är att bidra till ett konstruktivt samarbete med Ryssland.

Nordliga dimensionen (ND) är en gemensam politik mellan EU, Island, Norge och Ryssland. ND har på relativt kort tid utvecklats till ett väl fungerande ramverk för konstruktivt och resultatorienterat regionalt samarbete i en rad sektorer. För det konkreta samarbetet har hittills fyra partnerskap bildats. Kommissionen deltar i alla fyra. Särskilt framgångsrikt är samarbetet inom ND:s miljöpartnerskap, där viktiga insatser görs för att åtgärda gränsöverskridande källor till förorening av Östersjön.

Kommissionen deltar även som full medlem i Östersjöstaternas råd (CBSS) och Barentsrådet (BEAC). Inom BEAC planeras för närmare kontakt och samarbete med EU:s Kolarcticprogram, eftersom deras verksamhetsområden i stort sett sammanfaller geografiskt.

De arktiska frågorna tilldrar sig ett ständigt ökat intresse. Sverige tog över ordförandeskapet i Arktiska rådet i maj 2011. EEAS och kommissionen presenterade i juni 2012 ett gemensamt meddelande om Arktis, som beskriver EU:s intressen och politik för Arktis. Som EU-medlemsstat välkomnar Sverige en aktiv EU-politik i Arktis. EU har ansökt om observatörsstatus i Arktiska rådet. Arktiska rådet avser fatta ett beslut i observatörsfrågan på ministermötet i Kiruna 2013.

12.3 EU:s grannskapspolitik – Östliga partnerskapet och Partnerskapet för demokrati och delat välstånd i södra Medelhavsregionen

Skr. 2012/13:80

Den europeiska grannskapspolitiken (ENP) omfattar 16 länder i södra Medelhavsregionen och Östeuropa. Under 2012 har fokus legat på att genomföra den nya ansats inom ENP som föreslogs i kommissionens och utrikestjänsten EEAS meddelande Ny respons på ett grannskap i förändring i maj 2011. Den nya ansatsen fastslogs i slutsatser från rådet för utrikesfrågor i juni 2011 och bekräftades genom Europeiska rådets slutsatser samma månad. Den föranleddes av förändringarna i grannskapet, tillkomsten av Östliga partnerskapet och Unionen för Medelhavet, den nya kommissionens tillträde och Lissabonfördragets ikraftträdande, och genomsyras av EU:s behov av att möta de historiska utmaningarna i dess sydliga och östeuropeiska grannskap samt krav på större flexibilitet och skräddarsydda åtgärder. En central utgångspunkt är principen om mer för mer, enligt vilken EU ska erbjuda de partnerländer som gör störst framsteg mot demokrati och i sitt reformarbete starkare stöd och mer omfattande samarbete.

I maj 2012 presenterade kommissionen och utrikestjänsten EEAS ett meddelande om genomförande av ENP under 2011, som också innehöll förslag avseende det fortsatta genomförandet av politiken inom ramen för Östliga partnerskapet respektive Partnerskapet för demokrati och delat välstånd i södra Medelhavsregionen.

Meddelandet om ENP 2011 lade också grunden för det fortsatta grannskapsstödet för perioden 2014–2020. Detta ska kallas Europeiska grannskapsinstrumentet (ENI), då instrumentet inte längre kommer att omfatta Rysslands strategiska partnerskap med EU. Förslaget preciserades genom ett utkast till förordning för ENI i december 2011. Under 2012 har förhandlingar om förordningstexten förts inom rådet och med Europaparlamentet.

En demokratistödande stiftelse, European Endowment for Democracy (EED) med säte i Bryssel har bildats av EU-medlemsstaterna, EEAS, kommissionen och företrädare för Europaparlamentet. Syftet är att främja och uppmuntra djup och hållbar demokrati i transitionsländer och i samhällen som kämpar för demokratisering genom stöd till demokratiska aktörer. Stödet ska initialt ske i östra och södra grannskapet.

Partnerskapet för demokrati och delat välstånd i södra Medelhavsregionen

Samarbetet med länderna söder om Medelhavet har fortsatt och intensifierats inom ramen för grannskapspolitiken. Nya handlingsplaner har framförhandlats med såväl Tunisien och Marocko, även om diskussionerna om de s.k. matriserna fortgår. Associationsråd har hållits med båda dessa länder och EU har även genomfört s.k. Task Forces med såväl Tunisien, Jordanien och senast Egypten.

Kommissionen/EEAS presenterade den 15 maj ett nytt meddelande om den europeiska grannskapspolitiken (ENP). Dessa meddelanden kommer

årligen och fokuserar främst på implementeringen i partnerländerna. En övergripande översyn av grannskapspolitiken initierades sommaren 2010 och resulterade, efter förslag från kommissionen/EEAS i förra årets ENP-meddelande, i beslut om en förnyad grannskapspolitik. Översynen kom särskilt att präglas av den dramatiska utvecklingen i det södra grannskapet, som kulminerade under det första halvåret 2011. Efter förra årets genomgripande översyn ligger fokus i år på implementering snarare än nya förslag. Rådet för utrikes frågor den 25 juni 2012 antog rådsslutsatser och frågan stod även på dagordningen för Europeiska rådet i juni.

På handelsområdet har rådet för handelsfrågor beslutat om förhandlingsmandat för kommissionen att ingå djupgående frihandelsavtal (DCFTA:s) med Egypten, Jordanien, Marocko och Tunisien. Ambitionen är att man ska kunna inleda förhandlingar med de individuella länderna i början av nästa år.

På migrationsområdet har kommissionen påbörjat en migrationsdialog med Tunisien, Marocko och Egypten, i enlighet med kommissionens meddelande En dialog om migration, rörlighet och säkerhet med länderna i södra Medelhavsområdet. Målet är att ingå partnerskap för rörlighet under början av nästa år. Det ekonomiska biståndet till regionen har varit betydande, och den viktigaste komponenten utgörs av det s.k. SPRING-programmet om totalt 350 miljoner euro för perioden 2011–2012. Tunisien är det land som erhållit störst andel av dessa medel.

12.3.1 Östliga partnerskapet

Under året har arbetet fortsatt med att fördjupa och utveckla Östliga partnerskapet, som är en regional dimension av ENP omfattande EU:s bilaterala och multilaterala relationer med länderna i Östeuropa. Till sammans med ENP-meddelandet i maj lade kommissionen och utrikes-tjänsten EEAS, efter omfattande konsultationer med medlemsstater och partnerländer under hösten 2011 och våren 2012, även fram ett förslag till en färdplan för genomförandet av Östliga partnerskapet till och med nästa toppmöte inom partnerskapet i november 2013. Färdplanen fastslår en rad mål inom såväl det multilaterala samarbetet som i relationerna med varje enskilt partnerland samt vilka steg som partnerländerna respektive EU väntas ta under 2012 och 2013, liksom vilket stöd som EU kan erbjuda i sammanhanget. Färdplanen antogs som en grund för det kommande arbetet vid partnerskapets utrikesministermöte i juli. Sverige var mycket aktivt inför framtagandet av färdplanen och verkade framgångsrikt för att målen skulle bli så ambitiösa som möjligt, samtidigt som kraven gällande exempelvis gemensamma värderingar skulle vara tydliga.

På det bilaterala området har flera framsteg gjorts, samtidigt som utvecklingen i flera av partnerländerna varit en källa till oro avseende den demokratiska utvecklingen. Förhandlingarna om associeringsavtal med Moldavien, Georgien, Armenien och Azerbajdzjan har fortsatt med goda resultat. Ukraina avslutade sina förhandlingar om ett associeringsavtal, inklusive ett fördjupat frihandelsområde, med EU i december 2011. Den politiska utvecklingen i landet försvårar dock för närvarande vidare framsteg i samarbetet, inklusive undertecknande och ratificering av av-

talet. Konkreta förhandlingar om fördjupade frihandelsområden med Armenien, Georgien och Moldavien inleddes under 2012 och visar också goda framsteg. På rörlighetsområdet fattades under 2012 beslut om att Moldavien kunde övergå till den andra och sista fasen i sin handlingsplan för viseringsfrihet, medan genomförandet av en motsvarande plan fortsatte i Ukraina. I juni inleddes en viseringsdialog med Georgien, vilken också avses konkretiseras i en handlingsplan. Vitryssland omfattas endast av partnerskapets multilaterala del.

Partnerskapets multilaterala samarbete har under året utvecklats ytterligare inom områden som migration och säkerhetspolitik. Arbetet inom Östliga partnerskapets Forum för det civila samhället har också fortsatt under året och ett fjärde möte i detta format hölls i Stockholm i november.

12.4 Östeuropa och Centralasien

Fortsatta framsteg kunde noteras i implementeringen och utvecklingen av Östliga partnerskapet, både bilateralt och multilateralt. Stora utmaningar för demokrati och mänskliga rättigheter i regionen är även fortsatt en källa till oro.

12.4.1 Ryssland

Sedan 2008 förhandlar EU och Ryssland om ett nytt samarbets- och partnerskapsavtal som ska ersätta det gamla partnerskapsavtalet (PSA) från 1994. Förhandlingar om det nya avtalet har avancerat under 2012 och flera avtalskapitel är nu näst intill färdigförhandlade. Mycket arbete återstår emellertid i förhandlingarna, då främst vad gäller de viktiga kapitlen om handel, investeringar och energi. Det nya avtalet skulle innebära fördjupade ekonomiska relationer med Ryssland samt viktig regelharmonisering mellan EU och Ryssland. EU eftersträvar därför ett avtal som är juridiskt bindande och täcker flera strategiskt viktiga områden i det bilaterala förhållandet mellan EU och Ryssland.

Den 22 augusti togs ännu ett mycket viktigt steg i det bilaterala ekonomiska förhållandet mellan EU och Ryssland. Efter 18 år av förhandlingar upptogs Ryssland som fullvärdig medlem i Världshandelsorganisationen (WTO). Som Rysslands i särklass största ekonomiska partner har EU varit en central aktör i förhandlingarna om Rysslands WTO-an slutning och medlemskapet välkomnades starkt av både EU och Sverige. Även efter Rysslands anslutning fortsätter EU och Sverige att följa landets integrering i WTO:s regelverk och övervakar genomförandet av de åtaganden som medlemskapet medför.

De förväntade ekonomiska fördelarna av det ryska medlemskapet är betydande för både Sverige och EU. WTO-an slutningen innebär först och främst en möjlighet för långsiktigt strategiskt samarbete och förbättrade handels- och investeringsmöjligheter i Ryssland. Det ryska medlemskapet medför även stora direkta vinster för EU och Sverige i form av minskade importtullar samt en ökad förutsägbarhet och större transparens på den ryska marknaden.

Två toppmöten mellan EU och Ryssland genomfördes under 2012, det ena i Sankt Petersburg i juni och det andra i Bryssel i december. Vid mötet i Sankt Petersburg diskuterades Rysslands WTO-anslutning, partnerskapsavtalet samt det långsiktiga målet om viseringsfritt resande mellan EU och Ryssland. Dessutom fördes diskussioner om de ekonomiska utmaningarna inom EU, den Euroasiatiska ekonomiska unionen samt utrikespolitiska frågor som Syrien, Iran, Georgien samt Transnistrien.

Vid toppmötet i Bryssel i december diskuterades formerna för ett nytt partnerskap och samarbetsavtal, EU:s moderniseringspartnerskap, Rysslands WTO-medlemskap, samt energifrågor. Därtill fortsatte samtalen om viseringsfritt resande mellan EU och Ryssland. Dessutom diskuterades Rysslands ordförandeskap i G20 och de ekonomiska utmaningarna inom EU och i Ryssland. Det avgjordes också att 2014 ska bli ett officiellt EU-Rysslands-år inom vetenskap, teknologi och innovation.

I enlighet med Partnerskaps- och samarbetsavtalet genomförde EU och Ryssland möten på ministernivå om rättsliga och inrikes frågor samt om energi. Parterna genomförde också två konsultationsrundor på hög tjänstemannanivå om mänskliga rättigheter.

12.4.2 Ukraina

Situationen avseende demokrati och respekt för rättsstatsprinciper har successivt försämrats i Ukraina under de senaste två åren, vilket har föranlett EU att uttrycka allt mer offentlig kritik mot utvecklingen. Parlamentsvalet den 28 oktober betraktas av många som ett steg bakåt för demokratin i Ukraina. EU har samtidigt fortsatt att ge stöd till Ukrainas reformagenda inom ramen för Östliga partnerskapet. Sedan 2011 finns ett färdigförhandlat, men ännu inte undertecknat, associeringsavtal som omfattar ett närmare samarbete inom ett stort antal sektorer. Avtalet syftar till att fördjupa relationerna och anpassa Ukrainas regelverk till EU:s på grundval av gemensamma värderingar. En huvudkomponent i avtalet utgörs av ett s.k. fördjupat frihandelsområde. Efter en diskussion i rådet för utrikes frågor i maj 2012 har EU konsekvent framhållit tre villkor för att avtalet skulle kunna undertecknas: fria och rättvisa parlamentsval, att den selektiva rättsskipningen riktad mot företrädare för oppositionen upphör, samt fortsatta framsteg på reformområdet. Den fortsatta politiska utvecklingen i landet väntas bli avgörande för möjligheterna att underteckna, ratificera och implementera avtalet. På viseringsområdet har Ukraina börjat genomföra en handlingsplan som, när alla ingående åtgärder bedöms vara genomförda, ska leda till viseringsfrihet för ukrainska medborgare till Schengenområdet.

Ukraina är sedan februari 2011 även fullvärdig medlem av Energigemenskapen (European Energy Community). Reformerna i den ukrainska energisektorn fortskrider dock i långsam takt. I november 2009 lanserades ett svenskt EU-initiativ för stärkt samarbete kring finansiering av större investeringar på energieffektiviserings- och miljöområdet i Östeuropa (E5P), med inledande fokus på Ukrainas fjärrvärmesektor. Hittills har nio insatser godkänts inom ramen för E5P. En diskussion

12.4.3 **Moldavien**

Relationerna mellan EU och Moldavien inom ramen för det Östliga partnerskapet har under året fortsatt att utvecklas positivt. Betydande framsteg har nåtts i förhandlingarna om ett associeringsavtal mellan EU och Moldavien. Avtalet omfattar ett närmare samarbete inom ett stort antal sektorer, i syfte att fördjupa relationerna och anpassa Moldaviens regelverk till EU:s på grundval av gemensamma värderingar. Avtalet kommer även att etablera ett fördjupat frihandelsområde mellan EU och Moldavien genom ett avtal som är en integrerad del av associeringsavtalet. På viseringsområdet pågår arbetet med att genomföra den handlingsplan som, när alla ingående åtgärder bedöms vara genomförda, ska leda till viseringsfrihet för moldaviska medborgare till Schengenområdet. Handlingsplanen är uppdelad i två faser och i november beslutade EU, efter att man bedömt att genomförandet av fas ett varit tillfredsställande, att påbörja utvärderingen av implementeringen av åtagandena enligt handlingsplanens andra fas. EU påminde samtidigt om de utmaningar Moldavien måste ta itu med för att komma framåt i processen.

Den moldaviska regeringen har, med stöd från bl.a. EU och OSSE, under året verkat för en dialog med de facto-myndigheterna i utbrytarregionen Transnistrien, inte minst genom förtroendeskapande åtgärder. De formella förhandlingarna, där EU deltar som observatör, har fortsatt under året.

I september beslöt EU att formellt upphäva de reserestriktioner som redan tidigare varit suspenderade, och som riktats mot delar av det tidigare transnistrisk ledarskapet som ansetts förhindra framsteg mot en politisk lösning av konflikten. Avsikten var att uppmuntra det nya förhållningssätt till konfliktlösning och samarbete med övriga Moldavien som det nya ledarskapet i Transnistrien uppvisat. När det gäller de delar av sanktionerna som riktats mot personer med ansvar för en kampanj mot skolor i Transnistrien som använder latinskt alfabet beslutade EU, för att säkerställa att de framsteg som åstadkommit också är hållbara över tid, att avlista de personer som hittills varit föremål för åtgärderna men samtidigt formellt förlänga själva sanktionsbeslutet till mars 2013.

Även EU:s gränsövervakningsinsats (EUBAM), som verkar på gränsen mellan Moldavien och Ukraina, har fortsatt sitt arbete under året.

12.4.4 **Vitryssland**

EU har under året fortsatt att i starka ordalag kritisera de fundamentala bristerna i respekten för demokratiska spelregler och mänskliga rättigheter samt krävt att samtliga politiska fångar ska frigges och rehabiliteras.

Vid ett extrainsatt möte med EU:s Kommitté för utrikes- och säkerhetspolitik (Kusp) diskuterades utvisningen av Sveriges ambassadör och övrig diplomatisk personal från Vitryssland. Av det uttalande som den höge representantens presstalesperson gjorde efter mötet förmedlades att det fanns en massiv uppslutning bakom Sverige och att det var tydligt att

medlemsstaterna såg detta som en fråga som angick hela EU. I oktober upprepade EU sin kritik mot, och sina krav på, Vitryssland i form av rådsslutsatser, beklagade att inte heller parlamentsvalet 2012 genomförts på ett sätt som var i linje med internationell standard och uppmanade Vitryssland att respektera utländska diplomatiska beskickningar.

EU:s sanktioner mot Vitryssland omfattar viseringsförbud och frysningar av tillgångar för en rad personer och företag samt förbud mot handel med vapen och materiel för intern repression. Utöver tidigare listningsgrunder beslöt rådet i januari 2012 att sanktionerna mot Vitryssland även skulle kunna omfatta personer och företag som bär ansvar för alvarliga övergrepp mot mänskliga rättigheter eller för repressionen av det civila samhället och den demokratiska oppositionen, samt personer eller företag som gynnas av eller stöder Lukasjenkas regim. I februari 2012 fattades beslut om att ett antal sådana personer skulle omfattas av de restriktiva åtgärderna, och i mars 2012 lades ytterligare namn och företag till. Sanktionerna förlängdes i oktober 2012 med ytterligare ett år, mot bakgrund av att inga framsteg konstaterats.

På grund av bristen på demokrati och respekt för mänskliga rättigheter saknar Vitryssland ett uppdaterat kontraktuellt ramverk för samarbete med EU, men landet tillhör de sex länder som omfattas av det Östliga partnerskapet och Vitryssland deltar aktivt i samarbetets multilaterala del. EU har fortsatt en uttalad beredskap att uppradera den bilaterala relationen till Vitryssland, förutsatt att landet uppfyller kraven om att släppa och rehabilitera alla politiska fångar samt gör framsteg inom demokrati, mänskliga rättigheter och när det gäller ökad rättssäkerhet. EU har även erbjudit Vitryssland förhandlingar om ett viseringsförenklings- och återtagandeavtal för att förenkla resande för vanliga vitryska medborgare.

12.4.5 Södra Kaukasien

Reformsamarbetet med Armenien, Azerbajdzjan och Georgien intensifierades ytterligare under året inom ramen för Östliga partnerskapet. Frågor om demokrati, mediefrihet och respekt för mänskliga rättigheter i regionen ägnades fortsatt betydande uppmärksamhet, särskilt med tanke på parlamentsval i Armenien och Georgien under året och presidentval i alla tre länder under 2013.

Förhandlingar med de tre länderna om associeringsavtal med EU har fortsatt. Georgien och Armenien har gjort stora framsteg medan förhandlingarna med Azerbajdzjan varit mer komplicerade.

Förhandlingarna mellan EU och Georgien om ett s.k. fördjupat frihandelsområde, som en integrerad del av associeringsavtalet, gjorde framsteg. I februari inleddes förhandlingar om ett fördjupat frihandelsområde även mellan EU och Armenien. För Azerbajdzjan kan ett fördjupat frihandelsområde med EU bli aktuellt först efter att landet gått med i WTO.

Efter tillfredsställande implementering av viseringsförenklings- och återtagandeavtalet inleddes en viseringsdialog mellan EU och Georgien, vilken avses konkretiseras i en handlingsplan för visumliberalisering. Förhandlingar om viseringsförenklings- och återtagandeavtal med

Armenien och Azerbajdzjan lanserades. Genomförandet av mobilitetspartnerskapet mellan EU och Georgien har fortsatt och ett liknande partnerskap inleddes mellan EU och Armenien. EU:s civila observatörsinsats EUMM Georgien, som upprättades efter den väpnade konflikten mellan Ryssland och Georgien i augusti 2008, fortsatte under året att övervaka eldupphöravtalets genomförande. Insatsens mandat förlängdes med ytterligare ett år till september 2013. De internationella samtalen i Genève som inleddes som en del av eldupphöravtalet 2008 fortsatte under året.

12.4.6 Centralasien

Under året har EU genomfört så kallade samarbetsråd, möten på utrikesministernivå, dels bilateralt med Kazakstan, Kirgizistan, Tadzjikistan, samt Uzbekistan, dels gemensamt med alla de fem centralasiatiska republikerna. Efter ministerkonferensen mellan EU och de centralasiatiska länderna i november besökte dessutom den höga representanten Catherine Ashton samtliga länder och träffade respektive president och utrikesminister samt företrädare för det civila samhället. Dialogerna om mänskliga rättigheter har fortsatt med Kirgizistan och Uzbekistan. I maj var Kazakstans premiärminister på besök i Bryssel för diskussioner bl.a. med kommissionens ordförande.

Arbetet med att genomföra EU:s strategi för Centralasien har fortsatt på områdena mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstat, utbildning, ekonomi, handel och investeringar, energi och transport, miljö och vatten samt gemensamma hot och utmaningar. Mot bakgrund av utvecklingen i Afghanistan har EU kommit överens med de centralasiatiska länderna om att upprätta en så kallad säkerhetsdialog, med ett första möte nästa år. Denna ska behandla gemensamma säkerhetsutmaningar som organiserad brottslighet och terrorism.

EU har även beslutat att ytterligare stärka sitt arbete för att bidra till en långsiktigt hållbar utveckling i regionen på energi-, miljö- och vattenområdet. Dessutom har kommissionen fortsatt sitt stöd för förhandlingarna mellan Turkmenistan och Azerbajdzjan rörande en transkaspisk rörledning.

Patricia Flor har utsetts till EU:s nya särskilda representant för Centralasien. EU:s diplomatiska närvaro i Centralasien fortsätter att stärkas. Under året har en EU-delegation etablerats i Uzbekistan och planerna avseende en EU-delegation i Turkmenistan fortskrider.

12.4.7 Utvecklingssamarbete i regionen

Europeiska grannskaps- och partnerskapsinstrumentet (ENPI) lanserades den 1 januari 2007 och syftar till att främja samarbete och integration mellan EU och dess partnerländer i Östeuropa och Medelhavsområdet, särskilt genom att stärka genomförandet av de handlingsplaner som upprättats som en del av den europeiska grannskapspolitiken ENP. Kommissionens och utrikestjänsten EEAS meddelande om ENP 2011 lade grunden för det fortsatta grannskapsstödet för perioden 2014 till 2020 som kommer att benämnas ENI. Förslaget preciserades genom ett

utkast till förordning i december 2011. Under 2012 har förhandlingar om förordningstexten förts inom rådet och med Europaparlamentet. En viktig aspekt i förhandlingarna har varit att principen om mer för mer ska få tydligare genomslag i praktiken, bl.a. avseende hur resurser fördelas.

I syfte att översätta mer för mer i konkreta åtgärder lanserade kommissionen under året Eastern Partnership Integration and Cooperation (EaPIC) programmet som en del av den förnyade EU-politiken i regionen. Huvudsyftet med det nya programmet är att ge ökat stöd till institutionella och sektoriella reformer i partnerländerna för att påskynda den politiska associeringen och ekonomiska integrationen med EU.

Inom Energieffektiviserings- och miljöinitiativet för Östeuropa (E5P) fattades tidigare beslut om finansiering av en första omgång insatser i Ukraina. En studie har utrett förutsättningarna för övriga länder inom EU:s Östliga partnerskap att omfattas av E5P.

12.5 Mellanöstern

12.5.1 Fredsprocessen i Mellanöstern

Den israelisk-palestinska fredsprocessen är en prioriterad fråga för EU. Rådsslutsatserna som antogs av rådet för utrikes frågor (FAC) i december 2009 ligger fortsatt till grund för EU:s Mellanösternpolitik.

De jordanska ansträngningarna i början av 2012 resulterade inte i återupptagna förhandlingar mellan israeler och palestinier. Inga direkta förhandlingar mellan parterna har ägt rum under året. Samtidigt som fredsprocessen har stått stilla, har situationen på marken förvärrats kontinuerligt. Den 14 maj antog rådet för utrikes frågor rådsslutsatser som uppmanade parterna att omedelbart inleda förhandlingar och uttryckte djup oro över att utvecklingen på marken riskerade att omöjliggöra en tvåstatslösning. Bl.a. lyftes den fortsatta israeliska bosättningsexpansionen och den försämrade situationen för palestinerna i det så kallade område C på Västbanken fram som särskilt oroande. Under återstoden av 2012 arbetade EU för att på olika sätt implementera slutsatserna.

I november utbröt en väpnad konflikt i Gaza mellan Israel och Hamas och andra militära palestinska organisationer i Gaza. I rådsslutsatser den 19 november fastslog EU att allt våld omedelbart måste upphöra. EU fördömde även den omfattande raketbeskjutningen från Gaza mot Israel. Enligt EU hade Israel rätt att försvara sin befolkning; när man gjorde det måste man agera på ett proportionerligt sätt och försäkra att civila skyddades. EU betonade att alla parter måste följa internationell humanitär rätt. När en vapenvila hade förhandlats fram den 21 november, med hjälp av egyptisk medling, hade över 160 palestinier och fem israeler dödats under åtta dagars strider. Överenskommelsen om vapenvila inkluderade en lättnad av blockaden av Gaza. EU har i flera år verkat för att förbättra tillträdet till Gaza för humanitär hjälp, personer och handelsvaror.

Den 29 november antogs en resolution i FN:s generalförsamling som gav Palestina ställning som observatörsstat i FN. En majoritet av EU:s medlemsstater röstade för resolutionen.

EU är den största givaren till den palestinska myndigheten och ger fortsatt omfattande stöd till palestinskt statsbyggande under premiärminister Fayyads ledning. Sverige bidrog under året fortsatt med personal till EU:s polisinsats i de palestinska områdena, EUPOL COPPS, som har gjort betydande insatser för att stärka den palestinska säkerhets- och rättssektorn.

EU avser fortsätta stödja parterna och den så kallade Kvartettens (FN, EU, USA, Ryssland) ansträngningar för återupptagna resultatinkräddade fredsförhandlingar. EU har beredskap för att bidra till genomförandet av en framtida överenskommelse.

12.5.2 **Tunisien**

Under 2012 har EU intensifierat sitt samarbete med Tunisien. En ny handlingsplan, som ger Tunisien ett ”privilegierat partnerskap” med EU, endosserades i samband med Associeringsrådet EU-Tunisien den 19 november 2012.

Tunisien är också ett av de länder med vilka EU står redo att inleda diskussioner om djupgående frihandelsavtal (DCFTAs) samt förhandla om s.k. partnerskap för rörlighet, förhoppningsvis i början av 2013. Tunisien är det land i regionen som erhållit störst andel ekonomiskt stöd av EU, inte minst genom det s.k. SPRING-initiativet som lanserades av EU i september förra året inom ramen för Partnerskapet för demokrati och delat välstånd i södra Medelhavsregionen.

12.5.3 **Egypten**

Parlamentsval slutfördes i början av 2012. Efter beslut i författingsdomstolen upplöstes parlamentets underhus i juni. Samma månad vann Frihets- och rättvisepartiets kandidat, Mohamed Morsy, presidentvalet. När en ny konstitution antagits i en folkomröstning ska nya parlamentsval hållas. EU har under året uttryckt stöd för Egyptens transition till demokrati och betonat att den framtida konstitutionen garanterar grundläggande maktodelningsprinciper respektive individuella fri- och rättigheter. I november genomfördes ett stort möte mellan EU och Egypten (EU-Egypt Task Force), under den höga representanten Ashton och den egyptiska utrikesministerns ledning och med deltagande av representanter för näringslivet och resebranschen, i syfte att stödja Egyptens övergångsprocess. I samband med mötet utfästes ytterligare bistånd och lån från EU:s sida. I november 2012 beslutade EU att revidera de restriktiva åtgärderna riktade mot Mubarakregimens företrädare i syfte att under vissa förutsättningar underlätta att från utlandet till Egypten återföra tillgångar som frysts i samband med Mubarakregimens fall.

12.5.4 Libyen

I Libyen genomfördes val till en Nationalkongress i juli. I augusti upplöstes det Nationella övergångsrådet, som styrde landets sedan Gaddafiregimens fall, och makten överlämnades till det nyvalda parlamentet. Under senhösten godkändes en ny regering av parlamentet. Nästa steg i övergångsprocessen består i att utarbeta en konstitution som ska föreläggas en folkomröstning, varefter allmänna val planeras.

EU har under året uttryckt stöd för den libyska transitionsprocessen och särskilt påtalat vikten av att en ny konstitution antas som respekterar grundläggande demokratiska värderingar och respekt för individuella fri- och rättigheter. Efter motsvarande beslut av FN:s säkerhetsråd har EU under året beslutat om omfattande lättnader i de sanktioner som riktades mot Gaddafiregimen. EU har under året ökat stödet till Libyen, inklusive på säkerhetsområdet.

12.5.5 Syrien

I mars 2011 inleddes oroligheterna i Syrien då demonstranter som försökte uttrycka sitt missnöje mot den syriska regimen brutalt slogs ned. Sedan dess har konflikten utvecklats till ett regelrätt inbördeskrig som orsakat närmare 60 000 dödsoffer, ca 2 miljoner internflyktingar och att över 600 000 syrier har tvingats lämna landet. EU har återkommande, i rådsslutsatser och i uttalanden från den höga representanten Catherine Ashton, fördömt våldet och uppmanat parterna till en fredlig lösning. I början av november bildades the Syrian National Coalition for Opposition and Revolutionary Force, som är en bred sammanslutning av oppositionsgrupper i och utanför Syrien. För Sverige var Syrien tidigt en prioriterad fråga. Sverige var ett av de första länderna att utnämna ett speciellt sändebud till den demokratiska syriska oppositionen och är också en av de största humanitära givarna.

Mot bakgrund av den allvarliga situationen beslutade EU i maj 2011 att införa sanktioner mot den syriska regimen. Sanktionerna har därefter successivt utökats till att omfatta ett brett spektrum av åtgärder, inklusive långtgående import- och exportförbud och restriktioner inom finans- och transportsektorn. Sanktionerna riktar sig också mot de personer, företag och institutioner som är ansvariga för det våldsamma förtrycket av befolkningen eller som stöder eller drar fördel av regimen. Allt eftersom situationen förvärrats finns en oro för att åtgärderna ska slå mot civilbefolkningen varför Sverige och EU noggrant bevakat den humanitära situationen i landet. EU har också arbetat intensivt för att FN:s säkerhetsråd ska enas i Syrienfrågan. Dessutom har en nära dialog förts med Arabförbundet och Turkiet med flera länder i regionen.

12.5.6 Unionen för Medelhavet

Unionen för Medelhavet (UfM) bildades 2008 och är en fortsättning på Barcelonaprocessen. Syftet med ombildningen var att ge samarbetet mellan EU och dess sydliga partnerländer en starkare politisk förankring. Utöver EU:s medlemsstater deltar Marocko, Algeriet, Tunisien, Egypten,

Israel, Jordanien, Libanon, Libyen, Turkiet, Palestinska myndigheten, Albanien, Mauretanien, Bosnien och Hercegovina, Kroatien, Monaco och Montenegro. Syrien har meddelat att de suspenderat medlemskapet i UfM.

Detta samarbete, som ofta övergripande kallas EuroMed, har en särställning med sin starka betoning på gemensamma värderingar rörande demokrati och mänskliga rättigheter och är ett forum där t ex en politisk dialog kan föras mellan arabstaterna, EU, Palestinska myndigheten och Israel. UfM har utsett nytt sam-ordförandeskap där EEAS representerar EU och Jordanien partnerländerna. Beslut om att EEAS skulle överta sam-ordförandeskapet för EU:s del fattades av rådet i februari.

Sekretariatet i Barcelona har under året fått en ny generalsekreterare, marockanen Fathallah Sijilmassi, som har konsoliderat den interna organisationen och drivit arbetet framåt med att identifiera projekt inom de prioriterade områdena: solenergi, transport, stöd till små och medelstora företag, räddningstjänst och sociala frågor, forskning och högre utbildning samt vatten. Vidare har man fortsatt att utveckla kontakterna med möjliga finansiärer för dessa projekt. Riksdagens delegation till UfM:s parlamentariska församling besökte sekretariatet i oktober. Inom ramen för UfM har ett stort antal expertmöten hållits under året vilket bidrar till att stärka kontakterna inom en rad viktiga områden som t ex urban utveckling, handel och miljö. Inte heller under 2012 har ett utrikesministermöte kunnat hållas.

12.5.7 **Gulfstaternas samarbetsråd**

Kommissionen fortsätter sina ansträngningar att i närtid kunna avsluta förhandlingarna om ett frihandelsavtal (FTA) med Gulfstaternas samarbetsråd (GCC). EU:s relation med GCC innefattar även samarbetsprojekt och dialog inom bl.a. områden som energi, klimat och utbildning. Dessutom för EU och GCC en politisk dialog om regionala frågor av gemensamt intresse.

12.5.8 **Iran**

Frågan om Irans kärntekniska program har under året fortsatt stått högt på EU:s dagordning. FN:s atomenergiorgan IAEA har rapporterat om fortsatt bristande samarbetsvilja från Iran och om att Iran ännu inte efterlever FN:s säkerhetsråds och IAEA:s resolutioner. I september antogs en ny resolution i frågan, den tolfte i ordningen. Samtliga EU-länder som är medlemmar av IAEA:s styrelse röstade för resolutionen som antogs med bred enighet. Röstsiffrorna var 31 för, en emot och tre länder som avstod från att ta ställning. Fortsatta ansträngningar har gjorts från den höga representanten Catherine Ashton's sida för att få till stånd konkreta förhandlingar om den nukleära frågan. För att ytterligare sätta press på det iranska ledarskapet beslöt EU vid två tillfällen, i januari och i oktober, att utöka sanktionerna mot enskilda företag och personer med koppling till Irans kärntekniska program. Bl.a. infördes ett embargo mot import av iransk olja till EU fr.o.m. 1 juli. I oktober fattades beslut om ett generellt förbud mot finansiella transaktioner med iranska banker och

finansinstitut, dock med vissa begränsade undantag. Sverige har stött EU:s sanktionspolitik mot Iran men samtidigt förespråkat en fortsättning av de diplomatiska ansträngningarna att lösa frågorna kring Irans kärntekniska program. Sverige har konsekvent förordat att sanktionspolitiken ska vila på rättssäker grund, inte störa legitim handel eller humanitära behov.

EU har reagerat kraftfullt mot den försämrade situationen för de mänskliga rättigheterna i Iran. I mars införde EU nya riktade restriktiva åtgärder mot ytterligare 17 högt uppsatta iranska tjänstemän och individer som är ansvariga, eller har koppling till personer som är ansvariga, för genomförande av allvarliga kränkningar mot mänskliga rättigheter i Iran. Sanktionerna innebär frysning av eventuella tillgångar och reseförbud inom EU och omfattar för närvarande 78 individer. EU följer situationen för de mänskliga rättigheterna i Iran noga och kommer kontinuerligt att se över listan, dock senast i april 2013. Irans bristande respekt för de mänskliga rättigheterna har också uppmärksamats och kritiserats hårt av EU genom uttalanden av den höga representanten Catherine Ashton.

12.5.9 Irak

I maj 2012 undertecknades partnerskaps- och samarbetsavtal (PCA) mellan EU och Irak av företrädare för EU och Irak i Bryssel. Tills dess att samtliga medlemsstater ratificerat avtalet kommer det att tillämpas provisoriskt. Avtalet är en del av EU:s långsiktiga målsättning att normalisera relationerna med Irak.

EU:s bistånd till Irak har sedan 2003 uppgått till nästan en miljard euro. Kommissionen arbetar utifrån sitt landstrategidokument för perioden 2011–2013, ett dokument som samordnats med Sverige och Italien. EU:s gemensamma rättsstatsinsats EUJUST LEX syftar till att stödja reformer inom såväl polis- som rättsväsendet och till att främja samarbetet mellan domstols-, polis- och kriminalvårdssektorn. Över 4 000 irakiska tjänstemän har erhållit utbildning sedan insatsen inleddes 2005 och EUJUST LEX har under året flyttat en allt större del av sin verksamhet till Irak. Mandatet för insatsen sträcker sig till december 2013.

Den svåra situationen för minoriteter, bruket av dödsstraffet, situationen i fängelser m.m. i Irak väcker stort engagemang i EU. Den höga representanten Catherine Ashton har gjort flera uttalanden under året om Irak. EU har vid flera tillfällen tagit upp dödstraffet med irakiska företrädare.

12.5.10 Bahrain

Den arabiska våren inspirerade till omfattande och fredliga protester i Bahrain med början den 14 februari 2011. Dessa slogs ner med våld av bahrainiska säkerhetsstyrkor under dagarna och veckorna därpå. Det gångna året har sett fortsatt våldsamma demonstrationer med ett flertal dödsoffer och skadade. Den politiska dialogen mellan kungahuset och

oppositionen står stilla. Bahrain har också inlett rättegångar mot flera personer, mot bakgrund av demonstrationerna. Skr. 2012/13:80

EU har uppmärksammat de upprepade kränkningarna av de mänskliga rättigheterna. Den höga representanten Catherine Ashton har gjort flera uttalanden om individuella fall och om uppföljningen av den internationella undersökningskommissionen (Bahrain Independent Commission of Inquiry) som bl.a. rekommenderade polis- och säkerhetsreform. EU har också uppvaktat bahrainska myndigheter angående situationen för de mänskliga rättigheterna och vikten av fortsatt politisk dialog.

12.5.11 Jemen

EU har aktivt verkat för en fredlig lösning av oroligheterna i Jemen. Den höga representanten Catherine Ashton har gjort flera uttalanden om situationen i landet och uttryckt stöd för den pågående politiska övergångsprocessen. Även den svåra humanitära situationen har uppmärksammat. Liknande budskap har framförts i de rådsslutsatser som antagits av EU:s utrikesministrar vid tre tillfällen under året. Ashton mötte den jemenitiska presidenten Abd Rabuuh Mansour Hadi vid hans besök i Bryssel i oktober. EU har även bistått Jemen med 40 miljoner euro för att lindra den svåra humanitära situationen.

12.6 Nordamerika

EU:s ekonomiska samarbete med USA

En fortsatt fördjupning av det ekonomiska samarbetet mellan EU och USA var den viktigaste frågan för de transatlantiska relationerna under 2012. Det ekonomiska samarbetet hanteras i det transatlantiska ekonomiska rådet (TEC). Samarbetet spänner över ett brett fält av frågor t.ex. regleringssamarbete, el-bilar, energieffektivitet, E-hälsa, investeringar samt informations- och kommunikationsteknologi. Under året har inget möte i TEC ägt rum. Nästa möte planeras till april 2013.

Vid det senaste toppmötet mellan EU och USA i november 2011 togs beslut om att upprätta en gemensam högnivåarbetsgrupp för jobb och tillväxt med uppgift att identifiera och bedöma alternativ för en fördjupad ekonomisk relation. Arbetsgruppen ålades även att presentera dels en interimrapport, dels en slutlig rapport innehållande slutsatser och rekommendationer till slutet av 2012.

I juni lämnades en interimrapport i vilken konstateras att ett omfattande transatlantiskt handels- och investeringsavtal är det alternativ som har den största potentialen att ge nya jobb och främja tillväxt och konkurrens över Atlanten. Samtidigt framhålls att det krävs mycket noggranna förberedelser för att en sådan förhandling ska kunna ge konkreta resultat inom en acceptabel tidsrymd.

Några andra nyckelområden där samarbetet fortsatte att fördjupas under året var arbetet inom den gemensamma arbetsgruppen för cybersäkerhet och it-brottslighet och energisamarbetet inom ramen för Energirådet för EU-USA. De rättsliga och inrikes frågorna (RIF) stod fortsatt högt på den transatlantiska dagordningen. På klimatområdet blev det ett bakslag i och med att USA antog lagstiftning som syftar till att förhindra att amerikanska flygbolag deltar i EU:s system för handel med utsläppsrätter.

EU:s ekonomiska samarbete med Kanada

Förhandlingar mellan EU och Kanada om ett ambitiöst och omfattande frihandelsavtal (CETA, Comprehensive Economic and Trade Agreement) lanserades vid toppmötet i maj 2009. Förhandlingarna befinner sig i slutskedet men kunde inte avslutas under året. Parallellt med frihandelsförhandlingarna pågår en uppdatering av 1976 års ramavtal EU-Kanada om handel och ekonomiskt samarbete, numera kallat Strategiskt Partnerskapsavtal. Målsättningen är att avslut för båda förhandlingarna ska uppnås tidigt nästa år.

12.7 EU:s samarbete med Latinamerika och Karibien

Toppmöten mellan EU och Latinamerika och Karibien hålls som regel vartannat år. Det senaste mötet hölls i Madrid i maj 2010. Förberedelserna för nästa toppmöte, som planeras hållas i Santiago de Chile i januari 2013, pågick under 2012. Stiftelsen EU-LAC med säte i Hamburg inledde sin verksamhet under året.

12.7.1 **Regionala associerings- och frihandelsavtal**

EU arbetar med Latinamerika och Karibien för att utöka frihandeln mellan regionerna. Förhandlingarna om ett associeringsavtal mellan EU och Centralamerika och ett frihandelsavtal mellan unionen och Colombia och Peru avslutades 2010. Avtalen antogs av Europaparlamentet i december 2012. Provisorisk tillämpning av handelsdelarna av avtalen kommer att börja gälla när de latinamerikanska länderna ratificerat dem. EU:s medlemsstaters ratificeringsprocess kommer att påbörjas under 2013. EU har sedan 2000 ett frihandelsavtal med Mexiko och sedan år 2002 med Chile. Båda avtalen fungerar väl och årligen hålls konsultationer där avtalen utvärderas. Avtalet mellan EU och Chile bedöms som ett av EU:s mest omfattande frihandelsavtal.

EU och den s.k. Sydliga gemensamma marknaden (Mercosur) har sedan 1995 ett ramavtal för samarbete. År 2010 återupptogs förhandlingarna om ett djupare samarbete, ett associeringsavtal, mellan EU och Mercosur. Två förhandlingsrundor genomfördes under 2012; en i

Bryssel och en i Brasilia. Ett associeringsavtal mellan EU och Mercosur skulle skapa ett av världens största frihandelsområden med över 700 miljoner människor. Skr. 2012/13:80

12.7.2 Utvecklingssamarbetet med Latinamerika

Utvecklingsinstrumentet Development Cooperation Instrument (DCI) styr sedan 2007 hela kommissionens samarbete med både Asien och Latinamerika, och för arton latinamerikanska mottagarländer gäller sex-åriga strategier från 2007–2013. Ett övergripande mål för EU:s bistånd är att stödja regional integration inom Latinamerika – ett område där EU kan dela med sig av sina erfarenheter. Fördjupad regional integration i Latinamerika är också en förutsättning för att frihandelsområden med EU ska kunna upprättas. En annan övergripande målsättning är att stödja mottagarländernas ansträngningar att uppnå millenniemålet om att halvera fattigdomen till 2015. Sverige har i DCI-kommittén bl.a. betonat vikten av nationellt ägarskap, komplementaritet och givarsamordning med betoning på lokal samordning. Även jämställdhetsfrågor samt demokrati och mänskliga rättigheter har betonats.

I november beslutade EU om humanitärt bistånd till de karibiska länderna med anledning av orkanen Sandy.

Colombia

EU:s övergripande mål är att stödja Colombias ansträngningar att nå fred. För åren 2007–2013 har EU avsatt 113 miljoner euro, varav den största delen till stöd för fred och stärkande av rättsstatliga funktioner, inklusive narkotikabekämpning.

Guatemala

EU har varit en aktiv partner i genomförandet av de nationella fredsavtalen från 1996. För 2011–2012 uppgår EU:s bistånd till Guatemala till 47 miljoner euro, med fokus på att stärka rättsstaten och utbildningsväsendet.

Nicaragua

I början av november 2011 hölls val av president och parlament. EU genomförde en valobservationsinsats som konstaterade en rad missförhållanden i samband med valen. Kritiken gällde även valdomstolen, som inte bedömdes vara oberoende. EU har under året noga fortsatt att följa utvecklingen, inte minst inför genomförandet av kommunalval under hösten.

Toppmötet EU-Mexiko genomfördes i anslutning till G20-toppmötet i Los Cabos i juni. Toppmötet fokuserade på frågor rörande den globala finansiella och ekonomiska krisen och uppföljning av den gemensamma åtgärdsplanen. Exempel på samarbeten inom åtgärdsplanen är högnivå-dialog om mänskliga rättigheter, om makroekonomiska frågor och om säkerhetsfrågor.

Brasilien

Brasilien och EU inrättade 2007 en fördjupad relation i form av ett strategiskt partnerskap. Den gemensamma handlingsplanen fortsatte att genomföras under året. Partnerskapet omfattar bl.a. politiska och ekonomiska frågor, handelsfrågor, klimatförändringar och hållbar utveckling, mänskliga rättigheter, utbildning och vetenskap samt kulturella frågor.

EU och Brasilien fördjupade sitt samarbete inom högre utbildning och kultur, bl.a. genom att förenkla och stimulera utbyten för studenter och akademiker.

Kuba

EU bekräftade den gemensamma ståndpunkten om Kuba från 1996. Rådet hade i november en diskussion om olika alternativ för de framtida relationerna mellan EU och Kuba.

Haiti

EU är fortsatt en av de största givarna till återuppbyggnaden av Haiti. Den höga representanten Catherine Ashton besökte Haiti under året. Vid den internationella givarkonferensen som genomfördes i mars utfäste EU 1,2 miljarder euro i stöd, i tillägg till det betydande stöd som lämnats av unionens medlemsstater. För att maximera nyttan av EU:s bidrag bedrivs ett arbete med gemensamprogrammering, där EU-institutionerna bidrar till att koordinera biståndsinsatser från deltagande EU-medlemsstater.

12.8 Afrika

Europa och Afrika har starka band och ett nära partnerskap. De gemensamma globala, kontinentala, regionala och nationella intressena är många. Goda och stärkta förbindelser gynnar det ekonomiska, politiska, sociala och kulturella utbytet mellan Europa och ett Afrika i förändring. EU har ett strategiskt partnerskap med Sydafrika och Nigeria, nära samarbete med Afrikanska unionen (AU) och bidrar till hanteringen av ett antal krishärdar och konflikter, bl.a. på Afrikas horn.

Genomförandet av den gemensamma EU-Afrikastrategin och den underlydande handlingsplanen för perioden 2011–2013 har fortsatt under året. Samtidigt har en reflektionsprocess fortsatt under året avseende strukturer och arbetsmetoder, i syfte att effektivisera och öka resultatorienteringen i partnerskapet. Partnerskapet spänner över ett brett antal områden och omfattar såväl fred och säkerhet som samarbete inom bl.a. energi, handel, infrastruktur, klimatförändringar och mänskliga rättigheter.

Fred och säkerhet, liksom stödet till AU:s institutions- och kapacitetsstärkande, utgör prioriteringar i samarbetet med AU. Utrikestjänsten EEAS och EU-delegationen i Addis Abeba spelar en allt viktigare roll i dialogen. EU:s KUSP-ambassadörer träffar regelbundet AU:s freds- och säkerhetsråd. Nästa toppmöte mellan EU och Afrika äger rum 2014.

12.8.2 **Afrikas horn**

Etiopien

I Etiopien har EU särskilt följt demokratiutvecklingen, situationen vad gäller de mänskliga rättigheterna samt den humanitära situationen i landet. Den politiska utvecklingen i anslutning till premiärminister Meles bortgång har också varit i fokus. Dialog med den etiopiska regeringen om mänskliga rättigheter och demokrati har fortsatt. EU har gjort ansträngningar för att bredda dialogen med den etiopiska regeringen. Inom EU-kretsen har en samordnad bevakning av rättegångarna mot fängslade journalister, inklusive de två svenskarna fram till deras frisläppande, skett. EU fortsatte under året att genom dialog och påverkansarbete driva på för att gränstvisten mellan Etiopien och Eritrea fortsatt skulle uppmärksammas, och att gränskommissionens beslut skulle genomföras.

Eritrea

EU:s särskilda representant för Afrikas horn besökte under året Asmara och träffade bl.a. president Afewerki.

EU:s höga representant gjorde den 18 september å EU:s vägnar ett årligt uttalande med krav på att de fängslade journalisterna och politikerna omgående släpps. Dawit Isaak omnämns specifikt i EU-uttalandet. EU krävde i uttalandet att regeringen i Eritrea villkorslöst försätter dessa fångar på fri fot, offentliggör var de befinner sig och ger dem möjlighet att få kontakt med sina familjer och juridiska ombud, om inte annat av humanitära skäl.

Såväl EU, inom ramen för den politiska dialogen, som Europaparlamentet tog under hösten upp Dawit Isaaks fall. EU ställde sig också bakom den resolution om Eritrea som antogs av FN:s råd för mänskliga rättigheter i juli. Med resolutionen inrättades en särskild rapportör för mänskliga rättigheter i Eritrea.

Inga utbetalningar från EU:s utvecklingsfond till Eritrea har gjorts under 2012 och inga biståndsprogram genomförs för närvarande.

EU fortsatte under året att genom dialog och påverkansarbete driva på för att gränstvisten mellan Etiopien och Eritrea ska uppmärksammas, och att gränskommissionens beslut skulle genomföras.

Somalia

I augusti antog Somalias konstitutionella församling en rudimentär konstitution som utgör basen för landets nya konstitutionella ordning. Ett nytt parlament har utsetts, som i sin tur har valt en ny president och godkänt en ny regering. Det internationella samfundet har aktivt medverkat till att möjliggöra denna positiva utveckling, bl.a. manifesterat vid den högnivåkonferens som hölls i London om Somalia i februari där EU deltog. Under året har rådet antagit slutsatser om Somalia i maj och juli. I slutsatserna betonas vikten av att färdplanen mot en ny konstitutionell ordning genomförs, liksom EU:s beredskap att stödja detta arbete. EU är en central aktör i Somalia och ingår i den internationella kontaktgruppen för Somalia som regelbundet sammankallas kring Somaliarelaterade frågor. EU:s särskilde representant för Afrikas horn har regelbundet besökt Somalia för samtal med olika företrädare. EU:s särskilda sändebud för Somalia överlämnade ackreditering till den somaliske presidenten och blev därmed EU:s första ambassadör till Somalia på över 21 år. EU är en av de tre största finansiärerna av AU:s fredsbevarande styrka, AMISOM. Därtill genomför EU GSFP-insatserna EU NAVFOR Atalanta för att bemöta problematiken med sjöröveri och eskortera och skydda matsändningar från FN:s livsmedelsprogram och EUTM för utbildning av somaliska säkerhetsstyrkor. Under året har beslut också fattats om upprättandet av den marina kapacitetsbyggnadsinsatsen EUCAP Nestor, avsedd att förstärka kustbevakningsförmågan i regionen. Den politiska utvecklingen och sjöröveriproblemet utanför Somalias kust har under året behandlats återkommande i flera av rådets arbetsgrupper. Sverige bidrar med en utbildningsgrupp till EUTM, och från oktober med ett sjöövervakningsflygplan till EU NAVFOR Atalanta.

Sudan

Rådet för utrikes frågor har vid flera tillfällen behandlat situationen i Sudan. Ansträngningarna för att uppnå en politisk förhandlingslösning på krisen i Darfur under ledning av AU och FN har lett till en överenskommelse, som EU uttalat sitt stöd för, mellan regeringen och rebellgruppen LJM. EU har varit tydligt när det gäller Sudans skyldighet att samarbeta med den internationella brottmålsdomstolen (ICC) och följa de häktningsbeslut som utfärdats av domstolen. Efter att stridigheter uppstod i delstaterna Södra Kordofan och Blue Nile har EU krävt tillträde för humanitära aktörer, respekt för humanitär rätt samt betonat regeringens skyldighet att respektera de mänskliga rättigheterna. EU utgör den största biståndsgivaren till Sudan och har även, genom EU:s särskilda representant för Sudan och Sydsudan (EUSR) Rosalind

Marsden, verkat för att de utestående frågorna kring fredsavtalet (CPA) ska få en lösning. Skr. 2012/13:80

EU har fortsatt ett vapenembargo mot Sudan och reserestriktioner samt frysning av tillgångar för personer som motverkar fredsprocessen.

Vad gäller samarbetet och dialogen under Cotonou-avtalet och det gemensamma EU-biståndet under den europeiska utvecklingsfonden (EUF) har Sudan fortsatt avstått från att ratificera det reviderade Cotonou-avtalet från 2005, delvis på grund av dess skrivningar om straffrihet och stöd till ICC. Sudan omfattas därför i nuläget inte av Cotonou-avtalet, men i ljuset av de stora behoven i Sudan de kommande åren har EU under året ändå beslutat om ytterligare stöd till fredsprocesserna och god samhällsstyrning i Sudan, dock med tydliga direktiv om att stödet ska kanaliseras via icke-statliga aktörer.

Sydsudan

Rådet för utrikes frågor har diskuterat de utmaningar som den nya staten Sydsudan står inför. EU har uttryckt fullt stöd för den medling mellan Sudan och Sydsudan som pågår under ledning av ordföranden i Afrikanska Unionens (AU) högnivåpanel, Thabo Mbeki, med syfte att lösa utestående frågor kring fredsavtalet (CPA, Comprehensive Peace Agreement). EU:s särskilda representant för Sudan och Sydsudan (EUSR) Rosalind Marsden har spelat en nyckelroll i unionens politik gentemot Sydsudan. EU har inrättat en civil krishanteringsinsats som stöd för säkerhet vid Juba flygplats (EU AVSEC Sydsudan). EU:s insats kommer att samarbeta nära med FN-insatsen UNMISS. EU utgör den största biståndsgivaren till Sydsudan och har även påbörjat ett arbete med att samordna medlemsstaternas bistånd genom så kallad gemensam programmering. Sydsudan har valt att i nuläget inte ansluta sig till Cotonou-avtalet.

12.8.3 Västafrika

Nigeria

EU genomförde ett politiskt dialogmöte med Nigeria under det danska EU-ordförandeskapet. Mötet leddes av den danska utrikesministern. EU har fortsatt bevakat säkerhetssituationen i Nigeria som har försämrats på grund av terrorrörelsen Boko Harams ökade aktivitet. Den höga representanten Catherine Ashton har i ett uttalande fördömt rörelsens attacker mot civila. Trots ansträngningar från EU:s sida har ett fullödigt ekonomiskt partnerskapsavtal (EPA) med Västafrika (ECOWAS) ännu inte kunnat undertecknas, bl.a. beroende på till synes svagt intresse från Nigeria.

Med anledning av statskuppen den 13 april har EU noga följt händelseutvecklingen i landet. Rådet fördömde i sina slutsatser i april statskuppen och krävde återinrättande av den legitima övergångsregeringen samt ett avslut på den avbrutna presidentvalsprocessen. EU har stött ECOWAS och AU:s ansträngningar för att finna en lösning på krisen. EU beslöt den 3 maj om sanktioner i form av reserestriktioner och frysning av tillgångar mot sex personer (samtliga militärer) vars handlande hotar freden, säkerheten och stabiliteten i landet. EU utökade den 31 maj listan över personer som skulle omfattas av sanktionsinstrumentet. Totalt omfattas för närvarande 21 militärer av restriktiva åtgärder varav 10 är EU-autonoma medan övriga 11 personer återfinns på FN:s sanktionslista.

Elfenbenskusten

Efter presidentvalet hösten 2010 och dess efterföljande oroligheter skärpte EU sanktionerna ytterligare genom att, utöver riktade åtgärder mot vissa personer som FN beslutat om, också göra en rad andra personer och företag inom eller nära regimen till föremål för reserestriktioner och frysning av tillgångar. Sedan politiska förändringar skett och den förre presidenten gripits har EU under året infört ytterligare undantag från vapenembargot i enlighet med beslut av FN:s säkerhetsråd och gjort vissa justeringar i EU:s egen förteckning över personer som omfattas av restriktiva åtgärder. Numera har ett flertal personer och samtliga enheter på denna förteckning strukits. En översyn av förteckningen sker årligen.

Sahel

I mars gjorde rådet en första utvärdering av EU:s strategi för utveckling och säkerhet i Sahel som antogs i mars 2011. Ett högnivåmöte om livsmedelskrisen i Sahel organiserades den 18 juni i Bryssel av EU-kommissionären som är ansvarig för humanitära frågor respektive kommissionären som är ansvarig för EU:s utvecklingssamarbete. Syftet var att finna långsiktiga lösningar på den livsmedelskris som råder i Sahel. Högnivårepresentanter från länder i Sahelregionen, regionala organisationer, humanitära- och andra hjälporganisationer, frivilligorganisationer samt givare som EU:s medlemsstater, USA, Brasilien, Norge m.fl. deltog för att diskutera denna humanitära kris vilken drabbar omkring 18 miljoner människor. Kommissionens totala stöd för att bidra till förbättrad livsmedelssäkerhet i Sahel uppgår till över 500 miljoner euro. Mötet etablerade ett nytt partnerskap; Partnership for Resilience in Sahel vars syfte är att öka befolkningarnas i Sahel möjligheter att hantera framtida torrperioder.

Som ett led i genomförandet av EU:s strategi för utveckling och säkerhet i Sahel beslutade EU om att etablera en civil krishanteringsinsats i Niger, EUCAP SAHEL Niger. Insatsen, påbörjad i augusti, är ett kapacitetsstöd för att utbilda polis, nationalgarde och gendarmeri i syfte att bidra till att effektivisera brottsbekämpningen i Niger, med särskilt fokus

Mali

EU har sedan Malikrisens början, genom tuaregupporet i norra Mali i januari följt av militärkuppen den 22 mars, ägnat stor uppmärksamhet åt situationen i Mali. Den höga representanten har gjort flera uttalanden med anledning av den flerdimensionella krisen omfattande den humanitära situationen, säkerhetsläget i norra Mali samt den institutionella krisen hos övergångsstyret i Bamako. EU suspenderade sitt utvecklings-samarbete med Mali som ett svar på militärkuppen. EU har aktivt stött ECOWAS och Afrikanska unionen i deras ansträngningar att finna en lösning på krisen.

FN:s säkerhetsråd antog den 20 december en resolution (2085) som gav mandat för en internationell afrikanskledd insats, AFISMA. Insatsens syfte är bl.a. att bygga upp de maliska säkerhetsstyrkornas kapacitet och stödja Mali att återta kontrollen över de ockuperade delarna av norra Mali. EU har uttalat beredskap att stödja en sådan insats finansiellt. EU antog vidare i december ett krishanteringskoncept för en kommande militär GFSP-insats för utbildning och rådgivning till Malis försvarsmakt.

Rådet för utrikes frågor har flertalet gånger diskuterat utvecklingen i landet. EU har bl.a. uttalat stöd för Malis territoriella integritet och framhållit en politisk lösning på krisen i Mali genom dialog. Vidare har rådet uppmanat Malis myndigheter att presentera en trovärdig vägkarta för en snar återgång till konstitutionell ordning, inklusive organiserande av demokratiska val samt upprättande av en nationell medlingsprocess med rebellgrupperna som kontrollerar norra Mali. Ett gradvis återupptagande av biståndssamarbetet med Mali och dess myndigheter är avhängigt en sådan vägkarta och dess genomförande.

Mano River

EU bedriver omfattande biståndsinsatser i Mano River-länderna (Guinea, Liberia, Sierra Leone och Elfenbenskusten). EU:s politik syftar till att skapa förutsättningar för fred, återuppbyggnad och demokratisering i regionen. EU genomförde under året en valobservationsinsats i Sierra Leone.

12.8.4 Stora sjöregionen

Stora sjö-området

Säkerhetsläget och den humanitära situationen i östra DR Kongo försämrades under 2012. En expertgrupp för DR Kongo under FN:s säkerhetsråds sanktionskommitté anklagade främst Rwanda men också Uganda för att stödja rebellgruppen M23. Omfattande diskussioner i EU-

kretsen gav bl.a. upphov till rådsslutsatser av EU:s utrikesministrar i juni och i november. Fortlöpande diskussioner om EU-hantering har hållits, bl.a. med aktivt engagemang av EU:s seniore Stora sjö-koordinator Koen Vervaeke. EU:s valobservatörsinsats från valet i november 2011 presenterade i början av 2012 en lång rad rekommendationer som EU kommer att hålla på dagordningen inför kommande provinsval i DR Kongo. EU är fortsatt en politisk aktör och ledande inom humanitärt stöd och utvecklingssamarbete i DRK. EU:s polisinsats i DR Kongo, EUPOL, fortsatte under året sin verksamhet till stöd för den nationella polisen. Även den europeiska insatsen för säkerhetssektorreform, EUSEC, fortsatte sitt arbete med att vägleda den kongolesiska försvarsmakten i dess arbete med att reformera de nationella väpnade styrkorna.

12.8.5 Östra Afrika

Kenya

Kenya planerar allmänna val i mars 2013 och EU har under 2012 varit starkt engagerat i att stödja förberedelserna så att detta kan ske fritt, rättvist och fredligt. Den demokratiska grundlag som antogs 2010 och reformerna inom rättssektorn är viktiga fundament. I sammanhanget har EU gett fortsatt stöd för AU:s och före detta FN-generalsekreteraren Kofi Annans arbete i Kenya. Kenya engagerade sig hösten 2011 militärt i Somalia för att driva tillbaka terrornätverket Al Shabaab och anslöt sig 2012 till AU:s fredsbevarande styrka AMISOM, som EU stöder.

Madagaskar

Sedan statskuppen i Madagaskar 2009 har EU begränsat sitt samarbete med landet. Under 2012 har EU återupptagit sådana delar av utvecklings-samarbetet med Madagaskar som riktar sig till de mest sårbara i befolkningen. Biståndet förmedlas via icke-statliga kanaler och FN-organ. I november beslutade EU att teckna ett nytt fiskeavtal med Madagaskar. Sverige röstade emot förslaget dels för att avtalet riskerade leda till omfattande ohållbart fiske, dels för att EU inte borde ingå avtal med tanke på det konstitutionella läget i landet.

12.8.6 Södra Afrika

Angola

EU deltog med en mindre expertmission för att övervaka president- och parlamentsvalet 31 augusti. Den angolanska valkommissionen valde dock att inte ackreditera observatörer från EU. Valet förklarades emellertid fritt, transparent och rättvist av regionala observatörer från AU, SADC och CPLP. Samtidigt kritiserade EU:s experter de ojämlika förutsättningarna där det statsbärande partiet MPLA dominerade mass-media och utnyttjade statliga medel i valkampanjen. Problem med ackre-

Zimbabwe

EU följer den politiska utvecklingen i Zimbabwe nära. I februari skedde en översyn av EU:s viseringsrestriktioner och frysning av tillgångar, vilken innebar att 51 personer och 20 företag kunde avföras från EU:s lista. Man beslutade också att suspendera reserestriktionerna för de två ZANU-PF ministrar som ingår i Zimbabwe's "re-engagement team" så att hela gruppen skulle kunna komma till Bryssel för konsultationer, vilket också skedde i maj.

Den höga representanten Catherine Ashton uttalade samtidigt en tydlig beredskap att på nytt se över åtgärderna under året i ljuset av ytterligare framsteg i Zimbabwe. Den 23 juli antog EU:s utrikesministrars rådslutsatser där man indikerade en ambition att se över majoriteten av de restriktiva åtgärderna vid genomförandet av en fredlig och trovärdig folkomröstning om en ny konstitution.

Samtidigt beslutade man att öppna för möjligheten att ge bistånd direkt till Zimbabwe's regering genom att suspendera de s.k. artikel 96-åtgärderna i Cotonou-avtalet (EU:s bistånd i Zimbabwe kanaliseras i dag via multilaterala och enskilda organisationer, bl.a. för stöd till reformer enligt GPA samt för att lindra humanitär nöd). Centralt i EU:s engagemang är stöd till SADC:s och Sydafrikas ansträngningar att bidra till förutsättningar för fria, fredliga och rättvisa val. Situationen i Zimbabwe behandlas regelbundet i EU:s politiska dialog med regionen, framför allt Sydafrika.

Sydafrika

Inom ramen för det strategiska partnerskapet mellan Sydafrika och EU genomfördes den 18 september det femte EU-Sydafrika toppmötet. Mötet ägde rum i Bryssel och huvudfokus för diskussionerna var handel och investeringar.

Inför toppmötet hölls den 17 september för första gången ett möte med näringslivet, Business Forum, till vilket ett antal företag från EU:s medlemsstater hade inbjudits att delta. Andra frågor på agendan för toppmötet var migration, energi och externa relationer, där bl.a. Syrien och Zimbabwe diskuterades. Toppmötet föregicks av möte mellan den höga representanten Catherine Ashton och Maite Nkoana-Mashabane, Sydafrikas utrikesminister, i Sydafrika den 24 augusti 2012 där bl.a. dödsskjutningarna vid Marikana-gruvan diskuterades. Europaparlamentet antog den 13 september en resolution om händelserna i Marikana. Under året har diskussionerna om formerna för EU:s dialog om mänskliga rättigheter med Sydafrika fortsatt och dialogen formaliserades genom beslut av EU:s utrikesministrar den 18 november.

12.9 Asien

12.9.1 Sydasien

Indien

EU:s samarbete med Indien har under 2012 fortsatt att fördjupas inom ramen för det strategiska partnerskapet och den gemensamma handlingsplan som antogs vid toppmötet 2005 (och uppdaterades 2008). Förhandlingarna om ett bilateralt frihandelsavtal mellan EU och Indien, som inleddes 2007, har förblivit den viktigaste frågan. Framsteg gjordes inför det bilaterala toppmötet i februari 2012 och ambitionen är att förhandlingarna ska avslutas under 2013, även om flera svåra frågor återstår. Under året har den säkerhetspolitiska dialogen mellan EU och Indien utvecklats ytterligare och flera överläggningar har ägt rum. En rad dialogmöten har även arrangerats inom områden som internationell terrorism, cybersäkerhet och internationell bekämpning av pirater. Andra viktiga områden för samarbete och dialog mellan EU och Indien är bl.a. mänskliga rättigheter, miljö-, klimat- och energifrågor.

Pakistan

Pakistan har stått fortsatt högt på EU:s utrikespolitiska agenda under året med fokus på landets demokratiska utveckling, dess roll och ansvar i förhållande till Afghanistan samt konsekvenserna av de allvarliga översvämningskatastroferna under de tre senaste åren. En femårig samarbetsplan med Pakistan antogs i mars 2012. Planen omfattar en rad olika arbetsområden, från utrikes- och säkerhetspolitik till utvecklings- och handelsfrågor. I enlighet med planen lanserades en strategisk dialog genom besök av den höga representanten Catherine Ashton i Pakistan i juni. Som ett led i stödet efter översvämningsarna 2010 har EU beslutat att under en begränsad tid bevilja Pakistan utökad marknadstillträde för export till EU av nyckelprodukter, i vilket Sverige har haft en pådrivande roll. Den 25 juni antogs rådsslutsatser i vilka Pakistan uppmanas till närmare dialog med EU inom områden som politiska och ekonomiska reformer, mänskliga rättigheter och säkerhetsfrågor. Pakistan uppmanas även vidta mer kraftfulla åtgärder för att bekämpa terrorism och extremism, verka för ökad säkerhet och integration i regionen samt bistå Afghanistan i försoningsprocessen. Den handlingsplan för fördjupat samarbete med Pakistan och Afghanistan som antogs under det svenska ordförandeskapet är fortsatt viktig för EU:s gemensamma engagemang i Afghanistan, och en regelbunden sammanställning av EU:s och medlemsstaternas insatser i Pakistan görs.

Afghanistan

EU:s engagemang i Afghanistan har varit fortsatt stort under 2012. Överföringen av säkerhetsansvar till afghanska säkerhetsstyrkor har fortsatt, med målet att dessa helt ska ha övertagit ansvaret för säkerheten i landet

vid slutet av 2014. Den internationella militära närvaron ska då vara inriktad på utbildningsverksamhet. Diskussionen om hur det internationella samfundet långsiktigt ska kunna bistå Afghanistan på det civila området pågår med ökad intensitet.

EU:s långsiktiga engagemang i Afghanistan har varit en särskilt prioriterad fråga. EU stöder, liksom övriga delar av det internationella samfundet, ett ökat afghanskt ägarskap och betonar vikten av implementering av de ömsesidiga åtaganden som gjorts under året. Två internationella konferenser om Afghanistan har ägt rum under 2012, den första hölls i Chicago i maj med fokus på säkerhet och den andra i Tokyo i juli med fokus på utveckling. Rådsslutsatser antogs den 14 maj i vilka Afghanistan bl.a. uppmanas att ytterligare stärka civilsamhällets roll, utveckla landets politiska och ekonomiska institutioner samt respektera mänskliga rättigheter, i synnerhet gällande kvinnor och barn. EU stöder även det regionala samarbetet för ökad stabilitet och utveckling i Afghanistan.

På svenskt initiativ har ett omfattande förhandlingsmandat för fördjupat partnerskap mellan EU och Afghanistan utarbetats och antagits. Förhandlingarna inleddes i mars 2012. EU och dess medlemsstater är även stora bidragsgivare till återuppbyggnad och andra utvecklingsinsatser i Afghanistan.

EU:s polisinsats i Afghanistan (EUPOL) som etablerades i juni 2007 har under året förstärkts personellt och konsoliderats i sitt syfte att bidra till uppbyggnaden av en effektiv polis och rättsapparat. Sveriges bidrag till insatsen uppgår för närvarande till ca 20 poliser och civila experter. Insatsen har under året genomgått en strategisk översyn där EU:s medlemsstater beslutat att begränsa den geografiska spridningen av insatsen till några få provinser förutom Kabul. En av dessa provinser är Mazar-e Sharif. I augusti 2012 fick EUPOL en svensk chef, polismästare Karl Åke Roghe.

EU:s särskilde representant och chef för EU-kontoret i Kabul har spelat en fortsatt viktig roll i att representera EU på plats samt i samordningen med den afghanska regeringen och företrädare för det internationella samfundet. Genom deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan ISAF bidrar EU:s medlemsstater med en stor andel av det internationella militära stöd som behövs för att stabilisera Afghanistan och bidra till att förbättra förmågan hos afghansk militär och polis.

12.9.2 Östasien

Kina

Under året har EU:s strategiska relation till Kina behandlats i Europeiska rådet, rådet för utrikes frågor och rådet för utrikes frågor i handelsministerformation. Diskussioner har förts beträffande hur EU bäst ska ta tillvara sina intressen i relationen till Kina. Kina har också regelbundet stått på dagordningen i rådsarbetsgruppen för Asien och handelskommittén. Det fjortonde toppmötet mellan EU och Kina skulle ha ägt rum under hösten 2011, men fick med anledning av det extrainsatta Europeiska rådet skjutas upp till februari 2012. Det femtonde toppmötet

ägde rum i september. Båda toppmötena fokuserade på EU:s och Kinas strategiska partnerskap, globala och internationella frågor, ekonomi samt några särskilda teman som urbanisering, grön tillväxt, innovation och former för utökade mellanfolkliga kontakter.

Politisk dialog har under året förts inom ramen för den strategiska högnivådialog som Catherine Ashton och den kinesiske ministern Dai Bingguo etablerade under 2010. Sammanlagt bedriver EU ett sextotal dialoger med Kina inom en rad policyområden. I maj genomfördes i Bryssel den 31:a halvårsvisa dialogen mellan EU och Kina om mänskliga rättigheter. Dialogen utgör ett viktigt instrument för EU:s politik beträffande mänskliga rättigheter i förhållande till Kina, och EU har under året även verkat för att etablera en dialog om rättsstatsprinciper. Under 2012 genomfördes det första mötet inom EU-Kina Cyber Taskforce. Ett femte möte inom ramen för högnivådialogen om handel och ekonomi (High-Level Economic and Trade Dialogue, HED), med särskilt fokus på bl.a. konkurrensfrågor, investeringar, tjänstehandel och energi, var planerat till 2012 men har ännu inte ägt rum.

Japan

Vid toppmötet mellan EU och Japan i maj 2011 fattades beslut om att fördjupa samarbetet mellan EU och Japan. Förstudier inleddes för att undersöka förutsättningarna och omfattningen av ett politiskt ramverksavtal och frihandelsavtal med Japan. Förstudierna avslutades under våren och försommaren 2012, varpå diskussioner inleddes i EU om kommissionens mandat i de kommande förhandlingarna. Beslut om mandatet fattades vid EU:s handelsministermöte i slutet av november. Förhandlingar kommer formellt att inledas under nästa toppmöte mellan EU och Japan under våren 2013.

Nordkorea

EU har fortsatt verkat för att Nordkorea ska avbryta sitt kärnvapenprogram. I april och december gjorde EU:s höga representant, Catherine Ashton, uttalanden för att uttrycka EU:s starka reaktion på Nordkoreas två uppskjutningar av en ”satellit” med hjälp av missilteknologi. I samband med uppskjutningen i december antog rådet för utrikes frågor slutsatser. Parallellt med skarpa sanktioner mot Nordkorea har EU signalerat beredskap till dialog och ökat utbyte med Nordkorea, när politiska förutsättningar för detta finns. I likhet med tidigare år initierade EU under 2012 en resolution som antogs av FN:s generalförsamling om situationen för de mänskliga rättigheterna i Nordkorea.

Sydkorea

I mars genomfördes ett toppmöte mellan EU och Sydkorea som en del av det strategiska partnerskapet. Möten har under året hållits inom de arbetskommittéer som ska övervaka tillämpningen av frihandelsavtalet

mellan EU och Sydkorea. Frihandelsavtalet tillämpas provisoriskt sedan 2011, medan ratificeringsprocessen pågår i EU-kretsen. Ratificeringsprocessen pågår även för det ramavtal mellan EU och Sydkorea som undertecknades 2010 och som Sverige ratificerade 2011. Skr. 2012/13:80

Mongoliet

EU har inlett ratificeringsprocessen för det partnerskaps- och samarbetsavtal som slutförhandlades med Mongoliet under 2010. Avtalet innehåller bestämmelser om former för politisk dialog och skapar en ram för ett bredare och fördjupat samarbete mellan parterna.

12.9.3 Sydostasien och Oceanien

Burma/Myanmar

Den demokratiska utvecklingen i Burma/Myanmar har kontinuerligt stått på EU:s utrikespolitiska dagordning under året. I april 2012 genomfördes ett fyllnadsval, vilket resulterade i att oppositionsledaren Aung San Suu Kyi och hennes parti valdes in i parlamentet. Frigivningar av politiska fångar har genomförts under året. Rådet beslutade den 23 april att suspendera EU:s sanktioner mot Burma/Myanmar. Suspenderingen gäller dock inte vapenembargot där sanktionerna fortfarande tillämpas. Kommissionen har även föreslagit återinförande av tullförmåner för Burma/Myanmar enligt den nuvarande GSP-förordningen. Den höga representanten Catherine Ashton invigde ett EU-kontor i Rangoon under sitt besök i april. Kommissionens ordförande José Manuel Barroso besökte Burma/Myanmar i november då han bl.a. invigde det EU-stödda Myanmar Peace Centre som är tänkt att bli en oberoende mötesplats för samtliga parter i de etniska konflikterna. Under hösten har ett antal statsministerbesök från medlemsstater skett, inklusive från Sverige.

De förändringar i positiv riktning (frigivande av ett antal politiska fångar, fyllnadsvalen, oppositionens inträde i parlamentet och lättnader i medicinsuren) som skett under året har välkomnats av EU. Samtidigt har EU konsekvent framhållit behovet av fortsatta förändringar i positiv riktning i Burma/Myanmar; framför allt att ovillkorligt frige samtliga politiska fångar, få ett slut på de etniska konflikterna och få till stånd en förbättrad situation för folkgruppen Rohingya. EU utgör fortsatt en av de största givarna av humanitärt bistånd i Burma/Myanmar och planerar att väsentligt öka utvecklingsbiståndet.

Australien

I oktober 2011 fattade EU beslut om inledande av förhandlingar om ett rättsligt bindande ramavtal med Australien. Avtalet ska omfatta samarbete på en rad områden, bl.a. utrikes- och säkerhetspolitik, handels- och investeringsaspekter, hållbar utveckling och mellanfolkliga förbindelser. Den första förhandlingsrundan hölls i december 2011 och

under 2012 genomfördes ett antal möten, vilka resulterade i ett antal deluppgörelser men utan att enighet om ett slutligt avtal kunde nås.

Nya Zeeland

Rådet beslöt i juni 2012 att inleda förhandlingar med Nya Zeeland om ett ramavtal. Avtalet ska omfatta samarbete på en rad områden, bl.a. utrikes- och säkerhetspolitik, handels- och investeringsaspekter, hållbar utveckling och mellanfolkliga förbindelser. Avtalet ska även innehålla bindande politiska klausuler om bl.a. mänskliga rättigheter, icke-spridning och terrorismbekämpning. Den första förhandlingsrundan hölls i juli 2012 och en andra förhandlingsrunda i december 2012.

12.9.4 Regionala frågor

Regionalt samarbete (ASEAN och ASEM)

EU har fortsatt gett stöd till ASEAN:s integrationsprocess och bidragit till upprättandet av nya organisatoriska strukturer. Ett utrikesministermöte mellan EU och ASEAN hölls i Brunei i april 2012 då en ny gemensam handlingsplan för samarbetet antogs. EEAS har fortsatt representerat unionen inom ASEAN Regional Forum (ARF). Vid ARF:s ministermöte i juli genomförde den höga representanten Catherine Ashton och USA:s utrikesminister Hillary Clinton ett gemensamt uttalande om transatlantiskt samarbete i Asienfrågor.

Samarbetet mellan Europa och Asien inom ramen för Asia Europe Meeting (ASEM) har fortsatt. Det nionde ASEM-toppmötet genomfördes den 5–6 november i Laos. Sverige representerades av utrikesminister Carl Bildt. Vid mötet diskuterades den globala finanskrisen samt aktuella regionala och globala politiska utmaningar.

Frihandelsavtal

Till följd av de avstannade förhandlingarna om ett samlat frihandelsavtal mellan EU och ASEAN har EU under 2012 fortsatt verka för bilaterala frihandelsavtal med enskilda ASEAN-länder. Efter åtta förhandlingsrundor avslutades frihandelsförhandlingarna med Singapore i december. Frihandelsförhandlingar med Malaysia inleddes 2010 och hittills har fem förhandlingsrundor genomförts. Förhoppningen är att förhandlingarna ska återupptas efter de allmänna valen i Malaysia 2013.

Rådet fattade den 31 maj beslut om att inleda förhandlingar om ett frihandelsavtal mellan EU och Vietnam. En första förhandlingsrunda genomfördes i oktober och ytterligare fyra förhandlingsrundor väntas under 2013. Parternas målsättning är att förhandlingarna ska avslutas inom tre år.

Preliminära diskussioner om eventuellt inledande av förhandlingar förs med flera andra ASEAN-länder, bl.a. Indonesien, Thailand och

Partnerskaps- och samarbetsavtal med enskilda ASEAN-länder

Samarbetet mellan EU och flertalet ASEAN-länder har breddats genom förhandlingarna om partnerskaps- och samarbetsavtal. Dessa avtal omfattar samarbete på en rad områden, bl.a. mänskliga rättigheter, handel och investeringar, miljö och migration. Det första avtalet som förhandlades färdigt var med Indonesien. Avtalet undertecknades 2009 och ratificeringsprocessen pågår. Sverige ratificerade avtalet i september. Avtalen med Filippinerna och Vietnam färdigförhandlades 2010, men undertecknades av EU först under sommaren efter en längre diskussion i rådet om rättslig grund. Ratificeringsprocessen pågår. Förhandlingar pågår sedan flera år med Singapore och Thailand. Under 2010 inleddes förhandlingar med Malaysia och förberedelser pågår för att inleda förhandlingar även med Brunei.

Sydkinesiska sjön

Under våren återaktualiserades dispyten mellan Kina och Filippinerna respektive mellan Kina och Vietnam om Sydkinesiska sjön. Rådet antog i juni riktlinjer för EU:s utrikes- och säkerhetspolitik i Östasien där parterna uppmuntrades att lösa dispyter i Sydkinesiska sjön på fredlig väg i enlighet med internationell rätt, särskilt FN:s havsrättskonvention (UNCLOS). EU och USA utlovade i ett gemensamt uttalande i juli utökad samarbete med asiatiska partners inom maritim säkerhet och uppmuntrade ASEAN och Kina att komma överens om en uppförandekod.

DEL 4 EKONOMISKA OCH FINANSIELLA FRÅGOR

13 Ekonomi och finans

Det ekonomiska samarbetet inom EU sker genom samordning av den ekonomiska politiken och syftar bl.a. till ekonomisk tillväxt, hög sysselsättning och hög konkurrenskraft. Arbetet under året inriktades på såväl krishantering som långsiktigt och preventivt arbete.

13.1 Den offentligfinansiella krisen

Det gemensamma EU-arbetet inom det ekonomiska och finansiella området har under året varit fortsatt fokuserat på hanteringen av den ekonomiska och finansiella krisen. Finanskrisen 2008–2009 och den efterföljande skuldkrisen uppmärksammade betydande svagheter i EU:s finanspolitiska regelverk. Behovet av en mer regelbaserad och tydlig struktur för krishantering, i synnerhet för medlemsstater med euro som valuta, tydliggjordes.

Sedan 2010 har ett arbete pågått för att stärka regelverken och att bygga ut krishanteringssystemet inom EU. Samtidigt har flera medlemsstater inom EU fortsatt mycket allvarliga statsfinansiella problem. Grekland och Irland får sedan 2010 finansiellt stöd för att genomföra anpassningsprogram. Portugal och Spanien ingick i program under 2011 respektive 2012. Cypern inledde förhandlingar om lån under 2012.

Under året fortsatte en stor del av diskussionerna inom eurokretsen, både på finansminister- samt stats- och regeringschefsnivå. Sverige stod utanför en stor del av diskussionerna och beslutsfattandet, men eftersom dessa är av stor betydelse för unionen tas de upp i detta kapitel.

13.1.1 Finansiella stabilitetsmekanismer

Europeiska stabilitetsmekanismer

Arbetet med de finansiella stabilitetsmekanismerna har under året haft en central roll i euroområdet krishantering. Det gäller dels den tillfälliga mekanismen European Financial Stability Facility (EFSF), dels den permanenta mekanismen European Stability Mechanism (ESM). Ingen ny utlåning skedde via European Financial Stability Mechanism (EFSM).

Det reviderade ESM-fördraget undertecknades av euroländerna i februari. Efter beslut under 2011 om ändringar av ESM:s stödformer hade det blivit tydligt att det fördrag som slöts i juni 2011 behövde revideras. Det nya fördraget innebar bl.a. att ESM, liksom EFSF, kan ge stöd på fem olika sätt (lån, förebyggande stöd, stöd för rekapitalisering av

finansiella institutioner, köp av statsobligationer på primär- respektive sekundärmarknader). Det beslöts vidare att EFSF och ESM ska bedrivas parallellt fram till den 30 juni 2013. EFSF ska i första hand användas för att föra vidare redan påbörjade stödprogram, medan ESM ska vara huvudinstrumentet för eventuella nya program. För att stärka kapaciteten beslöts att höja det gemensamma lånetaket från 500 till 700 miljarder euro. Inbetalningarna till ESM skulle påskyndas så att ESM:s kapacitet snabbare byggs upp.

I oktober inledde ESM sin verksamhet, sedan ratificeringen av ESM-fördraget fullgjorts i tillräcklig grad. Starten av ESM försenades på grund av en domstolsprocess i Tyskland, där vissa delar av regelverket om ESM prövades, bl.a. om den tyska statens garantiåtagande verkligen skulle komma att strikt begränsas till angivet belopp. ESM kommer att få en utlåningskapacitet på 500 miljarder euro som byggs upp successivt fram till och med 2014. Ett detaljerat regelverk för ESM:s olika stödformer och verksamhet i övrigt har antagits.

I juni fattade euroländerna beslut om ett tillägg som innebär att ESM ska kunna direktrekapitalisera finansiella institutioner utan att ge stödet via en stat. Därigenom undviks att den berörda statens offentliga skuld ökar genom stödet. Detta direktstöd blir dock tillgängligt först då en gemensam tillsynsmekanism är etablerad.

Under året har processen med att ändra artikel 136 i EUF-fördraget förts vidare. Ändringen beslutades av Europeiska rådet 2011 och innebär att euroländerna får inrätta en stabilitetsmekanism som ska aktiveras om det är nödvändigt för att trygga stabiliteten i euroområdet som helhet. Vid utgången av 2012 hade samtliga medlemsstater förutom Tjeckien godkänt fördragsändringen, och den kunde därmed inte träda i kraft den 1 januari 2013 som planerat.

Riksdagen godkände för Sveriges del fördragsändringen i juni (prop. 2011/12:66, bet. 2011/12:FiU40, rskr. 2011/12:236).

Betalningsbalansstödet

Inom EU finns en betalningsfacilitet för finansiellt stöd till medlemsstater med nationell valuta och som har drabbats av, eller allvarligt hotas av, svårigheter i betalningsbalansen. Stöd ges i form av medelfristiga lån som finansieras genom marknadsupplåning av kommissionen i EU:s namn. Stödet ges med konditionalitet.

Hittills har stöd getts tillsammans med stöd från IMF, och de båda organisationernas villkor har i huvudsak varit identiska. Medverkan från IMF är dock inte ett krav.

Under året har Rumänien haft pågående program inom ramen för betalningsbalansstödet. Lettland och Ungern har varit föremål för särskild bevakning efter avslutat program. Diskussioner har även pågått om eventuellt nytt finansiellt stöd till Ungern.

Kommissionen presenterade i juni ett förslag till reviderad förordning för betalningsbalansstödet som bl.a. syftar till att förenkla beslutsprocessen för beviljande av stöd, inrätta förebyggande kreditlinor samt undvika dubbelrapportering inom EU:s samordningsförfaranden. Förslaget kommer att behandlas i rådet under 2013.

EU:s makrofinansiella stöd kan ges till länder i unionens närområde. Under året fanns pågående program i Bosnien och Hercegovina, Serbien, Ukraina och Georgien inom ramen för det makrofinansiella stödet. Inga nya beslut om att ge makrofinansiellt stöd fattades under året.

13.1.2 Medlemsstater som får finansiellt stöd för genomförande av anpassningsprogram

EU-nämnden och finansutskottet informerades löpande under året om det ekonomiska läget i EU i allmänhet, samt i synnerhet läget i nedan beskrivna länder. Samråd med EU-nämnden har ägt rum vid översyner av anpassningsprogrammen i Portugal och Irland, där Sverige bidrar med finansiering via EFSM och Sveriges andel i IMF. Sverige bidrar också med ett bilateralt lån till Irland och samråd med EU-nämnden har även skett om detta.

Grekland

Grekland har befunnit sig i anpassningsprogram sedan 2010, då landet beviljades ett lån från IMF och euroländerna på totalt 110 miljarder euro. Grekland har dock haft stora svårigheter med att stabilisera sin ekonomiska situation och eurogruppen enades därför redan 2011 om ett andra stödprogram. Vid eurogruppens möte i februari godkände euroländerna Greklands andra anpassningsprogram, där även IMF bidrar. Det andra programmet innehåller finansiering om totalt 173 miljarder euro, varav 37 miljarder rullats över från det första programmet.

Den 21 februari genomfördes en omstrukturering av 83,5 procent av de privata fodringarna på Greklands statsskuld. För Grekland innebar omstruktureringen en initial nominell skuldminskning om ca 106 miljarder euro.

Efter antagandet av det andra anpassningsprogrammet och genomförandet av skuldstruktureringen hamnade Grekland i en period av stor osäkerhet med bristande implementering av programmet. Detta berodde främst på den utdragna processen med dubbla nyval under våren, som ledde till stora spänningar på de internationella marknaderna.

I juni kom slutligen en ny grekisk regering på plats och kunde åter inleda diskussioner med långivarna. Förhandlingarna blev mycket svåra, inte minst då Greklands reformarbete i stort sett uteblivit under våren 2012 p.g.a. nyvalen. I november nådde euroländerna en ny överenskommelse om Greklands anpassningsprogram, som syftar till att minska landets skuld till 124 procent av BNP 2020 för att sedan understiga 110 procent år 2022. Oron över den ekonomiska situationen och statsskuldens långsiktiga hållbarhet kvarstår i hög grad. Sverige bidrar med finansiering till Grekland via sin andel av IMF:s resurser.

Efter en förfrågan från Irland beslutade ett extrainsatt Ekofin-råd i november 2010 om ett finansiellt stöd från EU. Stödet, som är knutet till ett anpassningsprogram, omfattar 85 miljarder euro, varav 67,5 miljarder är externt stöd, vilket är lika fördelat mellan IMF, EFSM och EFSF (inklusive bilaterala långgivare). De bilaterala långgivarna är Sverige, Danmark och Storbritannien.

Sveriges andel av Irlands finansiella stöd är dels genom EFSM och IMF, dels genom ett bilateralt lånelöfte om 600 miljoner euro. Efter att företrädare för den svenska och den irländska regeringen enats om villkoren för Sveriges utlåning till Irland i mars, beslutade regeringen att underteckna avtal om utlåning till Irland på 600 miljoner euro, med förbehåll för riksdagens godkännande. I maj bemyndigade riksdagen regeringen att besluta om lånet till Irland.

Utbetalningen av det svenska lånet är planerad att ske i fyra lika stora trancher på 150 miljoner euro var under 2012 och 2013. Den första utbetalningen gjordes i juni i samband med godkännandet av den femte översynen av Irlands anpassningsprogram. Den andra utbetalningen gjordes i november i samband med godkännandet av den sjunde översynen. De två resterade utbetalningarna är kopplade till den nionde och den elfte översynen som genomförs 2013.

De översyner som gjorts av Irland under året har varit positiva och landet följer anpassningsprogrammet väl. Tillväxten var positiv 2011. Utfallen för 2012 var vid årets slut inte publicerade, men tillväxten beräknas vara positiv även 2012. Budgetunderskottet är fortfarande stort men minskar och beräknas uppgå till drygt 8 procent av BNP 2012. Den offentliga sektorns bruttoskuld beräknas uppgå till ca 118 procent som andel av BNP vid slutet av 2012.

Portugal

Vid sitt möte i maj 2011 beslutade Ekofin-rådet om ett finansiellt stöd till Portugal på totalt 78 miljarder euro, varav IMF, EFSF och EFSM står för 26 miljarder vardera. Stödet är knutet till ett anpassningsprogram.

Sex översyner av Portugals anpassningsprogram har genomförts under 2011–2012. Bedömningen har varit att Portugal i stort sett genomfört programmet planenligt. Dock har den sociala oron i landet tilltagit och de makroekonomiska förutsättningarna försämrats.

Till följd av sämre makroekonomiska utsikter bl.a. på grund av sämre ekonomisk utveckling i eurozonen, reviderades under 2012 underskotts-målen för Portugal för 2013 och 2014. Budgetunderskottet beräknas till 5 procent av BNP år 2012 (jämfört med tidigare prognos på 4,5 procent av BNP). Sverige bidrar med finansiering till Portugal via EFSM och Sveriges andel av IMF.

Till följd av den finansiella krisen 2008 och den efterföljande statsfinansiella krisen i euroområdet har Spaniens ekonomi ställts inför stora problem. Den konsoliderade offentliga bruttoskulden har stigit i en snabb takt, från en relativt låg nivå (ca 36 procent av BNP 2007) till 86 procent av BNP 2012. Den spanska regeringen har antagit ett brett åtgärdsprogram som innefattar sanering av banksektorn och de offentliga finanserna, privatiseringar samt reformering av arbetsmarknaden.

I juni lämnade den spanska regeringen en formell begäran om lån till eurogruppen för rekapitalisering av den spanska banksektorn. Euroländerna enades om att låna ut upp till 100 miljarder euro till den spanska statliga bankgarantifonden för rekapitalisering, samt enades om ett anpassningsprogram för banksektorn. En första översyn genomfördes i oktober, där kommissionen bedömde att Spanien följer programmet planenligt. I och med översynen kunde en utbetalning om totalt 39,5 miljarder euro genomföras.

Cypern

Cypern har under en längre tid haft stora bytesbalansunderskott, obalanser i de offentliga finanserna och en accelererande skuldnivå. Det omedelbara hotet mot Cyperns ekonomi kommer från banksystemet. Cypern har en finansiell sektor som är nio gånger så stor som BNP och med starka kopplingar till Grekland.

Den 25 juni lämnade Cypern en begäran om lån till eurogruppen. En begäran gick även till IMF. Förhandlingar om lånevillkoren var vid årets slut inte avslutade.

13.2 Ekonomisk styrning och samordning

13.2.1 Stabilitets- och tillväxtpakten

Stabilitets- och tillväxtpakten är EU:s gemensamma finanspolitiska regelverk som syftar till att säkra sunda offentliga finanser. Medlemsstater med alltför stora underskott eller alltför hög skuldkvot kan bli föremål för ett så kallat underskottsförfarande. Vid ingången av 2012 var det förutom Sverige endast Estland, Finland och Luxemburg som inte var föremål för underskottsförfarande.

Underskottsförfarande har löpande följts upp vid rådsmöten under året. Ekofin-rådet har under året beslutat att avbryta underskottsförfarandet för Bulgarien, Tyskland och Malta, då dessa länder av rådet ansågs ha korrigerat sina alltför stora budgetunderskott på ett hållbart och varaktigt sätt enligt de rekommendationer som rådet gett.

Ekofin-rådet beslutade i januari att Ungern inte korrigerat sitt alltför stora underskott enligt den rekommendation som rådet gett. Som en konsekvens av detta antog Ekofin-rådet i mars en ny rekommendation till Ungern om att korrigerera sitt alltför stora underskott innan utgången av 2012, samt beslutade att suspendera delar av åtagandena från EU:s samman-

hållningsfond för Ungern från 2013, om landet inte innan dess vidtagit effektiva åtgärder för att korrigera underskottet. Då Ungern i juni ansågs ha vidtagit effektiva åtgärder för att komma till rätta med underskottet hävdes beslutet. När det gäller den europeiska terminen (se avsnitt 4 Europa 2020-strategin).

Skr. 2012/13:80

13.2.2 Finanspakten

I samband med Europeiska rådet i december 2011 enades euroländerna om att utarbeta en internationell överenskommelse om en betydligt starkare samordning av den ekonomiska politiken på områden av gemensamt intresse. I januari 2012 träffades en överenskommelse om ett fördrag om stabilitet, samordning och styrning inom den ekonomiska och monetära unionen. Fördraget, som etablerades vid sidan av de befintliga EU-fördragen, undertecknades i mars av 25 av EU:s medlemsstater, däribland Sverige. Fördraget innehåller bestämmelser som syftar till att stärka de offentliga finanserna och samordningen av den ekonomiska politiken i euroområdet.

Fördraget innebär bl.a. följande.

- Euroländerna ska ha ett medelfristigt budgetmål om att budgetunderskottet över en konjunkturcykel som lägst får vara -0,5 procent av BNP. Om ett euroland avviker från sitt medelfristiga budgetmål ska en automatisk korrigeringsmekanism aktiveras. Båda dessa regler ska senast ett år efter fördragets ikraftträdande föras in i euroländernas nationella lagstiftning så att reglerna respekteras och efterlevs i den nationella budgetprocessen.
- En högre grad av automatik ska införas i stabilitets- och tillväxtpaktens underskottsförfarande.
- Det ska hållas eurotoppmöten minst två gånger per år och icke-euroländer som ratificerat fördraget ska bjudas in till dessa toppmöten minst en gång per år.

Fördragets bestämmelser är bindande för euroländerna. Fördraget innebär inte några rättsliga förpliktelser för de medlemsstater i EU som, i likhet med Sverige, inte har euron som valuta och inte förklarar sin avsikt att vara bundna av delar av fördraget.

Under förhandlingarna informerades riksdagens konstitutionsutskott, finansutskott och EU-nämnd av regeringen. En proposition (2012/13:39) med förslag om att riksdagen ska godkänna fördraget överlämnades i november. Fördraget träder i kraft 1 januari 2013.

13.2.3 Förstärkt ekonomisk styrning för euroländerna

I november 2011 presenterade kommissionen två förslag till förordningar om stärkt ekonomisk styrning i euroområdet (se faktapromemoria 2011/12:FPM70). Det ena förslaget syftar till att säkra samstämmigheten mellan villkor som ställs på euroländer som mottar finansiellt stöd och de krav som följer av EU:s samordningsförfaranden, samt att ge möjligheter till skärpt övervakning av euroländer som har, eller hotas av, finansiella problem. I det andra förslaget föreslås att kommissionen ska granska

euroländernas budgetplaner på ett tidigare stadium än vad som sker för närvarande. Därutöver föreslås utökade rapporteringskrav för euroländer som är föremål för stabilitets- och tillväxtpaktens underskotts-förfarande. Förslagen kan ses som ett komplement till de sex rättsakter om stärkt ekonomisk styrning som trädde i kraft december 2011, det s.k. 6-packet (se faktrapromemoria 2010/11:FPM7).

Under året har förhandlingar inledningsvis förts internt i rådet och Europaparlamentet. Rådet nådde i februari en s.k. allmän inriktning och Europaparlamentet avslutade sin interna behandling av förslagen i juni. I juli inleddes s.k. trilogförhandlingar mellan rådet och Europaparlamentet. Förhandlingarna var vid årets slut inte avslutade.

13.2.4 Makroekonomiska obalanser: förvarningsmekanismen

I enlighet med det s.k. 6-packet och förordningen om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser inleddes under året för första gången ett förfarande för övervakning av makroekonomiska obalanser. Processen startade genom att kommissionen i februari publicerade rapporten Alert Mechanism Report. Den innehöll en bred ekonomisk analys av medlemsstaterna och en resultattavla med tio olika makroekonomiska indikatorer med syftet att påvisa om makroekonomiska obalanser förelåg eller inte.

Med anledning av att tröskelvärden hade passerats för fyra av indikatorerna (bytesbalansen, exportmarknadsandelar, bostadsprisernas utveckling och privat skuldsättning) blev Sverige under våren, tillsammans med 11 andra länder, föremål för en s.k. djupgranskning i syfte att undersöka huruvida makroekonomiska obalanser förelåg.

I djupgranskningen konstaterades att Sverige uppvisade makroekonomiska obalanser som inte var allvarliga, men som borde åtgärdas. Det framhölls att i synnerhet den privata sektorns skuldsättning och bostadsmarknaden förtjänade uppmärksamhet för att minska risken för skadliga effekter på ekonomin.

Sverige ställer sig positivt till den förstärkta ekonomiska styrningen inom ramen för 6-packet och välkomnar publiceringen av resultattavlan.

13.3 Ekonomiska och monetära unionen

13.3.1 Reform av den ekonomiska och monetära unionen

Krisen i euroområdet har föranlett en omfattande debatt om den ekonomiska och monetära unionens (EMU) institutionella uppbyggnad och funktionssätt. Vid Europeiska rådets informella möte i maj uppdrogs åt Europeiska rådets ordförande Herman Van Rompuy att utarbeta en rapport om de viktigaste byggstenarna för att nå målet om en förstärkning av den ekonomiska unionen.

Till Europeiska rådets möte i juni lade Herman Van Rompuy fram rapporten Mot en verklig ekonomisk och monetär union, i nära samarbete med ordförandena för kommissionen, eurogruppen och Europeiska

Centralbanken (ECB). I rapporten föreslogs konkreta steg för att upprätta ett integrerat finansiellt ramverk, ett integrerat budgetramverk, en integrerad ram för ekonomisk politik samt förstärkning av demokratisk legitimitet och ansvarsutkrävande. Europeiska rådet uppdrog åt Van Rompuy att till årets slut framlägga förslag om en särskild och tidsbunden färdplan.

Diskussionen fortsatte vid Europeiska rådets möte i oktober, då en interimrapport förelåg. I november lade kommissionen fram ett omfattande förslag om reform av EMU i meddelandet Plan för en djupgående och verklig ekonomisk och monetär union. I planen föreslås långtgående reformer i centraliserande riktning för att stärka den ekonomisk-politiska samordningen och inrättande av olika solidariska finansieringsmekanismer. I december lade Herman Van Rompuy fram ytterligare en rapport med långtgående förslag.

Vid Europeiska rådets möte i december överenskoms en mindre omfattande reformplan än vad som föreslagits i de nyss nämnda rapporterna. Fram till toppmötet i juni 2013 ska möjliga åtgärder och en tidsbunden färdplan rörande fyra frågor läggas fram:

- a) samordning av nationella ekonomiska reformer,
- b) den sociala dimensionen av EMU,
- c) individuella arrangemang av kontraktsmässig art, och
- d) solidaritetsmekanismer knutna till dylika arrangemang.

Regeringen anser att en genuin och öppen debatt samt gedigen analys och konsekvensbedömningar måste föregå eventuella beslut av långtgående karaktär. EMU bör inte utvecklas i starkt centraliserande riktning. Istället bör alla möjligheter att utveckla och förbättra den gällande decentraliserade modellen utnyttjas. Det gäller nu framför allt att effektivt implementera och tillämpa det förstärkta regelverket för ekonomisk-politisk samordning. Demokratisk legitimitet, ansvarsutkrävande och de nationella parlamentens roll är mycket centrala aspekter då överföring av befogenheter i den ekonomiska politiken diskuteras.

13.3.2 Grönbok om stabilitetsobligationer

I slutet av 2011 presenterade kommissionen en grönbok om möjligheten att införa stabilitetsobligationer. Grönboken identifierar alternativ, konsekvenser och problem som kan uppstå vid införande av stabilitetsobligationer (se faktapromemoria 2011/12:FPM71). Finansutskottet informerades om grönboken i december. I maj redovisade kommissionen resultatet av den offentliga konsultationen om grönboken.

13.4 Europeiska investeringsbanken

Europeiska investeringsbanken (EIB) är en fristående institution inom EU. Bankens huvudsyfte är att bidra till en balanserad och störningsfri utveckling av den inre marknaden. Detta görs genom långsiktig finansiering av samhällsekonomiskt lönsamma projekt som främjar detta syfte.

Prioriterade områden för bankens verksamhet är finansiering till forskning och utveckling, innovation, energi, miljöskydd, motverkande av klimatförändringar, små och medelstora företag samt transporter.

Under 2012 har EIB:s finansiering legat på en något lägre nivå än föregående år, ca 50 miljarder euro i tecknade lån (prognos).

Huvudsakliga frågor som behandlades under året var:

- Kapitalhöjning med 10 miljarder euro i inbetalt kapital och hur dessa ökade resurser ska användas för att både öka utlåningen i EU och stärka bankens finansiella ställning.
- En revidering av systemet för att bedöma bankens mervärde i utlåningen inom EU.
- EIB:s budget inklusive löner.
- EIB:s engagemang i projektobligationsinitiativ.
- Villkor för EIB:s utlåning till medelstora företag, och
- Utvärderingar av t.ex. EIB:s användning av mervärdesmetod för projekt i EU och investeringar i urban infrastruktur i EU.

Vid Europeiska rådet i juni nåddes en överenskommelse om att öka EIB:s inbetalda kapital med 10 miljarder euro med syftet att öka EIB:s sammanlagda utlåningskapacitet i EU med 60 miljarder euro samt för att stärka EIB:s finansiella ställning. Den ökade utlåningen ska ske över tre år och bidra till ökad tillväxt och sysselsättning i EU. Ökade investeringar förväntas särskilt ske inom fyra områden: forskning, utveckling, innovationer och utbildning, små och medelstora företag (normalt upp till 250 anställda, men även företag upp till 3 000 anställda), resurseffektivitet samt strategisk infrastruktur.

Sverige har drivit att kapitalhöjningen ska användas till att öka kvaliteten i EIB:s utlåning i syfte att öka bankens bidrag till hållbar tillväxt och sysselsättning i EU. Vidare har Sverige bl.a. drivit att utlåningen till förnybar energi, energieffektivisering och klimatåtgärder ska öka, att banken ska ha väl utvecklade riktlinjer för bl.a. bekämpning av korruption, skatteflykt, penningtvätt och terrorismfinansiering, vilka ska tillämpas strikt, samt att banken ska ha väl fungerande och rimliga ersättningssystem.

Information om en möjlig kapitalhöjning i EIB gavs i finansutskottet i juni. Samråd skedde med EU-nämnden inför Europeiska rådet i juni. Förslag om Sveriges medverkan i kapitalhöjningen ingick i budgetpropositionen. Riksdagen fattade beslut om detta den 19 december.

13.4.1 Europeiska investeringsfonden

Europeiska investeringsfonden, som ingår i EIB-gruppen, är unionens gemensamma organ för riskkapital och garantier till små och medelstora företag. Fonden investerar indirekt i företag via europeiska riskkapitalfonder. Under året har fondens investeringar legat på ungefär samma nivå som föregående år.

EU representeras vid G20:s toppmöten av ordförandena för Europeiska rådet och kommissionen. Utöver EU är följande länder medlemmar i G20: Argentina, Australien, Brasilien, Kanada, Kina, Frankrike, Tyskland, Indien, Indonesien, Italien, Japan, Mexiko, Ryssland, Saudiarabien, Sydafrika, Sydkorea, Turkiet, Storbritannien och USA. Även Spanien deltar vid G20-möten som observatör. På finansministermöten representeras EU av ordförandeskapet, kommissionen och ECB. Inför varje G20-möte tar EU fram gemensamma ståndpunkter som godkänns av respektive rådskonstellation eller Europeiska rådet.

Under 2012 hölls ett stats- och regeringschefsmöte, tre finansministermöten och ett utrikesministermöte inom G20.

Mexiko ledde G20 under året och hade fem övergripande prioriteringar under sitt ordförandeskap: i) ekonomisk stabilisering och strukturella reformer för ökad tillväxt, ii) förstärkning av det finansiella systemet, iii) reformering av den internationella finansiella arkitekturen, iv) förbättrad livsmedelssäkerhet och hantering av volatila råvarupriser, v) stöd för hållbar utveckling, grön tillväxt och kamp mot klimatförändringen. Samtidigt som dessa fokusområden har väglett G20-arbetet under året har agendan också i hög grad präglats av den ekonomiska och finansiella krisens utveckling. Vid toppmötet i Los Cabos i juni kom ledarna överens om en uppföljningsprocess till tidigare åtaganden om starkt tillväxt och ökad sysselsättning.

EU-nämnden har informerats vid de tillfällen som Europeiska rådet eller Ekofin-rådet diskuterat EU:s gemensamma ståndpunkter.

14 Finansmarknaden

Arbetet i EU med att förstärka det globala finansiella systemets effektivitet och hållbarhet har under året fortsatt. Under året har framgångar nåtts inom EU:s gemensamma arbete med finansmarknadsfrågor, t.ex. om regleringar om kreditvärderingsinstitut, europeiska riskkapitalfonder, marknadsmissbruk, kapitaltäckning och gemensam europeisk banktillsyn. Under året har också flera nya förslag på finansmarknadsområdet lagts, bl.a. det finansiella konsumentskyddspaketet.

14.1 Försäkringsmarknaden

14.1.1 Solvens II

I maj presenterade kommissionen ett förslag till ändring i Solvens II-direktivet gällande datumet för införlivande, datumet för tillämpning samt datumet för när vissa direktiv slutar att gälla. Det föreslogs att datum för införlivande av Solvens II-direktivet skulle flyttas från den

31 oktober 2012 till den 30 juni 2013 och att datum för tillämpning av Solvens II-direktivet skulle flyttas från den 1 november 2012 till den 1 januari 2014.

Bakgrunden till förslaget var att förhandlingarna om Omnibus II-direktivet (se faktagromemoria 2010/11:FPM76) dragit ut på tiden och inte kunde färdigställas i tid för att de ursprungliga datumen skulle kunna fortsätta gälla.

Förslaget behandlades i Europeiska rådet (se faktagromemoria 2011/12:FPM154). I samband med behandlingen av förslaget i rådet inför allmän inriktning deklarerade Sverige att tiden för införlivande var alltför kort för att den svenska lagstiftningsprocessens krav skulle kunna tillgodoses. Sverige röstade dock inte emot förslaget. Förslaget antogs av Europeiska rådet och Europaparlamentet i september 2012 utan att några ändringar gjordes i förhållande till rådets allmänna inriktning.

Samråd med riksdagen skedde i juni.

14.2 Värdepappersmarknaden

14.2.1 Kreditvärderingsinstitut

Under året förhandlades kommissionens förslag till ändring av förordningen om kreditvärderingsinstitut, direktivet om samordning av lagar och andra författningar som avser fondföretag, samt direktivet om förvaltare av alternativa investeringsfonder (AIFM) avseende överdriven tilltro till externa kreditbetyg.

Förhandlingarna ledde fram till en allmän inriktning som i sin tur låg till grund för förhandlingar mellan rådet och Europaparlamentet. En politisk överenskommelse nåddes i december. Förslagen innebär ett förstärkt regelverk för kreditvärderingsinstitut och för finansiella företags användning av externa kreditbetyg (se faktagromemoria 2011/12:FPM61).

Överläggningar med finansutskottet ägde rum inför det informella Ekofin-rådet i mars. Samråd har ägt rum med EU-nämnden inför beslut om allmän inriktning och om politisk överenskommelse.

14.2.2 Marknadsmisbruk och manipulation av referensvärden

Vid rådet för rättsliga och inrikes frågor i april antogs en delvis allmän inriktning angående kommissionens förslag om straffrättsliga sanktioner för insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan (se faktagromemoria 2011/12:FPM35).

I juli lade kommissionen fram justerade förslag till direktiv och till förordning om marknadsmisbruk (se faktagromemoria 2012/13:FPM1 samt de tidigare faktagromemoriorna 2011/12:FPM35 och 2011/12:FPM36). Förslagen lades fram eftersom det framkommit att vissa internationella banker hade lämnat felaktiga uppskattningar för bestämning av referensräntan LIBOR. De ändrade förslagen syftar till att definiera manipulation av s.k. referensvärden som otillbörlig marknads-

påverkan. Otillbörlig marknadspåverkan ska i enlighet med de ursprungliga förslagen kunna vara föremål för administrativa och straffrättsliga sanktioner.

Sverige ställer sig i huvudsak positivt till förslagen, inklusive de justerade förslagen. Sverige är dock kritiskt till utformningen av de bestämmelser i förordningsförslaget som rör administrativa sanktioner och behöriga myndigheters utredningsbefogenheter. Sverige anser att medlemsstaterna inte bör vara skyldiga att införa administrativa sanktioner för överträdelse som straffbeläggs.

Förordningen respektive direktivet om marknadsmissbruk förhandlades i Ekofin-rådet respektive rådet för rättsliga och inrikes frågor (RIF) under våren och hösten. En fullständig allmän inriktning om direktivet antogs på RIF-rådet i december.

Information om förhandlingarna avseende förordningen och direktivet om marknadsmissbruk lämnades till finansutskottet i mars, juni och december. Samråd med EU-nämnden ägde rum i april, oktober och november.

14.2.3 Förordning och direktiv om marknader för finansiella instrument

Under året har medlemsstaterna arbetat vidare med förslagen till förordning och direktiv om marknader för finansiella instrument som kommissionen lade fram hösten 2011 (se faktapromemoria 2011/12:FPM34).

Sverige är positivt till att regelverket på värdepappersmarknadsområdet anpassas till den utveckling som har skett sedan 2007 då reglerna i det nuvarande direktivet om marknader för finansiella instrument började tillämpas. Sverige har i förhandlingarna betonat vikten av att regelverket utformas så att det kan tillämpas både på små och stora marknader.

Förslagen är en del av den reformering av det EU-rättsliga regelverket på finansmarknadsområdet som kommissionen genomför. Förslagen ingår också i de förslag som kommissionen har lämnat i syfte att EU ska kunna uppfylla de åtaganden som gjorts i G20 när det gäller finansiella instrument som handlas vid sidan av reglerade handelsplatser (OTC) (se faktapromemoria 2010/11:FPM6).

Överläggning med riksdagen ägde rum i december 2011. Information har lämnats till riksdagen i mars och juni.

14.2.4 Förordning om värdepapperscentraler

I mars lade kommissionen fram ett förslag till en förordning om värdepapperscentraler och förslaget har varit föremål för förhandlingar i rådsarbetsgrupp sedan april (se faktapromemoria 2011/12:FPM127). Förslaget innehåller harmoniserade krav på värdepapperscentraler och regler som syftar till förbättrad säkerhet, ökad effektivitet och rättvisa konkurrensförhållanden i samband med gränsöverskridande värdepappersutveckling.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i juni.

14.2.5 Europeiska riskkapitalfonder

Förslaget kompletterar direktivet om förvaltare av alternativa investeringsfonder genom att erbjuda fonder som understiger tröskelvärden för detta direktiv en möjlighet till EU-pass under vissa villkor, bl.a. vad avser investeringsinriktning. Syftet är att främja kapitalanskaffning för små och medelstora tillväxtföretag i tidiga skeden av sin utveckling (se faktapromemoria 2011/12:FPM91).

Förslaget förhandlades i rådet under våren. Triloger med Europaparlamentet och kommissionen inleddes på grundval av ett förhandlingsmandat som formaliserades i en allmän inriktning i juni. Förhandlingarna avslutades genom en politisk överenskommelse i december.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i mars. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

14.2.6 Öppenhetsdirektivet

Under året har medlemsstaterna arbetat vidare med förslaget till ändring av öppenhetsdirektivet, bl.a. vad gäller ändrade informationskrav i börsnoterade företag (se faktapromemoria 2011/12:FPM40). Rådet enades om en allmän inriktning i maj.

Sverige ser positivt på att öppenhetsdirektivet förtydligas och förstärks samt anpassas till utvecklingen på finansmarknaderna. Sverige har i förhandlingarna framhållit att kraven på öppenhet bör sättas på sådan nivå att investerarnas förtroende för marknaden kan fortsatt hållas på en hög nivå utan att kraven får en negativ inverkan på emittenters vilja att börsnotera sina aktier.

Förslaget är resultatet av en planerlig översyn av direktivet men ingår också i ett större åtgärds paket för att stödja entreprenörskap och ett ansvarsfullt företagande.

Överläggning med riksdagen ägde rum i december 2011. Information överlämnades till riksdagen i mars.

14.2.7 OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister

Kommissionens förslag till förordning om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister förhandlades i rådet även under 2012 (se faktapromemoria 2010/11:FPM6). Förslaget behandlades på Ekofin-rådet i januari och februari och följdes av triloger med Europaparlamentet och kommissionen. Rättsakten antogs slutligt genom ett skriftligt förfarande i juli, med ikraftträdande i augusti.

Förordningen är ett svar från EU på överenskommelsen i G20 i september 2009 om att standardiserade derivat som handlas vid sidan av reglerade marknader (OTC-derivat) senast vid utgången av 2012 ska överlämnas till centrala motparter och rapporteras till särskilda transaktionsregister. Syftet är sänkta motpartsrisker och förbättrad genomlysning vid handel med OTC-derivat.

Överläggningar med EU-nämnden ägde rum i januari.

14.3.1 Bankunionen

I september presenterade kommissionen ett förslag till en ny mekanism för banktillsyn i EU. Förslaget består av en ny förordning som ger Europeiska centralbanken tillsynsbefogenheter över kreditinstitut i eurozonen samt i de medlemsstater som inte har euron som valuta men som valt att ingå nära samarbete med tillsynsmekanismen.

Dessutom omfattar förslaget ändringar i befintlig förordning om den Europeiska bankmyndigheten.

I september presenterade kommissionen även en redogörelse om en bankunion med fyra komponenter: samlad tillsyn, gemensamt insättningsgarantisystem, gemensam avvecklingsfond för banker i kris och gemensam regelbok. Enligt kommissionen är syftet med att skapa en europeisk bankunion att återskapa förtroende i den europeiska banksektorn och för euron. Kommissionen avser att presentera förslag till ytterligare komponenter i bankunionen under 2013, främst i fråga om en gemensam avvecklingsmekanism. Detta arbete är även kopplat till förhandlingarna om regler för insättningsgaranti och krishantering i banker (se avsnitt 14.3.4 och 14.3.6 nedan).

Under hösten har intensiva förhandlingar av förslaget om den gemensamma tillsynsmekanismen pågått i en särskilt skapad tillfällig arbetsgrupp, i Coreper, Ekofin-rådet och i Europeiska rådet.

Under förhandlingarna har Sverige haft starka invändningar mot utformningen av de framlagda förslagen. Sverige har efterfrågat möjligheter för medlemsstaterna att ställa upp högre kapitalkrav än vad som följer av tillsynsmekanismen, bättre demokratisk förankring, och likvärdigt inflytandet för medlemsstater som inte deltar i tillsynsmekanismen.

I december nåddes en uppgörelse i Ekofin-rådet. I överenskommelsen fick Sverige gehör för sina krav och inför konsultationer med Europaparlamentet finns inga kvarstående frågor för svensk del.

En faktapromemoria har överlämnats till riksdagen (2012/13:FPM10).

Information och samråd med EU-nämnden har skett inför Europeiska rådets möten i juni, oktober och december samt inför Ekofin-rådet i oktober, november och december. Överläggningar med finansutskottet hölls i oktober.

14.3.2 Kapitaltäckning

Förslaget om ett nytt lagstiftningspaket om bl.a. kapitaltäckning för banker och kreditmarknadsföretag har behandlats i Ekofin-rådet under våren och en allmän inriktning antogs i mitten av maj. Förhandlingar fortgår mellan rådet och Europaparlamentet.

Förslaget syftar i huvudsak till att genomföra den internationella Basel 3-överenskommelsen inom EU och ska ersätta gällande direktiv (se faktapromemoria 2010/11:FPM148). Det föreslagna regelverket innehåller framför allt bestämmelser om krav på kapitaltäckning, skuldsättningsgrad, likviditetskrav och motpartsrisiker.

Det föreslås även bestämmelser om tillsyn, däribland bolagsstyrningsfrågor, sanktioner och beroendet av externa kreditvärderingsinstitut samt bestämmelser om kapitalbuffertar.

Överläggningar och samråd med riksdagen har ägt rum vid ett flertal tillfällen under året.

14.3.3 Kort-, internet- och mobilbetalningar

I januari presenterade kommissionen en grönbok om kort-, internet- och mobilbetalningar (se faktapromemoria 2011/12:FPM113). Grönboken syftar till att utvärdera frågor som rör kort-, internet- och mobilbetalningar inom EU. I grönboken kartläggs brister i de gällande systemen och de hinder som har gett upphov till dessa brister, samt visionen om en fullständigt integrerad betalningsmarknad.

I sitt yttrande över grönboken ställer sig Sverige positivt till ansatsen i kommissionens grönbok att förbättra integrationen av betaltjänster inom EU.

Kommissionen förväntas lägga fram ett lagförslag i början av 2013.

14.3.4 Insättningsgarantidirektivet

Under året fortsatte förhandlingarna om det förslag som kommissionen i juli 2010 presenterade angående ett omarbetat insättningsgarantidirektiv (se faktapromemoria 2009/10:FPM121). Förslaget syftar till att harmonisera och stärka insättningsgarantisystemen i EU och därigenom öka konsumenternas skydd samt främja den finansiella stabiliteten.

Förslaget innebär bl.a. att det införs harmoniserade regler för finansieringen av insättningsgarantisystemen, att utbetalningstiden vid ersättningsfall förkortas och att informationen till insättarna förbättras. En allmän inriktning antogs i juni 2011. Sedan september 2011 har förhandlingar om förslaget förts mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen. Förhandlingarna är ännu inte avslutade.

14.3.5 Skuggbanker

I mars presenterade kommissionen en grönbok om skuggbanksektorn och om hur tillsyn och reglering av den bankliknande verksamhet som ingår i begreppet kan utformas. Grönboken beskriver hur verksamheten som omfattas av begreppet ser ut, nuvarande reglering inom EU, och vilka möjligheter som finns avseende förbättrad tillsyn och bättre reglering (se faktapromemoria 2011/12:FPM136). Grönboken var ute på konsultation under våren, vilken besvarades i juni gemensamt av Finansdepartementet, Riksbanken, Riksgäldskontoret och Finansinspektionen. Kommissionen väntas under 2013 presentera ett förslag om hur skuggbanksektorn ska regleras.

I juni presenterade kommissionen ett förslag till ett ramverk för hantering av banker, kreditmarknadsföretag och värdepappersföretag i kris (se faktapromemoria 2011/11:FPM165).

Förslaget syftar till att säkerställa att myndigheter har trovärdiga verktyg för att avveckla institut på ett sätt som minimerar spridningsrisker och samtidigt behåller tillgången på grundläggande finansiella tjänster.

Aktieägarna, åtminstone vissa borgenärer och bankindustrin i stort – genom någon form av stabilitetsfond – ska bära kostnaderna för ett eventuellt omhändertagande av en bank i kris. På så sätt ska incitamenten för ett överdrivet risktagande minskas.

Genom direktivet föreslår kommissionen åtgärder inom följande områden: förberedande och förebyggande åtgärder, åtgärder för tidigt ingripande, avvecklingsåtgärder, samordning av gränsöverskridande krishantering, samt finansiering av kostnaderna för avveckling och sanktioner.

Förslaget behandlades vid årets utgång fortfarande i rådsarbetsgrupp. Finansutskottet informerades i juni, augusti och december.

14.4 Det finansiella konsumentskyddspaketet

14.4.1 Förordning om faktablad för investeringsprodukter

I juli lade kommissionen fram ett förslag till en förordning om faktablad för investeringsprodukter (se faktapromemoria 2011/12:FPM178). Förslaget bygger på en bred definition av s.k. paketerade investeringsprodukter oavsett dess rättsliga form. Förslaget ingår i ett paket av rättsakter som av kommissionen benämns konsumentskyddspaketet. Förordningen syftar till att öka insynen på investeringsmarknaden för icke-professionella investerare.

Målet är att fastställa enhetliga villkor för hur ett faktablad för investeringsprodukter ska utformas samt formerna för hur faktabladet ska tillhandahållas en icke-professionell investerare. Sverige ställer sig i huvudsak positivt till förslaget. Förhandlingar i rådsarbetsgrupp inleddes i september.

Förslagets överensstämmelse med tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen subsidiaritetsprövades i september.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i oktober.

14.4.2 Försäkringsförmedlingsdirektivet

Kommissionen lade i juli fram ett förslag till ett omarbetat försäkringsförmedlingsdirektiv (se faktapromemoria 2011/12:FPM176). Förslaget syftar till att stärka konsumentskyddet, att öka graden av integration på den inre marknaden, att skapa konkurrens på lika villkor samt att öka graden av harmonisering av de administrativa sanktionerna. Förhandlingar om förslaget inleddes i rådsarbetsgrupp i september.

Genom förslaget utvidgas tillämpningsområdet för direktivet till att även omfatta bl.a. försäkringsföretagens egen försäljning av försäkringsprodukter. En rad nya bestämmelser om bl.a. rådgivning och information till kunder föreslås.

Förslaget ingår i ett konsumentskyddspaket med bl.a. förordningen om faktablad för investeringsprodukter (se faktabladpromemoria 2011/12:FPM178). Det har även ett nära samband med direktivet om marknader för finansiella instrument (se faktabladpromemoria 2011/12:FPM34).

Överläggning med finansutskottet ägde rum i oktober.

14.4.3 Direktiv om fondföretag

Kommissionen lade i juli fram ett förslag till ändringar i direktivet om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) (se faktabladpromemoria 2011/12:FPM177). Förslaget syftar till att stärka konsumentskyddet genom att reglera förvaringsinstitutens verksamhet på ett mer harmoniserat sätt, införa ersättningsregler för fondbolag samt stärka tillsynsmyndigheternas sanktionsbefogenheter.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i oktober.

14.5 Direktiv om bostadslåneavtal

Kommissionen presenterade under våren 2011 ett förslag om bostadslåneavtal och förhandlingar har pågått sedan dess. Enligt kommissionen finns det två syften med förslaget. Avsikten är dels att skapa en effektiv och konkurrenskraftig inre marknad för konsumenter, kreditgivare och kreditförmedlare med en hög skyddsnivå, dels att främja finansiell stabilitet genom att sörja för ansvarsfullt fungerande marknader för hypotekslån. Rådet antog en allmän inriktning om direktivförslaget i maj. Sedan i juli pågår förhandlingar (trilog) mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen.

Direktivet är tänkt att leda till en harmonisering av bestämmelserna i medlemsstaterna på detta område. Förslaget innehåller bl.a. vissa krav på kreditgivare och kreditförmedlare, t.ex. om hur de ska uppföra sig vid tillhandahållande av konsumentkrediter och vilken minimikompetens de ska ha. Kreditförmedlare föreslås ställas under tillsyn och övervakning. Förslaget innehåller också bestämmelser om utformningen av reklam och marknadsföring för konsumentkrediter, bestämmelser om vilken information konsumenterna ska få innan ett kreditavtal ingås, krav på kreditprövning av konsumenter, bestämmelser om hur den effektiva räntan ska beräknas, om rådgivning rörande kredit samt om konsumenternas rätt till förtida betalning av sina skulder enligt kreditavtal.

En faktabladpromemoria (2010/11:FPM104) har överlämnats till riksdagen och överläggning har ägt rum med civilutskottet. Sverige är i huvudsak positivt till ett direktiv som med ett stärkt konsumentskydd främjar såväl

15 Skatter

Skattesystemet är ett viktigt nationellt instrument för att främja en god ekonomisk utveckling, en varaktig hög sysselsättning och en uthållig finansiering av offentliga utgifter. På området direkt skatt verkar Sverige framför allt för ett ökat administrativt samarbete. För de harmoniserade skatterna (mervärdesskatt och vissa punktskatter) verkar Sverige för tydliga regler som inte kan missbrukas.

15.1 Punktskatter

15.1.1 Skatt på finansiella transaktioner

Under året har det förslag om beskattning på finansiella transaktioner som kommissionen presenterade i september 2011 diskuterats (se fakta-promemoria 2011/12:FPM20). Vid Ekofin-rådet i juni och juli konstaterades att medlemsstaterna hade mycket skilda åsikter om förslaget och att det inte skulle gå att enas under överskådlig framtid. Efter det har elva medlemsstater (Belgien, Estland, Frankrike, Grekland, Italien, Portugal, Slovenien, Slovakien, Spanien, Tyskland och Österrike) gjort framställningar till kommissionen om att få inleda ett fördjupat samarbete. I oktober presenterade kommissionen ett förslag om bemyndigande för att inleda ett fördjupat samarbete på området för skatt på finansiella transaktioner (se faktapromemoria 2012/13:FPM31).

Sverige anser att vi inte ska delta i ett fördjupat samarbete i EU om en skatt på finansiella transaktioner. Sverige är skeptisk till ett fördjupat samarbete om en skatt på finansiella transaktioner och oroad över de konsekvenser ett sådant arbete kan få för de medlemsstater som inte deltar i samarbetet och för EU i sin helhet. Sverige har respekt för att en sådan skatt har hög politisk prioritet för flera medlemsstater. Sverige vill därför inte stå i vägen för att dessa ska kunna gå vidare med ett fördjupat samarbete. Sverige kan ställa sig bakom att rådet beslutar om ett fördjupat samarbete på området för skatt på finansiella transaktioner om hänsyn tas till icke deltagande medlemsstaters intressen vid utformningen av skatten. Sverige motsätter sig skatt på finansiella transaktioner som egna medel.

Samråd har skett med EU-nämnden vid ett flertal tillfällen i samband med möten i Ekofin-rådet. Överläggningar med skatteutskottet har ägt rum i mars och november. Frågan har även behandlats i oktober vid skatte- och finansutskottens gemensamma överläggning om EU:s framtida budget där en skatt på finansiella transaktioner föreslås utgöra en intäktspost.

15.1.2 Översyn av energiskattedirektivet

Det nuvarande energiskattedirektivet är föråldrat och behöver samordnas med EU:s ambitiösa klimat- och energipolitiska mål. För att uppfylla dessa mål behövs väl fungerande, samordnade och effektiva verktyg. Kommissionen har därför under 2011 presenterat en översyn och förslag till ändringar av direktivet (se faktagromemoria 2010/11:FPM113). Frågan har behandlats vid Ekofin-rådet i en riktlinjedebatt i juni, varvid de flesta medlemsstater stödde en struktur som innebär minimiskattenivåer för olika bränslen baserade på två komponenter: en energirelaterad komponent och en CO₂-relaterad komponent. Ekofin-rådet har även i december godkänt en rapport om läget i förhandlingarna och för vad som behöver göras framöver.

Sverige verkar för ett snabbt antagande av ett uppdaterat energiskattedirektiv som bevarar viktiga grundelement från kommissionens förslag. Samråd med riksdagen har ägt rum vid två tillfällen under året.

15.2 Mervärdesskatt

15.2.1 Reformerat uttag av mervärdesskatt

I slutet av 2011 presenterade kommissionen meddelandet – Mot ett enklare, robustare och effektivare mervärdesskattesystem som anpassats till den inre marknaden – om det fortsatta arbetet med en reform av mervärdesskatten (se faktagromemoria 2011/12:FPM79). Syftet är att göra uttaget av mervärdesskatt mera förenligt med den inre marknaden, stärka möjligheten till skatteintäkter samt minska kostnaderna för efterlevnad och skatteuppbörd.

Meddelandet behandlar framför allt uttag av mervärdesskatt i samband med gränsöverskridande transaktioner på den inre marknaden, frågor relaterade till skatteneutralitet, harmonisering av skatteuttaget samt åtgärder för att minska den administrativa bördan. Även en förbättrad och förenklad uppbörd av mervärdesskatt samt en effektiv och modern förvaltning av skatteuttaget och nödvändigheten av att i större utsträckning kunna förhindra bedrägerier, tas upp.

Regeringen delar kommissionens uppfattning att det är angeläget med en översyn av uttaget av moms. Rådsslutsatser antogs vid Ekofin-rådet i maj. På svenskt initiativ togs det in en skrivning om att det finns behov av att klargöra undantagen för ideella föreningar.

15.2.2 Mekanism för snabba insatser mot mervärdesskattebedrägeri

När EU fattar beslut om skattefrågor gäller den så kallade enhällighetsprincipen. För att kunna avvika från mervärdesskattedirektivet och tillämpa exempelvis omvänd skattskyldighet krävs därför beslut med enhällighet i rådet. Kommissionen presenterade i juli ett förslag om en snabbreaktionsmekanism (se faktagromemoria 2012/13:FPM3). Förslaget innebär att kommissionen vid plötsliga och omfattande skattebedrägerier i brådskande fall kan besluta att en medlemsstat får införa

omvänd skattskyldighet utan rådsbeslut. Omvänd skattskyldighet innebär att köparen blir betalningsskyldig för mervärdesskatten istället för säljaren. Syftet med förslaget är att förhindra mervärdesskattebedrägerier som kan uppkomma plötsligt och orsaka stora skattebortfall.

Överläggning har skett med skatteutskottet i oktober och samråd har skett med EU-nämnden i november. Ekofin-rådet höll en riktlinjedebatt i december.

15.2.3 Mervärdesskatt för vouchrar

I maj presenterade kommissionen ett förslag om att ändra mervärdesskattedirektivet avseende behandlingen av vouchrar, dvs. värdebevis som exempelvis telefonkort och rabattkuponger (se faktrapromemoria 2011/12:FPM153). Syftet med förslaget är att klargöra och harmonisera reglerna för när mervärdesskatt ska tas ut för vouchrar så att dubbelbeskattning och icke-beskattning kan undvikas. I dag innehåller mervärdesskattedirektivet inte några särskilda bestämmelser om hur vouchrar ska behandlas skattemässigt. I vissa medlemsstater beskattas därför en voucher vid utställandet medan den i andra medlemsstater beskattas vid inlösen.

Överläggning har ägt rum med skatteutskottet i oktober.

15.2.4 Förordning om förenklad deklaration av mervärdesskatt på elektroniska tjänster

Från och med den 1 januari 2015 kommer telekommunikationstjänster, elektroniska tjänster samt radio- och tv-sändningar som säljs till privatpersoner i en annan medlemsstat att beskattas i köparens medlemsstat (i stället för i säljarens medlemsstat). För att förenkla för de företag som har kunder i flera olika medlemsstater införs samtidigt en förenklad ordning för deklaration av mervärdesskatt på dessa tjänster, som innebär att företaget lämnar en elektronisk deklaraionsblankett till endast en stat och betalar den redovisade skatten till denna (det s.k. mini one stop shop-systemet). Den mottagande myndigheten sänder sedan informationen och betalningen vidare till den medlemsstat eller de medlemsstater som ska ha skatten.

Kommissionen lade i januari fram ett förslag för att anpassa rådets genomförandeförordning till den förenklade ordningen (se faktrapromemoria 2011/12:FPM112). Förslaget avser tekniska och funktionella frågor där medlemsstaterna behöver ha en samsyn för att den förenklade ordningen ska kunna genomföras utan komplikationer.

Överläggning ägde rum med skatteutskottet i juni. Förslaget antogs av Ekofin-rådet i oktober.

15.3 Företagsbeskattning

15.3.1 En gemensam konsoliderad bolagsskattebas

Diskussioner har under året ägt rum i rådets arbetsgrupp för skattefrågor om det förslag om en gemensam konsoliderad bolagsskattebas (CCCTB) som kommissionen överlämnade i mars 2011 (se faktapromemoria 2010/11:FPM96). En första övergripande läsning av förslaget har avslutats under hösten.

Enligt kommissionen är ett av huvudsyftena med förslaget att lösa problemen med internprissättning och gränsöverskridande förlustutjämnning. Enligt förslaget ska CCCTB fungera parallellt vid sidan av nuvarande nationella bestämmelser och vara frivilligt, dvs. företagen ska kunna välja om de vill bli beskattade enligt de vanliga nationella skatte- reglerna eller enligt CCCTB.

Modellen innebär att en gemensam skattebas räknas fram för alla EU-företag i en koncern. Basen kommer därefter att fördelas på ett schablonmässigt sätt mellan dessa företag. Företagen ska alltså beskattas utifrån en schablonmässigt fördelad vinst och inte utifrån den verkliga vinsten. Varje stat tillämpar sedan sin bolagsskattesats på sin andel av skattebasen.

Regeringen stöder det generella målet att förbättra den inre marknadens funktionssätt. Det är även viktigt att minska den administrativa bördan för företag. Samtidigt är bolagsskatten ett viktigt nationellt instrument för att främja en god ekonomisk utveckling och en varaktigt hög sysselsättning. Det förslag som kommissionen har lämnat är omfattande, komplext och långtgående. Rent allmänt är det därför svårt att bedöma förslagets effekter för svensk ekonomi och konkurrenskraften, men i vart fall är de – särskilt för svensk basindustri – viktiga avskrivningsreglerna mindre förmånliga i CCCTB-förslaget än de gällande svenska reglerna. Vidare är de budgetmässiga konsekvenserna av förslaget mycket oklara. Kombinationen av en gemensam skattebas och olika nationella skattebaser måste också undersökas, bl.a. med avseende på den administrativa bördan. Mot den bakgrunden anser regeringen att det finns betydande osäkerhet kring införandet av en gemensam bolagsskattebas. Regeringen är därför i nuläget tveksam till en gemensam skattebas även om det finns principiella argument för en väl fungerande marknad. Regeringen kommer att följa och analysera förslagets fortsatta utveckling. Balansen mellan behovet av att skydda medlemsstaternas skatteunderlag och behovet av att undvika oproportionella restriktioner för gränsöverskridande verksamhet inom EU är viktig.

15.3.2 Uppförandekoden för företagsbeskattning

Skatteåtgärder som innebär en påtagligt lägre effektiv beskattningsnivå än den som normalt tillämpas i en medlemsstat ska granskas enligt uppförandekoden. Medlemsstaterna åtar sig enligt uppförandekoden att inte införa nya skadliga skatteåtgärder samt att se över nuvarande bestämmelser (frysning). Vidare ska medlemsstaterna avveckla de skatteåtgärder som bedöms vara skadliga (avveckling).

En särskild högnivågrupp, uppförandekodgruppen, har inrättats inom rådet för att genomföra uppförandekodens bestämmelser. Vissa andra frågor inom kodens ram ska därutöver behandlas enligt gruppens arbetsprogram (förhållandet till tredjeland, administrativ praxis, åtgärder för att motverka skattebedrägeri och annat missbruk, övervakning av genomförande av överenskomna riktlinjer, framtagande av riktlinjer för olika typer av förmånliga regimer samt vissa frågor om skatteplanering med hjälp av särskilda skatteregimer för investeringsfonder).

Gruppen lämnar varje halvår en rapport som antas av rådet.

15.4 Administrativt samarbete

15.4.1 Ändringar i sparandedirektivet

Sedan det nuvarande sparandedirektivet började tillämpas den 1 juli 2005 har det visat sig finnas vissa kryphål, varför kommissionen 2008 lämnade ett förslag till ändringar i direktivet (se faktapromemoria 2008/09:FPM71). Ändringarna innebär bl.a. att även betalningar som går via vissa obeskattade juridiska konstruktioner, såväl inom som utanför EU, till fysiska personer inom EU, ska omfattas av direktivet. Dessutom avses tillämpningsområdet utökas till att bl.a. omfatta vissa livförsäkringar. Förändringarna syftar också till att höja kvaliteten på den information som utbyts så att den fysiska person som mottar en räntebetalning med större säkerhet kan identifieras. Sverige anser att det är angeläget att kvaliteten på den information som utbyts enligt sparandedirektivet förbättras och att de kryphål som uppmärksammats täpps till och stöder därför det kompromissförslag som har tagits fram.

Under året har flera försök gjorts i rådet för att komma överens om utformningen av ett mandat för kommissionen att förhandla med Schweiz, Liechtenstein, Monaco, Andorra och San Marino så att även dessa länder ska tillämpa de föreslagna ändringarna av direktivet. Någon överenskommelse har ännu inte träffats. Att kommissionen kan påbörja förhandlingarna med relevanta tredjeländer är ett viktigt steg för att komma vidare i processen mot ett antagande av ett reviderat sparandedirektiv.

Samråd har ägt rum med EU-nämnden i maj och november.

15.4.2 Kommissionens meddelande om skattebedrägeri och skatteundandragande

Kommissionen publicerade i juni ett meddelande om konkreta sätt att stärka bekämpningen av skattebedrägeri och skatteundandragande, även med avseende på tredjeland. I meddelandet behandlas åtgärder som rör de tre övergripande områdena: förbättrad uppbörd/indrivning, förstärkt samarbete mellan skattemyndigheterna i medlemsstaterna och en klar och tydlig hållning gentemot tredjeland (se faktapromemoria 2011/12:FPM 184).

Ekofin-rådet antog i november slutsatser om prioriteringen av de åtgärder som kommissionen tagit upp. Kommissionen presenterade i december en handlingsplan för det fortsatta arbetet tillsammans med en

rekommendation om en samordnad skattepolitik gentemot tredjeland och en rekommendation om aggressiv skatteplanering.

Sverige ser det som angeläget att först fullfölja det arbete som redan har inletts på området. Det gäller främst sparandedirektivet (se avsnitt 15.4.1) och genomförandet av det nya direktivet om administrativt samarbete i fråga om beskattning (direkt skatt).

15.4.3 Administrativt samarbete på punktskatte-området

I november 2011 presenterade kommissionen ett förslag om administrativt samarbete i fråga om punktskatter (se faktapromemoria 2011/12:FPM44). Den nuvarande förordningen om administrativt samarbete i fråga om punktskatter från 2004 innehåller regler om informationsutbyte mellan medlemsstaterna i syfte att se till att reglerna om punktskatter följs. För att ta hänsyn till införandet av det datoriserade systemet för kontroll av förflyttningar av punktskattepliktiga varor (EMCS) måste dessa bestämmelser nu revideras.

Kommissionen föreslog att den nuvarande förordningen skulle upphävas och ersättas med en ny. Syftet med förslaget är att skapa en rättslig grund för de funktioner i EMCS som rör administrativt samarbete och att allmänt sett uppdatera och förtydliga reglerna (se faktapromemoria 2011/12:44). Förordningen antogs av Ekofin-rådet i maj.

15.4.4 Åtgärdsprogram för skattefrågor

Kommissionen har föreslagit ett nytt åtgärdsprogram för skattefrågor (Fiscalis 2020), som ska ersätta det nuvarande programmet (Fiscalis 2013). Det föreslagna programmet syftar till att främja samarbetet i skattefrågor i unionen baserat på dels multilaterala kontroller, personligt nätverksbyggande och kompetensuppbyggnad, dels uppbyggnad och behållande av it-kapacitet.

Den första delen möjliggör operativt samarbete samt utbyte av bästa praxis och operativa kunskaper bland medlemsstaterna och de andra länder som deltar i programmet. Genom den senare delen kan programmet finansiera avancerad it-infrastruktur och avancerade it-system som möjliggör informationsutbyte samt att unionens skatteförvaltningar utvecklas till e-förvaltningar (se faktapromemoria 2012/13:FPM25).

Förhandlingarna kommer att avslutas under första halvåret 2013.

EU:s budget omfattar den europeiska unionens samtliga förväntade inkomster och utgifter. Sverige verkar för en budgetrestriktiv linje och vill se en årsbudget med betalningsnivåer som baseras på realistiska prognoser och tillräckliga marginaler för att möjliggöra hantering av oförutsedda händelser. Sverige arbetar också för en mer rationell och ekonomiskt försvarbar användning av EU:s medel och önskar därför genomföra strukturellt inriktade besparingar.

16.1 EU:s årsbudget 2013

EU-budgetens inriktning och nivå bestäms dels av den fleråriga budgetramen som anger ramar för samtliga utgifter och åtaganden under varje utgiftsrubrik för en sjuårsperiod, dels av EU:s årliga budgetprocess. Utgifterna bestäms även av de nivåer som fastställs i det löpande lagstiftningsarbetet i EU. EU:s budget för 2012 omfattade ca 148 miljarder euro (ca 1 330 miljarder kronor) i så kallade åtagandebemyndiganden och ca 136 miljarder euro (ca 1 220 miljarder kronor) i betalningsbemyndiganden. Budgeten för området hållbar tillväxt (rubrik 1) utgjorde ca 45 procent av EU-budgeten, varav sammanhållningspolitiken uppgick till ca 35 procent. Jordbrukspolitik (rubrik 2) utgjorde till cirka 42 procent av EU-budgeten och utrikespolitiska åtgärder, främst i form av bistånd, utgjorde liksom de administrativa utgifterna för EU:s olika institutioner vardera ca 6 procent av budgeten. Områdena frihet, säkerhet, rättvisa och medborgarskap (rubrik 3) utgjorde ca 1 procent av budgeten.

Årsbudgetförfarandet inleddes med att kommissionen den 25 april presenterade sitt budgetförslag för 2013. Förslaget innebar en ökning av åtaganden med 2,0 procent jämfört med budgeten för 2012 till 150,9 miljarder euro. Anslagen för betalningar föreslogs öka med 6,8 procent till 137,9 miljarder euro. Sverige har under förhandlingarna i rådet, mot bakgrund av Sveriges allmänna budgetrestriktiva hållning samt det behov av budgetkonsolidering som finns i många medlemsstater till följd av den finansiella och ekonomiska krisen, genomgående hävdat att kommissionens förslag legat alltför högt.

I juli antog rådet med kvalificerad majoritet sin läsning av budgetförslaget. I förhållande till budgeten för 2012 innebar rådets läsning en ökning med 1,27 procent för åtaganden vilket uppgår till 149,8 miljarder euro och 2,79 procent för betalningar, vilket uppgår till 132,7 miljarder euro. Sverige, tillsammans med två andra medlemsstater, valde att inte stödja rådets läsning då det inte ansågs vara tillräckligt restriktivt. Att uppnå en restriktiv budget ansågs vara särskilt viktigt i en situation där medlemsstaterna har höga krav på konsolidering av sina offentliga finanser. I oktober antog Europaparlamentet sin läsning av förslaget, vilket innebar en ökning av åtagandeanslagen i förhållande till kommissionens budgetförslag med 220 miljoner euro till 151,2 miljarder euro och en marginell minskning av betalningsanslagen med 26 miljoner euro till 137,9 miljarder euro. Europaparlamentets läsning innebar i för-

hållande till budgeten för 2012 en ökning med 2,20 procent för åtaganden och 6,82 procent för betalningar.

Därefter vidtogs ett förlikningsförfarande i tre veckor mellan rådet och Europaparlamentet under vilket man inte lyckades nå en överenskommelse. Efter att Ekofin-rådet och förlikningsförhandlingarna med Europaparlamentet den 9 november ajournerats och därpå inställd förlikning med Europaparlamentet den 13 november kunde en uppgörelse om ändringsbudget 6 för 2012 (främst ytterligare betalningsanslag för sammanhållningspolitiken) och årsbudgeten för 2013 inte träffas mellan rådet och Europaparlamentet inom utsatt förlikningsperiod. Eftersom någon överenskommelse inte träffats före förlikningsperiodens slut var kommissionen tvungen att i enlighet med fördraget presentera ett nytt förslag till årsbudget för 2013.

Kommissionen presenterade den 23 november ett nytt förslag till budget för 2013, vilket innebar mer eller mindre en återgång till det ursprungliga årsbudgetförslaget som kommissionen presenterade i april. Kommissionen föreslog en åtagandenivå som är högre än den man föreslog i april och en betalningsnivå som är marginellt lägre än sitt ursprungliga förslag. Det nya förslaget behandlades skyndsamt i rådet i slutet av november. Vid förhandlingar mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen den 29 november träffades en överenskommelse om en åtagandenivå på 150,9 miljarder euro, vilket är ca 1,1 miljarder euro över rådets läsning i somras och en betalningsnivå på 132,8 miljarder euro, vilket är 0,1 miljarder euro över rådets läsning i somras.

Rådet och Europaparlamentet kunde under förlikningsförhandlingen inte heller träffa en överenskommelse om ändringsbudget 6 till 2012 års budget, som därför fortsatt behandlades i ett paket tillsammans med årsbudgeten 2013. Utfallet av förhandlingen blev ett kompromissförslag som innebär en minskning från den av kommissionen föreslagna nivån på 9,0 miljarder euro till 6,1 miljarder euro, varav 3,1 miljarder euro finansieras genom böter och 0,1 miljarder euro finansieras genom omprioritering under 2012. Effekten blir därmed att 2,9 miljarder euro av betalningsanspråk skjuts från 2012 till 2013.

Sverige valde att inte stödja den slutliga paketuppgörelsen om årsbudgeten för 2013 och ändringsbudget 6 till 2012 års budget eftersom båda förslagen ansågs vara för expansiva i det nuvarande offentligfinansiella läget. I rådet fanns emellertid en kvalificerad majoritet för paketuppgörelsen trots att Sverige tillsammans med fyra andra medlemsstater röstade nej. Paketöverenskommelsen antogs formellt av rådet den 6 december och slutligen av Europaparlamentet vid sin plenarsession den 12 december.

Överläggning och information respektive samråd om EU:s årsbudget för 2013 hölls med finansutskottet och EU-nämnden i juni och november inför rådets läsning av budgetförslaget samt inför förlikningen och de återupptagna budgetförhandlingarna.

Den svenska EU-avgiften bestäms utifrån betalningsanslagen på EU:s årsbudget. I budgetpropositionen för 2013 beräknas den svenska avgiften uppgå till 31 291 miljoner kronor för 2012.

Sveriges EU-avgift fördelar sig på fem olika avgifter. För 2012 uppgår dessa enligt prognosen i budgetpropositionen för 2013 till 4 706 miljoner kronor för tullavgiften, 45 miljoner kronor för sockeravgiften, 1 550 miljoner kronor för den mervärdesskattebaserade avgiften, 24 667 miljoner kronor för den BNI-baserade avgiften samt 313 miljoner kronor för finansieringen av Storbritanniens budgetreduktion. Dessa belopp är beräknade efter Sveriges särskilda avgiftsreduktioner.

Enligt årsredovisningen för staten uppgick Sveriges återflöde från EU-budgeten under 2011 till sammanlagt ca 14 miljarder kronor. Återflödet fördelade sig huvudsakligen på gårdsstöd till lantbrukare (6 348 miljoner kronor), EU-finansiering av landsbygdsprogrammet (2 532 miljoner kronor), bidrag från EU:s regionalfond (1 392 miljoner kronor) samt bidrag från EU:s socialfond (920 miljoner kronor).

17 Skydd av EU:s finansiella intressen

Sverige fäster stor vikt vid en effektiv och korrekt hantering och användning av EU-medel. Sverige röstade i februari nej till att rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2010.

17.1 Revisionsrättens årsrapport samt ansvarsfrihet för kommissionen för genomförandet av budgeten

I november varje år presenterar den Europeiska revisionsrätten sin årsrapport för föregående budgetår. I november 2012 var det således rapporten avseende 2011 års budgetår som presenterades. Revisionsrättens slutsatser ligger till grund för den rekommendation som rådet ska lämna till Europaparlamentet huruvida kommissionen ska beviljas ansvarsfrihet för det aktuella budgetåret. Detta görs vid ett rådsmöte i februari 2013.

17.1.1 Genomförandet av 2010 års budget

Ekofin-rådet beslutade i februari 2012 att rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2010.

Samråd med EU-nämnden skedde i februari.

Sverige, Nederländerna och Storbritannien röstade nej till rekommendationen vid omröstningen i Ekofin-rådet. Övriga medlemsstater ställde

sig bakom rekommendationen. Rådets rekommendation kompletterades med slutsatser som innehöll rådets bedömning av läget och utvecklingen samt uppmaning till åtgärder från kommissionens sida för att komma till rätta med de brister som revisionsrätten konstaterat. Europaparlamentet beslutade i maj att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2010.

Regeringen informerade riksdagen om innehållet i revisionsrättens årsrapport avseende 2010 i Årsredovisning för staten 2011 (skr. 2011/12:101).

17.1.2 Genomförandet av 2011 års budget

I början av november publicerade revisionsrätten årsrapporten avseende budgetåret 2011. Rapporten presenterades för Ekofin-rådet av revisionsrätten i december. För 18:e året i rad lämnar revisionsrätten en revisionsförklaring med reservation vad gäller genomförandet av EU:s budget. Revisionsrätten lämnar dock ett uttalande utan reservation för EU:s räkenskaper. Revisionsrättens granskning visar att betalningarna från budgeten innehåller väsentliga fel för fem utgiftsområden – Landsbygdsutveckling, miljö, fiske och hälsa, Regionalpolitik, energi och transport, Jordbruk: marknads- och direktstöd, Forskning och annan inre politik samt Sysselsättning och socialpolitik.

För Sveriges del innehåller inte rapporten någon kritik. Sverige omnämns på ett fåtal ställen i rapporten.

17.2 Hantering och användning av EU-medel i Sverige

Regeringen lämnar i ett särskilt avsnitt av Årsredovisningen för staten ett intygande avseende hanteringen av EU-medel i Sverige. Intygandet innehåller en årlig räkenskapssammanställning över de medel som har tagits emot från EU:s budget och en redogörelse för hur dessa medel har använts. Årsredovisningen för staten, och därmed även intygandet, lämnas till riksdagen. Efter att Årsredovisningen för staten har lämnats till riksdagen översätts avsnittet med intygandet till engelska och skickas till kommissionen och revisionsrätten.

I intygandet bedömer regeringen om EU-räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande och intygar att det finns ett ramverk för staten som syftar till att säkerställa en betryggande intern styrning och kontroll av EU-medlen i Sverige. Intygandet grundas på ansvariga myndigheters intyganden och bedömningar avseende hanteringen av EU-medel, Ekonomistyrningsverkets revisionsutlåtanden och Riksrevisionens uttalanden från granskningar av myndigheternas räkenskaper och deras interna styrning och kontroll. Myndigheterna har inte redovisat några allvarliga brister avseende hanteringen av EU-medel för räkenskapsåret 2011 varpå regeringen har lämnat följande intygande.

- Rättvisande räkenskaper: Sammanställningen av EU-räkenskaperna, omfattande resultat- och balansräkning samt en kassamässig redovis-

ning, har upprättats enligt god redovisningssed. Regeringen bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Skr. 2012/13:80

- Betyggande intern styrning och kontroll: Det finns ett ramverk för staten som syftar till att säkerställa en betryggande intern styrning och kontroll av EU-medlen.

18 Statistik

Samarbetet handlar om att harmonisera statistiken i medlemsstaterna. Jämförbar statistik är viktig för att kunna utveckla, analysera, genomföra, övervaka och utvärdera EU:s politik. Under året har en politisk överenskommelse nåtts om revidering av det europeiska national- och regionalräkenskapssystemet i EU.

Under året påbörjades förhandlingar om förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningen om europeisk statistik (se faktapromemoria 2011/12:FPM144). Genom förslaget stärks de nationella statistikmyndigheternas yrkesmässiga oberoende och deras samordnande roll i de nationella statistiksystemen klargörs. Enligt förslaget ska medlemsstaterna vidta alla nödvändiga åtgärder för att genomföra uppförandekoden i syfte att upprätthålla förtroendet för statistiken. Sverige stöder inriktningen i förslaget men bedömer att vissa delar kan behöva modifieras eftersom de rör centrala principer i den svenska statsförvaltningen.

Förhandlingar påbörjades också om förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om europeisk befolkningsstatistik (se faktapromemoria 2011/12:FPM100).

Eurostat redovisade under året för Ekonomiska och finansiella kommittén flera lägesrapporter om genomförandet av handlingsplanen för att komma till rätta med brister i statistiksystemet i Grekland. Rapporterna visar på fortsatta brister när det gäller ansvaret för styrningen av den grekiska statistikmyndigheten. Eurostats övervakning av genomförandet av handlingsplanen kommer därför att intensifieras.

Europaparlamentet och rådet beslutade i november förordning om programmet för europeisk statistik 2013–2017 (se faktapromemoria 2011/12:FPM99).

Europaparlamentet och rådet uppnådde i december en politisk överenskommelse om förordning om det europeiska national- och regionalräkenskapssystemet i Europeiska unionen (se faktapromemoria 2010/11:FPM63).

Europaparlamentet avvisade i december förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om europeisk statistik om trygghet mot brott och uppmanade kommissionen att dra tillbaka förslaget och återkomma med ett nytt (se faktapromemoria 2010/11:FPM140).

Det europeiska rådgivande organet för statistikstyrning (ESGAB) presenterade i november sin fjärde årsrapport till Europaparlamentet och rådet om medlemsstaternas och Eurostats efterlevnad av uppförande-

koden för europeisk statistik. Uppförandekoden består av ett antal principer som ska tillämpas vid framställning av gemenskapsstatistik. ESGAB konstaterar att 71 procent av de förbättringsåtgärder som föreslogs i den första utvärderingsrundan 2006–2008 har genomförts jämfört med 60 procent föregående år.

Ekofin-rådet antog i november slutsatser om EU-statistik. Det är en årligt återkommande dagordningspunkt som innehåller en bedömning av utvecklingen inom den europeiska statistiken. Slutsatserna behandlar bl.a. riktlinjer för europeisk statistik, prioriteringar och kvalitetsstyrning. De handlar också om uppföljning av tillgänglighet och kvalitet i ett antal centrala ekonomiska indikatorer.

Information om förslaget till förordning om programmet för europeisk statistik 2013–2017, om förslaget till förordning om europeisk befolkningsstatistik och om förslaget till förordning om ändring i förordningen om europeisk statistik lämnades till finansutskottet i mars. Överläggningar med finansutskottet om förslaget till ändring i förordningen om europeisk statistik hölls i juni. Samråd med EU-nämnden om rådslutsatser om EU-statistik ägde rum i november.

19 Civilrättsligt samarbete

I ett europeiskt område med rättvisa ska medborgarna och företagen fritt kunna hävda sina rättigheter. Den främsta målsättningen med det civilrättsliga samarbetet är att förbättra samarbetet mellan medlemsstaternas myndigheter för att undanröja hinder som följer av de rättsliga och administrativa systemens olikheter. En hörnsten i det civilrättsliga samarbetet är ömsesidigt erkännande av domar.

19.1 Översyn av Bryssel I-förordningen

Den s.k. Bryssel I-förordningen innehåller regler om behörig domstol och om erkännande och verkställighet av avgöranden på privaträttsens område. I december 2010 presenterade kommissionen ett förslag till revidering av förordningen. Förslaget syftar till att underlätta handläggningen av gränsöverskridande tvister och att förbättra den fria rörligheten av domar och andra domstolsavgöranden i EU (se faktapromemoria 2010/11:FPM68). Förslaget har sedan dess förhandlats i rådsstrukturen.

Det viktigaste inslaget i den reviderade förordningen är avskaffandet av det s.k. exekvaturförfarandet, som innebär att verkställighet av ett avgörande meddelat i en annan medlemsstat måste föregås av ett domstolsförfarande varigenom avgörandet förklaras verkställbart. De rätts-säkerhetsgarantier som tidigare kunde åberopas inom ramen för exekvaturförfarandet ska framöver kunna göras gällande i verkställighetsförfarandet. Regeringen har instämt i förslaget övergripande målsättning att handläggningen av gränsöverskridande tvister och den fria rörligheten för domar i EU bör förbättras. Sedan rådet, Europaparlamentet och kommissionen nått en informell överenskommelse om förordningen under hösten antogs förordningen under slutet av året.

Samråd har ägt rum med EU-nämnden och civilutskottet har informerats om förhandlingarna.

19.2 Europeisk kvarstad på bankmedel

I juli 2011 presenterade kommissionen ett förslag till en förordning om europeisk kvarstad på bankmedel (se faktapromemoria 2011/12:FPM153).

Kvarstad är en tillfällig åtgärd som innebär att egendom kan tas som säkerhet i avvaktan på dom eller för att säkerställa verkställighet av en dom.

Förslaget innebär att det inrättas ett europeiskt förfarande för kvarstad på bankmedel, som är tillämpligt i gränsöverskridande fall beträffande fordringar på privaträttsens område. I förslaget finns även regler om verk-

ställighet av kvarstadsbeslut som har meddelats med stöd av förordningen.

Under året har förslaget förhandlats i rådsstrukturen och vid rådet för rättsliga och inrikes frågor i december antogs generella politiska riktlinjer för det fortsatta arbetet med förslaget.

Samråd med EU-nämnden har ägt rum.

19.3 Europeiskt rättsligt nätverk på privaträttens område

Det europeiska rättsliga nätverket på privaträttens område inrättades 2001. Nätverkets uppgift är att underlätta det rättsliga samarbetet mellan medlemsstaternas domstolar och andra myndigheter. Sex möten har hållits i nätverket under året.

19.4 Bättre tillgång till rättslig information – e-Justice och e-Law

Medlemsstaterna samarbetar under samlingsnamnet e-Justice för att skapa lättillgänglig och sammanhållen information om medlemsstaternas rättssystem. Arbetet syftar till att förbättra medborgarnas, företagens och rättstillämpares tillgång till nationella rättsliga förfaranden och till statliga register med rättslig information och därigenom underlätta gränsöverskridande handel och relationer. Bl.a. pågår ett arbete som Sverige deltar i för att koppla samman medlemsstaternas fastighetsregister. Den information som tas fram inom samarbetet presenteras och tillgängliggörs på en enhetlig webbplats – e-juridikportalen. Portalen utvecklas kontinuerligt både till innehåll och funktionssätt. Arbetet, som bygger på frivillighet, bedrivs i en särskild rådsarbetsgrupp.

Inom rådsarbetsgruppen pågår även ett kontinuerligt arbete för att förenkla tillgången till medlemsstaternas lagstiftning och EU:s egen rättsliga information. Informationen presenteras på särskilda webbplatser (N-Lex för nationell lagstiftning och EUR-Lex för EU:s egen rättsinformation) men är sökbar via e-juridikportalen. För närvarande pågår ett projekt för att förbättra möjligheten till sökning i lagstiftning och rättspraxis genom en gemensam standard. Arbetet bedrivs under samlingsnamnet e-Law.

19.5 Arbetsgruppen för civilrätt (allmänna frågor)

I arbetsgruppen behandlas löpande en rad övergripande frågor bl.a. om förhandlingsmandat för kommissionen rörande internationella avtal och EU:s externa relationer. Under året har bl.a. frågorna om EU:s godkännande av tredje länders anslutning till 1980 års Haagkonvention om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn och om EU:s tillträde till Europarådets umgängeskonvention från 2003 diskuterats. Det har även tagits fram en gemensam EU-position inför förhandlingsarbete i

19.6 Makars och partners förmögenhetsförhållanden

I mars 2011 presenterade kommissionen två förslag till förordningar på familjerättens område (se faktapromemoriorna 2010/11:FPM101 och 2010/11:FPM102). Det är fråga om förslag till förordning om makars förmögenhetsförhållanden och förslag till förordning om förmögenhetsrättsliga verkningar av registrerade partnerskap. Förslagen innehåller regler om behörighet, tillämplig lag samt erkännande och verkställighet i frågor om makars respektive registrerade partners förmögenhetsförhållanden. I praktiken rör det främst frågor om bodelning och andra slags ekonomiska uppgörelser mellan makar eller partners i samband med laglig separation eller dödsfall. Regleringen omfattar även den löpande förvaltningen av makars respektive registrerade partners egendom, så som t.ex. bodelning under bestående äktenskap eller partnerskap. Förslagen syftar till att skapa rättslig klarhet för internationella par och förenkla hanteringen av främst bodelningsärenden oavsett var i Europa egendomen finns.

Regeringens bedömning är att det finns ett stort praktiskt behov av gemensamma internationellt privaträttsliga regler i fråga om de förmögenhetsrättsliga verkningarna av äktenskap respektive registrerade partnerskap. Sådana regler kan för den enskilde medborgaren vara av märkbar nytta. Regeringen har därför välkomnat att förslagen lagts fram.

Förhandlingar i rådsarbetsgrupp har pågått i två år och kan förväntas pågå ytterligare något år.

Vid rådsmötet den 6–7 december nåddes en politisk överenskommelse om riktlinjer för det fortsatta arbetet i delar av förslagen. Samråd har ägt rum med EU-nämnden och civilutskottet har informerats om förhandlingarna.

19.7 Arvsförordningen

I syfte att förenkla hanteringen av gränsöverskridande arvsfrågor och öka förutsebarheten för enskilda antogs i juli en förordning om arv. Beslutet föregicks av trepartsförhandlingar mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen som avslutades under våren genom en förstaläsningsöverenskommelse.

Medlemsstaterna har arbetat med frågorna sedan kommissionens förslag till förordning om gränsöverskridande arvsfrågor presenterades i oktober 2009 (se faktapromemoria 2009/10:FPM55). I förordningen finns bestämmelser om vilken domstol som ska vara behörig, vilket lands lag som ska tillämpas samt om erkännande och verkställighet av avgöranden i frågor om arv. Vidare innehåller förordningen regler om införandet av ett europeiskt arvsintyg (en legitimationshandling som visar vilka som ärver en viss person eller har rätt att ta hand om egen-

domen). Sverige har varit aktiv i förhandlingarna, särskilt när det gäller frågorna om dödsboförvaltning och om nordiskt samarbete.

Förordningen ska börja tillämpas i augusti 2015. Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att bl.a. föreslå de författningsändringar som instrumentet ger anledning till. Uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2014. Under året har civilutskottet informerats om förhandlingarna.

19.8 Erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor

Förslaget till förordning om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor är en del av ett lagstiftningspaket som syftar till att stärka brottsoffrens rättigheter inom EU. Förordningen ska göra det möjligt för personer som erhållit skyddsåtgärder beslutade i civilrättsliga frågor att ta med sig detta skydd till en annan medlemsstat (se fakta-promemoria 2010/11:FPM125). Förordningen ska komplettera direktivet om en europeisk skyddsorder som gäller för skyddsåtgärder beslutade i straffrättsliga frågor. De skyddsåtgärder som avses med förordningen och direktivet motsvaras i svensk rätt närmast av kontaktförbud.

Under året har förhandlingar förts i rådsarbetsgruppen. En riktlinjedebatt hölls vid rådsmötet i april och då bekräftades att målsättningen är att utforma förordningen som ett komplement till det straffrättsliga direktivet. Vid rådsmötet i december träffades en överenskommelse om en allmän inriktning om hela förordningstexten.

Överläggning med justitiekommittén hölls i mars. Information till justitiekommittén och EU-nämnden lämnades i samband med att direktivet behandlades vid rådsmötena för rättsliga och inrikes frågor i april och i december.

19.9 Gemensam europeisk köplag

Under året har förhandlingarna om förslaget från 2011 om en förordning om en gemensam europeisk köplag fortsatt (se fakta-promemoria 2011/12:FPM29). Förslaget syftar till att underlätta för den gränsöverskridande handeln och därmed förbättra den inre marknadens funktion. Förordningen innebär i korthet att en näringsidkare och en konsument i ett gränsöverskridande kontrakt om försäljning av varor, tillhandahållande av digitalt innehåll och av anknytande tjänster ska kunna välja att en enhetlig gemensam europeisk köplag tillämpas på kontraktet.

Även två näringsidkare där minst en av dem hör till kategorin små och medelstora företag ska kunna välja köplagen. Om parterna på ett giltigt sätt har kommit överens om att använda köplagen, ska frågor som omfattas av dess bestämmelser uteslutande regleras av den. I ett sådant fall blir inte längre den annars gällande dispositiva eller tvingande nationella kontraktsrätten tillämplig. Förordningen innebär alltså inte någon sedvanlig harmonisering av nationell lagstiftning.

Överläggning har under året ägt rum med civilutskottet.

Medlemsstaterna samarbetar för att förebygga och bekämpa särskilt allvarlig brottslighet med gränsöverskridande inslag, t.ex. organiserad brottslighet, terrorism, penningtvätt, människohandel och narkotikahandel. EU:s åtgärder för att förebygga och bekämpa denna brottslighet ska ge ett mervärde och bedrivs på effektivt sätt. Sverige bevakar att samtliga åtgärder är förenliga med grundläggande principer om rättssäkerhet och respekterar den personliga integriteten.

20.1 Horisontella frågor

20.1.1 Organiserad brottslighet

EU:s policycykel för arbetet mot allvarlig organiserad brottslighet

I Stockholmsprogrammet framgår att rådet ska anta en strategi mot organiserad brottslighet och andra säkerhetsshot samt identifiera prioriteringar och utveckla metoder för samarbetet mellan medlemsstaterna. En intern säkerhetsstrategi antogs av rådet för rättsliga och inrikes frågor våren 2010. Under hösten samma år utarbetades prioriteringar och metoder, vilket utmynnade i rådsslutsatser om att inrätta en policycykel för EU för arbetet mot allvarlig och organiserad internationell brottslighet.

Inom policycykeln antas prioriteringar, efter förslag av Europol i sin hotbedömningsrapport över den organiserade brottsligheten, av den ständiga kommittén för operativt samarbete i frågor som rör den inre säkerheten (COSI) och därefter av rådet. Dessa prioriteringar har sedan brutits ner till ett antal operativa projekt med tematiskt eller geografiskt tema som medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och berörda EU-myndigheter deltar i.

Under 2012 har COSI aktivt följt upp genomförandet av dessa projekt inom policycykeln.

De områden som är aktuella i den första policycykeln som omfattar perioden 2012–2013 är följande (utan rangordning).

- Försvaga kapaciteten hos organiserade kriminella grupper i Västafrika när det gäller kokain och heroinsmuggling till EU.
- Förhindra västra Balkans roll som transitregion och lagringszon för olaglig varor avsedda för EU samt att vara ett logistiskt centrum för organiserade kriminella grupper.
- Försvaga kapaciteten hos organiserade kriminella grupper som ägnar sig åt att organisera olaglig invandring till EU, framför allt via södra, sydöstra och östra Europa och via den grekisk-turkiska gränsen och i krisområden i Medelhavet nära Nordafrika.
- Minska produktion och distribution i EU av syntetiska droger, inklusive nya psykoaktiva ämnen.

- Avbryta containertransporter till EU, bl.a. annat via sjöfart och flygtrafik, av olagliga varor, inklusive kokain, heroin, cannabis, varumärkesförfälskade varor och cigaretter.
- Bekämpa alla former av människohandel och människosmuggling genom att rikta insatser mot organiserade kriminella grupper som bedriver sådan brottslig verksamhet i de kriminella nav som finns i södra, sydvästra och sydöstra delarna av EU.
- Bekämpa kringresande organiserade kriminella grupper.
- Intensifiera kampen mot it-brottslighet och kampen mot det kriminella missbruk av internet som bedrivs av den organiserade brottsligheten.

Under senare delen av 2012 har COSI arbetat med att uppdatera befintliga projektplaner inför 2013 samt förbereda en ny policycykel för kommande period. Europol förväntas komma med sin nya flerårsbedömning av hotet från den grova organiserade brottsligheten (SOCTA) i april 2013.

Åtgärder mot ekonomisk brottslighet

Medlemsstaterna utvärderar fortlöpande varandra för att se över hur EU-beslut för att bekämpa olika former av organiserad brottslighet efterlevs. Under hösten avslutades den så kallade femte utvärderingsrundan inom ramen för den ömsesidiga utvärderingen. Den femte utvärderingsrundan handlade om att utvärdera hur ekonomisk brottslighet bekämpas och hur ekonomiska utredningar bedrivs i medlemsstaterna. Resultatet presenterades i en slutrapport i oktober.

Den sjätte utvärderingsrundan ska handla om hur medlemsstaterna samarbetar med Eurojust och det europeiska rättsliga nätverket. Sverige utvärderades i den sjätte rundan i maj genom ett besök av experter från andra medlemsstater. Rapporten om Sverige behandlades i rådet i oktober. Den sjätte rundan beräknas pågå under 2013 och avslutas 2014.

Kommissionens strategi mot människohandel

I juni presenterade kommissionen en heltäckande strategi mot människohandel. Strategin omfattar fem fokusområden:

- identifikation samt stöd och skydd till offer för människohandel,
- förstärkt förebyggande arbete mot människohandel,
- ökat antal åtal för människohandel,
- ökad samordning och samarbete mellan nyckelaktörer och en sammanhållen politik,
- ökad kunskap och effektiva motåtgärder mot nya utvecklingar inom alla former av människohandel.

I oktober antog rådet för rättsliga och inrikes frågor slutsatser mot bakgrund av strategin.

Kommissionen antog i mars ett meddelande om etablering av ett europeiskt it-brottscenter. Centrets uppgift förväntas bli att stödja medlemsstaterna i deras brottsutredningar liksom att bidra till kapacitetsuppbyggnad bl.a. genom expertkunskap och utbildning. Ett stärkt samarbete med den privata sektorn på detta område förutses också. Centret föreslås komplettera andra liknande inrättningar, som Interpols planerade it-brottscenter i Singapore som ska vara verksamt från 2015.

Meddelandet anger att centret kommer att vara placerat vid Europol i Haag, men ha en särskild programkommitté som deltar i styrningen av verksamheten. En grupp för genomförande har påbörjat arbetet med att inrätta centret. Det förväntas att it-brottscentret kan bli verksamt i början av 2013, även om det kommer att ta ytterligare ett antal år av uppbyggnad för att nå förväntad kapacitet.

Sverige har välkomnat förslaget att inrätta ett it-brottscentrum vid Europol. Utredningar av it-brott kräver ofta internationella samarbetsinsatser och att information inhämtas från aktörer i andra länder. De särskilda utmaningar it-brott innebär för polisen motiverar därför en kraftsamling på EU-nivå.

20.1.3 Narkotika

Under året har arbetet med framtagandet av en ny EU-strategi mot narkotika bedrivits både i rådet och inom kommissionen. Kommissionen presenterade i mars sin utvärderingsrapport och lade fram ett förslag till ny EU-strategi i juni. Rådet för rättsliga och inrikes frågor har förhandlat texten och antagit den i december. Man kom överens om att den nya EU-strategin ska omfatta perioden 2013–2020, uppdelad på två fyraårsperioder. I början av 2013 kommer ordförandeskapet att presentera förslag till den första handlingsplanen.

För varje period ska kommissionen presentera en handlingsplan med konkreta förslag till operativa åtgärder och lagstiftningsåtgärder. EU-strategin förväntas bygga på den tidigare strategin som gällde för perioden 2005–2012 och liksom denna vara uppdelad i två policyområden, nämligen minskning av efterfrågan och minskning av utbudet. För båda områdena innehåller strategin tre tematiska delar, nämligen 1) samarbete och samordning, 2) internationellt samarbete samt 3) information, forskning och utvärdering.

20.1.4 Terrorism

Terrorism är ett gränsöverskridande fenomen som kräver internationell samverkan. EU:s insatser omfattar konkreta stödåtgärder i särskilt utsatta länder och områden (se vidare avsnitt 9.9). Den övergripande EU-strategin mot terrorism som Europeiska rådet antog 2005 ligger fortsatt till grund för EU:s arbete på området. Flera tematiska handlingsplaner har också antagits sedan dess.

Under 2012 har kommissionen fortsatt förhandla med Kanada om ett avtal mellan EU och Kanada om reglering av användningen av flyg-

passageraruppgifter, s.k. PNR-uppgifter (PNR = Passenger Name Records). Kommissionen leder förhandlingarna varefter rådet och Europaparlamentet godkänner de färdiga avtalsförslagen. Syftet med avtalen är att så enhetligt som möjligt reglera informationsutbytet mellan berörda parter för att förbättra det internationella samarbetet och samtidigt garantera grundläggande rätt till privatliv och skydd för personuppgifter. Det internationella samarbetet syftar till att använda flygpassageraruppgifter för att bekämpa terrorism och annan grov gränsöverskridande brottslighet.

Sverige har fortlöpande under avtalsförhandlingarna bevakat frågan om balansen mellan å ena sidan behovet av brottsbekämpning som krävs för att skydda människors säkerhet, och å andra sidan skyddet för den enskildes personliga integritet.

Överläggningar har ägt rum i justitieutskottet och samråd har skett med EU-nämnden om de avtal mellan EU och USA respektive Australien som redan har ingåtts.

I april antog rådet en allmän inriktning till ett förslag till direktiv om behandling av flygpassageraruppgifter inom EU. Ett kompromissförslag har lämnats till Europaparlamentet. Direktivet syftar till att bekämpa allvarliga brott samt harmonisera bestämmelser om integritetsskydd m.m.

Sverige bedömde vid mötet att förslaget inte innebar en acceptabel balans mellan förslaget syfte att bekämpa brott, och den grundläggande rätten till privatliv, skydd av den personliga integriteten och dataskydd.

Sveriges grundläggande inställning till ett direktiv om användning av flygpassageraruppgifter (PNR) för brottsbekämpande ändamål är positiv under förutsättning att direktivet innebär en god balans mellan behovet av att bekämpa brott å ena sidan och den grundläggande rätten till privatliv, skydd av den personliga integriteten och dataskydd å den andra sidan.

Överläggningar har ägt rum i justitieutskottet och samråd har skett med EU-nämnden.

Inom EU har man under året utvecklat förmågan att förebygga, upptäcka och hantera terroristattacker med kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen. Med utgångspunkt i förslag från kommissionen har arbetet med att genomföra handlingsplanen på detta område påbörjats under 2010 och det har fortskridit under 2011 och 2012.

Under 2012 har kommissionen fortsatt förberedelserna för att ta fram ett förslag till en ram för administrativa åtgärder, såsom frysning av tillgångar, för att förebygga och bekämpa terrorism. Sverige har bidragit till kommissionens arbete med att ta fram en förstudie.

Under 2012 har antiterrorismsamordnare presenterat ytterligare en av sina årligen återkommande rapporter om åtgärder som vidtagits inom EU i kampen mot terrorism i enlighet med den övergripande EU-strategin från 2005. Under året har rådet (rättsliga och inrikes frågor) även antagit slutsatser vid tre tillfällen. Rådsslutsatserna har bl.a. handlat om att förbättra ansträngningarna inom EU med att förebygga terrorism, motverka dess grogrunder och bistå de som vill lämna våldsbejakande extremistiska miljöer. De har också pekat på behoven av skydd av så kallade mjuka mål mot terroristattentat samt lyft fram vikten av att dela erfarenheter och göra relevanta riskbedömningar för att förbättra skyddet för luftfarten.

I syfte att motverka olaglig tillverkning av sprängämnen och därigenom minska risken för attacker utförda av terrorister och andra kriminella antogs förordningen om saluföring och användning av sprängämnesprekursorer av rådet den 11 december.

Förordningens syfte ska uppnås dels genom att hindra att allmänheten får tillgång till vissa nyckelkemikalier, sprängämnesprekursorer, och dels genom att aktörer i distributionskedjan ska rapportera misstänkta transaktioner, försvinnanden och stölder av sprängämnesprekursorer.

Kommissionen presenterade i september 2010 ett förslag till förordning om saluföring och användning av sprängämnesprekursorer (se faktapromemoria 2010/11:FPM9). Förhandlingarna om förordningen startade i januari 2011. I april 2012 togs förordningen upp i en riktlinjedebatt i rådet för rättsliga och inrikesfrågor. Resultatet av denna debatt var enighet om vikten av att fortsätta arbetet för att nå en överenskommelse om förslaget till förordning.

Den antagna förordningen förväntas träda i kraft i februari 2013 och ska börja tillämpas 18 månader därefter.

20.1.6 Statistik om brott, trygghet och åtgärder mot brott

Kommissionens handlingsplan 2006–2010 för att utveckla jämförbar brottsstatistik ersattes i januari 2012, något försenat, av en ny handlingsplan för perioden 2011–2015 (se faktapromemoria 2011/12:FPM115). I oktober tillsatte kommissionen också en ny expertgrupp, med representanter för samtliga medlemsstater och berörda internationella organisationer, för att stödja genomförandet. Den möttes för första gången i oktober.

En av de åtgärder som ryms i handlingsplanen är en undersökning om utsatthet för brott. Kommissionens förslag till förordning om europeisk statistik om trygghet mot brott förhandlades i rådsarbetsgruppen om statistik under andra halvåret 2011 (se faktapromemoria 2010/11:FPM140). Sverige och ett par andra medlemsstater reserverade sig mot förslaget eftersom det bl.a. fanns metodologiska problem som skulle medföra bristande jämförbarhet mellan medlemsstaterna, men en kvalificerad majoritet stödde förslaget. Europaparlamentet avvisade i december kommissionens utkast till förordning och uppmanade kommissionen att dra tillbaka det och återkomma med ett nytt förslag, se vidare kapitel 18 Statistik.

20.2 Informationsutbyte för att förebygga och bekämpa brott

20.2.1 Utbyte av fordonsregisteruppgifter

Ett viktigt steg mot ett effektivare informationsutbyte är genomförandet av Prüm-rådsbeslutet, med dess möjligheter till ett effektivare utbyte

mellan medlemsstaterna av DNA-, fingeravtrycks- och fordonsregisteruppgifter. Under året godkändes Sverige för det automatiserade utbyte av fordonsregisteruppgifter med övriga medlemsstater. Godkännande för utbyte av DNA- och fingeravtrycksuppgifter planeras ske under 2013.

20.2.2 Utbyte av uppgifter ur kriminalregister

Det förbättrade utbytet av uppgifter mellan medlemsstaternas kriminalregister syftar till att varje medlemsstat ska ha information om alla de domar som har meddelats inom EU mot de egna medborgarna. Det ska också påskynda och förenkla förfarandet när uppgifter ur kriminalregister begärs i ett enskilt ärende från en annan medlemsstat. Informationen ska göras tillgänglig i mer begriplig form och via elektronisk överföring.

Den gemensamma tekniska lösningen för detta utbyte driftsattes i april 2012. De svenska författningsändringarna träder i kraft den 1 januari 2013 och Sverige kommer under 2013 efterhand att koppla upp sig mot andra medlemsstater.

20.2.3 Förhandlingar med USA om ett dataskyddsavtal

Den gränsöverskridande brottsbekämpningen förutsätter ett gränsöverskridande informationsutbyte. För att möjliggöra fortsatt utveckling av informationsutbytet är det viktigt att parterna som utbyter information kan lita på varandras regelverk när det gäller dataskydd.

För att det viktiga informationsutbytet mellan EU och USA ska kunna utvecklas anser EU:s medlemsstater att det är önskvärt med ett rättsligt bindande avtal om skydd av personuppgifter inom ramen för det brottsbekämpande informationsutbytet mellan parterna.

I slutet av 2010 antog RIF-rådet ett beslut om att inleda förhandlingar med USA och gav kommissionen mandat att genomföra förhandlingarna. Förhandlingarna har pågått under 2011 och 2012 och beslut om att ingå avtalet kommer att fattas först när ett av alla parter godkänt förhandlingsresultat finns.

20.2.4 Europeisk informationsutbytesmodell (EIXM)

Kommissionen fick i Stockholmsprogrammet uppdraget att överväga behovet av en europeisk informationsutbytesmodell. Som en del av det arbetet har kommissionen, i anslutning till arbetet med genomförandet av informationshanteringsstrategin för den inre säkerheten i EU som antogs under det svenska ordförandeskapet, genomfört en bred kartläggning av det existerande informationsutbytet. Den har legat till grund för det meddelande som presenterades i december. I meddelandet konstaterar kommissionen att informationsutbytet i allmänhet fungerar väl och att det inte finns behov av någon ny EU-lagstiftning eller några nya system på EU-nivå. Däremot konstateras att existerande instrument kan och bör genomföras bättre och att informationsutbytet borde organiseras mer konsekvent. Meddelandet och dess rekommendationer kommer att diskuteras i rådet under 2013 och ligga till grund för rådsslutsatser om

20.3 Gränsövervakning, Schengenfrågor och tull-samarbete

20.3.1 Ett europeiskt gränsövervakningssystem – EUROSUR

I december 2011 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om att inrätta ett europeiskt övervakningssystem för EU:s yttre land- och sjögränser EUROSUR (se faktapromemoria 2011/2012:FPM88). Systemet ska bygga på redan befintliga lösningar och skapa en helhetsbild av situationen av EU:s land- och sjögränser. Samordningen ska förbättras på tre nivåer – nationellt, bilateralt och multilateralt och både omfatta informationsutbyte och reaktionsförmåga. I november meddelade ordförandeskapet att det avsåg inleda diskussioner med Europaparlamentet på basis av det förordningsförslag som RIF-rådet vid det laget hade förhandlat fram.

Kommissionens förhoppning är att förordningen ska tillämpas från den 1 oktober 2013. De medlemsstater som har sydlig yttre sjögräns och östlig yttre landgräns ska ha sina nationella koordineringscenter på plats från den 1 oktober 2013. Övriga medlemsstater, däribland Sverige, ska ha sina nationella koordineringscenter på plats från den 1 oktober 2014. Regeringen har två gånger under året informerat justitiekottet om förhandlingarna.

20.3.2 Schengens informationssystem

Schengenländernas gemensamma datasystem för eftersökta personer och föremål kallas Schengens informationssystem (SIS). Det nuvarande systemet är i behov av en modernisering och utvecklingen av en andra och förbättrad generation av SIS, kallad SIS II, har fortsatt under året. SIS II beräknas driftsättas under första kvartalet 2013.

20.3.3 Byrå för förvaltning av stora it-system

Förordningen om inrättande av en ny europeisk myndighet för teknisk förvaltning av Schengens informationssystem, informationssystemet för viseringar (VIS), systemet för fingeravtryck (Eurodac) och eventuellt andra framtida gemensamma it-system inom ramen för området frihet, säkerhet och rättvisa trädde i kraft den 21 november 2011. Nu pågår uppbyggnaden av byrån som startade sitt uppdrag den 1 december 2012. Byrån har sitt säte i Tallinn, Estland.

20.3.4 Schengenförvaltning och Schengenutvärderingar

Nya och befintliga staters korrekta tillämpning av Schengenregelverket utvärderas av medlemsstaterna i Schengens utvärderingsgrupp. Sedan ett antal år har kommissionen haft ambitionen att förnya och förstärka denna utvärderingsmekanism. I september 2011 presenterades kommissionens förslag till ett nytt lagstiftningspaket om förvaltning av Schengensamarbetet (se faktapromemoria 2011/12:FPM19).

Rådet påbörjade förhandlingarna om lagförslagen under hösten 2011. I juni nådde rådet en politisk överenskommelse inför de fortsatta förhandlingarna med Europaparlamentet. Informella diskussioner mellan Europaparlamentet, kommissionen och ordförandeskapet har pågått under hela hösten med syfte att kunna komma vidare i förhandlingsarbetet. Lagförslagen kunde inte antas under året.

20.3.5 Förslag om vissa ändringar i gränskodexen

I mars 2011 presenterade kommissionen förslag till förordning om ändring av förordning (EG) nr 562/2006 gemenskapskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengen gränserna) och konventionen om tillämpning av Schengenavtalet (gränskodexen). Ändringarna syftar till att uppdatera gränskodexen och rätta till vissa felaktiga hänvisningar och rättsliga oklarheter som har upptäckts under de år som förordningen har tillämpats. Ändringsförslagen är främst av teknisk karaktär men ett fåtal nya förslag finns med, t.ex. beräkning av vistelsetid inom Schengen och giltighetstider för resedokument. Justitietskontrollen informerades om förhandlingarna i september.

20.3.6 Effektivare tullsamarbete för att bekämpa brott

EU:s tullmyndigheter har en nyckelroll vid bekämpningen av gränsöverskridande, organiserad brottslighet. Det brottsbekämpande tullsamarbetet på EU-nivå styrs främst av 2011 års rådsresolution om en strategi för tullsamarbetet, ett mer preciserat och levande strategidokument samt handlingsplaner för det praktiska genomförandet av strategin. Användandet av handlingsplaner har lett till ett förbättrat samarbete mellan EU:s tullmyndigheter och mellan tullmyndigheterna och andra behöriga myndigheter och bidragit till en effektivare bekämpning av den gränsöverskridande brottsligheten. Under året har man i rådet diskuterat ett förslag till nytt strategidokument, i syfte att anpassa strategin till förändrade omvärldsförhållanden. Förslaget antogs av RIF-rådet i december.

20.4 Straffrättsligt samarbete

20.4.1 Europeiska utredningsordern

Under 2010 presenterade Sverige tillsammans med sex andra medlemsstater ett förslag till direktiv om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området (se faktapromemoria 2009/10:FPM94).

Direktivet syftar till att förbättra det straffrättsliga samarbetet mellan rättsliga myndigheter inom EU rörande bevisinhämtning. Samarbetet idag är huvudsakligen baserat på traditionell ömsesidig rättslig hjälp. Tanken med direktivet är att skapa ett heltäckande instrument för bevisinhämtning baserat på principen om ömsesidigt erkännande, i enlighet med målsättningarna i bl.a. annat Stockholmsprogrammet.

En europeisk utredningsorder ska kunna utfärdas i syfte att hämta in bevisning som finns i en annan medlemsstat. Det kan röra sig om att hålla ett förhör, ta egendom i beslag eller att genomföra en hemlig teleavlyssning. Förslaget är i princip grundat på en skyldighet för den verkställande staten att inom en viss tidsfrist erkänna och verkställa en utredningsorder, under förutsättning att någon av direktivets vägransgrunder inte är tillämpliga.

Vid rådsmötet för rättsliga och inrikes frågor i december 2011 enades rådet om en allmän inriktning för direktivet. Förslaget har under våren behandlats i Europaparlamentet och i maj röstade det ansvariga utskottet (LIBE-utskottet) igenom en rad ändringsförslag av direktivet. Flera av ändringsförslagen avviker väsentligt från rådets överenskommelse. Förhandlingar med Europaparlamentet i syfte att nå en kompromiss inleddes i juni, men avstannade sedermera. Under november månad återupptogs förhandlingarna.

Information till justitieutskottet lämnades i samband med att förhandlingarna med Europaparlamentet inleddes i juni. Konstitutionsutskottet informerades i februari och november.

20.5 Materiell straffrätt

20.5.1 Angrepp mot informationssystem

Hösten 2010 lade kommissionen fram ett förslag till direktiv om angrepp mot informationssystem (se faktapromemoria 2010/11:FPM15). Förslaget bygger i stora delar på ett rambeslut från 2005 inom samma område.

Förslaget syftar till att skapa en mer heltäckande strafflagstiftning för att bekämpa angrepp mot informationssystem. Avsikten är även att förbättra samarbetet mellan rättsliga och andra behöriga myndigheter, inbegripet polismyndigheter och andra specialiserade brottsbekämpande organ i medlemsstaterna. Det innehåller också bestämmelser om utvidgad kriminalisering av angrepp mot informationssystem, liksom av anstiftan, medhjälp och försök. Vidare föreslås skärpta lägsta maximistraff och utvidgade regler om försvårande omständigheter. I övrigt innehåller initiativet regler om ansvar och sanktioner för juridiska personer, utvidgad jurisdiktion, utbyte av uppgifter samt statistik.

Under 2011 nåddes enighet i RIF-rådet om en allmän inriktning för hela förslaget. Under våren ägde trilogförhandlingar med Europaparlamentet rum i syfte att nå en förstaläsningsöverenskommelse. Rådet och Europaparlamentet enades under sommaren också om ett kompromisspaket kring förslaget och nu återstår ett formellt antagande.

20.5.2 Frysning och förverkande av vinning av brott

Under våren lade kommissionen fram ett förslag till direktiv om frysning och förverkande av brott inom EU (se faktagromemoria 2011/12:FPM132). Förslaget bygger vidare på två rambeslut från 2001 och 2005 inom samma område och syftar till att stärka medlemsstaternas system för frysning och förverkande av tillgångar som härrör från brottslig verksamhet. Med frysning – ett begrepp som vanligen inte används i svensk lagtext – menas att egendom tillfälligt tas om hand eller görs omöjlig att disponera i avvaktan på ett beslut om förverkande. I förslaget finns bestämmelser om bl.a. förverkande utan samband med fällande dom, förverkande hos tredje man, utökade möjligheter till förverkande och frysning av egendom för framtida förverkande. Det innehåller även regler om hantering av fryst egendom och krav på effektiv verkställighet av förverkandebeslut samt vissa skyldigheter att föra statistik.

Direktivförslaget förhandlades under året på rådsarbetsgruppsnivå. Regeringen informerade justitieutskottet och höll samråd med EU-nämnden om förslaget i april, oktober och november. Vid rådet för rättsliga och inrikes frågor i december nåddes enighet om en allmän inriktning om förslaget som därmed utgör grund för fortsatta förhandlingar med Europaparlamentet. Sverige har i förhandlingarna verkat aktivt för att förverkande av vinning av brott ska vara ett effektivt verktyg i kampen mot allvarlig brottslighet, men har samtidigt också värnat att förslaget lever upp till högt ställda rättssäkerhetskrav.

20.5.3 Skydd av EU:s finansiella intressen genom straffrättsliga bestämmelser

Kommissionen presenterade under sommaren ett förslag till direktiv om skydd av EU:s finansiella intressen genom straffrättsliga bestämmelser (se faktagromemoria 2011/12:FPM181). Förslaget syftar till att förebygga och bekämpa bedrägerier och annan bedrägerirelaterad brottslighet som riktar sig mot unionens finansiella intressen. Förslaget ska ersätta 1995 års bedrägerikonvention och dess tre protokoll.

Förslaget innehåller regler om brottsdefinitioner avseende bedrägerier och bedrägerirelaterad brottslighet som riktar sig mot EU:s finansiella intressen. Det gäller förutom bedrägeri, oredlighet vid offentlig upphandling eller vid bidragsförfarande, penningtvätt, korruption och förskingring, när dessa brott riktar sig mot EU:s finansiella intressen. Vidare innehåller förslaget minimiregler om påföljdsnivåer vid allvarigare brott enligt direktivet samt regler om jurisdiktion och preskription. Förhandlingar om direktivförslaget inleddes under hösten.

20.5.4 Straffrätt enligt artikel 83.2 EUF-fördraget

Kommissionen lade under hösten 2011 fram det första förslaget om straffrätt enligt den rättsliga grunden i artikel 83.2 EUF-fördraget. Enligt den bestämmelsen får minimiregler för fastställande av brottsrekvisit och påföljder antas på ett harmoniserat område, om det är nödvändigt för att

20.5.5 **Processuella rättigheter för misstänkta och tilltalade personer**

I juli 2010 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om rätten till information i straffrättsliga förfaranden (se faktapromemoria 2009/10:FPM117). Direktivet antogs av rådet den 26 april. Enligt direktivet ska den som är misstänkt eller tilltalad för brott ha rätt till information om sina rättigheter och om brottsanklagelsen. Den som frihetsberövats ska få skriftlig information i form av ett rättighetsblad (letter of rights). Dessutom ska den misstänkte eller dennes försvarare ha rätt till att ta del av material i ärendet i viss utsträckning. Regeringen har under året informerat justitieutskottet i frågan.

I juni 2011 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om rätt till tillgång till försvarare i straffrättsliga förfaranden och rätt att kommunicera vid frihetsberövande (se faktapromemoria 2010/11:FPM126). Förslaget behandlar rätten för misstänkta och tilltalade samt personer som är eftersökta i enlighet med en europeisk arresteringsorder att få tillgång till försvarare i straffrättsliga förfaranden mot dem. Vidare innehåller det regler om rätten för misstänkta och tilltalade som berövats sin frihet att kommunicera med en tredje person, som en anhörig. Rådet nådde i juni enighet om en allmän inriktning om förslaget. Förhandlingar med Europaparlamentet har pågått under hösten. Regeringen har under året informerat justitieutskottet och haft samråd med EU-nämnden i frågan.

20.5.6 **Brottsoffers rättigheter**

I maj 2011 beslutade kommissionen om ett åtgärds paket för att stärka brottsoffers rättigheter inom EU. Förslaget till direktiv om fastställande av miniminormer för brottsoffers rättigheter m.m. ingick som en av tre delar i åtgärds paketet (se faktapromemoria 2010/11:FPM124). Direktivet syftar till att bl.a. säkerställa att brottsoffer får lämplig information, lämpligt stöd och skydd och kan medverka i straffrättsliga förfaranden.

Vid rådets möte i december 2011 nåddes en allmän riktlinje om direktivet. Behandling av förslaget pågick parallellt i Europaparlamentet (LIBE-/FEMM- och JURI-utskottet). Röstning om ändringsförslagen i behöriga utskott ägde rum i slutet av mars, varterfter trilogförhandlingar inleddes. Vid en omröstning i plenum den 12 september antog Europaparlamentet direktivtexten. Antagandet i rådet ägde rum den 4 oktober. Direktivet ska vara genomfört i nationell rätt senast den 15 november 2015.

Regeringen har under våren informerat och haft överläggning med justitieutskottet och samråd med EU-nämnden i frågan.

21 Asyl, invandring, visering och annan politik som rör rörlighet för personer

EU har som mål att skapa en gemensam politik för invandring vilket också stärker unionens konkurrenskraft. Inrättandet av ett gemensamt asylförfarande och en enhetlig status för dem som beviljas skydd är en viktig del av arbetet mot ett gemensamt asylsystem inom EU. Sverige verkar för att genom ett fördjupat europeiskt samarbete säkerställa en långsiktigt hållbar migrationspolitik som värnar asylrätten och som, inom ramen för den reglerade invandringen, underlättar rörlighet över gränser, främjar en behovsstyrd arbetskraftsinvandring och tillvaratar och beaktar migrationens positiva effekter för utvecklingsländer.

21.1 Skapandet av ett gemensamt europeiskt asylsystem

Viktiga framsteg har gjorts i lagstiftningsarbetet för att nå målsättningen om ett gemensamt europeiskt asylsystem 2012. Syftet är bl.a. att uppnå ett mer likvärdigt skydd i hela EU och att säkerställa ökad solidaritet mellan EU:s medlemsstater.

Under året har förhandlingar inletts mellan rådet och Europaparlamentet om kommissionens förslag till ändringar i Eurodacförordningen, Dublinförordningen, asylprocedurdirektivet och mottagandedirektivet. Regeringen har verkat för att förhandlingarna om dessa rättsakter ska gå framåt. Vad gäller mottagandedirektivet och Dublinförordningen har rådet och Europaparlamentet nått en politisk överenskommelse.

Kommissionen presenterade i maj ett nytt förslag för Eurodacförordningen som omfattar brottsbekämpande myndigheters åtkomst till databasen Eurodac. Regeringen har bl.a. lyft fram vikten av att ändringarna i förordningen garanterar ett starkt skydd för personuppgifter och respekt för den personliga integriteten, se faktapromemoria 2011/12:FPM163). I mars antog rådet rådsslutsatser för verklig solidaritet med medlemsstater som är utsatta för särskilda påfrestningar på grund av blandade migrationsströmmar. Regeringen har uttryckt stöd för det fortsatta arbetet att med en bred ansats lösa frågan om solidaritet. Regeringen har framfört att det fortsatta arbetet med de kvarvarande lagstiftningsförslagen inom det gemensamma europeiska asylsystemet är viktigt för en ökad solidaritet inom EU.

Rådet och Europaparlamentet kom i mars överens om ett gemensamt vidarebosättningsprogram för EU genom en ändring i Europeiska flyktingfonden som innebär att särskilda gemensamma prioriteringar har fastställts för 2013.

Det europeiska stödkontoret för asylfrågor, som inrättades 2011, har under året fortsatt att fokusera sin verksamhet främst på genomförandet av den nationella handlingsplanen för asylreform och migrationshantering i Grekland. Regeringen har framhållit vikten av att medlemsstaterna fortsätter att stärka det praktiska samarbetet, främst inom ramen

för stödkontorets verksamhet, för att förbättra tillämpningen av den gemensamma lagstiftningen. Skr. 2012/13:80

Överläggningar och samråd med riksdagen har ägt rum inför RIF-rådet i mars, april, juni, oktober samt i december.

21.2 Skapandet av ett europeiskt system för laglig invandring

Som ett led i skapandet av en gemensam politik för laglig migration har kommissionen aviserat fem direktiv av vilka fyra hittills har presenterats och två antagits:

1. ramdirektiv om ett enda ansökningsförfarande för ett kombinerat uppehålls- och arbetstillstånd samt en gemensam uppsättning rättigheter,
2. direktiv för högkvalificerad arbetskraft,
3. direktiv för säsongsanställning,
4. direktiv för företagsinternt förflyttad personal, och
5. direktiv för avlönade praktikanter (ännu inte presenterat).

Förslaget till direktiv om ett enda ansökningsförfarande för ett kombinerat uppehålls- och arbetstillstånd samt en gemensam uppsättning rättigheter för arbetstagare från tredjeland, det så kallade ramdirektivet, antogs i december 2011.

Direktivet innebär att en ansökan om att vistas och arbeta på en medlemsstats territorium ska avgöras i ett enda ansökningsförfarande som resulterar i ett kombinerat tillstånd som ger rätt till både vistelse och arbete.

Direktivet innebär också att tredjelandsmedborgare som omfattas av direktivet ska åtnjuta likabehandling med medlemsstatens egna medborgare när det gäller t.ex. sociala och ekonomiska rättigheter. Direktivet ska vara genomfört senast den 25 december 2013.

Förslaget till direktiv om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning, det så kallade blåkortsdirektivet, antogs den 25 maj 2009.

Direktivet syftar till att förbättra EU:s förmåga att attrahera högkvalificerad arbetskraft till unionen för att främja dess konkurrenskraft och ekonomiska tillväxt. Förmånliga villkor för familjeåterförening och för att komma i fråga för ställning som varaktigt bosatt i unionen ska gälla för den som beviljas ett s.k. EU-blåkort. I departementspromemorian Genomförande av blåkortsdirektivet (Ds 2012:28) ges förslag till hur direktivet kan genomföras i svensk rätt.

Förslaget till direktiv om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning, det så kallade säsongsanställningsdirektivet, innebär ett särskilt förfarande för inresa och vistelse i EU för säsongarbetare. Förslaget presenterades i juli 2010 och direktivet förväntas antas under 2013. Direktivförslaget innehåller bestämmelser om att säsongarbetare ska garanteras vissa arbets- och anställningsvillkor samt bestämmelser om likabehandling vad gäller vissa sociala och ekonomiska rättigheter.

Förslaget till direktiv om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal, det så kallade ICT-direktivet, syftar till att underlätta företagsintern förflyttning av kompetens både till och inom EU.

Förslaget presenterades i juli 2010 och förväntas antas under 2013. Förslaget innehåller villkor för inresa och vistelse i EU för företagsinternt förflyttade personer liksom bestämmelser om arbets- och anställningsvillkor, likabehandling avseende vissa sociala och ekonomiska rättigheter samt möjlighet för familjemedlemmar att flytta med.

21.3 Viseringspolitik

Viseringsinformationssystemet

Utrullningen av viseringsinformationssystemet (VIS) fortsatte under året. VIS togs i bruk den 11 oktober 2011 och systemet ska användas av samtliga länder som är medlemmar i Schengensamarbetet. Med VIS kommer alla viseringsansökningar att samlas i en central databas för att säkerställa identifieringen av den som söker visering. Biometri (fingeravtryck och foto) ska lämnas vid varje förstagångsansökan om visering.

Det första införandet av VIS-systemet gjordes i Nordafrika och under 2012 har införandet fortsatt i Mellanöstern, Gulfstaterna, Iran och Afghanistan.

Ändring i viseringsförordningen

Den 24 maj 2011 antog kommissionen ett förslag om att ändra i viseringsförordningen så att det under vissa omständigheter (nödsituationer, exempelvis vid plötslig och hög inströmning av ogrundade asylsökande från ett viseringsfritt land) ska vara möjligt att tillfälligt återinföra viseringstvånget, en så kallad suspenderingsmekanism, samt en mekanism för att hantera situationer då det brister i ömsesidigheten när det gäller viseringskraven från ett enskilt tredjeland, en så kallad reciprocitetsmekanism. Förslaget om en suspenderingsmekanism lades mot bakgrund av den ökade inströmningen av ogrundade asylansökningar från personer från Serbien och Makedonien efter att viseringsfrihet införts för dessa länder.

Förslaget förhandlades under sommaren och hösten 2011. Under våren antog rådet en gemensam position om förslaget, som även ska godkännas av Europaparlamentet innan det träder i kraft. Förhandlingar har förts med Europaparlamentet under våren och hösten, någon överenskommelse har dock inte nåtts under året.

Viseringsförenklingsavtal

Ett viseringsförenklingsavtal innebär fördelar för medborgarna i samband med utfärdande av Schengenviseringar (korttidsviseringar) i det land

med vilket avtalet ingåtts. Förutom de förenklade rutinerna, bl.a. i form av kortare handläggningstider och lägre krav på dokumentation, är viseringsavgiften ofta också betydligt lägre (35 euro i stället för 60 euro). För vissa personkategorier är avgiften helt borttagen.

Viseringsförenklingsavtalen är uttryck för en politisk vilja inom EU att öka samarbetet och utbytet mellan EU och tredjeländer.

Det första viseringsförenklingsavtalet ingicks med Ryssland och trädde i kraft 2007. Därefter har avtal ingåtts också med Ukraina och Moldavien samt länderna på västra Balkan (Albanien, Bosnien och Hercegovina, Makedonien, Montenegro och Serbien).

Omförhandlingar av viseringsförenklingsavtalen med Ryssland, Ukraina och Moldavien inleddes under våren 2011. Anledningen till omförhandlingarna var viseringskodexens ikraftträdande och önskan att i vissa delar harmonisera avtalen med kodexen samt att införa ytterligare förenklingar och förbättringar av avtalen.

Avtalen med Ukraina och Moldavien är färdigförhandlade och undertecknades i juli. Avtalet med Ryssland har ännu inte undertecknats.

Under hösten 2008 beviljades kommissionen mandat att förhandla fram ett viseringsförenklingsavtal med Georgien. Avtalet undertecknades i juni 2010 och trädde i kraft den 1 mars 2011.

Under våren 2009 beviljades kommissionen mandat att förhandla fram ett viseringsförenklingsavtal med Kap Verde och förhandlingarna avslutades under hösten. Avtalet paraferades den 26 oktober och väntas träda ikraft under våren 2013.

Under hösten 2010 presenterade kommissionen också förslag till förhandlingsmandat för ett viseringsförenklingsavtal med Vitryssland, förhandlingar har dock ännu inte inletts.

Hösten 2011 presenterade kommissionen även förslag till förhandlingsmandat för viseringsförenklingsavtal med Armenien och Azerbajdzjan. Dessa förhandlingar inleddes under våren och har fortlöpt parallellt under året. Förhandlingarna med Armenien slutfördes under hösten och avtalet undertecknades den 17 december.

Viseringsfrihet

I rådets förordning (EG) 539/2001 regleras vilka medborgare från tredjeländ som är viseringsfria respektive inte viseringsfria vid inresa i Schengenområdet. Förordningen revideras regelbundet.

Under 2009 beslutades att medborgare i Makedonien, Montenegro och Serbien som reser med biometriska pass från och med den 19 december 2009 kan resa viseringsfritt till Schengen. Under hösten 2010 beslutades att lyfta viseringskravet också för medborgare i Albanien och Bosnien och Hercegovina som reser med biometriska pass. Viseringsfriheten för dessa började gälla från och med den 14 december 2010.

Inom ramen för uppdateringen av förordning 539/2001 beslutades i januari 2011 att viseringskravet för taiwanesiska medborgare skulle lyftas. Under 2010 avslutades förhandlingarna om ett ömsesidigt viseringsfrihetsavtal mellan EU och Brasilien. Avtalet trädde i kraft i oktober, efter ratificering av Brasiliens parlament.

Återtagandeavtal

Rådet har sedan 2000 gett kommissionen mandat att förhandla om återtagandeavtal med ett antal länder utanför EU. Avtalen reglerar villkor och procedurer för återtagande av egna medborgare, medborgare i tredjeland samt statslösa liksom transitering. Avtal har hittills trätt i kraft med Albanien, Bosnien och Hercegovina, Makedonien, Georgien, Hongkong, Macao, Moldavien, Montenegro, Ryssland, Serbien, Sri Lanka, Ukraina och Pakistan.

Under 2012 har rådet beslutat om undertecknande och ingående av återtagandeavtal med Kap Verde och Armenien. I juni paraferades även återtagandeavtalet med Turkiet, i anslutning till att RIF-rådet antog slutsatser om samarbete mellan EU och Turkiet på det rättsliga och inrikes området.

Förhandlingsmandat har sedan tidigare även beslutats avseende Algeriet, Azerbajdzjan, Kina, Marocko och Vitryssland men förhandlingarna har inte avslutats.

Sverige stöder ingående av återtagandeavtal mellan EU och tredje-länder. Det finns ett värde i att medlemsländerna nära samverkar i återtagande-frågor och avtalen kan bidra till att avlägsnandebeslut verkställs på ett effektivt och humant sätt.

Åtgärder mot olaglig invandring

I april godkände rådet en handlingsplan mot olaglig invandring (EU:s åtgärder rörande migrationstrycket – Ett strategiskt svar). Handlingsplanen utgör en redovisning och inventering av konkreta åtgärder för att motverka olaglig invandring till EU. Handlingsplanen ska uppdateras under varje ordförandeskap i syfte att bl.a. beakta de framsteg som uppnås i genomförandet av de konkreta åtgärder som redovisas i handlingsplanen.

Sverige stöder handlingsplanen som utgör en tydlig redovisning och inventering av åtgärder som är relevanta i syfte att motverka olaglig invandring. Den bidrar därmed till att skapa en god överblick över samtliga de åtgärder som är aktuella på området.

21.5 Migration i de yttre förbindelserna

I takt med en ökad globalisering har migrationsfrågorna blivit en alltmer integrerad del av EU:s yttre förbindelser. Nära och fördjupat samarbete med tredjeländer och med internationella organisationer är en förutsättning för att kunna omsätta politiska prioriteringar i konkreta handlingar. Det handlar om ett brett angreppssätt, EU-intern solidaritet, balans och partnerskap. I detta arbete verkar Sverige bl.a. för att det ska ges ökade möjligheter för rörlighet och kapacitetsuppbyggnad i partnerländerna.

Kommissionen presenterade ett meddelande om den övergripande strategin för migration och rörlighet den 18 november 2011 (KOM (2011) 743) och därefter antog RIF-rådet slutsatser den 29 maj. Genom råds slutsatserna bekräftas och vidareutvecklas strategin som det övergripande ramverket för EU:s relationer med tredjeland och strategin görs mer heltäckande både geografiskt och tematiskt. Tematiskt inkluderar nu strategin även internationellt skydd och den externa dimensionen av asyl. Även rörlighetsfrågan lyfts fram.

Sverige har fortsatt att bidra till genomförandet av den övergripande strategin, inte minst genom deltagande i partnerskapen för rörlighet med Moldavien, Georgien och Armenien samt inför det planerade partnerskapet för rörlighet med Tunisien.

21.5.2 Regionala och bilaterala samarbetsprocesser

Utöver nedan uppräknade samarbetsprocesser har Sverige under året deltagit i de dialoger som finns på migrationsområdet med USA, Ryssland, Indien, Nordafrika, Latinamerika och Karibien samt med AVS (Afrika, Västindien och Stillahavsregionen).

21.5.3 Prag-processen

Prag-processen är det huvudsakliga operativa ramverket för genomförandet av den övergripande strategin för migration och rörlighet i den östliga dimensionen. Sverige har deltagit i samtliga möten och aktiviteter under året. Som en del av den handlingsplan för 2012–2016 som antogs 2011 har fyra pilotprojekt initierats. Sverige (Migrationsverket) och Tyskland leder, i samarbete med UNHCR och Europeiska stödkontoret för asylfrågor, ett projekt på området för asyl och internationellt skydd. Projektet syftar till att utbilda handläggare och beslutsfattare i länderna inom det Östliga partnerskapet samt Turkiet genom utbildningsprogrammet European Asylum Curriculum (EAC).

21.5.4 EU-Afrikas strategiska partnerskap på migrationsområdet Migration, Mobility, Employment (MME)

MME-partnerskapet omfattar hela den afrikanska kontinenten. Sverige anser att MME ska vara det huvudsakliga ramverket för genomförandet av den övergripande strategin för migration och rörlighet i den sydliga dimensionen. Svenskt engagemang i processen är i huvudsak inriktat på Östafrika/Afrikas horn. Under året har två regionala seminarier rörande migranternas rättigheter och internationellt skydd genomförts.

21.5.5 Migration och utveckling

Ett viktigt inslag i det utrikespolitiska arbetet på migrationsområdet är integreringen av migrationspolitiken i den europeiska utvecklingspolitiken, där migrationens positiva effekter ges en central betydelse. Kopplingen mellan migration och utveckling kommer även fortsättningsvis vara en viktig del av både EU:s utvecklingspolitik och EU:s migrationspolitik, och arbetet konkretiseras inom ramen för genomförandet av den övergripande strategin för migration och rörlighet.

21.5.6 Östliga partnerskapets panel för asyl och migration

Ett beslut om att inrätta en ny panel för asyl och migrationsfrågor inom Östliga partnerskapet fattades vid partnerskapstoppmötet i Warszawa i september 2011. Söderköpingsprocessen har integrerats i Panelen, som hade sitt första möte i Stockholm i december 2011. Under 2011 organiserades flera panelmöten, med fokus på bl.a. landinformation i asylprocessen och cirkulär migration. Migrationsverket ansvarar för samordningsfunktionen inom Panelen. Partnerländerna i det östliga partnerskapet är Moldavien, Ukraina, Vitryssland, Azerbajdzjan, Armenien och Georgien.

21.5.7 Budapestprocessen

Inom ramen för Budapestprocessen deltar Sverige, genom Migrationsverket, i arbetsgruppen för Sidenvägsregionen. Under året har arbetet syftat till att upprätta kontakter och samla in information för att på sikt få till stånd en långsiktig migrationsdialog med partnerländerna som i huvudsak är Iran, Irak, Afghanistan och Pakistan. Parallellt med detta arbete planeras en ministerkonferens under 2013 med fokus på Sidenvägsregionen.

21.6 Integration av tredjelandsmedborgare

21.6.1 Utveckling av EU-samarbetet på det integrationspolitiska området

Den rättsliga grunden för EU-samarbetet på integrationsområdet ger Europaparlamentet och rådet möjlighet att föreskriva åtgärder för att stimulera och stödja medlemsstaternas verksamhet för att främja integrationen av tredjelandsmedborgare. Dessa åtgärder får dock inte omfatta någon harmonisering av medlemsstaternas lagar. EU-samarbetet sker främst genom kunskaps- och erfarenhetsutbyte i syfte att bidra till en mer effektiv integrationspolitik i medlemsstaterna. I juli 2011 presenterade kommissionen sitt meddelande En Europeisk agenda för integration av tredjelandsmedborgare (se faktopromemoria 2010/11:FPM146).

Under 2012 har arbetet fokuserat på fortsatt utveckling av ett system för datainsamling och analys baserat på de gemensamma indikatorerna

för uppföljning av integration, samt vidareutveckla de europeiska referensramar som ska ge praktiskt stöd till medlemsstaternas integrationsarbete. Både det danska och cypriotiska ordförandeskapet har anordnat konferenser på europeisk nivå om relevanta integrationsfrågor.

Skr. 2012/13:80

21.6.2 Integrationsfonden

Europeiska integrationsfonden ingår i EU:s ramprogram för solidaritet och hantering av migrationsströmmar, det så kallade SOLID-programmet. Europeiska integrationsfondens fleråriga program sträcker sig från 2007 till 2013, och i Sverige förvaltas fonden av Svenska ESF-rådet som årligen disponerar ca 25 miljoner kronor i projektmedel. Integrationsfonden ska stödja projekt som förbättrar systemen för mottagning och integration av tredjelandsmedborgare i Sverige.

Målgruppen är nyanlända tredjelandsmedborgare som får uppehållstillstånd som anhöriginvandrare och arbetskraftsinvandrare samt på grund av så kallade humanitära/synnerliga skäl, ömmande omständigheter. Ett centralt mål är att bidra till att EU:s elva gemensamma grundprinciper för integration introduceras, vidareutvecklas och tillämpas i Sverige. Prioriterade områden 2012 har varit:

- genomförande av åtgärder för att praktiskt tillämpa de gemensamma grundprinciperna för integration,
- utveckling av indikatorer och utvärderingsmetoder, och
- utbyte av information och erfarenheter av integration mellan medlemsstater.

Ansökningar prövas löpande. För tillfället bedrivs ca 40 projekt med finansiering av europeiska integrationsfonden.

22 Grundläggande rättigheter och medborgarskap

De pågående förhandlingarna om EU:s anslutning till Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna är av högsta prioritet och Sveriges målsättning är att anslutningen ska komma till stånd så snart som möjligt. Den kommer dels att ge ett överskådligt och enhetligt skydd för de grundläggande fri- och rättigheterna i medlemsstaterna och i EU, dels garantera att EU:s verksamhet ställs under extern kontroll.

22.1 EU:s anslutning till Europakonventionen

I och med Lissabonfördragets ikraftträdande finns en skyldighet för EU att ansluta sig till den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen).

Sveriges övergripande målsättning har sedan länge varit – och är fortfarande – att anslutningen till Europakonventionen ska komma till stånd så snart som möjligt och att anslutningen ska bidra till att stärka både den enskildes och Europakonventionens ställning.

Förhandlingarna mellan EU och Europarådet, som inleddes i juli 2010, fördes inledningsvis i Strasbourg inom ramen för en informell arbetsgrupp under Europarådets styrkommitté för mänskliga rättigheter. På grund av oenighet kring flera frågor i avtalet avbröts dock dessa förhandlingar under hösten 2011. EU:s medlemsstater återupptog i stället sina interna förhandlingar i rådsarbetsgruppen i Bryssel och detta resulterade under senkvåren 2012 i en reviderad EU-position. Förhandlingarna med Europarådet har därefter återupptagits och tre möten har hållits under sommaren och hösten 2012. Parallellt har arbetsgruppen i Bryssel diskuterat de EU-interna regler som ska komplettera anslutningsavtalet. Diskussionerna såväl mellan EU och Europarådet som internt inom EU förväntas fortsätta under 2013.

Samråd angående förhandlingsarbetet har ägt rum i EU-nämnden i april och december.

22.2 Reformen av EU:s dataskyddsreglering

I januari 2012 lade kommissionen fram förslag till en omfattande reform av EU:s dataskyddsreglering. Kommissionens förslag innebär att en allmän dataskyddsförordning (se faktapromemoria 2011/12:FPM117) ska ersätta det s.k. dataskyddsdirektivet (direktiv 95/46/EG) som genomförts i svensk rätt genom personuppgiftslagen (1998:204). I reformpaketet ingår också ett förslag till dataskyddsdirektiv för det brottsbekämpande området (se faktapromemoria 2011/12:FPM119) som ska ersätta dataskyddsrambeslutet från 2008 (rambeslut 2008/977/RIF).

Det huvudsakliga syftet med kommissionens förslag till allmän dataskyddsförordning är att ytterligare harmonisera och effektivisera skyddet av personuppgifter för att förbättra den inre marknadens funktion och öka enskildas kontroll över sina personuppgifter. Förslaget till direktiv för det brottsbekämpande området syftar till att säkerställa ett effektivt informationsutbyte inom ramen för det brottsbekämpande samarbetet till skydd för medborgarna. Detta förutsätter ett stort förtroende för andra medlemsstaternas informationshantering både vad gäller dataskydd och informationssäkerhet.

Det är av yttersta vikt att EU:s nya dataskyddsregelverk inte kommer i konflikt med grundlagsregleringen om offentlighetsprincipen och tryck- och yttrandefriheten. Vidare anser regeringen att möjligheten för kommissionen att meddela s.k. delegerade akter måste begränsas i såväl förordningen som direktivet.

När det gäller förslaget till förordning välkomnar regeringen en modernisering av EU:s allmänna dataskyddsregelverk mot bakgrund av den tekniska utveckling som skett under de senaste decennierna. Det är dock angeläget att EU-regleringen även i fortsättningen ger utrymme för sådan särreglering i förhållande till personuppgiftslagen som finns i de svenska registerförfattningarna. Av bl.a. denna anledning anser rege-

ringen att det är att föredra om förslaget ges formen av ett direktiv och inte en förordning. Den nya regleringen måste innebära en lämplig avvägning mellan skyddet för enskildas personliga integritet och de berättigade behov av att behandla personuppgifter som finns inom både den privata och den offentliga sektorn. Nya administrativa bördor bör inte införas om det inte är nödvändigt för att skydda enskildas personliga integritet och kraven står i rimlig proportion till integritetsintresset. Regeringen verkar också för att det i förordningen ska införas en förenklad reglering för vardaglig behandling av personuppgifter, t.ex. i löpande text, ljud och bild.

Regeringen anser att direktivförslaget för det brottsbekämpande området inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen när det gäller tillämpningen på renodlat nationell personuppgiftsbehandling som inte omfattas av rambeslutets tillämpningsområde. Den EU-rättsliga dataskyddsregleringen får inte medföra att de brottsbekämpande myndigheternas möjligheter att bedriva en effektiv verksamhet med hjälp av modern teknik försvåras. Det måste alltså finnas ett tillräckligt utrymme för att på nationell nivå ha den reglering som krävs bl.a. mot bakgrund av grundläggande principer i brottmålsförfarandet liksom medlemsstaternas vitt skilda lagstiftning och organisation när det gäller brottsbekämpning.

Förslagen har under året förhandlats i rådsstrukturen. Förhandlingarna kommer att fortsätta under 2013.

Regeringen lämnade information till och hade överläggningar med konstitutionsutskottet om förordningsförslaget i februari, mars och november. Samråd ägde rum i EU-nämnden i oktober och november. Information om direktivförslaget lämnades till justitieutskottet i februari, mars och november samt i EU-nämnden i oktober och november.

22.3 Grundläggande rättigheter

22.3.1 EU:s byrå för grundläggande rättigheter

Under det danska ordförandeskapet godkände medlemsstaterna ett nytt ramprogram för EU:s byrå för grundläggande rättigheter för 2013-2017 och beslutade att översända programmet till Europaparlamentet för godkännande. Nya temaområden är integration av romer och rättsligt samarbete utom i brottmål. Rådet kom därutöver överens om att se över inkludering av temaområdet polisiärt och straffrättsligt samarbete när utvärderingen av byrån är klar. En utvärdering av byrån ska enligt förordningen ske efter det att byrån varit verksam i 5 år. Därefter har ett medlemsland påtalat att de inte fått parlamentariskt stöd för ramprogrammet slutliga antagande, vilket innebär att ramprogrammet inte kan antas innan årsskiftet. För att lösa den uppkomna situationen har cypriotiska ordförandeskapet lämnat förslag på åtgärd. Det innebär att rådet har antagit rådslutsatser som ger ordförande möjlighet att begära att byrån för grundläggande rättigheter ska fortsätta arbeta utifrån sitt årliga program för 2013.

EU:s byrå för grundläggande rättigheter blev operativ 2007. Byråns sammansättning, mål, uppgifter, m.m. regleras i rådets förordning (EG) nr 168/2007. Byråns mål är att ge unionens och medlemsstaternas

berörda institutioner och organ stöd och sakkunskap i frågor om grundläggande rättigheter i samband med genomförandet av unionslagstiftningen. Byrån ska genomföra sina uppgifter inom de temaområden som fastslås i ett 5-årigt ramprogram. Samråd med riksdagen ägde rum i juni.

22.3.2 EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna

EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna blev i och med Lissabonfördragets ikraftträdande juridiskt bindande. Den ska alltså respekteras och tillämpas av alla EU:s organ, i all EU:s verksamhet, och av medlemsstaterna när de tillämpar EU-rätt. Kommissionen antog i oktober en strategi för EU:s konkreta tillämpning av stadgan av vilket framgår att kommissionen årligen ska ta fram rapporter om tillämpning av stadgan. Kommissionen presenterade den 16 april sin andra rapport.

Rådet har i rådslutsatser från den 23 maj 2011 angivit att det årligen ska ske ett meningsutbyte med kommissionen om tillämpningen av stadgan. Under det danska ordförandeskapet antogs därför rådslutsatser om implementering av stadgan. Av dessa framgår att det är viktigt att alla EU:s institutioner och medlemsstaterna följer stadgan, inte minst mot bakgrund av den ekonomiska krisen. Vidare framgår att det behövs mer information om stadgan och en dialog både på nationell och på EU-nivå. Kommunikationen till allmänheten när stadgan är tillämplig, bör bli bättre. Samråd med riksdagen ägde rum i juni.

23 Finansieringsprogram för rättsliga och inrikes frågor

Finansieringsprogram för rättsliga och inrikes frågor består av Asyl- och migrationsfonden, Fonden för inre säkerhet, programmet Rättsliga frågor och programmet Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap. Ett gemensamt agerande inom området rättsliga och inrikes frågor har ett tydligt europeiskt mervärde. Det gäller främst genom lagstiftning och samarbete, men gemensam finansiering kan i vissa fall också bidra till att vidareutveckla gemensamma prioriteringar.

Kommissionen presenterade den 15 november 2011 förslag om att inrätta fyra finansieringsprogram på det rättsliga och inrikes området inom ramen för EU:s fleråriga budgetram för perioden 2014–2020. Under året har de fyra finansieringsprogrammen förhandlats i rådet och Europaparlamentet. I juni enades rådet om en partiell allmän inriktning om programmen för Rättsliga frågor samt för Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap. I december nåddes en partiell allmän inriktning för Asyl- och migrationsfonden och Fonden för inre säkerhet. Beslut fattas enligt det ordinarie beslutsförfarandet där Europaparlamentet är medbeslutande. Dessa fattas sannolikt under första halvåret 2013.

Sveriges övergripande målsättning i förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram för perioden 2014–2020 är dels en modernisering av utgiftsstrukturen som uppnås genom omprioriteringar, dels en oförändrad svensk bruttoavgift. Inom ramen för en oförändrad total utgiftsnivå vill Sverige lägga ett ökat relativt fokus på utgifter inom området rättsliga och inrikes frågor.

En överläggning om Asyl- och migrationsfonden genomfördes i socialförsäkringsutskottet i januari. Riksdagens justitieutskott informerades i maj om alla finansieringsprogram och i juni specifikt om programmen för Rättsliga frågor och Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap. Samråd skedde med EU-nämnden om samma program i juni.

23.1 Asyl- och migrationsfonden

Det övergripande syftet med Asyl- och migrationsfonden är att bidra till en effektivare hantering av migrationsströmmar inom EU – i enlighet med EU:s gemensamma asyl- och migrationspolitik. Förslaget syftar även till att förenkla administration och förvaltning av fonden samt att främja ett effektivare och mer resultatinkänt genomförande.

Fonden föreslås bli reglerad av två förordningar, dels förordningen om inrättandet av Asyl- och migrationsfonden (KOM(2011) 751), dels genom en horisontell förordning som fastställer administrativa regler för programplanering, förvaltning och kontroll, räkenskapsavslutning, rapportering och utvärdering (KOM(2011) 752).

Den föreslagna fonden är en sammanslagning av den nuvarande Flyktingfonden, Återvändandefonden samt Integrationsfonden. Kommissionen föreslår ökad tillämpning av delad förvaltning i fonden, dvs. att genomförandeuppgifter delegeras till medlemsstaterna.

23.2 Fonden för inre säkerhet

Fonden för inre säkerhet är uppdelad i två instrument, ett för ekonomiskt stöd för yttre gränser och viseringar (KOM(2011) 750) och ett för ekonomiskt stöd för polissamarbete, förebyggande och bekämpande av brottslighet samt krishantering (KOM(2011) 753). På grund av det breda spektrumet av strategiska mål i Fonden för inre säkerhet består den rättsliga grunden av olika fördragsbestämmelser, och kommissionen anser det därför inte rättsligt möjligt att inrätta fonden som ett enda finansieringsprogram. Administrativa regler för programplanering, förvaltning och kontroll, räkenskapsavslutning, rapportering och utvärdering föreslås bli reglerad genom en horisontell förordning (KOM(2011) 752).

23.2.1 Instrument för ekonomiskt stöd för yttre gränser och viseringar

Det övergripande syftet med gräns- och viseringsinstrumentet är att stödja en gemensam viseringspolitik och därigenom underlätta lagligt resande, säkra lika behandling av tredjelandsmedborgare samt hantera

irreguljär migration. Därtill ska instrumentet stödja gränsförvaltningen för att dels säkerställa en hög skyddsnivå vid de yttre gränserna och dels en smidig passage vid de yttre gränserna i enlighet med Schengenregelverket.

Instrumentet motsvarar den nuvarande Gränsfonden. Kommission föreslår ökad tillämpning av delad förvaltning i fonden, dvs. att genomförandeuppgifter delegeras till medlemsstaterna.

23.2.2 **Instrument för ekonomiskt stöd till polissamarbete, förebyggande och bekämpande av brottslighet samt krishantering**

Det övergripande syftet med detta instrument är att förebygga och bekämpa gränsöverskridande, allvarlig och organiserad brottslighet, inklusive terrorism, samt stärka samordningen och samarbetet mellan medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och mellan dessa och berörda tredjeländer. Dessutom ska instrumentet främja medlemsstaternas och unionens förmåga att effektivt hantera säkerhetsrelaterade risker och kriser och förbereda sig för och skydda människor och kritisk infrastruktur mot terroristattacker och andra säkerhetsrelaterade händelser.

Instrumentet motsvarar de nuvarande programmen Förebyggande och bekämpande av brottslighet samt Förebyggande, beredskap och konsekvenshantering när det gäller terrorism och andra säkerhetsrelaterade risker. Kommission föreslår att delad förvaltning ska tillämpas i instrumentet, dvs. att genomförandeuppgifter delegeras till medlemsstaterna.

23.3 Programmet för rättsliga frågor

Det övergripande syftet med programmet för rättsliga frågor föreslås vara att främja en effektiv, övergripande och konsekvent tillämpning av unionslagstiftning som rör civilrättsligt och straffrättsligt samarbete, underlätta tillgången till rättslig prövning, samt att förebygga och minska efterfrågan på och utbudet av narkotika.

Kommissionens förslag (KOM(2011) 759) innebär en sammanslagning av tre befintliga program: Civilrätt, Straffrätt och Förebyggande av och information om narkotikamissbruk. Kommissionen föreslår att central förvaltning behålls i programmet.

23.4 Programmet rättigheter, jämlikhet och medborgarskap

Programmet syftar till att bidra till att individers rättigheter främjas och skyddas i enlighet med fördraget och EU:s stadga för grundläggande rättigheter. Programmet ska särskilt främja:

- rättigheter som härrör från unionsmedborgarskapet,

- principerna om icke-diskriminering,
- jämställdhet mellan kvinnor och män,
- rättigheter för äldre och personer med funktionshinder,
- rätten till dataskydd,
- barnets rättigheter,
- konsumenters rättigheter, och
- friheten att driva ett företag på den gemensamma marknaden.

Kommissionens förslag (KOM (2011) 758) innebär en sammanslagning av tre befintliga finansieringsprogram: Grundläggande rättigheter och medborgarskap, Daphne III och sektionerna icke-diskriminering och jämlikhet inom Progress. Sammanslagningen syftar till att öka effektiviteten i administrationen av programmet.

24 Civilskydd

Civilskyddssamarbetet inom EU syftar till att skydda människor, miljö, egendom och kulturarv i händelse av en naturkatastrof eller katastrof orsakad av människan. EU genomför katastrofinsatser såväl inom som utanför unionen. Civilskyddssamarbetet omfattar förebyggande åtgärder, beredskap och insatser vid en kris.

Under året har förslag till ny rättsakt för civilskyddssamarbetet behandlats i rådet och Europaparlamentet.

Förhandlingar om det förslag till ny rättsakt för civilskyddssamarbetet som kommissionen har presenterat inleddes i januari (se faktabromemoria 2011/12:101). Arbetet förväntas avslutas under första halvåret 2013. Beslut fattas gemensamt mellan rådet och Europaparlamentet.

Information har lämnats till försvarsutskottet i september samt till EU-nämnden i oktober.

Förslaget innebär bl.a. ett ökat fokus på förebyggande åtgärder och medlemsstaternas riskhantering. Vidare innebär förslaget att man skapar en frivillig pool av medlemsstaternas resurser för att snabbare och mer effektivt kunna genomföra insatser vid en förfrågan om stöd vid en katastrof. Kommissionen har också föreslagit en process för identifiering av eventuella resursbrister och en möjlighet att bristerna ska kunna täckas till viss del av EU-finansiering om det bedöms som kostnadseffektivt och inga andra möjligheter finns. Sverige ser inte behov av ökad EU-finansiering och anser att all eventuell medfinansiering ska baseras på tydliga behov och fokusera på resurser med klart europeiskt mervärde.

Under våren antogs rådslutsatser om en utvecklad process för erfarenhetsåterföring, något som också återspeglas i förslaget till ny rättsakt.

Sverige och Danmark tog tillsammans med kommissionen och det cypriotiska ordförandeskapet initiativ till att föra upp frågan om en ny agenda för området som rör kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen och händelser (CBRN) och i oktober arrangerades en strategisk konferens på detta tema i Malmö. Rapporten från konferensen

Skr. 2012/13:80

utgör, tillsammans med EU:s handlingsplan för CBRN-området och EU:s handlingsplan för förbättrad sprängämnessäkerhet, grund för de rådslutsatser på området som rådet antog den 11 december. Rådsslutsatserna har bl.a. budskapet att CBRN- och Explosivämnesområdet ska närma sig varandra och kommissionen uppmuntras att ta fram en ny CBRNE agenda.

25 Sysselsättningspolitik

Att öka sysselsättningsgraden bland kvinnor och män är betydelsefullt för tillväxten, välfärden och jämställdheten i EU. Under året har Sverige aktivt deltagit i genomförandet av den europeiska sysselsättningsstrategin inom ramen för den europeiska terminen. Ett effektivt samarbete på sysselsättningsområdet är viktigt för att stimulera medlemsstaterna att genomföra nödvändiga reformer för att få fler i arbete. Huvudansvaret och de främsta instrumenten på sysselsättningsområdet ligger hos medlemsstaterna.

25.1 Sysselsättningsstrategin inom Europa 2020 och den europeiska terminen

Sysselsättningsriktlinjerna

Rådet antog 2010 riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik. Riktlinjerna antas årligen. Mot bakgrund av att rådet har betonat att riktlinjerna bör förbli oförändrade fram till 2014, beslutade rådet att riktlinjerna antagna för 2011 fortsatt skulle gälla under 2012. Samråd med EU-nämnden i februari följdes av ett skriftligt samråd i april.

Arbetsmarknadsutskottet informerades i frågan i januari.

Sverige ställde sig bakom sysselsättningsriktlinjerna. Riktlinjerna, som medlemsstaterna ska beakta i sin nationella politik, utgör ett viktigt instrument inom ramen för den öppna samordningsmetoden på sysselsättningsområdet. I november i år presenterade kommissionen ett förslag om att även under 2013 behålla riktlinjerna oförändrade. Behandling och antagande av dessa sker under 2013.

Gemensam sysselsättningsrapport

Inom ramen för den europeiska sysselsättningsstrategin ska rådet och kommissionen årligen upprätta en sysselsättningsrapport till Europeiska rådet om sysselsättningsläget och genomförandet av de integrerade sysselsättningsriktlinjerna.

Den 23 november 2011 presenterade kommissionen ett utkast till rapport. Utkastet utgjorde en integrerad bilaga till kommissionens andra årliga tillväxtrapport.

I rapportens inledande del konstaterades bl.a. att avtagande tillväxt skulle försvåra den redan svaga återhämtningen på arbetsmarknaderna och att krisen lett till ökad risk för långvarigt utanförskap. Rapporten

gick också på ett övergripande plan igenom medlemsstaternas åtgärder på sysselsättningsriktlinjernas och de landspecifika rekommendationernas område. I rapportens sista del underströk kommissionen att 2011 års prioriteringar i stort fortsatt var relevanta men att det krävdes ytterligare ansträngningar på vissa områden; bl.a. att förbättra ungas och långtidsarbetslösas möjligheter till sysselsättning och att förhindra utslagning.

Regeringen informerade arbetsmarknadsutskottet i februari. Samråd i EU-nämnden hölls i februari. Sverige välkomnade rapportens budskap om behovet av ytterligare ansträngningar i syfte att främja en inkluderande tillväxt. Kommissionen presenterade i november ett utkast till gemensam sysselsättningsrapport inför nästa europeiska termin, se avsnitt 4 om Europa 2020-strategin. Rapporten behandlas i rådet i början av 2013.

Landspecifika rekommendationer på sysselsättningsområdet

Rekommendationer på sysselsättningsstrategins område inom Europa 2020-strategin antogs av rådet i juli, se avsnitt 4 om Europa 2020-strategin. På sysselsättningsområdet rekommenderas Sverige att: Vidta ytterligare åtgärder för att förbättra deltagandet på arbetsmarknaden för ungdomar och andra utsatta grupper, till exempel genom att förbättra effektiviteten i aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder, underlätta övergången från skola till arbete, främja politik för att öka efterfrågan på utsatta grupper samt förbättra arbetsmarknadens funktionssätt. Se över effektiviteten av den sänkta mervärdesskattesatsen på restaurang- och cateringtjänster till stöd för skapande av arbetstillfällen.

Rekommendationen ligger helt i linje med regeringens politik och vidtagna eller planerade åtgärder för att föra Sverige mot full sysselsättning genom minskat utanförskap. Sverige delar uppfattningen att deltagandet på arbetsmarknaden, särskilt för unga och andra grupper med svag förankring på arbetsmarknaden, behöver förbättras.

25.2 Jobbskapande återhämtning (sysselsättningspaket)

Den 18 april presenterade kommissionen ett så kallat sysselsättningspaket innehållande ett meddelande som redogör för kommissionens agenda för att skapa förutsättningar för en jobbskapande återhämtning (se faktapromemoria 2011/12:FPM143). Kommissionen identifierar reformer och åtgärder som den anser behöver vidtas på nationell och europeisk nivå för att stimulera jobbskapande, skapa mer dynamiska och inkluderande arbetsmarknader i Europa samt bättre samordning av sysselsättningspolitiken på EU-nivå.

I fråga om arbetsmarknadsreformer, för vilka medlemsstaterna har huvudansvaret, uppmanas medlemsstaterna att vidta åtgärder inom ramen för Europa 2020-strategins genomförande. Kommissionens förslag ska ses mot bakgrund av det svåra sysselsättningsläget, avtagande tillväxt och den pågående strukturomvandlingen i unionen.

Meddelandet utgör huvuddokumentet i kommissionens sysselsättningspaket. Det åtföljs av nio arbetsdokument, varav två samrådsdokument, som utvecklar sysselsättningspolitikens roll för att nå Europa 2020-strategins övergripande målsättningar om en smart, hållbar tillväxt för alla.

Mot bakgrund av det allvarliga ekonomiska läget med låg sysselsättning och hög arbetslöshet i många av EU:s medlemsstater finns ett trängande behov av reformer på arbetsmarknaden. Att främja en återhämtning med hög sysselsättning bland kvinnor och män är betydelsefullt för tillväxten, välfärden och jämställdheten i EU. Sverige välkomnar därför att kommissionen genom meddelandet bidrar till den pågående och viktiga diskussionen om hur jobben kan bli fler i EU.

25.3 Sektorsstrategier på sysselsättningsområdet

Program för social förändring och social innovation

Under året inleddes förhandlingar om förslaget att instifta ett Program för social förändring och social innovation, vilket bygger på och utvidgar tre befintliga instrument på det social- och sysselsättningspolitiska området. Programmet för social förändring och social innovation bygger på och utvidgar programmen Progress, EURES samt EU:s instrument för mikrokrediter. Det nya programmet ska förvaltas av kommissionen och ge stöd för sysselsättnings- och socialpolitiska åtgärder i linje med Europa 2020-strategins målsättningar. För mer information om programmet (se faktapromemoria 2011/2012:FPM28).

Sverige har välkomnat programdelarna Progress och EURES inom ramen för det sammanslagna programmet. Sverige har däremot ställt sig frågande till det europeiska mervärdet av programdelen Mikrofinansiering och socialt företagande men har inte funnit stöd för denna ståndpunkt i rådet.

Vid EPSCO-rådet i juni antogs en partiell allmän riktlinje och vid EPSCO-rådet i december lämnade ordförandeskapet en muntlig lägesrapport. Regeringen informerade riksdagen i januari, juni och september och samråd ägde rum i juni och november.

Europeiska globaliseringsfonden

Under året har förhandlingar pågått i rådet om förslaget att förlänga Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter för perioden 2014–2020. Europeiska globaliseringsfonden syftar till att bidra till en anpassning till globaliseringens effekter genom att ge ekonomiskt stöd till arbetstagare som sagts upp till följd av förändrade världshandelsmönster. För mer information om förslaget att förlänga fonden (se faktapromemoria 2011/2012:FPM27).

Sveriges utgångspunkt har under förhandlingarna varit att fonden inte bör förlängas då den saknar europeiskt mervärde. Skulle fonden förlängas i nästa fleråriga budgetram bör fonden ha ett restriktivt regelverk

och fokusera på kärnuppgiften – att bidra till en anpassning till globaliseringsens effekter.

Vid EPSCO-rådet i juni och i december antog rådet lägesrapporter om förhandlingen. Regeringen informerade riksdagen i januari, juni och september och samråd ägde rum i juni och november.

26 Arbetsliv, arbetsmarknad och sociala frågor

Arbetsrätt och arbetsmiljöfrågor ingår i området sysselsättnings- och socialpolitik, där en central målsättning är att förbättra arbetstagares levnads- och arbetsvillkor. Ett viktigt inslag på detta område är dialogen mellan arbetsmarknadens parter. Samarbetet inom socialpolitikens område sker inom ramen för den öppna samordningsmetoden för social trygghet och social delaktighet. Samarbetet har som övergripande syfte att öka den sociala sammanhållningen inom EU med utgångspunkt i mål för fattigdomsbekämpning, för arbetet med att skapa hållbara och adekvata pensionssystem och för ökad tillgång till hälso- och sjukvård och äldreomsorg.

26.1 Elektromagnetiska fält i arbetslivet

Kommissionen kom i juni 2011 med ett förslag till gränsvärden för yrkesmässig exponering för elektromagnetiska fält för frekvenser mellan 0 Hz till 300 GHz. Gränsvärdena avser att skydda mot säkerställda akuta negativa hälsoeffekter under exponeringstiden. Direktivet är ett minimidirektiv och innehåller regler om arbetsgivarens skyldighet att kartlägga arbetstagarnas exponering, göra en riskbedömning och vidta åtgärder för att minimera arbetstagarnas exponering för elektromagnetiska fält samt regler om information och utbildning av arbetstagare, arbetstagarnas medverkan, sanktioner och om när hälsokontroller ska göras tillgängliga (se faktapromemoria 2010/11:FPM132).

Sverige hade som utgångspunkt att direktivet ska ta till vara både arbetstagarnas skyddsbehov och arbetsgivarnas behov av enkla och genomförbara regler på ett tillfredsställande sätt. Det har även varit viktigt för Sverige att direktivet formulerats på ett sätt som gör det så enkelt som möjligt att förstå och tillämpa.

Under året presenterades en allmän inriktning på EPSCO-rådet som Sverige ställde sig bakom. Regeringen höll överläggningar och samrådde med riksdagen i augusti och i september.

26.2 Pensionsrättigheter

Efter uppmaning från Europeiska rådet återupptog EU:s ordförandeland Cypern i november förhandlingarna om ett direktiv om intjänande och

bevarande av kompletterande pensionsrättigheter. Förslaget har legat vilande sedan 2007. Skr. 2012/13:80

Förslaget innehåller bestämmelser som syftar till att främja den fria rörligheten för arbetstagare och att underlätta arbetstagares rörlighet i arbetslivet genom att minska de hinder som kan följa av vissa bestämmelser i tjänstepensionssystem (se Faktapromemoria 2007/08: FPM 27). De viktigaste bestämmelserna rör intjänandet av pensionsrättigheter och bevarandet av vilande pensionsrättigheter.

Sverige välkomnar generellt åtgärder som syftar till att underlätta den fria rörligheten på EU:s inre marknad, men anser att ett direktiv ska utgöra ett ramverk med grundläggande principer. Det är viktigt att det i direktivet ges utrymme för arbetsmarknadens parter att genom kollektivavtal hantera frågor om tjänstepension. Överläggningar med riksdagen hölls i november i år.

26.3 Genomförande av utstationeringsdirektivet

Kommissionen kom i mars med ett förslag om direktiv om genomförande av utstationeringsdirektivet (tillämpningsdirektivet). Förslaget är en av de tolv nyckelåtgärder som kommissionen antog i sitt meddelande 2011 för att stimulera tillväxt och stärka förtroendet för den inre marknaden. Förslaget om ett tillämpningsdirektiv syftar till att skapa ett allmänt regelverk för utstationeringar med en bättre och mer enhetlig tillämpning av direktivet 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster (utstationeringsdirektivet). Genom att klargöra och förtydliga hur bestämmelserna i utstationeringsdirektivet ska tillämpas kan skyddet för utstationerade arbetstagares villkor säkerställas och en sund konkurrens på den inre marknaden främjas, samtidigt som missbruk av utstationeringsreglerna motverkas (se faktapromemoria 2011/12:FPM135).

Regeringen är positiv till kommissionens initiativ att förbättra och förtydliga tillämpningen av utstationeringsreglerna. Det är angeläget att säkerställa skyddet för utstationerade arbetstagares villkor och främja en sund konkurrens på den inre marknaden, samtidigt som det är viktigt att utstationeringsreglerna respekterar medlemsstaternas olika arbetsmarknadsmodeller

På EPSCO-rådet i juni och december presenterades lägesrapporter. På EPSCO-rådet i december hölls även en riktlinjedebatt. Samråd skedde med riksdagen i juni och november och överläggning i april, maj och oktober. Information lämnades till utskottet i september och november.

26.4 Utstationering av arbetstagare

Riksdagen har gett regeringen tillkänna att regeringen ska återkomma till riksdagen i syfte att säkerställa ändamålsenliga regler för uppdragsgivares ansvar i utstationeringssituationer.

Riksdagen har 2011 gett regeringen tillkänna att det krävs nya politiska initiativ för att säkerställa utstationeringsdirektivets karaktär av minimidirektiv så att likabehandling av arbetstagare kan garanteras.

26.5 Socialt protokoll

Riksdagen har i år gett regeringen tillkänna att Sverige bör kräva att EU ska anta ett juridiskt bindande protokoll, som tydliggör att grundläggande fackliga rättigheter såsom den fria förhandlings- och konflikträtten samt rätten att fritt teckna kollektivavtal gäller inom EU och att dessa inte underordnas EU:s ekonomiska friheter. Anställda ska bl.a. ha rätt att vidta sympatiåtgärder för löntagare i ett annat land. I tillkännagivandet anges att en sådan femte frihet bör gälla inom hela EU och komplettera dagens fyra friheter på den inre marknaden.

26.6 Sociala dimensionen och bekämpande av fattigdom och social exkludering

Regeringen presenterade i april sitt andra nationella reformprogram som bl.a. innehöll uppföljning av de nationella målen, se avsnitt 4 om Europa 2020-strategin. Uppföljning av det nationella målet för ökad social delaktighet och minskat utanförskap visar att andelen kvinnor och män mellan 20–64 år som är utanför arbetskraften (utom heltids-studerande), långtidsarbetslösa eller långtidssjukskrivna beräknas uppgå till 13 procent av åldersgruppen 2011, vilket är en minskning med en procentenhet jämfört med föregående år. Den 5–7 december arrangerades det andra årliga mötet för att följa upp arbetet med att uppnå målsättningen om att minska fattigdom och socialt utanförskap i Europa, den s.k. Annual Convention of the European Platform against Poverty and Social Exclusion.

Kommissionen har tidigare meddelat att de kommer att ta fram en rekommendation om barnfattigdom och i väntan på denna har under hösten det cypriotiska ordförandeskapet tagit fram förslag till rådsslutsatser i frågan. Den 4 oktober antog EPSCO-rådet rådsslutsatser om barnfattigdom och barns välbefinnande. Rådsslutsatserna bygger vidare utifrån utgångspunkter i tidigare antagna rådsslutsatser på området, med en bred ansats utifrån barns välfärd. Regeringen har välkomnat arbetet med barnfattigdom och barns välbefinnande. Socialutskottet informerades om rådsslutsatserna i september och samråd med EU-nämnden hölls samma månad.

Kommissionen har föreslagit en förordning om en europeisk fond för stöd till de mest behövande (se faktapromemoria 2012/13:FPM20). Fonden är tänkt att ersätta det program som sedan 1987 har fördelat jordbruksöverskott som livsmedelshjälp inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken, och som i takt med att överskotten sinar har börjat köpa upp livsmedel på marknaden. I det nya programmet avsätts

en del av strukturfonderna för detta ändamål. Förhandlingar om förslaget börjar först våren 2013. Skr. 2012/13:80

Regeringen har stor förståelse för den svåra situation som många EU-medborgare befinner sig i för närvarande och för behovet av åtgärder för att hantera detta. EU har en viktig roll i att främja samarbetet mellan medlemsländerna för att motverka fattigdom och social utestängning, men direkta socialpolitiska stödinsatser ska vara ett ansvar för varje medlemsstat.

Det är mest effektivt att stöd till personer som lever i en utsatt situation utformas och tillhandahålls av medlemsländerna själva. Regeringen ifrågasätter därför starkt om förslaget är i linje med subsidiaritetsprincipen. Fattigdom och social utestängning motverkas bäst genom att främja arbete som möjliggör egen försörjning och genom att utveckla sociala trygghetssystem som omfattar hela befolkningen.

Överläggningar om förslag till förordning skedde med socialutskottet i november.

26.7 Europeiskt år för aktivt åldrande

Den 14 september 2011 beslutade Europaparlamentet och rådet om att utse 2012 till Europaåret för aktivt åldrande och solidaritet mellan generationerna. Målsättningen med det s.k. Äldreåret var att underlätta skapandet av en kultur för aktivt åldrande i Europa, som grundar sig på ett samhälle för alla åldrar. Det syftade till att öka medvetenheten om att äldre människors insatser är en samhällsinvestering och en tillgång för den enskilda människan och öka kunskapen om aktiviteter och insatser som främjar ett aktivt åldrande. Under året har Statens folkhälsoinstitut haft regeringens uppdrag att genomföra Sveriges deltagande utifrån ett hälsoperspektiv, och Svenska ESF-rådet har haft i uppdrag att samordna och följa upp det nationella arbetet med Äldreåret.

De båda ordförandeskapen uppmärksammade året med konferenser och genom att lägga fram rådsslutsatser och en rådsdeklaration för att belysa frågan och uppmana till fortsatt arbete i medlemsländerna. Regeringen informerade socialutskottet i juni och november och samråd hölls med EU-nämnden vid samma tid.

26.8 Pensioner

Kommissionen och kommittén för social trygghet har tagit fram en rapport som belyser de pensionsutmaningar som medlemsländerna har och står inför för att på ett säkert och hållbart sätt leverera tillräckliga pensioner till sina medborgare i ljuset av demografiska utmaningar, den ekonomiska krisen och i arbetet mot målet om minskad fattigdom och minskat utanförskap inom Europa 2020-strategin. Rapporten är ett komplement till rapporten om åldrande som kommittén för ekonomisk politik tar fram och som belyser utvecklingen i de åldersrelaterade offentliga utgifter där pensionsutgifterna är en stor del av dessa.

26.9 Samordning av de sociala trygghetssystemen

De ändringar i samordningsbestämmelserna om social trygghet som baserades på de förslag som kommissionen lade fram i början av 2011 antogs den 22 maj 2012. Sverige var särskilt drivande i att få till stånd en ändring som innebär att en ”väsentlig del av arbetet”, vid arbete i två länder, kan omfatta arbete för fler än en arbetsgivare. Även de ändringar som avser ”stationeringsort för luftfartspersonal” innebär en förenkling, eftersom det nu kopplas till regler om administrativa förfaranden inom området för civil luftfart.

Riksdagen informerades genom faktagpromemoria 2010/11:FPM66 och överläggningar med socialförsäkringsutskottet ägde rum i mars, juni och november 2011. Samråd med EU-nämnden hölls i juni och november 2011. Under året har även Schweiz och EES-länderna genom särskilda avtal anslutit sig till att tillämpa reglerna om samordning av de sociala trygghetsförmånerna i förordningen 883/2004.

Den 30 mars lade kommissionen fram förslag på ett rådsbeslut om EU:s ståndpunkt i stabiliserings- och associeringsrådet, associeringsrådet respektive samarbetsrådet i fråga om samordning av bestämmelser rörande samordning av de sociala trygghetssystemen med Albanien, Montenegro, Turkiet och San Marino. Regeringen välkomnade förslagen i och med att en samordning av social trygghet med de respektive länderna underlättar för arbetstagare och deras familjer att röra sig mellan EU och de berörda länderna. Då de fyra förslagen i allt väsentligt var överensstämmande med tidigare beslut fattade av rådet om samordning av social trygghet med associerings- och samarbetsländer, hade medlemsstaterna i princip inga materiella invändningar mot de nya förslagen. Riksdagen informerades om förslagen genom faktagpromemoria 2011/12:FPM148. Information till och överläggning med socialförsäkringsutskottet ägde rum i juni respektive september. Samråd med EU-nämnden ägde rum i september. Förslagen behandlades vid rådet för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor den 4 oktober och antogs den 6 december.

Kommissionens meddelande den 30 mars i år om den externa dimensionen av EU:s samordning av social trygghet gentemot tredje land utgör ett diskussionsunderlag som tar upp ett antal frågeställningar kring hur den nuvarande samordningen fungerar och hur denna kan utvecklas. Regeringen anser att meddelandet, som inte innehåller några konkreta lagförslag, är ett intressant diskussionsunderlag. I de framtida diskussionerna är det dock viktigt att poängtera att medlemsländer enligt fördraget om Europeiska unionens funktionssätt är ensamt behöriga att utforma, organisera och finansiera sina nationella sociala trygghetssystem samt att ingå avtal med tredje länder som inte faller inom ramen för associeringsländer m.m. Riksdagen informerades genom faktagpromemoria 2011/12:FPM149 och besök i socialförsäkringsutskottet i juni.

Jämställdhetsarbetet på EU-nivå omfattar dels strategiskt arbete för att aktivt främja jämställdhet, dels att ytterligare stärka arbetet med jämställdhetsintegrering i alla relevanta områden och processer. Under året har Sverige bl.a. drivit frågan om att stärka jämställdhetsperspektivet i förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram, särskilt inom kommissionens förslag om programmet Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap. EU:s arbete mot diskriminering syftar till att säkerställa en gemensam miniminivå när det gäller skydd mot diskriminering oavsett diskrimineringsgrund. Regeringen verkar för att arbetet med romers inkludering bör utgå från de mänskliga rättigheterna med särskild betoning på principen om icke-diskriminering och jämställdhet.

27.1 Jämställdhet

Förslag till kvoteringsdirektiv

Kommissionen beslutade den 14 november om ett förslag till ett direktiv om förbättrad könsbalans i börsbolagens styrelser. Förslaget innebär att styrelserna för börsbolag med mer än 250 anställda och en årlig omsättning på minst 50 miljoner euro senast 2020 ska bestå av 40 procent av vardera könet. Offentligt ägda företag ska uppnå målet senast 2018. Förslaget har bl.a. föregåtts av en öppen konsultation om möjliga åtgärder på EU-nivå. Som ett inspel i den processen diskuterade jämställdhetsministrarna i ministerrådet frågan den 17 februari 2012. Jämställdhetsministerns inlägg i debatten behandlades i EU-nämnden i februari, efter samråd med civilutskottet. Ämnet var också uppe för debatt på EPSCO-rådet i december och behandlades dessförinnan i EU-nämnden i november.

Uppföljning av Pekingplattformen

Inom ramen för FN:s handlingsplan för jämställdhet, Pekinguppföljningen, har rådet antagit rådsslutsatser inom två områden. I juni antogs slutsatser om jämställdhet och miljö. Överläggning med arbetsmarknadsutskottet hölls i april och samråd med EU-nämnden i juni. På rådsmötet i december antogs slutsatser om våld mot kvinnor. Överläggning med justitieukskottet och behandling med EU-nämnden ägde rum i november.

Antidiskrimineringsdirektivet

Kommissionen lämnade 2008 ett förslag till skydd mot diskriminering på grund av religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning. Sverige har välkomnat förslaget och verkat för ett antagande av ett direktiv som säkerställer samma nivå av skydd mot diskriminering inom EU oavsett diskrimineringsgrund (se faktagrupp 2007/08:FPM127).

Danmark och Cypern har under året arbetat vidare med förslaget. Frågor relaterade till diskriminering på grund av ålder har diskuterats liksom förtydliganden avseende direktivets räckvidd på samhällsområdena socialtjänst, hälso- och sjukvård samt utbildning. Det krävs enhällighet i rådet för att direktivet ska antas. Vid EPSCO-rådet i juni och december presenterades därför en lägesrapport.

Överläggningar och samråd med riksdagen ägde rum i maj, juni och november.

Arbetet avseende romers situation

Kommissionen presenterade i maj ett meddelande i vilket de utvärderat medlemsstaternas nationella strategier för integrering av romer. Sverige välkomnade kommissionens meddelande och anser att det är betydelsefullt för den fortsatta processen att kommissionen för en nära dialog med medlemsstaterna om deras strategier eftersom medlemsstaterna har olika välfärdssystem och situationen för romer skiljer sig åt i de olika medlemsstaterna. Vidare verkar Sverige för att arbetet med romers inkludering bör utgå från de mänskliga rättigheterna med särskild betoning på principen om icke-diskriminering och jämställdhet. Sverige anser också att romska barns situation särskilt ska beaktas med utgångspunkt i FN:s konvention om barnets rättigheter inom alla frågor som berör barn.

I mars genomfördes ett särskilt möte för plattformen för romers integrering. Detta fokuserade särskilt på medlemsstaternas genomförande av de nationella strategierna för romsk inkludering. Vidare har EU:s byrå för grundläggande rättigheter under året fortsatt att särskilt fokusera på romers situation. I oktober höll kommissionen ett första möte med ett nätverk bestående av medlemsstaternas nationella kontaktpunkter för romska frågor. Syftet är att driva på medlemsstaternas arbete med strategierna för romsk inkludering genom att stödja dessa, skapa möjligheter för medlemsstaterna att ha erfarenhetsutbyte och fördjupade diskussioner som berör olika områden.

Riksdagen informerades i maj.

Folkhälsa respektive hälso- och sjukvård är huvudsakligen nationell kompetens, men det finns ett stort mervärde i att arbeta tillsammans i EU inom dessa områden. Som exempel kan nämnas att arbetet med förslaget till rättsakt om allvarliga gränsöverskridande hälsohot fortsatt och att ett flertal nya förslag till rättsakter på läkemedelsområdet presenterats under året. Regeringen verkade även fortsatt aktivt för trygg och effektiv vård över gränserna i EU. Det svenska engagemanget vad gäller e-hälsa och antimikrobiell resistens var särskilt stor.

28.1 Folkhälsa

Hälsosäkerhet

Ett förslag till rättsakt om allvarliga gränsöverskridande hälsohot presenterades av kommissionen den 8 december 2011 och syftar till att effektivisera och stärka unionens kapacitet och strukturer för att på ett effektivt sätt möta allvarliga gränsöverskridande hälsohot.

I förslaget ställs krav på medlemsstaterna att samordna sina åtgärder för att utveckla, förstärka och vidmakthålla sin förmåga i fråga om övervakning av, tidig varning för, bedömning av och insatser vid allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa. Förslaget ska tillgodose att det finns former för en koordinering av riskvärdering och en riskhantering av allvarliga gränsöverskridande kemiska, biologiska och miljömässiga hälsohot (se faktapromemoria 2011/12: FPM102).

Hantering av en kris och beslut om åtgärder är nationell kompetens. Regeringen anser dock att ett utvecklat samarbete inom EU när det gäller allvarliga gränsöverskridande hot är viktigt och nödvändigt. Krav på sådant samarbete får emellertid inte leda till att hanteringen av en kris försenas eller försvåras på nationell nivå.

Under året har en riktlinjedebatt om förslaget hållits vid EPSCO-rådet den 22 juni. Vid EPSCO-rådet den 7 december presenterades en lägesrapport.

Överläggning skedde med socialutskottet den 2 februari och samråd skedde också med EU-nämnden den 15 juni.

Antibiotikaresistens

Under året antog rådet i samband med EPSCO-rådet den 22 juni rådsslutsatser om antimikrobiell resistens. Rådsslutsatserna följde på en ordförändskapskonferens på temat som arrangerades i mars. Rådsslutsatserna syftar bl.a. till att framhålla "One health" perspektivet, det vill säga ett perspektiv som omfattar såväl humansidan som den veterinära sidan, och rådsslutsatserna fokuserar även på behovet av restriktiv användning av antibiotika.

Europaparlamentet har även antagit en rapport om det ökande hotet som antimikrobiell resistens medför.

Narkotika

EU:s nuvarande narkotikastrategi gäller från 2005 till 2012. Under hösten har rådet enats om en ny narkotikastrategi för EU som ska gälla över perioden 2013–2020. Den nya strategin bygger på samma fundament som den nuvarande med en balans mellan åtgärder mot efterfrågan och tillgång till narkotika.

Under året presenterades även två förslag till rättsakter för att förbättra kontrollen vad gäller handeln med narkotikaprekursorer (se fakta-promemoria 2012/13:FPM21).

Programmet för hälsa och tillväxt 2014–2020

Kommissionen lämnade den 9 november 2011 förslag om inrättande av ett program för hälsa och tillväxt; det tredje fleråriga programmet för EU-åtgärder på hälsoområdet för perioden 2014–2020 (se fakta-promemoria 2011/12:FPM53).

De allmänna målen för programmet Hälsa för tillväxt är att stödja samarbete mellan medlemsländerna för att stimulera innovation inom hälso- och sjukvården, göra hälso- och sjukvårdssystemen mer hållbara, förbättra EU-medborgarnas hälsa samt att skydda dem mot gränsöverskridande hälsohot. Under året nådde EPSCO-rådet en allmän partiell inriktning den 22 juni.

Socialutskottet informerades den 31 maj och samråd inför rådsmötet skedde med EU-nämnden den 15 juni.

28.2 Hälsa- och sjukvård

Patientrörlighetsdirektivet

Arbetet med att genomföra patientrörlighetsdirektivet i Sverige har fortgått under 2012. Departementsskrivelsen Patientrörlighet i EU – förslag till ny lag (Ds 2012:6) skickades ut på remiss under våren. En proposition, vilken innehåller förslag som syftar till att i svensk rätt genomföra patientrörlighetsdirektivet, kommer att presenteras för riksdagen under våren 2013. Vidare har den kommissionsledda genomförandekommittén träffats i Bryssel vid tre tillfällen. Gruppen syftar till att möjliggöra insyn och påverkansmöjlighet för medlemsländerna i de frågor där kommissionen genom s.k. genomförande- och delegerade akter har fått mandat att utreda frågor ytterligare. Dessa områden omfattar främst e-hälsa, högspecialiserad vård (europeiska referensnätverk) och utvärdering av medicinska metoder.

Rätten att välja vårdgivare över medlemsstatsgränserna och söka ersättning för denna utlandsvård från sitt bosättningsland är väl förankrad

i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Patientrörlighetsdirektivet antogs under 2011 och ska vara genomfört i samtliga EU-medlemsländer samt EES-länder senast den 25 oktober 2013.

Skr. 2012/13:80

E-hälsa

Regeringen har fortsatt arbetet med att stärka e-hälsoarbetet i Europa genom olika aktiva insatser. Arbetet med politiskt strategiska e-hälsofrågor har stärkts genom etableringen av eHealth Network som är beslutat under patientrörlighetsdirektivet.

Samarbetet European eHealth Governance Initiative har som främsta roll att leverera rapporter och konkreta förslag till eHealth Network att ta ställning till och så har skett under året med lyckat resultat.

Inom det Sverige-ledda EU-projektet epSOS (Smart Open Services for European Patients) har t.o.m. i år fem länder tagit sina pilotprojekt i drift. Syftet med epSOS är att mellan medlemsstater möjliggöra utbyte av patientinformation samt expediering av elektroniska läkemedelsrecept.

Läkemedel

På rådets begäran presenterade kommissionen i februari i år ett uppdelat förslag om patientinformation och säkerhetsövervakning av läkemedel. För tidigare sammanslaget förslag se faktapromemoria 2011/12:FPM25. Rättsakterna behandlades i rådet och Europaparlamentet under våren. Sverige ansåg att förslagen om patientinformation var problematiskt i förhållande till svensk grundlag och kunde inte acceptera det. Övriga medlemsländer var också negativa till förslagen och det fanns inga förutsättningar att fortsätta förhandlingarna om den delen.

De ändrade bestämmelserna om säkerhetsövervakning fokuserade till att förtydliga och förstärka rapportering av allvarliga säkerhetsfrågor om läkemedel i det centrala unionsförfarandet. Förhandlingarna avslutades framgångsrikt i juni i år.

Överläggning skedde med socialutskottet den 15 november 2011.

Hälso- och sjukvårdspersonal

Kommissionen har under våren antagit och presenterat en handlingsplan för hälsopersonal som en del av sysselsättningspaketet Towards a job rich recovery. Insatsen görs för att råda bot på den höga arbetslösheten inom EU som var 10,2 procent i februari, och för att hälsosektorn har en stor potential för anställningar. Även under den ekonomiska tillbakagången har sektorn vuxit. Det är den åldrande befolkningen, ändrade vårdmönster och ett totalt sett ökande vårdbehov som förklara detta.

I handlingsplanen föreslås tre kärnområden som de viktigaste: att bedöma behovet av hälsopersonal, att förutsäga vilket kunskapsbehov som finns hos professionen samt att utbyta erfarenheter om strategier för effektiv rekrytering och att kunna behålla hälsopersonal.

Kommissionen presenterade i mars i år ett reviderat direktiv om transparens gällande insyn i de åtgärder som reglerar prissättningen på humanläkemedel och deras inordnande i de nationella sjukförsäkringssystemen (se faktagromemoria 2011/12:FPM125). Överläggningar skedde med socialutskottet den 31 maj. Förslaget är framför allt fokuserat på kortare tidsgränser för prissättning av läkemedel framför allt för generiska läkemedel. Förhandlingarna förväntas fortsätta under våren 2013.

Kliniska prövningar

I juli presenterade kommissionen ett förslag till förordning om kliniska prövningar (se faktagromemoria 2011/12:FPM182). Förhandlingar har inletts i rådet och regeringen är preliminärt i huvudsak positiv till förslagen. Förslagen har som syfte att öka Europas attraktionskraft för kliniska prövningar. Kliniska prövningar är en viktig del av den kliniska forskningen, som i sin tur är nödvändig för att man ska kunna utveckla läkemedel och förbättra vården.

Nyheter i den nya förordningen, som är tänkt att ersätta nuvarande direktiv, är bl.a. ett förenklat centralt ansökningsförfarande för att få starta kliniska prövningar, ett ansökningsförfarande för prövningar som ska utföras i flera medlemsstater samt ett förbättrat säkerhetsövervakningssystem för incidenter i samband med kliniska prövningar. Förhandlingarna i rådet förväntas pågå under hela nästa år och en bit in i 2014.

Överläggning skedde med socialutskottet om förslaget den 15 oktober.

Medicinteknik

Kommissionen presenterade i slutet av september två förslag till förordningar på det medicintekniska området. Ett övergripande om medicintekniska produkter generellt (se faktagromemoria 2012/13:FPM17) och ett om medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik (se faktagromemoria 2012/13:FPM18). Förslagen är tänkta att ersätta nuvarande tre direktiv från början av 90-talet. Regelverken är i behov av revidering på grund av den utveckling, såväl teknisk som vetenskaplig, som har gjorts på området. Dessutom har vissa luckor och otydligheter i det nuvarande regelverket identifierats och måste åtgärdas för att garantera den fria rörligheten av medicintekniska produkter och, kanske framför allt, garantera patientsäkerheten. Förhandlingsarbetet i rådet är inlett och väntas pågå under åtminstone hela 2013.

Socialutskottet informerades om förslagen vid en överläggning den 20 november.

29 Den inre marknads utveckling

EU:s inre marknad spelar en central roll för tillväxt och sysselsättning, särskilt i ett Europa präglad av ekonomisk kris och växande skuldsättning. Utöver reformer är genomförande av redan överenskomna regler centralt för en väl fungerande inre marknad. Europeiska rådet har vid flera möten under året lyft fram de båda inre marknadsakterna, behovet av att främja den digitala inre marknaden samt av att förbättra styrningen – i syfte att stärka tillväxten.

29.1 Inre marknadsakterna

29.1.1 Första inre marknadsakten

Inom ramen för den första inre marknadsakten (SMA I) som antogs av kommissionen i april 2011 (se faktagruppmemorier 2010/11:FPM112) har samtliga tolv lagstiftningsförslag presenterats och förhandlingar pågått under 2012. Förslagen, som syftar till att stimulera tillväxten och stärka förtroendet för den inre marknaden, ska enligt Europeiska rådets slutsatser (oktober 2011) ha behandlats och beslutats av EU-institutionerna före utgången av 2012. För en del av förslagen sattes tidsgränsen för beslut redan till halvårsskiftet 2012.

Mot bakgrund av den ekonomiska krisen och den betydelse som inre marknaden spelar för europeisk tillväxt och konkurrenskraft har Europeiska rådet under året vid flera tillfällen uppmanat EU-institutionerna och medlemsstaterna att skynda på förhandlingarna för att dessa ska kunna slutföras så snart som möjligt. Under 2012 fattades dock slutligt beslut om endast ett av de tolv lagstiftningsförslagen nämligen standardisering. Överenskommelser hade vid årsskiftet träffats om ytterligare fyra av de tolv lagstiftningsförslagen. Det gäller standardisering, ett enhetligt patent, alternativ tvistlösning, riskkapitalfonder och sociala entreprenörskapsfonder. Vid Europeiska rådets möte den 13–14 december slogs fast att förhandlingarna borde snabbas på i synnerhet vad gäller offentlig upphandling, yrkeskvalifikationsdirektivet, utstationeringsdirektivet och e-signaturer/e-identifiering.

Regeringen har under året informerat och samrått med näringsutskottet respektive EU-nämnden i maj, juni, september, november och december.

29.1.2 Andra inre marknadsakten

Kommissionen antog den 3 oktober i år den andra inre marknadsakten (SMA II) – Tillsammans för ny tillväxt, med åtgärder för att stärka Europas tillväxt och öka människors och företags förtroende för den inre marknaden (se faktagruppmemorier 2012/13:FPM19). Meddelandet utgör en

fortsättning på den första inremarknadsakten och utgör en viktig del för genomförandet av Europa 2020-strategin. Den andra inremarknadsakten består av tolv nyckelåtgärder inom fyra områden (a) integrerade nätverk, (b) personers och företags rörlighet över gränserna, (c) digitala ekonomin och (d) socialt företagande, sammanhållning och konsumentförtroende. Regeringen välkomnar kommissionens meddelande och de åtgärder som stimulerar hållbar tillväxt och ökad konkurrenskraft.

Kommissionen väntas senast under våren 2013 att lägga fram de enskilda lagstiftningsförslag som aviserats i meddelandet. Förslagen kommer att förhandlas för att därefter godkännas av rådet och Europaparlamentet, senast under våren 2014. Europeiska rådet välkomnade vid dess möten i oktober och december kommissionens intention att presentera samtliga förslag senast våren 2013 och uppmanade medlemsstaterna och institutionerna att ge högsta prioritet åt förhandlingarna.

Rådslutsatser antogs vid konkurrenskraftsrådets möte den 10 december.

Regeringen har under året överlagt och samrått med näringsutskottet respektive EU-nämnden i maj, juni, september, november och december.

29.2 Styrning av den inre marknaden

Korrekt genomförande och lika tillämpning av redan överenskomna regler är centralt för en väl fungerande inre marknad. I dag finns det stora brister i medlemsstaternas tillämpning av gemensamt beslutade regelverk. Det finns därmed ett stort behov av att förbättra styrningen av inre marknaden, vilket även har framförts av Europeiska rådet. Mot den bakgrunden presenterade kommissionen i juni ett meddelande (se fakta-promemoria 2011/12:FPM157). Meddelandet innehåller två delar där den första delen inkluderar förslag som syftar till att höja ambitionsnivån för utvalda tillväxtfrämjande sektorer medan den andra delen tar sikte på hur kommissionen mer horisontellt avser att följa upp medlemsstaternas genomförande och tillämpning.

Regeringen delar kommissionens bedömning om vikten av att förbättra styrningen av inre marknaden. Det är viktigt att bredda ansatsen vad gäller genomförande och styrning för att säkerställa att den inre marknaden fungerar väl. Regeringen välkomnar särskilt kommissionens ambition att presentera en årlig rapport om styrningen på inre marknaden som kopplas till kommissionens årliga tillväxtöversikt och den europeiska terminen. Detta är avgörande för att behålla trycket på genomförande och tillämpning på nationell nivå. Regeringen har under året uppmärksammat vikten av att förbättra styrningen av inre marknaden, bl.a. inom ramen för inremarknadsakterna, vid kontakter med kommissionen och rådet samt i Europeiska rådets slutsatser.

Rådsslutsatser antogs vid konkurrenskraftsrådets möte den 30 maj. Regeringen har under året överlagt och samrått med näringsutskottet respektive EU-nämnden i maj, juni och december.

Informationssystemet för den inre marknaden (IMI) har skapats inom EU. IMI är ett system för informationsutbyte mellan myndigheter i EU och ger medlemsstaterna möjlighet att samarbeta effektivare i sin löpande verksamhet. Kommerskollegium är nationell samordnare för IMI i Sverige. IMI används i dag för att underlätta gränsöverskridande administrativt samarbete enligt yrkeskvalifikationsdirektivet, tjänstedirektivet och utstationeringsdirektivet. Flera områden ligger i startgroparna för att kunna omfattas av IMI. IMI-förordningen offentliggjordes i EU:s officiella tidning den 14 november i år och träder i kraft den 4 december (se faktapromemoria 2011/12:FPM3).

29.2.2 **Nätverket Solvit**

Solvit är ett nätverk där EU-länderna samarbetar för att praktiskt lösa problem som beror på att bestämmelserna för den inre marknaden har tillämpats felaktigt. Det finns ett Solvit-center i varje EU-land (och i Norge, Island och Liechtenstein). Solvit har funnits sedan i juli 2002 och fyllde således 10 år 2012. Solvit hjälper inte bara medborgare och företag som stöter på problem, utan ger också EU-institutionerna och medlemsstaterna direkt återkoppling på hur den fria rörligheten fungerar.

Under året har 1 113 ärenden godtagits i Solvit-nätverket som helhet, varav 61 ärenden behandlades av Solvit Sverige. Av dessa ärenden gällde 43 ärenden problem i Sverige och 18 ärenden problem i andra medlemsstater. Under året har Solvit Sverige arbetat med att sprida information om sin verksamhet. Ett problem som Solvit Sverige arbetat intensivt med under året rör icke svenska EU-medborgares svårigheter att få personnummer i Sverige. Många EU-medborgare har nekats personnummer med hänvisning till att deras sjukförsäkring – som är en förutsättning i prövningen – har varit privat. Därmed har de nekats tillgång till alla de tjänster, funktioner och rättigheter som är knutna till innehavande av ett personnummer. Framöver kommer dock även privata sjukförsäkringar beaktas i prövningen, vilket bör medföra att fler EU-medborgare kommer att få ett svenskt personnummer.

29.3 **E-handel**

Den digitala inre marknaden och utvecklingen av e-handel och online-tjänster har stor tillväxtpotential och prioriteras högt av regeringen. Gränsöverskridande e-handel ökar även konsumenternas valfrihet såväl som företags möjligheter att nå ut till en större marknad. Det finns dock många hinder som måste undanröjas. Mot den bakgrunden presenterade kommissionen i januari ett meddelande om den digitala inre marknaden, e-handel och onlinetjänster (se faktapromemoria 2011/12:FPM110). Meddelandet syftar till att undanröja hinder och stärka förtroendet och innehåller konkreta åtgärder med målsättningen att till 2015 fördubbla e-handelns andel av detaljhandeln samt internetbaserade verksamheters andel av EU:s BNP. En av åtgärderna var att under året starta ett samråd

om leveranser av paket med utgångspunkt i den grönbok som presenterades i december (se faktapromemoria 2012/13:FPM48).

Regeringen har under året fortsatt arbetat med att identifiera och undanröja hinder och stärka förtroendet för gränsöverskridande e-handel. I september lanserade Exportrådet en e-handelsguide med samlad information om nationella regler och e-handelstrender i Europa. Den gränsöverskridande e-handeln främjas bl.a. genom bättre fungerande lösningar för e-signaturer, e-fakturer och mer utvecklade betalningslösningar. På EU-nivå har regeringen i flera fora arbetat för att uppmärksamma den digitala inre marknadens tillväxtpotential och vikten av att främja e-handeln, bl.a. inom ramen för inre marknadsakterna, vid kontakter med kommissionen och rådet samt i Europeiska rådets slutsatser.

Rådsslutsatser antogs vid konkurrenskraftsrådets möte den 30 maj. Regeringen har under året överlagt och samrått med näringsutskottet respektive EU-nämnden i maj.

29.4 Standardisering

Standardisering underlättar handel över gränserna, skapar marknadsacceptans av innovationer och bidrar till konkurrenskraft och tillväxt. Standardisering är en grundpelare för att den inre marknaden ska fungera så att varor och tjänster fritt kan handlas över gränserna.

Kommissionen presenterade i juni 2011 ett standardiseringspaket med en ny policy för standardisering och ett förslag till förordning. Förhandlingar kring förslaget till ny förordning om standardisering fördes under året i rådsarbetsgrupp och Coreper. En överenskommelse med Europaparlamentet nåddes, den 9 september röstade Europaparlamentet för förslaget till förordning och den 4 oktober antogs förordningen i rådet.

Europaparlamentets och rådets förordning om europeisk standardisering träder i kraft den 1 januari 2013. Förordningen utgör ett ramverk för hur EU kan använda standardisering till stöd för lagstiftning och policy för både varor och tjänster och kommer att ersätta standardiseringsdelen av direktivet 98/34/EG (se faktapromemoria 2010/11:FPM131). Standardiseringspaketet är en del av inre marknadsakten SMA I och standardisering lyfts fram som ett viktigt instrument för konkurrenskraft och tillväxt också i EU 2020-strategin.

29.5 Associationsrätt

Kommissionen anordnade i början av året en offentlig konsultation om framtiden för EU:s bolagsrätt som Sverige besvarade. Utifrån resultatet av konsultationen presenterade kommissionen i december en handlingsplan på bolagsrättens område. Planen syftar bl.a. till att öka bolagens öppenhet och uppmuntra ett långsiktigt ägarengagemang. Kommissionen förutskickar bl.a. ändringar i EU:s redovisningsdirektiv och direktivet om aktieägares rättigheter.

I november lämnade kommissionen ett förslag till direktiv om en jämnare könsfördelning bland styrelseledamöter i stora börsnoterade företag (se faktapromemoria 2012/13:FPM33). I förslaget finns regler om tillsättning av styrelseledamöter i bolag där färre än 40 procent av styrelseledamöterna tillhör det underrepresenterade könet. Bolagen ska vid tillsättningen tillämpa i förväg fastställda kriterier i syfte att senast år 2020 uppnå en jämnare könsfördelning (60/40 procent).

Det finns i dag enbart nationella stiftelseformer. De skiljer sig åt mellan olika medlemsstater och det kan upplevas som ett hinder för gränsöverskridande verksamhet. Kommissionen presenterade därför i februari ett förslag till en förordning om en europeisk stiftelseform (se faktapromemoria 2011/12:FPM123). Avsikten är att stärka den inre marknaden genom att möjliggöra för allmännyttiga stiftelser att verka inom hela EU. Sverige och flera andra medlemsstater har framfört sin tveksamhet till om ännu en form av europeisk juridisk person bör skapas, mot bakgrund av erfarenheterna av nuvarande europeiska associationsformer. Förhandlingar om förslaget påbörjades i rådet under våren. Civilutskottet har informerats.

Om handeln på den inre marknaden ska fungera krävs att företagen har tillgång till klar och begriplig information om varandra. Kommissionen lämnade därför i början av 2011 ett förslag till direktiv angående sammankoppling av företagsregister (se faktapromemoria 2010/11:FPM89). Genom direktivet skapas bl.a. en central plattform genom vilken de olika registren kan utbyta information. Förhandlingar skedde under 2011 och 2012. Direktivet antogs i juni i år. Civilutskottet har informerats och samråd har skett med EU-nämnden.

29.6 Redovisnings- och revisionsfrågor

Under hösten 2011 lade kommissionen fram ett förslag till nytt redovisningsdirektiv (se faktapromemoria 2011/12:FPM42). Ett av huvudsyftena med förslaget är att minska byråkratin och förenkla bestämmelserna för små företag. Förslaget innehåller bl.a. också en ny skyldighet för vissa företag att redovisa vilka betalningar som görs till regeringar i de länder där naturtillgångar hämtas. Förhandlingar om förslaget har pågått i rådet under 2012. I juni antogs en allmän inriktning i rådet och därefter har förhandlingar med Europaparlamentet inletts. Civilutskottet har informerats och samråd har skett med EU-nämnden.

Revisorernas och revisionens roll under och efter den finansiella krisen har uppmärksammats genom en översyn av EU-regelverket om revision. Kommissionen lämnade i november 2011 ett förslag till ändringar av det s.k. revisorsdirektivet och ett förslag till förordning med nya regler om revisionen av företag av allmänt intresse, dvs. börsnoterade och finansiella företag (se faktapromemoria 2011/12:FPM82). Ett lämpligt utformat regelverk om revisorer och revision ska bidra till ökad finansiell stabilitet. Avsikten är också att förbättra förutsättningarna för och tillsynen över gränsöverskridande revisionsverksamhet på den inre marknaden. Bland delförslagen märks ett förbud för revisionsföretag att tillhandahålla revisionsklienterna andra tjänster än revision. Följderna kan

bli ökade kostnader för klienterna, vilket Sverige har framhållit. Sverige har också påtalat att förändringsbehovet i fråga om icke-finansiella företag är oklart. Det går inte att bedöma när förhandlingarna kan slutföras. Civilutskottet har informerats om förslagen och dessutom har överläggning med utskottet ägt rum.

30 Fri rörlighet för varor

Varuhandeln utgör 75 procent av handeln inom EU:s inre marknad. Vid sidan av kapitalområdet är det området inom vilket rörligheten fungerar bäst. Omkring 75 procent av varuområdet är harmoniserat. Kopplingen mellan varor och tjänster har uppmärksammats alltmer bl.a. i den konsultation om ett nytt ramverk på industrivaruområdet som kommissionen lanserade i december.

30.1 Det harmoniserade varuområdet

Arbetet på det harmoniserade varuområdet har under året varit inriktad på att omarbeta befintlig lagstiftning som reglerar varor efter mallbestämmelser som medlemsstaterna kommit överens om genom ett beslut på EU-nivå från 2008. Under slutet av 2011 presenterade kommissionen ett paket med förslag till nio olika direktiv anpassade efter beslutets mallbestämmelser (se faktapromemoria 2011/12:FPM66). Förslagen har förhandlats i rådsarbetsgrupp under året. Genom anpassningen klargörs skyldigheter för de ekonomiska aktörer som hanterar varor på den inre marknaden och det ställs tydligare krav på de aktörer som arbetar med kontroll av varor innan de sätts på marknaden. Anpassningen av direktiven förväntas ha regelförenklande effekter som underlättar för såväl myndigheter som företag.

Regeringen informerade näringsutskottet respektive EU-nämnden under 2011 i samband med att ovan nämnda paket presenterades.

30.2 Det icke harmoniserade varuområdet

Inom det icke harmoniserade varuområdet är informationsförfarandet beträffande tekniska standarder och föreskrifter för informations-samhällets tjänster (98/34/EG) en över 30 år gammal källa till information om nationell regeltillväxt och potentiella handelshinder på varuområdet. Den nya standardiseringsförordningen medför att direktivets del om standarder utgått. När det gäller tillsyn av regler kompletteras 98/34/EG av förordning (EG) 764/2008 om ömsesidigt erkännande på varuområdet. Förordningen slår fast rättigheter och skyldigheter för myndigheter och näringsidkare när det gäller ingripanden mot produkter.

Kommissionen presenterade i juni den första rapporten om 764/2008 (se faktrapromemoria 2011/12:FPM 164). Enligt rapporten har rättsakten medfört ökad transparens om nationella regler. Det finns dock, enligt rapporten, utrymme för ytterligare förbättringar av medlemsstaternas rapportering. Från den 13 maj 2009 till slutet av 2011 hade ca 1 600 administrativa beslut meddelats i proceduren. De flesta gällde emellertid ett enda område, ädelmetaller. I december hölls det fjärde årliga mötet under rättsakten. Sverige initierade inför mötet en diskussion om tillämpningen av EG-förordningen och användningen av kontaktpunkterna för varor.

Anmälningförfarandet enligt 98/34/EG genererade över 700 förslag från medlemsstaterna. De svenska anmälningarna uppgick till 40 stycken. Många rörde transportområdet. Cirka en fjärdedel föranledde reaktioner från kommissionen eller andra medlemsstater, vilket är en normal andel i jämförelse med övriga medlemsländer. I EU i stort var de vanligaste områdena för medlemsstaternas förslag på nytt bygg-, livsmedels- och telekomområdena. Kommittén under direktivet möttes två gånger under året och några centrala uttolkningsfrågor behandlades, bl.a. transparens i proceduren, parallella anmälningförfaranden samt anmälningar om fiskala styrmedel.

Regeringen har under året informerat näringsutskottet i september.

30.3 Omarbetning av tullkodexen

Den 24 juni 2008 trädde förordningen (EG) nr 450/2008 av den 23 april 2008 om fastställande av en tullkodex för gemenskapen i kraft. Avsikten var att den moderniserade tullkodexen skulle börja tillämpas när dess tillämpningsföreskrifter trätt i kraft, dock senast den 24 juni 2013. Den moderniserade tullkodexen, som skulle ersätta den nuvarande tullkodexen från 1992, innehåller regler om de förfaranden och tullformaliteter som ska tillämpas då varor förs in i eller ut ur unionen. Den 20 februari 2012 lämnade emellertid kommissionen ett förslag till Europaparlamentet och rådet om en omarbetning av denna tullkodex, som fortsättningsvis ska benämnas unionstullkodexen (se faktrapromemoria 2011/12:FPM122). Anledningen till detta var dels ikraftträdandet av Lissabonfördraget, dels ett behov av att anpassa den moderniserade tullkodexen till den utveckling som skett inom tullagstiftningen och andra politikområden. Slutligen finns ett behov av att anpassa förordningen till den tid som krävs för utveckling av stödjande it-system. Förhandlingarna i rådsarbetsgruppen påbörjades under våren och har fortsatt under hösten.

Sverige har under förhandlingarna i rådsarbetsgruppen i likhet med flertalet andra medlemsstater motsatt sig att beslutanderätt delegeras till kommissionen i den utsträckning som kommissionen föreslagit.

30.4 Nytt åtgärdsprogram – Tull 2020

Inom tullområdet har kommissionen under året lämnat ett förslag till ett nytt åtgärdsprogram (Tull 2020) som ska ersätta det nuvarande åtgärdsprogrammet. Tull 2020 har utarbetats med målsättningen att stärka den inre marknaden genom en ändamålsenlig och effektiv tullunion. Det föreslagna programmet syftar till att främja samarbetet i tullfrågor i unionen, bl.a. genom kompetensutbyte, personligt nätverksbyggande och uppbyggnad av it-kapacitet (se faktapromemoria 2012/13:FPM6).

Ordförandeskapet lade fram ett kompromissförslag för behandling vid rådet. Då budgeten för åtgärdsprogrammet utgör en del av EU:s flerårsbudget ingår den inte i förhandlingen av förslaget. Därför var dagordningspunkten uppe i form av partiell allmän inriktning i syfte att komma vidare i processen. Förslaget antogs vid konkurrenskraftsrådet den 10 december. Ärendet föredrogs i EU-nämnden den 7 december. Förhandlingarna förväntas bli avslutade under första halvåret 2013.

30.5 Tullkontroll av immaterialrättsintrång

I juni avslutades förhandlingarna gällande den förordning med bestämmelser om tullkontroller för immaterialrättsintrång som kommissionen presenterade under våren 2011 (se faktapromemoria 2010/11:FPM130). Förslaget överlämnades därefter till Europaparlamentet för överväganden och samtal mellan parlamentet, rådet och kommissionen ägde rum under hösten. Det var vid årets utgång ännu oklart när förslaget skulle kunna antas.

Under hösten tog kommissionen fram ett förslag till ny handlingsplan för tullens bekämpning av intrång i de immateriella rättigheterna för perioden 2013–2017.

Handlingsplanen antogs av konkurrenskraftsrådet i december. Samråd skedde med EU-nämnden i december.

31 Offentlig upphandling

Offentlig upphandling spelar en viktig roll i kommissionens strategi Europa 2020 – En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla. En reform av upphandlingslagstiftningen med förslag till tre nya direktiv är en av tolv prioriterade åtgärder i inre marknadsakten och omfattas av ett snabbare förfarande. Under året enades rådet om en allmän inriktning om reformen.

31.1 Modernisering av EU:s upphandlingspolitik

Offentlig upphandling spelar en viktig roll i kommissionens strategi Europa 2020 – En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla.

Reformen av lagstiftningen om offentlig upphandling är en av tolv prioriterade nyckelåtgärder i inremarknadsakten från april 2011. Kommissionen presenterade i december 2011 förslag till tre nya direktiv på upphandlingsområdet (se faktapromemoria 2011/12:FPM90). Två av dessa avser att ersätta nu gällande direktiv 2004/18/EG om offentlig upphandling och direktiv 2004/17/EG om upphandling på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster. Även ett helt nytt direktiv om tilldelning av koncessioner föreslås.

Förslagen har som mål att öka effektiviteten i de offentliga utgifterna när det gäller att få mer värde för pengarna och att ge upphandlande myndigheter och enheter bättre möjlighet att använda upphandling till stöd för gemensamma samhällliga mål som skyddet av miljön, främjande av innovation, sysselsättning och social integration. Reformen omfattar fem huvudområden: förenkling av och ökad flexibilitet i upphandlingsreglerna, strategisk användning för att möta nya utmaningar, bättre tillgång till marknaden för små, medelstora och nystartade företag, sunda förfaranden samt styrning (tillsyn och vägledning). Vidare föreslås ett helt nytt direktiv om tilldelning av koncessioner. Syftet med detta är att minska osäkerheten kring tilldelning av koncessioner och därmed vara en hjälp för myndigheter och leverantörer samt att garantera alla företag i EU ett effektivt marknadstillträde. Regleringen avses vara mindre detaljerad än i upphandlingsdirektiven och ska även ge de upphandlande myndigheterna och enheterna större flexibilitet.

Sverige har i förhandlingarna verkat för förenklingar av regelverket och för att reglerna ska bli så flexibla som möjligt genom t.ex. ökade möjligheter att förhandla i upphandlingar. Att utveckla e-upphandling är ett viktigt sätt att förenkla och effektivisera upphandlingsprocessen. Sverige har därför stött direktivförslagen om övergång till obligatorisk elektronisk kommunikation inom två år från direktivens genomförande. Sverige har också varit positivt till att förslagen utvecklar möjligheterna och friheterna att beakta strategiska hänsyn, såsom miljöhänsyn och sociala hänsyn samt livscykelkostnader, och arbetat för att regler om detta blir rättsligt klara och så enkla som möjligt att tillämpa. En viktig fråga för svensk del har vidare varit att direktiven inte ska begränsa möjligheten att tillämpa lagen (2008:962) om valfrihetssystem och andra liknande lagar. Sverige har också betonat vikten av välavvägda regler om tillsyn och vägledning.

Reformen omfattas av ett snabbare förfarande och förslagen förhandlades under året i en rådsarbetsgrupp vid ett tjugotal möten. Förslagen behandlades också vid tre tillfällen under året vid ministermöten i konkurrenskraftsrådet. Vid konkurrenskraftsrådet i december enades rådet om en allmän inriktning av alla tre direktivförslagen.

Samråd skedde med EU-nämnden i februari, maj och december inför ministermötena i konkurrenskraftsrådet. Överläggning och samråd hölls med finansutskottet i januari och därefter informerades utskottet om förhandlingarna i april och november.

31.2 Elektronisk upphandling

I ett meddelande till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska sociala kommittén samt Regionkommittén den 20 april presenterade kommissionen en strategi för e-upphandling (se faktapromemoria 2011/12:FPM146). Meddelandet syftade till att visa betydelsen av en fullständig övergång till e-upphandling i EU samt att beskriva de viktigaste åtgärderna som kommissionen avser att vidta för att främja en sådan övergång.

Sverige har sedan den 1 december 2009 deltagit i Pan European Public Procurement On Line, ett projekt som syftar till att stimulera utvecklingen av den gränsöverskridande handeln och att effektivisera upphandlingsprocessen genom elektroniska förfaranden. Projektet avslutades den 31 augusti.

31.3 Nätverk för offentlig upphandling

Sverige deltar i Public Procurement Network (PPN) som är ett informellt EU-samarbete inom offentlig upphandling för medlemsländerna. Även EES-länderna och kommissionen deltar. Syftet med nätverket är att genom ett informellt samarbete stärka tillämpning av upphandlingsdirektiven och att genom ömsesidigt utbyte av erfarenheter stärka handeln över gränserna. Sverige var ordförande i PPN från den 1 juli 2011 till den 31 december 2012. Konkurrensverket hade uppdraget att leda arbetet, som avslutades med ett plenarmöte i början av december i Stockholm.

32 Fri rörlighet för tjänster

Tjänstehandels stora potential för tillväxt och sysselsättning – 330 miljarder euro ytterligare om tjänstedirektivet genomförs fullt ut – måste utnyttjas. Europeiska rådet har vid sina möten det senaste året återkommande lyft fram Europas tjänstesektor som motorn för återhämtningen ur den ekonomiska krisen. Regeringen kommer fortsätta att verka för ytterligare undanröjande av hinder för tjänsteföretag inom ramen för den nu påbörjade granskningsprocessen.
--

Tjänstedirektivet

Tjänstesektorn utgör mer än 65 procent av EU-ländernas sammanlagda BNP, och EU:s tjänstedirektiv täcker mer än 45 procent av EU:s BNP. Samtliga medlemsstater har nu formellt genomfört tjänstedirektivet, som syftar till att underlätta för tjänsteutövare att erbjuda sina tjänster i ett annat EU- eller EES-land. Trots ambitiösa genomförandeåtgärder av direktivet har det konstaterats att det fortfarande återstår mycket arbete med att få till stånd en fullständig inre marknad för tjänster. Detta beror

framför allt på den möjlighet som direktivet medger att göra relativt omfattande undantag samt medlemsstaternas olika uppfattningar kring varför olika tillstånd för tjänsteverksamhet och krav på tjänsteföretag är nödvändiga att behålla.

Tjänstesektorns stora tillväxtpotential och tjänstedirektivets fulla genomförande har också utgjort en central fråga vid Europeiska rådets möten och i dess slutsatstexter från i juni och oktober. Enligt beräkningar som kommissionen presenterade under året innebär det formella genomförandet av tjänstedirektivet en BNP-ökning om 0,8 procent. Om medlemsstaterna skulle fortsätta sina reformer inom ramen för denna rättsakt uppskattar kommissionen att det skulle generera ytterligare 1,8 procent till EU:s samlade BNP, vilket motsvarar ca 330 miljarder euro.

Under 2012 har en sektorsvis analys, en s.k. performance check, avslutats på tjänsteområdet. Arbetet har utförts av kommissionen och medlemsstaterna tillsammans med utgångspunkt i ett ”användarperspektiv”. Resultaten har visat hur bl.a. de tre direktiven e-handelsdirektivet, tjänstedirektivet och yrkeskvalifikationsdirektivet fungerar tillsammans vid den praktiska tillämpningen i tre olika sektorer (bygg, turism och affärstjänster). Sverige har deltagit aktivt i detta arbete.

I juni presenterade kommissionen ett meddelande om genomförandet av tjänstedirektivet som innehåller ytterligare förslag till åtgärder i syfte att få medlemsstaterna att öka sin ambitionsnivå och öppna sina marknader ytterligare för de tjänster som omfattas av direktivet (se fakta-promemoria 2011/12:FPM158). Fokus kommer att riktas särskilt mot de sektorer som har störst ekonomisk vikt som affärstjänster (11,7 procent av BNP), byggsektorn (6,3 procent av BNP), turism (4,4 procent av BNP) samt detaljhandeln (4,2 procent av BNP). I meddelandet föreslås en ny granskningsprocess mellan medlemsstaterna, en s.k. peer review, som också fick stöd av Europeiska rådet i juni. Målet är att få till stånd en utvärdering av valda lagstiftningsmetoder på tjänsteområdet utifrån juridiska, ekonomiska och sociala argument och en diskussion mellan medlemsstaterna kring olika sätt att reglera. I det inledande arbetet som skett under hösten har Sverige varit tongivande i utformningen av arbetsmetoden. Regeringen välkomnar att tjänstesektorn även fortsättningsvis kommer att prioriteras. Slutresultatet ska förhoppningsvis kunna födas in i den Europeiska terminen för 2013 och 2014 och ambitionen är att det i slutändan ska leda till landspecifika rekommendationer för medlemsstaterna.

Regeringen har under året överlagt och samrått med näringsutskottet respektive EU-nämnden i maj, juni och oktober.

Immateriella rättigheter – bl.a. upphovsrätt, patent, varumärken och mönster – representerar betydande värden och har en nyckelfunktion i den globala ekonomin. Utvecklingen och förbättringen av systemen – såväl globalt som inom EU och på hemmaplan – är av centralt intresse för en kunskapsintensiv ekonomi som den svenska. Arbetet på immaterialrättsområdet är alltså starkt kopplat till främjandet av innovation och skapande och därmed till målet att främja tillväxt och sysselsättning.

33.1 Enhetligt patentskydd och enhetlig patentdomstol

Det enhetliga patentskyddet (tidigare EU-patentet) och en enhetlig europeisk patentdomstol är av stor betydelse för Europas konkurrenskraft. Det enhetliga patentskyddet kommer att göra det möjligt att genom en ansökan få ett patent som täcker hela EU utom Spanien och Italien. Europeiska patentverket som i dag beviljar europeiska patent enligt den europeiska patentkonventionen kommer att bevilja även det enhetliga patentskyddet. Den enhetliga patentdomstolen kommer att hantera tvister avseende både det enhetliga patentskyddet och befintliga europeiska patent.

I december 2011 nådde rådet och Europaparlamentet en informell överenskommelse om förslaget till förordning om det enhetliga patentskyddet. Rådet kom dessutom överens om avtalet om den enhetliga patentdomstolen i alla delar förutom placeringen av domstolens centrala avdelning i första instans. Denna fråga löstes av Europeiska rådet i juni. Europeiska rådet föreslog dessutom vissa begränsade förändringar i förordningen om det enhetliga patentskyddet.

Under hösten förhandlades förslaget till ändringar i patentförordningen med Europaparlamentet. Samtidigt gjordes i rådet de ändringar i domstolsavtalet som föranleddes av överenskommelserna från december 2011 och juni 2012. Förhandlingarna var framgångsrika och den 10 december kunde konkurrenskrafterrådet bekräfta att en överenskommelse hade nåtts om patentförordningen med den ansvariga rapportören i parlamentet, att medlemsstaterna stod bakom överenskommelsen samt att medlemsstaterna var helt överens om innehållet i domstolsavtalet. Europaparlamentet bekräftade överenskommelsen genom att den 11 december i plenum anta rapportörernas rapporter.

Patentförordningen och förordningen om det enhetliga patentskyddets översättningsarrangemang antogs den 17 december och domstolsavtalet förväntas undertecknas i februari 2013. Avtalet kommer att träda i kraft och förordningarna bli tillämpliga när minst tretton avtalsstater, inklusive Frankrike, Storbritannien och Tyskland har ratificerat avtalet. En förberedande kommitté, bestående av de medlemsstater som undertecknat avtalet, kommer att ansvara för arbetet med att inrätta domstolen.

Europaparlamentet och rådet antog i oktober direktivet om föräldralösa verk. Föräldralösa verk är upphovsrättsligt skyddade verk där rättighets-havaren är okänd eller inte går att nå. Direktivet ger institutioner som bibliotek och arkiv möjligheter att digitalisera sådana verk och göra dem tillgängliga på internet (se faktrapromemoria 2010/11:FPM138). Samråd har ägt rum med EU-nämnden i september och näringsutskottet har informerats i frågan senast i mars.

33.3 Kollektiv rättighetsförvaltning och gränsöver-skridande licensiering

I juli presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om kollektiv förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter och gränsöver-skridande licensiering av rättigheter till musikaliska verk för användning på nätet på den inre marknaden (se faktrapromemoria 2011/2012:FPM175). Förslaget syftar dels till att harmonisera regler om bättre styrelseformer och insyn i fråga om kollektiva förvaltningsorgani-sationers verksamhet, dels till att uppmuntra och förenkla kollektiv gränsöverskridande licensiering av närrättigheter till musikaliska verk. Förhandlingar i rådet inleddes under hösten.

33.4 Observatoriet om intrång i immateriella rättig-heter

Under våren antogs en ny förordning om observatoriet avseende intrång i immateriella rättigheter. Observatoriet inrättades av kommissionen 2009. Det fungerar som en central resurs för insamling, analys och rapportering av information om immaterialrättsintrång samt som en plattform för informationsutbyte mellan företrädare för nationella myndigheter och andra berörda. Förordningen innebär bl.a. att observatoriet flyttas från Generaldirektoratet för inre marknaden och tjänster till Byrån för harmo-nisering inom den inre marknaden (OHIM). Förordningen trädde i kraft den 5 juni.

I juni 2011 informerade regeringen näringsutskottet om förslaget och översände en faktrapromemoria till riksdagen (2010/11:FPM127). Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars 2012.

33.5 Förhandlingsmandat om ett avtal om förbättrad tillgång till böcker för personer med läsnedsätt-ning

Rådet antog i november ett förhandlingsmandat om att i FN:s special-organ för immaterialrätt, WIPO, förhandla ett avtal avseende förbättrad tillgång till böcker för personer med läsnedsättning. Samråd har ägt rum

34 Näringspolitik

Syftet med EU:s industripolitik är att skapa bästa möjliga förutsättningar för konkurrenskraften och goda ramvillkor för näringslivet. Sverige verkar för en branschövergripande och hållbar europeisk näringspolitik. I arbetet driver Sverige på för goda ramvillkor för företag där hållbarhet och resurseffektivitet är viktiga teman, att principerna om smart lagstiftning tillämpas samt att arbetet för småföretag stärks. Sverige verkar också för frihandel och öppenhet i EU:s internationaliseringsarbete.

34.1 EU:s industripolitik

Rådet antog vid sitt möte i maj en allmän partiell inriktning för förordningen om inrättande av program för företagens konkurrenskraft inom ramen för EU:s kommande programperiod 2014–2020.

Vidare antog rådet vid sitt möte i december rådsslutsatser om EU:s industripolitik. Rådsslutsatserna syftade till att ge en tydlig inriktning på EU:s industripolitik och ge en signal om vikten av att stärka industrins konkurrenskraft och omställning mot resurseffektivitet och hållbarhet.

I november 2011 presenterade kommissionen sitt förslag till program för företagens konkurrenskraft inom ramen för EU:s långtidsbudget 2014–2020 (se faktapromemoria 2011/12:FPM 77). Programmet, som tar vid efter det nuvarande konkurrenskrafts- och innovationsprogrammet, innehåller flera förslag till hur små och medelstora företag ska främjas under nästa budgetperiod. Dessutom föreslår kommissionen två olika finansiella instrument som ska underlätta tillgången till finansiering för små och medelstora företag.

I oktober presenterade kommissionen ett meddelande med en översyn av kommissionens tidigare meddelande om industripolitiken från 2010, det s.k. industriflaggskeppet som är en del av EU2020-strategin (se faktapromemoria 2012/13:FPM22). I meddelandet gör kommissionen en bred genomgång av industripolitikens alla delar och aviserar en mängd kommande initiativ. Kommissionens mål är att investeringarna i industrin ska öka och därigenom ska industrins andel av EU:s BNP öka. Kommissionen presenterar också en rad förslag om hur EU bör arbeta för att öka farten i industrins omställning mot resurseffektivitet och ökad hållbarhet.

Regeringen anser det viktigt att fortsätta arbeta för att stärka EU:s konkurrenskraft och se affärsmöjligheterna i omställningen till ett bättre resursutnyttjande.

Vid rådsmötet den 11 oktober behandlades kommissionens meddelande om hållbar konkurrenskraft i byggsektorn (se faktapromemoria 2012/13:FPM4) i samband med den övergripande industripolitiska

diskussionen. Sverige välkomnade åtgärder som främjar hållbar konkurrenskraft i byggsektorn på såväl kort som lång sikt och framhöll att byggsektorn kan i stor utsträckning stärkas och förverkligas inom ramen för EU:s befintliga strategier och instrument. Information till näringsutskottet och samråd med EU-nämnden skedde i oktober.

I juni kom slutrapporten från kommissionens högnivågrupp om fordonsindustrin, CARS 21, där Sverige deltagit tillsammans med 8 andra länder, fordonsindustrin och andra aktörer. I rapporten görs en bred genomgång av förutsättningarna för Europas fordonsindustri. Man identifierar ett antal problemområden och föreslår ett brett spektrum av åtgärder. Sedan rapporten släpptes har situationen fortsatt försämrats och utöver nedläggningen av Saab Automobile AB har beslut om fabriksnedläggningar tagits i Frankrike och Belgien. I november kom ett meddelande från kommissionen (KOM (2012) 636) CARS 2020, med en aktionsplan med åtgärder i linje med de som skissats på i CARS 21-rapporten samt en avisering att man avser etablera en process för att årligen följa upp utvecklingen inom fordonsindustrin. Meddelandet diskuterades på konkurrenskraftsrådet den 10 december, och även vid ett extra ministermöte dagen innan.

34.2 Förenkla för företag inom EU – smart lagstiftning

Vid rådets möte i februari antogs rådsslutsatser om den framtida agendan för smart lagstiftning. Arbetet inom rådet syftar till att stärka och ta ytterligare steg i arbetet med att förenkla för företag på EU-nivå. Det har även i rådsslutsatser från Europeiska rådet i mars, juni och oktober lyfts fram att regelbördan för framför allt små och medelstora företag bör minska på EU-nivå.

Kommissionen följde i juli upp sitt meddelande om smart lagstiftning i Europeiska unionen² som kom i oktober 2010 genom att öppna upp ett samråd om arbetet med smart lagstiftning. I regeringens svar³ lyftes bl.a. fram vikten av att utgå från principen Tänk småskaligt först vid utformning av regler och att undantag inte ska ges generellt utan bedömas från fall till fall, att konsekvensutredningarna inom EU måste förbättras samt att arbetet med att minska regelbördor för framför allt små och medelstora företag, måste fortsätta. Kommissionen kom den 12 december med ett nytt meddelande om smart lagstiftning (se faktapromemoria 2012/13:FPM47). Meddelandet kommer att behandlas under 2013.

34.3 Statsstöd

Den 25 april antog kommissionen en kommissionsförordning som är en del av de nya reglerna för statligt stöd i form av ersättning för allmännyttiga tjänster. Reglerna är en del av EU:s statsstödsregler och ska

² Smart lagstiftning i Europeiska unionen KOM(2010) 543 slutlig.

³ N2012/4734/ENT.

hantera situationer där offentliga medel används för att säkerställa tillgången till viktiga, allmännyttiga tjänster för medborgarna. Kommissionens förordning (EU) nr 360/2012 behandlar stöd av mindre betydelse och slår fast att stöd i form av ersättning för allmännyttiga tjänster som maximalt uppgår till 500 000 euro över tre beskattningsår inte räknas som statligt stöd. Ett stöd mindre än detta belopp anses då inte påverka handeln mellan medlemsstaterna eller snedvridda konkurrensen.

Under året har kommissionen påbörjat ett arbete med modernisering av statsstödsregelverket (Almuniapaketet) och har efter dialog med medlemsstaterna utarbetat ett förslag som presenterades i december vid konkurrenskraftsrådet (se faktagruppmemorier 2012/13:FPM43). Förslaget innehåller ändringar av procedurförordningen och bemyndigandeförordningen, som avses bli föremål för förhandlingar med medlemsstaterna under 2013. Arbetet med översynen av enskilda riktlinjer har också fortgått. Beslut om riktlinjerna för regionalstöd samt statligt stöd till bredband och film beräknas antas under början av 2013. Därutöver har kommissionen påbörjat arbetet med en mängd övriga riktlinjer, såsom stöd till flygplatser, FoU, miljö (inkl. energiskatter) och riskkapital samt den allmänna gruppundantagsförordningen samt regelverket för stöd av mindre betydelse.

Konkurrenskraftsrådet antog den 11 oktober slutsatser om statligt stöd inom ramen för meddelandet från kommissionen, En europeisk strategi för viktig möjliggörande teknik: mot tillväxt och jobb (se faktagruppmemorier 2011/12:FPM166). Rådet hade till detta en diskussion om modernisering av statsstödsregelverket den 10 november. Den 13 november informerades dessutom rådet för ekonomiska och finansiella frågor om reformen om tillämpning av statligt stöd bl.a. med anledning av den finansiella krisen.

EU-samarbetet på konsumentområdet syftar till att stärka konsumentens ställning på den inre marknaden. Regeringens allmänna inriktning när det gäller konsumentpolitiken i EU är att verka för gemensamma regler på en hög konsumentskyddsnivå för att främja en väl fungerande inre marknad. En prioritering under året har varit förhandlingarna om ett förslag till direktiv om alternativ tvistlösning och ett förslag till förordning om tvistlösning på internet. Förslaget till direktiv om bostadslåneavtal är ett annat initiativ av betydelse för konsumenter som har förhandlats intensivt under året.

35.1 Tvistlösning utanför domstol

Förhandlingar om förslagen till direktiv om alternativ tvistlösning och förordning om tvistlösning på internet har ägt rum under året (se faktapromemoria 2011/12:FPM92). Medlemsstaterna nådde en överenskommelse om en allmän inriktning på konkurrenskraftsrådet i maj och därefter har intensiva förhandlingar med Europaparlamentet pågått. Målsättningen är att en politisk överenskommelse ska nås innan årsskiftet 2012/13. Syftet med förslagen är att öka konsumenters förtroende för gränsöverskridande handel genom att säkerställa att de har tillgång till tvistlösning utanför domstol inom hela EU, som komplement till sedvanlig domstolsprövning. De alternativa tvistlösningsorganen ska uppfylla kvalitetskriterier som öppenhet, oberoende, sakkunskap, effektivitet och rättssäkerhet. Regeringen välkomnar initiativet att höja kvaliteten och öka tillgången på alternativa tvistlösningsorgan för EU:s konsumenter och har haft överläggning med civilutskottet om frågan.

35.2 Konsumentprogram för 2014–2020

I november 2011 presenterade kommissionen ett förslag till en förordning om ett konsumentprogram för 2014–2020 (se faktapromemoria 2011/12:FPM67). Konsumentprogrammet utgör grunden för hur EU-budgeten får användas på konsumentområdet och innebär i huvudsak en fortsättning på nuvarande program. Programmet avser bl.a. att finansiera ett brett kunskapsunderlag, stöd till samarbete mellan tillsynsmyndigheter, stöd till konsumenter vid gränsöverskridande handel samt stöd till konsumentorganisationer på EU-nivå. Medlemsstaterna nådde en partiell allmän inriktning om konsumentprogrammet i juni. Förhandlingar pågår med Europaparlamentet. Regeringen har informerat civilutskottet om konsumentprogrammet.

35.3 Konsumentagenda

Kommissionen antog i maj ett meddelande om en strategi för konsumentpolitiken i EU, en ”konsumentagenda”, som ersätter och bygger vidare på den strategi för konsumentpolitiken som gäller för 2007–2013 (se faktapromemoria 2011/12:FPM160). I meddelandet beskriver kommissionen sin syn på vilka mål och åtgärder som bör prioriteras på det konsumentpolitiska området framöver. Syftet är att öka konsumenternas deltagande i och förtroende för den inre marknaden. Kommissionen prioriterar konsumenters säkerhet, förbättrade kunskaper om konsumenträttigheter hos konsumenter och näringsidkare, förbättrad tillsyn och goda möjligheter till tvistlösning. En rådsresolution som välkomnar konsumentagendan antogs av rådet i oktober. Regeringen har informerat civilutskottet om konsumentagendan.

36 Innovation och forskning

Inom området forskning och utveckling har EU och medlemsstaterna delad kompetens. EU:s insatser inom området kanaliseras huvudsakligen via ett särskilt ramprogram. Syftet med politiken är att stärka unionens vetenskapliga och tekniska grund och kapacitet genom att åstadkomma ett europeiskt forskningsområde med fri rörlighet för forskare och forskningsresultat samt att främja unionens konkurrensförmåga.

36.1 Europeiska forskningsområdet

I syfte att skapa en inre marknad för kunskap, forskning och innovation, påbörjades 2000 arbetet med Europeiska forskningsområdet (ERA). Europeiska rådet beslutade i februari 2011 att ERA ska vara förverkligat 2014. Den 13 september 2011 lanserade kommissionen därför en konsultation om ERA vilken regeringen svarade på den 2 december 2011. Kommissionens meddelande om ERA presenterades den 17 juli 2012. Kommissionen lyfter fram fem prioriteringar i meddelandet: effektivare nationella forskningssystem, optimalt transnationellt samarbete och konkurrens, öppen arbetsmarknad för forskare, jämställdhet samt optimal spridning och överföring av vetenskaplig kunskap (faktapromemoria 2011/12:170). När det gäller prioriteringen att sprida och överföra vetenskaplig kunskap har kommissionen även publicerat ett särskilt meddelande (faktapromemoria 2011/12:171).

Givet den korta tid som står till förfogande för ERA:s förverkligande år 2014 menar kommissionen att det behövs ett förstärkt partnerskap som, förutom medlemsstater och kommissionen, även inbegriper intresseorganisationer inom forskningsområdet. I samband med lanseringen av meddelandet antogs en särskild överenskommelse mellan sådana intresseorganisationer och kommissionen. I meddelandet finns det förutom de fem övergripande prioriteringarna även ett stort antal

aktiviteter som riktar sig mot såväl medlemsstaterna, kommissionen som intresseorganisationerna. Med utgångspunkt i meddelandet om ERA antog konkurrenskraftsrådet den 11 december 2012 rådslutsatser om ERA. I slutsatserna välkomnas de prioriteringar som kommissionen föreslår. Sverige gav i förhandlingarna stöd till de prioriteringarna, men framhöll samtidigt vikten av att rådet är tydligt med att man inte godkänner samtliga delaktiviteter som kommissionen föreslår. Överläggning med utbildningsutskottet om rådslutsatserna om ERA hölls den 27 november och samråd i EU-nämnden inför konkurrenskraftsrådet ägde rum den 7 december.

36.2 Horisont 2020

I november 2011 publicerade kommissionen sitt förslag till nästa ramprogram för forskning och innovation, Horisont 2020 (faktapromemoria 2011/12:FPM69). Programmet utgör en del av kommissionens samlade förslag till EU:s fleråriga budgetram för perioden 2014–2020. Lagstiftningspaketet för Horisont 2020 rymmer sex olika förslag:

- 1) ramprogram,
- 2) särskilt program,
- 3) kärnforskningsprogram (Euratom),
- 4) deltaganderegler,
- 5) förordning för Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT), och
- 6) strategisk innovationsagenda för EIT.

Tre prioriteringar utgör grunden för förslaget: spetskompetens, industriellt ledarskap och samhällseliga utmaningar. Kommissionen föreslår att 80 miljarder euro fördelas till Horisont 2020.

Förhandlingarna i rådet påbörjades i februari och en partiell allmän inriktning om förslaget till övergripande ramprogram beslutades vid konkurrenskraftsrådets möte den 31 maj. Beslutet omfattade inte budgeten för ramprogrammet utan den beslutas inom ramen för förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram (se avsnitt 6).

I förhandlingarna framhöll Sverige bl.a. att kvalitet måste vara vägledande för finansiering från Horisont 2020 och att geografisk hänsyn inte får styra vilka projekt som beviljas medel. Sverige har även framhållit vikten av att samhällsvetenskap och humaniora integreras i den forskning som bedrivs om samhällsutmaningar. Vidare har Sverige verkat för att begränsa andelen partnerskapsprogram, vilka redan under nuvarande ramprogram leder till betydande krav på medfinansiering från de nationella forskningsfinansiärerna.

Inför beslutet i rådet hölls överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden den 22 maj respektive den 25 maj 2012.

I oktober beslutade konkurrenskraftsrådet om en partiell allmän inriktning gällande deltagandereglerna för Horisont 2020. Sverige har i förhandlingarna verkat för att regelverket ska förenklas jämfört med de regler som gäller under det pågående ramprogrammet (2007–2013).

Framför allt har Sverige framhållit att ersättningsreglerna för deltagare behöver ändras jämfört med nuvarande ramprogram.

Vid mötet i oktober beslutade konkurrenskraftsrådet även om en partiell allmän inriktning gällande förordningen för det Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT). I förhandlingen verkade Sverige bl.a. för att medlemsstaterna ska involveras i EIT:s utveckling utan att dess oberoende ställning undermineras.

Besluten om deltaganderegler och EIT föregicks av överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden den 25 september respektive den 5 oktober.

Konkurrenskraftsrådet beslutade den 11 december om förslaget till särskilt program inom Horisont 2020, vilket jämfört med ramprogrammet som beslutades i maj är ett mer specificerat beslut om forsknings- och innovationsfinansieringen inom Horisont 2020. Sverige framhöll i förhandlingen bl.a. att medlemsstaterna fortsatt bör ha inflytande över implementeringen av ramprogrammet genom kommittéförfarandet samt att medlemsstaterna bör ha en rådgivande funktion för det Europeiska forskningsrådets verksamhet (ERC). Vid mötet beslutades också om en partiell allmän inriktning för EIT:s strategiska innovationsagenda. Besluten föregicks av överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden den 27 november respektive den 7 december.

Rådets förhandlingar om Euratoms forsknings- och utbildningsprogram påbörjades 2012 med sikte på beslut under 2013. En framstegsrapport presenterades vid konkurrenskraftsrådets möte den 11 december.

Det ordinarie beslutsförfarandet gäller för det övergripande ramprogrammet, deltagarreglerna samt för EIT:s förordning och strategiska innovationsagenda. Utskottet ITRE i Europaparlamentet tog ställning till Horisont 2020 i november. Förhandlingar mellan rådet och Europaparlamentet inleddes under 2013.

36.3 Innovationspartnerskap

Europeiska innovationspartnerskap (EIP) föreslogs av kommissionen i flaggskeppsinitiativet Innovationsunionen (KOM 2010 546) som är en del av strategin Europa 2020. Konkurrenskraftsrådet antog slutsatser om Innovationsunionen i november 2010 där konceptet EIP välkomnades. Partnerskapen ska bidra till att testa nya tillvägagångssätt när det gäller EU:s forsknings- och innovationsaktiviteter. De ska drivas av utmatningar, agera i hela forsknings- och innovationskedjan samt integrera och förbättra samordningen av befintliga instrument och initiativ.

Partnerskapskapen kommer att mobilisera europeiska, nationella, regionala, offentliga och privata intressenter inom områden där hantering av samhällsproblem kombineras med kommersiella möjligheter. Partnerskapen kommer att intensifiera forskning och utveckling, samordna investeringar, skynda på standarder och skapa efterfrågan.

I maj antog konkurrenskraftsrådet slutsatser som framhåller att rådet, i form av närmast berörd rådsformation, ska godkänna kommissionens förslag till nya EIP innan de startas. Slutsatserna framhåller också

konkurrenskraftsrådets koordinerande roll vad gäller EIP. Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum den 22 maj respektive den 25 maj.

Kommissionen presenterade i februari meddelanden om innovationspartnerskap inom de två områdena hållbart jordbruk och råvaror. Detta följdes av ett meddelande om vattenförsörjning i maj och ett meddelande om smarta städer i juli.

Rådet för jordbruk och fiske antog rådslutsatser om EIP-hållbart jordbruk den 18 juni. Skriftligt samråd med EU-nämnden föregick beslutet.

Konkurrenskraftsrådet antog rådslutsatser om EIP-råvaror 11 oktober. Överläggning med näringsutskottet hölls den 4 oktober och samråd med EU-nämnden hölls den 5 oktober.

Miljörådet antog rådslutsatser om EIP-vatten den 12 juni. Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet hölls den 7 juni och samråd med EU-nämnden hölls den 7 juni.

36.4 Viktig möjliggörande teknik

Kommissionens meddelande om viktig möjliggörande teknik (se fakta-promemoria 2011/12:FPM166) presenterades i juni och behandlades genom antagande av rådslutsatser vid konkurrenskraftsrådet den 11 oktober. Sverige välkomnade den samlade strategin för att i ökad omfattning använda potentialen hos den viktiga möjliggörande tekniken till att stärka befintlig industris konkurrenskraft samt bidra till framväxten av ny industri. Information till näringsutskottet och samråd med EU-nämnden skedde i oktober.

36.5 Europeiska institutet för innovation och teknik

Genom kommissionens förslag till ändring av förordning om inrättande av Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT), samt tillhörande förslag till strategisk innovationsagenda (SIA) (se faktapromemoria 2011/12:FPM87) fortsatte arbetet under Danmarks och Cyperns ordförandeskap med att klargöra EIT:s verksamhet och inriktning för perioden 2014–2020. EIT har behandlats under samtliga konkurrenskraftsrådets möten i februari, maj, oktober och november och då även varit föremål för information, överläggning och samråd med såväl utbildningsutskott, näringsutskott och EU-nämnden.

Sverige har ställt sig generellt positivt till kommissionens förslag och till EIT:s modell som integrerar kunskapstriangeln på ett konkret sätt. Explicit länkar det hela innovationscykeln från utbildning och forskning till nya marknadsmöjligheter och uppstart av nya företag. Sverige har drivit en linje där man betonat vikten av att EIT skapar synergier med andra program och initiativ på EU- och nationell nivå, att det finns excellens i triangeln alla delar och att företagen aktivt deltar.

När det gäller utvecklingen av EIT:s kunskaps- och innovationsplattformar (Knowledge and innovation communities; KIC) har Sverige drivit linjen att det är viktigt att resurserna för EIT hanteras så att befintliga tre

KIC kan utvecklas med kvalitet och långsiktighet samtidigt som det finns utrymme för expansionen till fler nya KIC med en tillräcklig storlek och kritisk massa.

37 Den europeiska rymdpolitiken

Rymdverksamheten spelar en viktig roll för möjligheten att framgångsrikt möta globala samhällsliga utmaningar samt skapa innovativa lösningar och ge kunskap inom områden som har stor betydelse för samhällsutvecklingen. Med Lissabonfördraget blev rymdverksamhet en EU-kompetens genom artikel 189. EU utvecklar därför stegvis sina ambitioner och aktiviteter inom området.

Under året har det inom den europeiska rymdorganisationen European Space Agency (ESA) förts en diskussion om hur de framtida relationerna mellan EU och ESA bör utvecklas. Motsvarande diskussion har pågått inom EU, främst internt i kommissionen som i slutet av året publicerade ett meddelande med sin position och syn, vilken ska utgöra grunden för en bredare diskussion framöver med rådet och parlamentet.

Relationen mellan EU och den europeiska rymdorganisationen ESA

Den europeiska rymdorganisationen European Space Agency, ESA, upprättades 1975 och baseras på en internationell konvention. Bakgrunden till ESA:s grundande var att ett samgående mellan Europas stater om intellektuella och finansiella resurser var nödvändigt för att skapa ett självständigt och konkurrenskraftigt Europa inom rymdområdet. ESA har för närvarande 20 medlemsstater varav två (Norge och Schweiz) som inte är EU-medlemmar.

EU:s intresse för rymdfrågor har märkts i form av flera resolutioner i Europaparlamentet sedan 1979, och meddelanden från kommissionen sedan 1988. Rymdteknologi är ett effektivt verktyg för genomförande av unionens politik inom olika sektorer, t.ex. satelliter för navigering (transportsektorn) och jordobservationssatelliter (miljö- och jordbrukssektorerna). ESA har hela tiden nära samverkat med EU och bidragit med information vid behov. Under 2000 lade EU:s ministerråd och ESA:s råd med varsin likartad resolution grunden för en gemensam rymdstrategi. Två gemensamma projekt med inriktning på rymdtillämpningar pågår sedan några år: Galileo, ett satellitnavigeringssystem, och GMES (Global Monitoring for Environment and Security), ett jordobservationssystem.

Ett ramavtal om rymdsamarbete mellan ESA och EU trädde i kraft i maj 2004. Samarbetet tar sin utgångspunkt i ESA:s och EU:s komplementära intressen, ESA som utvecklare och EU som användare av rymdteknik. Enligt ramavtalet ska det hållas gemensamma möten mellan EU:s råd och ESA:s råd på ministernivå som ska övervaka samarbetet mellan ESA och EU och ge riktlinjer, råd och rekommendationer vad gäller samarbetet enligt ramavtalet. ESA och EU har

gemensamt tagit fram en europeisk rymdpolicy som antogs 2007. Arbetet med att genomföra policyn sker särskilt genom de två gemensamma projekten Galileo och GMES.

I och med Lissabonfördraget har EU fått delad kompetens inom rymdområdet (artikel 189 i EUF-fördraget) och därmed också mandat att spela en större roll inom europeisk rymdverksamhet. EU är inte längre enbart användare av rymdteknik. I många delar av världen är rymd en fråga som ligger högt på den politiska dagordningen. I projekt som har lika starka politiska som vetenskapliga eller tekniska drivkrafter blir EU:s och ESA:s roller svåra att särskilja. Samarbetet och samordningen mellan ESA och EU är därmed en viktig fråga för de båda aktörerna. Inom ESA har medlemsstaterna förespråkade starten av en process genom vilken den bästa formen för framtida samarbete undersöks och diskuteras. Kommissionen publicerade i slutet av året ett meddelande om sin syn på hur lämpliga relationer mellan de båda aktörerna bör utvecklas.

38 Sammanhållningspolitiken

EU:s sammanhållningspolitik har som mål att bidra till ekonomisk, social och territoriell sammanhållning inom EU. Den ska syfta till att minska regionala skillnader och ojämlikhet mellan människor och möjliggöra tillväxt och utveckling. Kommissionens förslag inför programperioden 2014–2020 är att sammanhållningspolitiken ska genomföras med betydligt strängare villkor och fler incitament för att säkerställa att medlen utnyttjas effektivt. Sammanhållningspolitikens program ska också utgöra konkreta instrument för att nå målen i Europa 2020-strategin i samverkan med aktörer på nationell, regional och lokal nivå. Under året har ett flertal beslut avseende kommissionens förslag till framtida regelverk tagits vid Allmänna rådets möten.

EU:s framtida sammanhållningspolitik

Den 6 oktober 2011 presenterade kommissionen sitt förslag till nytt regelverk för sammanhållningspolitiken för nästa programperiod. Förslagets innehåll redovisades till riksdagen i faktapromemoria 2011/12:FPM24. En kort beskrivning fanns också i förra årets årsbok.

Under året har intensiva förhandlingar om förordningsförslagen förts i rådet under de danska och cypriotiska ordförandeskapen. Förhandlingarna har skett kring olika tematiska block. Partiell allmän inriktning har nåtts för 19 sådana block, vilka tillsammans täcker huvuddelen av de olika förordningarna. Beslut har tagits vid allmänna rådets möten i april, juni, oktober och november. Inför samtliga möten skedde samråd med EU-nämnden.

Sammantaget har de kompromisser som förhandlats fram gått i rätt riktning utifrån svenska utgångspunkter. För Sverige har det varit viktigt

att bevaka hur förslagen väntas påverka genomförandet i Sverige. Sverige har därför stött förslagen att inte genomföra radikala förändringar, utan snarare en utveckling av befintliga strukturer. Stöd har också getts till den föreslagna strategiska inriktningen och den tydliga kopplingen till Europa 2020-strategins mål om en smart och hållbar tillväxt för alla.

En annan viktig fråga för Sverige har varit förenkling och minskande av administrativa bördor för både projektägare och myndigheter. Flera pålagor i kommissionens ursprungliga förslag har bedömts som onödiga eller alltför betungande, med administrativa bördor som följd. Å andra sidan har Sverige ibland stött kommissionens förslag, när andra medlemsstater har velat urvattna dem. Det har t.ex. gällt att de horisontella kriterierna som miljö och jämställdhet verkligen ska beaktas i alla steg av genomförandet, liksom att makroregionala strategier som Östersjöstrategin ska beaktas.

Förhandlingarna om strukturfondsregelverket kommer att fortsätta under 2013 och avslutas tidigast till sommaren.

Parallellt med årets förhandlingar om förordningarna har förhandlingar pågått om EU:s långtidsbudget. Där ingår flera viktiga delar av sammanhållningspolitiken t.ex. hur stor budgeten ska vara fördelat på de olika målen och enligt vilka kriterier tilldelningen av medel till medlemsstaterna ska ske.

39 Transporter

Ett väl fungerande och långsiktigt hållbart transportsystem är en viktig förutsättning för att möta klimatutmaningen och för att stärka EU:s ekonomi och konkurrenskraft. En hel del arbete återstår dock innan den inre marknaden för transporter kan anses färdig. Tre nyckelåtgärder i den andra inre marknadsakten avser transportområdet, nämligen det fjärde järnvägspaketet, sjöfartsmarknaden och utvecklingen av det gemensamma luftrummet. Under året antogs ny lagstiftning om ett gemensamt järnvägsområde och om minimikrav på utbildning för sjöfolk och om dubbelskrov.

39.1 Frågor som rör flera transportslag

39.1.1 Transeuropeiska transportnät

Arbetet med kommissionens förslag till förordning med nya riktlinjer för transeuropeiska transportnät (TEN-T, se faktapromemoria 2011/12:FPM37) har pågått under hela 2012. Ett första steg mot en slutlig överenskommelse togs i mars då rådet antog en allmän inriktning om förordningen. Ett slutligt antagande av Europaparlamentet och rådet väntas dock inte förrän under 2013. Tills de nya förordningarna träder i kraft gäller fortsatt de nuvarande TEN-T-riktlinjerna.

Detsamma gäller kommissionens förslag om den infrastrukturfond Fonden för ett sammanlänkat Europa (se faktapromemoria 2011/12:FPM55) som ska utgöra det legala instrumentet för kommissionen att bevilja medel till infrastruktur för transport, energi och it. Den ska ersätta den gällande finansiella förordningen för TEN-T. I en bilaga till den föreslagna förordningen pekas transportkorridorer och projekt ut som ska vara särskilt prioriterade för finansiering från fonden. För Sveriges del är järnvägssträckorna Stockholm–Malmö, Malmö–Göteborg, Malmbanan och Bottniska korridoren Sundsvall–Haparanda upptagna i denna bilaga.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars.

39.1.2 Fonden för ett sammanlänkat Europa

Förslaget att inrätta Fonden för ett sammanlänkat Europa (nedan kallad fonden) har förhandlats under 2012, parallellt med förslag till riktlinjer för respektive infrastrukturområde (se faktapromemorior 2011/12:FPM55 resp. 2011/12:FPM33, 2011/12:FPM37, 2011/12:FPM39). Sverige har i förhandlingarna betonat vikten av att projekt som blir föremål för investeringar har ett europeiskt mervärde, bidrar till EU:s miljö- och klimatmål och att investeringar inte ska riskera

att vara marknadsnedvridande. Sverige har även aktivt verkat för att för Sverige viktiga sträckningar inom transportnätet finns upptagna på den lista av prioriterade projekt som kan ansöka om medel ur fonden. En partiell allmän riktlinje antogs vid transport-, telekom- och energirådets (TTE-rådets) möte den 7 juni.

Under hösten har förhandlingarna i rådet fortsatt om de delar där överenskommelse kvarstår. Det handlar framför allt om det kapitel som avser finansiella instrument. Här har Sverige arbetat för att ytterligare förtydliga och begränsa kommissionens möjligheter att använda finansiella instrument på bred front inom fonden. Tilldelningen av medel för fonden bestäms av de övergripande förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram (se del 2 avsnitt 6). Näringsutskottet informerades om förslaget i december 2011. Regeringen samrådde med EU-nämnden inför att TTE-rådet skulle anta en partiell allmän riktlinje för förslaget i juni.

39.1.3 Galileo

Kommissionens förslag till förordning om uppbyggnad och drift av de europeiska satellitnavigeringssystemen (se faktagromemoria 2011/12:FPM 76) är en del av kommissionens förslag till EU:s fleråriga budgetram för perioden 2014–2020. Förslaget har behandlats av rådet under våren och rådet har i juni enats om en partiell allmän inriktning om alla frågor i förslaget utom de som rör budgetens storlek. Kontakter med Europaparlamentet har ägt rum under hösten i syfte att undersöka möjligheterna att nå en överenskommelse i den första behandlingen av förslaget. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

39.2 Landtransporter

39.2.1 Förordningen om färdskrivare

I juli 2011 lade kommissionen fram ett förslag om ändring av rådets förordning nr 3821/85 om färdskrivare vid vägtransporter och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning 561/2006 (se faktagromemoria 2011/12:FPM 22). Under året antog rådet en allmän inriktning i juni. Europaparlamentet röstade om förslaget i plenum i juli. Den allmänna inriktning som rådet tidigare antagit fastställdes genom en politisk överenskommelse vid TTE-rådet i oktober. Det cypriska ordförandeskapet deltog med stöd av rådets politiska överenskommelse i ett första trepartsmöte med Europaparlamentet i november. Samråd med riksdagen har ägt rum i juni och oktober.

39.2.2 Kontrollbesiktningsfrågor

Kommissionen presenterade i juli ett förslag till förordning om periodisk provning av motorfordons och tillhörande släpvagnars trafiksäkerhet (se faktagromemoria 2011/12:FPM173).

Det övergripande syftet med förslaget är att förbättra trafiksäkerheten och minska antalet dödade i vägtrafik inom EU genom harmoniserade

trafiksäkerhetskontroller av fordon. Tillsammans med ett förslag till förordning om flygande inspektion, vilket kommer att behandlas i rådet 2013, är målet att spara 900–1 100 liv årligen. Jämfört med gällande EU-rätt föreslås utökade krav på vilka fordon som ska kontrollbesiktigas, hur ofta besiktningen ska ske, hur besiktningsorganets oberoende ska säkerställas, vad som ska ligga till grund för bedömning av brister, vilken utrustning som ska användas och vilka färdigheter besiktningsteknikern ska ha.

En riktlinjedebatt genomfördes på TTE-rådet i oktober och övervägande delen av medlemsstaterna uttryckte en vilja om att rättsakten borde vara ett direktiv. Flera medlemsstater anförde liksom Sverige att förslaget hade alltför detaljerade regler som inte lämpade sig för harmonisering på EU-nivå. Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober och i december.

Rådet enades om att nå en allmän inriktning vid TTE-rådet i december.

39.2.3 **Omarbetningen av första järnvägspaketet**

Europaparlamentet och rådet enades om att samla bestämmelserna i fem gällande direktiv i ett nytt direktiv om inrättande av ett gemensamt europeiskt järnvägsområde. I samband därmed ändrades och kompletterades ett flertal bestämmelser i syfte att förenkla, förtydliga och modernisera regelverket (se faktapromemoria 2010/11:FPM17). Förslaget antogs i oktober och det nya direktivet trädde i kraft i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum under juni och oktober.

39.3 **Sjöfart**

39.3.1 **Minimikrav på utbildning för sjöfolk**

STCW-konventionen är införlivad i EU-rätten genom direktiv 2008/106/EG av den 19 november 2008 om minimikrav på utbildning för sjöfolk. Vissa ändringar infördes i STCW-konventionen efter en konferens i Manila (de s.k. Manila-ändringarna). Ändringarna i konventionen trädde i kraft den 1 januari 2012 för samtliga konventionsparter som inte anmält att de motsätter sig ändringarna. Riksdagen beslutade i juni 2011 att godkänna den reviderade STCW-konventionen. Med anledning av ändringarna lade kommissionen fram ett förslag till revidering av det nämnda direktivet (se faktapromemoria 2011/12:FPM11). Samråd med riksdagen hölls under december 2011 då även rådet antog en allmän inriktning. Förslaget antogs slutligt av rådet den 7 november 2012.

39.3.2 **Förordningen om dubbelskrov**

Vid TTE-rådet den 12–13 december 2011 antogs en allmän riktlinje för omarbetningen av 2002 års förordning om införande av krav på dubbelskrov för oljetankfartyg med enkelskrov. Efter ett antal ändringar och uppdateringar presenterade kommissionen en revidering av förordningen. Det huvudsakliga skälet till revideringen var att Lissabonför-

draget hade trätt i kraft och att det i artikel 290 gavs möjlighet att till kommissionen delegera befogenheter att anta delegerade akter. Under 2012 antogs nämnda förordning. I det nya förslaget föreslås att kommissionen skulle ges möjlighet att anta delegerade akter om den föreslagna förordningen.

39.3.3 2006 års sjöarbetskonvention

Under 2006 antog International Labour Organisation (ILO) 2006 års sjöarbetskonvention (Maritime Labour Convention, MLC). Genom direktiv 2009/13/EG införlivas till stora delar bestämmelserna i konventionen i EU-rätten. På grund av skrivningar i fördraget om EU:s funktionssätt kan dock inte alla delar i konventionen införlivas genom direktivet. I mars presenterade därför kommissionen två förslag som tar upp bestämmelser om ikraftträdande när det gäller hamnstatens respektive flaggstatens skyldigheter (se faktrapromemorior 2011/12:FPM141 respektive 2011/12:FPM142). Sverige har genom riksdagsbeslut om proposition 2011/12:35, 2006 års sjöarbetskonvention, redan tagit beslut om att godkänna Sveriges anslutning till konventionen samt genomförande av direktiv 2009/13/EG och i juni ratificerade Sverige konventionen. Sverige stöder följaktligen införlivandet i EU-rätten. I oktober antog rådet en allmän riktlinje för respektive förslag och i samband med det hölls samråd med riksdagen.

39.3.4 Den integrerade havspolitik

Den integrerade havspolitik inrättades vid utgången av 2007 genom att Europeiska rådet antog slutsatser med anledning av en vitbok från kommissionen om detta tvärspektoriella politikområde. Efter de fem år politiken funnits tog det cypriotiska ordförandeskapet initiativ till ett första ministermöte ägnat politiken. En ministerdeklaration med inriktning på politikområdets utveckling mot 2020 antogs vid detta informella ministermöte för de ministrarna med ansvar för den integrerade havspolitik i oktober. Deklarationen tar utgångspunkt i de olika initiativ kommissionen presenterat och särskilt i meddelandet om hållbar tillväxt kopplad till haven och kustområdena som presenterades i september.

39.4 Luftfart

39.4.1 Luftfart – yttre förbindelser

Kommissionen presenterade i september ett meddelande om EU:s framtida yttre luftfartspolitik – att möta framtidens utmaningar (se faktrapromemoria 2012/13:FPM15). Kommissionen kommer senare att följa upp meddelandet med vissa förslag till åtgärder, t.ex. begäran från rådet om ytterligare förhandlingsmandat. Mot bakgrund av detta meddelande utarbetades rådslutsatser som antogs i december. Sverige har välkomnat att kommissionen gjort en utvärdering av den yttre luftfartspolitik och dess framtid.

Arbetet i rådet med det s.k. flygplatspaketet påbörjades under året. Det innehåller förslag till översyn av direktiven om marktjänster och flygplatsbullen och av den s.k. slotsförordningen. Slots är en benämning på start- och landningstider för flygplan. När det gäller förslaget till ny förordning om marktjänster (se faktapromemoria 2011/12:FPM73) kunde rådet i mars anta en allmän riktlinje. Sverige har i rådsarbetet ställt sig bakom förslaget, som bl.a. innebär marknadsöppningar. För förslaget till bullerförordning (se faktapromemoria 2011/12:FPM75) som innebär en förstärkt harmonisering av de nationella processerna för att införa bullerrelaterade driftsrestriktioner vid flygplatser antog rådet en allmän inriktning i juni. Jämfört med det ursprungliga förslaget innebär texten i den allmänna inriktningen mer begränsade befogenheter för kommissionen. Slutligen rörande slots-förordningen ingick rådet en allmän inriktning i oktober. Stora ändringar gjordes jämfört med kommissionens ursprungsförslag med inriktning att inte ändra dagens gällande regler alltför mycket. Jämfört med nuvarande lagstiftning föreslås dock att andrahandshandel med ankomst- och avgångstider regleras och att transparens och öppenhet kring tilldelningen av ankomst- och avgångstider ökar. En prioritering av nya aktörer ska också göras vid tilldelning av lediga tider. Samråd med riksdagen om flygplatspaketet har skett i mars, juni och oktober.

40 Politiken för informationsområdet

De åtgärder som vidtas inom området politiken för informationsområdet syftar till att skapa goda förutsättningar för väl fungerande marknader och effektiv konkurrens. Hushåll och företag ska ha tillgång till effektiv, robust och säker infrastruktur och bästa möjliga utbud av kommunikationstjänster. Sverige har under året prioriterat frågan om e-legitimationer och betrodda tjänster samt förhandlingarna om särskilda riktlinjer för transeuropeiska telekommunikationsnät m.m. inom ramen för Fonden för ett sammanlänkat Europa.

40.1 E-legitimationer och betrodda tjänster

Kommissionen presenterade den 4 juni ett förslag till förordning om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden (se faktapromemoria 2011/12:FPM162). Förslaget ersätter direktivet 1999/93/EG om ett gemenskapsramverk för elektroniska signaturer och utvidga lagstiftningen till att utöver signaturer även omfatta andra s.k. betrodda tjänster samt elektronisk identifiering. Avsikten är att stärka förtroendet för och säkerheten i elektroniska transaktioner samt att undanröja rättslig fragmentering och brist på interoperabilitet på området. Syftet är att möjliggöra ett effektivt elektro-

niskt samspel mellan företag, medborgare och offentliga myndigheter över nationsgränserna.

Förslaget ställer bl.a. upp villkor under vilka förhållanden e-legitimationer som utfärdats i en medlemsstat ska erkännas och godtas för åtkomst till e-tjänster som tillhandahålls i andra medlemsstater. Medlemsstaterna förpliktigas också att erkänna och godta kvalificerade elektroniska signaturer, sigill och tidsstämplar samt kvalificerade certifikat för autentisering av webbplatser. Förordningen ställer vidare upp de krav som ska uppfyllas av kvalificerat certifikat och vissa andra kvalificerade betrodda tjänster. Förslaget innehåller även bestämmelser om tillsyn, incidentrapportering samt säkerhetskrav på och skadeståndsansvar för tillhandahållare av de tjänster som förslaget omfattar.

Regeringen stöder målsättningen att reglera det ömsesidiga erkännandet av e-legitimationer och förenkla elektroniska transaktioner över nationsgränserna. Detta är viktiga förutsättningar för att främja en digital inre marknad. För att få ett effektivt genomslag är det väsentligt att regleringen av såväl e-legitimationer som betrodda tjänster får en lämplig avvägning mellan säkerhetskrav och kostnadsåtaganden. Omfattande och svårbedömda kostnader och åtaganden för såväl staten som tjänestetillhandahållarna bör motverkas samtidigt som skyddsnivån upprätthålls.

En lägesrapport från förhandlingarna i frågan presenterades på rådsrådet den 20 december, vilket föregicks av överläggning i EU-nämnden och trafikutskottet.

40.2 Europeiska byrån för nät- och informations-säkerhet

Europeiska nät- och informationssäkerhetsbyrån (Enisa) ger stöd, råd och expertis till EU-institutionerna och medlemsstaterna om alla relevanta aspekter av nät- och informationssäkerhet. Det underlättar också utbyte av bästa praxis och samarbete mellan både offentliga och privata organisationer.

Den 30 september 2010 beslutade kommissionen om två förslag (se faktapromemoria 2010/11:FPM13), i syfte att förlänga och modernisera Enisas mandat. Det ena förslaget syftade till att ge rådet tid att diskutera ett parallellt förslag med substantiella ändringar i form av ett nytt mandat. Det stöddes av regeringen och beslutades vid rådsrådet den 27 maj 2011. Mandatet löper ut i mars 2013. Det andra förslaget syftade till att stärka och modernisera Enisa och fastställa ett nytt mandat för en femårsperiod. I den digitala agendan för EU underströks starkt politik för nät- och informationssäkerhet, inbegripet detta lagstiftningsförslag om modernisering av Enisa. Vid rådet den 20 december rapporterade ordförandeskapet om läget i förhandlingarna.

40.3 Transeuropeiska telekommunikationsnät m.m.

Den 19 oktober 2011 presenterade kommissionen ett meddelande om en fond för ett sammanlänkat Europa, med förslag till särskilda riktlinjer för

transeuropeiska telekommunikationsnät (se faktapromemoria 2011/12:FPM39). Meddelandet fastställde riktlinjer för mål och prioriteringar om bredbandsnät och infrastrukturer för digitala tjänster som skulle kunna få ekonomiskt stöd från EU via de instrument som fanns tillgängliga enligt förordningen om inrättande av Fonden för ett sammanlänkat Europa (se faktapromemoria 2011/12:FPM55). Se vidare avsnitt 37, Fonden för ett sammanlänkat Europa.

Regeringen ansåg att utbyggnad av bredband främst skulle ske på marknadens villkor och att infrastruktur för digitala tjänster kan vara relevanta och ge europeiskt mervärde. Överläggning med trafikutskottet liksom samråd med EU-nämnden hölls i maj inför telekomministrarnas möte 8 juni där en lägesrapport antogs. Ytterligare en lägesrapport presenterades vid telekomministrarnas möte i december. Kommissionens förslag förhandlas i sammanhanget av kommissionens förslag till den fleråriga budgeten för perioden 2014–2020.

40.4 Roaming i mobilnät

Under våren slutfördes förhandlingarna om en reviderad förordning om roaming. Förhandlingarna utgick från det förslag som kommissionen presenterade under 2011 (se faktapromemoria 2010/11:FPM145). Den omarbetade förordningen antogs den 13 juni. Förordningen innehåller bestämmelser om successivt sänkta pristak på grossist- och slutkundsnivå för samtal, sms och data. Operatörer får tillträde på reglerade villkor till mobilnät för att de ska kunna träda in på marknaden och tillhandahålla roamingtjänster. Därutöver införs en möjlighet för slutanvändaren att välja en annan operatör för roamingtjänsten än för den nationella mobil-tjänsten. Denna del av förordningen tillämpas från år 2014. Förordningen gäller fram till år 2022.

Regeringen ansåg att de höga avgifterna på roaming inom EU var ett problem för konsumenter och företag som utnyttjade sin rätt till fri rörlighet inom EU. Regeringen drev i förhandlingarna linjen att pristaken på grossist- och slutkundsnivå för samtal, sms och data skulle sänkas i förhållande till kommissionens förslag. Regeringen verkade även för en långsiktigt hållbar strukturell lösning för att åstadkomma verklig konkurrens på marknaderna för roaming.

40.5 Vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn

Direktivet om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (PSI-direktivet) antogs den 17 november 2003. PSI-direktivet syftar till att skapa förutsättningar för en europeisk informationsmarknad. Direktivet innehåller en uppsättning minimiregler för vidareutnyttjande av handlingar som finns hos offentliga myndigheter. Reglerna ska säkerställa rättvisa, proportionella och icke-diskriminerande villkor för vidareutnyttjande av handlingar.

Kommissionen lade i december 2011 fram ett förslag till ändringar i PSI-direktivet (se faktapromemoria 2011/12:FPM89). Förslaget innebär att direktivet utvidgas till att omfatta arkiv, museer och bibliotek, som idag inte omfattas. Det föreslås också att direktivets bestämmelser om avgifter för vidareutnyttjande av handlingar ändras. Myndigheter ska enligt förslaget som huvudregel kunna ta ut avgifter motsvarande marginalkostnaderna för reproduktion och spridning, men i undantagsfall ska myndigheter kunna ta ut avgifter upp till full kostnadstäckning. Museer, arkiv och bibliotek föreslås få möjlighet att ta ut avgifter upp till full kostnadstäckning. Vidare föreslås att det som huvudregel ska vara obligatoriskt för medlemsländerna att tillåta vidareutnyttjande av tillgängliga handlingar, att beslut ska kunna överprövas av en oberoende myndighet, samt att en myndighets offentliga uppgifter ska definieras i författning.

Sverige har i förhandlingarna i huvudsak stött inriktningen på förslaget i de centrala frågorna.

Förhandlingar i rådsarbetsgrupp har pågått under året och befinner sig nu i ett slutskede. Vid TTE-rådet i juni hölls en rundabordsdiskussion om övergripande frågor och vid rådet i december presenterades en lägesrapport om förhandlingarna.

Samråd har ägt rum med EU-nämnden i juni och i december. Överläggning och samråd med finansutskottet hölls i april och därefter har utskottet informerats om förhandlingarna.

41 Energi

EU:s insatser på energiområdet ska vila på tre pelare: miljömässig hållbarhet (inklusive bekämpande av klimatförändringar) konkurrenskraft och ökad försörjningstrygghet. Målen i EU-samarbetet för ökad miljömässig hållbarhet anger att utsläppen av växthusgaser ska minska med 20 procent, att 20 procent av den energi som används inom EU ska komma från förnybara energikällor och att energieffektiviseringen ska öka med 20 procent. Inom dessa tre områden har EU antagit ett flertal rättsakter i enlighet med den energihandlingsplan för 2007–2009 som samtidigt slogs fast för att genomföra de s.k. 20–20–20-målen senast 2020. Andra viktiga målsättningar för marknadsintegration anger att inget medlemsland ska vara isolerat från EU:s gas och elnätverk efter 2015 och att den inre marknaden för energi ska vara fullbordad 2014.

41.1 Energifärdplan 2050

Europeiska rådet antog 2009 och 2011 slutsatser om att EU skulle minska utsläppen av växthusgaser med 80 till 95 procent till 2050. Under 2011 lade kommissionen fram färdplaner för klimat-, transport- och energiområdena och hur målet till 2050 skulle kunna nås.

I mars presenterades Färdplan för ett konkurrenskraftigt utsläppsnålt samhälle 2050 samt en vitbok om transporter med 2050-perspektiv. Kommissionens meddelande Energifärdplan för 2050 (se faktapromemoria 2011/12:FPM95) presenterades 15 december 2011. I denna konstateras att EU:s styrmedel och åtgärder för att nå målen inom klimat- och energiområdet till 2020 är ambitiösa, men att befintliga åtgärder måste stärkas och ytterligare åtgärder måste till för att målet till 2050 ska kunna uppnås. I meddelandet utgår kommissionen från fem olika illustrativa scenarier för globala energitrender och presenterar hur EU kan nå utsläppsmålet till 2050 samtidigt som försörjningstrygghet och konkurrenskraft säkras.

Under våren togs förslag till rådslutsatser fram. Det danska ordförandeskapets ambition var att rådet skulle anta slutsatserna vid TTE-rådet den 15 juni. Enighet kunde dock inte nås, utan istället antog ordförandeskapet slutsatser med stöd av 26 medlemsstater.

Näringsutskottet informerades i juni och överläggningar skedde i EU-nämnden i juni.

41.2 Infrastrukturförordningen

Kommissionen antog den 19 oktober 2011 ett förslag om riktlinjer för trans-europeiska energiinfrastrukturer (se faktapromemoria 2011/12:FPM33). Förslaget baserades på EU:s Energistrategi 2011–2020 samt på EU:s infrastrukturprioriteringar för 2020 och framåt (se faktapromemoria 2010/11:FPM43 och 2010/11:FPM49).

Förslaget syftade till att främja s.k. ”projekt av gemensamt intresse” (PCI) inom tolv prioriterade geografiska korridorer och områden inom el, gas, olja och koldioxidtransport. Bakgrunden till förslaget var kommissionens slutsatser om att åtgärder krävdes inom följande områden med avseende på energiinfrastruktur för att klara EU:s klimat- och energimål.

- En snabbare tillståndsprocess.
- Ett nytt regelverk för fördelning av kostnader för gränsöverskridande infrastruktur.
- Viss anpassning av regleringsbestämmelser vad gäller nätverksamhet.
- Finansiering av energiinfrastruktur.

Vad gäller finansiering föreslogs att vissa projekt, som uppfyllde särskilda kriterier, skulle kunna få finansiellt stöd genom en särskild fond för ett sammanlänkat Europa (se faktapromemoria 2011/12:FPM55). Se vidare avsnitt 37, Fonden för ett sammanlänkat Europa.

Förslaget till förordning har behandlats i EU under hösten 2011 och vidare under året. Näringsutskottet informerades i januari, juni och november. Överläggningar i EU-nämnden har ägt rum i februari, juni och november.

41.3 Energieffektiviseringsdirektivet

Kommissionen presenterade den 22 juni 2011 ett förslag till nytt direktiv om energieffektivitet (se faktapromemoria 2010/11:FPM141). Förhandlingar pågick under de polska respektive danska ordförandeskapen, och en politisk överenskommelse om direktivet nåddes i slutet av juni. Direktivets bestämmelser ska vara införda i nationell lagstiftning senast den 5 juni 2014.

Direktivet omfattar olika typer av åtgärder för ökad energieffektivitet i offentlig sektor, hushåll och service, industri samt i sektorerna för energiomvandling och energiöverföring. Direktivet innehåller även krav på medlemsstaterna att anta vägledande nationella mål för energibesparing till 2020 och att bredda sin rapportering kring energieffektivisering.

Näringsutskottet informerades i februari, mars och juni. Överläggningar med EU-nämnden ägde rum i februari och juni.

41.4 Strategi om förnybar energi

Meddelandet Förnybar energi: en viktig faktor på den europeiska energimarknaden (se faktapromemoria 2012/13:FPM14) presenterades av kommissionen den 6 juni som en första uppföljning av kommissionens tidigare meddelande om Energifärdplan 2050 (se faktapromemoria 2011/12:FPM95).

Kommissionens meddelande innehåller en övergripande beskrivning om hur förnybar energi håller på att utvecklas till en betydande spelare på den europeiska energimarknaden. I meddelandet analyseras samtidigt hur det befintliga ramverket kan utvecklas bl.a. när det gäller effektivare och kostnadseffektivare stödsystem, ökat samarbete mellan medlemsländerna, elmarknadsregler anpassade för förnybar energi, bättre infrastruktur, fortsatt forskning och utveckling och främjande av teknikinnovation samt ekologisk hållbarhet särskilt för bioenergi. Kommissionen aviserar i meddelandet kommande vägledning, riktlinjer och meddelanden inom de uppräknade områdena. Meddelandet innehåller även en diskussion om ramverk för förnybar energi efter 2020. Rådslutsatser antogs vid TTE-rådet den 3 december.

Meddelandet behandlades vid överläggningar med EU-nämnden i juni och november. Näringsutskottet informerades i juni och november.

41.5 Mekanism för informationsutbyte om mellanstatliga avtal med tredjeländer på energiområdet

Förslaget till beslut om att inrätta en mekanism om informationsutbyte om mellanstatliga avtal mellan medlemsstater och tredjeländer på energiområdet presenterades av kommissionen den 7 september 2011. Förslaget åtföljde meddelandet EU:s energipolitik: Samarbete med partners utanför våra gränser. Förslagen kan härledas till Europeiska rådet och

slutsatser den 4 februari 2011 om en mer sammanhållen och transparent extern energipolitik inom EU (se faktapromemoria 2011/12:FPM8).

Beslutet innebär att medlemsstaterna ska rapportera till kommissionen samtliga mellanstatliga avtal som är rättsligt bindande och som bedöms kunna få en påverkan på EU:s inre marknad för energi eller för EU:s försörjningstrygghet. Hädanefter ska även nya eller reviderade avtal rapporteras till kommissionen när de undertecknats. Inrättande av mekanismen innebär en möjlighet för enskilda medlemsstater att begära rättsligt stöd av kommissionen före och under förhandlingarna med ett tredjeland. Detta för att tillförsäkra att ett avtal blir förenligt med unionens lagstiftning.

Under våren inleddes trepartsförhandlingar mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen. En politisk överenskommelse fattades i juni och beslutet antogs den 25 oktober.

Frågan behandlades i näringsutskottet och överläggningar med EU-nämnden ägde rum i februari.

41.6 Energy star

Ett samarbete mellan EU och USA om ett gemensamt program för att främja energieffektiv kontorsutrustning har pågått sedan 2001. Bestämmelserna i avtalet genomförs i EU genom förordning (EG) nr 106/2008. Samarbetsprogrammet har varat i två genomförandeperioder och löpte ut i slutet av 2011.

Under 2011 och 2012 har det pågått förhandlingar mellan EU och USA om ett förlängt samarbete. Rådet har bemyndigat kommissionen att föra EU:s talan i dessa förhandlingar. Den 15 mars 2012 presenterade kommissionen ett förslag till rådsbeslut som åtföljdes av ett förslag till ändring i förordning (EG) nr 106/2008 (se faktapromemoria 2011/12:FPM131). Den huvudsakliga skillnaden i förslagen jämfört med i dag är att två olika system för programregistrering införs på respektive marknad: tredjepartsverifiering för deltagare i USA och självcertifiering inom EU. En politisk överenskommelse nåddes under hösten.

Frågan behandlades i näringsutskottet i mars och i juni. Överläggningar med EU-nämnden ägde rum i juni.

41.7 Indirekt förändrad markanvändning

Med indirekt förändrad markanvändning (ILUC) menas att ökad produktion av biodrivmedel i ett land kan leda till att annan jordbruksproduktion trängs undan, vilket i förlängningen kan leda en omvandling av skogs- eller betesmark till jordbruksmark i andra länder och därigenom orsaka indirekta utsläpp av växthusgaser.

Den 17 oktober presenterade kommissionen ett förslag till direktiv som syftar till att minimera risken för sådana indirekta utsläpp (se faktapromemoria 2012/13:FPM40).

Kommissionen föreslår bl.a. att biodrivmedel som producerats av spannmål, andra stärkelserika grödor, socker och oljegrödor endast får

bidra med fem procentenheter till målet om 10 procents förnybar energi i transportsektorn. Förslaget kommer att behandlas i rådet och Europaparlamentet under 2013.

41.8 Säkerhet vid utvinning av olja och gas till havs

I oktober 2011 presenterade kommissionen sitt meddelande om förslag till förordning om säkerhet och miljöskydd vid olje- och gasutvinning till havs (se faktrapmemoria 2011/12:FPM41). Arbetet har under året spånt över både det danska och cypriotiska ordförandeskapet och har efter andra delen av året inriktats mot att arbeta fram ett direktiv istället för förordning. Sverige har under arbetet ställt sig generellt positiv till intentionerna i kommissionens förslag till förordning och har därför välkomnat förslaget. Sverige har ansett att det är av högsta vikt att olje- och gasutvinning till havs kringgärdas av höga säkerhets- och miljökrav oavsett var utvinningen sker. Frågan om säkerhet vid olja och gasutvinning till havs har behandlats av energirådet under juni och december och information och samråd har skett med både näringsutskottet och EU-nämnden. Frågan kommer att fortsätta behandlas under 2013.

41.9 Internationella relationer

Inom energiområdet har det under året förelegat ett stort antal pågående internationella dialoger där EU är aktivt. Det gäller både bilaterala förbindelser och deltagande i multilaterala sammanhang.

Kommissionen leder arbetet med fördjupade samarbeten med viktiga strategiska länder som USA, Kina, Indien och Ryssland. Under året har även samarbetet inom Energigemenskapen för Sydöstra Europa och samarbetet mot länderna söder om Medelhavet fortskridit.

42 Den gemensamma jordbrukspolitiken

EU:s gemensamma jordbrukspolitik är ett fullständigt harmoniserat politikområde som består av två pelare; första pelaren (direktstöd och marknadsordningen) och andra pelaren (miljö- och landsbygdsstöd). Under året har diskussionen om utformningen av den framtida jordbrukspolitiken efter 2013 fortsatt.

42.1 Framtiden för den gemensamma jordbrukspolitiken

I november 2011 presenterade kommissionen sitt lagförslag för framtidens gemensamma jordbrukspolitik (GJP). Lagförslagen inbegriper direktstöd, marknadsordningen, politiken för landsbygdsutveckling samt horisontella frågor rörande finansiering, förvaltning och kontroll (se faktagrupp 2011/12:FPM30).

Kommissionen föreslår att GJP även fortsättningsvis ska utgöras av en stark gemensam politik som är uppbyggd kring två pelare. Pelare I, som innehåller direktstöd och marknadsordningen, ska få större miljöfokus och fördelas mer rättvist mellan medlemsstaterna. Pelare II, som innehåller miljö- och landsbygdsstöd, ska fokusera på konkurrenskraft, innovation, miljö och klimat. Övergripande målsättningar för GJP är tryggad livsmedelsförsörjning inom EU och globalt, hållbart nyttjande av naturresurser samt bibehållande av levande landsbygder, där jordbruket är en kärnverksamhet och bidrar till lokal sysselsättning.

Jordbruks- och fiskerådet förde under året omfattande tekniska och politiska diskussioner av de fyra lagförslagen. Det danska ordförandeskapet lade fram en framstegsrapport som återger medlemsstaternas syn på frågorna samt indikerar vilka ändringar av förslagen som föreslagits. Det cypriotiska ordförandeskapet har arbetat vidare med förslagen och föreslagit ytterligare ändringar och presenterade även en framstegsrapport i slutet av året.

Regeringens övergripande handlingslinje i förhandlingarna har varit att uppnå ökad marknadsorientering, lika konkurrensvillkor, ökad miljönytta och en förbättrad samstämmighet med politiken för global utveckling.

Planen är att beslut kommer att fattas under 2013. Information till miljö- och jordbruksutskottet och samråd med EU-nämnden om utformningen av framtida GJP har skett löpande under året.

42.2 Säljfrämjande åtgärder och informationskampanjer för jordbruksprodukter

Meddelandet Säljfrämjande åtgärder och informationskampanjer för jordbruksprodukter – en strategi med stort europeiskt mervärde för att främja Europas smaker presenterades vid jordbruks- och fiskerådet den 26–27 april.

Politiken för säljfrämjande åtgärder och informationskampanjer skapades i början av 1980-talet och har successivt utvidgats till att omfatta de flesta av jordbrukets och livsmedelsindustrins produkter i första förädlingsledet. Enligt kommissionen har den förda politiken fungerat väl, men under senare år har vissa begränsningar och brister blivit tydliga. Kommissionen anser till exempel att politiken i alltför liten utsträckning varit inriktad på främjandeåtgärder i länder utanför EU, inte minst med tanke på den starka tillväxten på flera globala marknader. Enligt kommissionen finns även behov av en effektivare och enklare förvaltning, systematisk utvärdering av genomförda insatser, ökat fokus på europeiska mervärden, samverkan mellan olika typer av främjande, ett bredare tillämpningsområde beträffande produkter och stödmottagare, en översyn av budgetens storlek samt bättre information till branschen om EU:s säljfrämjande. Ett förslag till ny rådsförordning om säljfrämjande åtgärder väntas andra kvartalet 2013.

Regeringens övergripande ståndpunkt är att informationskampanjer och säljfrämjande åtgärder inte ska finansieras med offentliga medel. Inför det faktum att systemet med offentligt stöd till informationskampanjer och säljfrämjande åtgärder redan existerar, ligger det i svenskt intresse att se till att gemenskapens medel används på ett så klokt och effektivt sätt som möjligt.

42.3 En bättre fungerande livsmedelskedja

I juli 2010 fattade kommissionen beslut om att inrätta en högnivågrupp med uppdrag att utveckla en näringspolitik för den europeiska livsmedelssektorn. Gruppen som går under namnet Högnivåforum för en bättre fungerande livsmedelskedja leds av kommissionens vice ordförande tillika kommissionär för näringslivsfrågor, kommissionärerna för jordbruk och landsbygdsutveckling, hälsa och konsumentpolitik och inre marknaden för tjänster.

Arbetet tar sin utgångspunkt dels i initiativen i meddelandet En bättre fungerande livsmedelskedja i Europa (KOM(2009) 591) och dels i den föregående högnivågruppens slutrapport från 2009. Sverige deltar tillsammans med tolv andra medlemsstater, Europaparlamentet samt ett 30-tal organisationer och företag. I december vid gruppens tredje och sista inplanerade möte diskuterades Forumets slutrapport. Rapporten innehåller slutsatser och rekommendationer om åtgärder för att främja europeisk livsmedelssektor.

I december 2010 presenterade kommissionen det s.k. kvalitetspaketet som innehöll två förslag till lagstiftning om kvalitet på jordbruksprodukter (se faktagromemoria 2010/11:FPM62). Förslaget behandlade dels handelsnormer, dels skyddade beteckningar, som bl.a. kan beviljas för produkter från ett visst geografiskt område eller som tillverkats med en traditionell metod.

Under året har förslaget om handelsnormer och frågan om volymkontroll av produkter som omfattas av geografiska beteckningar inlemmats i den pågående reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken (se ovan). När det gäller förslaget om skyddade beteckningar och frivilliga termer nåddes en överenskommelse och den nya förordningen börjar gälla under 2013.

42.5 Europeiska innovationspartnerskapet

På Jordbruks- och fiskerådet i juni antogs rådsslutsatser om det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) för jordbruk. EIP är ett instrument för att främja innovativa satsningar inom olika områden, bl.a. jordbruk, och är en åtgärd som föreslås kunna få stöd inom ramen för den kommande landsbygdsutvecklingsförordningen. Tanken är att få ett snabbare genomslag för innovativa idéer genom att föra samman representanter för primärproduktion, rådgivning och forskning.

43 Skogsfrågor

Sverige och samtliga unionens medlemsstater har inlett EU-samordnade förhandlingar om ett rättsligt bindande avtal för pan-Europeiska skogar. Det har varit viktigt att befogenhetsfördelningen mellan unionen och medlemsstaterna inte rubbas. Sverige har varit drivande för att avtalet ska vara ett balanserat ramavtal som grundas på hållbart skogsbruk. Målsättningen är att förhandlingarna ska slutföras till 30 juni 2013.

Förhandlingar om ett skogsavtal i Europa

Inom det regionala skogssamarbetet Forest Europe har de 46 signatärerna enats om att inleda förhandlingar om ett rättsligt bindande avtal för pan-Europeiska skogar. Signatärerna inkluderar samtliga unionens medlemsstater, kommissionen och andra viktiga skogsländer som Turkiet, Ryssland och Norge. Mandatet för förhandlingarna grundar sig i ett ministerbeslut från Forest Europes ministerkonferens i juni 2011.

Sveriges principiella hållning är att utformning och genomförande av vår skogspolitik ska vara en nationell angelägenhet och arbetar därför för att begränsa ytterligare detaljregleringar av skogsbruket inom EU.

Sverige kunde acceptera att förhandlingar inleddes efter att ha genomdrivit förtydligande om behörighet samt preciseringar om mervärde. I början av 2012 hölls den första förhandlingsrundan. Inför denna hade unionens medlemsstater koordinerat sina ståndpunkter i rådet och ordförandeskapet förhandlade sedan å medlemsstaternas vägnar.

Sverige har varit drivande för att avtalet ska vara ett balanserat ramavtal som grundar sig på de sex kriterierna för hållbart skogsbruk samt att avtalet ska vara tydligt gällande åtaganden. Ett första utkast till avtalstext presenterades i juni 2012 mot bakgrund av första förhandlingsrundans diskussioner. Under den andra förhandlingsrundan i september omförhandlades texten väsentligt. Detta resulterade i en tydligare disposition samt ett mer balanserat innehåll. För svensk del är ett brett deltagande i förhandlingarna ett tydligt mervärde med ett avtal. Inför den tredje förhandlingsrundan i början av 2013 kommer ytterligare samordning inom unionen ske i rådet. Sverige har varit rapportör för en bördefördelningsgrupp om de avsnitt i avtalet som behandlar övergripande målsättningar, principer samt allmänna bestämmelser.

Sista förhandlingsrundan är planerad till juni 2013 och målet är att förhandlingarna ska slutföras till 30 juni 2013.

44 Den gemensamma fiskeripolitiken

Den gemensamma fiskeripolitiken är en fullt utvecklad unionspolitik. Målet är att förvalta en gemensam, gränsöverskridande naturresurs på ett sådant sätt att ett hållbart nyttjande kan uppnås i ekonomiskt, miljömässigt och socialt hänseende.

44.1 Reform av den gemensamma fiskeripolitiken

Den 13 juli 2011 presenterade kommissionen ett förslag till reformpaket för den gemensamma fiskeripolitiken (se faktagromemoria 2011/12:FPM43). Paketet omfattade den s.k. grundförordningen, marknadsordningen och ett meddelande om den externa dimensionen. I december 2011 presenterades den sista delen i reformpaketet, förslaget om en Europeisk havs- och fiskerifond (EHFF).

Grundförordningen

Vid Jordbruks- och fiskerådet den 12 juni ställde sig en majoritet av EU:s medlemsstater bakom en delvis allmän inriktning om förslaget till ny grundförordning. Inriktningen fokuserade huvudsakligen på maximalt hållbart uttag (MSY), samråd med tredje land, utkastförbud, fleråriga planer och regionalisering. Det fanns nästintill en konsensus bland medlemsstaterna att MSY ska uppnås för samtliga bestånd till 2015 där så är möjligt, och senast till 2020. De flesta medlemsstater var överens om att gradvis introducera ett utkastförbud med detaljerade regler i fleråriga

förvaltningsplaner. Många var dock bekymrade över tillämpningen och flera delar har skjutits på framtiden t.ex. vad gäller start- och slutdatum och undantag från utkastförbudet.

En stor majoritet av medlemsstaterna ansåg att överförbara nyttjanderätter (TFC) ska vara frivilligt och inte, som kommissionen föreslagit, obligatoriskt att införa. Det fanns vidare ett stort stöd för att man ska fortsätta anta och utveckla långsiktiga förvaltningsplaner. Dock fanns olika syn gällande om man ska formulera MSY-mål för s.k. blandfiske, det vill säga områden där flera arter fiskas samtidigt. Slutligen var de flesta medlemsstater positiva till att regionalisering ska vara en möjlighet.

Sverige ställde sig inte bakom den allmänna inriktningen avseende grundförordningen av framför allt tre skäl. Det första gäller utkastförbudet, där det är alltför många delar som har skjutits på framtiden, både vad gäller start- och slutdatum. Det ges även alltför många möjligheter till undantag från utkastförbudet. Den andra frågan gäller den för Sverige viktiga principen att den mest sårbara arten ska styra när man sätter MSY-mål i de fleråriga förvaltningsplanerna (artikel 9.3), vilken ströks från den slutliga överenskommelsen. Slutligen var det sammantaget alltför många centrala frågor som lyftes bort från förhandlingsbordet och som därmed lämnades öppna. Det gäller till exempel kopplingen till miljölagstiftningen.

Marknadsordningen

Vid ministerrådsmötet i juni antogs en allmän inriktning även för marknadsordningen, som i korthet innebär en tydligare koppling mellan marknadsordningen och de uppsatta målen i den gemensamma fiskeripolitiken. Producentorganisationer ges möjlighet till ett större ansvar för resursförvaltning, övervakning och kontroll samtidigt som interventions-systemet fasas ut och konsumentinformationen kompletteras. I överenskommelsen exkluderades tre frågor som ännu inte lösts ut; hanteringen av den oönskade fångsten vid ett utkastförbud och dess användningsområden, privat lagring samt den frivilliga konsumentinformationen. I en parallell process har kommissionens förordningsförslag diskuterats av parlamentet. I september röstades parlamentets lagstiftningsresolution rörande marknadsordningen igenom i plenum.

Den europeiska havs- och fiskerifonden, EHFF

Även förslaget om en europeisk havs- och fiskerifond, EHFF, ingår i reformen av den gemensamma fiskeripolitiken. Vid Jordbruks- och fiskerirådet den 22–24 oktober enades medlemsstaterna kring en delvis allmän inriktning gällande förordningen om fonden för perioden 2014–2020. Överenskommelsen medför att de åtgärder som förts över från den nuvarande fiskerifonden till den nya havs- och fiskerifonden kringgärdas av striktare villkor än idag. Havs- och fiskerifonden föreslås innehålla flera stöd som kan understödja reformen av fiskeripolitiken och bidra till europeiska mervärden såsom bevarandeåtgärder; kopplingar till MSY

och utkastförbudet; innovationer; satsning på utveckling av selektiva redskap och fisketekniker; åtgärder med tydlig miljöfokus i vattenbruket; åtgärder för att främja samarbete mellan näringen och forskare, samt stöd för genomförande av det marina direktivet. Utöver detta innebar överenskommelsen också – i motsats till kommissionens ursprungliga förslag – att den nya fonden liksom dagens fiskerifond ska kunna finansiera stöd för skrotning av fiskefartyg, tillfälligt stillaliggande av fiskefartyg och vissa motorbyten.

Den externa dimensionen av GFP

Vid jordbruks- och fiskerådet den 9 mars antogs slutsatser om kommissionens meddelande om GFP:s internationella dimension. I slutsatserna fastslås bl.a. följande.

- EU ska ta hänsyn till målen för utvecklingsarbetet vid genomförande av politik som kan påverka utvecklingsländerna.
- En möjlighet ska finnas att upphäva avtalen vid allvarliga brott mot de mänskliga rättigheterna.
- Ökad transparens ska finnas om det totala fisket i partnerskapslandets vatten.
- Förhandsbedömningar och efterhandsutvärderingar ska göras där inte bara de miljömässiga, ekonomiska och sociala effekterna av avtalen bedöms, utan också vilka möjligheter som finns för en hållbar utveckling inom fiskesektorn och vad som krävs för att den berörda kuststaten ska kunna inrätta ett ansvarsfullt fiske.

Regeringens övergripande handlingslinje i förhandlingarna har varit att den nya GFP:n ska bygga på regelförenkling och att det ska råda samklang med andra politikområden, framför allt miljö och utveckling. Det är också viktigt att reformens tre delar – grundförordningen, havs- och fiskerifonden samt marknadsordningen – harmoniserar med varandra.

44.2 Fiskepartnerskapsavtal med tredjeland

Regeringens hållning angående EU:s fiskeavtal med tredjeländer (FPA) har varit att göra ett ställningstagande från fall till fall.

Avtalet med Marocko utgör ett särfall då det finns en folkrättslig aspekt eftersom Marocko-avtalet omfattar ett ockuperat område – Väst-sahara. I februari röstade Sverige nej till ett förhandlingsmandat om att inleda förhandlingar om nytt protokoll med Marocko.

Sverige röstade även nej till protokollet inom ramen för partnerskapsavtalet om fiske mellan EU och Madagaskar. Invändningarna gäller dels det konstitutionella läget i Madagaskar, där förväntningarna från freds-uppgörelsen inte har infriats, dels att det sker en höjning av det så kallade referenstonnaget.

Sverige har länge verkat för att externa utvärderingar ska göras i god tid inför beslut om nya protokoll. I maj presenterades en utvärdering av det befintliga protokollet och analyser av påverkan av det föreslagna framtida protokollet inom FPA mellan EU och Kiribati. Mot bakgrund av

den beståndsbedömning som gjordes av den regionala fiskerierorganisationen för västra och mellersta Stilla Havet ansåg regeringen att det inte kunde säkerställas att EU:s fiske kommer att ske på ett dokumenterat överskott. Sverige lade därför ner rösten vid beslutet i rådet om ett nytt protokoll för Kiribati.

44.3 Fiskeriförvaltning i Östersjön

Liksom tidigare år nåddes en politisk överenskommelse om fiskemöjligheterna i Östersjön för 2013 vid jordbruks- och fiskerådet i oktober i år. Kvoterna för torsk sänktes genomgående. För det östra beståndet beslutades om sänkningar i enlighet med förvaltningsplanen. För det västra beståndet gick rådets beslut något längre än förvaltningsplanen, för att komma närmare målet om maximalt hållbart uttag. För lax sänktes kvoten i enlighet med kommissionens förslag. För övriga bestånd (sill, skarpsill och rödspätta) visar den vetenskapliga rådgivningen på en positiv eller stabil trend och där beslutades huvudsakligen om öknings av fiskemöjligheterna. Tre fiskbestånd i Östersjön kommer att fiskas enligt principen om maximalt hållbart uttag (MSY) 2013 (skarpsill, det östra torskbeståndet och det västra sillbeståndet).

44.4 Fiskeriförvaltning i Västerhavet

Inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken förhandlar EU årligen om fiskemöjligheter i Västerhavet (Nordsjön, Kattegatt och Skagerrak). Förhandlingar om fiskekvoter och övriga regler för fisket på gemensamt förvaltade bestånd sker dels internt inom EU, dels med kuststaterna runt Västerhavet. Resultatet av både de externa och de interna förhandlingarna om fiskerimöjligheter fastställs i den s.k. TAC- och kvotförordningen som i regel antas vid jordbruks- och fiskerådsmötet i december.

Årsförhandlingarna med tredjeland baseras på långsiktiga fiskeavtal, främst mellan EU och Norge, men även mellan EU och de övriga kuststaterna Island, Färöarna, Grönland samt Ryssland. För Sverige är de viktigaste bestånden i Västerhavet torsk, kolja, sill, makrill, räka, havskräfta, tobis och blåvitling. Förslagen om 2013 års fiskemöjligheter antogs genom en politisk överenskommelse vid jordbruks- och fiskerådsmötet i december. För majoriteten av EU:s bestånd innebar överenskommelsen att gällande förvaltningsplaner följdes samt kvotminskningar eller oförändrade nivåer med utgångspunkt från vetenskaplig rådgivning.

Ministrarna fattade också beslut om oförändrat antal dagar till havs för fiske med torskfångande fiskeredskap till följd av en ändring i återhämtningsplanen för torsk. Endast preliminära kvoter kunde fastställas för flera av de för Sverige viktiga kvoterna i Skagerrak och Nordsjön såsom torsk, sill, makrill, räka, kolja och sej. Detta beror på att förhandlingarna mellan EU och Norge inte kunde slutföras som brukligt i början av december. EU hoppas kunna slutföra dessa förhandlingar i januari 2013.

I augusti löpte det s.k. Skagerrakavtalet från 1966 om ömsesidigt tillträde för fiske mellan Sverige, Danmark och Norge ut. Avtalet har

inneburit att parterna kunnat fiska på varandras vatten med sina egna regler enligt så kallad flaggstatsjurisdiktion. Kommissionen, som sedan Danmarks och Sveriges EU-medlemskap, förvaltar avtalet har under 2012 fört förhandlingar med Norge om ett nytt avtal som innebär fortsatt exklusivt tillträde i de berörda ländernas vatten men med kuststatsjurisdiktion dvs. att kuststatens regler gäller för fiske. Avtalet har inte blivit klart och EU och Norge har därför enats om att tillfälligt förlänga det ömsesidiga tillträdet för fiske till februari 2013. Förhandlingarna om ett nytt avtal kommer att fortsätta under januari 2013.

Till följd av att 1966 års avtal har upphört att gälla har parterna också beslutat att harmonisera regelverket för fisket i Skagerrak. Målsättningen är att fisket även fortsatt ska kunna bedrivas i såväl norsk som svensk zon, det vill säga att det ömsesidiga tillträdet består.

45 Djurskydd och djurhälsa

Inom EU finns regelverk för både djurskydd och djurhälsa. Enligt fördraget har unionen och medlemsstaterna skyldighet att ta hänsyn till djurens välfärd. Lagstiftningen om djurhälsa syftar dels till att underlätta handeln med djur och animaliska produkter inom EU och undvika att sjukdomar sprids, dels till att förhindra smitta från djur till människa.

45.1 Förflyttning av sällskapsdjur

I mars presenterade kommissionen ett förslag till ny förordning om djurhälsovillkor vid icke-kommersiell förflyttning av sällskapsdjur. Den nya förordningen ska ersätta nu gällande förordning som trädde i kraft 2003 (se faktapromemoria 2011/12:FPM126). Syftet med förslaget är att anpassa lagstiftningen till ändrade omständigheter samt till Lissabonfördraget. Till följd av den förbättrade rabiesituationen inom EU föreslås att rabiesvaccination inte ska krävas vid förflyttning av hundar och katter mellan länder där risken för rabies är försumbar. För att förhindra förtäckt handel med hundar och katter införs ett krav på skriftligt medgivande från djurets ägare i samband med förflyttningar mellan länder. En annan nyhet är att medlemsstaterna blir skyldiga att utföra målinriktade eller slumpmässiga kontroller för att försäkra att djurhälsovillkoren är uppfyllda vid införsel av sällskapsdjur. Förslaget förhandlades under året mellan medlemsstaterna och i Europaparlamentet.

45.2 Elektronisk märkning av djur

Kommissionen presenterade i augusti 2011 ett förslag som innebär att elektronisk identifiering (EID), vid sidan av konventionella öronmärken, blir en officiell metod för märkning och registrering av nötkreatur.

Tillämpningen av EID föreslås bli frivillig, men medlemsstaterna ges samtidigt möjlighet att införa nationella bestämmelser om obligatorisk EID-märkning. Kommissionen föreslog vidare att det nuvarande systemet som gäller för frivillig märkning av nötkött upphävs och ersätts med de generella märkningsbestämmelserna. Förslagen syftar till att minska den administrativa bördan för berörda och öka sektorns konkurrenskraft. Frågan om reglerna för den frivilliga märkningen har på arbetsgruppsnivå lett till utdragna diskussioner mellan medlemsstaterna. Regeringen har gett stöd för förslagens huvudlinjer. Riksdagen har informerats genom faktapromemoria 2011/12:FPM2.

45.3 Skydd av djur under transport

Under året diskuterades frågan om djurtransporter. Diskussionerna skedde mot bakgrund av en rapport från kommissionen om de nu gällande bestämmelserna om djurtransporter (se faktapromemoria 2011/12:FPM54). Enligt rapporten hade förordningen en positiv effekt på djurskyddet. Kommissionen konstaterade dock att delar av förordningen inte var förenliga med aktuella vetenskapliga rön på området och att förordningens bestämmelser inte heller följdes fullt ut. Rapporten innehöll förslag till åtgärder för att förbättra genomförandet av de nu gällande bestämmelserna men saknade förslag om ändringar i det nu gällande regelverket. I juni enades rådet om slutsatser om den nämnda rapporten och om kommissionens djurskyddsstrategi 2012–2015. Vad gäller djurskyddsstrategin är regeringen nöjd med slutsatserna som innehöll flera punkter som är viktiga ur djurskyddssynpunkt.

När det gäller djurtransporterna fanns dock mer att önska. Sverige lämnade därför en deklaration om djurtransporterna i samband med att slutsatserna antogs. I deklarationen uttrycktes en besvikelse över att rådet inte kunde enas om förslag som tydligt stärker skyddet för djur som transporteras. Regeringen pekade bl.a. särskilt på behovet av att regelverket löpande uppdateras i enlighet med aktuella forskningsrön och behovet av att begränsa transporttiderna för djuren. När det gäller slakt-djur vill regeringen att transporttiden begränsas till max åtta timmar.

Europaparlamentet antog en resolution om djurtransporter under december månad. Resolutionen kräver bättre efterlevnad av EU:s djurskyddsregler, fler inspektioner och att regelbrott ska leda till avskräckande påföljder. Vidare uppmuntrade att lokala slakterier används och att frågan om en maxtransporttid om åtta timmar för slaktdjur tas upp till förnyat övervägande. Regeringen har informerat ledamöter av Europaparlamentet om hur Sverige ser på frågan om transporter av djur. Frågan var senast föremål för samråd med EU-nämnden och information i miljö- och jordbruksutskottet inför jordbruks- och fiskerådet i juli.

45.4 Sveriges djurskyddscentrum – pilot i Europeiskt djurskydds nätverk.

Nationellt centrum för djurvälstånd vid Sveriges lantbruksuniversitet (SCAW) har av kommissionen utsetts att leda ett pilotprojekt med sikte på att etablera ett nätverk av referenscentra inom djurskyddsområdet. Syftet med ett sådant nätverk är bl.a. att vara rådgivare till kommissionen, koordinera forskning och bidra till bättre efterlevnad av EU:s djurskyddslagstiftning. Pilotstudien, som ska pågå under ett år, omfattar 26 samarbetsparter från 14 av EU:s medlemsländer. Projektets uppgift är att utveckla tydliga och mätbara mål för genomförandet av regelverk inom djurskyddsområdet. För att hantera svårigheter som konstateras ska kunskapsstrategier utvecklas. Regeringen har under åren 2010 och 2011 anslagit sammanlagt 10 miljoner kronor för att ge SCAW möjlighet att förbereda sig för en koordinerande roll i ett framtida EU-nätverk av referenscentra.

46 Livsmedel

EU har till största delen harmoniserat lagstiftningen för livsmedel. Det innebär att det inte är tillåtet för enskilda medlemsstater att ha strängare regler eller mer frikostiga bestämmelser än de som finns i EU:s regelverk. Under året har lagstiftning om livsmedel för särskilda näringsändamål och honung förhandlats.

46.1 Livsmedel för spädbarn, småbarn och livsmedel för speciella medicinska ändamål

Kommissionen lade i juni 2011 fram ett förslag till förordning om livsmedel för spädbarn, småbarn och livsmedel för speciella medicinska ändamål (se faktapromemoria 2010/11:FPM149). Samråd med riksdagen skedde i november 2011. Genom förslaget till förordning ändras lagstiftningen om livsmedel för särskilda näringsändamål, det vill säga t.ex. livsmedel som är fria från gluten eller livsmedel med ett mycket lågt kaloriinnehåll. Förslaget har diskuterats i rådsarbetsgrupp under hösten 2011 och våren 2012.

Europaparlamentet antog i maj i år ett yttrande i plenum. Informella trepartssamtal hölls under året och en överenskommelse nåddes vid EPSCO-rådet den 7 december. Regeringen var till största del positivt inställd till förslaget.

46.2 Honung

I september presenterade kommissionen ett förslag till ändring av rådets direktiv 2001/110/EG om honung (se faktapromemoria 2012/13:FPM12).

Målsättningen med förslaget är dels att anpassa lagstiftningen till Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, dels att klargöra att pollen är en beståndsdel i honung och inte en livsmedelsingrediens. Det senare görs mot bakgrund av EU-domstolens dom i rättsfallet C-442/09 Bablok mot Freistaat Bayern. Målet rörde förekomsten av pollen från genetiskt modifierad majs i biodlingsprodukter. Honungsdirektivet är i Sverige genomfört i Livsmedelsverkets föreskrifter om honung, SLVFS 2003:10. Regeringen delar kommissionens problembeskrivning och förslag till åtgärder och välkomnar därför förslaget till ändring av honungsdirektivet. Förslaget kommer att behandlas i en rådsarbetsgrupp under 2013.

Skr. 2012/13:80

47 Horisontella miljöfrågor

EU är den enda internationella organisation som har befogenhet att anta omfattande miljöregler som är bindande för medlemsländerna. EU ska vara en drivande kraft för att skydda miljön och säkra en hållbar utveckling inom Europa och globalt som genom en resurseffektiv ekonomi lägger grunden för grön tillväxt.

47.1 EU:s sjunde miljöhandlingsprogram

Kommissionen presenterade den 29 november ett förslag till nytt miljöhandlingsprogram för unionen till 2020. Förslaget utgör nio mål, inklusive konkreta åtgärder som EU och dess medlemsstater ska uppnå till 2020, med sikte på en långsiktig vision till 2050.

Kommissionens förslag fokuserar i synnerhet på behovet av att genomföra befintlig lagstiftning och initierade processer inom ramen för EU 2020-strategin, för att främja övergången till en fossilsnål, resurseffektiv och grön tillväxt och ekonomi och därmed bidra till att lyfta EU ur den ekonomiska krisen.

På miljørådet den 11 juni antogs rådsslutsatser som pekar på inriktningen för det sjunde miljöhandlingsprogrammet. En riktlinjedebatt fördes på miljørådet den 17 december, samråd med riksdagen ägde rum inför båda dessa rådsmöten. Sveriges prioriteringar, framför allt vad gäller åtgärder för kemikalier; en giftfri vardag och giftfria kretslopp, återspeglas väl i rådsslutsatserna från juni och har även fått genomslag i det nya förslaget till miljöhandlingsprogram. Vid riktlinjedebatten underströk Sverige vikten att behålla förslagets ambitionsnivå. Förhandlingar har påbörjats i rådsarbetsgruppen för miljö.

47.2 Finansieringsprogrammet LIFE

Kommissionen presenterade 2011 ett förslag till ny LIFE-förordning för perioden 2014–2020. Den nuvarande programperioden sträcker sig mellan 2007–2013. LIFE är ett finansieringsprogram inom EU för miljö- och klimatåtgärder, som en del i genomförandet av EU:s miljö- och klimatpolitik.

Den nya LIFE-förordningen ska enligt förslaget stärka genomförandet av denna politik samt i större utsträckning mobilisera andra medel och fonder för att få största möjliga genomslag. Förslaget till nya LIFE har två delprogram, ett för miljö och ett för klimat, där klimat är nytt (se faktapromemoria 2011/12:FPM97).

Förslaget har förhandlats under året där Sverige bl.a. har verkat för fortsatt möjlighet att söka stöd till projekt för miljöteknik, åtgärder på

kemikalieområdet, att majoriteten av medel ska gå till konkreta projekt, ett stegvis införande av den nya projektformen ”integrerade projekt”, att värna organisationers och mindre aktörers behov samt att kvalitet och EU-mervärde ska vara grundläggande för bedömning av alla projekt. Sverige har i förhandlingarna fått gott gehör för sina ståndpunkter.

Samråd med riksdagen ägde rum inför rådsmötet i mars då en riktlinjedebatt hölls. Förhandlingarna kommer att fortsätta under våren 2013.

47.3 FN:s konferens om hållbar utveckling

Den 20–22 juni hölls FN:s konferens om hållbar utveckling (även kallad Rio+20) i Rio de Janeiro i Brasilien. Teman för konferensen var grön ekonomi inom ramen för hållbar utveckling och fattigdomsbekämpning, samt det institutionella ramverket för hållbar utveckling.

Inför Rio-konferensen antog miljørådet slutsatser den 10 oktober 2011 och den 9 mars 2012. Även Europeiska rådet förde en övergripande diskussion om Rio + 20 den 1–2 mars 2012. Samråd med riksdagen ägde rum inför miljørådsmötena i mars och oktober.

EU uttryckte i rådslutsatserna sin beslutsamhet att arbeta för en fokuserad och framåtblickande politisk deklaration från konferensen. I arbetet med rådslutsatserna lyfte Sverige särskilt fram, och fick gehör för, vikten av demokrati och mänskliga rättigheter, integrering av de tre dimensionerna av hållbar utveckling – ekonomiska, sociala och miljömässiga och vikten av att EU agerar som en konstruktiv och lyhörd aktör i förberedelserna inför Rio+20.

Rådslutsatser antogs även på miljørådet i oktober som en uppföljning till Rio+20. Samråd med riksdagen ägde rum inför miljørådet. Ett av de viktigaste resultaten från Rio var beslutet att definiera mål för hållbar utveckling (sustainable development goals) som kan utmynna i konkreta mål och åtgärder på global, regional och nationell nivå. I rådslutsatserna framhålls EU:s och dess medlemsstaters beslutsamhet att delta i processen med att utveckla dessa mål, och att denna process bör ske i samklang med arbetet att fastställa utvecklingsagendan efter 2015, inbegripet det arbete som bedrivs inom ramen för FN:s Generalsekreterares högnivåpanel. I detta sammanhang lyfts EU:s strategi för hållbar utveckling fram som ett viktigt instrument.

Rådslutsatserna lyfter också bl.a. fram vikten av ett hållbart utnyttjande av resurser och prissättning av ekosystemtjänster samt att motverka klimatförändringar och förlusten av biologisk mångfald som förutsättningar för hållbar ekonomisk, social och mänsklig utveckling. Inom området Grön ekonomi välkomnas Rio+20-överenskommelsen om att en inkluderande grön ekonomi ska ses som ett av de viktiga instrument som finns att tillgå för hållbar utveckling.

I april hölls den internationella konferensen Stockholm+40 där viktiga förberedelser gjordes inför Rio+20. EU:s ordförandeskap och kommissionen deltog på konferensen.

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. För att klara klimatutmaningarna och främja en hållbar utveckling krävs en ambitiös och sammanhållen klimatpolitik globalt och inom EU. EU är en drivande kraft i arbetet för en ny global rättsligt bindande klimatöverenskommelse.

48.1 FN:s ramkonvention om klimatförändringar

De internationella klimatförhandlingarna har fortsatt under året. Fokus var att slutföra förhandlingarna om en andra åtagandeperiod av Kyoto-protokollet, avslutande av förhandlingsspåret om långsiktigt samarbete (LCA) samt att enas om former och inleda förhandlingar inom ramen för Durbanplattformen (ADP) dels om en ny global rättsligt bindande klimatöverenskommelse som ska antas senast 2015 och träda ikraft 2020, dels om arbetet för att sluta gapet mellan nuvarande utfästelser om utsläppsminskningar och vad som behöver göras innan 2020 för att kunna nå 2-gradersmålet.

Rådslutsatser antogs i mars för att följa upp partsmötet i Durban i slutet av 2011. Rådslutsatser antogs också på miljørådet i oktober om EU:s positioner inför partsmötet i Doha i november–december 2012. Huvudbudskapet i rådslutsatserna inför Doha var att driva på förhandlingsprocesserna utifrån det som beslutades vid partsmötet i Durban 2011 och att genomförandet av åtgärder för att 2-gradersmålet ska kunna nås. Rådet för ekonomiska och finansiella frågor antog slutsatser om klimatfinansiering i maj och november. Samråd med riksdagen ägde rum senast inför miljørådet i oktober.

I Doha nåddes beslut om ett paket, The Doha Climate Gateway, där man bl.a. antog:

- Ratificerbara ändringar i Kyotoprotokollet för att kunna ingå en andra åtagandeperiod.
- Förhandlingsspåret LCA, som pågått sedan Bali 2007 avslutades.
- En arbetsplan för den framtida globala överenskommelsen.

Dessa ska vara färdigförhandlade 2015 och träda i kraft 2020. Ett nytt partsmöte äger rum mot slutet av 2013 och i 2014 kommer FN:s generalsekreterare att kalla till ett klimatmöte mellan regeringschefer. Vid miljørådet i december informerade ordförandeskapet om resultatet från klimatförhandlingarna i Doha.

48.2 Klimatfinansiering

De internationella klimatförhandlingarna fortsatte under året. EU:s fokus låg på att vid partsmötet i Doha i november och december nå beslut om en andra åtagandeperiod under Kyotoprotokollet, samt att ta steg på vägen mot en ny global överenskommelse som ska beslutas om senast 2015 och börja gälla från 2020. Klimatfinansieringsfrågan hade en

central roll i dessa förhandlingar, bl.a. eftersom den så kallade snabbstartsfansieringsperioden som lanserades vid COP 15 i Köpenhamn löpte ut 2012. Detta ledde i sin tur till krav från utvecklingsländerna på att höginkomstländerna skulle ge en försäkran om att klimatfinansiering fortsatte efter 2012 och önskemål om ett förtydligande om hur det långsiktiga finansieringsåtagandet, att från olika finansieringskällor mobilisera 100 miljarder USD per år vid 2020, ska uppfyllas.

EU:s position vad gäller klimatfinansiering har under året behandlats vid flera Ekofinråd, särskilt vid Ekofinrådet den 13 november, och samråd har då skett med riksdagen. Det stod vid detta möte klart att EU inte kunde acceptera nya finansieringsåtaganden eller som grupp åta sig nya utfästelser om offentlig klimatfinansiering på det sätt som EU gjorde vid partsmötet i Köpenhamn 2009.

Mot denna bakgrund verkade Sverige framgångsrikt för att EU tillsammans med andra parter ska identifiera olika scenarier för att kunna uppfylla det långsiktiga finansieringsåtagandet. Detta var en viktig del av EU:s position inför partsmötet i Doha och visade sig bli ett viktigt element i överenskommelsen med övriga parter. Vid mötet fattades bl.a. beslut om ett arbetsprogram och processer i vilka under 2013 höginkomstländerna ska identifiera scenarier för hur klimatfinansiering ska mobiliseras. Därutöver hörde Sverige till en begränsad grupp av länder som vid partsmötet i Doha annonserade planerad klimatfinansiering för 2013. Trots att endast ett fåtal länder gjorde detta fick det betydelse i förhandlingarna, eftersom det gav en viss försäkran om att klimatfinansiering kommer att fortsätta efter 2012.

48.3 Klimatanpassning

Under det informella miljørådet i juli diskuterade finansieringen av klimatanpassningen. Flera medlemsstater tog dock tillfället i akt att kommentera kommissionens kommande förslag till anpassningsstrategi inom EU. Sverige förde fram behovet av en flexibel EU-strategi, som stöd och komplement till nationella anpassningsstrategier. Sverige med stöd av flera medlemsländer, uttryckte vikten av att EU:s fleråriga budget ska kopplas till klimat och anpassning. Europeiska investeringsbanken och Private Public Partnership ansågs också vara viktiga för att mobilisera resurser liksom privat finansiering.

48.4 Rapportering av utsläpp av växthusgaser m.m.

I november 2011 lade kommissionen fram ett förslag till förordning om en rapporteringsmekanism för växthusgaser och annan relevant information. Syftet med förslaget till förordning är att förbättra klimatrapporteringen så att den kan hjälpa EU och medlemsstaterna att uppfylla EU- och internationella åtaganden. Förslaget har behandlats i rådsarbetsgruppen för miljö under året och en överenskommelse nåddes med Europaparlamentet. Sverige verkade för ökad transparens i klimatarbetet, för effektiv rapportering och för att tillförlitlig statistik över utsläpp och

48.5 Gemensamma regler för bokföring av utsläpp och upptag av växthusgaser

Kommissionen presenterade i mars ett förslag till beslut om hur utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (Land Use, Land Use Change and Forestry, LULUCF) ska hanteras inom ramen för EU:s klimatpolitik. Syftet med förslaget är att EU inför gemensamma regler för bokföring av utsläpp och upptag av växthusgaser inom LULUCF (se faktapromemoria 2011/12:FPM130).

Förslaget har behandlats inom rådsarbetsgruppen för miljö vid åtta tillfällen under året. Vid miljørådet i juni hölls en orienteringsdebatt. Samråd med riksdagen ägde rum inför rådsmötet. Efter förhandlingar mellan rådet och Europaparlamentet nåddes en överenskommelse. Sverige har med framgång verkat för att beslutet ska bidra till att genomföra den internationella klimatpolitiken inom EU med en proportionerlig rapportering, samt synliggöra LULUCF:s direkta såväl som indirekta bidrag till klimatarbetet.

48.6 Utsläpp av koldioxid från fordon

Transportsektorn är en av få sektorer inom EU som uppvisar snabbt stigande utsläpp med en ökning på 26 procent från 1990 till 2008. Vägtrafiken står i dag för ca 70 procent av koldioxidutsläppen från transportsektorn och för ca 20 procent av EU:s totala utsläpp av växthusgaser. I förordning (EG) nr 443/2009 och i förordning (EU) 510/2011 anges hur koldioxidutsläppen från personbilar respektive lätta lastbilar ska minska till 2020. För perioden fram till och med 2015 resp. 2017 har de närmare tillvägagångssätten fastställts. Den 11 juli presenterade kommissionen sitt förslag till tillvägagångssätt för den senare delen av perioden fram till 2020. Kommissionen föreslår att från 2020 ska målet för genomsnittliga koldioxidutsläpp sättas till 95 g CO₂/km för nya personbilar och till 147 g CO₂/km för nya lätta lastbilar (se faktapromemoria 2011/12:FPM172).

Förslaget har förhandlats i rådsarbetsgrupper under hösten och behandlades även som övrig punkt på miljørådet i december. Sverige välkomnar kommissionens förslag och har agerat för att säkerställa att skarpare mål än de hittillsvarande fastställs. De nuvarande målen som gäller fram till 2015 resp. 2017 har haft stor betydelse för att minska utsläppen från fordonen.

Biologisk mångfald är tillsammans med klimatfrågan vår tids stora miljöutmaning. Ekosystem och växt- och djurarter känner inte nationsgränser. Arbetet för att bevara och hållbart nyttja biologisk mångfald, också genom globala åtgärder, samordnas inom EU-samarbetet.

49.1 EU:s arbete med biologisk mångfald

Vid miljørådet i juni antogs rådsslutsatser inför det 11:e partsmötet för konventionen om biologisk mångfald och inför 6:e partsmötet för Cartagenaprotokollet om biosäkerhet, som ägde rum i Hyderabad, Indien. Slutsatserna belyser genomförande av den strategiska planen 2011–2020 från Nagoya, mobilisering av resurser, genomförande av Nagoyaprotokollet om tillträde till genetiska resurser och vinstdelning, marin biologisk mångfald, samt den mellanstatliga plattformen om biologisk mångfald och ekosystemtjänster (IPBES). Sverige agerade inom EU för en proaktiv handlingslinje inför Hyderabad, för att öka EU:s möjlighet att bidra till att komma framåt i kritiska frågor som finansiella resurser, synergiarbete och marint skydd. Samråd med riksdagen ägde rum inför miljørådet i juni.

I oktober lade kommissionen fram ett förslag till förordning om tillträde till genetiska resurser samt rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning inom EU. Förslaget presenteras med anledning av det s.k. Nagoyaprotokollet som antogs av konventionen om biologisk mångfald 2010, som EU och även Sverige har undertecknat (se faktapromemoria 2012/13:FPM26). Regeringskansliet informerade den 6 december miljö- och jordbruksutskottet om sin bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen i förslaget.

49.2 Genmodifierade organismer

Den 27 juli 2010 presenterade kommissionen ett förslag till förordning som tillfogade en ny artikel (26b) till direktiv 2001/18/EG om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer (GMO) i miljön (se faktapromemoria 2009/10:FPM125). Förslaget innebär att medlemsstaterna ska ges möjlighet att begränsa eller förbjuda odling av GMO inom sina territorier även om den aktuella grödan har fått ett EU-godkännande för odling. Utöver det föreslogs inga förändringar när det gäller själva hanteringen av ansökningar och godkännanden av GMO inom EU.

Samråd med riksdagen ägde rum inför miljørådet i mars. Förslaget har förhandlats i rådsarbetsgruppen för miljö sedan 2010 och tagits upp vid ett flertal miljøråd, senast i mars, men man har inte lyckats nå en kvalificerat majoritet för de kompromissförslag som lagts fram.

Problematiken med negativa effekter på hälsa och miljö orsakade av farliga ämnen är gränsöverskridande och förstärks av en globaliserad ekonomi. Det sker en diffus spridning av ämnen från varor vid användning i vår vardag och i avfallsledet. EU driver därför på för internationella åtgärder som kompletterar åtgärder på nationell och EU-nivå, i syfte att skydda människa och miljö mot farliga kemikalier och säkra att avfallet kan utnyttjas som resurs.

50.1 Kemikalier i textilier

Stora mängder kemikalier används vid framställning av textilier. Ämnen med miljö- och hälsofarliga egenskaper kan finnas kvar också i varor som tillverkas av textil. Människor som kommer i kontakt med dessa kan komma att exponeras för farliga ämnen. Vissa grupper av befolkningen är särskilt utsatta, såsom barn, men även butikspersonal som hanterar stora mängder kläder.

Regeringen anser att en översyn bör göras och att en sammanhållen lagstiftning för farliga ämnen i textilier bör övervägas på EU-nivå. I oktober skickade miljöministern och EU- och konsumentministern ett gemensamt brev till kommissionen med en uppmaning om åtgärder för översyn av existerande lagstiftning och behovet av en sammanhållen reglering av farliga ämnen i textilier på EU-nivå. Miljöministern uppmärksammade även frågan vid miljørådet i oktober då den togs upp som en övrig fråga. Initiativet välkomnades av flera medlemsstater. Kommissionen avser att granska ärendet i detalj och återkomma i frågan.

Samråd med riksdagen ägde rum inför miljørådet i oktober.

50.2 Batteridirektivet

Kommissionen lade i mars fram ett förslag till ändring av batteridirektivet där batterier innehållande kadmium som är avsedda att användas i sladdlösa elektriska handverktyg ej längre ska undantas från bestämmelserna i direktivet från och med den 1 januari 2016 (se faktapromemoria 2011/12:FPM137).

Sverige stöder kommissionens förslag och har i förhandlingarna i rådsarbetsgruppen betonat att det inte är nödvändigt att ytterligare förlänga undantaget, vilket flera medlemsstater förespråkar. Sverige hade också gärna sett att kommissionen inom ramen för denna revidering av direktivet även föreslagit att ta bort undantaget för kvicksilver i knappcells-batterier.

Kommissionen presenterade i mars ett förslag till förordning om fartygsåtervinning i syfte att förebygga och minska eller eliminera skadliga följder för människors hälsa till följd av återvinning, drift och underhåll av fartyg. Förordningen syftar till att genomföra den s.k. Hong Kong-konventionen som antogs av Internationella sjöfartsorganisationen (IMO) i maj 2009 (se faktrapromemoria 2011/12:FPM 139).

Samråd med riksdagen ägde rum inför miljørådet i oktober. Förhandling har pågått i rådsarbetsgruppen för miljö sedan mars.

Sverige stöder ett framtagande av en förordning om fartygsåtervinning och har i förhandlingarna betonat att vi ser positivt på att strängare krav ställs i förordningen än vad som stipuleras i Hong Kong-konventionen samt att förordningen bör träda ikraft så snart som möjligt. Sverige anser att det är viktigt att Århuskonventionens krav om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor tillämpas i förordningen.

50.4 Kvikksilverförhandlingarna

Under 2012 deltog Sverige, inom ramen för EU:s delegation, i globala förhandlingar om en ny kvikksilverkonvention. Målsättningen är att förhandla fram en global kvikksilverkonvention där alla utsläppskällor ska beaktas, dels i livscykeln från gruvbrytning till slutförvar av avfall, dels när kvikksilver frigörs vid förbränning av kol i kraftverk och andra industriella aktiviteter.

Det fjärde förhandlingsmötet ägde rum i Uruguay i juli. Vid EU:s miljøråd i juni antogs rådsslutsatser bl.a. om finansiellt stöd till och kapacitetssuppleering inom utvecklingsländerna.

Samråd med riksdagen ägde rum inför rådsrådet.

De globala förhandlingarna har även varit en drivkraft för EU:s interna arbete med kvikksilver och ett antal expertmöten har organiserats under året i syfte att vidareutveckla EU:s lagstiftning inför förhandlingarna.

Ett femte och sista förhandlingsmöte äger rum i januari 2013 då förhandlingarna väntas resultera i att parterna enas om en ny global kvikksilverkonvention, den så kallade Minimatakonventionen. Konventionen skulle innebära ett stort framsteg för det globala kemikaliarbetet och vara viktig för att Sverige ska kunna nå miljömålet Giftfri miljö. Sverige har, både inom EU och globalt, varit ett av de mest drivande länderna för att få till stånd en ambitiös global konvention.

50.5 Tredje högnivåmötet för globala kemikaliestrategin SAICM

Den globala kemikaliestrategin SAICM:s (Strategic Approach to International Chemicals Management) tredje möte hölls i september. Sverige

valdes till ordförande för mötet och ledde förhandlingarna där över 500 delegater deltog.

Det övergripande syftet med SAICM är att minska skillnaderna när det gäller fungerande kemikaliehantering i olika delar av världen. Målsättningen är att kemikalier till senast 2020 ska produceras och användas på ett sådant sätt att skadliga effekter på människors hälsa och miljön blir så begränsade som möjligt. SAICM är unik genom att regeringar, näringsliv och miljöorganisationer deltar på samma nivå.

Inför mötet har Sverige genom EU särskilt drivit frågan om behovet av ökat internationellt samarbete om information om kemikalier i varor.

Förhandlingarna resulterade i ett beslut om att ta fram ett frivilligt ramverk för information om kemikalier i varor. Ramverket kommer att omfatta varors hela livscykel. Sverige ser positivt på resultatet.

En annan viktig fråga för Sverige och EU var att hormonstörande ämnen antogs som en s.k. framkantsfråga, vilket i ett första skede främst betyder att det finns en grund för internationellt informationsutbyte om hormonstörande ämnen.

Mötet följde även upp resultatet från FN:s konferens om hållbar utveckling (Rio+20) om att stärka SAICM och nio beslut om fortsatt arbete och prioriteringar fattades. Sverige anser att besluten kan komma att få positiva effekter och skynda på utvecklingen inom EU och globalt i dessa frågor samt förbättra förutsättningarna att nå miljömålet Giftfri miljö.

SAICM-mötet beslutade också att ta fram en övergripande strategi för hur 2020-målet om en säker kemikaliehantering ska kunna nås. Sverige anser att en sådan strategi kommer att bli central för att målet ska kunna uppnås.

50.6 Seveso-direktivet

I december 2010 presenterade kommissionen ett förslag till reviderat Seveso II-direktiv.

Förhandlingarna avslutades under våren i år. Sverige var i huvudsak positivt till förslaget. Seveso III-direktivet antogs den 4 juli.

Seveso III-direktivet innebär bl.a. att innehållslistan i klassificerings-systemet för farliga ämnen anpassas till den s.k. CLP-förordningen (klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, 1272/2008). Vidare innehåller Seveso III-direktivet nya eller ändrade bestämmelser om bl.a. säkerhetspolicy för att förebygga allvarliga olyckshändelser, säkerhetsrapport, information till allmänheten, offentligt samråd och deltagande i beslutsfattande, tillsyn, tillgång till rättslig prövning och sanktioner.

Seveso III-direktivet ska vara införlivat i svensk lagstiftning senast den 31 maj 2015 och ska tillämpas från och med den 1 juni 2015.

Samråd med riksdagen ägde rum under 2011.

Allt vatten hänger ihop. Vattenkvaliteten på land påverkar havets miljötillstånd varför det krävs en sammanhållen havs- och vattenpolitik. EU:s havspolitik ska verka för ett hållbart nyttjande och bevarande av haven och havsbassängerna inom EU och i EU:s närhet, däribland Östersjön och Nordsjön. EU verkar också för att stärka arbetet med innovationer inom havs- och vattenområdet.

51.1 Strategi för att skydda Europas vattenresurser

Kommissionen presenterade den 14 november meddelandet Strategi för att skydda Europas vattenresurser (Blueprint).

Syftet med meddelandet är att identifiera de brister och förbättringsområden som finns gällande vattenhantering idag och ta fram nya åtgärder och verktyg för att säkerställa tillgången på vatten.

Övergripande har kommissionen identifierat ett behov av förbättrat genomförande av befintlig lagstiftning samt förbättrad integrering av vattenrelaterade åtgärder i andra politikområden.

Meddelandet har fokus på vattenbrist och torka (kvantitet) vilket inte är ett stort problem i Sverige. Sverige har betonat vikten av att också arbeta med vattenkvalitet, då användbar vattenkvantitet är starkt beroende av kvaliteten på vattnet. Sverige har också verkat för att strategin ska innehålla flexibla och kostnadseffektiva lösningar som kan anpassas efter respektive medlemsstats eller regions problem. Sverige har även lyft fram behovet av ökad samverkan mellan vattendirektivet och havsmiljödirektivet, samt fortsatta insatser mot de ämnen som är särskilt skadliga för miljön, s.k. prioriterade ämnen och andra kemikalier (se även fakta-promemoria 2012/13:FPM30).

Rådslutsatser antogs på miljørådet i december. Sverige har fått gott gehör för sina ståndpunkter. Samråd med riksdagen ägde rum inför rådsmötet.

51.2 Prioriterade ämnen på vattenpolitikens område

Kommissionen presenterade i januari ett förslag till direktiv om att ytterligare 15 farliga kemiska ämnen bör bli prioriterade ämnen inom ramdirektivet för vatten och att miljökvalitetsnormer bör fastställas för dessa (se fakta-promemoria 2011/12:FPM120). Förslaget har varit föremål för behandling i rådsarbetsgruppen för miljö under året.

Nytt i förslaget är framför allt att tre läkemedelssubstanser är föreslagna som prioriterade ämnen och att nya EU-gemensamma miljöövervakningsdata ska genereras genom en s.k. bevakningslista. Sverige har i förhandlingarna stött att läkemedelssubstanserna bör bli prioriterade ämnen, verkat för en stärkt koppling mellan ramdirektivet för vatten och kemikalielagstiftningen, samt verkat för en kostnadseffektiv bevakningslista.

51.3 Marin miljö och Östersjön

EU:s ramdirektiv om en marin strategi (det s.k. havsmiljödirektivet) är en grundpelare inom EU:s övergripande havspolitik (se även fapromemoria 2005/06:FPM30). Målet med direktivet är att nå god miljöstatus i haven till 2020. Arbetet med havsmiljödirektivet är för närvarande inne i en aktiv genomförandefas. Under året har ”God miljöstatus” fastställts, en påbörjad bedömning av havens miljöstatus har gjorts och mål för ”God miljöstatus” i form av gränsvärden och indikatorer tagits fram. Sverige var till den 30 juni 2012 ordförande i den regionala havskonventionen Helcom, och har under sitt ordförandeskap verkat för att Helcoms arbete ska underlätta havsmiljödirektivets genomförande i Östersjöregionen. EU:s strategi för Östersjöregionen (Östersjöstrategin) antogs av Europeiska rådet under det svenska ordförandeskapet i EU 2009. Fortsatt arbete bekräftades av Allmänna rådet 2012.

51.4 Innovationspartnerskapet om vatten

Den 10 maj presenterade kommissionen meddelandet om det europeiska innovationspartnerskapet som syftar till att vatten är en del i EU:s arbete för att stärka Europas långsiktiga innovationsförmåga och möta större samhällsutmaningar. Partnerskapet syftar till att stärka innovationspotentialen när det gäller vattenförvaltning, och därigenom både öka konkurrenskraften och underlätta för att nå uppsatta miljömål. Meddelandet omfattar ett antal strategiska och operationella mål, samt arbetspaket, övergripande teman och förslag till styrformer (se faktapromemoria 2011/12:FPM156). Sverige stöder den allmänna inriktningen i kommissionens förslag.

Meddelandet om ett innovationspartnerskap om vatten kan komma att uppmärksammas i samband med att strategin för att skydda Europas vattentillgångar (Blueprint) behandlas framöver samt inom ramen för behandlingen av EU:s sjunde miljöhandlingsprogram och Horizon 2020.

51.5 Internationella valfångstkommissionen

Den internationella valfångstkommissionen, IWC, höll sitt 64:e partsmöte i juli. EU:s agerande på mötet utgick från Europeiska rådets gemensamma ståndpunkt beslutad i december 2011. Ståndpunkten innebär bl.a. att EU stöder ett starkt skydd för valar och är emot kommersiell valfångst tills dess att valbestånden nått en hållbar nivå. Samråd med riksdagen ägde rum inför Europeiska rådets möte i december 2011.

De miljömål som relaterar till en bra luftkvalitet i Sverige, t.ex. ”frisk luft”, ”bara naturlig försurning” och ”ingen övergödning” är beroende av att också omgivande länder med utsläpp som transporteras hit med luftströmmarna genomför utsläppsminskningar. Mot bakgrund av detta ömsesidiga beroende är EU engagerat i luftvårdsarbete samt åtgärder för förbättrad luftkvalitet inom Europa och globalt.

52.1 Svavel i marina bränslen

Europaparlamentet och rådet nådde under hösten en överenskommelse i första läsning om en ändring av det s.k. svaveldirektivet (1999/32/EG). Ändringarna framgår av direktiv 2012/33/EU och innebär att den Internationella sjöfartsorganisationen IMO:s ändring av MARPOL-konventionens bilaga VI som antogs 2008 införs i EU-rätten (se faktapromemoria 2011/12:FPM48). De viktigaste förändringarna är följande:

- I svavelkontrollområden får fartyg från 2015 endast använda bränslen med en svavelhalt om högst 0,1 viktprocent. Svavelkontrollområden finns i Östersjön, Nordsjön och Engelska kanalen samt runt Nordamerikas kuster och Puerto Rico.
- Från 2015 får fartyg som färdas på EU:s vatten utanför svavelkontrollområdena endast använda bränslen med en svavelhalt om högst 0,5 viktprocent. Enligt IMO:s beslut kan denna tidsgräns skjutas upp fem år ifall det råder global brist på bränsle. Enligt EU:s beslut ska denna möjlighet inte utnyttjas.

Som ett alternativ till bränsle med lågt svavelinnehåll kan fartygen vara försedda med teknik som sänker utsläppen i motsvarande utsträckning, eller drivas med andra bränslen. Direktivet innehåller även bestämmelser som innebär att medlemsstaterna ska kontrollera efterlevnaden och införa sanktioner för den som bryter mot bestämmelserna. Tillsammans med Lettland lämnade Sverige en röstdeklaration med innebörden att de båda länderna förespråkade att samma krav som ska gälla i svavelkontrollområdena, av miljö- och konkurrensskäl borde gälla inom hela EU. Samråd med riksdagen ägde rum i december 2011.

På Sveriges initiativ togs det i direktivet in en uppmaning till kommissionen att utarbeta ett stödprogram som motsvarar flygsektorns ”Clean sky”. Det innebär att kommissionen ska inbjuda berörda aktörer från näringslivet att samfinansiera viktiga utvecklingsprojekt som ligger en bit från marknadsintroduktion.

DEL 11 UTBILDNING, UNGDOM, KULTUR OCH IDROTT

53 Utbildning

EU-samarbetet på utbildningsområdet ska inte omfatta harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning, men unionen har befogenhet att främja samarbetet mellan medlemsstaterna. Samtidigt har Europa 2020-strategin inneburit en ny dynamik för utbildningsfrågorna i EU. Strategins övergripande mål för utbildningen omvandlas till nationella mål som följs upp på högsta politiska nivå i Europeiska rådet. Utbildning spelar en allt viktigare roll för att nå de gemensamma målen om tillväxt och sysselsättning.

53.1 Utbildningens roll i genomförandet av Europa 2020-strategin

Utbildning har en central plats i den Europa 2020-strategi som antogs 2010 med målet att EU de kommande tio åren ska bli en smart och hållbar ekonomi för alla. De övergripande målen för EU inom utbildningsområdet till 2020 är att andelen elever som hoppar av skolan i förtid ska vara lägre än 10 procent och att minst 40 procent av 30 till 34-åringarna ska ha en eftergymnasial eller motsvarande utbildning. De övergripande målen har sin grund i det strategiska ramverket för europeiskt utbildningssamarbete, kallat "Utbildning 2020", som utbildningsministrarna ställde sig bakom 2009.

Vid sitt rådsmöte i februari 2012 antog utbildningsministrarna 2012 års gemensamma rapport från rådet och kommissionen om genomförandet av den strategiska ramen för europeiskt utbildningssamarbete (Utbildning 2020) Allmän och yrkesinriktad utbildning för ett smart och hållbart Europa för alla. Rapporten utgör en del av Europa 2020-processen och lägger denna gång särskilt fokus på hur medlemsstaterna gått tillväga för att uppnå Europa 2020-målen om att öka andelen personer över 35 år som genomgått minst en tvåårig högskoleutbildning och minska andelen elever som lämnar skolan i förtid. Utöver uppföljning av resultat, innehåller rapporten också en bilaga där prioriteringarna för samarbetet inom Utbildning 2020 för de kommande tre åren läggs fast. Rapporten behandlades i EU-nämnden i februari.

Vid sitt rådsmöte i november 2012 antog utbildningsministrarna slutsatser om utbildningens bidrag till ekonomisk återhämtning, tillväxt och sysselsättning. I slutsatserna åtar sig medlemsstaterna bl.a. att satsa på effektiva investeringar i utbildningssektorn som ett verktyg för att främja ekonomisk återhämtning, tillväxt och sysselsättning. Ytterligare frågor som lyfts fram är inkluderandet av arbetsmarknadsrelaterade moment i utbildningsprogram (t.ex. praktik- och lärlingsmöjligheter) där så är

53.2 Erasmus för alla – EU-program för utbildning, ungdom och idrott

Den 23 november 2011 lade kommissionen fram förslag i fråga om ett nytt EU-program för utbildning, ungdom och idrott. Det nya programmet föreslås heta Erasmus för alla och ska gälla för perioden 2014–2020.

Erasmus för alla föreslås omfatta de programaktiviteter som för närvarande täcks av Programmet för livslångt lärande, Ung och aktiv i Europa, ett antal program inom högre utbildning som omfattar samarbeten med tredje land, såsom Erasmus Mundus, Tempus, Alfa och Edulink, samt ett nytt idrottsprogram och Jean Monnet-programmet, vilka föreslås utgöra separata delar i programstrukturen.

Endast aktiviteter som tydligt bidrar till detta, till målen för samarbetena på utbildnings- och ungdomsområdena samt till Europa 2020-strategin ska ges stöd. Stödinsatserna indelas i tre typer av aktiviteter (gäller dock inte Jean Monnet-programmet och idrottsområdet):

- a) individuell lärandemobilitet,
- b) samarbete för innovation och goda exempel, och
- c) stöd till policyreformer.

Kommissionen föreslår att Erasmus blir det enda av tidigare programnamn som lever kvar och det ska användas för alla de målgrupper som finns i nuvarande program enligt följande: Erasmus högre utbildning, Erasmus yrkesutbildning, Erasmus skola och Erasmus ungas deltagande.

Förslaget till nytt program innehåller även ett initiativ för att främja mobilitet inom högre utbildning, på avancerad nivå (Erasmus Master). Tanken är att EU ska stå som ekonomisk garant till banker som i sin tur ska förmedla studielån för programmobilitet på avancerad nivå (master).

Efter förhandlingar under våren 2012 antog utbildningsministrarna, vid sitt rådsmöte i maj, enhälligt en s.k. partiell allmän inriktning om programmet. Europaparlamentet har under andra halvåret 2012 behandlat förslaget till nytt EU-program. Beslut om ett nytt program kommer att fattas under våren 2013.

Förslaget behandlades i EU-nämnden i maj.

53.3 Riktmarke för anställningsbarhet

I rådsslutsatser från den 12 maj 2009 uppmanade rådet kommissionen att utarbeta förslag till ett eventuellt riktmarke för anställningsbarhet. Kommissionen lade fram ett förslag i maj 2011 och med detta förslag som bas enades medlemsstaterna vid rådsmötet i maj 2012 om rådsslutsatser där ett riktmarke för andelen anställda utexaminerade fastlås. Riktmärket som ministrarna enades om är att senast 2020 bör andelen anställda utexaminerade (i åldersgruppen 20–34 år) som avslutat sin utbildning högst tre år före referensåret vara minst 82 procent (jämfört

med 76,5 procent 2010). Riktmärket ska grundas på befintliga, jämförbara uppgifter och ta hänsyn till de enskilda medlemsstaternas olika utgångslägen och de olika utbildningspolitiska förutsättningar som finns för förbättrade resultat. Riktmärket ska inte ses som ett konkret mål som de enskilda medlemsstaterna ska ha uppnått senast 2020, utan är ett europeiskt riktmärke på området.

Rådsslutsatserna behandlades i EU-nämnden i maj.

53.4 Insatser för ökad läs- och skrivkunnighet

Vid sitt rådsmöte i november antog utbildningsministrarna slutsatser om läs- och skrivkunnighet. Rådsslutsatserna lyfter bl.a. fram lärarnas kompetens, vikten av tidig identifiering av eventuella läs- och skrivsvårigheter och tidiga åtgärder. Det konstateras att breda insatser är nödvändiga och att även aktörer utanför det formella utbildningssystemet behöver involveras i arbetet med att förbättra läs- och skrivkunnighet. I slutsatserna lyfts även fram att nyanlända barn och vuxna från andra länder kan behöva extra stöd för att öka läs- och skrivkunnigheten, både i fråga om det nya språket och i modersmålet. Även särskilda satsningar för att stärka den pedagogiska kompetensen i fråga om läs- och skrivkunnighet hos dem som undervisar inom vuxenutbildning lyfts fram i slutsatserna.

Rådsslutsatserna behandlades i EU-nämnden i november.

53.5 Validering av icke-formellt och informellt lärande

Validering av icke-formellt och informellt lärande behandlades av utbildningsministrarna inom ramen för annat arbete inom utbildningsområdet, t.ex. i Bryggekommunikén (2010), rådets resolution om en förnyad europeisk agenda (2011) och Europaparlamentets och rådets rekommendation om en europeisk referensram för kvalifikationer för livslångt lärande (2008). Vid sitt möte i november 2012 kom utbildningsministrarna fram till en politisk överenskommelse om en rekommendation om validering av icke-formellt och informellt lärande. Rekommendationen går ut på att medlemsstaterna till 2018 bör ha inrättat arrangemang, utifrån de nationella behov och förutsättningar som finns, för validering av icke-formellt och informellt lärande. Genom arrangemang för validering ska individer kunna få sina kunskaper, färdigheter och kompetenser som de tillgodogjort sig genom icke-formellt eller informellt lärande validerade. I rekommendationen ställs det upp ett antal punkter för validering av icke-formellt och informellt lärande som det nationella arrangemanget bör innehålla. För att stärka processen med validering bör andra aktörer utanför utbildningsområdet involveras i arbetet. Rekommendationen behandlades i EU-nämnden i november.

Den 20 november publicerade kommissionen sitt meddelande En ny syn på utbildning: att investera i färdigheter för att uppnå bättre socioekonomiska resultat.

I meddelandet lyfter kommissionen fram ett antal prioriteringar i fråga om kompetensförsörjning och utbildningspolitiska utmaningar både på nationell och på europeisk nivå. Mot bakgrund av den ekonomiska krisen, den skärpta globala konkurrensen och de demografiska utmaningarna som Europa står inför anser kommissionen att medlemsländerna bör lägga större fokus på reformer som förbättrar utbildningssystemens förmåga att förse elever och studenter med de kompetenser som efterfrågas på arbetsmarknaden. Meddelandet tar därför upp frågor om bl.a. förbättrad yrkesutbildning, effektiv finansiering av utbildning, samarbete mellan utbildningsanordnare och näringsliv, läranderesultat och färdigheter som entreprenörskap och initiativförmåga. Kommissionen vill se ökad användning av informations- och kommunikationsteknik (IKT) och av öppna läresurser. Kommissionen konstaterar också att en förändrad kompetens är nödvändig hos lärare, lärarutbildare och skolledare bl.a. för att öka kvaliteten i undervisningen och för att ny teknik till fullo ska utnyttjas för lärande (se faktapromemoria 2012/13:FPM36).

53.7 Yrkeskvalifikationsdirektivet

Yrkeskvalifikationsdirektivet innehåller bestämmelser om erkännande av yrkeskvalifikationer för reglerade yrken och minimikrav för vissa utbildningar. För att främja rörligheten inom EU:s inre marknad presenterade kommissionen ett förslag till modernisering av direktivet i december 2011. Revideringen av direktivet förhandlas under 2012–2013.

Regeringen välkomnar initiativet till modernisering av yrkeskvalifikationsdirektivet och de ansträngningar som görs för att underlätta rörligheten inom EU. Möjligheten för arbetstagare och egenföretagare att röra sig inom EU är en nyckelfråga för att tillgodose tillgången på kompetens. Regeringen ser därför yrkeskvalifikationsdirektivet som en prioriterad fråga.

Överläggning med utbildningsutskottet har hållits i mars, maj och november liksom samråd med EU-nämnden i maj och december.

Nästan 100 miljoner, eller cirka 20 procent av EU:s medborgare, är ungdomar mellan 15 och 29 år. De två övergripande mål som ligger till grund för EU-samarbetet 2010–2018 är att skapa fler och lika möjligheter för alla unga i utbildningen och på arbetsmarknaden samt att främja alla ungas aktiva medborgarskap, sociala delaktighet och solidaritet. Under året fokuserades ungdomssamarbetet inom EU på ungdomars deltagande, att främja ungdomars kreativa och innovativa potential och den europeiska ungdomsrapporten.

54.1 Främja ungdomars deltagande

Under vårens danska ordförandeskap antog ministrarna med ansvar för ungdomsfrågor slutsatser om att främja ungdomars kreativa och innovativa potential. Detta är ett mål i ramverket för det ungdomspolitiska samarbetet i EU för 2010–2018. Rådsslutsatserna fokuserar på hur ungas kreativa och innovativa potential på olika sätt kan främjas för att förbättra deras möjligheter på arbetsmarknaden och deras deltagande i samhället. Medlemsstaterna och kommissionen uppmuntras bl.a. att:

- inrätta en expertgrupp där medlemsländerna på frivillig basis bjuds in att delta, (deltagarna i expertgruppen ska utbyta idéer om hur ungas kreativitet och innovationsförmåga kan främjas genom det icke-formella och informella lärandet),
- ta initiativ till forskning om hur olika former av media påverkar ungas demokratiska engagemang och vad som kan bidra till en ökning av det demokratiska deltagandet,
- stimulera samarbeten mellan ungdomsorganisationer, lokala, regionala och nationella myndigheter och den privata sektorn för att organisera projekt som leds av ungdomar,
- underlätta och förbättra erkännandet och valideringen av det icke-formella och informella lärandet.

Att alla unga ska ha verklig tillgång till inflytande är ett av de övergripande målen för den svenska ungdomspolitiken och ungas etablering på arbetsmarknaden är en högt prioriterad fråga. Sverige har därmed kunnat ge ett övergripande stöd till slutsatsernas inriktning. Resolutionen antogs av ungdomsministrarna i rådet den 11 maj. Rådsmötet behandlades i EU-nämnden den 4 maj.

Under hösten antog ungdomsministrarna en resolution om den strukturerade dialogen och rådsslutsatser om deltagande och social integration av unga samt godkände den europeiska ungdomsrapporten.

54.2 Strukturerade dialogen

Den strukturerade dialogen är ett viktigt instrument för att underlätta samtal och möten mellan unga, ungdomsorganisationer och beslutsfattare. I resolutionen om den strukturerade dialogen sammanfattas

arbetet under de senaste 18 månaderna och ett antal rekommendationer för det framtida arbetet anges. Det konstateras att fler unga från alla delar av samhället liksom fler aktörer på lokal, regional och nationell nivå bör involveras i den strukturerade dialogen. Sambanden mellan det som framkommit genom dialogen och beslutsfattande på ungdomsområdet bör bli tydligare.

Att alla unga ska ha verklig tillgång till inflytande är ett av de övergripande målen för den svenska ungdomspolitiken. Sverige har därmed kunnat ge ett övergripande stöd till textens inriktning.

Resolutionen antogs av ungdomsministrarna i rådet den 27 november. Rådsmötet behandlades i EU-nämnden den 23 november.

54.3 Europeiska ungdomsrapporten

Inom ramen för EU-samarbetet på ungdomsområdet inbjuds medlemsländerna vart tredje år att besvara ett antal frågor som syftar till att ge en övergripande bild av ungas levnadsvillkor, värderingar och attityder. Resultaten används sedan för att analysera vilka framsteg som har gjorts med koppling till det förnyade ramverket på ungdomsområdet och för att lägga grunden till prioriteringar inför framtiden. Rapporten visar att ramverket bidragit till att stärka det tvärssektoriella perspektivet inom ungdomspolitiken, vilket har varit särskilt viktigt när svåra utmaningar som ungdomsarbetslöshet diskuteras nationellt och på EU-nivå. Det framgår vidare att beslutsfattare i medlemsländerna bör vara lyhörda för att möta och diskutera de utmaningar som berör unga mest. Rapporten lyfter här fram den viktiga roll som ungdomsledare och ungdomsorganisationer fyller när det gäller att uppmuntra unga att delta i beslut som påverkar deras framtid. Den europeiska ungdomsrapporten väljer att fokusera på ungas tillgång till arbete och entreprenörskap och möjlighet att utveckla sin kreativa förmåga som en fortsatt prioritering. Utifrån vad som har framkommit i den samlade rapporten kommer tonvikt även att läggas på ungas sociala delaktighet och hälsa.

Sverige välkomnar kommissionens rapport. Det är viktigt att det europeiska samarbetet på ungdomsområdet analyseras så att alla aktörer har en samlad och aktuell bild av förhållandena för unga i Europa, vilket underlättar kommande prioriteringar och satsningar.

Rapporten antogs av ungdomsministrarna i rådet den 27 november. Rådsmötet behandlades i EU-nämnden den 23 november.

54.4 Ungas deltagande och sociala integration

Slutsatserna fokuserar på att lyfta fram en ungdomspolitik som stärker ungas deltagande och integration i samhället för att därigenom skapa en större acceptans för mångfald. Slutsatserna uppmuntrar medlemsstaterna att stödja samarbetet med ungdomsledare och ungdomsorganisationer som arbetar med metoder som syftar till att främja ömsesidig respekt, tolerans och förståelse. Medlemsländerna uppmanas också att stimulera aktiviteter samt nätverksbyggande mellan ungdomsorganisationer,

myndigheter på lokal, regional och nationell nivå och den privata sektorn för att stärka mångfald och deltagande i samhället. Kommissionen och medlemsländerna bör stödja verksamheter som underlättar alla ungas tillträde till arbetsmarknaden och ökar ungas anställningsbarhet.

Sverige har kunnat ge ett övergripande stöd till textens inriktning och har fått gehör för de synpunkter som har förts fram.

Rådsslutsatserna antogs av ungdomsministrarna i rådet den 27 november. Rådsmötet behandlades i EU-nämnden den 23 november.

54.5 Programmet Ung och aktiv i Europa

Programmet Ung och aktiv i Europa löper under 2007–2013 och har en total budget på 885 miljoner euro. I Sverige fördelas ca 25 miljoner kronor per år. Programmet ger stöd till ungdomsutbyten, volontärtjänst och ungas egna initiativ. Programmet är unikt då det inte kräver några förkunskaper och då det vänder sig till ungdomar med i övrigt begränsade möjligheter att få en internationell erfarenhet.

Under året har Ungdomsstyrelsen, som ansvarar för programmet i Sverige, fått in 219 ansökningar och gett stöd till 151 projekt. I programmet prioriterades unga med begränsade möjligheter och då särskilt unga arbetslösa. Under året var 36 procent av alla beviljade projekt s.k. inkluderingsprojekt där temat för projektet eller deltagarna själva var unga med begränsade möjligheter. Cirka 3 800 deltagare deltog i projekt beviljade under året.

55 Kultur, medier och idrott

Genom olika former av stimulansåtgärder ska EU bidra till kulturens och den audiovisuella sektorns utveckling samt främja europeiska idrottsfrågor med respekt för den nationella och regionala mångfalden samt idrottens särart. Åtgärderna ska vidare främja samarbete mellan medlemsstaterna. Under året har beslut tagits om kulturpolitisk styrning, digitalisering, bättre internet för barn, antidopingarbete inom motionsidrotten, stärkta faktaunderlag vid beslutsfattande om idrottspolitik och om underlättande av hälsofrämjande fysisk aktivitet. Förslag har lagts om en fortsatt satsning på evenemanget Europas kulturhuvudstad. Medlemsstaterna enades om den huvudsakliga utformningen av det nya samarbetsprogrammet på kultur- och medieområdet – Kreativa Europa.

Europeisk kulturhuvudstad för åren 2020 till 2033

I juli presenterade kommissionen ett förslag till EU:s insats för evenemanget Europas kulturhuvudstad för åren 2020 till 2033 (se faktabromemoria 2011/12:FPM180). En lägesrapport presenterades vid rådets möte i november.

Evenemanget Europas kulturhuvudstad inrättades 1985 som ett mellanstatligt initiativ. Det omvandlades officiellt till en EU-insats 1999 för att få större genomslagskraft. Det nya förslaget utgår i stort från nuvarande EU-förordning (1622/2006/EG) som löper ut 2019. En rad förändringar föreslås med inriktning på tydligare kriterier för att säkerställa kvaliteten och underlätta juryns arbete och utvärderingarna. Enligt förslaget skärps villkoren för erhållande av EU:s ekonomiska stöd till kulturhuvudstads-evenemanget; Melina Mercouripriset, och verksamheten öppnas igen för deltagande av kandidatländer och potentiella kandidatländer.

Överläggningar och samråd med riksdagen ägde rum i november.

Kulturpolitisk styrning (Cultural governance)

I november antog rådet slutsatser om kulturpolitisk styrning. Begreppet kulturpolitisk styrning ska ses som både en metod för att skapa kulturpolitik och ett redskap för att integrera kulturen djupare i agendan för offentlig politik genom att samordna kulturpolitiken med annan sektorspolitik. Slutsatserna har aktualiserats av kulturområdets och den kulturella och kreativa sektorns allt tydligare horisontella effekter och betydelse inom andra samhällssektorer.

Överläggningar och samråd med riksdagen ägde rum i november.

Att främja de kulturella och kreativa sektorerna för tillväxt och sysselsättning i EU

Kommissionen presenterade i september ett meddelande om att främja de kulturella och kreativa sektorerna som ett led i att öka sysselsättning och tillväxt i EU.

Meddelandet innebär en samlad strategi för att markera betydelsen av området och innehåller en fördjupad analys av de förutsättningar och behov som anses vara väsentliga för att vidareutveckla den kulturella och kreativa sektorns potential. Betydelsen av ett horisontellt förhållningssätt och vikten av att utveckla integrerade strategier för att främja sektorn understryks. Sådana strategier innebär partnerskap mellan olika delsektorer och inbegriper både offentliga och privata aktörer inom kultur, näringsliv, industri, utbildning, turism, urban- och regional utveckling osv.

För att möta de stora utmaningarna ser kommissionen behov av gemensamma insatser som rör framför allt kompetensutveckling, tillgång till finansiering, utvidgande av marknaden genom nya partnerskap och

Deponering av EU-institutionernas historiska arkiv vid Europeiska universitetsinstitutet i Florens

Kommissionen presenterade i augusti ett förslag om deponering av institutionernas historiska arkiv vid Europeiska universitetsinstitutet i Florens (se faktagromemoria 2012/13:FPM2). Enligt förslaget ska institutionerna, med undantag av EU-domstolen och Europeiska centralbanken, deponera sina arkiv som är äldre än 30 år vid Europeiska universitetsinstitutet i Florens, för att där göras tillgängliga för allmänheten. Förslaget syftar till att skapa en rättsligt bindande grund för den rådande situationen.

Kulturen i EU:s utrikes förbindelser – en strategi för de kulturella relationerna mellan EU och Kina

I november presenterades en rapport av kommissionen om kultur och utrikes förbindelser. Rapporten var utarbetad av en expertgrupp bestående av representanter från både kultur- och utrikesdepartement och fokuserade på relationerna mellan EU och Kina.

Kulturens roll i EU:s utrikes förbindelser har identifierats som en av tre pelare i den Europeiska agendan för kultur, antagen 2007, och i detta sammanhang kan den anses vara av strategisk betydelse för politisk, social och ekonomisk utveckling. Området behandlas inom ramen för rådets nu gällande arbetsplan 2011–2014.

Ramprogrammet Kultur 2007 (2007–2013)

Programmet Kultur (2007–2013) omfattar alla konst- och kulturområden utom de audiovisuella medierna. Programmet har tre övergripande mål:

- att främja rörlighet för personer yrkesverksamma inom kultur,
- att främja rörlighet över gränserna för konstverk och kulturella och konstnärliga produkter, och
- att främja den interkulturella dialogen.

Antalet länder i kulturprogrammet 2011 uppgick till totalt 36 stycken. Det samlade stödbeloppet under 2011 för samtliga projekt med svensk medverkan, antingen i form av en svensk koordinator eller för en svensk medarrangör, var 7 miljoner euro.

Kreativa Europa

Kommissionen presenterade i november 2011 ett förslag till nytt samarbetsprogram på kultur- och medieområdet (se faktapromemoria 2011/12:FPM78). Förslaget innebär en sammanslagning av nu gällande kultur- och medieprogram (inkl. Media Mundus) under den gemensamma titeln Kreativa Europa. De övergripande målen med programmet föreslås vara att värna och främja Europas kulturella och språkliga mångfald samt att stärka den kulturella och kreativa sektorns konkurrenskraft och därigenom bidra till en smart och hållbar tillväxt för alla. En tydlig koppling görs också till EU2020-målen.

Rådet antog i maj en partiell allmän riktlinje som innebar att medlemsstaterna enades om den huvudsakliga utformningen av programmet Kreativa Europa. Detta beslut kompletterades sedan i november då rådet antog en partiell allmän riktlinje om bestämmelserna för lånegarantiinstrumentet för den kulturella och kreativa sektorn. Rådet har dock ännu inte fattat beslut om någon budget för programmet.

Överläggningar och samråd med riksdagen ägde rum i maj och november.

Rådsslutsatser om digitalisering av och tillgång via internet till kulturellt material samt digitalt bevarande

Rådet beslutade i maj om rådsslutsatser om digitalisering av och tillgång via internet till kulturellt material och digitalt bevarande. Efter lanseringen 2008 av Europeana, som är en gemensam, flerspråkig elektronisk portal för Europas digitaliserade kulturarv, fanns behov av att ersätta tidigare rådsslutsatser från 2006 om digitalisering av kulturellt material. I de nu antagna slutsatserna uppmanas medlemsstaterna att vidta åtgärder i syfte att genomföra digitalisering av kulturellt material och säkerställa långsiktigt digitalt bevarande. Medlemsstaterna uppmanas också att bidra till vidareutvecklingen av Europeana, bl.a. genom att uppmuntra kulturella institutioner att lägga relevant digitaliserat kulturellt material på webbplatsen.

Överläggning och samråd med riksdagen ägde rum i maj.

Rådsslutsatser om bättre internet för barn

I november antog rådet slutsatser om den europeiska strategin för ett bättre internet för barn. Rådsslutsatserna är avsedda att tillsammans med rådets slutsatser från 2011 om skydd av barn i den digitala världen utgöra rådets svar på ett meddelande från kommissionen i maj om en europeisk strategi för ett bättre internet för barn (se faktapromemoria 2011/12:FPM150). Rådsslutsatserna innehåller uppmaningar om vidtagande av åtgärder för att dels öka utbudet av kvalitetsinnehåll online, dels öka medvetenhet och egenmakt hos barn, föräldrar och utbildare.

Ramprogrammet Media 2007 (2007–2013)

Media 2007 är EU:s stödprogram för film-, tv- och multimediebranschen. Programmet syftar till att stärka den europeiska audiovisuella sektorns konkurrenskraft, bl.a. genom att stödja distributionen av audiovisuella verk inom och utanför EU. Under 2011 tilldelades helt svenska projekt ca 3,2 miljoner euro. Till detta kommer pengar som inkommer till Sverige genom samproduktioner, svenskars deltagande i europeiska aktiviteter och svenska filmer som får distribution utomlands. Det är dock mycket svårt att uppskatta belopp för detta.

Överläggning och samråd med riksdagen ägde rum i maj.

55.3 Programmet Ett Europa för medborgarna

Programmet Ett Europa för medborgarna löper under perioden 2007–2013 och syftar till att överbrygga klyftan mellan medborgarna och EU:s institutioner samt att stärka sammanhållningen mellan européer. I december 2011 presenterade kommissionen ett förslag till rådets förordning om inrättande av programmet Ett Europa för medborgarna för perioden 2014–2020 (se faktapromemoria 2011/12:FPM104). Programmet bygger på det nuvarande programmet 2007–2013.

På rådsrådet i maj antogs en partiell allmän inriktning av förslaget till beslut att inrätta en ny programperiod. Det nya programmets övergripande syfte är att öka kunskapen om Europeiska unionen och främja medborgarengagemang. Förslaget syftar till att uppmuntra medborgarnas demokratiska delaktighet och att öka kunskapen om unionen. Procedurerna för medfinansiering av projekt ska förbättras och förenklas i förhållande till det nuvarande programmet 2007–2013.

Kommissionen har föreslagit att en nationell kontaktpunkt ska sättas upp i varje land för att öka kunskapen om programmet och främja deltagande. Ungdomsstyrelsen gavs i uppdrag av regeringen att vara kontaktpunkt i Sverige under året.

55.4 Idrott

Erasmus för alla

Kommissionen presenterade i november 2011 ett meddelande och förslag till förordning om Erasmus för alla (se faktapromemoria 2011/12:FPM68). Kommissionens förslag innebär inrättande av ett gemensamt program för allmän utbildning, yrkesutbildning, ungdomsfrågor och idrott för perioden 2014–2020. I maj antog rådet en partiell politisk överenskommelse baserad på kommissionens förslag. Rådets överenskommelse skilde sig på en del ställen från kommissionens förslag, bl.a. ströks stöd till idrottsevenemang.

Kampen mot dopning inom motionsidrotten

I maj antog rådet slutsatser om kampen mot dopning inom motionsidrotten. Det internationella arbetet mot dopning inom idrotten leds och koordineras av Världsantidopningsbyrån WADA, men detta arbete inriktar sig främst på elitidrotten. Det fanns ett brett stöd bland medlemsstaterna för ett utvidgat fokus i kampen mot dopning till att omfatta också motionsidrotten vid sidan av elitidrotten. Genom rådslutsatserna om kampen mot dopning inom motionsidrotten fick rådets expertgrupp om antidopning i uppdrag att samla bästa praxis på området. Sverige innehar ordförandeskapet i expertgruppen som har i uppdrag att ge förslag till rekommendationer till rådet om lämpliga insatser för att bekämpa dopning inom motionsidrotten.

Överläggningar och samråd med riksdagen ägde rum i maj.

Stärkta faktaunderlag vid beslutsfattande om idrottspolitik

Rådet antog i november slutsatser om stärkta faktaunderlag vid beslutsfattande om idrottspolitik. Inom unionens idrottspolitiska arbete har frågan om idrottens ekonomiska betydelse och behovet av bättre statistik på området varit aktuell under ett flertal år. Ambitionen med arbetet har varit att få in idrott som ett område inom unionens statistikprogram samt att få medlemsstaterna att utveckla verktyg för att kunna mäta idrottens ekonomiska betydelse, så kallade satellitkonton.

Sverige framförde i förhandlingarna behovet av att unionens idrottspolitik är evidensbaserad men ifrågasatte den politiska nyttan av att kunna mäta idrottens ekonomiska betydelse. Sverige fick gehör för att slutsatserna inte skulle föreskriva att medlemsstaterna ska införa satellitkonton för idrott eftersom de nationella idrottsstödens utformning och medlemsstaternas idrottspolitiska prioriteringar ligger utanför unionens kompetens.

Överläggningar och samråd med riksdagen ägde rum i november.

Hälsofrämjande fysisk aktivitet

I november antog rådet slutsatser om underlättande av hälsofrämjande fysisk aktivitet, något som varit på unionens dagordning sedan kommissionens vitbok om idrott från 2007. Slutsatserna är nära kopplade till riktlinjerna för fysisk aktivitet som arbetades fram av kommissionen och som presenterades på ett informellt idrottsministermöte 2008. Medlemsstaterna uppmanas att på olika sätt intensifiera arbetet för ökad fysisk aktivitet. Rådsslutsatserna uppmanar också kommissionen att lämna förslag till en rådsrekommendation som ska innefatta ett övervakningsförfarande över hur medlemsstaterna lyckas med sitt arbete på området.

Överläggningar och samråd med riksdagen ägde rum i november.

Inför rådets möte i november togs ett utkast fram till rådsslutsatser om fastställande av en strategi för att bekämpa manipulation av idrottsresultat. Rådsslutsatserna antogs dock inte eftersom enhällighet inte kunde uppnås. Resultatet blev att utkastet som det låg inför rådet antogs som ordförandeskapets slutsatser.

Överläggningar och samråd med riksdagen ägde rum i november.

56 Institutionernas verksamhet

56.1 Europeiska rådet och rådet

Europeiska rådet

Se kapitel 2 om Europeiska rådet.

Rådet – tolkning

När det gäller öppenhet och demokratisk förankring av EU-samarbetet är språkfrågan av betydelse. En hög och jämn efterfrågan av tolkning till och från svenska är en förutsättning för att även på sikt kunna säkra en jämn tillgång till svensk tolkkapacitet. Sverige har exempelvis fortsatt att beställa tolkning i rådsarbetsgrupperna i relativt hög omfattning under året, enligt det s.k. beställa-betala-systemet. Drygt hälften av det tilldelade anslaget för svensk tolkning har använts. En resterande del av anslaget kan användas till rådsresor.

56.2 Kommissionen

56.2.1 **Kommissionens arbetsprogram**

Kommissionens arbete utgick under året från de prioriteringar och initiativ som presenterades i det årliga arbetsprogrammet. Detta var inriktat på dels att hantera den ekonomiska krisen och ekonomisk återhämtning, dels att utforma en välmående och hållbar union för framtiden och hantera utmaningar som miljö, klimat, asyl och migration.

Arbetsprogrammet innehöll 129 specifika initiativ och var indelat i följande fyra avsnitt:

- Att bygga en stabil och ansvarstagande Europeisk Union,
- Att bygga en Europeisk Union med hållbar tillväxt och solidaritet,
- Att ge EU en stark stämma i internationella sammanhang,
- Bättre lagstiftning och effektiv tillämpning.

56.2.2 **Genomförande av direktiv**

Medlemsstaterna är skyldiga att korrekt och i tid genomföra den gemensamt överenskomna lagstiftningen i nationellt regelverk.

Till Europeiska rådets möte i juni presenterade kommissionen ett meddelande om förbättrad styrning av den inre marknaden (se faktabromemoria 2011/12:FPM157). I denna föreslogs en ambitionshöjning när det

gäller sent genomförda direktiv, i synnerhet för de rättsakter som utarbetas inom ramen för den s.k. inre marknadsakten. Det föreslogs att en nolltolerans ska råda såväl när det gäller genomförande i tid som andelen ifrågasatta nationella genomförandeåtgärder.

Av resultatavslutningen för den inre marknaden framgår i vilken utsträckning medlemsländerna uppnår den politiska överenskommelsen att inte vara sen med att genomföra fler än maximalt 1 procent av alla inre marknadsdirektiv. Sverige har under året uppnått den politiska målsättningen att genomföra direktiv med maximalt 1 procent andel för sent genomförda direktiv (0,6 procent vid båda mätningarna i februari och oktober).

56.2.3 Överträdelseärenden

Kommissionen övervakar att medlemsstaterna tillämpar och genomför EU-rätten på ett riktigt sätt. Om kommissionen anser att en medlemsstat inte uppfyller sina skyldigheter kan den inleda ett s.k. överträdelseärende. Sådana ärenden kan avse antingen utebliven anmälan om genomförande av direktiv, felaktigt genomförande eller felaktig tillämpning av EU-rätt.

Förfarandet för överträdelseärendena består av tre formella steg. I det första steget fattar kommissionen beslut om en s.k. formell underrättelse till berörd medlemsstat, som kan svara inom viss tid. Om kommissionen inte är nöjd med svaret kan den avge ett s.k. motiverat yttrande. Om medlemsstaten inte inom viss tid, normalt två månader, vidtar de åtgärder som kommissionen bedömer vara nödvändiga kan kommissionen i ett tredje steg föra ärendet vidare till EU-domstolen.

Under året överlämnade kommissionen tio formella underrättelser till Sverige, varav sex avsåg utebliven anmälan om genomförande av direktiv, en felaktigt genomförande av direktiv, två felaktig tillämpning av EU-rätten samt en verkställighet av dom, vilket kan leda till ekonomiska sanktioner mot Sverige. Året innan överlämnade kommissionen 34 formella underrättelser till Sverige. Av dessa avsåg 24 utebliven anmälan om genomförande av direktiv samt tio felaktigt genomförande av direktiv.

Under året riktade kommissionen åtta motiverade yttranden och ett kompletterande motiverat yttrande mot Sverige, varav fem avsåg för sent genomförande av direktiv, två felaktigt genomförande av direktiv och två felaktig tillämpning av EU-rätten. Året innan riktade kommissionen 13 motiverade yttranden mot Sverige. Av dessa rörde sex för sent genomförande av direktiv. Kommissionen väckte under året inte någon talan mot Sverige i EU-domstolen om fördragsbrott.

Under året skrev kommissionen av 32 ärenden (35 ärenden 2011) som varit föremål för formellt överträdelseförfarande mot Sverige.

Det kan vara intressant att jämföra de nu redovisade siffrorna med läget i Danmark och Finland under året. När det gäller Finland överlämnade kommissionen 27 formella underrättelser (varav 22 avsåg utebliven anmälan om genomförande av direktiv) och 11 motiverade yttranden (varav sex avsåg utebliven anmälan om genomförande av direktiv). När det gäller Danmark överlämnade kommissionen 21 formella underrättelser (varav 16 avsåg utebliven anmälan om genomförande av direktiv), två kompletterande formella underrättelser och sex

motiverade yttranden (varav fyra avsåg utebliven anmälan om genomförande av direktiv). Skr. 2012/13:80

Sedan 2008 driver kommissionen ett projekt för att utveckla nya arbetsmetoder för bättre och mer effektiv handläggning av klagomål. Projektet "EU-piloten" har ersatt de tidigare administrativa skrivelserna som föregick ett eventuellt överträdelseförfarande enligt artikel 258 i EUF-fördraget. Projektet bedöms som framgångsrikt eftersom ca 80 procent av alla ärenden i EU-piloten avslutas där och således inte når stadiet för överträdelseförfarande. Sverige deltar i projektet tillsammans med samtliga övriga medlemsstater. Sverige har under året erhållit 39 ärenden inom ramen för pilotprojektet och 29 ärenden har avslutats. För närvarande finns 31 öppna ärenden inom ramen för pilotprojektet.

I bilaga 2 redogörs för läget per den 31 december 2012 beträffande överträdelseärenden mot Sverige. För en översikt av överträdelseärenden som kommissionen driver mot medlemsstaterna hänvisas till kommissionens årliga rapport om kontrollen av unionsrättens tillämpning.

56.3 Europaparlamentet

Vid Europaparlamentets första session 2012 valdes den tyske gruppledaren för Progressiva förbundet av socialdemokrater och demokrater, Martin Schulz, till ny talman. Martin Schulz betonade i sitt tal som nyvald talman att han avsåg ta strid för parlamentets intressen. Det kan konstateras att talmannen har stått fast vid det löftet under året och konsekvent betonat Europaparlamentets roll som garant för demokrati och legitimitet, inte minst i diskussionerna om den europeiska terminen och en förstärkt ekonomisk och monetär union.

Arbetet med att genomföra Lissabonfördraget och de inter-institutionella diskussioner detta givit upphov till har fortsatt. Under året avslutades förhandlingarna mellan rådet och Europaparlamentet om en överenskommelse om Europaparlamentets tillgång till säkerhetsklassad information från rådet utom på området för utrikes- och säkerhetspolitik. Avtalet kommer att undertecknas när överensstämmelse mellan rådets och Europaparlamentets säkerhetsåtgärder/regler uppnåtts. Diskussioner om motsvarande överenskommelse inom det utrikes- och säkerhetspolitiska området har inletts. I maj antog Europaparlamentet ett betänkande med förslag till förordning om närmare föreskrifter för utövande av Europaparlamentets undersökningsrätt. Därefter har institutionerna fört samtal om förslaget men dessa har ännu inte lett till någon enighet. Frågan blir därför fortsatt aktuell under det kommande året. Arbetet har också inletts med parlamentet om revidering av förordning om stadgar för och finansiering av europeiska politiska partier och stiftelser. I lagstiftningsarbetet har frågan om kommissionens befogenhet att anta delegerade akter eller genomförandeakter fortsatt varit föremål för diskussioner mellan institutionerna.

Under hösten antog Europaparlamentet ett beslut om att ändra artikel 70 i sin arbetsordning, gällande inter-institutionella förhandlingar om

lagstiftningsärenden. De nya reglerna innebär bl.a. högre krav på intern förankring av parlamentets förhandlingsmandat.

Under året har diskussionerna om Europaparlamentets säte fortsatt. En överväldigande majoritet i parlamentet har röstat för att bara ha ett säte, i Bryssel. Den 13 december dömde EU-domstolen till förmån för Frankrike som protesterat mot att Europaparlamentet förlagt två Strasbourgssessioner i samma vecka under 2012 och 2013.

56.4 EU-domstolen

Genom Lissabonfördraget förändrades reglerna om EU:s eget domstols-system på så sätt att domstolen numera som utgångspunkt är behörig på samtliga politikområden.

Uttryckliga undantag från domstolens behörighet görs för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, där domstolen i stort sett saknar behörighet. När domstolen utövar sina befogenheter på området med frihet, säkerhet och rättvisa ska den inte heller vara behörig att pröva giltigheten eller proportionaliteten av insatser som polis eller andra brottsbekämpande organ gör i en medlemsstat. Detsamma gäller när medlemsstaterna utövar sitt ansvar för att upprätthålla lag och ordning och skydda den inre säkerheten.

Domstolens uppgift är att säkerställa att lag och rätt följs vid tolkningen och tillämpningen av EU-rätten.

EU-domstolen ska se till att unionens institutioner handlar inom sina respektive behörighetsområden och i enlighet med EU-rätten. Det är också EU-domstolen som ytterst avgör om medlemsstaterna och unionens institutioner följer och tillämpar EU-rätten korrekt. En lägre instans med behörighet att pröva vissa särskilda grupper av ärenden är knuten till domstolen, vilken genom Lissabonfördraget bytte namn från förstainstansrätten till tribunalen.

Tribunalens domar kan överklagas till domstolen. Europeiska unionens personaldomstol, som inrättades 2005, är knuten till tribunalen på samma sätt som tribunalen till domstolen. I personaldomstolen handläggs mål mellan institutionerna och deras anställda.

De vanligaste målen vid EU-domstolen rör förhandsavgöranden enligt artikel 267 i EUF-fördraget. Sådana mål inleds genom en begäran från en nationell domstol i någon av medlemsstaterna. I begäran ställer den nationella domstolen en eller flera frågor om hur EU-rätten ska tolkas och tillämpas. I domen i sådana mål lämnar domstolen bindande uttalanden om tolkningen av fördragen och om tolkningen eller giltigheten av rättsakter som har beslutats av unionens institutioner.

Under året begärde nationella domstolar förhandsavgörande från EU-domstolen i 356 fall. Av dessa kom sju från svenska domstolar. Under året yttrade sig regeringen skriftligen i elva mål om förhandsavgörande och gav in en inläga med svar på domstolens frågor i ett mål samt deltog vid muntlig förhandling i nio sådana mål.

För att effektivisera EU-domstolens verksamhet och förkorta handläggningstiderna infördes 2008 ett förfarande för brådskande mål om förhandsavgörande. Förfarandet, som är tillämpligt på området frihet,

säkerhet och rättvisa, möjliggör en snabb och rättssäker hantering av mål som kräver en mycket skyndsam handläggning, t.ex. vissa fall av frihetsberövande. Under 2012 beslutade domstolen om tillämpning av förfarandet i fyra mål.

Vid EU-domstolen handläggs även mål om så kallad direkt talan, dvs. mål där talan väcks direkt vid EU-domstolen eller tribunalen. I domstolen är det huvudsakligen fråga om mål som inleds när en institution eller en medlemsstat väckt talan mot en annan medlemsstat eller institution, t.ex. i mål där kommissionen har väckt fördragsbrotttalan mot en medlemsstat enligt artikel 258 i EUF-fördraget.

Under året väcktes vid EU-domstolen inte någon talan mot Sverige avseende fördragsbrott. Däremot gav regeringen in en duplik och deltog i en muntlig förhandling i mål i vilka talan tidigare väckts mot Sverige. I mål om direkt talan mot en institution eller annan medlemsstat än Sverige ansökte regeringen vid domstolen om att få föra talan till stöd för en av parterna (intervention) i fyra mål.

Vidare gav regeringen in sju interventionsinlagor och en inlaga med svar på domstolens frågor samt deltog under året i fem muntliga förhandlingar i sådana mål, varav en förhandling avsåg två förenade mål.

Mål där talan väcks av fysiska eller juridiska personer mot EU-institutionernas beslut handläggs av tribunalen, och kan överklagas till domstolen. I sådana överklagade mål gav regeringen in en ansökan om intervention i ett mål, en interventionsinlaga i ett mål samt svarsskrivelser i två mål.

Vidare lämnade regeringen skriftliga anmärkningar på en interventionsinlaga i ett överklagat mål. Sverige intervenerade under året i fyra mål vid tribunalen och gav in två interventionsinlagor, varav den ena interventionsinlagan i ett mål som återförvisats från domstolen till tribunalen. Regeringen gav i detta återförvisade mål in ytterligare två inlagor.

I bilaga 1 finns en redogörelse för mål av svenskt intresse vid domstolen och tribunalen under året. Det gäller dels mål där den svenska regeringen har agerat eller där en begäran om förhandsavgörande har inkommit från en svensk domstol, dels mål där Sverige är part eller har stött en av parterna.

56.5 Regionkommittén

Regionkommittén består av 344 förtroendevalda från lokal och regional nivå i de 27 medlemsstaterna. Den nuvarande mandatperioden löper t.o.m. den 25 januari 2015. Kroatien ansluter sig till EU den 1 juli 2013 och därmed kommer kommittén utgöras av 353 ledamöter. Sverige företräds av tolv ledamöter och tolv ersättare.

Regionkommittén har under året haft fem plenarsessioner. Flera yttranden har antagits, bl.a. om strukturfonderna, Horisont 2020, Energi-färdplan 2050 och paketet om offentlig upphandling.

Sverige har under året haft sex rapportörskap. De har gällt Erasmus för alla, paketet om offentlig upphandling, pensioner, en strategi för att finansiera EU:s yttre åtgärder, EU:s strategi för att utrota människohandeln 2012–2016, samt smarta städer och samhällen.

Europaparlamentet, rådet och kommissionen tillämpar sedan 2001 förordningen om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (öppenhetsförordningen). I behandlingen av de enskilda ärenden om utlämnande av handlingar som rådet beslutar i har Sverige sedan reglerna antogs agerat aktivt för att främja en öppenhetsvänlig tolkning av förordningen.

Handlingsoffentligheten inom EU har ökat väsentligt sedan öppenhetsförordningen infördes. Många handlingar som tidigare var hemliga är numera direkt sökbara på internet. Utvecklingen mot ökad handlingsoffentlighet är dock inte entydig. Under den översyn av öppenhetsförordningen som inleddes under 2008 och fortfarande pågår, har även framförts förslag som skulle kunna leda till minskad öppenhet. Sveriges målsättning i förhandlingarna är ökad, eller i vart fall bibehållen, öppenhet i EU:s institutioner.

Kommissionen lade fram ett förslag till ändringar av förordningen i april 2008 (se faktapromemoria 2007/2008:FPM117). Enligt Sveriges uppfattning var förslaget i vissa delar positivt medan andra delar borde omarbetas om det uttalade syftet med ändringarna, att öka öppenheten, ska uppnås. Kommissionen lade i mars 2011 fram ytterligare ett förslag till ändringar av förordningen (se faktapromemoria 2010/2011:FPM97). Syftet var att anpassa förordningen till den nya rättsliga grunden i Lissabonfördraget (artikel 15.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, FEUF). Enligt den artikeln ska allmänhetens rätt att få tillgång till handlingar utvidgas till att, med några få undantag, omfatta EU:s samtliga institutioner, organ och byråer. Europaparlamentet antog sin ståndpunkt om de två förslagen den 15 december 2011. Under det första halvåret 2012 pågick intensiva förhandlingar i rådet samt informella trepartssamtal mellan institutionerna. Någon kompromiss kunde dock inte åstadkommas.

Alla mål vid EU-domstolen och tribunalen med anknytning till allmänhetens tillgång till handlingar bevakas. Under året har Sverige fortsatt att agera i de mål där Sverige redan tidigare har varit aktivt samt intervernerat i fyra nya principiellt viktiga mål vid tribunalen. Ett av målen rörde tolkningen av sekretessundantaget till skydd för rättslig rådgivning (T-62/12), men avvisades på grund av att överklagandet inkommit för sent. Ett annat mål gäller huruvida kopior av en medlemsstats inlagor i ett mål hos EU-domstolen, som kommissionen fått del i egenskap av part i målet, omfattas av öppenhetsförordningens tillämpningsområde (T-188/12). Frågan i det tredje målet är om kommissionens informationskrivelser till en medlemsstat inom ramen för projektet EU Pilot omfattas av en allmän presumptionsregel om sekretess (T-306/12). Det fjärde målet rör tillgång till kommissionens handlingar inom ramen för informationsförfarandet enligt direktiv 98/34/EG (T-402/12).

EU-domstolen avkunnade i juni 2012 domar i två mål av principiell betydelse där Sverige hade intervernerat (C-404/10 P och C-477/10 P). EU-domstolen konstaterade i dessa domar bl.a. att det finns en allmän presumptionsregel om sekretess för handlingar som utväxlat mellan kommissionen och företagen i ett företagskoncentrationsärende, till

skydd för de inblandade företagens affärsintressen, som gäller även efter det att koncentrationsärendet har avslutats. Skr. 2012/13:80

Tribunalen har under 2012 avkunnat domar i två mål där Sverige hade intervenerat (T-59/09 och T-344/08). Utgången i det förstnämnda målet, som rörde tillgång till handlingar hos kommissionen som härrörde från en medlemsstat, innebär bl.a. att institutionen inte på grundval av medlemsstatens bedömning i frågan om utlämnande ska anta ett beslut som den inte anser är försvarbart. I stället måste institutionen själv avgöra om den motivering som medlemsstaten har anfört till stöd för sin invändning framstår som adekvat. I det andra målet, som rörde tillgång till handlingar i ett kartellärende, fann tribunalen i enlighet med Sveriges talan bl.a. att kommissionen inte utan att göra en konkret prövning av varje handling kunde vägra att lämna ut sådana handlingar som inte erhållits i samband med inspektioner. Tribunalen har också beslutat att avskriva två mål där Sverige hade intervenerat (T-62/12, se ovan, och T-180/10).

56.7 Personalpolitik i EU:s institutioner

Fler anställda från Sverige inom EU:s institutioner

Tjänstemännen inom EU:s institutioner kommer från unionens alla medlemsländer. Det är viktigt för legitimitet och för att bygga nätverk mellan tjänstemän i de nationella förvaltningarna och tjänstemän i institutionerna.

Regeringen lägger vikt vid att även personer från Sverige blir anställda i rimlig utsträckning inom EU:s institutioner. Nyrekryteringen till EU:s centrala institutioner sker företrädesvis via uttagningsprov. Det är angeläget att många svenska medborgare söker till dessa prov och att de lyckas bli antagna.

En framgångsrik basrekrytering är också en förutsättning för att det på sikt ska finnas svenska medborgare inom institutionerna som kan befordras till högre tjänster. För dessa syften har regeringen under året satsat dels på information om EU:s institutioner som arbetsgivare för att fler ska söka från Sverige dels på att ge de sökande relevant stöd och träning inför uttagningsproven. Under 2012 tillförde regeringen särskilda resurser till myndigheten Krus för de ändamålen. Uppdragen liksom budgetmedel har fr.o.m. 2013 överförts till den nya myndigheten Universitets- och högskolerådet

Tjänsteföreskrifterna

Kommissionen lämnade den 13 december 2011 ett förslag om förordning om reviderade tjänsteföreskrifter för tjänstemän, respektive anställningsvillkor för övriga anställda inom EU:s institutioner. Kommissionens förslag syftar till att förändra delar av det nu gällande regelverket som innebär vissa besparingar och moderniseringar (se faktapromemoria 2011/12:FPM85). Regeringen anser att det nuvarande regelverket är både svåröverskådligt och till viss del kostnadsdrivande. Regeringen välkom-

nar att förändringar sker men anser att kommissionens förslag inte är tillräckligt ambitiöst. Regeringen är öppen för att stödja strukturellt motiverade förslag inom ramen för en reform av tjänsteföreskrifterna som i princip bidrar till en stabilisering av de administrativa utgifterna. Vidare välkomnar regeringen förändringar som bidrar till effektiva och välfungerande institutioner inom EU samt att dessa är attraktiva arbetsplatser.

Förslaget har diskuterats i rådsarbetsgruppen för tjänsteföreskrifterna under året. Förhandlingar med Europaparlamentet som är medbeslutande har ännu inte påbörjats. Utrikesutskottet har informerats skriftligen om översynen av tjänsteföreskrifterna och det rådande förhandlingsläget i oktober.

Vissa frågor om de nu gällande tjänsteföreskrifterna har även diskuterats under året. Bl.a. har rådet enats kring rådslutsatser om kommissionens slutsats från oktober om att inte tillämpa undantagsklausulen för 2012. Undantagsklausulen fastställer att kommissionens förslag till omräkningstal för justering av löner, pensioner och vissa lönetillägg för tjänstemännen och de övriga anställda ska frångås såvida det skett en plötslig och allvarlig försämring av den ekonomiska situationen inom unionen. Rådet beklagar i rådslutsatserna kommissionens analys av det ekonomiska läget samt att kommissionen inte anser att undantagsklausulen är tillämpbar. Sverige stod bakom dessa rådslutsatser och samråd med EU-nämnden ägde rum.

Kommissionen återkom med en uppdaterad analys av undantagsklausulens tillämplighet i december, där man landade i samma slutsats som tidigare, dvs. att de uppställda kriterierna för en tillämpning inte var uppfyllda. Vid samma tillfälle lade kommissionen även ett förslag till omräkningstal för justering av löner, pensioner och vissa lönetillägg, samt på dessa tillämpliga korrektionskoefficienter, för tjänstemän och övriga anställda inom EU för 2012. Förslaget till omräkningstal uppgick till 1,7 procent.

Frågan behandlades vid TTE-rådet den 20 december. Sverige röstade nej och förslaget kunde inte antas då det inte fick stöd av en kvalificerad majoritet medlemsstater.

Samråd med EU-nämnden har ägt rum.

56.8 EU-språkvården

Målet för EU-språkvården är överskådliga, klara och begripliga EU-rättsakter. Tanken är att om grundtexterna skrivs så klart som möjligt, leder det automatiskt till bättre översättningar.

Regeringskansliet driver EU-språkvården och den riktar sig främst till dem som arbetar med EU-texter inom Regeringskansliet, myndigheterna eller EU:s institutioner. Inom EU-språkvården finns det ett nätverk av kontaktpersoner i EU-språkliga frågor på olika departement och myndigheter. Stöd ges till översättare, granskare och juristlingvister i institutionerna. EU-språkvårdens webbsidor finns på <http://www.regeringen.se/sb/d/2750>.

I det följande redovisas de mål vid EU-domstolen och tribunalen i vilka den svenska regeringen har varit part eller intervenient eller intressent och – i fråga om mål om förhandsavgöranden – de mål i vilka den svenska regeringen har yttrat sig eller där förhandsavgörande har begärts från svensk domstol. Redovisningen avser 2012. Övriga domar av särskild betydelse som meddelats under året finns sammanställda på domstolarnas gemensamma webbplats, under följande adress: <http://curia.europa.eu/sv/actu/communiqués/index.htm>.

I det inledande registret nedan listas målen efter det sakområde som de huvudsakligen berör med angivande av målnummer och en beskrivande beteckning.

Därunder upptas i avsnitt 2 de mål som har avgjorts slutligt under år 2012. I avsnitt 3 finns de mål som vid utgången av året fortfarande var pågående. Målen redovisas inom respektive avsnitt i två avsnitt, varav de första (avsnitt 2.1 och 3.1) avser målen i vilka Sverige är eller varit part eller intervenient och de senare (avsnitt 2.2 och 3.2) avser målen om förhandsavgörande. Inom varje kapitel redovisas målen i målnummerordning, med EU-domstolens mål först följda av tribunalens mål.

Överträdelseärenden mot Sverige som gått vidare till EU-domstolen redovisas särskilt i bilaga 2.

1 REGISTER

Arbetsrätt

C-141/11 – Hörnfeldt - Åldersdiskriminering

Behörighetsfördelning EU

C-414/11 – Om viss bestämmelse i TRIPs-avtalet omfattas av unionens exklusiva behörighet

C-658/11 – Överföring av pirater – GUSP eller rättsligt samarbete? (fördragsbrott)

C-28/12 – Behörighet att fatta beslut på luftfartsområdet (fördragsbrott)

C-43/12 – Gränsöverskridande samarbete om trafikbrott (fördragsbrott)

C-137/12 – Krypterade radio- och TV-tjänster (fördragsbrott)

Bryssel I-förordningen

C-147/12 – Tolkning av artiklarna 5.1 och 5.3

EU-Processrätt

C-270/11 – Datalagringsdirektivet; ekonomiska sanktioner (fördragsbrott)

C-292/11 P – Ekonomiska sanktioner (fördragsbrott)

Fri rörlighet för arbetstagare/personer

- C-542/09 – Studiestöd och exportabilitet (fördragsbrott)
- C-461/11 – Begreppet ”hemvist” i skuldsaneringslagen
- C-523/11 – Studiestöd och exportabilitet
- C-585/11 – Studiestöd och exportabilitet
- C-20/12 – Studiestöd och exportabilitet
- C-140/12 – Begreppet ”socialt biståndssystem” i rörlighetsdirektivet
- C-321/12 – Vilken medlemsstat ska bekosta pensionärers vårdförmåner?
- C-423/12 – Begreppet ”beroende för sin försörjning” i artikel 2.2 c i rörlighetsdirektivet

Gemensam säkerhets- och utrikespolitik

- C-130/10 – Restriktiva åtgärder (fördragsbrott)

Immaterialrätt

- C-228/10 – Upphovsrättsligt skydd för tekniska åtgärder
- C-461/10 – Informationsföreläggande
- C-274/11 och C-295/11 – Fördjupat samarbete – enhetligt patentskydd

Jordbruk och fiske

- C-417/12 P – Utbetalningar som undantas från finansiering genom EU:s utvecklings- och garantifonder för jordbruket

Konsumenträtt

- C-70/11 – Distansförsäljning (fördragsbrott)

Marknadsföringsrätt

- C-435/11 – Förbud mot otillbörliga affärsmetoder

Migration

- C-277/11 – Informationsskyldighet enligt skyddsgrundsdirektivet
- C-648/11 – Dublinförordningen

Miljö

- C-607/10 – Genomförande av IPPC-direktivet (fördragsbrott mot Sverige)
- C-203/12 – Avgift för utsläppsrätter som inte överlämnats

Offentlig upphandling

- C-159/11 – Upphandlingsplikt – horisontella avtal mellan myndigheter

Skatterätt

- C-38/10 – Utflyttningsskatt I – Portugal (fördragsbrott)
- C-39/10 – Grundavdrag för utomlands bosatta – Estland (fördragsbrott)
- C-342/10 – Utländska pensionsfonder – Finland (fördragsbrott)
- C-480/10 – Momsgrupper – (fördragsbrott)
- C-498/10 – Källbeskattning
- C-600/10 – Utländska pensionsfonder II – Tyskland (fördragsbrott)
- C-617/10 – Skattetillägg – förbud mot dubbelbestraffning

C-64/11 – Utflyttningskatt II – Spanien (fördragsbrott)
C-74/11 – Momsgrupper II (fördragsbrott Finland)
C-123/11 – Förlustavdrag vid fusion
C-168/11 – Beräkning av avräkningsbelopp
C-261/11 – Utflyttningskatt III – Danmark (fördragsbrott)
C-301/11 – Utflyttningskatt IV – Nederländerna (fördragsbrott)
C-318/11 och C-319/11 – Återbetalning av moms
C-322/11 – Förlustavdrag vid försäljning av fast egendom

Skr. 2012/13:80
Bilaga 1

Sociallagstiftning på vägtransportområdet

C-222/12 – Undantag från skyldighet att använda färdskrivare

Straff- och processrätt

C-60/12 – Begreppet ”domstol med särskild behörighet i brottmål”

Transporträtt

C-509/11 – Rättigheter för tågresenärer vid förseningar

Öppenhet (tillgång till handlingar)

C-404/10 P – Handlingar i ett företagskoncentrationsärende
C-477/10 P – Handlingar i ett företagskoncentrationsärende
C-514/11 P och C-605/11 P – Handlingar i överträdelseärende
C-365/12 P – Handlingar i konkurrensärende
T-403/05 RENV – Handlingar i bl.a. ett företagskoncentrationsärende
T-374/07 – Frågor och svar i uttagningsprov
T-344/08 – Handlingar i konkurrensärende
T-59/09 – Handlingar i överträdelseärende
T-180/10 – Handlingar inom kommittologiförfarandet
T-62/12 – Handlingar i lagstiftningsärende
T-188/12 – Handlingar som härrör från domstolen
T-306/12 – Handlingar i ett ärende i EU-piloten
T-402/12 – Handlingar i ett s.k. 98/34-ärende

2 SLUTLIGT AVGJORDA MÅL

2.1 Mål i vilka talan väckts vid EU-domstolen eller tribunalen

C-542/09 (UDEUD2010/95) Europeiska kommissionen mot Konungariket Nederländerna

Kommissionen yrkade att domstolen skulle fastställa att Nederländerna underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 45 FEUF (fri rörlighet för arbetstagare) och artikel 7.2 i förordning (EEG) nr 1612/68 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen genom att uppställa ett bosättningskrav (”tre år av sex-regeln”) för migrerande arbetstagare och deras familjemedlemmar i syfte att erhålla studiemedel för studier utomlands. Bosättningskravet innebär att en student som ansöker om studiemedel för studier utanför Nederländerna ska ha varit lagligen bosatt i Nederländerna i minst tre av de sex år som föregått inskrivningen till studierna ifråga. Även om bosättningskravet gäller för såväl neder-

ländska medborgare som för migrerande arbetstagare och deras familjemedlemmar, ansåg kommissionen att ”tre år av sex-regeln” är svårare att uppfylla för migrerande arbetstagare och deras familjemedlemmar (s.k. indirekt diskriminering).

Nederländerna bestred kommissionens yrkande.

Sverige intervenerade till stöd för Nederländerna och anförde sammanfattningsvis att artikel 45 FEUF och rådets förordning (EEG) nr 1612/68 inte utgör hinder mot sådana nationella bestämmelser om finansiering av studier som den nederländska bestämmelsen om bosättningskrav. Bestämmelser om bosättningskrav för finansiering av studier utomlands kan rättfärdigas med hänvisning till behovet av att uppnå ett berättigat intresse av ökad studerandemobilitet.

Domstolens dom den 14 juni 2012: Domstolen biföll kommissionen talan. Domstolen delade kommissionens uppfattning om att ett krav på bosättning (tre år av sex-regeln) för att erhålla studiestöd för studier utanför Nederländerna strider mot den fria rörligheten för personer (artikel 45 i EUF-fördraget samt artikel 7.2 i förordning nr 1612/68 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen) eftersom kravet särbehandlar migrerande arbetstagare i förhållande till nederländska arbetstagare. Domstolen ansåg att Nederländerna inte styrkt att deras bosättningskrav inte går utöver vad som är nödvändigt för att legitimera det i och för sig motiverade syftet med att öka studerandemobiliteten utanför Nederländerna. Domstolen ansåg vidare att kravet är alltför kategoriskt. Enligt domstolen innebär nämligen kravet på bosättning i Nederländerna under vissa särskilda perioder att alltför stor vikt läggs vid en omständighet som inte nödvändigtvis är representativ för studentens verkliga grad av anknytning till nämnda medlemsstat.

C-38/10 (UDEUD1010/132) Europeiska kommissionen mot Republiken Portugal

Kommissionen yrkade att domstolen skulle fastställa att Portugal underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 49 FEUF och artikel 31 i EES-avtalet genom att anta och bibehålla vissa bestämmelser i den portugisiska lagen om inkomstskatt för juridiska personer. Enligt dessa bestämmelser beskattas realiserade kapitalvinster när ett bolag flyttar sitt säte eller platsen för bolagets verkliga ledning från Portugal till en annan stat eller när det flyttar enskilda tillgångar till ett fast driftsställe i en annan medlemsstat, medan en liknande flytt av ett bolags säte i Portugal eller överföring av tillgångar från sätet till en filial i samma medlemsstat inte medför några omedelbara skattekonsekvenser.

Sverige intervenerade till stöd för Portugal och anförde att artikel 49 FEUF och artikel 31 EES-avtalet inte utgör något hinder mot nationella bestämmelser om uttagsbeskattning som de ifrågasatta portugisiska. Även om så skulle vara fallet kan sådana bestämmelser om uttagsbeskattning av företag rättfärdigas med hänvisning till behovet av att säkerställa en välavvägd fördelning av beskattningsrätten mellan medlemsstaterna och för att förebygga skatteundandraganden.

EU-domstolens dom den 6 september 2012: Domstolen biföll kommissionens talan vad gäller överträdelse av artikel 49 FEUF. Genom att hänvisa till domstolens dom den 29 november 2011 i mål C-371/10 National Grid Indus konstaterade domstolen att en lagstiftning som skulle ge ett bolag som flyttar sin verkliga ledning till en annan medlemsstat möjlighet att välja mellan att betala skatten omedelbart eller skjuta upp betalningen, eventuellt med tillkommande ränta, skulle utgöra ett mindre ingrepp i etableringsfriheten jämfört med den lagstiftning som var aktuell i målet. Lagstiftningen ansågs således inte vara proportionerlig. Kommissionens talan vad gäller överträdelse av artikel 31 EES-avtalet avvisades. Detta eftersom kommissionens formella underrättelse inte innehöll något påstående om överträdelse av nämnda bestämmelse.

C-39/10 (UDEUD2010/325) Europeiska kommissionen mot Republiken Estland

Kommissionen yrkade att domstolen skulle fastställa att Estland underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 45 FEUF om fri rörlighet för arbetstagare genom att underlåta att i nationell lagstiftning införa en möjlighet att bevilja undantag från inkomstskatt för personer som inte är hemmahörande i landet vilkas totala inkomst är så låg att de skulle ha undantagits från inkomstskatt om de hade haft hemvist i landet.

Sverige intervenerade till stöd för Estland och anförde bl.a. följande. Unionsrätten tillhandahåller i dagsläget inte bestämmelser om en gemensam nivå för beskattningen och utarbetandet av sådana bestämmelser är lagstiftarens uppgift. Avsaknaden av sådana bestämmelser kan inte överbryggas genom den utveckling av rättspraxis beträffande vilka situationer som ska anses skatterättsligt jämförbara som kommissionen förespråkar. Enligt den svenska regeringens uppfattning kan en person utan hemvist i landet inte anses vara i en jämförbar situation med en person med hemvist i landet, bara av den anledningen att hans världsvida inkomst är så låg att den skulle ha undantagits från skatt om han haft hemvist i landet. Kommissionens synsätt hotar vidare den väl avvägda fördelningen av beskattningsrätten mellan medlemsstaterna.

EU-domstolens dom den 10 maj 2012: Domstolen ogillade Estlands yrkande om avvisning. Enligt domstolen var kommissionens talan tillräckligt klar för att Estland skulle kunna framställa invändningar mot den och även för att domstolen skulle kunna kontrollera om fördragsbrott förelåg. Vad gäller bedömningen i sak konstaterar domstolen att begränsat och obegränsat skattskyldiga generellt sett inte befinner sig i jämförbara situationer men att det följer av domstolens praxis att en diskriminering trots allt kan föreligga om en skattskyldiges personliga förhållanden inte beaktas i någon stat, dvs. varken i hemviststaten eller i källstaten. Eftersom klagandens inkomst i det aktuella fallet var så låg att den inte beskattats i hemviststaten har denna stat saknat möjlighet att beakta vederbörandes reella skatteförmåga, personliga förhållanden och familjesituation. Enligt domstolen har denna stat i synnerhet inte kunnat beakta följderna för vederbörande av beskattningen av inkomst som uppburits i en annan medlemsstat. Att sistnämnda medlemsstat, under sådana

omständigheter, inte beviljar ett avdrag straffar skattskyldiga som liksom klagande saknar hemvist i denna stat enbart av den anledningen att denne har utövat sin rätt till fri rörlighet enligt artikel 45 FEUF. Domstolen konstaterar således att den aktuella lagstiftningen utgör en restriktion av den fria rörligheten för arbetstagare och att denna inte kan anses vara motiverad av tvingande skäl av allmänintresse. Vidare anser domstolen att Estland inte kan stödja sig på att staten inrättat sig efter kommissionens rekommendation enligt vilken skyldigheten för en källstat att ta hänsyn till den skattskyldiges situation endast uppstår om denne uppbär minst 75 procent av sin inkomst i denna stat. Kommissionens rekommendation är nämligen inte bindande. Domstolen fastställde således att Estland underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 45 FEUF.

C-130/10 (UDEUD2010/177) Europaparlamentet mot Europeiska unionens råd

Europaparlamentet yrkade att domstolen skulle ogiltigförklara rådets förordning (EU) nr 1286/2009 om ändring av rådets förordning (EG) nr 881/2002 om införande av vissa särskilda restriktiva åtgärder mot vissa personer och enheter associerade med Usama bin Ladin, nätverket al-Qaida och talibanerna. Som skäl för sin talan gjorde Europaparlamentet i första hand gällande att förordning (EU) nr 1286/2009, som antogs med stöd av artikel 215 FEUF, rätteligen borde ha grundats på artikel 75 FEUF. I andra hand anförde Europaparlamentet att villkoren för förfarandet enligt artikel 215 FEUF inte var uppfyllda eftersom inget förslag behörigen hade lagts fram och eftersom rådet inte tidigare hade antagit ett beslut i enlighet med kapitel 2 i avdelning V FEU.

Rådet bestred Europaparlamentets talan.

Sverige intervenerade till stöd för rådet och anförde bl.a. följande: Förordning (EU) nr 1286/2009 kunde inte ha grundats på artikel 75 FEUF eftersom denna rättsliga grund inte omfattar en sådan åtgärd som den ifrågasatta förordningen. Den korrekta rättsliga grunden för förordningen är alltså artikel 215 FEUF. Vad gäller Europaparlamentets andrahandsgrund blev för det första det förslag till förordning som kommissionen presenterade i april 2009 inte ogiltigt vare sig med anledning av att kommissionens mandat löpte ut den 31 oktober 2009 eller på grund av Lissabonfördragets ikraftträdande. För det andra var det inte nödvändigt för rådet att inför antagandet av förordning (EU) nr 1286/2009 anta ett nytt beslut i enlighet med kapitel 2 i avdelning V FEU utöver den gemensamma ståndpunkten 2002/402/GUSP. Villkoren för förfarandet enligt artikel 215 FEUF har således varit uppfyllda.

EU-domstolens dom den 19 juli 2012: Domstolen ogillade Europaparlamentets talan. Domstolen ansåg att artikel 215.2 FEUF utgör den korrekta rättsliga grunden för vidtagandet av restriktiva åtgärder till följd av ett GUSP-beslut i syfte att genomföra den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken i förhållande till fysiska eller juridiska personer, grupper eller enheter som inte är stater och som är inblandade i terrorism. Den angripna förordningen har dessutom med hänsyn till dess syfte och

innehåll, samband med ett GUSP-beslut som unionen antagit. Även om kommissionens befogenheter efter det att dess mandatid löpt ut den 31 oktober 2009 var begränsade till handläggningen av löpande ärenden, kunde kommissionen ändå formellt ändra sitt förslag till förordning av den 22 april 2009 med avseende på den rättsliga grunden för rättsakten. Vidare anslöt sig den höga representanten den 14 december 2009 till förslaget. Den omständigheten att det i EU-fördraget numera föreskrivs att det är GUSP-beslut som ska antas, i stället för gemensamma ståndpunkter, innebär inte att de gemensamma ståndpunkter som antagits före Lissabonfördragets ikraftträdande har upphört att finnas till. Detta skulle nämligen beröva artikel 9 i protokollet en stor del av dess ändamålsenliga verkan. Även om det rättsliga sammanhang i vilket dessa två kategorier av rättsakter ingår inte är identiskt, kan de gemensamma ståndpunkter som inte har upphävts, ogiltigförklarats eller ändrats efter Lissabonfördragets ikraftträdande, vid genomförandet av artikel 215 FEUF under dessa förhållanden likställas med sådana GUSP-beslut som nämnda artikel hänvisar till

C-342/10 (UDEUD2010/272) Europeiska kommissionen mot Republiken Finland

Kommissionen väckte en fördragsbrottstalan mot Finland med hänvisning till att enligt finsk lag beskattas utdelningar till utländska pensionsstiftelser på ett diskriminerande sätt. Enligt kommissionen beskattas utdelningar till utländska pensionsstiftelser strängare än utdelningar till motsvarande finska pensionsstiftelser, på grund av att endast pensionsstiftelser som är etablerade i Finland vid beskattningen får göra avdrag för avsättningar för att trygga sina pensionsåtaganden.

Sverige intervenerade till stöd för Finland och anförde följande. Regeringen konstaterar att den finska lagstiftningen gör skillnad i beskattningen av utdelningar från inhemska bolag till å ena sidan inhemska finska pensionsstiftelser och å andra sidan utländska pensionsstiftelser, vilket kan uppfattas som en skattelättnad för de förstnämnda. Den begränsning av den fria rörligheten för kapital som de finska bestämmelserna därmed kan ge upphov till är dock inte otillåten med hänsyn till artikel 65.1 a FEUF, eftersom bestämmelserna inte medför någon olikbehandling av skattskyldiga i objektivet jämförbara situationer. Av den inom unionsrätten erkända territorialitetsprincipen följer också att en källstat vid beskattningen av begränsat skattskyldiga inte behöver beakta andra kostnader än de som har direkt samband med intäkternas förvärvande där. Eftersom denna princip har godtagits inom unionsrätten bör artikel 65 FEUF tolkas i överensstämmelse med den. Någon mer långtgående skyldighet än vad territorialitetsprincipen kräver för medlemsstaterna att bevilja avdrag för kostnader vid beskattningen av begränsat skattskyldiga bör därmed inte följa av unionsrätten.

EU-domstolens dom den 8 november 2012: Domstolen biföll kommissionens yrkande. Enligt domstolen finns i detta fall ett direkt samband mellan de avsättningar som pensionsstiftelser gör för att täcka pensionsåtaganden och de utdelningar som de uppbär. Detta eftersom den finländska lagstiftaren uttryckligen valt att likställa de belopp som

avsatts för att täcka pensionsåtaganden med utgifter för intäkternas förvärvande. Vidare ansåg domstolen att Finland inte förmått visa att den skattefördel som medges pensionsstiftelser med hemvist i landet kompenseras av ett visst uttag av skatt som således motiverar en beskattning av utdelning som lämnas till pensionsstiftelser utan hemvist i landet.

C-404/10 P (UDEUD2010/307) Europeiska kommissionen mot Éditions Odile Jacob SAS

Kommissionen yrkade att domstolen skulle upphäva tribunalens dom den 9 juni 2010 i mål T-237/05 Éditions Odile Jacob SAS mot Europeiska kommissionen, i den del den innebär ogiltigförklaring av kommissionens beslut om avslag på en ansökan om tillgång till handlingar i ett företagskoncentrationsärende.

Sverige intervenerade till stöd för Éditions Odile Jacob SAS och anförde bl.a. följande. Det faktum att det i speciallagstiftning finns andra regler om tillgång till handlingar innebär inte att dessa med automatik ska ha företräde framför öppenhetsförordningens regler. En sådan tillämpning skulle väsentligt urholka öppenhetsförordningens betydelse och stå i strid med principen om största möjliga öppenhet. Det skulle också innebära att det blir svårare för medborgarna att förstå reglerna och kunna förutse resultatet av en sekretessprövning. Det framgår visserligen av domstolens dom i mål C-139/07 P Europeiska kommissionen mot Technische Glaswerke Ilmenau GmbH (TGI) att regler i speciallagstiftning kan användas som en faktor att beakta vid en tillämpning av sekretess-undantaget för utredning när institutionen avgör om det i en viss situation finns anledning att tillämpa en allmän presumtion mot utlämnande. TGI-domen är emellertid tydligt avgränsad just till statsstöd och det går inte att dra några generella slutsatser av den. En prövning måste alltså i alla andra fall göras mot bakgrund av den reglering som finns på respektive rättsområde. Till skillnad från TGI-målet, som avsåg handlingar i ett pågående ärende, rör det sig här om handlingar i ett avslutat ärende. Bestämmelser i speciallagstiftning som avser den pågående utredningen kan knappast anses påverka tolkningen av öppenhetsförordningens sekretessundantag i fråga om handlingar i ett avslutat ärende.

EU-domstolens dom den 28 juni 2012: Kommissionens överklagande bifölls. Beträffande kommissionens beslut om avslag på ansökan om tillgång till de handlingar som hade utväxlats mellan kommissionen och de anmälade parterna samt mellan kommissionen och tredje parter ansåg domstolen att kommissionen – enligt artikel 4.2 första och tredje strecksatserna i öppenhetsförordningen, tolkad mot bakgrund av de specifika bestämmelserna avseende kontroll av företagskoncentrationer – kan tillämpa en allmän presumtionsregel. Enligt denna presumtionsregel undergräver ett utlämnande av de handlingar som hade utväxlats med de anmälade parterna och med tredje parter i ett sådant kontrollförfarande i princip alltid skyddet för de inblandade företagens affärsintressen och skyddet för syftet med den utredning som görs i ärendet, utan att kommissionen behöver göra en konkret och individuell prövning av dessa handlingar. Vad gäller kommissionens beslut om avslag på ansökan om tillgång till kommissionens interna handlingar konstaterade dom-

stolen att situationen skiljer sig från den i domen av den 21 juli 2011 i mål C-506/08 P, Sverige mot My Travel och kommissionen och även från situationen i målet C-477/10 kommissionen mot Agrofert (se nedan). Eftersom kommissionen i nu aktuell situation kan behöva återuppta utredningen för att eventuellt anta ett nytt beslut om företagskoncentrationen i fråga, ansåg domstolen att det föreligger en allmän presumtion för att en skyldighet för institutionen att lämna ut interna promemorior under ärendets handläggning allvarligt skulle undergräva kommissionens beslutsförfarande.

C-477/10 P (UDEUD2010/279) Europeiska kommissionen mot Agrofert Holding a.s

Kommissionen yrkade att domstolen skulle upphäva tribunalens dom den 7 juli 2010 i mål T-111/07 Agrofert Holding mot kommissionen, i vilken tribunalen ogiltigförklarade kommissionens beslut om avslag på en ansökan om tillgång till handlingar i ett företagskoncentrationsärende.

Sverige anförde i svarsskrivelse bl.a. följande. Regeringen, som delar tribunalens uppfattning, anser att allmänhetens tillgång till institutionernas handlingar begränsas endast med stöd av de principer och villkor som i enlighet med artikel 255 EG har kommit till uttryck i öppenhetsförordningen. Som domstolen konstaterat i bl.a. Turco-domen och TGI-domen, kan det emellertid i vissa fall finnas anledning att stödja sig på allmänna presumtionsregler som är tillämpliga på vissa kategorier av handlingar, eftersom allmänna överväganden av liknande slag under särskilda omständigheter kan tillämpas på ansökningar om utlämnande av handlingar av samma art. Detta kan dock inte innebära att bestämmelser i andra rättsakter, som har helt andra syften än sekretessundantagen i öppenhetsförordningen, tillåts begränsa allmänhetens tillgång till handlingar och därmed undergräva öppenhetsförordningens syfte och effekt.

EU-domstolens dom den 28 juni 2012: Vad gäller kommissionens beslut om avslag på ansökan om tillgång till de handlingar som hade utväxlats mellan kommissionen och de anmälade parterna samt mellan kommissionen och tredje parter ansåg domstolen att kommissionen – enligt artikel 4.2 första och tredje strecksatserna i öppenhetsförordningen, tolkad mot bakgrund av de specifika bestämmelserna avseende kontroll av företagskoncentrationer – kan tillämpa en allmän presumtionsregel. Enligt denna presumtionsregel undergräver ett utlämnande av de handlingar som hade utväxlats med de anmälade parterna och med tredje parter i ett sådant kontrollförfarande i princip alltid skyddet för de inblandade företagens affärsintressen och skyddet för syftet med den utredning som görs i ärendet, utan att kommissionen behöver göra en konkret och individuell prövning av dessa handlingar. Överklagandet bifölls således i denna del. Vad däremot gäller beslutet om avslag på ansökan om tillgång till kommissionens interna handlingar ansåg domstolen, med hänvisning till vad den uttalade i domen av den 21 juli 2011 i mål C-506/08 P, Sverige mot My Travel och kommissionen, att tribunalen i förevarande fall inte gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den kom fram till att kommissionen borde ha

visat att ett utlämnande av var och en av de begärda interna handlingarna, eller delar av dessa, konkret, faktiskt och allvarligt kunde undergräva skyddet för institutionens beslutsförfarande, och att utlämnandet av handlingar innehållande juridisk rådgivning närmare bestämt utgjorde en risk, som rimligen kunde förutses och inte endast var hypotetisk, för skyddet för sådan rådgivning.

C-600/10 (UDEUD 2011/130) Europeiska kommissionen mot Förbundsrepubliken Tyskland

Kommissionen väckte en fördragsbrottstalan mot Tyskland med hänvisning till att enligt tysk lag beskattas utdelningar till utländska pensionsfonder på ett diskriminerande sätt. Enligt kommissionen beskattas utdelningar till utländska pensionsfonder strängare än utdelningar till motsvarande tyska pensionsfonder, i vart fall på grund av att utdelningar till utländska pensionsfonder källbeskattas och utländska pensionsfonder därvid inte får göra några avdrag för kostnader för intäkternas förvärvande.

Sverige intervenerade till stöd för Tyskland och anförde följande. Den tyska lagstiftningen gör visserligen skillnad i beskattningen av utdelningar från inhemska bolag till å ena sidan inhemska tyska pensionsfonder och å andra sidan pensionsfonder etablerade utomlands. Detta innebär dock inte någon skattelättnad för de förstnämnda med hänsyn till tillämpliga skattesatser. Den begränsning av den fria rörligheten för kapital som de tyska bestämmelserna skulle kunna anses ge upphov till genom att utländska pensionsfonder saknar möjlighet att göra avdrag för kostnader i källstaten Tyskland är vidare inte otillåten med hänsyn till artikel 65.1 a FEUF, eftersom bestämmelserna inte medför någon olikbehandling av skattskyldiga i objektivt jämförbara situationer. Av den inom unionsrätten erkända territorialitetsprincipen följer också att en källstat vid beskattningen av begränsat skattskyldiga inte behöver beakta andra kostnader än de som har direkt samband med intäkternas förvärvande där. Någon mer långtgående skyldighet än vad territorialitetsprincipen kräver för medlemsstaterna att bevilja avdrag för kostnader vid beskattningen av begränsat skattskyldiga bör inte följa av unionsrätten. Kommissionen har vidare inte visat att det finns några kostnader som är direkt hänförliga till inkomst av utdelning.

EU-domstolens dom den 22 november 2012: Domstolen ogillade kommissionens talan. Enligt domstolen hade kommissionen inte lyckats visa att det fanns kostnader som hade ett direkt samband med inkomst i form av utdelning och inte heller att utländska pensionsstiftelser behandlades mindre förmånligt än inhemska pensionsstiftelser.

C-607/10 (UDEUD2011/7) Europeiska kommissionen mot Konungariket Sverige

Kommissionen väckte en fördragsbrottstalan mot Sverige och yrkade att domstolen skulle fastställa att Sverige underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 5.1 i direktiv 2008/1/EG om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar ("IPPC-direktivet") som handlar om villkor för tillstånd för befintliga anläggningar. I Sverige

Sverige medgav kommissionens talan såvitt gäller fem av de berörda anläggningarna men bestred den avseende övriga 1 030 anläggningar. Regeringen anförde som skäl för sin inställning att kommissionen inte närmare angett på vilket sätt Sverige inte uppfyllt sina skyldigheter enligt IPPC-direktivet. Kommissionen har nämligen inte närmare specificerat vilka anläggningar som omfattas av talan. Det är kommissionen som har skyldigheten att bevisa att det påstådda fördragsbrottet föreligger. Kommissionen ska förse domstolen med de uppgifter den behöver för att kontrollera om fördragsbrottet föreligger, och den kan därvid inte stödja sig på någon presumtion.

EU-domstolens dom den 29 mars 2012: Domstolen biföll kommissionens talan och konstaterade att Sverige underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 5.1 i IPPC-direktivet, genom att inte ha vidtagit nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de behöriga myndigheterna, med hjälp av tillstånd i enlighet med artiklarna 6 och 8 i direktivet eller på lämpligt sätt genom en förnyad bedömning av villkoren och, i förekommande fall, genom en uppdatering av villkoren, övervakar att samtliga befintliga anläggningar drivs i överensstämmelse med kraven i artiklarna 3, 7, 9, 10, 13, 14 a och b samt 15.2 i direktivet.

C-70/11 (UDEUD2011/64) Europeiska kommissionen mot Konungariket Sverige

Kommissionen yrkade att domstolen skulle fastställa att Sverige underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/65/EG av den 23 september 2002 om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter genom att föreskriva att näringsidkaren, i fall konsumenten utövar sin ångerrätt, inte enbart kan kräva att konsumenten betalar för den del av en finansiell tjänst som redan har tillhandahållits utan även kan kräva ersättning för skäligen kostnader för tjänster för tiden före det att näringsidkaren tog emot konsumentens meddelande om att avtalet frånträds.

Sverige bestred talan och anförde sin uppfattning att den svenska lagstiftningen är förenlig med direktiv 2002/65/EG. Ersättning enligt andra meningen i 3 kap. 11 § första stycket distans- och hemförsäljningslagen (2005:59) kan enbart utgå för sådana kostnader som motsvarar utförda delmoment av just den finansiella tjänst som konsumenten vid tidpunkten för utövandet av ångerrätten redan har tillhandahållits. Det finns inget i ordalydelsen av direktiv 2002/65/EG som hindrar att kostnadsersättning för sådana inledande, nödvändiga och fullt ut tillhandahållna delmoment medges, så länge kostnaden inte är så stor att den kan tolkas som en påföljd i syfte att motverka ett utövande av ångerrätten. Regeringen konstaterade emellertid att den med anledning av kommissionens kritik uppmärksammat att flertalet medlemsstater förefaller ha utformat den nationella genomförandebestämmelsen på ett något annorlunda sätt och närmare i anslutning till ordalydelsen i direktiv 2002/65/EG. Intresset av ett likformigt och enhetligt nationellt genom-

förande inom EU talar därför för en anpassning av den svenska bestämmelsen.

Efter att Sverige ändrat den aktuella ersättningsregeln i linje med genomförandet i andra medlemsstater återkallade kommissionen sin talan i målet. Genom beslut den 5 juli 2012 avskrev domstolen målet.

T-374/07 (UDEUD2007/237) Dimitros Pachtitis mot Europeiska kommissionen och Europeiska kontoret för uttagning av personal (EPSO)

Pachtitis yrkade att tribunalen skulle ogiltigförklara kommissionens beslut att avslå hans begäran om att få del av frågor och svar i ett uttagningsprov han genomgått.

Sverige intervenerade i målet till stöd för Pachtitis och gjorde gällande att kommissionen felaktigt ansett att öppenhetsförordningen inte var tillämplig alternativt att de begärda handlingarna kunde hemlighållas med stöd av artikel 4.3 första stycket i öppenhetsförordningen rörande skyddet för institutionernas beslutsförfarande.

Genom beslut den 20 april 2012 konstaterade tribunalen att det var Europeiska unionens personaldomstol som var behörig att pröva målet och hänsköt det därför dit.

T-344/08 (UDEUD2008/265) EnBW Energie Baden-Württemberg AG mot Europeiska kommissionen

EnBW yrkade att tribunalen skulle ogiltigförklara kommissionens beslut att neka bolaget tillgång till handlingarna i ett konkurrensärende. EnBW gjorde gällande att kommissionen tillämpat undantagen till skydd för fysisk eller juridisk persons affärsintressen och till skydd för syftet med inspektioner, utredningar och revisioner i artikel 4.2 första och tredje strecksatsen i öppenhetsförordningen på ett felaktigt sätt. Vidare ansåg EnBW att kommissionen åsidosatt artikel 4.2 sista stycket i förordningen genom att slå fast att det inte förelåg ett övervägande allmänintresse för utlämnande, samt åsidosatt artikel 4.6 i öppenhetsförordningen genom att inte lämna ut åtminstone en del av handlingarna.

Sverige intervenerade till stöd för EnBW och anförde att öppenhetsförordningen inte ger utrymme för en tolkning som innebär att en viss kategori av handlingar automatiskt är undantagna från insyn och att bedömningen av om en handling kan lämnas ut ska göras mot bakgrund av de uppgifter den faktiskt innehåller. Tillgång till handlingar ska endast vägras om utlämnandet i det specifika fallet skulle undergräva skyddet för de intressen som anges i öppenhetsförordningen. För hemlighållande krävs dessutom att det inte föreligger ett övervägande allmänintresse av utlämnande. Den omständigheten att det i ett kartellärende finns känsliga uppgifter innebär i och för sig att en korrekt prövning kan leda till att handlingar inte lämnas ut, men prövningen kan bara ske utifrån öppenhetsförordningens bestämmelser.

Tribunalens dom den 22 maj 2012: Tribunalen ogiltigförklarade kommissionens beslut i dess helhet. Tribunalen ansåg för det första att kommissionen gjort en uppenbart oriktig bedömning av omfattningen av EnBW:s ansökan genom att neka EnBW tillgång till vissa handlingar med motiveringen att kommissionen inte bedömde detta material som intressant för sökanden. Tribunalen konstaterade att det är sökanden ensam som definierar vad som är intressant eller inte, samt vilka handlingar som begärs ut. För det andra ansåg tribunalen att kommissionen inte hade prövat frågan om utlämnande beträffande varje enskild handling, utan prövat handlingarna utifrån vissa kategorier, vilket kommissionen inte haft rätt att göra. För det tredje konstaterade tribunalen att kommissionen tillämpat de åberopade undantagen i öppenhetsförordningen på ett felaktigt sätt.

T-59/09 (UDEUD2009/119) Förbundsrepubliken Tyskland mot Europeiska kommissionen

Kommissionen beslutade att lämna ut handlingar som överlämnats till kommissionen av tyska myndigheter i ett överträdelseärende.

Tyskland yrkade att tribunalen skulle ogiltigförklara kommissionens beslut med hänvisning till att beslutet strider mot artikel 4.5 i öppenhetsförordningen, jämförd med principen om lojalt samarbete mellan unionen och medlemsstaterna enligt artikel 10 EG. Tyskland menade att kommissionen saknat befogenhet att göra en egen omfattande prövning av grunderna för beslutet att neka tillgång till handlingar enligt artikel 4.1–4.3 och att det således ankom på Tyskland att avgöra huruvida någon av grunderna för att neka tillgång enligt artikel 4.1–4.3 förelåg. Kommissionen kan bara i undantagsfall ignorera ett beslut att neka medgivande, när de skäl som har åberopats av medlemsstaten inte uppfyller kriterierna. Skyddsintressen för internationella förbindelser och skyddsintresset för utredningar, inspektioner och revisioner utgör här grund för ett hemlighållande.

Kommissionen anförde att det numera klart framgår av rättspraxis att en medlemsstat inte har vetorätt i fråga om handlingar som härrör från denna medlemsstat. Kommissionen måste dock samråda med medlemsstaten för att se att medlemsstatens motivering håller för något av de materiella sekretessundantagen.

Sverige intervenerade till stöd för kommissionen och anförde att det åligger den institution som innehar handlingen att pröva frågan om utlämnande. Om inget av de materiella sekretessundantagen i artikel 4.1–4.3 i öppenhetsförordningen är tillämpligt ska kommissionen lämna ut handlingarna även om Tyskland motsätter sig detta.

Tribunalens dom den 14 februari 2012: Tribunalen ogillade Tysklands talan. Tribunalen konstaterade att enligt det beslutsförfarande som inrättats genom artikel 4.5 i öppenhetsförordningen krävs att såväl den berörda medlemsstaten som institutionen ska förhålla sig till de materiella undantag som föreskrivs i artikel 4.1–4.3. Institutionens prövning består i att mot bakgrund av omständigheterna i ärendet och

tillämpliga rättsregler avgöra huruvida den motivering som medlemsstaten har anfört till stöd för sin invändning vid första påseende kan utgöra grund för en sådan vägran och, följaktligen, om det därigenom är möjligt för institutionen att ikläda sig det ansvar som den ges enligt artikel 8 i öppenhetsförordningen. Det är inte fråga om att institutionen ska få igenom sin ståndpunkt eller att institutionen ska ersätta medlemsstatens bedömning med sin egen bedömning, utan att institutionen inte ska anta ett beslut som den inte anser är försvarbart. Institutionen är nämligen i sin egenskap av upphovsman till beslutet att bevilja eller vägra tillgång till handlingarna ansvarig för att beslutet är lagenligt. Kommissionen är därför skyldig att, innan den avslår en ansökan om tillgång till en handling som härrör från en medlemsstat, pröva huruvida medlemsstaten har grundat sin invändning på de materiella undantag som föreskrivs i artikel 4.1–4.3 i öppenhetsförordningen och huruvida dess ståndpunkt i det avseendet är vederbörligen motiverad.

T-180/10 (UDEUD2010/216) Nickel Institute mot Europeiska kommissionen

Nickel Institute yrkade att tribunalen skulle ogiltigförklara kommissionens beslut att neka organisationen tillgång till handlingar, bl.a. yttranden från kommissionens rättstjänst, angående två antagna direktiv som klassar nickel och vissa av dess beståndsdelar som hälsofarliga substanser. Kommissionen hade avslagit ansökan med hänvisning till sekretessundantaget till skydd för rättslig rådgivning. De direktiv som rättstjänstytrandena avsåg hade antagits genom kommittologiförfarande och beslutats av kommissionen.

Sverige intervenerade till stöd för Nickel Institute och anförde bl.a. följande. Det insynsintresse i lagstiftningsförfaranden som domstolen betonar i den s.k. Turco-domen gör sig gällande även på processen när en rättsakt antas i ett så kallat kommittologiförfarande. Det faktum att Lissabonfördraget har trätt ikraft sedan Turco-domen meddelades kan inte användas som argument för att begränsa domstolens uttalanden om betydelsen av öppenhet i samband med antagandet av rättsakter. Lissabonfördraget betonar än tydligare än tidigare betydelsen av öppenhet och insyn.

Efter att kommissionen under målets handläggning givit sökanden tillgång till samtliga begärda handlingar konstaterade tribunalen i beslut den 6 september 2012 att det inte längre fanns någon anledning att döma i målet.

T-62/12 (UDEUD2012/160) ClientEarth mot Europeiska unionens råd

ClientEarth yrkade att tribunalen skulle ogiltigförklara rådets beslut att neka organisationen tillgång till ett rättsutlåtande från rådets rättstjänst. Rådet hade motiverat avslagsbeslutet med stöd av sekretessundantagen för juridisk rådgivning och det interna beslutsförfarandet. Sverige intervenerade i målet till stöd för ClientEarth.

Genom beslut den 8 oktober 2012 avvisade tribunalen ClientEarths talan huvudsakligen på den grunden att föremålet för talan är exakt densamma som den talan ClientEarth väckt i ett tidigare mål (T-452/10). Skr. 2012/13:80
Bilaga 1

2.2 Mål om förhandsavgöranden

*C-228/10 (UDEUD2010/174) Union of European Football Associations (UEFA) och British Sky Broadcasting Limited mot Euroview Sport Ltd
Begäran från High Court of Justice, Förenade kungariket*

Den nationella domstolens fråga: Bl.a. om kryptering av en tv-sändning utgör en ”teknisk åtgärd” i den mening som avses i artikel 6.3 i direktiv 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället.

Sverige anförde bl.a. följande: En kryptering under omständigheterna i aktuellt mål – att ett programföretag använder sig av avkodningskort som ger endast abonnenter tillgång till programmen – är inte en teknisk åtgärd i den mening som avses i artikel 6.3 i direktiv 2001/29/EG. För att en teknisk åtgärd ska kunna tillerkännas rättsligt skydd enligt direktivet måste den ha vidtagits i syfte att skydda upphovsrätten till ett verk eller rätten till en prestation skyddad av närstående rättigheter. Om direktivet skulle medge ett rättsligt skydd för alla tekniska åtgärder som rättighetshavarna vidtar – oavsett om de syftar till att hindra eller begränsa upphovsrättsligt relevanta handlingar eller inte – skulle detta ge ett alltför långtgående och svåröverskådligt rättsligt skydd för tekniska åtgärder. Varken ordalydelsen av artikel 6.3 eller syftet med direktivet ger något stöd åt en sådan vidsträckt tolkning. Tvärtom kräver direktivet uttryckligen att det upprätthålls en skäligen avvägning mellan rättighetshavarnas intressen och olika användarintressen. Efter att den nationella domstolen återkallat sin begäran om förhandsavgörande avskrev domstolen målet den 11 januari 2012.

C-461/10 (UDEUD2010/298) Bonnier Audio AB m.fl. mot Perfect Communication Sweden AB (ePhone)
Begäran från Högsta domstolen, Sverige

Den nationella domstolens fråga: Om direktiv 2006/24/EG om lagring av uppgifter som genererats eller behandlats i samband med tillhandahållande av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikations-tjänster eller allmänna kommunikationsnät (datalagringsdirektivet), särskilt artiklarna 3, 4, 5 och 11, hindrar en tillämpning av en nationell bestämmelse som är införd med stöd av artikel 8 i direktiv 2004/48/EG om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter (IPRED-direktivet) och som innebär att en internetleverantör i en civilprocess, i syfte att en viss abonnent ska kunna identifieras, föreläggs att ge en upphovsrättsinnehavare eller dennes rättsinnehavare information om vilken abonnent som av internetleverantören tilldelats en viss IP-adress, från vilken adress intrång påstås ha skett. Förutsättning för denna fråga är att sökanden visat sannolika skäl för intrång i viss upphovsrätt samt att åtgärden är proportionell. Även fråga om svaret på den första frågan påverkas av det

förhållandet att medlemsstaten inte genomfört datalagringsdirektivet trots att tiden för detta har gått ut.

Sverige anförde att såväl ordalydelsen som syftet med datalagringsdirektivet ger stöd åt en tolkning som innebär att datalagringsdirektivet endast hindrar ett föreläggande att ge ut sådana uppgifter som har lagrats enbart enligt datalagringsdirektivet för syften som anges i det direktivet. Om uppgifterna har lagrats för något annat syfte utgör datalagringsdirektivet inte något hinder för att dessa lämnas ut till privata tredje män, med stöd av en nationell bestämmelse som genomför artikel 8 i IPRED-direktivet, för att dessa ska kunna väcka talan i tvistemål angående intrång i upphovsrätten. Detta gäller även i de fall samma uppgifter också har lagrats med anledning av datalagringsdirektivet.

EU-domstolens dom den 19 april 2012: Datalagringsdirektivet utgör inte något hinder mot att abonnentuppgifter avseende IP-adresser lämnas ut till rättighetshavare så att de exempelvis kan väcka talan om skadestånd. Den svenska lagstiftningen kan i princip antas säkerställa en rimlig avvägning mellan upphovsrättsinnehavarnas skydd för sina immateriella rättigheter och en internetabonnents eller internetanvändares skydd för sina personuppgifter.

C-498/10 (UDEUD 2010:319) X

Begäran från Hoge Raad der Nederlanden, Nederländerna

Den nationella domstolens frågor: Om det förhållandet att en mottagare av en tjänst som tillhandahålls av en leverantör som är etablerad i en annan medlemsstat är skyldig att innehålla skatt på den ersättning som ska betalas för tjänsten – något som denne inte behöver göra om tjänsten tillhandahålls av en leverantör som är etablerad i samma medlemsstat som mottagaren av tjänsten – utgör en begränsning av den fria rörligheten för tjänster enligt artikel 56 FEUF. Även fråga om det har betydelse för bedömningen att medlemsstaten senare ändrat lagstiftningen och inte längre tar ut skatt på ifrågavarande tjänster och om det gör någon skillnad om skatten som ska betalas i tjänstemottagarens medlemsstat kan räknas av från skatten som ska erläggas i den andra medlemsstaten.

Sverige anförde följande. Artikel 56 FEUF utgör inte hinder för en sådan lagstiftning som är ifråga i målet enligt vilken en tjänstemottagare i en medlemsstat åläggs att innehålla källskatt på ersättning till en tjänsteleverantör i en annan medlemsstat för tjänster som denne tillhandahållit i den första medlemsstaten. Det saknar betydelse för bedömningen att medlemsstaten sedermera valt att inte längre ta ut källskatt på ifrågavarande tjänster och om den innehållna skatten kan räknas av från den skatt som ska erläggas i en annan medlemsstat.

EU-domstolens dom den 18 oktober 2012: En skyldighet för en tjänstemottagare att innehålla skatt på ersättning till en tjänsteleverantör med hemvist i en annan medlemsstat, när sådan skyldighet inte föreligger i förhållande till tjänsteleverantör från samma medlemsstat, utgör en begränsning i friheten att tillhandahålla tjänster. Inskränkningen kan

dock motiveras av behovet att säkerställa en effektiv skatteuppbörd och går inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta ändamål. Det saknar betydelse att medlemsstaten senare avstått från att påföra skatt i situationer som den förevarande. Vidare saknar det betydelse huruvida den utländska tjänsteleverantören får räkna av den inhemska skatt som ska betalas från den skatt som vederbörande har att erlagga i sin hemviststat.

C-141/11 (UDEUD2011/133) Torsten Hörnfeldt mot Posten Meddelande AB

Begäran från Södertörns tingsrätt, Sverige

Den nationella domstolens fråga: Om den svenska 67-årsregeln (arbetstagarens tjänst upphör utan uppsägning vid 67 års ålder) är förenlig med den allmänna rättsprincipen om förbud mot åldersdiskriminering och artikel 6 i direktiv 2000/78/EG om inrättande av en allmän ram för likabehandling i arbetslivet.

Sverige anförde att den allmänna rättsprincipen om förbud mot åldersdiskriminering och artikel 2 i rådets direktiv 2000/78/EG inte utgör hinder mot en sådan nationell regel som 67-årsregeln i 32 a § lagen (1982:80) om anställningsskydd. En sådan regel som 67-årsregeln utgör i enlighet med artikel 6.1 i nämnda direktiv inte diskriminering på grund av ålder eftersom särbehandlingen motiveras av berättigade mål som rör sysselsättningspolitik och arbetsmarknad och utgör ett lämpligt och nödvändigt sätt för att genomföra dessa syften.

Domstolens dom den 5 juli 2012: EU-rätten utgör inte hinder för en nationell bestämmelse, som 67-årsregeln, som ger arbetsgivaren rätt att avsluta en arbetstagares anställning av det enda skälet att arbetstagaren har fyllt 67 år och som inte tar hänsyn till nivån på den pension som en enskild person kan komma att erhålla, eftersom bestämmelsen på ett objektivt och rimligt sätt kan motiveras av ett berättigat mål som rör sysselsättningspolitik och arbetsmarknadspolitik och utgör ett lämpligt och nödvändigt sätt för att genomföra detta mål.

C-159/11 (UDEUD2011/147) Azienda Sanitaria Locale di Lecce mot Ordine degli Ingegneri della Provincia di Lecce,

Begäran från Consiglio di Stato, Italien

Den nationella domstolens fråga: Utgör direktiv 2004/18/EG om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggtreprenader, varor och tjänster, och särskilt artiklarna 1.2 a och d, 2 och 28 och kategorierna 8 och 12 i bilaga II, hinder för nationella bestämmelser enligt vilka två upphandlande myndigheter har rätt att sluta kontrakt avseende utredning och bedömning av sjukvårdsanläggningars utsatthet ur seismisk synvinkel mot bakgrund av nationella bestämmelser om säkerhet för anläggningar och särskilt strategiska byggnader, mot en ersättning som inte får överstiga kostnaderna för tillhandahållandet av tjänsten, om den myndighet som utför tjänsten kan anses utgöra en ekonomisk aktör?

Sverige anförde att det synes som att värdet på det i målet aktuella kontraktet understiger tröskelvärdet i artikel 7 b i direktiv 2004/18/EG och att tilldelningen av kontraktet således inte omfattas av direktivets tillämpningsområde. För att bestämmelserna om etableringsfrihet i artikel 49 FEUF, fri rörlighet för tjänster i artikel 56 FEUF och principerna om likabehandling, icke-diskriminering och insyn ska vara tillämpliga måste kontraktet ha ett bestämt gränsöverskridande intresse. Vidare får undantaget enligt domstolens dom i mål C-480/06 Kommissionen mot Tyskland inte vara tillämpligt. Ett villkor för undantagets tillämplighet är att syftet med avtalet ska vara att säkerställa att ett allmännyttigt uppdrag fullgörs som är gemensamt för parterna. Sverige har vad gäller nämnda villkor påpekat att det framstår som oklart om nu aktuellt uppdrag verkligen var ett för parterna gemensamt uppdrag.

EU-domstolens dom den 19 december 2012: Enligt domstolen utgör unionsreglerna om offentlig upphandling hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken det är tillåtet för två offentliga organ att utan anbuds-förfarande ingå avtal om att inrätta ett samarbete när – vilket det ankommer på den nationella domstolen att kontrollera – detta avtal inte syftar till att säkerställa att ett allmännyttigt uppdrag som är gemensamt för dessa organ fullgörs, när avtalet inte uteslutande styrs av överväganden och krav som är ägnade att uppnå mål av allmänintresse eller när det kan leda till att en privat leverantör ges någon fördel i förhållande till sina konkurrenter.

C-277/11 (UDEUD2011/172) MM mot Minister for Justice, Equality and Law Reform, Ireland and the Attorney General

Begäran från High Court of Ireland, Irland

Den nationella domstolens fråga: Om det enligt artikel 4.1 i skyddsgrundsdirektivet föreligger en skyldighet för medlemsstaternas myndigheter att informera sökanden om resultatet av bedömningen innan ett slutligt beslut om alternativt skydd meddelas.

Sverige anförde att det inte föreligger en samarbetskyldighet enligt artikel 4.1 i skyddsgrundsdirektivet som innebär att den beslutande myndigheten har en skyldighet att informera sökanden om resultatet av bedömningen innan ett slutligt beslut meddelas. För det första talar ordalydelsen i skyddsgrundsdirektivet för en sådan tolkning. Om avsikten var att ett utkast till beslut skulle kommuniceras med sökanden innan beslut fattas skulle detta ha formulerats tydligare i artikel 4.1 i direktivet. För det andra skulle en tolkning av artikel 4.1 i direktivet som innebär att det föreligger en skyldighet att informera sökanden om resultatet av bedömningen innan ett slutligt beslut meddelas få orimliga konsekvenser. En sådan ordning skulle innebära dels en risk för att den sökande avvek om han eller hon fick veta att den beslutande myndigheten tänkte avslå ansökan, dels en ökad administrativ börda för medlemsstaterna.

Domstolens dom den 22 november 2012: Skyldigheten för en medlemsstat att samarbeta med den asylsökande i enlighet med artikel 4.1 i skyddsgrundsdirektivet kan inte tolkas så, att om en utlänning ansöker

om att beviljas status som alternativt skyddsbehövande efter att ha erhållit avslag på en ansökan om att beviljas flyktingstatus, och den behöriga nationella myndigheten har för avsikt att avslå även den andra ansökan, denna myndighet då är skyldig, innan denna meddelar sitt beslut, att underrätta den berörda personen om sin avsikt att avslå ansökan och därvid ange de argument på vilka den avser att grunda avslagsbeslutet, så att den sökande har möjlighet att anföra sina synpunkter i detta avseende.

*C-318/11 och C-319/11 (UDEUD2011/246) D och W mot Skatteverket
Begäran från Förvaltningsrätten i Falun, Sverige*

Den nationella domstolens fråga: Om tolkningen av artiklarna 170-171 i direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt samt artiklarna 1-2 i rådets åttonde direktiv 79/1072/EEG om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättningsskatter – Regler för återbetalning av mervärdesskatt till skattskyldiga som inte är etablerade inom landets territorium och artiklarna 2, 3 och 5 i direktiv 2008/9/EG om fastställande av närmare regler för återbetalning enligt direktiv 2006/112/EG av mervärdesskatt till beskattningsbara personer som inte är etablerade i den återbetalande medlemsstaten men i en annan medlemsstat med avseende på vad som avses med begreppet "fast etableringsställe från vilket affärstransaktioner genomförts.

Domstolens dom den 25 oktober 2012: En beskattningsbar person med säte i en medlemsstat och som i en annan medlemsstat endast bedriver test- eller forskningsverksamhet, utan att utföra några beskattningsbara transaktioner, kan inte i den sistnämnda medlemsstaten anses ha ett "fast etableringsställe från vilket affärstransaktioner genomförts" i den mening som avses i artikel 1 i direktiv 79/1072/EEG samt i artikel 3 a i direktiv 2008/9/EG Denna tolkning påverkas inte, i ett sådant fall som är aktuellt i mål C-318/11, av om den beskattningsbara personen i den återbetalande medlemsstaten har ett helägt dotterbolag, vars syfte nästan uteslutande är att tillhandahålla personen olika tjänster för testverksamheten.

*C-461/11 (UDEUD2011/318) Radziejewski
Begäran från Stockholms tingsrätt, Sverige*

Den nationella domstolens fråga: Om det svenska kravet på hemvist i 4 § skuldsaneringslagen (2006:548) kan anses ägnat att hindra eller avskräcka en arbetstagare från att lämna Sverige för att utöva sin rätt till fri rörlighet, och således anses stå i strid med den bestämmelse om fri rörlighet för arbetstagare inom EU som återfinns i artikel 45 FEUF.

Sverige anförde följande: Villkoret avseende hemvist i 4 § skuldsaneringslagen utgör inte någon otillåten diskriminering i strid med artikel 45 FEUF eftersom personer med respektive utan hemvist i Sverige inte befinner sig i objektivt jämförbara situationer med avseende på syftet med skuldsaneringsinstitutet. Ett sådant krav på anknytning till Sverige är dessutom sakligt motiverat och proportionerligt för att garantera effektiviteten av ett beslut om skuldsanering. Det krav på anknytning som hemvistbegreppet representerar är ett utflöde framför allt av att en stats domsrätt förutsätter en tillräcklig anknytning till staten i fråga och

att ett svenskt beslut om skuldsanering som regel inte erkänns i andra stater. Vidare är ett sådant krav på anknytning nödvändigt för utredningen om gäldenären. I förevarande fall kan dessutom lämpligheten ifrågasättas av att ett skuldsaneringsförfarande inleds vid svensk domstol med hänsyn till att ett belgiskt beslut om sådan skuldsanering som finns upptagen i bilaga A till insolvensförordningen måste erkännas i Sverige.

Domstolens dom den 8 november 2012: Artikel 45 FEUF ska tolkas så att den utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken skuldsanering endast får beviljas gäldenärer med hemvist i den berörda medlemsstaten.

3 PÅGÅENDE MÅL

3.1 Mål i vilka talan har väckts vid EU-domstolen eller tribunalen

C-480/10 (UDEUD2010/274) Europeiska kommissionen mot Konungariket Sverige

Kommissionen har yrkat fastställelse av att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt mervärdesskattedirektivet, genom att i praktiken begränsa ordningen för mervärdesskattegrupper till tillhandahållare av finansiella tjänster och försäkringstjänster samt att Sverige ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

Sverige har bestritt talan och anfört att de ifrågasatta svenska bestämmelserna ligger inom ramen för det skönsmässiga utrymme medlemsstaterna har enligt artikel 11 i mervärdesskattedirektivet att fastställa de närmare villkoren för en nationell ordning med gruppregistrering till mervärdesskatt. De svenska reglerna i 6 a kap. 2 § mervärdesskattelagen kommer inte i konflikt med grundläggande principer på mervärdesskatteområdet. De företag i den finansiella sektorn som omfattas av den svenska ordningen befinner sig inte i en jämförbar situation med andra företag i Sverige. I vart fall innebär den svenska ordningen inte någon godtycklig olikbehandling av företagsgrupper utanför den finansiella sektorn utan grundar sig på objektiva skäl.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 27 november 2012: Generaladvokaten anser att om en medlemsstat väljer att införa möjligheten att bilda mervärdesskattegrupper, så ska denna möjlighet vara öppen för näringsidkare inom alla sektorer i den berörda medlemsstaten, förutsatt att de uppfyller kraven i artikel 11 i mervärdesskattedirektivet. Begränsningar av denna princip kan endast vara motiverade om det är nödvändigt för att bekämpa potentiellt missbruk vad gäller klart angivna transaktioner. Om så inte är fallet kan det inte vara tillåtet att begränsa ordningen för mervärdesskattegrupper till att endast omfatta finans- och försäkringssektorn. Generaladvokaten föreslår således att domstolen fastställer att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 11 mervärdesskattedirektivet.

C-64/11 (UDEUD2011/159) Europeiska kommissionen mot Konungariket Spanien

Kommissionen har yrkat att domstolen ska fastställa att Spanien har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 49 FEUF respektive artikel 31 i EES-avtalet genom vissa bestämmelser enligt vilka orealiserade kapitalvinster beskattas när ett bolag flyttar sitt säte eller platsen för bolagets verkliga ledning från Spanien till en annan stat eller när det flyttar enskilda tillgångar till ett fast driftsställe i en annan medlemsstat, medan en liknande flytt av ett bolags säte i Spanien eller överföring av tillgångar från sätet till en filial i samma medlemsstat inte medför några omedelbara skattekonsekvenser.

Sverige har intervenerat till stöd för Spanien och anfört att rätten till fri etablering inte utgör något hinder mot nationella bestämmelser om uttagsbeskattnings som de ifrågasatta spanska. Även om så skulle vara fallet kan sådana bestämmelser om uttagsbeskattnings av företag rättfärdigas med hänvisning till behovet av att säkerställa en välavvägd fördelning av beskattningsrätten mellan medlemsstaterna och för att förebygga skatteundraganden.

C-74/11(UDEUD2011/150) Europeiska kommissionen mot Republiken Finland

Kommissionen har yrkat fastställelse av att Finland inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt (mervärdesskattedirektivet), bl.a. genom att begränsa ordningen för mervärdesskattegrupper till tillhandahållare av finansiella tjänster och försäkringstjänster.

Sverige har intervenerat till stöd för Finland och anfört följande. De ifrågasatta finska bestämmelserna ligger inom ramen för det skönmässiga utrymme medlemsstaterna har, vid tillämpningen av artikel 11 i mervärdesskattedirektivet, att fastställa de närmare villkoren för en nationell ordning med gruppregistrering till mervärdesskatt. De ifrågasatta finska bestämmelserna kommer inte i konflikt med grundläggande principer på mervärdesskatteområdet. De företag i den finansiella sektorn som omfattas av de ifrågasatta bestämmelserna befinner sig inte i en jämförbar situation med andra företag i Finland. I vart fall innebär den finska ordningen inte någon godtycklig olikbehandling av företagsgrupper utanför den finansiella sektorn utan grundar sig på objektiva skäl. Kommissionens talan ska således lämnas utan bifall såvitt den avser att Finland inte uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 11 i mervärdesskattedirektivet genom att begränsa möjligheten till att registrera mervärdesskattegrupper till tillhandahållare av tjänster inom den finansiella sektorn och försäkringstjänster (jfr mål C-480/06 Kommissionen mot Sverige ovan).

C-261/11 (UDEUD2011/312) Europeiska kommissionen mot Konungariket Danmark

Kommissionen har yrkat att domstolen ska fastställa att Danmark har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 49 FEUF och

artikel 31 i EES-avtalet genom vissa bestämmelser enligt vilka orealiserade kapitalvinster beskattas när ett bolag flyttar enskilda tillgångar till en annan medlemsstat, medan en liknande flytt inom Danmark inte medför några omedelbara skattekonsekvenser.

Sverige har intervenerat till stöd för Danmark och anfört följande. Den danska lagstiftningen om uttagsbeskattning strider inte mot artikel 49 FEUF och artikel 31 i EES-avtalet. Lagstiftningen kan rättfärdigas med hänvisning till behovet av att säkerställa en välavvägd fördelning av beskattningsrätten mellan medlemsstaterna och av att förebygga skatteundandraganden och går inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa ändamål.

C-270/11 (UDEUD2011/171) Europeiska kommissionen mot Konungariket Sverige

Kommissionen har yrkat att domstolen ska (1) fastställa att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 260. 1 FEUF eftersom Sverige inte vidtagit de nödvändiga åtgärderna för att följa domstolens dom i mål C-185/09, (2) förplikta Sverige att till kommissionen, betala ett vite om 40 947,20 euro per dag, för var dag som nödvändiga åtgärder inte vidtas för att följa domstolens dom i mål C 185/09, från och med den dag då dom i förevarande mål meddelas till den dag då domen i mål C-185/09 följs, (3) förplikta Sverige att till kommissionen utge ett standardbelopp om 9 597,00 euro per dag, för var dag som nödvändiga åtgärder inte vidtas för att följa domstolens dom i mål C-185/09, från och med den dag då domen i mål C-185/09 meddelades till dess dom meddelas i förevarande mål, eller den dag som nödvändiga åtgärder vidtas för att följa nämnda dom i mål C-185/09, om denna inträffar tidigare, och (4) förplikta Sverige att ersätta rättegångskostnaderna.

Sverige har bestritt kommissionens yrkande om att Sverige ska förpliktas att betala ett standardbelopp och i vart fall att Sverige ska förpliktas att betala både ett standardbelopp och vite samt yrkat att domstolen ska ogilla kommissionens talan i dessa delar. Sverige har även bestritt storleken av beloppen på de av kommissionen yrkade ekonomiska sanktionerna och begärt att domstolen, under förutsättning att den anser att Sverige ska förpliktas att betala ekonomiska sanktioner, ska bestämma dessa till de lägre belopp som domstolen med hänsyn till omständigheterna i målet anser vara skäligt. Vidare har Sverige bestritt kommissionens yrkande om ersättningsskyldighet för rättegångskostnader och yrkat att domstolen ska förplikta vardera parten att stå sina rättegångskostnader vid domstolen.

Till grund för denna inställning har i huvudsak anförts följande: Kommissionens värdering av den aktuella överträdelsen är alltför hård vad gäller svårighetsgrad, varaktighet och behov av avskräckande effekt. I synnerhet har kommissionen inte visat förekomsten av omständigheter som skulle motivera en tillämpning av en så hög koefficient som 10 för svårighetsgraden för den aktuella överträdelsen och det saknas under alla förhållanden anledning att tillämpa en så hög koefficient. Direktiv 2006/24/EG (datalagringsdirektivet) har inte den betydelse för den inre

marknadens funktion som kommissionen påstår och kommissionen har inte visat att Sveriges underlåtelse att genomföra datalagringsdirektivet har haft den betydelse för allmänna och enskilda intressen som påstås. I vart fall ifrågasätts att underlåtenheten skulle kunna ha haft någon sådan inverkan av betydelse för allmänna och enskilda intressen med hänsyn till den ringa grad av harmonisering som datalagringsdirektivet innebär och till den nationella reglering som finns i kraft. Vidare har kommissionen i sin bedömning inte beaktat att domen i mål C-185/09 enbart avser underlåtenhet att genomföra en del av datalagringsdirektivet. Sverige har inte heller tidigare underlåtit att efterkomma någon dom från domstolen och omständigheterna som lett till Sveriges underlåtenhet i detta fall är extraordinära. Det saknas därför anledning att anta att Sverige i framtiden skulle ägna sig åt liknande överträdelse. Mot den bakgrunden saknas anledning att förplikta Sverige att betala något standardbelopp. Det är i vart fall fullt tillräckligt med en form av ekonomisk sanktion för att få Sverige att upphöra med överträdelsen och avhålla Sverige från liknande överträdelse i framtiden. Såväl förpliktelsen att betala vite som ett standardbelopp i enlighet med artikel 260.2 FEUF syftar var och en för sig till att få medlemsstaten att upphöra med den aktuella överträdelsen och avskräcka medlemsstaten från vidare liknande överträdelse av unionsrätten. Följaktligen är det inte nödvändigt att kumulera vite och standardbelopp och detta skulle strida mot proportionalitetsprincipen. Mot samma bakgrund står inte heller storleken på beloppen av de ekonomiska sanktionerna som yrkats av kommissionen i proportion till den aktuella överträdelsen. I den mån domstolen skulle finna anledning att ådöma Sverige ekonomiska sanktioner, föreligger därför skäl att bestämma storleken av sanktionerna till lägre belopp än vad kommissionen har yrkat.

Kommissionen har sedermera återkallat den del av talan som avsåg yrkande om att Sverige skulle förpliktas att betala vite.

Efter att Sverige framställt en begäran om förhandling i målet kallades parterna till muntlig förhandling den 9 januari 2013.

C-274/11 (UDEUD2011/273) Konungariket Spanien mot Europeiska unionens råd

Spanien har yrkat att domstolen ska ogiltigförklara rådets beslut av den 10 mars 2011 om bemyndigande av ett fördjupat samarbete på området skapande av ett enhetligt patentskydd (2011/167/EU) med stöd av följande grunder. Rådet har genom att anta beslutet om bemyndigande av ett fördjupat samarbete missbrukat sina befogenheter när målet med samarbetet inte är att alla medlemsstater ska delta, utan att undvika förhandlingar med en medlemsstat genom att lägga fram en lösning där denna medlemsstat utesluts, och genom att använda ett fördjupat samarbete för att i själva verket ingå ett internationellt mellanstatligt avtal enligt artikel 142 i Europeiska patentkonventionen (EPC). Beslutet har vidare åsidosatt EU:s rättsväsen då det inte har föreskrivits något system för tvistlösning avseende rättigheter som omfattas av unionsrätten. I andra hand har Konungariket Spanien anfört att de rekvisit som krävs enligt fördragen för att det ska kunna upprättas ett fördjupat samarbete

inte är uppfyllda. De bestämmelser som har åsidosatts är artikel 20.1 FEU, artikel 326 FEUF samt artikel 327 FEUF.

Rådet har bestritt Spaniens talan och tillbakavisat Spaniens påståenden om maktmissbruk och att förutsättningarna för att besluta om ett fördjupat samarbete inte skulle ha varit uppfyllda. Beslutet om att gå vidare med ett fördjupat samarbete antogs först sedan det stod klart att samtliga medlemsstater inte kunde enas i synnerhet om den språkregim som bör gälla för ett enhetligt patentskydd.

Sverige har intervenerat till stöd för rådet och anslutit sig till de grunder och omständigheter som rådet anfört. (Se mål C-295/11 nedan).

Generaladvokatens förslag till avgörande den 11 december 2012: Domstolen föreslås ogilla Spaniens respektive Italiens talan i de båda målen.

C-292/11P (UDEUD2011/323) Europeiska kommissionen mot Republiken Portugal

Kommissionen har överklagat en dom från tribunalen (mål T-33/09) genom vilken tribunalen biföll Portugals yrkande om ogiltigförklaring av ett beslut från kommissionen den 25 november 2008 om krav på betalning av vite som utgår med anledning av verkställandet av domstolens dom av den 10 januari 2008 i mål C-70/06, kommissionen mot Portugal. Enligt det ogiltigförklarade beslutet ansåg kommissionen att de portugisiska myndigheterna inte verkställt domen från den 10 januari 2008 förrän den 18 juli 2008 då lag nr 31/2008 trädde i kraft. Antagandet den 30 januari 2008 av lag nr 67/2007, vilken upphävde den nationella förordning som låg till grund för det ursprungliga fördragsbrottet som fastställdes genom domstolens dom den 14 oktober 2004 i mål C-275/03, kommissionen mot Portugal, utgjorde inte ett korrekt verkställande av fördragsbrottet. Kommissionen fastställde således genom det ogiltigförklarade beslutet ett tidigare framställt krav om 2 753 664 euro avseende förfallna viten för perioden 10 januari–31 maj 2008 samt framställde ytterligare ett krav om 911 424 euro avseende perioden 1 juni–17 juli 2008.

Portugal har bestritt ändring av den överklagade domen.

Sverige har intervenerat till stöd för Portugal och anfört att tribunalens dom är riktig och att kommissionens anmärkningar bygger på en felaktig tolkning av tribunalens dom. Tribunalen har prövat om Republiken Portugal följt domen i mål C-70/06 mot bakgrund av de skäl som domstolen angett däri (punkt 69 i den överklagade domen) och dragit slutsatsen att så varit fallet. Tribunalen har vidare bedömt att den nya lagstiftning, som kommissionen anser hade bort omfattas av tribunalens prövning, innebar väsentliga förändringar i förhållande till den lagstiftning som fördragsbrotts-talan omfattade (i målen C-275/03 och C-70/06) och att frågan om den lagstiftningens förenlighet med unionsrätten därmed föll utanför dess behörighet (punkterna 84 och 90 i den över-

klagade domen). Den överklagade domen innebär således inte någon begränsning av kommissionens eller tribunalens behörighet i strid med artikel 260.2 FEUF och brister inte heller i motivering. Skr. 2012/13:80
Bilaga 1

C-295/11 (UDEUD2011/274) Republiken Italien mot Europeiska unionens råd

Italien har yrkat att domstolen ska ogiltigförklara rådets beslut av den 10 mars 2011 om bemyndigande av ett fördjupat samarbete på området skapande av ett enhetligt patentskydd (2011/167/EU) med stöd av följande grunder. För det första strider rådets beslut av den 10 mars 2011 om bemyndigande av ett fördjupat samarbete på området skapande av ett enhetligt patentskydd (2011/167/EU), nedan det omtvistade beslutet, mot artikel 20.1 första stycket FEU, enligt vilken ett sådant förfarande endast är tillåtet inom ramen för unionens icke-exklusiva befogenheter, eftersom unionen har exklusiv befogenhet att skapa ”europeiska rättigheter” på grundval av artikel 118 FEUF. För det andra innebär det omtvistade beslutet maktmissbruk eftersom det får effekter som strider mot, eller i vart fall inte stämmer överens med, de syften som låg till grund för fördragens bestämmelser om fördjupat samarbete. I den mån det omtvistade beslutet står i strid med innebörden – om inte lydelsen – av artikel 118 FEUF, strider det mot artikel 326.1 FEUF som föreskriver att de fördjupade samarbetena ska respektera fördragen och unionsrätten. För det tredje har det omtvistade beslutet fattats utan att någon adekvat utredning företagits om kravet på att beslut om fördjupat samarbete ska fattas som ”en sista utväg” enligt artikel 20.2 FEU varit uppfyllt och utan att ha motiverats i detta hänseende. För det fjärde strider det omtvistade beslutet mot artikel 326 FEUF eftersom det skadar den inre marknaden genom att medföra hinder för handeln mellan medlemsstaterna och diskriminering mellan företag, vilket leder till snedvridning av konkurrensen. Vidare bidrar inte beslutet till att stärka EU:s integrationsprocess och strider därmed mot artikel 20.1 andra stycket andra meningen FEU.

Rådet har bestritt Italiens talan och tillbakavisat dess påståenden om att förutsättningarna för att inleda ett fördjupat samarbete inte varit uppfyllda.

Sverige har intervenerat till stöd för rådet och anslutit sig till de grunder och omständigheter som rådet anfört. För det första avser det omtvistade beslutet skyddet för immateriella rättigheter som är ett område där medlemsstaterna och unionen har delad behörighet. Något hinder enligt artikel 20.1 första stycket FEU mot att anta beslutet har därmed inte förelegat. För det andra fattades det omtvistade beslutet först sedan det visat sig vara omöjligt att inom överskådlig tid hitta en lösning på frågan om språkanvändningen för ett EU-patent som medlemsstaterna enhälligt kunde ställa sig bakom. Syftet med det omtvistade beslutet var därför inte att undvika kravet på enhällighet enligt artikel 118 andra stycket FEUF eller att utesluta vissa medlemsstater från deltagande i en patentreglering på unionsnivå; tvärtom var bristen på förutsättningar till enhällighet orsaken till att ett fördjupat samarbete framstod som den enda möjliga vägen och kommer därför inte i konflikt med artikel 326.1

FEUF. För det tredje lade kommissionen fram sitt första förslag till en gemensam förordning om patent redan i augusti 2000, vilket inbegrep regler om språkanvändning. Med hänsyn härtill råder det inte något tvivel om att en adekvat utredning förelegat om att kravet på att ett fördjupat samarbete får inledas som en ”sista utväg” enligt artikel 20.2 FEU varit uppfyllt. För det fjärde innebär en gemensam patentreglering för 25 medlemsstater stora fördelar för den inre marknadens funktion i förhållande till den rådande situationen; att en ordning som inkluderat samtliga 27 medlemsstater hade inneburit än större fördelar utgör inte grund för att ifrågasätta det omtvistade beslutet med stöd av artikel 326 FEUF eller artikel 20.1 andra stycket FEU. (Se även mål C-274/11 ovan)

Generaladvokatens förslag till avgörande den 11 december 2012: Domstolen föreslås ogilla Spaniens respektive Italiens talan i de båda målen.

C-301/11(UDEUD 2011/313) Europeiska kommissionen mot Konungariket Nederländerna

Kommissionen har yrkat att domstolen ska fastställa att Nederländerna har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 49 FEUF genom vissa bestämmelser enligt vilka orealiserade kapitalvinster beskattas när ett bolag eller en enskild näringsidkare flyttar sitt säte eller platsen för den verkliga ledningen från Nederländerna till en annan stat eller när det flyttar enskilda tillgångar till ett fast driftsställe i en annan medlemsstat, medan en liknande flytt av säte i Nederländerna eller överföring av tillgångar från sätet till en filial i samma medlemsstat inte medför några omedelbara skattekonsekvenser.

Sverige har intervenerat till stöd för Nederländerna men har inte lämnat in någon skriftlig interventionsinlägga.

C-514/11 P (UDEUD2012/53), Liga para Protecção da Natureza (LPN) mot Europeiska kommissionen, och C-605/11 P (UDEUD2012/54), Republiken Finland mot Europeiska kommissionen

LPN och Finland har var och en för sig överklagat tribunalens dom i mål T-29/08 (LPN mot kommissionen) och yrkat att domstolen med upphävande av domen ska bifalla LPN:s begäran om tillgång till handlingar i ett överträdelseärende.

Sverige har i svarsskrivelse anfört i huvudsak följande. Det finns inte något som motiverar en tillämpning av en allmän presumptionsregel för sekretess i överträdelseärenden. Kommissionen borde därför ha gjort en konkret och individuell prövning av innehållet i var och en av handlingarna i det aktuella överträdelseärendet. Även om en allmän presumptionsregel skulle anses tillämplig borde kommissionen ex officio ha prövat huruvida denna presumtion faktiskt var tillämplig i detta fall. Åberops- och bevisbördan för om presumptionen i det enskilda fallet är tillämplig eller inte kan under inga omständigheter anses åligga sökanden. Vidare borde kommissionen genom en restriktiv tolkning av undantagen i artikel 4.2 i öppenhetsförordningen, inklusive en bedömning av huruvida det fanns ett övervägande allmänintresse av att få tillgång till handlingarna, ha analyserat huruvida informationen i de berörda

handlingarna rörde utsläpp i miljön. Även på denna punkt har kommissionen gjort en felaktig rättstillämpning genom att ha lagt åberops- och bevisbördan för om det finns ett övervägande allmänintresse på sökanden.

Skr. 2012/13:80
Bilaga 1

C-658/11 (UDEUD2012/129) Europaparlamentet mot Europeiska unionens råd

Europaparlamentet har yrkat att domstolen ska ogiltigförklara rådets beslut 2011/640/Gusp av den 12 juli 2011 om undertecknande och ingående av avtalet mellan Europeiska unionen och Republiken Mauritius om villkoren för att överföra misstänkta pirater och egendom som i detta sammanhang har beslagtogs av den EU-ledda marina styrkan till Republiken Mauritius och om villkoren för misstänkta pirater efter en sådan överföring.

För det första gör Europaparlamentet gällande att avtalet inte uteslutande gäller den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP) på det sätt som avses i artikel 218.6 andra stycket FEUF, eftersom dess syfte och innehåll även har samband med straffrättsligt samarbete, polis-samarbete och utvecklingssamarbete och på dessa områden är det ordinarie lagstiftningsförfarandet tillämpligt. Beslutet att ingå avtalet hade därför krävt Europaparlamentets godkännande enligt artikel 218.6 a v FEUF. För det andra anser Europaparlamentet att rådet inte fullgjort sina skyldigheter enligt artikel 218.10 FEUF genom att Europaparlamentet inte informerats omedelbart och fullständigt i alla skeden av förfarandet för avtalets ingående.

Den svenska regeringen har intervenerat till stöd för rådet och anfört följande. När det gäller den första grunden för Europaparlamentets talan saknas det anledning att ifrågasätta giltigheten av beslutet att ingå avtalet eftersom avtalet uteslutande gäller GUSP i den mening som avses i artikel 218.6 andra stycket FEUF. Det förhåller sig så eftersom avtalet rätteligen har kunnat ingås av unionen enbart med stöd av unionens befogenheter som gäller GUSP. Avtalet varken syftar till eller innehåller element av straffrättsligt, polisiärt eller utvecklingssamarbete på ett sådant sätt att det inte uteslutande gäller GUSP. Någon ytterligare rättslig grund utöver de bestämmelser på området för GUSP som har tillämpats, har därmed inte behövts för att unionen på ett korrekt sätt ska ha kunnat ingå avtalet. Såvitt gäller den andra grunden för Europaparlamentets talan som avser överträdelse av artikel 218.10 FEUF har regeringen anslutit sig till vad rådet har anfört. Rådet anser bl.a. att Europaparlamentets talan ska avvisas eftersom beslutet och avtalet hänför sig till området för GUSP och domstolen således inte har jurisdiktion att pröva frågan om huruvida rådet har agerat i strid med artikel 218.10 FEUF.

C-28/12 (UDEUD2012/140) Europeiska kommissionen mot Europeiska unionens råd

Kommissionen har yrkat att rådets och medlemsstaternas regeringars beslut 2011/708/EU av den 16 juni 2011 om undertecknande för unionens räkning och provisorisk tillämpning av dels luftfartsavtalet mellan USA, Europeiska unionen och dess medlemsstater samt Island

och Norge, dels biavtalet mellan samma parter (beslutet i det följande), ska ogiltigförklaras med stöd av tre grunder. För det första strider beslutet enligt kommissionen mot artiklarna 13.2 FEU, 218.2 och 218.5 FEUF eftersom rådet ensamt borde ha fattat beslutet och inte tillsammans med medlemsstaternas regeringar. För det andra anser kommissionen att beslutet strider mot omröstningsreglerna i artiklarna 218.8 och 100.2 FEUF enligt vilka rådet ska fatta beslut med kvalificerad majoritet, medan medlemsstaternas regeringar medverkan inneburit ett krav på enhällighet. För det tredje gör kommissionen gällande att beslutet strider mot fördragets syften och principen om lojalt samarbete enligt artikel 13.2 FEU.

Den svenska regeringen har intervenerat till stöd för rådet och anfört följande. Det är förenligt med artiklarna 13.2 FEU, 218.2 och 218.5 FEUF att medlemsstaternas regeringar deltar vid sidan av rådet i beslut om undertecknande och provisorisk tillämpning av internationella avtal i vilka såväl unionen som medlemsstaterna är parter. Artikel 218 FEUF reglerar förfarandet för unionens ingående av internationella avtal. Artikelns tillämpning på ingåendet av ett visst avtal förutsätter att den läses tillsammans med de bestämmelser i fördragen som reglerar unionens befogenheter på det politikområde som avtalet gäller. Befogenheterna på transportområdet enligt artikel 4.2 g FEUF delas av unionen och medlemsstaterna. Att det förhåller sig så vad gäller det aktuella luftfartsavtalet och biavtalet har kommissionen inte ifrågasatt. Det är således fullt möjligt för unionen och medlemsstaterna att tillsammans och gemensamt utöva sina befogenheter i samband med ingående av internationella avtal.

Detta förfarande har vidare inte inneburit att omröstningsreglerna i artiklarna 218.8 och 100.2 FEUF inte skulle ha respekterats. Unionsfördragen reglerar inte medlemsstaternas förfarande för ingående av internationella avtal, varför någon oförenlighet mellan medlemsstaternas förfarande och unionens förfarande för ingående av internationella avtal knappast kan uppstå. På motsvarande sätt har domstolen accepterat att kravet på enhällighet enligt artikel 308 EG, numera artikel 352 FEUF, kan kombineras med andra bestämmelser i fördragen med andra röstningsregler när så behövs vid valet av rättslig grund för en rättsakt då den nödvändiga behörigheten inte fullt ut omfattats av särskilda bestämmelser i fördragen. Eftersom artikel 308 EG och nu artikel 352 FEUF reglerar utövandet av befogenheter för vilka det saknas särskilda bestämmelser i fördragen synes någon konflikt inte uppkomma i förhållande till de förfarandekrav som föreskrivs i fördragen för utövande av där fastlagda befogenheterna.

Inte heller strider förfarandet mot fördragets syften eller principen om lojalt samarbete enligt artikel 13.2 FEU. Beslutet är en intern unionsåtgärd och torde redan av den anledningen inte kunna leda till effekter i fråga om suddighet i unionens personlighet och representation utåt som kommissionen befarar. Beslutet ger tydligt besked om dels enigheten mellan unionen och dess medlemsstater om ingående och provisorisk tillämpning av de aktuella avtalen, dels att det är rådets ordförande eller

den han eller hon utser som ska underteckna avtalen. Genom beslutet tydliggörs således hur unionen företräds utåt i detta fall.

Skr. 2012/13:80
Bilaga 1

C-43/12 (UDEUD2012/151) Europeiska kommissionen mot Europaparlamentet och Europeiska unionens råd

Kommissionen har yrkat att domstolen ska ogiltigförklara Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/82/EU av den 25 oktober 2011 om underlättande av ett gränsöverskridande informationsutbyte om trafik-säkerhetsrelaterade brott. Kommissionen har vidare yrkat att domstolen ska förordna om att verkningarna av direktivet ska anses vara definitiva.

Kommissionen har gjort gällande att artikel 87.2 FEUF inte är korrekt rättslig grund för direktivet, eftersom direktivet avser att införa ett system för utbyte av information mellan medlemsstaterna, vilket omfattar trafikförseelser, oavsett om de är administrativa eller straffrättsliga. Kommissionen har vidare anfört att bestämmelsen endast avser polis-samarbete mellan de organ som är specialiserade på att förebygga, upptäcka och utreda brott. Kommissionen har hävdad att den korrekta rättsliga grunden istället är artikel 91.1 FEUF eftersom direktivet syftar till att förbättra trafiksäkerheten, vilket är ett av områdena för den gemensamma transportpolitiken och som uttryckligen föreskrivs i punkten c i denna bestämmelse.

Den svenska regeringen har intervenerat till stöd för Europaparlamentet och rådet och anfört i huvudsak följande. Det var korrekt av Europaparlamentet och rådet att anta direktivet med stöd av artikel 87.2 FEUF. Detta eftersom det huvudsakliga syftet med direktivet är att förenkla identifieringen av personer som misstänks för trafiksäkerhetsrelaterade brott genom att inrätta ett effektivt system för utbyte av information i medlemsstaternas fordonsregister. För att möjliggöra ett sådant informationsutbyte krävs ett polissamarbete mellan myndigheter i enlighet med artikel 87.2 FEUF som inte är avhängigt av hur trafikförseelserna klassificeras i medlemsstaterna (administrativa, straffrättsliga eller en kombination av båda).

C-137/12 (UDEUD2012/230) Europeiska kommissionen mot Europeiska unionens råd

Kommissionen har yrkat att rådets beslut 2011/853/EU av den 29 november 2011 om undertecknande för unionens räkning av den europeiska konventionen om rättsligt skydd för tjänster som bygger på eller utgörs av villkorad tillgång (hädanefter beslutet) ska ogiltigförklaras med stöd av två grunder. För det första anser kommissionen att artikel 114 FEUF inte är korrekt rättslig grund för beslutet. Den europeiska konventionen om rättsligt skydd för tjänster som bygger på eller utgörs av villkorad tillgång (hädanefter konventionen), som beslutet avser, syftar inte till att förbättra villkoren för den inre marknaden och dess funktion, utan till att underlätta och främja tillhandahållandet av tjänster som bygger på villkorad tillgång mellan unionen och andra europeiska länder. Beslutet borde följaktligen ha antagits med stöd av artikel 207.4 FEUF som reglerar den gemensamma handelspolitiken. För det andra hävdar kommissionen att unionens exklusiva externa befogenheter enligt

artiklarna 2.1, 3.1 och 3.2 FEUF har åsidosatts, så tillvida att rådet inte har ansett att konventionens ingående omfattas av unionens exklusiva befogenheter, trots att konventionen faller inom den gemensamma handelspolitikens område eller, i vart fall, att konventionens ingående kan påverka de gemensamma reglerna eller påverka deras räckvidd.

Den svenska regeringen har intervenerat till stöd för rådet och anfört i huvudsak följande. Det var korrekt av rådet att anta beslutet med stöd av artikel 114 FEUF. Det huvudsakliga syftet med konventionen är nämligen att förbjuda ett antal aktiviteter på parternas territorier som ger otillåten tillgång till villkorade tjänster och att tillnärma parternas lagstiftning på området. Dessutom omfattar unionens befogenhet på den gemensamma handelspolitikens område inte sådana åtgärder som avses i artiklarna 6 och 8 i konventionen. Inte heller påverkar det förhållandet att medlemsstaterna undertecknar och ingår konventionen i dessa delar några gemensamma regler inom unionen. Beslutet strider således inte mot bestämmelserna om unionens exklusiva befogenheter enligt artiklarna 2.1, 3.1 och 3.2 FEUF, utan innehållet i konventionen omfattas av både unionens och medlemsstaternas befogenheter och ska således undertecknas och ingås av både unionen och dess medlemsstater.

C-365/12 P (UDEUD2012/264) Europeiska kommissionen mot EnBW Energie Baden-Württemberg AG

Genom dom den 22 maj 2012 i mål T-344/08 EnBW Energie Baden-Württemberg AG mot Europeiska kommissionen ogiltigförklarade tribunalen kommissionens beslut att neka EnBW tillgång till handlingar i ett konkurrensärende rörande gasisolerade ställverk. Kommissionen har överklagat tribunalens dom och yrkat att domstolen med upphävande av domen ska ogilla den talan om ogiltighetsförklaring som EnBW väckte i mål T-344/08. Sverige, som i målet vid tribunalen intervenerade till stöd för EnBW, har i svarsskrivelse yrkat att domstolen ska fastställa tribunalens dom och ogilla kommissionens överklagande.

Sverige har i huvudsak anfört följande. Regeringen ställer sig bakom tribunalens slutsats att kommissionen, med undantag för handlingar som erhållits i samband med inspektioner, var skyldig att göra en konkret och individuell prövning av de i målet aktuella handlingarna. Vidare är regeringen av uppfattningen att även om en allmän presumtionsregel skulle anses tillämplig måste det åligga kommissionen att ex officio pröva huruvida denna presumtion faktiskt var tillämplig i detta fall. Eftersom det endast är kommissionen som har kännedom om innehållet i handlingarna är det självfallet endast den som har en reell möjlighet att göra skadeprovningen. Att lägga åberops- och bevisbördan för denna på sökanden faller på sin egen orimlighet.

C-417/12 P (UDEUD2012/383) Konungariket Danmark mot Europeiska kommissionen

Danmark har överklagat tribunalens dom i mål T-212/09 i vilken tribunalen ogillade Danmarks yrkande om att helt eller delvis ogiltigförklara kommissionens beslut den 19 mars 2009 om att dra tillbaka rätten för

Danmark till visst jordbruksstöd som hade finansierats inom ramen för två av EU:s utvecklings- och garantifonder för jordbruket.

Skr. 2012/13:80
Bilaga 1

Sverige har ansökt om intervention till stöd för Danmark.

T-403/05 RENV (UDEUD 2011/326) MyTravel Group plc mot Europeiska kommissionen

MyTravel Group plc yrkade i tribunalen (mål T-403/05) att tribunalen skulle ogiltigförklara kommissionens beslut att avslå MyTravels begäran om att få del av handlingar i en företagskoncentration. Sedan tribunalen ogillat MyTravels talan överklagande Sverige tribunalens dom till EU-domstolen (mål C-506/08). EU-domstolen biföll dels Sveriges talan, dels återförvisade en del av målet till tribunalen för förnyad prövning. Nu aktuellt mål handlar om de delar av mål C-506/08 som EU-domstolen återförvisat till tribunalen.

Sverige har anfört i huvudsak följande. Det framgår inte av kommissionens båda beslut att det funnits tillräckliga skäl för att neka MyTravel tillgång till de aktuella handlingarna med stöd av skyddet för rättsliga förfaranden och skyddet för syftet med utredningar och revisioner. Den tolkning och tillämpning av öppenhetsförordningen som kommissionens båda beslut ger uttryck för innebär ett alltför långtgående sekretesskydd med hänsyn framför allt till att begäran om utlämnande avser handlingar i ett avslutat ärende.

T-188/12 (UDEUD2012/253) Patrick Breyer mot Europeiska kommissionen

Patrick Breyer har yrkat att tribunalen ska ogiltigförklara kommissionens beslut att inte ge honom tillgång till Österrikes inlagor i mål C-189/09 vilka överlämnats till kommissionen av domstolen.

Sverige har intervenerat till stöd för Patrick Breyer och anfört följande. Kommissionen har vid sin tolkning av öppenhetsförordningen i ljuset av artikel 15 FEUF felaktigt kommit till slutsatsen att öppenhetsförordningen inte är tillämplig. Det är i och för sig riktigt att domstolen enligt artikel 15.3 fjärde stycket FEUF endast omfattas av skyldigheten att ge tillgång till handlingar när den utövar sina administrativa funktioner. Detta betyder att om en begäran om tillgång till handlingar som rör domstolens dömande verksamhet skulle ställas till domstolen skulle öppenhetsförordningen inte vara tillämplig. Den nu aktuella situationen är emellertid helt annorlunda då sökandens begäran avser handlingar som kommissionen mottagit från domstolen i egenskap av part i ett mål vid denna. Eftersom handlingarna finns hos kommissionen och har ett klart samband med åtgärder som omfattas av kommissionens ansvarsområde omfattas de enligt artikel 2.3 i öppenhetsförordningen av förordningens tillämpningsområde.

T-306/12 (UDEUD2012/313) Spirlea mot Europeiska kommissionen

Spirlea har yrkat att tribunalen ska ogiltigförklara kommissionens beslut att inte ge tillgång till två handlingar inom ramen för ett ärende i EU-piloten mot Tyskland.

Sverige har ansökt om intervention till stöd för Spirlea.

T-402/12 (UDEUD2012/372) Schlyter mot Europeiska kommissionen

Schlyter har yrkat att tribunalen ska ogiltigförklara kommissionens beslut att inte ge honom tillgång till ett utlåtande som kommissionen har lämnat rörande ett utkast till föreskrifter som Frankrike har anmält enligt det s.k. 98/34-förfarandet, enligt vilket förfarande medlemsstaterna är skyldiga att anmäla alla utkast till tekniska föreskrifter i fråga om produkter och informationstjänster innan de får antas i den nationella lagstiftningen.

Sverige har ansökt om intervention till stöd för Schlyter.

3.2 Mål om förhandsavgörande

*C-617/10 (UDEUD2011/55) Åklagaren mot Hans Åkerberg Fransson
Begäran från Haparanda tingsrätt, Sverige*

Den nationella domstolens fråga: Om ett upptagande till prövning av ett åtal om skattebrott omfattas av förbudet mot dubbelbestraffning i artikel 4 i det sjunde tilläggsprotokollet till Europakonventionen och artikel 50 i EU-stadgan, när den åtalade tidigare påförts en i ett administrativt förfarande bestämd ekonomisk påföljd (skattetillägg) i anledning av samma oriktiga uppgiftslämnande och om ett villkor om ”klart stöd i Europakonventionen eller Europadomstolens praxis” för att en nationell domstol ska kunna åsidosätta nationella bestämmelser som kan misstänkas strida mot nämnda förbud mot dubbelbestraffning är förenligt med EU-rätten och särskilt dess allmänna principer om EU-rättens företräde och direkta effekt?

Sverige har anfört att eftersom målet i den nationella domstolen avser en tillämpning av svenska skatte- och straffrättsliga bestämmelser som inte aktualiserar någon tillämpning av unionsrätten, är det uppenbart att den unionsrättsliga bestämmelse som domstolen har ombetts att tolka inte är tillämplig i förevarande mål. Förutsättningar saknas därmed för domstolen att ge den nationella domstolen vägledning i frågan om den nationella lagstiftningen är förenlig med stadgan för de mänskliga rättigheterna eller Europakonventionen. Regeringen har därför föreslagit att domstolen inte ska meddela förhandsavgörande i målet.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 12 juni 2012: Enligt generaladvokaten bör domstolen förklara sig obehörig att besvara tingsrättens frågor. Detta eftersom de svenska bestämmelserna om skattetillägg och skattebrott inte utgör en tillämpning av unionsrätten och att den bestämmelse i stadgan som domstolen ombetts att tolka således inte är tillämplig. Om domstolen trots allt anser sig behörig att avgöra målet i sak föreslår generaladvokaten att artikel 50 i stadgan inte ska tolkas så att den hindrar en medlemsstat från att tillåta straffrättsliga förfaranden avseende samma gärning som redan lett till en lagakraftvunnen administrativ sanktion under förutsättning att den domstol som handlägger brottmålet tar hänsyn till den administrativa sanktionen i syfte att

lindra påföljden i brottmålet. Vidare anser generaladvokaten att unionsrätten ska tolkas så, att den inte utgör hinder för att en nationell domstol, innan den åsidosätter en nationell bestämmelse, bedömer huruvida en bestämmelse i stadgan är ”klar”, under förutsättning att detta krav inte försvårar utövandet av de befogenheter som de nationella domstolarna har enligt unionsrätten när det gäller tolkning och åsidosättande.

C-123/11 (UDEUD2011/120) A Oy mot Enheten för bevakning av skattetagarnas rätt, Finansministeriet

Begäran från Högsta förvaltningsdomstolen, Finland

Den nationella domstolens frågor: Förutsätter artiklarna 49 FEUF och 54 FEUF att ett övertagande bolag får göra avdrag vid beskattningen för förluster som ett bolag med hemvist i en annan medlemsstat vilket fusionerats med det övertagande bolaget redovisat i sin där bedrivna verksamhet för åren före fusionen, när det övertagande bolaget inte behåller något fast driftställe i det överlåtna bolagets hemviststat och enligt den nationella lagstiftningen får dra av förluster hänförliga till det överlåtna bolaget endast om detta utgör ett bolag med hemvist i landet eller förlusterna har uppstått i ett i fast driftställe beläget i denna stat? Domstolen har också frågat hur denna avdragsgilla förlust i så fall ska beräknas.

Sverige har anfört följande. Artiklarna 49 FEUF och 54 FEUF utgör inte hinder för den begränsning till interna situationer som de nu ifrågasatta finska bestämmelserna rörande resultatutjämnning och konsolidering inom en bolagsgrupp innebär. Regler som de finska är ett utflöde av den internationellt vedertagna principen om att stater som utgångspunkt får beskatta all verksamhet som bedrivs på deras territorium, men är fria att sinsemellan fördela beskattningsrätten mellan sig i syfte att undvika dubbelbeskattning. Eftersom de finska bestämmelserna bygger på denna princip är den olikbehandling av utländska bolag som blir följderna av deras tillämpning fullt berättigad, med hänsyn till domstolens praxis i fråga om nationella bestämmelser som utesluter gränsöverskridande resultatutjämnning inom en bolagsgrupp. Av denna praxis följer att sådana bestämmelser som de finska kan motiveras och rättfärdigas dels av risken för att den välvägd fördelningen av beskattningsrätten mellan stater annars äventyras, dels av risken för och behovet av att motverka skatteflykt.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 19 juli 2012: Enligt generaladvokaten utgör varken fusionsdirektivet eller artiklarna 49 FEUF och 54 FEUF hinder för en nationell bestämmelse enligt vilken ett övertagande inhemskt bolag inom ramen för sin beskattning inte får göra avdrag för förluster som ett bolag med hemvist i en annan medlemsstat, vilket fusionerats med det inhemska bolaget, redovisat i sin där bedrivna verksamhet vilken omfattades av denna senare medlemsstats beskattningsrätt.

C-168/11 (UDEUD2011/153) Manfred Beker och Christa Beker mot Finanzamt Heilbronn

Begäran från Bundesfinanzhof, Tyskland

Den nationella domstolens fråga: Om artikel 63 FEUF om fri rörlighet för kapital utgör hinder för en medlemsstats lagstiftning om beräkning på visst sätt av avräkningsbelopp vid beskattning av obegränsat skattskyldigas utländska inkomster av kapital.

Sverige har anfört följande. Den tyska lagstiftningen utgör inte någon inskränkning av den fria rörligheten för kapital. Enligt regeringen hindrar alltså artikel 63 FEUF inte att medlemsstaterna vid avräkning av utländsk skatt föreskriver att avräkning högst medges med ett belopp som motsvarar den inhemska skatten på den utländska inkomsten (maximalt avräkningsbelopp), varvid detta maximala avräkningsbelopp utgör så stor andel av den inhemska skatten som de utländska inkomsterna utgör av de sammanlagda inkomsterna före allmänna avdrag. Detta är innebörden av de ifrågasatta tyska bestämmelserna. Den ifrågavarande tyska lagstiftningen innebär inte att en person med hemvist i Tyskland behandlas olika där beroende på om personen enbart har inkomster från Tyskland eller om personen också har inkomster från utlandet. En eventuell högre total skattebelastning på inkomsterna beror i stället på att utländsk skatt på utländsk inkomst överstiger inhemsk skatt på samma inkomst.

C-322/11 (UDEUD2011/253) K mot Enheten för bevakning av skatte- tagarnas rätt, Finansministeriet

Begäran från Högsta Förvaltningsdomstolen, Finland

Den nationella domstolens fråga: Om fördragets bestämmelser om den fria rörligheten för kapital utgör hinder för att vid fastställande av inkomstskatt neka en person med hemvist i medlemsstaten avdrag för förlust som är hänförlig till försäljning av fast egendom i en annan medlemsstat med hänvisning till att motsvarande inkomster från den fasta egendomen inte är skattepliktiga i hemviststaten enligt ett skatteavtal mellan de två medlemsstaterna.

Sverige har anfört att fördragsbestämmelserna om fri rörlighet för kapital inte utgör hinder för bestämmelser som de finska i målet. Frågor som rör direkt beskattning omfattas av medlemsstaternas behörighet, dock att medlemsstaterna ska utöva denna behörighet i enlighet med unionsrätten. Unionsrätten innehåller ingen generell princip för hur medlemsstaterna ska fördela beskattningsrätten sinsemellan och kräver i sig inte att medlemsstaterna undanröjer juridisk dubbelbeskattning, dvs. sådan dubbelbeskattning som uppkommer om två stater enligt internationell skatterätt har ett berättigat anspråk att båda beskatta en och samma inkomst. På unionsrättens nuvarande stadium är medlemsstaterna behöriga att i syfte att undanröja internationell juridisk dubbelbeskattning fördela beskattningsrätten mellan sig. Ett skatteavtal som i detta syfte innehåller bestämmelser som bygger på vedertagna principer för beskattningsrättens fördelning, t.ex. som här på OECD:s modellavtal, och som med tillämpning av den s.k. exemptmetoden innebär att inkomster från ett fast driftställe i en av de avtalsslutande staterna endast ska beskattas i källstaten kommer därmed inte i konflikt med unionsrätten. Av internationellt vedertagna principer inom den internationella skatterätten följer vidare att det är källstaten som har att beakta såväl vinst som förlust när exemptmetoden tillämpas. Att avdrag för förlust som är hänförlig

till en utländskt fast egendom, under sådana förhållanden, inte medges vid fastställande av beskattningsunderlaget i skattesubjektets hemviststat kommer därmed inte i konflikt med fri rörlighet för kapital enligt artikel 63 och 65 FEUF. Det förhållandet att förlusten blir slutgiltig ändrar inte bedömningen.

Skr. 2012/13:80
Bilaga 1

C-414/11 (UDEUD2011:295) Daiichi Sankyo och Sanofi-Aventis Deutschland

Begäran från Protodikeio Athinon, Grekland

Den nationella domstolens fråga: Om medlemsstaterna fortfarande har behörighet att tolka artikel 27 i TRIPs-avtalet, en bestämmelse som handlar om vad som ska vara patenterbart – och om så är fallet – om det står medlemsstaten fritt att tillerkänna bestämmelsen direkt verkan.

Sverige, som endast yttrat sig muntligen, har anfört att eftersom artikel 27 i TRIPs-avtalet inte innehåller handelsrelaterade aspekter av immateriella rättigheter i enlighet med artikel 207.1 FEUF bör bedömningen av domstolens behörighet bli densamma som i målet C-431/05 Merck och den nationella domstolens fråga således besvaras jakande i alla delar.

C-435/11 (UDEUD2011/315) CHS Tour Services GmbH mot Team4 Travel GmbH

Begäran från Oberster Gerichtshof, Österrike

Den nationella domstolens fråga: Om artikel 5 i direktiv 2005/29/EG om otillbörliga affärsmetoder ska tolkas så att när det är fråga om vilseledande affärsmetoder i den mening som avses i artikel 5.4 i direktivet är det inte tillåtet att göra en separat prövning av kriterierna i artikel 5.2 a i samma direktiv.

Sverige har anfört följande. Den fråga som den nationella domstolen synes söka svar på är om en affärsmetod, som bedöms vara vilseledande, ska anses vara otillbörlig och därmed förbjuden så snart kriterierna enligt artikel 5.4 i direktivet är uppfyllda eller om svaret blir beroende av huruvida affärsmetoden även strider mot god yrkessed enligt artikel 5.2. Enligt regeringen är en sådan affärsmetod otillbörlig och därmed förbjuden så snart som kriterierna enligt artikel 5.4 i direktivet är uppfyllda och det saknar vid ett sådant förhållande betydelse huruvida affärsmetoden skulle vara förenlig med kravet på god yrkessed.

C-509/11 (UDEUD2011/344) ÖBB-Personenverkehr Aktiengesellschaft mot Schienen-Control Kommission

Begäran om förhandsavgörande från Verwaltungsgerichtshof, Österrike

Den nationella domstolens fråga: Om artikel 30 i förordning (EG) nr 1371/2007 om rättigheter och skyldigheter för tågresenärer ger nationella tillsynsorgan en rätt att tvingande föreskriva det konkreta innehåll i de villkor för ersättning av biljettpriset som ska tillämpas av ett järnvägsföretag även om tillsynsorganet enligt nationell rätt endast är behörigt att ogiltigförklara villkor som strider mot förordningen och om förordningen tolkas på så sätt att ett järnvägsföretag inte är skyldigt att utbetala ersättning av biljettpriset vid force majeure.

Sverige har anfört att frågorna bör besvaras nekande. Förordningen reglerar inte befogenheterna för de nationella organ som utövar tillsyn över efterlevnaden av förordningen, utan detta ankommer det på medlemsstaterna att besluta om. Förordningen ger därför inte ett nationellt tillsynsorgan befogenhet att ålägga ett järnvägsföretag att tillämpa ett visst konkret innehåll i de villkor för ersättning av biljettpriset i stället för villkor som strider mot artikel 17 i förordningen, när tillsynsorganet enligt nationell rätt saknar den befogenheten och endast har befogenhet att ogiltigförklara sådana villkor. Regeringen anser vidare att förordningen inte tillåter att ett järnvägsföretag med hänsyn till force majeure begränsar sin skyldighet att betala ersättning för biljettpriset vid förseningar.

C-523/11 (UDEUD2011/351) Prinz

Begäran om förhandsavgörande från Verwaltungsgericht Hannover, Tyskland

Den nationella domstolens fråga: Om ett bosättningskrav på tre år för det egna landets medborgare för att beviljas studiebidrag för studier utomlands, utgör en gemenskapsrättsligt obefogad inskränkning av rätten för unionsmedborgare att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier enligt artiklarna 20 FEUF och 21 FEUF.

Sverige har anfört att det är berättigat att en medlemsstat endast beviljar studiemedel till studerande som kan påvisa en viss grad av samhällsintegration och anknytning till det egna utbildningssystemet. Detta för att förvissa sig om att utbildningen i fråga inte enbart berikar den berörde förmånstagaren, utan även kommer den inhemska arbetsmarknaden och samhället till del. Den tyska treårsregeln utgör därför en unionsrättsligt befogad och proportionerlig inskränkning av rätten för unionsmedborgare att fritt röra sig och uppehålla sig enligt artiklarna 20 FEUF och 21 FEUF. Således föreslår Sverige att den nationella domstolens fråga ska besvaras nekande.

C-585/11 (UDEUD2011/315) Seeberger

Begäran om förhandsavgörande från Verwaltungsgericht Karlsruhe, Tyskland

Den nationella domstolens fråga: Om unionsrätten utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken beviljande av studiestöd för studier i en annan medlemsstat nekas uteslutande av det skälet att den studerande, som har utnyttjat sin rätt till fri rörlighet, inte varit stadigvarande bosatt i den stat där studiestöd söks under minst tre år när studierna påbörjas.

Sverige har anfört att det är berättigat att en medlemsstat endast beviljar studiemedel till studerande som kan påvisa en viss grad av samhällsintegration och anknytning till det egna utbildningssystemet. Detta för att förvissa sig om att utbildningen i fråga inte enbart berikar den berörde förmånstagaren, utan även kommer den inhemska arbetsmarknaden och samhället till del. Den tyska treårsregeln utgör därför en unionsrättsligt befogad och proportionerlig inskränkning av rätten för unionsmedborgare att fritt röra sig och uppehålla sig enligt artiklarna 20 FEUF och

C-648/11 (UDEUD2012/35) The Queen mot Secretary of State for the Home Department

Begäran om förhandsavgörande från Court of Appeal, Förenade kungariket

Den nationella domstolens fråga: Vilken medlemsstat som enligt artikel 6 andra stycket i rådets förordning (EG) nr 343/2003 av den 18 februari 2003 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en asylansökan som en medborgare i tredje land har gett in i någon medlemsstat (Dublinförordningen) är ansvarig för prövningen av asylansökan när en asylsökande underårig utan medföljande vuxen och utan familjemedlemmar som lagligen befinner sig i en annan medlemsstat har ingett asylansökningar i flera medlemsstater.

Sverige har anfört att artikel 6 andra stycket Dublinförordningen bör tolkas på det sätt som Administrative Court funnit och att det således är den medlemsstat där vederbörande för första gången ansökte om asyl som är ansvarig för prövningen av asylansökan. Denna tolkning stämmer bäst överens med bestämmelsens syfte och systematik samt har stöd i de allmänna principer som Dublinförordningen grundar sig på.

C-20/12 (UDEUD2012/63) Giersch m.fl.

Begäran från Tribunal administratif, Luxemburg

Den nationella domstolens fråga: Om utbildningspolitiska och budgetpolitiska hänsyn, nämligen strävan att öka befolkningsandelen med en examen från en högre utbildning, kan utgöra legitima skäl enligt artikel 7 i förordning (EEG) nr 1612/68 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen för att rättfärdiga den skillnad i behandling som följer av ett krav på bosättning som gäller för att få studiestöd för högre studier.

Sverige har anfört att strävan att öka befolkningsandelen med en examen från högre utbildning, liksom att undvika en orimlig belastning på statsbudgeten, kan utgöra legitima ändamål som kan motivera en begränsning av principen om likabehandling enligt artikel 7 i förordningen. Dessa ändamål kan därmed rättfärdiga den skillnad i behandling som följer av det krav på bosättning som gäller, både för luxemburgska medborgare och för medborgare i andra medlemsstater, för att få studiestöd för högre studier.

C-60/12 (UDEUD2012/86) Marián Baláž

Begäran från Vrchní soud v Praze, Republiken Tjeckien

Den nationella domstolens frågor: Om begreppet ”domstol med särskild behörighet i brottmål” i artikel 1 a iii i Rådets rambeslut 2005/214/RIF av den 24 februari 2005 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff (rambeslutet) ska tolkas som ett självständigt unionsrättsligt begrepp. Om så är fallet vill den nationella domstolen även få klarhet i vilka allmänna kriteriet som ska tillämpas för att avgöra om en nationell domstol innefattas i begreppet. Även frågor om huruvida det är det är myndigheten i den utfärdande eller verkställande staten som

ska företa tolkning och enligt vilket lands lag tolkningen ska ske. Slutligen frågor om vilken betydelse ett visst interimistiskt förfarande i den tjeckiska processen har för att uppfylla direktivets krav på att få sitt fall prövat inför en domstol med särskild behörighet i brottmål.

Sverige har anfört följande. Rambeslutet bygger på principen om ömsesidigt erkännande och har till syfte att underlätta verkställighet av ett beslut om bötesstraff i en annan medlemsstat än domslandet. Rambeslutet syftar inte till att harmonisera medlemsstaternas processordningar eller rättssystem. Vad som menas med en ”domstol med särskild behörighet i brottmål” ska därför av göras av myndigheten i den utfärdande staten enligt det landets lag.

C-147/12 (UDEUD2012/143) Östergötlands fastigheter AB mot Frank Koot och Evergreen Investments B.V.

Begäran från Hovrätten för nedre Norrland

Den nationella domstolens frågor: Om artikel 5.1 och 5.3 i Bryssel I-förordningen ska tolkas som utgörande ett heltäckande undantag från artikel 2 i samma förordning vid tvister om ersättning. Den nationella domstolen har även frågat om (i) en talan som grundar sig på styrelseledamotens personliga ansvar och (ii) en talan som grundar sig på principen om s.k. ansvarsgenombrott ska kvalificeras som en talan enligt artikel 5.3, som avser ”talan om skadestånd utanför ett avtalsförhållande”.

Sverige har anfört följande: Bryssel I-förordningens regler om domstols behörighet har sin utgångspunkt i att talan ska väckas där svaranden har sin hemvist (artikel 2 i förordningen). Artiklarna 5.1 och 5.3 utgör alternativa behörighetsregler som käranden kan åberopa när särskilda förutsättningar är uppfyllda. Dessa artiklar ska tolkas restriktivt och utgör inte något heltäckande undantag till artikel 2 vid tvister om ersättning. En styrelseledamots personliga betalningsansvar enligt 25 kap. 18 § aktiebolagslagen är inte ett skadeståndsansvar. Inte heller en talan mot en ägare till ett aktiebolag grundad på principen om s.k. ansvarsgenombrott utgör en skadeståndstalan. En talan som grundar sig på reglerna om styrelseledamotens ansvar i aktiebolagslagen eller principen om ansvarsgenombrott kan därmed inte inordnas under tillämpningsområdet för artikel 5.3 i Bryssel I-förordningen.

C-140/12 (UDEUD2012/135) Peter Brey mot Pensionsversicherungsanstalt

Begäran från Oberste Gerichtshof, Österrike

Den nationella domstolens fråga: Ska tilläggsersättningen betraktas som en social förmån på det sätt som avses i artikel 7.1 b i direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier (rörlighetsdirektivet).

Sverige har anfört följande: Det borde inte föreligga något hinder mot att begreppet socialt biståndssystem ges en sådan vid tolkning att det kan omfatta sådana sociala trygghetsförmåner som den nu aktuella tilläggsers-

sättningen. Unionen har inte befogenhet att harmonisera medlemsstaternas lagstiftning på området för social trygghet och medlemsstaterna ska själva få besluta hur de vill utforma sina sociala trygghets- och biståndssystem. Tilläggsersättningens karaktär, syfte och finansiering talar för att den kan omfattas av begreppet socialt biståndssystem. En sådan tolkning är också proportionerlig.

C-203/12 (UDEUD2012/177) Billerud Karlsborg Aktiebolag m.fl. mot Naturvårdsverket

Begäran från Högsta domstolen, Sverige

Den nationella domstolens fråga: Om artikel 16.3 och 16.4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen innebär att en verksamhetsutövare som inte har överlämnat tillräckligt antal utsläppsrätter den 30 april ska betala en avgift oavsett orsaken till underlåtenheten, t.ex. när verksamhetsutövaren visserligen hade ett tillräckligt antal utsläppsrätter den 30 april men på grund av ett förbiseende, ett administrativt fel eller tekniska problem inte överlämnar dem då samt om så är fallet om avgiften ska eller kan efterges eller jämkas.

Sverige har inte yttrat sig skriftligen.

C-222/12 (UDEUD2012/189) A. Karuse mot Politsei- ja Piirivalveamet (Lõuna Politseipre-fektuur)

Begäran från Tartu Ringkonnakohus, Estland

Målet handlar om hur en undantagsbestämmelse från skyldigheten att använda färdskrivare ska tolkas. Den nationella domstolens fråga: Om uttrycket ”i samband med ... underhåll ... av vägar”, vilket används vid definitionen av undantaget i artikel 13.1 h i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 561/2006, ska tolkas så, att det omfattar en tippbil, med en högsta tillåtna vikt på 25,5 ton, som på en allmän landsväg transporterar grus från ett grustag till en ort där förbättrings- och underhållsarbeten av en väg genomförs.

Sverige har anfört följande: Enligt regeringens uppfattning kan tolkningsfrågan endast besvaras med beaktande av samtliga relevanta omständigheter i det enskilda fallet. Vid sin bedömning saknar domstolen möjlighet att beakta omständigheter som skulle innebära att ytterligare rekvisit för undantagets tillämplighet än de som uttryckligen framgår av artikel 13.1. h i förordning (EG) nr 561/2006 ställs upp. Den nationella domstolens fråga bör således besvaras jakande under förutsättning att tippbilen använts på det sätt som gjorts gällande i målet.

C-321/12 (UDEUD2012/256) F. van der Helder och D. Farrington mot College voor zorgverzekering

Begäran från Centrale Raad van Beroep, Nederländerna

Den nationella domstolens fråga: Åsyftar formuleringen ”lagstiftning [som den pensionsberättigade] har omfattats av under längst tid” i artikel 28.2 b i förordning (EEG) nr 1408/71, lagstiftningen angående förmåner vid sjukdom och moderskap, lagstiftningen angående förmåner vid ålderdom eller all lagstiftning angående de grenar av social trygghet som

nämns i artikel 4 i denna förordning, som ansetts tillämplig med stöd av avdelning II i förordningen?

Sverige har anfört följande: Formuleringen lagstiftning som åsyftas i artikel 28.2 b i förordning 1408/71 ska tolkas på så sätt att den avser all lagstiftning angående de grenar av social trygghet som nämns i artiklarna 4.1 och 4.2 i förordningen. En sådan tolkning vinner stöd av den definition som finns i artikel 1 j) i förordningens avdelning I, och är den tolkning som är mest förenlig med de grundläggande principer och den systematik som förordningen är uppbyggd kring. Denna tolkning tillgodoser även kraven på att reglerna ska vara tydliga och förutsebara. Vidare skulle en tolkning som den som klagandena gjort gällande vid den nationella domstolen riskera att urholka systemet med samordnade regler vars främsta syfte är att främja den fria rörligheten. Detta skulle i förlängningen kunna få negativ inverkan på den fria rörligheten för arbetstagare.

*C-423/12 (UDEUD2012/315) Reyes mot Migrationsverket
Begäran från Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen,
Sverige*

Den nationella domstolens fråga: Domstolen vill för det första få reda på om artikel 2.2 c) i rörlighetsdirektivet kan tolkas på så sätt att en medlemsstat, under vissa omständigheter, får kräva att en släkting i rakt nedstigande led som är 21 år eller äldre – för att anses vara beroende för sin försörjning och därmed falla in under definitionen av familjemedlem enligt artikel 2.2 c) rörlighetsdirektivet – ska ha försökt att få ett arbete, få hjälp för sin försörjning från ursprungslandets myndigheter och/eller på annat sätt klara sin försörjning men att detta inte har varit möjligt. För det andra vill den nationella domstolen få svar på vilken betydelse det har vid tolkningen av rekvisitet ”är beroende för sin försörjning” i artikel 2.2 c) i rörlighetsdirektivet att en släkting, på grund av personliga omständigheter såsom ålder, utbildning och hälsa, bedöms ha goda förutsättningar för att få ett arbete och dessutom har för avsikt att börja arbeta i medlemsstaten, vilket skulle innebära att förutsättningarna för att anses som sådan anhörig som är beroende för sin försörjning enligt bestämmelsen inte längre föreligger.

Sverige har anfört följande: Rekvisitet ”beroende för sin försörjning” i artikel 2.2 c) i rörlighetsdirektivet ska tolkas så att en medlemsstat, i vart fall under vissa omständigheter, får kräva att den som påstår sig vara en beroende familjemedlem ska ha försökt få ett arbete, hjälp för sin försörjning från ursprungslandets myndigheter och/eller på annat sätt klara sin försörjning men att detta inte har varit möjligt. Domstolens praxis, särskilt mål C-1/05 Jia, ger utrymme för en sådan tolkning av artikel 2.2 c). Dessutom talar syftet med bestämmelsen i artikel 2.2 c) och dess effektiva tillämpning för den tolkning som regeringen förespråkar. En annan tolkning skulle riskera att göra kravet på beroende verkningslöst. Slutligen anser regeringen att det inte är relevant för tolkningen av rekvisitet ”beroende för sin försörjning” i artikel 2.2 c) i rörlighetsdirektivet huruvida den sökande bedöms ha goda förutsättningar och/eller avsikt att

i framtiden börja arbeta i medlemsstaten. Denna uppfattning vinner stöd av såväl bestämmelsens ordalydelse som av domstolens praxis.

Skr. 2012/13:80
Bilaga 1

Bilaga 2 Under 2012 avslutade och pågående överträdelseärenden

I det följande redovisas de ärenden som varit föremål för formellt överträdelseförfarande mot Sverige under 2012. Redovisningen sker departementsvis och upptar under separata rubriker de ärenden som har avslutats under året, de som är föremål för talan vid EU-domstolen, de i vilka motiverat yttrande utfärdats och slutligen de ärenden i vilka enbart en formell underrättelse har utfärdats.

1 JUSTITIEDEPARTEMENTET

1.1 Avslutade ärenden

Registrering av dubbelt efternamn (ärende 2006/4454)

Kommissionen skrev av ärendet den 21 juni 2012.

Ersättning för skäligen kostnader vid distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter (ärendenummer 2009/2142, mål C-70/11)

Kommissionen skrev av ärendet den 21 juni 2012.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna (ärendenummer 2011/0335)

Kommissionen skrev av ärendet den 31 maj 2012.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/109/EG om ändring av rådets direktiv 77/91/EEG, 78/855/EEG och 82/891/EG vad gäller rapporterings- och dokumentationskrav i samband med fusioner och delningar (ärendenummer 2011/0951)

Kommissionen skrev av ärendet den 26 januari 2012.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/20/EG om fartygsägares försäkring för sjörättsliga skadeståndsanspråk (ärendenummer 2012/0129)

Kommissionen skrev av ärendet den 27 september 2012.

1.2 Mål i EU-domstolen

Försenat genomförande av direktiv 2006/24/EG om lagring av uppgifter som genererats eller behandlats i samband med tillhandahållande av

Kommissionen yrkade att domstolen skulle fastställa att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt direktivet om lagring av uppgifter som genererats eller behandlats i samband med tillhandahållande av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster eller allmänna kommunikationsnät genom att inte anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet eller, i vart fall genom att inte underätta kommissionen om detta.

Sverige anförde i svaromål att även om åtgärder för att genomföra direktivet håller på att vidtas är det riktigt att Sverige vid den för bedömningen av målet relevanta tidpunkten inte hade genomfört direktivet.

Genom dom av den 4 februari 2010 fällde EU-domstolen Sverige för fördragsbrott.

Kommissionen beslutade den 6 april 2011 om stämning mot Sverige. Kommissionen yrkade att domstolen ska fastställa att Sverige inte har vidtagit de nödvändiga åtgärderna för att följa domstolens dom av den 4 februari 2010 och att Sverige därför ska förpliktas att betala såväl ett standardbelopp som ett löpande vite. I svaromål den 18 augusti 2011 vitsordade regeringen att Sverige ännu inte har vidtagit alla nödvändiga åtgärder för att följa domstolens dom. Regeringen bestred dock att det skulle föreligga skäl att förplikta Sverige att betala ett standardbelopp och i vart fall att det skulle föreligga skäl att ådöma Sverige både vite och ett standardbelopp, liksom storleken av de yrkade ekonomiska sanktionernas belopp.

Kompletterande information i ärendet har inlämnats till kommissionen den 22 mars 2012.

Direktivet anmäldes till kommissionen som fullständigt genomfört 3 april 2012.

Kommissionen beslutade den 31 maj 2012 att återkalla yrkandet på vite.

Efter att Sverige framställt en begäran om förhandling i målet kallades parterna till muntlig förhandling den 9 januari 2013.

1.3 Motiverade yttranden

Rådets direktiv 2009/50/EG om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning (ärendenummer 2011/0949)

Kommissionen inkom den 18 juli 2011 med en formell underrättelse i ärendet och anförde att Sverige inte i tid genomfört rubricerat direktiv.

Regeringen anförde i svar den 16 september 2011 följande. Regeringen beklagar förseningen som medfört att direktivet inte fullständigt har genomförts i tid. Delvis genomförande av direktivet har emellertid anmälts till kommissionen den 15 juni 2011. Arbetet pågår med att ta fram en departementspromemoria med förslag till hur resterande del av direktivet ska genomföras i svensk rätt. Promemorian ska remitteras för synpunkter från berörda. Tidplanen innebär att en proposition ska lämnas över till riksdagen för behandling under våren 2012 med ett ikraftträdande av lagändringarna den 1 juli 2012.

Den 28 oktober 2011 inkom kommissionen med ett motiverat yttrande i vilket den vidhöll sitt påstående att Sverige inte i tid vidtagit alla åtgärder för att genomföra direktivet.

Sverige svarade den 28 december 2011 och bekräftade att arbetet pågår med att ta fram en departementspromemoria med förslag till hur resterande del av direktivet ska genomföras i svensk rätt. Vidare uppgavs att Sverige som ett resultat av en nyligen genomförd arbetskraftsinvandningsreform redan har generösa regler för arbetskraftsinvandring, vilka även gäller för högkvalificerade arbetstagare från tredjeländ. I stor utsträckning motsvarar dessa regler de bestämmelser som föreskrivs i direktivet. De svenska reglerna om arbetskraftsinvandring gäller alltså för alla slag av arbeten och utan sektorsindelning. Detta medför att det är lagtekniskt komplicerat och tidskrävande att på ett ändamålsenligt sätt genomföra bestämmelserna i direktivet som endast gäller för högkvalificerad anställning. Arbetet med att ta fram en departementspromemoria är högprioriterat och regeringens bedömning är att en sådan promemoria kan färdigställas och remitteras för synpunkter i början av 2012. Det upplystes även att det parlamentariska läget i Sverige är sådant att regeringen måste komma överens med oppositionen för att lagstiftning i den här frågan ska vara möjlig. Sverige kompletterade svaret den 13 juli 2012 med att sända Ds 2012:28 Genomförande av Blåkortsdirektivet till kommissionen. Författningsändringarna föreslogs träda ikraft den 1 december 2012.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/52/EG om minimistandarder för sanktioner och åtgärder mot arbetsgivare för tredjelandsmedborgare som vistas olagligt (ärendenummer 2011/1118)

Kommissionen inkom den 30 september 2011 med en formell under rättelse i ärendet och anförde att regeringen inte i tid genomfört rubricerat direktiv.

Sverige svarade den 24 november 2011 följande. Direktivet har anmälts till kommissionen som delvis genomfört den 16 juni 2011. Arbetet pågår med att ta fram en lagrådsremiss med förslag till hur resterande del av direktivet ska genomföras i svensk rätt. Enligt tidplanen ska en proposition överlämnas till riksdagen under våren 2012 med ett ikraftträdande av lagändringarna den 1 juli 2012.

Kommissionen inkom den 28 februari 2012 med ett motiverat yttrande.

Skr. 2012/13:80
Bilaga 2

Sverige svarade den 27 april 2012 och anförde följande. Det pågående arbetet med att ta fram en lagrådsremiss är högprioriterat och regeringens bedömning är att en sådan remiss kan färdigställas under våren 2012. Regeringen beräknar att en proposition ska kunna överlämnas till riksdagen under första halvåret 2012 och att författningsförslagen kan träda ikraft den 1 januari 2013.

Direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier (ärendenummer 2011/2060)

Kommissionen anförde i formell underrättelse i maj 2011 att Sverige inte har genomfört rubricerat direktiv på rätt sätt och att genomförandet brister på 16 punkter.

Sverige anförde i svar den 20 juli 2011 bl.a. följande. Vissa av de av kommissionen påtalade bristerna har redan åtgärdats genom ändringar i utlänningsförordningen (2006:97), vilka trädde i kraft den 16 maj 2011. Den 16 juni 2011 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att överväga hur en klarare uppdelning kan åstadkommas mellan de bestämmelser i utlänningslagen (2005:716) respektive utlänningsförordningen som rör EES-medborgare och deras familjemedlemmar och de bestämmelser i lagen respektive förordningen som rör andra utlänningar. Vidare pågår inom Regeringskansliet en uppföljning av direktivets genomförande i svensk rätt och under det arbetet övervägs behovet av att ytterligare anpassa de svenska bestämmelserna till direktivet. En departementspromemoria beräknas kunna remitteras under hösten 2011 och ett utkast till ändringar i utlänningslagen och utlänningsförordningen bifogades det svenska svaret på den formella underrättelsen.

I en kompletterande formell underrättelse i september 2011 anförde kommissionen att tolv frågor rörande genomförandet kvarstår olösta och att Sverige således inte har genomfört direktivet korrekt i svensk rätt.

Den kompletterande formella underrättelsen besvarades den 30 november 2011 och Sverige informerade då om pågående arbete som berör direktivet.

Ett kompletterande svar på kommissionens kompletterande formella underrättelse överlämnades den 5 mars 2012.

Kommissionen inkom den 22 juni 2012 med ett motiverat yttrande.

Det motiverade yttrandet besvarades den 21 september 2012. I detta svar angav Sverige att samtliga författningsändringar beräknas vara ikraft den 1 juli 2013.

1.4 Formella underrättelser

Migrationsverkets vägran att utfärda ett uppehållskort (ärendenummer 2007/4081)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i november 2009 att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 18 EG samt artiklarna 3.1, 9, 10 och 16.3 i direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier genom att vägra att för en specifik person utfärda ett uppehållskort för en unionsmedborgares familjemedlem och genom att begära registrering i folkbokföringsregistret i enlighet med folkbokföringslagen, förutom den registrering som krävs hos Migrationsverket i kraft av utlänningslagen, samt att ställa krav som inte förutses i direktivet.

Sverige svarade i januari 2010 i huvudsak följande. I samband med utfärdande av uppehållskort får Migrationsverket kräva att sökanden visar upp ett giltigt pass, handlingar som styrker familjeanknytningen till EES-medborgaren, registreringsbevis eller andra handlingar som styrker att den EES-medborgaren från vilken uppehållsrätten härleds har uppehållsrätt i Sverige samt, i den mån detta är en förutsättning för sökandens uppehållsrätt, handlingar som styrker att han eller hon är beroende av EES-medborgaren eller hans eller hennes make eller sambo för sin försörjning. Dessa krav är förenliga med direktivet. Folkbokföringen utgör inte någon förutsättning för bedömningen av om en person har uppehållsrätt i Sverige. Folkbokföringen innebär inte heller en registrering av rätten att uppehålla sig i landet. Direktivet innehåller bestämmelser om rätten att uppehålla sig i en medlemsstat och vilka administrativa formaliteter som får åläggas en unionsmedborgare och dennes familjemedlemmar i samband med registrering av uppehållsrätten. Såvitt framgår innehåller dock inte direktivet några bestämmelser om när en person kan anses bosatt i ett land eller hur bosättningen ska fastställas. Utgångspunkten måste vara att direktivet och syftet med direktivet inte hindrar ett land att hålla ett register över sin befolkning på det sätt som sker genom den svenska folkbokföringen eller genom någon annan motsvarande befolkningsregistrering. I vissa delar finns dock omedelbara beröringspunkter mellan direktivet och folkbokföringen där regleringen i folkbokföringslagen naturligtvis inte får strida mot direktivet. Inte heller får dessa regler begränsa möjligheterna enligt direktivet att uppehålla sig i landet eller försvåra ett sådant uppehåll. Beträffande frågan om registrering av vissa unionsmedborgare både hos Migrationsverket, i fråga om uppehållsrätt, och hos Skatteverket, vad gäller folkbokföring samt formerna för dessa registreringsförfaranden, har en översyn inletts av såväl folkbokföringslagen som utlänningslagen. Syftet med översynen är att ytterligare anpassa regelverken i de båda lagarna så att de inte ska kunna ifrågasättas utifrån direktivet.

Ett kompletterande svar på kommissionens formella underrättelse överlämnades den 21 december 2012.

Rådets beslut 2002/762/EG om bemyndigande för medlemsstaterna att i gemenskapens intresse underteckna, ratificera eller ansluta sig till 2001 års internationella konvention om ansvarighet för skada orsakad av förorening genom bunkerolja (ärendenummer 2012/2126)

Kommissionen inkom den 1 oktober 2012 med en formell underrättelse i ärendet. I denna angav kommissionen att Sverige underlåtit att uppfylla sina förpliktelser i enlighet med rådets beslut 2002/762/EG eftersom Sverige ännu inte ratificerat konventionen.

Den formella underrättelsen besvarades den 29 november 2012. I svaret har regeringen angett att den bedömer att Sverige kommer kunna tillträda konventionen vid halvårsskiftet 2013.

2 UTRIKESDEPARTEMENTET

2.1 Avslutade ärenden

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG om förenkling av villkoren för överföringen av försvarsrelaterade produkter inom gemenskapen (ärendenummer 2011/1117)

Kommissionen skrev av ärendet den 22 mars 2012.

Kommissionens direktiv 2010/80/EU om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG vad gäller förteckningen över försvarsrelaterade produkter (ärendenummer 2011/1122)

Kommissionen skrev av ärendet den 22 mars 2012.

2.2 Mål i EU-domstolen

Bilaterala investeringsskyddsavtal (ärendenummer 2004/2055, mål C-249/06)

Kommissionen yrkade att domstolen skulle fastställa att Sverige, genom att inte vidta alla lämpliga åtgärder för att undanröja oförenligheter med artiklarna 57.2, 59 och 60.1 EG i form av bestämmelsen om fria transfereringar av kapital relaterade till investeringar inom ramen för Sveriges bilaterala investeringsskyddsavtal med Vietnam, liksom i sexton ytterligare investeringsskyddsavtal (Argentina, Bolivia, Elfenbenskusten, Egypten, Hongkong, Indonesien, Kina, Madagaskar, Malaysia, Pakistan, Peru, Senegal, Sri Lanka, Tunisien, Yemen och Jugoslavien), har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 307 andra stycket EG.

Enligt kommissionen skulle artikel 5 i investeringskyddsavtalet med Vietnam, som gäller rätt till fri transferering av kapital relaterat till investeringar som omfattas av avtalet, innebära att Sverige är förhindrat att i förhållande till Vietnam genomföra eventuella restriktiva åtgärder avseende kapital och betalningar som kan komma att beslutas av unionen enligt artiklarna 57.2 EG (generella undantag från förbudet mot restriktioner för kapital och betalningar i förhållande till tredjeland), 59 EG (restriktiva åtgärder till skydd för EMU:s funktion) och 60.1 EG (ekonomiska sanktioner grundade på en gemensam åtgärd eller gemensam ståndpunkt beslutad enligt bestämmelserna om den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken). Detsamma skulle gälla också i förhållande till övriga nämnda länder med hänsyn till motsvarande bestämmelse om fri transferering i respektive avtal. Enligt kommissionens uppfattning kan bestämmelsen om fri transferering i investeringskyddsavtalen inte inskränkas eftersom det inte finns någon uttrycklig bestämmelse i avtalen om undantag från transfereringsrätten.

Sverige bestred talan och anförde följande. Det finns inte något exempel på att transfereringsbestämmelsen i investeringskyddsavtalen har förhindrat Sverige från att genomföra åtgärder enligt artiklarna 57.2 EG, 59 EG eller 60.1 EG. Det ankommer på kommissionen att visa att avtalen verkligen ger upphov till en folkrättslig förpliktelse i förhållande till aktuella tredjeländer som är av det slaget att Sverige skulle vara förhindrat att genomföra eventuella restriktiva åtgärder enligt artiklarna 57.2 EG, 59 EG och 60.1 EG som kan komma att beslutas i framtiden. Regeringen bestrider att så är fallet. När det gäller beslut om restriktiva åtgärder enligt artikel 60.1 EG, dvs. åtgärder som grundar sig på en gemensam åtgärd eller gemensam ståndpunkt som beslutats med stöd av bestämmelserna om den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, kan ett åtagande om rätt till fri transferering i ett investeringskyddsavtal inte utgöra hinder för att genomföra denna typ av åtgärd. I de fall de unionsrättsliga åtgärderna grundas på en resolution av FN:s säkerhetsråd, följer det direkt av artikel 103 i FN-stadgan att säkerhetsrådsbeslut enligt kapitel sju i FN-stadgan utgör lex superior i förhållande till förpliktelser i traktat- och sedvanerätt. I ett sådant fall föreligger det inte bara en rätt för Sverige utan också en folkrättslig skyldighet att genomföra resolutionen framför ett åtagande om fri transferering i ett bilateralt investeringskyddsavtal. Regeringen bestrider under alla omständigheter att investeringskyddsavtalen innefattar en undantagslös transfereringsrätt.

EU-domstolen meddelade dom den 3 mars 2009. Den fastställde att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 307.2 EG genom att inte vidta lämpliga åtgärder för att undanröja oförenligheter i de bestämmelser om överföring av kapital som finns i de aktuella bilaterala avtalen.

I juli 2009 upplyste Sverige kommissionen om att arbetet med att ändra de 17 investeringskyddsavtal som berörs av domen kommer att ta tid. I syfte att ändra avtalen i enlighet med domen utformade regeringen ett tillägg till artikeln om kapitalöverföring i avtalen. Sverige kontaktade vissa tredje länder i anledning av domen. Avsikten var att kommunicera

med alla de 17 stater som är motparter i de avtal som berörs och anpassa avtalen med den nya bestämmelsen.

Skr. 2012/13:80
Bilaga 2

Den 1 december 2009 trädde emellertid Lissabonfördraget i kraft vilket medförde att EU enligt artikel 3.1.e fördraget om Europeiska unionen (EUF) erhöll exklusiv kompetens vad gäller utländska direktinvesteringar som utgör en del av den gemensamma handelspolitiken enligt artikel 207.1 EUF. Av artikel 3.2 EUF följer att endast EU får ingå internationella avtal på detta område. Kommissionen har lagt fram ett förslag om en ny EU-förordning om en övergångsordning för bilaterala investerings-skyddsavtal mellan medlemsstater och tredjeland. Förordningen antogs av rådet och Europaparlamentet den 12 december 2012.

2.3 Motiverade yttranden

2.4 Formella underrättelser

3 FÖRSVARSDPARTEMENTET

3.1 Avslutade ärenden

Kommissionens direktiv 2010/61/EU om anpassning för första gången av bilagorna till Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/68/EG om transport av farligt gods på väg, järnväg och inre vattenvägar till den vetenskapliga och tekniska utvecklingen (ärendenummer 2011/0955)

Kommissionen skrev av ärendet den 26 januari 2012.

3.2 Mål i EU-domstolen

3.3 Motiverade yttranden

3.4 Formella underrättelser

4 SOCIALDEPARTEMENTET

4.1 Avslutade ärenden

Direktiv 2004/18/EG om samordning av förfarande vid offentlig upphandling av byggtreprenader, varor och tjänster (ärende 2009/4080)

Kommissionen skrev av ärendet den 21 juni 2012.

Systemet med automatiskt erkännande av allmänläkarutbildning som har erhållits i en annan medlemsstat (ärendenummer 2010/4137)

Kommissionen skrev av ärendet den 21 november 2012.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/81/EG om samordning av förfarande vid tilldelning av vissa kontrakt för byggtreprenader, varor och tjänster av upphandlande myndigheter och enheter på försvars- och säkerhetsområdet och om ändring av direktiven 2004/17/EG och 2004/18/EG (ärende 2011/1121)

Kommissionen skrev av ärendet den 26 januari 2012.

4.2 Mål i EU-domstolen

4.3 Motiverade yttranden

4.4 Formella underrättelser

Medicintekniska produkter, direktiv 93/42/EEG (ärendenummer 2008/4993)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 17 juni 2011 att Sverige, genom att inte sörja för fri rörlighet och genom att ha upprest hinder för utsläppande på marknaden och ibruktagande inom sitt territorium av CE-märkta injektionssprutor och kanyler, inte på ett fullgott sätt genomfört artikel 4 i direktiv 93/42/EEG om medicin-tekniska produkter.

Sverige anförde i svar den 17 september 2011 följande. Regeringen håller för närvarande på att se över den ifrågasatta nationella regleringen i ljuset av direktiv 93/42/EEG. Inledningsvis utarbetades en departementspromemoria (Ds 2010:36) med förslag till ändringar i lagen (1993:584) om medicintekniska produkter. Promemorian remitterades under oktober–december 2010. Då remissinstanserna kritiserade den valda lösningen såg regeringen det nödvändigt att utarbeta ett nytt förslag. En ny Ds med förslag till en ny lag om sprutor och kanyler bereddes

därför i Regeringskansliet. I det nya förslaget finns inga krav på tillstånd eller avgifter vid införsel av sprutor och kanyler till Sverige. I promemorian föreslås även att förordning 1968:70 och kungörelse 1968:71 upphävs.

Skr. 2012/13:80
Bilaga 2

Det nya förslaget (Ds 2011:38) remitterades under hösten 2011. Den svenska regeringen delgav kommissionen Ds 2011:38. Förslaget krävde lagrådsbehandling och riksdagsbehandling och behövde anmälas enligt direktiv 98/34/EG. De nya ändringarna beräknades kunna träda i kraft den 1 juli 2012.

Regeringen ingav den 25 maj 2012 ett kompletterande svar på den formella underrättelsen och anförde följande. ”Proposition 2011/12:112 ”En EU-rättslig anpassning av regelverket för sprutor och kanyler” har efter behandling i lagrådet överlämnats den 15 mars 2012 till riksdagen. Regeringen bedömer att anmälan enligt direktiv 98/34/EG och 2006/123/EG bör ske. Sverige måste beakta frysningsperioden enligt direktiv 98/34/EG. Omröstningen i riksdagen har därför flyttats fram och den nya lagen beräknas träda i kraft den 1 november 2012.”

Regeringen ingav den 17 oktober 2012 ytterligare ett kompletterande svar på den formella underrättelsen och informerade kommissionen om att riksdagen den 19 september 2012 antagit lag (2012:595) om införsel av och handel med sprutor och kanyler och att regeringen den 20 september 2012 beslutat om utfärdande av dels lagen, dels förordning (2012:596) om införsel av och handel med sprutor och kanyler med ikraftträdande den 1 november 2012.

5 FINANSDEPARTEMENTET

5.1 Avslutade ärenden

Den svenska kupongskattelagstiftningen (ärendenummer 2009/4101)

Kommissionen skrev av ärendet den 27 februari 2012.

Direktiv 2010/76/EU om ändring av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG vad gäller kapitalkrav för handelslager, värdepapperisering och samlad tillsynsbedömning av ersättningspolitik (ärendenummer 2011/0535)

Kommissionen skrev av ärendet den 27 februari 2012.

Direktiv 2009/110/EG av om rätten att starta och driva affärsverksamhet i institut för elektroniska pengar samt om tillsyn av sådan verksamhet, om ändring av direktiven 2005/60/EG och 2006/48/EG och om upphävande av direktiv 2000/46/EG (ärendenummer 2011/0638)

Kommissionen skrev av ärendet den 21 november 2012.

Kommissionens direktiv 2010/44/EU om genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG när det gäller vissa bestämmelser avseende fusioner mellan fonder, master/feederfondföretag och anmälningsförfarande (ärendenummer 2011/0954)

Kommissionen skrev av ärendet den 26 januari 2012.

5.2 Mål i EU-domstolen

Mervärdesskatt – ordningen för mervärdesskattegrupper (ärendenummer 2008/2144, C-480/10)

Kommissionen har yrkat fastställelse av att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt mervärdesskattedirektivet (2006/112/EG), genom att i praktiken begränsa ordningen för mervärdesskattegrupper till tillhandahållare av finansiella tjänster och försäkringstjänster samt att Sverige ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Enligt kommissionen måste en nationell ordning för mervärdesskattegrupper omfatta alla företagsgrupper i medlemsstaten. Kommissionen anser att den svenska ordningen strider mot mervärdesskattedirektivet och likabehandlingsprincipen.

Sverige har i svaromål i december 2010 bestridit kommissionens talan. Sverige har anfört att de ifrågasatta svenska bestämmelserna ligger inom ramen för det skönsmässiga utrymme medlemsstaterna har enligt artikel 11 i mervärdesskattedirektivet att fastställa de närmare villkoren för en nationell ordning med gruppregistrering till mervärdesskatt. De svenska reglerna om mervärdesskattegrupper i 6 a kap. 2 § mervärdesskattelagen (1994:200) kommer inte i konflikt med grundläggande principer på mervärdesskatteområdet. De företag i den finansiella sektorn som omfattas av den svenska ordningen befinner sig inte i en jämförbar situation med andra företag i Sverige, eftersom företagen i den finansiella sektorn i princip bara konkurrerar med varandra. I vart fall innebär den svenska ordningen inte någon godtycklig olikbehandling av företagsgrupper utanför den finansiella sektorn utan grundar sig på objektiva skäl.

Generaladvokaten föreslog i förslag till avgörande den 27 november 2012 att domstolen ska fastställa att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 11 i mervärdesskattedirektivet genom att begränsa ordningen för mervärdesskattegrupper till finans- och försäkringssektorn.

5.3 Motiverade yttranden

Lotterilagen (ärendenummer 2004/4087)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i april 2006 att tillämpningen av 9, 15 och 45 §§ lotterilagen (1994:1000) samt 38 § lotterilagen

i den del den hänför sig till främjande och annonsering, innebär en inskränkning i friheten för utländska spelbolag att tillhandahålla sina tjänster i Sverige. Sådana undantag från fördragets grundläggande rättigheter är endast tillåtna om de kan motiveras av tvingande skäl av allmänintresse och under förutsättning att detta intresse inte skyddas i den medlemsstat där tjänsteleverantören är etablerad samt om åtgärderna är proportionella. Rent ekonomiska skäl, såsom att garantera intäkter till statskassan, är enligt EU-domstolens praxis inte ett godtagbart skäl. Mot bakgrund av omfattningen av den marknadsföring som de statligt styrda monopolföretagen bedriver ställd i relation till de medel som avsätts för att motverka spelberoende samt med hänsyn till regeringens beslut att bevilja AB Svenska Spel tillstånd för nätpokertjänster anser kommissionen att det är ytterst tveksamt om Sverige rimligen kan åberopa konsumentskyddet eller andra motiv för att begränsa utländska bolags rätt att tillhandahålla speltjänster på den svenska marknaden.

Sverige redogjorde i svar i juli 2006 ingående för det svenska systemet och hur det uppfyller angivna skyddsintressen, något som EU-domstolen framhållit måste bedömas i ett sammanhang. Vid en sådan helhetsbedömning framgår att regelverket är ändamålsenligt och konsekvent och tillgodoser syftena med regleringen samt att de inskränkningar som förekommer i det svenska regelverket är nödvändiga och proportionella för att säkerställa den skyddsnivå som ska gälla i landet. Den av kommissionen ifrågasatta marknadsföringen, liksom tillståndet att bedriva nätpoker, måste ses mot bakgrund av att kommersiella spelbolag i stor utsträckning redan är verksamma på den svenska marknaden och att AB Svenska Spel måste ges möjlighet att kanalisera det existerande spelintresset till reglerade speltjänster som erbjuder alternativ med bättre konsumentskydd och större socialt ansvarstagande. När det så gäller motverkande av olagliga handlingar och brott kan det konstateras att det i Europa förekommer stora variationer vad gäller de krav och begränsningar som medlemsstaterna ställer på speltjänsteleverantörer, och att det kan innebära att gränsöverskridande spelverksamhet därmed inte omfattas av något lands offentliga tillsyn.

I ett motiverat yttrande i juni 2007 vidhöll kommissionen sin inställning att 9, 38 och 45 §§ lotterilagen inte är förenliga med artikel 49 i fördraget men inskränkte granskningen till idrottsrelaterade vadhållningstjänster. Kommissionen gjorde gällande att tillstånd som innehas av spelbolag etablerade i andra medlemsstater inte erkänns av den svenska Lotteriinspektionen ens om samma hänsyn till allmänintresset som motiverar den svenska begränsningen redan har beaktats genom bestämmelser och kontroller i den utländske speltjänstleverantörens hemland. Kommissionen påpekade att villkoren för att bevilja tillstånd enligt 45 § lotterilagen inte är lagfästa, vilket medför att den svenska regeringen kan agera på ett sådant skönsmässigt sätt att de unionsrättsliga bestämmelserna fråntas sin ändamålsenliga verkan. Kommissionen hänvisade till EU-domstolens praxis och menade att tillståndsordningen ska grundas på objektiva kriterier som inte är diskriminerande och som är kända på förhand för att begränsa myndigheternas utrymme för skönsmässig bedömning och förhindra att bedömningen blir godtycklig. Kommissionen

påstod att det viktigaste politiska syftet med spelregleringen är att garantera intäkter till statskassan, att skyddet för underåriga inte upprätthålls och att AB Svenska Spels beviljade tillstånd att bedriva nätpoker har skapat en ny spelmarknad.

I svar i augusti 2007 vidhöll Sverige sin inställning att den svenska spelregleringen innebär begränsningar av artikel 49 i fördraget men att dessa är motiverade av hänsyn till allmänintresset och är proportionerliga i enlighet med EU-domstolens praxis på spel- och lotteriområdet. Regeringen tillbakavisade bestämt att syftet med regleringen skulle vara att berika statskassan och att det nya nätpokertillståndet skulle ha skapat en ny spelmarknad. Det huvudsakliga syftet med spelregleringen är sociala skyddshänsyn och att skapa en sund och säker spelmarknad under kontroll och tillsyn samt att motverka spelberoende och förebygga brott. Regeringen informerade att AB Svenska Spel har infört 18 års åldersgräns på alla spel i butiker utom Triss-lotter. Regeringen medgav dock att vissa delar i spelregleringen kan förbättras, och informerade att en översyn av lotterilagstiftningen genomförs som syftar till att stärka de sociala skyddsaspekterna och modernisera spelregleringen så att den även framgent överensstämmer med unionsrätten.

Regeringen har härefter översänt SOU 2008:124 En framtida spelreglering till kommissionen.

Mervärdesskatt på posttjänster (ärendenummer 2006/2046)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i april 2006 att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 13.A.1 a och artikel 13.b e i sjätte mervärdesskattedirektivet (77/388/EEG) genom att inte undanta posttjänster som tillhandahålls av det offentliga postväsendet och därmed förenade varuleveranser från mervärdesskatteplikt samt genom att inte undanta tillhandahållande till nominella värdet av frimärken giltiga för posttjänster inom landet från mervärdesskatteplikt.

Sverige svarade i juni 2006 i huvudsak följande. Sedan postområdet liberaliserats och monopolet avskaffats den 1 januari 1993 finns inte längre något offentligt postväsende i Sverige. Posten AB har samma verksamhetsförutsättningar som övriga operatörer på den svenska postmarknaden och bedrivs som ett självständigt privaträttsligt subjekt utan någon ersättning från staten. Tillståndsmyndigheten har möjlighet enligt lag att utse vem som helst av de 35 postoperatörerna att, genom förpliktelse i tillståndsvillkoren, tillhandahålla samhällsomfattande posttjänster. Idag finns sådana tillståndsvillkor för företaget Posten AB. Den omständigheten kan inte medföra att Posten AB:s tjänster därmed betraktas som utförda av ett offentligt postväsende. Därutöver, om Posten AB, till skillnad från övriga företag som bedriver likartad postverksamhet, inte skulle ta ut mervärdesskatt på sina tjänster skulle det medföra en allvarlig konkurrensnedvridning på marknaden

Kommissionen vidhöll sin inställning i ett motiverat yttrande i juli 2007. Kommissionen anser att det förhållandet att Posten AB är ett privaträttsligt företag och drivs i vinstsyfte inte betyder att det inte längre kan karakteriseras som ett ”offentligt postväsende”. Denna uppfattning stöds enligt kommissionen av EU-domstolens dom i mål 107/84 där domstolen slog fast att postverksamhet fortfarande undantas även om den utförs av ett licensierat företag. Undantaget från mervärdesskatt gäller dock endast postmyndighetens tillhandahållande av tjänster, oavsett om det är ett offentlighetsrättsligt organ eller ett licensierat företag, och inte tjänster som andra företag tillhandahåller postmyndigheten. Kommissionen anser vidare att inte alla licenshavare ska betraktas som ”offentliga postväsendet” utan endast det eller de företag som ålagts att säkerställa tillhandahållandet av samhällsomfattande posttjänster inom hela landet enligt artikel 3 i direktiv 97/67/EG om gemensamma regler för utveckling av unionens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna.

Sverige svarade i september 2007 att undantaget från skatteplikt i mervärdesskattedirektivet för posttjänster som tillhandahålls av det offentliga postväsendet inte är tillämpligt på en avreglerad och konkurrensutsatt postmarknad som den svenska. Enligt regeringens mening saknar kommissionens extensiva tolkning av begreppet offentligt postväsende och dess tillämpningsområde stöd i såväl mervärdesskattedirektivet som i EU-domstolens praxis. Mål 107/84 avser en monopolsituation och kan inte läggas till grund för slutsatser avseende en avreglerad och konkurrensutsatt marknad. De allmänna tolkningsprinciperna medger inte att undantaget tolkas och ges innehåll med hjälp av senare tillkommen lagstiftning inom ett annat rättsområde som postdirektivet. Det finns inget stöd för kommissionens påstående att det finns ett samband mellan postdirektivets syfte att säkerställa samhällsomfattande posttjänster och mervärdesskattedirektivets undantag från skatteplikt för det offentliga postväsendet. Kommissionens resonemang leder till att principen om skatteneutralitet sätts ut spel och att konkurrensen mellan postoperatörerna påtagligt snedvrids, vilket skulle kunna slå ut konkurrerande postoperatörer. Ett dylikt förhållningssätt strider mot de grundläggande principerna om fri rörlighet för tjänster och konkurrens enligt fördraget.

Beskattnings av utdelning av utländska pensionsstiftelser (ärendenummer 2006/4107)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i mars 2007 att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 56 i fördraget om fri rörlighet för kapital och motsvarande artiklar i EES-avtalet genom att beskatta utdelningar och räntor som mottas av utländska pensionsstiftelser hårdare än utdelningar som mottas av svenska pensionsstiftelser.

Sverige svarade i juli 2007 att utländska pensionsstiftelser inte missgynnas skattemässigt jämfört med svenska pensionsstiftelser och att i

vart fall är skillnaderna i beskattningshänseende av utdelningar till svenska och utländska pensionsstiftelser, enligt vilka de förstnämnda beskattas med avkastningsskatt och de senare med kupongskatt, berättigade. Regeringen grundar denna bedömning på att svenska och utländska pensionsstiftelser inte befinner sig i en jämförbar situation, eftersom beskattning av stiftelserna uppfyller helt skilda syften. Det strider inte mot EU-rätten att vissa inhemska skatteskyldiga, såsom svenska pensionsstiftelser, av sociala skäl får lägre skatt, även om samma lättnad inte ges till motsvarande utländska skatteskyldiga subjekt.

I en kompletterande formell underrättelse i september 2008 vidhöll kommissionen sin inställning och anförde följande. Även om den slutliga kupongskatten på utdelningar till utländska pensionsstiftelser kan vara begränsad i enlighet med svenska skatteavtal, utgör den ett hinder för och begränsar den fria rörligheten för kapital, i den mening som avses i de nämnda bestämmelserna i fördraget. Dessa begränsningar förefaller inte kunna motiveras av tvingande hänsyn av allmänintresse.

I svar i november 2008 och februari 2009 vidhöll Sverige sin inställning.

Kommissionen vidhöll sin inställning i ett motiverat yttrande i oktober 2010.

Sverige svarade i december 2010 följande. Regeringen håller inte med om kommissionens slutsatser, utan anser att de ifrågasatta svenska bestämmelserna inte medför någon restriktion för den fria rörligheten för kapital i strid med artikel 63 fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF) eller motsvarande bestämmelse i EES-avtalet. Enligt artikel 65. 1 ska bestämmelserna i artikel 63 inte påverka medlemsstaternas rätt att tillämpa sådana bestämmelser i sin skattelagstiftning som skiljer mellan skattebetalare som har olika bostadsort eller som har investerat sitt kapital på olika ort. Av artikel 65.3 FEUF framgår att sådana nationella skattebestämmelser inte får utgöra ett medel för godtycklig diskriminering eller en förtäckt begränsning av den fria rörligheten för kapital och betalningar enligt artikel 63. De ifrågasatta svenska bestämmelserna ger uttryck för olika beskattningstekniker av utländska och inhemska pensionsstiftelser, vilket som utgångspunkt är tillåtet. Tillämpningen av bestämmelserna leder också till en i princip likvärdig beskattning av utländska och inhemska pensionsstiftelser. Någon konflikt mellan de svenska bestämmelserna och den fria rörligheten för kapital uppkommer inte heller eftersom utländska och inhemska pensionsstiftelser inte befinner sig i en objektivt jämförbar situation med hänsyn till att utländska pensionsstiftelser har skatterättsligt hemvist i en annan medlemsstat. Därav följer att det inte kan uppställas något krav på en absolut likabehandling. De smärre skillnader i beskattning av i huvudsak teknisk natur som de ifrågasatta bestämmelserna kan innebära är i vart fall befogade av tvingande skäl av allmänintresse, nämligen att bevara det svenska systemet för beskattning av pensionssparande.

Kommissionen inkom den 26 mars 2012 med ett kompletterande motiverat yttrande i ärendet. Av yttrandet framgår att kommissionen frånfällit

sitt påstående om att den svenska regleringen skulle medföra likviditetsnackdelar för utländska pensionsstiftelser men att kommissionen i övrigt vidhåller sin uppfattning att regleringen strider mot artikel 63 FEUF och motsvarande bestämmelser i EES-avtalet.

Sverige bemötte i svar den 25 maj 2012 kommissionens yttrande varvid regeringen särskilt framhöll att pensionsstiftelser som är begränsat skattskyldiga för utdelningar från bolag verksamma i Sverige inte kan anses befinna sig i en jämförbar situation med pensionsstiftelser som är obegränsat skattskyldiga för sådan inkomst i Sverige. Vidare påpekade regeringen att de kostnader som kommissionen anser bör vara avdragsgilla även för en utländsk pensionsstiftelse som endast är begränsat skattskyldig i Sverige saknar direkt samband med den inkomst som beskattas här.

5.4 Formella underrättelser

Internetpoker och pokerspel i lokaler (ärendenummer 2006/4160)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i februari 2008 att Sverige har brustit i uppfyllandet av sina förpliktelser enligt artikel 49 i fördraget genom att införa dels restriktioner för anordnande och främjande av internetpokerspel som erbjuds av en godkänd tjänsteleverantör i en annan medlemsstat, särskilt vad gäller 9, 45 och 54 §§ lotterilagen (1994:1000), dels restriktioner och diskriminerande brottspåföljder för främjande av internetpokerspel som erbjuds av en godkänd tjänsteleverantör i en annan medlemsstat, särskilt vad gäller 9, 38, 45 och 54 §§ Lotterilagen (1994:1000), och restriktioner och diskriminerande brottspåföljder för främjande av pokerspel och turneringar som anordnas i lokaler med tillstånd i en annan medlemsstat, särskilt vad gäller 9, 38, 45 och 54 §§ lotterilagen (1994:1000).

Sverige svarade i april 2008 följande. Det går inte att särskilja anordnandet av en särskild spelform, i detta fall pokerspel, från den sammanhållna spel- och lotteripolitik som bedrivs i Sverige och som syftar till att upprätthålla sociala skyddshänsyn och förebygga kriminalitet. (Jfr ärendenummer 2004/4087). Den svenska lotterilagen är föremål för en utredning i syfte att uppnå en stärkt och moderniserad spelreglering som redovisas i december 2008. Angående straffbestämmelserna bekräftar Sverige att 54 § lotterilagen endast avser straff för främjande av lotterier i Sverige som anordnas utom landet. Däremot finns straffbestämmelser för olagligt anordnade lotterier inom Sverige i 16 kap. 14 § brottsbalken om dobbleri samt främjande och medverkan till dobbleri enligt 23 kap. 4 § brottsbalken. Frågan om straffbestämmelsernas effekter och tillämpning är föremål för prövning i svensk domstol. En central fråga i spelutredningen är att se över sanktionsbestämmelserna. Fysiska pokerturneringar i Sverige tillåts endast på de fyra kasinona. Enligt kasinolagen (1999:355) föreligger utöver åldersgräns och legitimationskrav även krav på registrering inklusive fotografi av besökare i syfte att förebygga och avslöja brott. Kasinolagen föreskriver även förbud mot kreditgivning och förbud

för anställda att delta i kasinospel. Den förra regeringen beslutade i november 2006 att ge AB Svenska Spel tillstånd under drygt två år att anordna och förmedla internetpoker. Deltagandet i internetpokerspel som erbjöds i Sverige av aktörer utan svenskt tillstånd fick sådana konsekvenser att regeringen ansåg att det fanns anledning att kanalisera det växande intresset för pokerspel till ett kontrollerat alternativ med adekvata begränsningar. Tillståndet är förenat med särskilda villkor om bl.a. åldersgräns, att spelaren i förväg måste ange för hur stora belopp spelaren tänker spela och under hur lång tid samt hur mycket spelaren är beredd att förlora. Utöver dessa villkor har Lotteriinspektionen utfärdat villkor för bl.a. ålderskontroll. Från spelsajten finns direkta länkar till stödlinjen för spelberoende. Nätpokerutredningen (SOU 2008:36) presenterade sitt betänkande i april 2008, som remissbehandlas. Marknadsföring av AB Svenska Spels nätpokertjänst får endast ske i tidningar och på internet. Marknadsföring i medier som television och radio är inte tillåtet. Den återhållsamhet i form av utbud och erbjudanden som Svenska Spels nätpokertjänst inneburit har bidragit till förverkligandet av lotterilagens avsedda sociala skyddsfunktion. I spelutredningens uppdrag ingår att överväga förutsättningar för en mer restriktiv reglering kring befintliga aktörers marknadsföring. Sverige bestrider inte att bestämmelserna i lotterilagen om anordnande och främjande av pokerspel medför vissa begränsningar av friheten att i Sverige tillhandahålla tjänster enligt artikel 49 i fördraget. Begränsningarna är dock motiverade av tvingande skäl med hänsyn till allmänintresset, de bidrar till förverkligandet av lotterilagens avsedda syften att upprätthålla sociala skyddshänsyn och förebygga kriminalitet samt går inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa syften.

Befrielse från mervärdesskatt för allmännyttiga ideella föreningar och registrerade trossamfund (ärendenummer 2007/2311)

I en formell underrättelse i juni 2008 gjorde kommissionen gällande att Sverige har underlåtit att fullgöra sina skyldigheter enligt artiklarna 2 och 9 i mervärdesskattedirektivet (2006/112/EG) genom att låta leveranser av varor och tillhandahållande av tjänster mot ersättning som görs inom Sveriges territorium av ideella föreningar och registrerade trossamfund falla utanför tillämpningsområdet för mervärdesskatt, även när dessa bedriver ekonomisk verksamhet i den mening som avses i artikel 9 i direktivet. Detta innebär att leveranser av varor och tillhandahållanden av tjänster mot ersättning som görs inom Sveriges territorium av sådana föreningar och trossamfund inte blir föremål för mervärdesskatt trots att de borde anses som beskattningsbara personer som agerar i denna egenkap.

Sverige svarade i oktober 2008 i huvudsak följande. Det har skett en utveckling i rättspraxis avseende skattefriheten för ideella föreningar och registrerade trossamfund i direktivkonform riktning. I ett flertal mål i svenska domstolar har yrkanden om skattefrihet avseende inkomstskatt och mervärdesskatt underkänts med hänvisning till de kriterier som ska vara uppfyllda avseende finansieringen av verksamheten som framgår av

skattefrihetsreglerna i 7 kap. 7 § inkomstskattelagen och 4 kap. 8 § mervärdesskattelagen, t.ex. bedömningen av skatteplikten för idrottsklubbers erhållna ersättningar för TV-rättigheter m.m. Regeringsrätten har gjort en direktivkonform tolkning i RÅ 2007 ref. 57 där rätten slog fast att en ideell förening skulle anses som näringsidkare enligt mervärdesskattelagen. Ideella föreningar och registrerade trossamfund är till stor del beroende av icke skattepliktiga bidrag och bedriven näringsverksamhet lämnar ofta obetydliga överskott samtidigt som näringsverksamheten i många fall är svår att skilja från den ideella verksamheten. I statsfinansiellt hänseende skulle därför en skyldighet att betala mervärdesskatt för föreningslivet troligen inte generera några skatteintäkter men förorsaka betydande administrativa kostnader för föreningslivet och det allmänna. Det är också den svenska regeringens bestämda uppfattning att allmännyttig verksamhet ska ha goda villkor i ekonomiskt hänseende. Villkoren för allmännyttig verksamhet bör dock inte få störa konkurrensen med näringslivet på ett otillbörligt vis. Den svenska regeringen avser att se över den utformning som de svenska reglerna om ideella föreningar och registrerade trossamfund har i förhållande till mervärdesskattedirektivet.

Kommissionen har i januari 2009 uppmanat Sverige att göra ett tydligt åtagande om att lagstiftningen kommer att ändras och tillhandahålla information om vilka konkreta åtgärder som kommer att vidtas för att lagstiftningen ska överensstämma med fördraget.

Sverige underrättade i mars 2009 kommissionen om att två utredare utsetts för att se över utformningen av de svenska reglerna om allmännyttiga ideella föreningar och registrerade trossamfund samt yrkesmässig verksamhet i mervärdesskattelagen.

Utredarna redovisade i oktober 2009 sina överväganden och förslag i promemorian Mervärdesskatt för den ideella sektorn, m.m. (Ds 2009:58). Regeringen kompletterade i december 2009 ärendet med promemorian.

Regeringen beslöt den 20 januari 2011 att hos kommissionen ansöka om tillåtelse att få införa en regel om s.k. omsättningsgräns för mervärdesskatteredovisning avseende ideell sektor. Ansökan innebar att verksamheter inom ideell sektor som har en skattepliktig omsättning på högst en miljon kronor skulle kunna undantas. Enligt ett besked från kommissionen i mars 2011 godtogs dock inte ansökan.

Regeringen och kommissionen har för närvarande en pågående dialog i frågan om den ideella sektorns mervärdesskattesituation.

Begreppet "yrkesmässig verksamhet" i mervärdesskattelagen (ärendenummer 2008/2002)

I en formell underrättelse i juni 2008 gjorde kommissionen gällande att Sverige inte har fullgjort sina skyldigheter enligt artikel 9.1 i mervärdesskattedirektivet (2006/112/EG), eftersom Sverige för mer-

värdesskatteändamål definierar ekonomisk verksamhet som ”yrkesmässig verksamhet”, dvs. som verksamhet som betraktas som näringsverksamhet enligt den nationella inkomstskattelagen. Detta innebär att Sverige kopplar definitionen av ett unionsrättsligt begrepp till icke-harmoniserad nationell lagstiftning och i praktiken tillämpar kriterier för att en verksamhet ska betraktas som ”yrkesmässig” som inte helt överensstämmer med kriterierna enligt mervärdesskattedirektivet.

Sverige svarade i oktober 2008 i huvudsak följande. Regeringen har förståelse för kommissionens farhågor att skillnaden i ordalydelse mellan begreppet ”ekonomisk verksamhet” i mervärdesskattedirektivet och begreppet ”yrkesmässig verksamhet” i den svenska mervärdesskattelagen skulle kunna leda till att det unionsrättsliga begreppet ”ekonomisk verksamhet” inte tolkas enhetligt i alla medlemsstater. Regeringen vill dock understryka att denna diskrepans sedan flera år tillbaka har undanröjts i praktiken genom att svenska domstolar och myndigheter har gjort en direktivkonform tolkning av begreppet ”yrkesmässig verksamhet”. Regeringen är emellertid beredd att se över utformningen av de svenska reglerna om yrkesmässig verksamhet i förhållande till artikel 9 i mervärdesskattedirektivet och efter behov genomföra de anpassningar som är nödvändiga för att de svenska bestämmelserna ska överensstämma bättre med EU-rätten.

Sverige underrättade i mars 2009 även i detta ärende kommissionen om den pågående utredningen beträffande bl.a. reglerna om yrkesmässig verksamhet i mervärdesskattelagen, se ovan ärendenummer 2007/2311.

Ett kompletterande svar på den formella underrättelsen gavs in den 18 juni 2012. I svaret informerade regeringen kommissionen om att det pågår ett arbete med att ta fram ett förslag till ändring av lagen vad gäller begreppet ekonomisk verksamhet och att regeringen hoppas kunna lämna över en proposition till riksdagen i mars 2013 samt att lagändringarna därmed ska kunna träda ikraft den 1 juli 2013.

Kommissionen fick i november 2012 en kopia av promemorian Begreppet beskattningsbar person – en teknisk anpassning av mervärdesskattelagen och informerades om att promemorian skickats ut på remiss till relevanta remissinstanser.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/78/EU om ändring av direktiven 98/26/EG, 2002/87/EG, 2003/6/EG, 2003/41/EG, 2003/71/EG, 2004/39/EG, 2004/109/EG, 2005/60/EG, 2006/48/EG, 2006/49/EG och 2009/65/EG, vad gäller befogenheterna för Europeiska tillsynsmyndigheten (Europeiska bankmyndigheten), Europeiska tillsynsmyndigheten (Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten) och Europeiska tillsynsmyndigheten (Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten) (ärendenummer 2012/0130)

Kommissionen inkom den 30 januari 2012 med en formell underrättelse och gjorde gällande att Sverige inte i tid hade genomfört direktivet. Skrivelsen besvarades den 29 mars 2012. Skr. 2012/13:80 Bilaga 2

Sverige anmälde direktivet som genomfört den 9 maj 2012.

6 UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

6.1 Avslutade ärenden

6.2 Mål i EU-domstolen

6.3 Motiverade yttranden

6.4 Formella underrättelser

7 LANDSBYGDSDEPARTEMENTET

7.1 Avslutade ärenden

7.2 Mål i EU-domstolen

7.3 Motiverade yttranden

Direktiv 64/432/EEG om djurhälsoproblem som påverkar handeln med nötkreatur och svin inom gemenskapen (ärendenummer 2010/4214)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i januari 2012 att Sverige hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt unionsrätten och särskilt direktiv 64/432/EEG om djurhälsoproblem som påverkar handeln med nötkreatur inom gemenskapen. Kommissionen anförde att Sverige i samband med anslutningen till EU fick ett undantag från bestämmelserna i direktivet. Genom detta undantag tilläts Sverige att under en övergångsperiod om ett år fortsätta att tillämpa nationella regler enligt vilka nötkreatur och svin testades för vissa sjukdomar innan de

fick föras in i Sverige. Kommissionen anförde att Sverige genom att fortsätta att tillämpa dessa regler, trots att tiden för undantaget gått ut, bryter mot direktivets regler.

Regeringen besvarade den formella underrättelsen i mars 2012 och anförde i huvudsak följande. Sverige har ett gott djurhälsoläge och är fritt från många allvarliga djursjukdomar som orsakar lidande och försämrad produktionsekonomi i andra medlemsstater. De nuvarande svenska införselreglerna utgör ett viktigt instrument för att förhindra introduktionen av djursjukdomar och upprätthålla djurhälsan. Om provtagning vid införsel av djur från smittade områden inte längre kan krävas kommer det, enligt svenska veterinära experter, inte längre vara möjligt att förhindra bl.a. att paratuberkulos introduceras i Sverige.

Kommissionen inkom i oktober 2012 med ett motiverat yttrande i ärendet, vilket regeringen besvarade i november 2012. I det motiverade yttrandet gjorde kommissionen gällande att Sverige vid införsel av nötkreatur och svin tillämpade serologiska tester (blodprov) för att utvärdera om djuren led av sjukdomen paratuberkulos. I sitt svar anförde regeringen att kommissionens motiverade yttrande byggde på felaktiga sakkuppgifter. Regeringen anförde att svin inte testas för att upptäcka om de lider av paratuberkulos eftersom svin inte drabbas av denna sjukdom, samt att Sverige inte utför några serologiska tester för att utreda om nötkreatur som ska föras in i landet lider av paratuberkulos.

7.4 Formella underrättelser

Antagandet den 24 juni 2011 av ett antal resolutioner inom ramen för Internationella vinorganisationen (OIV) (ärendenummer 2011/2141)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i september 2011 att Sverige, genom att i OIV:s generalförsamling rösta för antagandet av ett antal OIV-resolutioner (eller genom att inte motsätta sig dem) utan att det först antagits ett rådsbeslut i enlighet med artikel 218.9 fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF), har åsidosatt sin skyldighet i enlighet med artiklarna 2.1, 3.2 och 42 FEUF att respektera unionens exklusiva behörighet och sin skyldighet till lojalt samarbete enligt artikel 4.3 EUF.

Regeringen svarade i november 2011 i huvudsak följande. Det är mycket viktigt att unionen kan agera i förhållande till tredjeländer och inom ramen för internationella organisationer på ett enhetligt och konsekvent sätt, och att dess ståndpunkter bygger på en väl fungerande intern koordination. Regeringen ifrågasätter inte nödvändigheten av att en gemensam ståndpunkt å unionens vägnar tas fram när området faller under unionens befogenhet. I detta fall stod det dock inte klart om det krävdes att den gemensamma ståndpunkten antogs genom ett formellt beslut i rådet i enlighet med artikel 218.9 FEUF eller om sedvanlig koordinering var tillräcklig. Unionen är inte part i OIV, de resolutioner som stod på dagordningen för mötet var inte rättsligt bindande och artikel

218.9 FEUF hade inte tidigare tillämpats vid koordineringen inför dessa möten. I kommissionens förslag till rådsbeslut, som lades fram den 16 maj 2011 och således förhållandevis kort tid före mötet i OIV, angavs dessutom ett nytt tillvägagångssätt för att etablera en gemensam ståndpunkt å unionens vägnar genom ett formellt rådsbeslut i enlighet med artikel 218.9 FEUF inför beslut inom OIV. Inte någon gång sedan avtalet om OIV ingicks 2001 har nödvändigheten av ett sådant rådsbeslut påtalats. Det kan här konstateras att Lissabonfördragets ikraftträdande inte innebar någon ändring i sak av bestämmelsen som dessförinnan i samma lydelse återfanns i artikel 300.2 andra stycket i fördraget. Inför mötet i OIV:s generalförsamling den 24 juni 2011 skedde sedvanlig koordinering och enighet förelåg mellan medlemsstaterna beträffande innehållet i de resolutioner som stod på dagordningen. Mot denna bakgrund motsatte sig Sverige inte de 25 resolutioner som stod på dagordningen vid mötet.

Skr. 2012/13:80
Bilaga 2

8 MILJÖDEPARTEMENTET

8.1 Avslutade ärenden

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/30/EG om ändring av direktiv 98/70/EG, vad gäller specifikationer för bensin, diesel och gasoljor och införande av ett system för hur växthusgasutsläpp ska övervakas och minskas, om ändring av rådets direktiv 1999/32/EG, vad gäller specifikationen för bränsle som används av fartyg på inre vattenvägar, och om upphävande av direktiv 93/12/EEG (ärendenummer 2011/0533)

Kommissionen skrev av ärendet den 27 september 2012.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/126/EG om återvinning av bensinångor steg II, vid tankning av motorfordon på bensinstationer (ärendenummer 2012/0223)

Kommissionen skrev av ärendet den 27 september 2012.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder för att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel (ärendenummer 2012/0224)

Kommissionen skrev av ärendet den 27 september 2012.

8.2 Mål i EU-domstolen

Rening av avloppsvatten (ärendenummer 2002/2130, mål C-438/07)

Kommissionen yrkade fastställelse av att Sverige har brutit mot artiklarna 5.2, 5.3 och 5.5 i direktiv 91/271/EEG. Underlåtelsen består i att Sverige inte senast den 31 december 1998 har ordnat så att samtliga

utsläpp från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse med över 10 000 pe som släpps ut direkt i känsliga områden eller deras avrinningsområden uppfyller de tillämpliga kraven i bilaga 1 till direktivet. Enligt kommissionen finns det vetenskapliga bevis för att fosfor och kväve är huvudorsakerna bakom Östersjöns eutrofiering, att fosfor- och kväveutsläpp i kustvatten sprids till andra delar av Östersjön och att sådana utsläpp i inlandsvatten som ligger i Östersjöns avrinningsområde bidrar till dess eutrofiering. Kommissionen har mot denna bakgrund gjort gällande att direktiv 91/271/EEG kräver att det införs en allmän kväverening vid alla reningsverk för avloppsvatten från tätorter med mer än 10 000 pe som släpps ut direkt i de känsliga områdena eller i deras avrinningsområden. Eftersom Sverige inte har vidtagit sådana åtgärder har kommissionen yrkat att domstolen ska fastställa att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt direktiv 91/271/EEG.

Sverige vitsordade för det första att 37 av de sammanlagt 141 aktuella reningsverken inte uppfyller tillämpliga krav på kväverening enligt bilaga 1 till direktiv 91/271/EEG och att regeringen därför inte har någon anledning att bestrida kommissionens talan såvitt avser dessa. För det andra anförde regeringen att 68 reningsverk är utrustade med särskild teknik för kväverening samt uppfyller utsläppskraven enligt bilaga 1 till direktiv 91/271/EEG och att kommissionens talan således saknar grund i den delen. Vad beträffar resterande 36 reningsverk vitsordade regeringen för det tredje att det inte har införts särskild teknik för kväverening men att enligt regeringens uppfattning direktivet inte kräver detta. Det följer nämligen inte någon allmän skyldighet av direktiv 91/271/EEG att införa särskild teknik för kväverening vid samtliga reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse med mer än 10 000 pe. Tvärtom föreskriver direktivet att medlemsstaterna utifrån de lokala förhållandena ska bedöma vilket eller vilka näringsämnen – fosfor och/eller kväve – som bidrar till eutrofiering och i enlighet med denna bedömning vidta mer långtgående reningsåtgärder.

EU-domstolen meddelade den 6 oktober 2009 dom i målet och ogillade kommissionens talan beträffande de sammanlagt 104 reningsverk som Sverige bestritt att de inte uppfyller direktivets krav på rening. Vad gäller de övriga 37 reningsverken fastställde domstolen kommissionens yrkanden om att Sverige brutit mot de relevanta artiklarna i direktiv 91/271/EEG.

I november 2009 ställde kommissionen i en skrivelse frågor om vilka åtgärder Sverige vidtagit för att efterfölja EU-domstolens dom. I svar i januari 2010 angav regeringen att det pågår ett intensivt arbete för att säkerställa att domen efterlevs. Bl.a. har Miljödepartementet remitterat kommissionens skrivelse till de länsstyrelser som i sin egenskap av tillsynsmyndigheter berörs av den aktuella domen och begärt redovisningar av vilka åtgärder som vidtagits för att säkerställa domens efterlevnad för varje enskilt reningsverk. Regeringen har i Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2010 angett att myndigheten ska verka för och följa upp att länsstyrelserna ser till att Naturvårdsverkets föreskrifter avseende avloppsreningsverk för att minska kväveutsläpp följs. Verket ska redo-

visa vilka åtgärder som har vidtagits och resultaten av dessa till Regeringskansliet senast den 30 mars 2011. Vidare har regeringen i regleringsbrevet för landets länsstyrelser för 2010 angett att länsstyrelserna ska intensifiera arbetet med att verka för att verksamhetsutövarna iakttar Naturvårdsverkets föreskrifter avseende avloppsreningsverk för att minska kväveutsläpp. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits och resultaten av dessa.

Regeringen besvarade i november 2010 ett antal kompletterande frågor från kommissionen. Regeringen förklarade varför det ansågs att vissa av de tätorter som tidigare angetts inte klara kraven i avloppsdirektivet nu anses klara kraven på grund av naturlig retention. Vidare lämnade regeringen av kommissionen efterfrågad information om månatliga analysdata avseende kvävekoncentration för de berörda tätorterna.

8.3 Motiverade yttranden

Felaktigt genomförande av direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för unionens åtgärder på vattenpolitikens område (ärendenummer 2006/4643)

Kommissionen inkom i november 2007 med en formell underrättelse (ärende 2007/2239 med hänvisning till ärende 2006/4643) och i mars 2010 med en kompletterande formell underrättelse (enbart ärende 2007/2239), vilka besvarades i februari 2008 respektive i maj 2010 (se under avsnittet Formella underrättelser).

I ett motiverat yttrande i oktober 2011 anförde kommissionen att Sverige underlåtit att fullgöra sina skyldigheter enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område, särskilt artikel 9, genom att undanta vissa verksamheter (såsom uppdamning för vattenkraftproduktion, sjöfart och översvämningsskydd, uttag för bevattning och industriell användning samt eget uttag) från tillämpningen av definitionen av vattentjänster.

Regeringen svarade i december 2011 sammanfattningsvis att man har en annan uppfattning än kommissionen om hur definitionerna av vattentjänster och vattenanvändning enligt artiklarna 2.38 respektive 2.39 i direktivet ska tolkas. Oavsett hur dessa definitioner ska tolkas, saknar vidare skillnaderna i tolkning av begreppet vattentjänst och vattenanvändning betydelse för ett effektivt genomförande av artikel 9 i direktivet i Sverige, utifrån de geografiska och klimatiska förhållanden som gäller här och den begränsade effekten på den generella vattenstatusen i Sverige. I den svenska lagstiftningen finns det regleringar som medför att det finns principer för kostnadstäckning av vattentjänster och en prispolitik som inbegriper även sådan vattenanvändning som inte utgör vattentjänster enligt artikel 2.38 i direktivet. I enlighet med artikel 9 i direktivet beaktas därmed principerna om kostnadstäckning och att förorenaren betalar samt den ekonomiska analys som utförs enligt bilaga

Felaktigt genomförande av direktiv 2002/96/EG om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter – WEEE (ärendenummer 2007/2398)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i februari 2008 att Sverige inte har fullgjort sina skyldigheter enligt artiklarna 2–11 och 17 i, och bilagorna II och III till, direktiv 2002/96/EG om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter, s.k. WEEE.

Regeringen svarade i mars 2008 att de flesta artiklar hade genomförts i svensk lagstiftning. Beträffande några av artiklarna höll regeringen med om att det krävdes ytterligare genomförandebestämmelser i svensk rätt och redogjorde för tidsplanen för antagandet av dessa bestämmelser.

I ett motiverat yttrande i juni 2009 vidhöll kommissionen sin inställning avseende artiklarna 3 i) iii), 5.2 b), 7.3, 8.2, 10.3 och 11.1 i direktivet samt bilaga III till direktivet.

Regeringen svarade i augusti 2009 följande. Regeringen anser att definitionen av tillverkare i artikel 3 i) iii) i direktivet har införlivats korrekt genom 3 § första stycket tredje punkten i förordning (2005:209) om producentansvar för elektriska och elektroniska produkter. Den tolkning som kommissionen förespråkar, dvs. att begreppet tillverkare omfattar den som importerar en produkt till EU-marknaden och således inte begränsar begreppet till import till en medlemsstats marknad, inte är förenligt med direktivets lydelse, systematik och syfte. De skyldigheter som direktivet ålägger medlemsstaterna, särskilt vad gäller tillsynen, är inte möjliga att uppfylla om man inte begränsar sig till en medlemsstats marknad. Vad gäller artikel 5.2 b) i direktivet har Sverige numera under rättat kommissionen om att undantaget i artikeln utnyttjas varför artikeln nu har införlivats i svensk rätt. Artikel 8.2 i direktivet tar sikte på finansieringen av hanteringen av WEEE från privathushåll. Kommissionen anser att Sverige inte korrekt införlivat denna artikel eftersom svensk lagstiftning hänvisar till ”försäljning” medan direktivet hänvisar till det mer omfattande begreppet ”släppa ut på marknaden”. Även om Sverige medger att begreppet ”släppa ut på marknaden” är vidare än ”försäljning”, menar Sverige att införlivandet inte medfört några brister vad gäller efterlevnaden av direktivet. Detta eftersom det svenska systemet garanterar att de svenska tillverkarna i praktiken står för finansieringen av allt WEEE från privathushåll, oberoende av hur dessa produkter hamnat på marknaden. När det gäller artiklarna 7.3, 10.3, 11.1 och bilaga III i direktivet har Sverige lagt fram ändringsförslag av befintligt regelverk som innebär att kommissionens synpunkter i dessa delar tillmötesgås. Författningsändringarna trädde i kraft den 1 januari 2010.

Kommissionen beslutade i september 2012 att kommissionen ska stämma Sverige inför EU-domstolen i ärendet.

Skr. 2012/13:80
Bilaga 2

Felaktigt genomförande av direktiv 2001/42/EG om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan (ärendenummer 2009/2241)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i oktober 2009 att Sverige inte har fullgjort sina skyldigheter enligt artiklarna 2, 3, 5, 6, 7 och 9 och bilagorna I och II i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan.

Regeringen anförde i svar i december 2009 i huvudsak följande. Regeringen anser att direktiv 2001/42/EG har genomförts korrekt i svensk rätt. När det gäller genomförandet av artiklarna 5.2 och 9.1 i direktivet finns förslag på att anta vissa förtydligande ändringar i miljöbalken.

Med anledning av frågor som kommissionen ställt har regeringen här- efter ingett ett kompletterande svar i oktober 2010. Svaret rör miljö- rättsorganisationers rätt till rättslig prövning i Sverige, skyldigheten att sam- råda med berörda myndigheter, information om miljökonsekvens- beskrivningar samt den tidplan som gäller för de föreslagna ändringarna i miljöbalken.

Kommissionen inkom den 26 mars 2012 med ett motiverat yttrande i ärendet. I det motiverade yttrandet vidhöll kommissionen att Sverige inte genomfört artiklarna 5.2 och 9.1 i direktivet på ett korrekt sätt. Rege- ringen svarade i maj 2012 och vidhöll att direktivet i sin helhet var korrekt genomfört i svensk rätt. Regeringen tillade dock att den, för att ytterligare förtydliga genomförandet av aktuella artiklar, avsåg att genomföra mindre författningsändringar med ikraftträdande den 1 januari 2013. I oktober i år skrev regeringen till kommissionen och informerade om att regeringen beslutade om propositionen med erforderliga lagändringar.

Direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter/Habitatdirektivet. (ärendenummer 2010/4200)

I januari 2010 mottog kommissionen ett klagomål från fyra svenska icke- statliga organisationer angående den nya vargpolitiken och den licensjakt som nyligen hade ägt rum i Sverige. Enligt klagomålet har den svenska vargstammen inte gynnsam bevarandestatus, främst på grund av att den lider av en hög grad av inavel till följd av geografisk isolering. Att god- känna licensjakt på en skyddad art i en så känslig situation var därför enligt de klagandes åsikt inte förenligt med direktivet. Kommissionen gjorde i en formell underrättelse i januari 2011 gällande att Sverige inte uppfyllt sina skyldigheter enligt artiklarna 12 och 16 i rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet). Detta genom att Sverige enligt kommissionen har

antagit en vargpolitik som påverkar och sannolikt kommer att påverka möjligheterna till en gynnsam bevarandestatus för den svenska vargen, genom att tillåta licensjakt på varg trots att förutsättningarna enligt direktivet för en sådan jakt inte varit uppfyllda.

Regeringen redogjorde i svar i mars 2011 för den svenska vargpolitiken och den licensjakt som ägt rum och som enligt regeringen inte står i strid med art- och habitatdirektivet. Kompletterande svar skickades in i april, maj 2011 och juni 2011.

I juni 2011 vidhöll kommissionen sin inställning i ett motiverat yttrande. Till grund för sin bedömning lägger kommissionen följande närmare omständigheter; att den svenska vargstammen begränsats till ett givet tak, att licensjakten avsett en strikt skyddad art som inte har gynnsam bevarandestatus på grund av populationsdynamik och begränsning av det naturliga utbredningsområdet samt att flyttningar av varg medgett för vilka det inte finns några garantier för att de kommer att genomföras, som inte varit förberedda på ett sätt som garanterar ett snabbt genomförande och som i vart fall inte har realiserats än.

Regeringen anförde i svar i augusti 2011 sammanfattningsvis följande. Regeringen är angelägen om att fortsätta dialogen med kommissionen i syfte att uppnå en samsyn om hur en gynnsam bevarandestatus för vargen ska uppnås. Någon sådan licensjakt som skett under 2010 och 2011 kommer därför inte att äga rum 2012. Begränsningen till ett givet tak för den svenska vargstammen gäller inte längre. Regeringen har gett Naturvårdsverket i uppdrag att upprätta en förvaltningsplan för varg och beslutat att inrätta en nationell kommitté för hållbar rovdjurspolitik för varg. Regeringen fortsätter också att vidta konkreta åtgärder för att öka vargstammens genetiska status och under våren 2012 kommer utsättning av djurparksvargar att äga rum. Regeringen har också inlett ett utökat nordiskt samarbete om vargförvaltningen och kontakt har även etablerats med Ryssland. Dock var enligt regeringens uppfattning licensjakten efter varg 2010 och 2011 förenlig med artiklarna 12 och 16 i art- och habitatdirektivet. Det råder inte något tvivel om att det största hindret för en gynnsam bevarandestatus för den svenska vargstammen är brister i dess genetiska status. För att effektiva åtgärder i form av utflyttning och införsel av varg ska kunna vidtas för att läka dessa brister måste det finnas en acceptans hos den lokala befolkningen för dessa åtgärder och den svenska vargförvaltningen som helhet. Detta kan endast åstadkommas genom en ökad delaktighet från befolkningens sida i vargförvaltningen. Regeringen är också av uppfattningen att det är av stor vikt att förvaltningen av rovdjursstammarna i huvudsak sker nationellt i enlighet med subsidiaritetsprincipen och med regionalt och lokalt inflytande. Mot bakgrund av att svenska myndigheter sedan lång tid arbetat med olika åtgärder för att öka den lokala acceptansen för varg och det därvid kunnat konstateras att acceptansen sjunkit trots dessa åtgärder när vargstammen ökat, har det förelegat ett behov av att stärka den lokala acceptansen. De viktigaste åtgärderna för att åstadkomma detta har varit att inrätta viltvårdsdelegationer i kombination med att under strikt kontrollerade former tillåta licensjakt på varg. Någon annan lämplig lösning har enligt

regeringens uppfattning inte stått till buds. Det finns också underlag till stöd för att licensjakten effektivt bidragit till att öka den lokala acceptansen för vargförvaltningen. Licensjakten har varken riskerat att försvåra eller försvårat möjligheterna att uppnå en gynnsam bevarandestatus för den svenska vargstammen. Besluten om licensjakt har varit väl underbyggda, beaktat försiktighetsprincipen och omgärdat jakten med strikta villkor i enlighet med artikel 16.1 e) i art- och habitatdirektivet. Att bedömningen att licensjakt 2010 och 2011 kunde tillåtas enligt artikel 16.1 e) i art- och habitatdirektivet var riktig bekräftas idag av rapporter som visar att vargbeståndet ökat och som indikerar en bättre genetisk status hos vargstammen.

I september 2011 kompletterade regeringen sitt svar på det motiverade yttrandet genom att bifoga och informera om dels rapporten *Illegal jakt på stora rovdjur i Sverige*, dels rapporten *Valputbyten hos varg (Canis lupus lupus) i skandinaviska djurparker*. Härefter har kompletterande svar lämnats in till kommissionen i februari, april och juni 2012.

8.4 Formella underrättelser

Felaktigt genomförande av direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för unionens åtgärder på vattenpolitikens område samt klagomål angående genomförandet av direktivet (ärendenummer 2007/2239 med hänvisning till ärende 2006/4643)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i november 2007 att Sverige inte fullständigt, eller på ett felaktigt sätt, har införlivat artiklarna 2, 4, 5, 9, 10, 11 och 13 samt bilagorna VII, VIII, IX och X i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för unionens åtgärder på vattenpolitikens område. Kommissionen hänvisade även till ett inkommet klagomål (ärendenummer 2006/4643) om Sveriges sätt att implementera direktivet när det gäller begreppet vattentjänster. Kommissionen ansåg att definitionen av vattentjänster i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster är för begränsad.

Regeringen svarade kommissionen i februari 2008 och uppgav i huvudsak följande. Direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för unionens åtgärder på vattenpolitikens område (RDV) är ett s.k. ramdirektiv. Enligt ingressen, punkten 18, kräver unionens vattenpolitik en klar och tydlig, effektiv och enhetlig rättslig ram. Denna ram har införlivats i svensk rätt genom ändringar i miljöbalken (MB) och i det system av kompletterande författningar med mer detaljerade och tekniska bestämmelser, som MB lägger grunden för. RDV:s syften täcks av MB och de författningar som har meddelats med stöd av balken, liksom de författningar som har en nära anknytning till balken. De ytterligare ändringar i svensk lagstiftning som planeras i anledning av direktivet beräknas träda i kraft den 1 oktober 2008.

I en kompletterande formell underrättelse i mars 2010 (enbart ärende 2007/2239) uppgav kommissionen att den inte kommer att driva vidare

de klagomål som avsåg artiklarna 2.29, 2.30, 2.31, 4.1 b iii, 4.4, 4.9, 5, 10.2, 10.3, 11.6 och bilagorna VII, VIII och IX till RDV. Inte heller kommer kommissionen att i nuläget driva vidare klagomålen rörande tolkningen av begreppet ”vattentjänster” (förutom när så är relevant för genomförandet av definitionen av vattentjänster och artikel 9 i direktivet) men det är möjligt att den återkommer i denna fråga. Kommissionen förklarade att den vidhåller övriga påstådda brister och har dessutom pekat på oklarheter i genomförandet av artiklarna 3.1, 3.3 och 3.5 samt avsaknad av information angående genomförandet av bilagorna I, II, III, IV och VI. Sammanfattningsvis ansåg kommissionen att Sverige inte har fullgjort sina skyldigheter enligt artiklarna 2, 3, 4, 9, 13 och 24 samt bilagorna I, II, III, IV och VI till direktivet.

Regeringen svarade i maj 2010 att artiklarna 2, 4, 9 och 13 samt bilagorna I, II, III, IV, och VI till RDV har införlivats i svensk rätt på ett korrekt sätt. När det gäller de påstådda oklarheterna med genomförandet av artikel 3 konstaterar regeringen att de begrepp som används i RDV inte är formulerade på samma sätt i förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön (VFF). Skillnaden gäller huvudsakligen begreppet internationellt avrinningsdistrikt enligt RDV och hur det har genomförts i svensk rätt. Med anledning av den nya gränsöversenskommelsen mellan Sverige och Finland kommer vissa ändringar att genomföras i 8 kap. VFF och i det sammanhanget är det lämpligt att även åtgärda sådana oklarheter som kommissionen pekat på i fråga om olika begrepp och ansvarsfördelning.

Felaktigt genomförande av direktiv 2008/1/EG om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar (ärendenummer 2009/2291, mål C-607/10)

EU-domstolen meddelade dom den 29 mars 2012 och fastställde kommissionens yrkanden om att Sverige hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 5.1 i det så kallade IPPC-direktivet (direktiv 2008/1/EG om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar). Domstolen ansåg att Sverige inte hade vidtagit nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de behöriga myndigheterna, med hjälp av tillstånd i enlighet med artiklarna 6 och 8 i direktivet eller på lämpligt sätt genom en förnyad bedömning av villkoren och, i förekommande fall, genom en uppdatering av villkoren, övervakar att samtliga befintliga anläggningar drivs i överensstämmelse med kraven i artiklarna 3, 7, 9, 10, 13, 14 a och b samt 15.2 i direktivet.

I april 2012 tillsändes Sverige en skrivelse där kommissionen efterfrågade vilka åtgärder Sverige vidtagit med anledning av domen. Regeringen besvarade denna skrivelse i maj 2012 och uppgav i huvudsak att det nu endast fanns två anläggningar i Sverige, Surahammars bruk AB samt LKAB Svappavaaragruvan, som ännu inte hade tillståndsprövats enligt IPPC-direktivets krav.

Kommissionen inkom med en formell underrättelse enligt artikel 260 fördraget om Europeiska unionens funktionsätt i oktober 2012 och efterhörde på nytt vilka åtgärder Sverige vidtagit för att följa domstolens dom. Kommissionen efterfrågade information om när tillstånd för Surahammars bruk AB samt LKAB Svappavaaragruvan förväntades att kunna meddelas samt hur och när överensstämmelse med IPPC-direktivets krav uppnåts för de ytterligare anläggningar som omfattades av domen av den 29 mars 2012. Regeringen anförde i svar i november 2012 att tillståndsfrågan för de båda anläggningarna Surahammars bruk AB samt LKAB Svappavaaragruvan var under domstolsbehandling samt att tillstånd enligt IPPC-direktivet uppskattningsvis förväntades att kunna meddelas under våren och sommaren 2013. Sverige redogjorde även för hur och när överensstämmelse uppnåts för övriga anläggningar vilka omfattades av domen av den 29 mars 2012.

Rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (ärendenummer 2009/2310)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i mars 2010 att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artiklarna 4, 5 och 10 i rådets direktiv 91/271/EEG om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse. Underlåtenheten består i att avloppsvatten från reningsverk i 13 tätorter med en belastning understigande 10 000 personekvivalenter (pe) inte undergår sekundär rening eller motsvarande rening i enlighet med kraven i artikel 4.1 och 4.3 i direktivet. Vad gäller tre reningsverk i tätorter med en belastning som överstiger 10 000 pe har Sverige inte säkerställt att avloppsvatten från dessa undergår mer långtgående rening före utsläpp i känsliga områden än vad som följer av artikel 4 (tertiär rening) i enlighet med kraven i artikel 5.2 och 5.3 i direktivet.

Regeringen svarade i april 2010 i huvudsak följande. Reningsverken i tio av de 13 tätorter med en belastning understigande 10 000 pe är belägna i de nordliga delarna av Sverige. Enligt regeringens uppfattning kan undantaget i artikel 4.2 i avloppsdirektivet tillämpas på reningsverk som är belägna i de delar av norra Sverige, där en effektiv biologisk rening är svår att upprätthålla på grund av låga temperaturer. Även om kommissionen inte delar uppfattningen att undantaget i artikel 4.2 i avloppsdirektivet är tillämpligt så uppfylls ändå avloppsdirektivets syfte eftersom recipienten har sådana egenskaper att utsläppen inte ogynnsamt påverkar miljön. Härtill kommer att de aktuella kraven enligt artikel 4.3 med hänvisning till tillämpliga krav i avsnitt B i bilaga 1 och tabell 1 till avloppsdirektivet enligt uppgifter om BOD respektive COD utifrån koncentration eller reduktion är uppfyllda i fråga om sex av de tio reningsverken. Sammantaget anser regeringen att sju av de nordliga reningsverken uppfyller kraven i artikel 4 och 10 i avloppsdirektivet. Beträffande övriga tre reningsverk i norra Sverige görs för närvarande insatser för att uppfylla direktivets krav fullt ut. För de reningsverk i de tre tätorter som är belägna i de sydligare delarna av Sverige gäller inte sådana låga temperaturer att undantaget i artikel 4.2. kan tillämpas. Dessa tre reningsverk uppfyller dock de krav som följer av artikel 4.3 i avloppsdirektivet.

Med anledning av kompletterande frågor från kommissionen skickade regeringen ett kompletterande svar i november 2010 med bl.a. en redogörelse för de bestämmelser som säkerställer fosforrening i Sverige samt en redogörelse för hur undantaget i artikel 4.2 i direktivet tillämpas i Sverige.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/31/EG om geologisk lagring av koldioxid och ändring av rådets direktiv 85/337/EEG, Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG, 2006/12/EG och 2008/1/EG samt förordning (EG) nr 1013/2006 (ärendenummer 2011/0948)

Kommissionen inkom den 18 juli 2011 med en formell underrättelse i ärendet och anförde att Sverige inte i tid genomfört rubricerat direktiv. Regeringen svarade den 16 september 2011 att direktiv 2009/31/EG har genomförts genom en ändring i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd som trädde i kraft den 15 augusti 2011, och att direktivet den 1 augusti 2011 anmäldes som fullständigt genomfört i kommissionens databas för genomförande av direktiv.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/21/EG om hantering av avfall från utvinningsindustrin (ärendenummer 2011/2117)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i september 2011 att Sverige genom att underlåta att till fullo och eller korrekt införliva artiklarna 3, 4, 5, 6, 11, 12, 13, 14, 15, 17 samt bilaga II i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/21/EG av den 15 mars 2006 om hantering av avfall från utvinningsindustrin och om ändring av direktiv 2004/35/EG försummat att uppfylla sina skyldigheter enligt dessa bestämmelser.

Regeringen svarade i november 2011 sammanfattningsvis följande. Regeringen vidgår att bilaga II till direktivet inte till fullo har införlivats i svensk lagstiftning, men bestrider kommissionens påståenden i övrigt. Även om regeringens uppfattning är att artiklarna 3.12, 5.2 a och b, 5.3 c, 5.3 e, g och h samt 5.3 andra stycket är genomförda i svensk lagstiftning, har kommissionens synpunkter avseende det svenska genomförandet av dessa bestämmelser varit värdefulla och kommer att ingå i den svenska översynen av förordningen om utvinningsavfall. Redan i svaret på informell skrivelse aviserade den svenska regeringen denna översyn. Tyvärr har detta arbete blivit försenat. Den svenska regeringen kommer nu att prioritera arbetet med översynen. Kommissionens synpunkter är förstås i detta sammanhang av stor betydelse. Regeringen har för avsikt att, i samband med att ett författningsförslag remitteras nationellt, överlämna detsamma till kommissionen för att på så sätt ge kommissionen möjlighet att lämna synpunkter på författningsändringarna. Regeringen planerar att remittera ett förslag till ny författningstext i januari 2012 och de nya reglerna planeras därefter träda i kraft den 1 maj 2012.

Ett kompletterande svar på den formella underrättelsen inlämnades till kommissionen i juli 2012.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/66/EG om batterier och ackumulatörer och förbrukade batterier och ackumulatörer och om upphävande av direktiv 91/157/EEG (ärendenummer 2012/2164)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i oktober 2012 att Sverige inte har genomfört direktiv 2006/66/EG om batterier och ackumulatörer och förbrukade batterier och om upphävande av direktiv 91/157/EEG på ett korrekt sätt. Kommissionen hävdar för det första att Sverige endast delvis har genomfört artiklarna 2 och 3, vilka behandlar direktivets tillämpningsområde samt vissa definitioner. Kommissionen anmärker vidare på Sveriges genomförande av artikel 8 vilken behandlar insamlingssystemen samt konstaterar att Sverige utlovat ny lagstiftning på området men att någon sådan lagstiftning ännu inte har anmälts till kommissionen. Vidare anmärker kommissionen på hur Sverige har genomfört de artiklar som handlar om behandling och återvinning av batterier. Kommissionen har även anmärkt på hur Sverige har reglerat producenternas finansiella ansvar för batterier som släppts ut på marknaden. Slutligen vidhåller kommissionen i den formella underrättelsen att Sverige inte genomfört bilaga III på ett korrekt sätt, vilken reglerar detaljerade krav på behandling och återvinning av batterier.

Regeringen besvarade den formella underrättelsen i november 2012 och argumenterade för att direktivet har genomförts på ett korrekt sätt i svensk rätt, men angav att genomförandet kan förtydligas på vissa ställen. Till svaret bifogades tilltänkta ändringar av förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier, som enligt regeringen förtydligar det svenska genomförandet av direktivet.

9 NÄRINGSDEPARTEMENTET

9.1 Avslutade ärenden

Direktiv 2007/59/EG om behörighetsprövning av lokförare som framför lok och tåg på järnvägssystemet i gemenskapen (ärendenummer 2010/0183)

Kommissionen skrev av ärendet den 26 januari 2012.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/57/EG om driftskompatibiliteten hos järnvägssystemet inom gemenskapen och Kommissionens direktiv 2009/131/EG av den 16 oktober 2009 om ändring av bilaga VII till Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/57/EG om driftskompatibiliteten hos järnvägssystemet inom gemenskapen (ärendenummer 2010/0727 och 2010/0729)

Kommissionen skrev av båda ärendena den 22 mars 2012.

Direktiv 2008/110/EG av den 16 december 2008 om ändring av direktiv 2004/49/EG om säkerhet på gemenskapens järnvägar (järnvägssäkerhetsdirektivet) (ärendenummer 2011/0334)

Kommissionen skrev av ärendet den 26 april 2012.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och om ändring och ett senare upphävande av direktiven 2001/77/EG och 2003/30/EG (ärendenummer 2011/0337)

Kommissionen skrev av ärendet den 21 november 2012.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/126/ om körkort (omarbetning) (ärendenummer 2011/0531)

Kommissionen skrev av ärendet den 21 november 2012.

Direktiv 2009/12/EG om flygplatsavgifter (ärendenummer 2011/0637)

Kommissionen skrev av ärendet den 22 mars 2012.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/30/EU om märkning och standardiserad produktinformation som anger energirelaterade produkters användning av energi och andra resurser (ärendenummer 2011/0952)

Kommissionen skrev av ärendet den 27 februari 2012.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (ärendenummer 2011/1119)

Kommissionen skrev av ärendet den 21 november 2012.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (ärendenummer 2011/1120)

Kommissionen skrev av ärendet den 21 november 2012.

Kommissionen skrev av ärendet den 27 september 2012.

Direktiv 2009/126 om återvinning av bensinångor (ärendenummer 2012/0233)

Kommissionen skrev av ärendet den 27 september 2012.

9.2 Mål i EU-domstolen

"Open skies" (ärendenummer 1995/2089, mål C-468/98)

I dom den 5 november 2002 fastställde EU-domstolen att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artiklarna 5 i EG-fördraget (nu artikel 10 EG) och 52 i EG-fördraget (nu artikel 43 EG i ändrad lydelse), enligt förordning (EEG) nr 2409/92 om biljettpriser och tariffer för lufttrafik och enligt förordning (EEG) nr 2299/89 om en uppförandekod för datoriserade bokningssystem, i dess lydelse enligt förordning (EEG) nr 3089/93, genom att, trots omförhandlingen av luftfartsavtalet av den 16 december 1944 mellan Sverige och USA, bibehålla internationella åtaganden gentemot USA

- avseende vilka flygpriser som trafikföretag som USA har utsett ska tillämpa på flyglinjer inom unionen,
- avseende de datoriserade bokningssystem som erbjuds eller används i Sverige och
- om att ge USA rätt att neka eller återkalla trafikrättigheter för det fall de av Sverige utsedda lufttrafikföretagen inte ägs av denna medlemsstat eller av svenska medborgare.

Kommissionen påtalade i en formell underrättelse att kommissionen inte har mottagit någon underrättelse om vilka åtgärder som vidtagits av Sverige för att följa EU-domstolens dom. Kommissionen anser därmed att Sverige inte uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 228.1 i fördraget.

Sverige svarade i september 2004 i huvudsak följande. Det är riktigt att EU-domstolen fastställde att vissa delar av Sveriges luftfartsavtal med USA inte var förenliga med Sveriges åtaganden enligt fördraget. Eftersom frågan inte enbart rör Sveriges förhållande till USA har Sverige i den uppkomna situationen sökt att samordna sitt agerande med övriga medlemsstater i syfte att nå en gemensam lösning. Som regeringen har uppfattat det har detta också skett helt i enlighet med kommissionens bedömning av vilken handlingslinje som varit den lämpligaste. Alltsedan mandatet för kommissionen beviljades har Sverige utgått från att bristerna i det bilaterala avtalet skulle tillrättaläggas genom det unionsavtal med USA som kommissionen förhandlar om. Eftersom unionsförhandlingar med USA med hög intensitet har pågått alltsedan kommissionen fick sitt mandat, har regeringen ännu inte övervägt att

säga upp det bilaterala luftfartsavtalet. Vad gäller frågan om uppsägning/ändring av avtalet har Sverige slutligen särskilt hänvisat till den gemensamma deklARATION som rådet och kommissionen antog vid ministerrådet i juni 2003. Enligt regeringens mening har USA inte motsatt sig erforderliga ändringar i avtalen och det har därmed inte uppstått en situation som enligt deklARATIONEN kräver att medlemsstaterna som en sista utväg bör vidta en sådan allvarlig åtgärd som att säga upp luftfartsavtalen i fråga. Som framgår av deklARATIONEN är detta under alla omständigheter inte en fråga som kan eller bör avgöras av medlemsstaterna var för sig.

9.3 Motiverade yttranden

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1228/2003 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel (ärendenummer 2009/2180)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i juli 2009 att Sverige inte hade uppfyllt sina skyldigheter i enlighet med artiklarna 5.2, 6.1, 6.3, 6.4, 6.5, 6.6, 9 och 12.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1228/2003 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel (elförordningen) och punkterna 1.9, 2.9, 3.2, 3.5, 5.5, 5.7 och 5.8 i bilagan till förordningen (riktlinjerna).

Sverige svarade i september 2009 i huvudsak följande. De aktuella bestämmelserna i elförordningen och riktlinjerna efterlevs i huvudsak i Sverige. Vad gäller frågan om hanteringen av överbelastning är det riktigt att Baltic Cable AB och SwePol Link AB behåller överföringskapacitet som den systemansvarige för överföringsnätet har tilldelat nätägarna för de båda sammanlänkningarna Baltic Cable och SwePol Link. Ett sådant förfarande anser dock Sverige är förenligt med artikel 6.1 i elförordningen förutsatt att den kapacitet som inte utnyttjas säljs på elmarknaden under sådana former som anges i artikeln. När det gäller kraven i artiklarna 6.3 och 6.4 om att metoderna för beräkning av överföringskapacitet ska offentliggöras och att maximal överföringskapacitet alltid ska vara tillgänglig har Sverige i sitt svar beskrivit att den totala kapacitet som Svenska kraftnät fördelar på det svenska stamnätet alltid är den för stamnätet maximala tillgängliga kapaciteten. När det gäller artikel 6.5 i elförordningen som kräver att elflöden dirigeras i motsatt riktning när detta är tekniskt möjligt har Sverige angett att flödena hittills har gått i rätt riktning. När det gäller artikel 6.6 i elförordningen och relaterade artiklar i riktlinjerna har kommissionen framfört att Sverige inte utfört sina övervaknings- och rapporteringsskyldigheter för att bedöma användningen av intäkter från hanteringen av överbelastning vid Baltic Cable och SwePol Link. Sverige har uppgett att Energimarknadsinspektionen hittills inte har detaljgranskat Baltic Cable AB och SwePol Link AB och samtidigt beskrivit hur vissa intäkter hanteras. I fråga om tillsyn av näten så uppställs i artikel 9 i elförordningen krav på tillsyn av efterlevnaden av förordningen. Sverige påpekar här att i det i viss utsträckning inte varit påkallat för Energimarknadsinspektionen att

vidta några särskilda åtgärder. I den mån tillsynsåtgärder varit påkallade finns det vissa praktiska problem så som t.ex. att tillsynen kräver samordning med andra medlemsstater.

Skr. 2012/13:80
Bilaga 2

Kommissionen vidhöll i ett motiverat yttrande i juni 2010 sin inställning i fråga om artiklarna 6.1, 6.5 och 9 i elförordningen och punkterna 1.5, 1.6, 1.9, 2.1, 2.9 och 3.2 i riktlinjerna.

Sverige svarade i augusti 2010 i huvudsak följande. Genom marknadskopplingen av Baltic Cable tillämpas icke-diskriminerande, marknadsbaserade lösningar för att tilldela kapacitet till marknaden beträffande förbindelsen mellan Sverige och Tyskland. Vidare erbjuder marknadskopplingen en automatisk lösning för nettoberäkning, eftersom all kapacitet tilldelas dagen innan genom implicita auktioner, där resultatet blir att all kraft går i riktning från lågprisområde till högprisområde. Det blir sålunda inte aktuellt med flöden i motsatt riktning. Vad gäller SwePol Link pågår ännu arbetet med att få till stånd en marknadskoppling. Börserna har i juni 2010 offentliggjort att marknadskoppling bör kunna inledas i november 2010. Genom den redan inledda marknadskopplingen av Baltic Cable och den marknadskoppling av SwePol Link som planeras kommer förbudet i punkt 2.9 i riktlinjerna mot att fastställa reservationspriser inom ramen för kapacitetstilldelningsmetoderna att efterkommas fullt ut. Huvuddelen av kraven på samordning kommer att tillgodoses genom implicita auktioner på både Baltic Cable och SwePol Link. Genom att lösningar har valts som används för andra förbindelser i närområdet, kommer graden att samordning att öka.

Sverige tillsände kommissionen ett kompletterande svar på det motiverade yttrandet den 7 mars 2012 och meddelade att huvuddelen av de brister som kommissionen tagit upp i det motiverade yttrandet nu är åtgärdade. Sverige redovisade även mer utförligt vilka åtgärder Sverige vidtagit. I fråga om införandet av intradaglig hantering anförde Sverige att det fortfarande kvarstod vissa praktiska problem. Sverige bedömde dock att dessa problem skulle kunna lösas så länge arbetet med de övergripande lösningarna kunde prioriteras.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/40/EU om ett ramverk för införande av intelligenta transportsystem på vägtransportområdet och för gränssnitt mot andra transportslag (ärendenummer 2012/0225)

Kommissionen inkom den 22 mars 2012 med en formell underrättelse i ärendet och gjorde gällande att Sverige inte i tid hade genomfört direktivet.

Sverige besvarade den formella underrättelsen den 21 maj 2012 och anförde följande. Direktivet utgör ett ramverk för ett samordnat och enhetligt införande av s.k. intelligenta transportsystem på vägtransportområdet (ITS). Förenklat uttryckt är det frågan om att harmonisera det framtida nyttjandet av teknik, telekommunikation, IT (nedan kallat ITS-applikationer) och särskilda ITS-tjänster som riktar sig till olika aktörer

som verkar i och kring vägtransportområdet. Främst tänker man på olika typer av förare, men även trafikledningscentraler och de som står för själva ITS-infrastrukturen, både IT-mässig infrastruktur och sådan som anses "traditionell" kommer sannolikt att träffas av den framtida regleringen. Direktivet förutsätter att ytterligare bestämmelser (specifikationer, standarder) måste antas för att systemet med ITS ska kunna fungera. Kommissionen ska anta specifikationer men har ännu inte gjort det. Specifikationen ska läggas fram som förslag till Europaparlamentet och rådet i enlighet med artikel 294 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) om att vidta åtgärd. Kommissionen får även med avseende på specifikationer anta delegerade akter i enlighet med artikel 290 EUF-fördraget.

Enligt artikel 5 i ITS-direktivet ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att garantera att de specifikationer som antas av kommissionen tillämpas på ITS-applikationer och ITS-tjänster, när sådana har införts. Det pågår ett arbete med att ta fram en promemoria som kommer att innehålla förslag om en ramlag vilken behandlar Intelligent transport system på vägtransportområdet. Propositionen förväntas att kunna beslutas i riksdagen under hösten 2012 och lagändringarna träda i kraft vid årsskiftet 2012/2013.

Kommissionen inkom den 1 oktober 2012 med ett motiverat yttrande. Regeringen anförde i svar den 30 november 2012 att direktivet ska genomföras genom en ny lag som behandlar intelligenta transportsystem på vägtransportområdet. En promemoria som innehåller förslag på den nya lagen kommer att färdigställas och remitteras för synpunkter i början av december 2012 och kommer då samtidigt att skickas till kommissionen. Riksdagen förväntas kunna behandla propositionen i mars/april 2013. Lagförslagen bör därefter kunna träda i kraft den 1 juli 2013.

I ett kompletterande svar på det motiverade yttrandet daterat den 10 december 2012 skickade regeringen som utlovat den färdigställda promemorian till kommissionen.

9.4 Formella underrättelser

Det bilaterala luftfartsavtalet mellan Sverige och Ryssland (ärendenummer 2010/2182)

En formell underrättelse inkom den 28 januari 2011. Kommissionen gjorde gällande att Sverige genom att påta sig vissa på luftfartsområdet särskilt angivna internationella åtaganden gentemot Ryssland har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 49 fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF) och artikel 4.3 fördraget om Europeiska unionen (EUF) jämförd med artikel 101 FEUF. De internationella åtaganden kommissionen anmärkte på följer enligt kommissionen av vissa specifika avtal och protokoll som har ersatt

Den formella underrättelsen besvarades i mars 2011. Sverige anförde i huvudsak följande. Kommissionens beskrivning av avtalsförhållandet mellan Sverige och Ryssland på luftfartsområdet är enligt den svenska regeringens uppfattning inte korrekt. Sveriges överenskommelse med Sovjetunionen från 1956, till vilken Ryssland har succederat, gäller fortfarande. Inget av de specifika avtal eller protokoll som kommissionen nämner har nämligen ratificerats och trätt i kraft. Således är överenskommelsen från 1956 alltså avgörande för Sveriges avtalsförhållande med Ryssland på luftfartsområdet med vissa tillägg och ändringar. Kommissionen har påpekat att Sverige har anmält de aktuella avtalen och protokollen till kommissionen i enlighet med artikel 1.2 i förordning (EG) nr 847/2004. Av en medlemsstats anmälan enligt artikel 1.2 i förordningen om att förhandlingar inletts med tredjeland följer dock inte att förhandlingarna lett fram till bindande åtaganden. Sveriges anmälan visar däremot att Sverige lojalt samarbetar med kommissionen i enlighet med gällande unionslagstiftning.

Efter EU-domstolens avgörande i de s.k. open skies-målen 2002, antog Europaparlamentet och rådet förordning (EG) nr 847/2004 av den 29 april 2004 om förhandling om och genomförande av luftfartsavtal mellan medlemsstater och tredje länder. Den svenska regeringen har alltsedan förordningens tillkomst, följt denna och fullt ut samarbetat med kommissionen i syfte att bringa sina förbindelser med Ryssland i överensstämmelse med unionsrätten. I förhandlingar med Ryssland har företrädare för den svenska regeringen gjort fullt tydligt att deras överenskommelser på luftfartsområdet måste omfatta EU:s standardklausuler. Sverige, liksom övriga medlemsstater, har dock ännu inte lyckats övertyga ryska myndigheter om nödvändigheten av dessa ändringar. Kommissionen fick 2003 ett generellt mandat av rådet att förhandla med samtliga tredje länder om att göra de nödvändiga ändringarna i medlemsstaternas bilaterala luftfartsavtal med tredje land, i syfte att få dem i överensstämmelse med unionsrätten. Sverige har stöttat kommissionen i dessa förhandlingar som till mycket stor del varit framgångsrika. Inte heller kommissionen har dock lyckats övertyga ryska myndigheter om nödvändigheten av att komplettera luftfartsavtalen med EU:s standardklausuler. Den svenska regeringen anser således att den, i enlighet med andra stycket i artikel 351 fördraget om Europeiska unionens funktions sätt (FEUF), har vidtagit alla lämpliga åtgärder för att undanröja det som i dess förbindelser med Ryssland är oförenligt med fördragen. Förordningen innehåller inte heller någon bestämd tidsfrist för när standardklausulerna måste vara intagna i de bilaterala luftfartsavtalen.

När det gäller kraven på EU:s flygbolag att betala en särskild avgift ”royalties”, för rätten att överflyga Sibirien har Sverige fullt ut stöttat kommissionen i dess ansträngningar att slutföra en överenskommelse med Ryssland om ett avskaffande av dessa avgifter. Det fanns tidigare vissa utsikter till frågans slutliga och positiva lösning i anslutning till

10 KULTURDEPARTEMENTET

10.1 Avslutade ärenden

10.2 Mål i EU-domstolen

10.3 Motiverade yttranden

Förbud mot användning av metallsökare som lagligen tillverkas och/eller saluförs i andra medlemsstater (ärendenummer 2008/4191)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i februari 2009 följande. Förbudet i 2 kap. 18 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. (kulturminneslagen) mot ”apparat som kan användas för att på elektronisk väg spåra metallföremål under markytan (metallsökare)” kan strida mot bestämmelserna om fri rörlighet för varor enligt artiklarna 28-30 i fördraget. Eftersom det inte finns någon särskild unionslagstiftning om användning av metallsökare ska artiklarna 28–30 tillämpas. En nationell bestämmelse som innehåller ett principiellt förbud mot någon särskild användning av en produkt utgör, även om det finns ett system med enskilda undantag, en åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ restriktion i den mening som avses i artikel 28 i fördraget. Detta gäller även om den berörda lagen inte i sig förbjuder import av den berörda produkten eller utsläppande på marknaden av densamma. Ett allmänt förbud mot en särskild användning är något som kan leda till en minskning av importvolymerna av den berörda produkten från andra medlemsstater och till följd av ett sådant förbud har potentiella kunder, näringsidkare eller enskilda inte något intresse av att köpa produkter som de vet att man inte får använda. Det användningsförbud som infördes genom 18 § kulturminneslagen förefaller kunna hindra och även omöjliggöra saluföring i Sverige av metallsökare som lagligen tillverkas och/eller saluförs i andra medlemsstater. I detta fall är det särskilt tydligt, eftersom metallsökare inte tycks kunna användas till något annat än till att leta efter arkeologiska eller andra föremål. Förbudet tycks därför nästan helt och hållet kunna stänga försäljningskanalerna för tillverkare och detaljhandlare i Sverige. Kulturminneslagen begränsar den fria rörligheten för varor i den mening som avses i artikel 28 i fördraget.

Sverige svarade i april 2009 sammanfattningsvis att bestämmelserna i kulturminneslagen om förbud mot användning av metallsökare är nödvändiga för att, i enlighet med artikel 30, skydda Sveriges nationella

skatter av arkeologiskt och historiskt värde. Bestämmelserna går inte utöver vad som krävs för att uppnå detta mål. Möjligheterna att få dispens är stora. Skr. 2012/13:80
Bilaga 2

Kommissionen har i ett motiverat yttrande i september 2010 anfört i huvudsak följande. De svenska myndigheternas syfte att säkerställa ett fullgott skydd för svenska nationella skatter av arkeologiskt och historiskt värde ifrågasätts inte. De skäl som kan åberopas som motivering måste dock åtföljas av relevant information och/eller en analys av de begränsade åtgärdernas lämplighet och proportionalitet. Regeringen har inte heller visat det unika i sitt fornlämningsbestånd genom statistik, undersökning eller komparativ studie med andra medlemsstater. Kommissionen efterlyser också mer information om den svenska allemansrätten.

Sverige svarade i november 2010 i huvudsak följande. Det är uppenbart att någon form av skydd för fornlämningar behövs i Sverige. Skyddet måste omfatta en reglering av användningen av metallsökare. Den svenska regleringen är inte heller unik i sin ambition att skydda fornlämningar utan andra medlemsstater har en liknande skyddslagstiftning. Regeringen anser dock att det kan finnas skäl att ifrågasätta om det nuvarande generella förbudet mot användningen av metallsökare är helt ändamålsenligt och är därför beredd att på nytt ompröva omfattningen och utformningen av detta. Regeringen avser därför att ge Riksantikvarieämbetet i uppdrag att skyndsamt utreda en alternativ reglering till det generella förbudet. Inriktningen bör då i första hand vara att förbjuda användandet av metallsökare på och invid fasta fornlämningar samt att förbjuda sökandet efter arkeologiska föremål. I särskilt utsatta regioner, t.ex. Öland och Gotland, bör generella förbud övervägas. Även andra lösningar ska övervägas, med utgångspunkten att det generella förbudet modifieras och att det svenska regelverket ska vara förenligt med unionsrätten. Riksantikvarieämbetet ska redovisa sitt uppdrag under våren 2011. Regeringens avsikt är att lagändringarna ska kunna träda i kraft senast under början av 2012.

Kommissionen översände en kompletterande fråga till det motiverade yttrandet den 31 januari 2011. Kommissionen anmodade regeringen att inkomma med information om det pågående förberedande förfarandet och slutförandet av de olika stadierna som syftar till förslaget antagande. Kommissionen erinrade också om medlemsstaternas skyldighet att anmäla tekniska föreskrifter enligt 98/34-direktivet.

Sverige skickade den 28 februari 2011 en översiktlig tidsplan över lagstiftningsarbetet.

Sverige skickade i december 2011 ett kompletterande svar till kommissionen med anledning av det tilläggsdirektiv som det fattats beslut om. Regeringen informerade kommissionen om att ikraftträdandet av en ny lagstiftning skjutits upp till juli 2013 med anledning av att ytterligare beredning av en ny lagstiftning krävs.

Kulturmiljöutredningen överlämnade den 4 juni 2012 sitt betänkande Kulturmiljöarbete i en ny tid (SOU 2012:37) med bl.a. förslag till en ändring av bestämmelserna om metallsökare i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. Förslaget innebär att det förtydligas att metallsökare får användas och medföras efter tillstånd samt att tillstånd kan meddelas för verksamhet som avser sökning efter annat än fornyfynd. Vidare föreslås förtydligande bestämmelser om tillståndets innehåll. I juni 2012 informerades kommissionen om innehållet i betänkandet och tidsplanen för det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Regeringen planerar att överlämna en lagrådsremiss avseende förslaget till Lagrådet i början av nästa år.

10.4 Formella underrättelser

11 ARBETSMARKNADSDEPARTEMENTET

11.1 Avslutade ärenden

Arbetsmiljöverket – säkerhet för personalen i tunnelbana och pendeltågstrafik (ärendenummer 2005/4819)

Kommissionen skrev av ärendet den 21 november 2012.

Felaktigt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om tillgång till anställning, yrkesutbildning och befordran samt arbetsvillkor (ärendenummer 2006/2537)

Kommissionen skrev av ärendet den 24 oktober 2012.

11.2 Mål i EU-domstolen

11.3 Motiverade yttranden

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/104/EG om arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag (ärendenummer 2012/0128)

Kommissionen inkom den 30 januari 2012 med en formell underrättelse i ärendet och angav att Sverige inte i tid genomfört direktivet.

Sverige svarade den 29 mars 2012 och angav att beredning av lagrådsremiss med förslag till hur direktivet ska genomföras i svensk rätt pågår.

Regeringens avsikt är att en proposition med förslag till ny lagstiftning ska kunna överlämnas till riksdagen senast under juni 2012.

Skr. 2012/13:80
Bilaga 2

Kommissionen inkom den 22 juni 2012 med ett motiverat yttrande.

Sverige svarade den 22 augusti 2012 och angav följande. Regeringen fattade beslut om en lagrådsremiss den 5 juli 2012 som samma dag överlämnades till Lagrådet. Lagrådsremissen har titeln Lag om uthyrning av arbetstagare och innehåller förslag till genomförande av bemanningsdirektivet. Regeringen informerade om förutsättningarna för att lagstiftningen skulle kunna träda ikraft den 1 januari 2013, däribland erforderlig tid för lagrådsbehandling.

Sverige ingav kompletterande svar på det motiverade yttrandet den 14 september 2012 och den 19 september 2012. I dessa svar informerade regeringen kommissionen om att regeringen fattat beslut om proposition 2011/12:178 om Lag om uthyrning av arbetstagare och att den skulle lämnas över till riksdagen. Vidare informerades kommissionen om att lagändringarna enligt förslag ska träda ikraft den 1 januari 2013.

Bemanningsdirektivet anmäldes till kommissionen som fullständigt genomfört den 20 december 2012.

11.4 Formella underrättelser

Inkorrekt genomförande av direktiv 1999/70 om ramavtalet om visstidsarbete undertecknat av EFS, UNICE och CEEP (ärendenummer 2007/4835)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i mars 2010 att avsaknaden i svensk rätt av en tydlig övre tidsgräns för flera på varandra följande visstidsanställningar rörande allmän visstidsanställning och vikariat och den fullständiga avsaknaden av åtgärder för att förhindra missbruk av visstidsanställningar för säsongsarbete och för arbetstagare som har fyllt 67 år, innebär att kravet att förhindra missbruk av varandra följande visstidsanställningar enligt klausul 5 i bilagan till direktiv 1999/70/EG om ramavtalet om visstidsarbete undertecknat av EFS, UNICE och CEEP inte har uppfyllts.

Regeringen svarade bl.a. följande i juni 2010. Regeringen kan inte godta kommissionens uppfattning att kravet att förhindra missbruk av på varandra följande visstidsanställningar enligt klausul 5 i bilagan till visstidsdirektivet inte har uppfyllts. Lagen om anställningsskydd innehåller flera olika medel mot missbruk, bl.a. krav på objektiva skäl för användandet av vikariat och säsongsanställning, regler om att för en arbetstagare som under en femårsperiod har varit anställd hos arbetsgivare antingen i allmän visstidsanställning i sammanlagt mer än två år, eller som vikarie i sammanlagt mer än två år, övergår anställningen till en tillsvidareanställning samt regler om företrädesrätt till återanställning. Reglerna är sanktionerade genom möjlighet för arbetstagare att få skade-

stånd och en domstols förklaring om att en lagstridig visstidsanställning ska gälla tills vidare. Regeringens ståndpunkt är att ovanstående regler sammantaget utgör ett tillräckligt effektivt skydd mot missbruk genom användandet av flera på varandra följande visstidsanställningar. Det svenska regelsystemet uppfyller därför kraven i klausul 5 (visstidsdirektivet).

Under 2011 utarbetades departementspromemorian Anmälningsskyldighet vid utstationering samt förtydligande avseende missbruk av visstidsanställningar enligt anställningsskyddslagen (Ds 2011:22). Promemorian innehåller förslag till förtydligande av rättsläget på så sätt att det direkt av lagen om anställningsskydd ska framgå att om tidsbegränsade anställningar respektive provanställning kombineras på ett sätt som utgör missbruk, kan arbetstagaren få domstols förklaring att avtalet ska gälla tills vidare.

Regeringen ingav kompletterande svar den 7 maj och den 16 maj 2012 och bifogade Ds 2011:22 Anmälningsskyldighet vid utstationering samt förtydligande avseende missbruk av visstidsanställningar enligt anställningsskyddslagen.

Regeringen ingav ett kompletterande svar den 28 juni 2012 och bifogade Ds 2012:25 Förstärkt skydd för arbetstagare med allmän visstidsanställning och vikariat.

Promemorian innehåller bl.a. förslag till ändringar i lagen om anställningsskydd. Syftet med ändringarna är att begränsa risken för att olika former av tidsbegränsade anställningar kombineras på ett sätt som innebär ett kringgående av de tidsgränser som gäller för att en allmän visstidsanställning eller en anställning som vikarie ska övergå till en tillsvidareanställning. Därmed stärks skyddet för arbetstagare med tidsbegränsade anställningar. Avsikten med lagändringarna är att säkerställa svensk rätts överensstämmelse med visstidsdirektivet.

Den föreslagna ändringen innebär att det införs en kompletterande bestämmelse om att en allmän visstidsanställning eller en anställning som vikarie övergår till en tillsvidareanställning om arbetstagaren, under en period då provanställning eller tidsbegränsade anställningar följt på varandra, har varit anställd hos arbetsgivaren antingen i allmän visstidsanställning i sammanlagt mer än två år, eller som vikarie i sammanlagt mer än två år. Vid bedömningen av om anställningarna har följt på varandra ska tidsbegränsade anställningar och provanställningar enligt såväl anställningsskyddslagen som specialförfattningar och, i förekommande fall, kollektivavtal, beaktas.

En målsättning för regeringens EU-arbete är att genom tidigt påverkansarbete och aktivt deltagande i förhandlingsarbete nå resultat som gagnar svenska och europeiska intressen. Vid ett fåtal tillfällen varje år kan det dock uppkomma situationer då det inte är möjligt att stödja rådets beslut. Dessa fall redovisas i denna bilaga.

1 Beslut i rådet där Sverige röstat nej

1.1 Livsmedelshjälp till de sämst ställda i unionen

Röstning ägde rum vid jordbruks- och fiskerådet den 23 januari. Sverige röstade nej till förslaget eftersom det huvudsakligen är socialpolitik, vilket är medlemsstaternas kompetens.

Inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken har det de senaste 20 åren funnits ett årligt program för att förmedla mat till behövande inom unionen. Programmet startades på begäran av välgörenhetsorganisationer vid en tidpunkt då det fanns stora interventionslager av jordbruksprodukter. Situationen har förändrats i och med att jordbrukspolitiken marknadsanpassats och möjligheten till att lagra råvaror för flera produkter har avskaffats. Eftersom det inte kommer att finnas några nya interventionslager under en överskådlig framtid har kopplingen mellan intervention och programmet för livsmedelshjälp eliminerats. Sverige har inte deltagit i programmet.

1.2 Mandat för kommissionen att inleda förhandlingar med Marocko om förnyat protokoll till partnerskapsavtal om fiske

Röstning ägde rum vid rådet för transport-, telekom- och energifrågor den 14 februari. Sverige röstade nej av folkrättsliga skäl, eftersom vattnen utanför det av Marocko ockuperade Västsahara ingår i protokollet och förhandlingsmandatet inte säkerställde att de folkrättsliga förpliktelserna uppfylls i relation till Västsahara, se mer i kapitel 44.2.

1.3 Förlängning av protokoll till fiskepartnerskapsavtal med Guinea-Bissau

Röstning ägde rum i rådet för allmänna frågor den 28 februari. Sverige röstade emot förslaget om en ettårig förlängning av protokollet eftersom en majoritet av riksdagen motsatte sig beslutet.

1.4 Mandat för kommissionen att inleda förhandlingar med Madagaskar om förnyat protokoll till partnerskapsavtal om fiske

Röstning ägde rum i rådet för allmänna frågor den 24 april. Sverige röstade emot att ge kommissionen mandat att inleda förhandlingar eftersom en majoritet av riksdagen motsatte sig beslutet, se mer i kapitel 44.2.

1.5 Förnyat protokoll till fiskepartnerskapsavtal med Madagaskar

Röstning ägde rum i jordbruks- och fiskerådet den 28 november. Sverige röstade nej till kommissionens förslag till nytt protokoll inom ramen för partnerskapsavtalet om fiske mellan EU och Madagaskar eftersom det förelåg invändningar gällande dels det instabila konstitutionella läget i Madagaskar, men också att förslaget innebär en höjning av referenstonnaget. Mot bakgrund av att IOTC (Indiska oceanens tonfisk-kommission) förespråkar en sänkning av fisketrycket för gulfenad tonfisk och storögd tonfisk anser regeringen att ett höjt referenstonnage skulle sända ut fel signaler.

1.6 Mandat för kommissionen att inleda förhandlingar med Kiribati om förnyat protokoll till partnerskapsavtal om fiske

Röstning ägde rum i jordbruks- och fiskerådet den 19 mars. Sverige röstade emot att ge kommissionen mandat att inleda förhandlingar eftersom en majoritet av riksdagen motsatte sig beslutet, se mer i kapitel 44.2.

1.7 Förnyat protokoll till fiskepartnerskapsavtal med Mauritius

Röstning ägde rum i rådet för ekonomiska och finansiella frågor den 9 oktober. Sverige röstade nej till kommissionens förslag till nytt protokoll inom ramen för partnerskapsavtalet om fiske mellan EU och Mauritius eftersom en majoritet av riksdagen motsatte sig beslutet.

1.8 Delvis allmän inriktning om grundförordningen och marknadsordningen inom ramen för GFP-reformen

Politisk överenskommelse vid jordbruks- och fiskerådet 12 juni. Sverige motsatte sig överenskommelsen av framför allt tre skäl. Det första gäller utkastförbudet, där det är alltför många delar som har skjutits på framtiden, både vad gäller start- och slutdatum. Det ges även alltför många möjligheter till undantag från utkastförbudet. Den andra frågan gäller den för Sverige viktiga principen att den mest sårbara arten ska styra när man sätter MSY-mål i de fleråriga förvaltningsplanerna (artikel 9.3), vilken

ströks från den slutliga överenskommelsen. Slutligen var det sammantaget alltför många centrala frågor som lyftes bort från förhandlingsbordet och som därmed lämnades öppna. Det gäller till exempel kopplingen till miljölagstiftningen, se mer i avsnitt 44.1.

Skr. 2012/13:80
Bilaga 3

1.9 Förslag till TAC- och kvoter för djuphavsarter 2013

Politisk överenskommelse vid jordbruks- och fiskerådet 29 november. Sverige motsatte sig överenskommelsen eftersom kompromissen som rådet enades kring i motsats till kommissionens ursprungliga förslag inte innebar minskade kvoter för flera arter där det saknas vetenskapliga data eller där data visar på att bestånden är i dåligt skick.

1.10 Ändringsbudget nr 5 till årsbudgeten för 2012

Kommissionen föreslog i september att EU:s solidaritetsfond (EUSF) skulle mobiliseras för att ge stöd till de områden i Italien som i maj drabbades av en kraftig jordbävning. Totalt rörde det sig om ett belopp om ca 670,2 miljoner euro som kommissionen önskade göra tillgängligt för stöd till de drabbade regionerna. Förslaget att mobilisera fonden kan anses vara i linje med gällande regelverk för EUSF. Kommissionen redovisade dock, till skillnad från vad som anges i det Interinstitutionella avtalet om den fleråriga budgetramen, inte något förslag till att finansiera mobiliseringen av EUSF genom omfördelning av betalningsanslag utan föreslog istället att öka EU-budgetens betalningsanslag med motsvarande belopp.

Omröstning ägde rum vid allmänna rådet den 20 november. Sverige och två andra medlemsstater påminde vid behandling av frågan på rådsmötet för Ekofin/budget den 13 november om sitt principiella stöd för insatserna inom ramen för den föreslagna mobiliseringen av EUSF, men ansåg att dessa borde finansieras genom omfördelning och röstade, då så inte var fallet, nej till det aktuella förslaget.

1.11 Beslut om budget för 2013 samt ändringsbudget nr 6 till 2012 års budget

Kommissionen presenterade den 23 november ett nytt förslag till EU-budget för 2013, vilket innebar mer eller mindre en återgång till det ursprungliga årsbudgetförslaget som kommissionen presenterade i april. Det nya förslaget behandlades skyndsamt i rådet i slutet av november. Vid förhandlingar mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen den 29 november träffades en överenskommelse om en åtagandenivå på 150,9 miljarder euro, vilket är ca 1,1 miljarder euro över rådets läsning i somras och en betalningsnivå 132,8 miljarder euro, vilket är 0,1 miljarder euro över rådets läsning i somras.

Rådet och Europaparlamentet kunde under förlikningsförhandlingen inte heller träffa en överenskommelse om ändringsbudget 6 till 2012 års budget, som därför fortsatt behandlades i ett paket tillsammans med årsbudgeten 2013. Utfallet av förhandlingen blev ett kompromissförslag som innebär en minskning från den av kommissionen föreslagna nivån på 9,0 miljarder euro till 6,1 miljarder euro, varav 3,1 miljarder euro finansieras genom böter och 0,1 miljarder euro finansieras genom omprioritering under 2012. Effekten blir därmed att 2,9 miljarder euro av betalningsanspråk skjuts från 2012 till 2013.

Sverige valde att inte stödja den slutliga paketuppgörelsen om årsbudgeten för 2013 och ändringsbudget 6 till 2012 års budget eftersom båda förslagen ansågs vara för expansiva i det nuvarande offentliga finansiella läget. I rådet fanns emellertid en kvalificerad majoritet för paketuppgörelsen trots att Sverige tillsammans med fyra andra medlemsstater röstade nej. Paketöverenskommelsen antogs formellt av rådet den 6 december och slutligen av Europaparlamentet vid sin plenarsession den 12 december.

Överläggning och information respektive samråd om EU:s årsbudget för 2013 hölls med finansutskottet och EU-nämnden i juni och november inför rådets läsning av budgetförslaget samt inför förlikningen och de återupptagna budgetförhandlingarna.

1.12 Rådets rekommendation till Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2010

Sverige röstade nej vid Ekofin-rådet den 21 februari 2012 till rådets rekommendation till Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2010. Rådets rekommendation baseras främst på Europeiska revisionsrättens årsrapport för aktuellt budgetår. För 17:e året i rad erhöll inte kommissionen en revisionsförklaring utan reservation för genomförandet av budgeten. Detta faktum samt att revisionsrättens granskning för 2010 visade att felen vid genomförandet av budgeten hade ökat sedan 2009 gjorde att Sverige röstade nej till att rekommendera ansvarsfrihet. Två andra medlemsstater röstade nej, övriga ställde sig bakom rådets rekommendation.

2.1 Förnyat protokoll till fiskepartnerskapsavtal med Kiribati

Röstning ägde rum i Ekofin-rådet den 9 oktober. Sverige lade ner rösten gällande kommissionens förslag till nytt protokoll inom ramen för partnerskapsavtalet om fiske mellan EU och Kiribati eftersom det inte kunde säkerställas att EU:s fiske kommer att ske på ett dokumenterat överskott, se mer i kapitel 44.2.

Sakregister

Afghanistan.....	90	Cypern.....	100
Afrika.....	82	Dataskyddsavtal.....	134
Afrikas horn.....	83	Dataskyddsreglering.....	148
Aid for Trade.....	60	Delegerade akter.....	24
Aktivt åldrande.....	161	Demokrati.....	63
Albanien.....	38	Djurskydd och djurhälsa.....	212
Allmänna preferenssystemet (GSP).....	60	Djurtransporter.....	213
Allmänna rådet.....	24	Doharundan.....	56
Angola.....	88	Dopning.....	239
Anställningsbarhet.....	229	Dubbelskrov.....	195
Ansvarsfullt företagande.....	58	EEAS.....	25
Antibiotikaresistens.....	165	EFTA.....	66
Antidiskrimineringsdirektivet.....	164	Egypten.....	75
Antidumpningsåtgärder.....	59	E-handel.....	171
Arbetsliv.....	158	E-hälsa.....	167
Arvsförordningen.....	127	e-Justice.....	126
ASEAN.....	94	Ekonomi och finans.....	96
Asien.....	90	Ekonomisk brottslighet.....	130
Associationsrätt.....	172	Ekonomiska och monetära unionen.....	102
Associerings- och frihandels- avtal.....	80	e-Law.....	126
Asyl.....	140	E-legitimationer.....	197
Asyl- och migrationsfonden.....	151	Elektromagnetiska fält.....	158
Asylsystem.....	140	Elektronisk upphandling.....	178
Audiovisuella frågor.....	237	Elfenbenskusten.....	86
Australien.....	93	Energi.....	200
Avfall.....	222	Energieffektiviseringsdirektivet.....	202
Bahrain.....	78	Energifärdplan.....	200
Bankmarknaden.....	109	Energiskattedirektivet.....	114
Bankunionen.....	109	Energy star.....	203
Batteridirektivet.....	222	Enisa.....	198
Bekämpa brott.....	133	Erasmis för alla.....	229
Betalningsbalansstödet.....	97	Eritrea.....	83
Bilaterala och regionala förbindelser.....	65	Etiopien.....	83
Biologisk mångfald.....	221	EU: s budget.....	119
Biståndseffektivitet.....	63	EU: s utrikestjänst.....	25
Bosnien och Hercegovina.....	39	EU-avgift.....	121
Bostadslåneavtal.....	112	EU-domstolen.....	244
Brasilien.....	82	EU-medel.....	122
Brottsoffers rättigheter.....	139	Europa 2020.....	26, 155
Bryssel I-förordningen.....	125	Europakonventionen.....	147
Budapestprocessen.....	146	Europaparlamentet.....	243
Budgetramen.....	32	Europarådet.....	50
Burma/Myanmar.....	93	Europeiska investeringsbanken 103	
Centralasien.....	73	Europeiska investeringsfonden. 104	
Civilrättsligt samarbete.....	125	Europeiska rådet.....	18, 241
Civilskydd.....	153	Europeiska terminen.....	26
Colombia.....	81	EU-språkvården.....	248
CSR.....	58	Exportfinansiering.....	61
		Exportkontroll.....	53
		Fartygsåtervinning.....	223

Finansiella stabilitetsmekanismer	96	Hälsa- och sjukvård	166	Skr. 2012/13:80
Finansiella instrument	107	Hälsa- och sjukvårdspersonal	167	
Finansieringsprogram	150	Hälsosäkerhet	165	
Finansmarknaden	105	Idrott	238	
Finanspakten	101	ILUC	203	
Fiskepartnerskapsavtal	210	Immaterialrätt	180	
Fiskeripolitiken	208	Immaterialrättsintrång	176	
Flygplatspaketet	197	Immateriella rättigheter	181	
FN	49	Indien	90	
Folkhälsa	165	Industripolitik	182	
Fonden för inre säkerhet	151	Informationsområdet	197	
Fondföretag	112	Informationsutbytesmodell	134	
Fordonsregisteruppgifter	133	Infrastrukturförordningen	201	
Forskning	186	Innovation	186	
Forskningsområdet	186	Innovationspartnerskap	188, 189, 207, 226	
Fredsprocessen	74	Inre marknad	169	
Fri rörlighet för tjänster	178	Inre marknadsakterna	169	
Fri rörlighet för varor	174	Insättningsgarantidirektivet	110	
Frihandelsavtal	94	Integration	146	
fYROM	36	Integrationsfonden	147	
Färdskrivare	194	Internationell upphandling	59	
Företagsbeskattning	116	Internationella brottmåls-		
Förnybar energi	202	domstolen	50	
Förstärkt ekonomisk styrning	101	Internet	237	
Försäkringsförmedlingsdirektivet	111	Invandring	140	
Försäkringsmarknaden	105	Investeringsprodukter	111	
Föräldralösa verk	181	Investeringskydd	58	
G20	105	Irak	78	
Galileo	194	Iran	77	
Gemensam konsoliderad		Irland	99	
bolagsskattebas	116	Island	38	
Gemensamma säkerhets- och		it-brottscenter	131	
försvarspolitiken	44	Japan	92	
Gemensamprogrammering	63	Jemen	79	
Genmodifierade organismer	221	Jordbrukspolitiken	205	
Genomförande av direktiv	241	Jämställdhet	163	
Global utveckling	61	Järnvägspaketet	195	
Globaliseringsfonden	157	Kanada	80	
Grannskapspolitik	67	Kapitaltäckning	109	
Grekland	98	Kemikalier	222	
Grundläggande rättigheter	147, 149	Kemikaliestrategin SAICM	223	
Gränskodexen	136	Kenya	88	
Gränsövervakningssystem	135	Kina	91	
Guatemala	81	Klimat	218	
Guinea-Bissau	86	Klimatanpassning	219	
Haiti	82	Klimatfinansiering	218	
Handelspolitiken	55	Kliniska prövningar	168	
Handelspolitiska skyddsinstru-		Kollektiv rättighetsförvaltning	181	
ment	59	Kommissionen	241	
Havspolitik	196	Kommittéförfarande	24	
Honung	214	Konfliktförebyggande	48	
Horisont 2020	187	Konkurrenskraftsfrågor	169	
Humanitära bistånd	65	Konsulär beredskap	55	
Hållbar utveckling	217	Konsumentagenda	186	
		Konsumentpolitik	185	

Konsumentprogram	185	Mål av svenskt intresse.....	249
Konsumentskyddspaketet	111	Människohandel	130
Kontrollbesiktningsfrågor	194	Mänskliga rättigheter.....	50, 63
Konventionella vapen	52	Möjliggörande teknik	189
Kosovo.....	39	Narkotika.....	131, 166
Kreativa Europa	237	Naturresurser	221
Kreditvärderingsinstitut	106	Nedrustning och icke-spridning .	51
Krigsmateriel	53	Nicaragua	81
Kriminalregister	134	Nigeria.....	85
Krishanteringsdirektivet.....	111	Nordkorea.....	92
Krishanteringsinsatser.....	46	Nordliga dimensionen	66
Kroatien	35	Nya Zeeland	94
Kuba	82	Näringspolitik.....	182
Kultur.....	235	Offentlig upphandling	176
Kvalitetspaketet	207	Offentligfinansiella krisen.....	96
Kvarstad på bankmedel.....	125	Organisationen för säkerhet	
Kvicksilverförhandlingarna	223	och samarbete i Europa	49
Kvoteringsdirektiv	163	Organiserad brottslighet	129
Kärnsäkerhet och strålskydd	41	OTC-derivat	108
Köplag	128	Pakistan	90
Laglig invandring.....	141	Partnerskapsavtalen.....	57
Landspecifika rekommenda-		Patentdomstol	180
tioner	156	Patentskydd	180
Landstransporter	194	Patientrörlighetsdirektivet	166
Latinamerika	80, 81	Pekingplattformen	163
Libyen.....	76	Pensioner	161
LIFE.....	216	Pensionsrättigheter	158
Lissabonfördraget	24	Personalpolitik.....	247
Livsmedel	214	Portugal	99
Livsmedelskedja	206	Prag-processen	145
Luftfart.....	196	Prioriterade ämnen	225
Läkemedel.....	167	Processuella rättigheter.....	139
Madagaskar.....	88	Produkter med dubbla	
Makars och partners		användningsområden.....	53
förmögenhetsförhållanden	127	Program för social förändring och	
Makedonien	36	social innovation	157
Makroekonomiska obalanser	102	Programmet Ett Europa för	
Makrofinansiellt stöd	98	medborgarna.....	238
Mali.....	87	Programmet för rättsliga frågor	
Mano River.....	87	152	
Markanvändning	203	Programmet rättigheter, jämlikhet	
Marknadsmisbruk.....	106	och medborgarskap	152
Massförstörelsevapen.....	51	Punktskatteområdet	118
Materiell straffrätt	137	Punktskatter.....	113
Medborgarinitiativet	24	Radioaktivt avfall	42
Medicinteknik	168	Ramprogrammet Media.....	238
Mellanöstern	74	Redovisnings- och revisions-	
Mervärdesskatt.....	114	frågor.....	173
Mexico	82	Regionala och bilaterala fri-	
Migration	144	handelsavtal.....	56
Miljö	216	Regionkommittén	245
Miljöhandlingsprogram.....	216	Rekommendationer	28
Mobilbetalningar.....	110	Revisionsrätten	121
Moldavien.....	71	Riksdagen	17
Mongoliet.....	93	Rio+20.....	64
Montenegro.....	37	Riskkapitalfonder	108
		Roaming.....	199

Romer	164	Södra Kaukasien.....	72	Skr. 2012/13:80
Rymdorganisationen ESA.....	190	Södra medelhavsregionen.....	67	
Rymdpolitiken	190	Terrorism.....	54, 131	
Ryssland.....	69	Tillväxtrapport.....	29	
Rådet	241	Tjänstedirektivet.....	178	
Sahel	86	Tjänsteföreskrifterna	247	
Samarbets- och		Transparensdirektivet	168	
verifikationsmekanismen	35	Transporter	193	
Sammanhållningspolitiken.....	191	Tull 2020	176	
Sammanlänkat Europa	193	Tullkodexen.....	175	
Sanktioner	54	Tullsamarbete	136	
Schengen.....	135	Tunisien.....	75	
Serbien.....	38	Turkiet.....	36	
Sveso	224	Tvistlösning	185	
Sjöfart	195	Ukraina.....	70	
Skatt på finansiella transak-		Ung och aktiv i Europa.....	234	
tioner	113	Ungdomsfrågor.....	232	
Skattebedrägeri	117	Unionen för Medelhavet.....	76	
Skatter.....	113	USA.....	79, 134	
Skogsfrågor.....	207	Utbildning	228	
Skuggbanker	110	Utredningsordern.....	136	
Skydd av EU:s finansiella		Utrikes- och säkerhetspolitik.....	44	
intressen	121	Utsläpp	220	
Smart lagstiftning.....	183	Utstationering av arbetstagare ..	159	
Sociala dimensionen	160	Utstationeringsdirektivet	159	
Sociala trygghetssystemen	162	Utvidgningen.....	34	
Socialt protokoll.....	160	Valfångstkommissionen	226	
Solvens II.....	105	Varuområdet.....	174	
Solvit.....	171	Vattenresurser.....	225	
Somalia	84	Vinning av brott	138	
Spanien	100	Visering.....	140	
Sparandedirektivet	117	Viseringsfrihet.....	40	
Sprängämnesprekursorer.....	133	Viseringspolitik	142	
Stabilitets- och tillväxtpakten....	100	Vitryssland	71	
Stabilitetsmekanismer	96	Värdepapperscentraler.....	107	
Stabilitetsobligationer	103	Värdepappersmarknaden	106	
Standardisering	172	Västafrika	85	
Statistik	123	Västerhavet.....	211	
Statsstöd.....	183	Västra Balkan	40	
Stora sjö-området.....	87	Växthusgaser m.m.	219	
Straffrätt	138	Yrkeskvalifikationsdirektivet ..	231	
Strålskydd	41	Yttre gränser.....	151	
Sudan	84	Zimbabve.....	89	
Svavel	227	Återtagandeavtal.....	144	
Sydafrika.....	89	Återvändande och olaglig		
Sydkinesiska sjön.....	95	invandring	144	
Sydkorea	92	Öppenhet och insyn	246	
Sydsudan.....	85	Öppenhetsdirektivet.....	108	
Syrien.....	76	Östersjön	211, 226	
Sysselsättningspaket	156	Östersjöstrategi.....	30	
Sysselsättningspolitik.....	155	Östeuropa	69	
Sysselsättningsriktlinjerna	155	Östliga partnerskapet.....	68	
Sysselsättningsstrategin	155	Överträdelseärenden	242, 290	
Sällskapsdjur.....	212			

Statsrådsberedningen

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 mars 2013

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Björklund, Erlandsson, Hägglund, Carlsson, Borg, Billström, Adelson Liljeroth, Björling, Ohlsson, Norman, Attefall, Kristersson, Elmsäter-Svärd, Ullenhag, Ek, Lööf, Enström

Föredragande: statsrådet Ohlsson

Regeringen beslutar skrivelse 2012/13:80 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2012